
BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
5 C
9 M

2

DVBIORVM CENTVRIA,

DE REGIMINE REGVLARIVM,

492

In tres Partes distributa:

In I. Incommoda Electionum, quæ inter Regulares oriri possunt, nec vsque in hunc diem prælo subiecta fuere, enucleantur.
II. Remedia assignantur.
III. Nonnulla selecta elucidantur.

Per IOANNEM FRANCISCVM GIRAGVM *olim sacræ Theologiæ Lectorem.*

LVGDVNI,

Sumptibus HÆR. PETRI PROST, PHILIP. BORDE, & LAVRENTII ARNAVD.

M. DC. XLVI.

CVM SVPERIORVM PERMISSV.

VNIVERSIS SACRORVM ORDINVM PRÆLATIS

In Regulari diſciplina obſeruantiam ſingularem.

IOANNES FRANCISCVS GIRAGVS.

PRodit in lucem, qualecunq; ſit opus, prima hæc mea Regularium dubiorum centuria. Hanc, cum circa Religioſorum regimen tota verſetur, veſtris non tam inſpiciendam oculis, quàm ſubijciendam ingenijs, mea erga vos reuerentia perſuaſit. Nec, quod forſan tenuiſſet alios ab huiuſmodi oblatione, eorum, quæ in libro continentur, contemplatio potuit retardare: ſcit enim prudentia veſtra; quod teſte. D. Auguſt. lib. 22. contra Fauſtum cap. 83. *Ad ſignificanda aliqua bona, nihil intereſt facta illa, quibus ea ſignificantur ſeu bona, ſeu mala ſint. Quid enim mea intereſt, cum volo aliquid legendo cognoſcere, vtrum ex minio reperiam ſcriptos nigros Æthiopes, & ex atramento candidos Gallos? Veruntamen ſi non ſcriptuam, ſed picturam talem viderem, ſine dubitatione reprehenderem, ita in factis hominum, quæ ad imitandum, vitandumue proponuntur, magni intereſt bona ne, an mala ſint. Quæ autem ad*

significandum scribuntur, siue dicuntur, nihil refert in moribus facientium, quàm laudem, reprehensionemue mereantur, si modò habent aliquam rei, de qua agitur, necessariam præfigurandi congruentiam. Ita & vos animaduertentes, me non animi vitio, sed reformationis desiderio mei calami penicillo maculas illas delineasse, quæ aut commaculant, aut commaculare possunt candorem obseruantiæ regularis, meum collaudantes studium, tenebras, siquæ sunt, tum integritatis lumine, tum sanctissimarum sanctionum splendoribus depellendas curabitis. Cęterum non ignoro, nonnullos aduersus librum hunc fore insurrecturos, quorum non bene compositus animus sacris cohiberi poterit verbis D. Hieron. in epist. 2. ad Nepotianum. *Nullius nomen mea scriptura designatum est, neminem specialiter meus sermo pulsauit, generalis de vitijs disputatio est, qui mihi irasci voluerit, prius de se, quod talis est, confitebitur.* Qui etiam in epist. 4. ad Rusticum ait. *Scio me offensurum esse quamplurimos, qui generalem de vitijs disputationem in suam referunt contumeliam, & dum mihi irascuntur, suam indicant conscientiam, multòq; peius de se, quàm de me iudicant. Ego enim neminem nominabo, nec, veteris comœdiæ licentia, certas personas eligam, atque perstringam.* Idemq; repetit in apologia aduersus Ruffinum. *Quando sine nomine contra vitia scribitur, qui irascitur, accusator sui est.* Accusatores igitur suijpsorum erunt, quod propriæ æstimationis desiderio,

siderio,

ſiderio, proprijq; lucri commodis ducti, omnibus, quæ, in libro enarrantur, cauſam dederint incommodis; quare, ne eis ſpolientur, contra eundem rationes ſatagent inuenire, vt neglectum proſternant. Eos tamen obſecro, vt attentè legant ſequentia verba D. Hieron. ad Ruffinum, & Ruſticum vbi ſup. ad illum ſic ait. *Prudentis hominis fuerat, etiam ſi dolebat, diſſimulare conſcientiam, & cordis nubilum frontis ſerenitate diſcutere.* ad hunc ita loquitur. *Prudentis viri eſt, ac prudentium fœminarum, diſſimulare, imo emendare, quod in ſe intelligant, & indignari, ſibi magis, quàm mihi, nec in monitorem maledicta congerere, qui etſi ijſdem tenebatur criminibus, certè in eo melior eſt, quod ſua ei mala non placent.* Si tamen monitum D. Hieronymi recipere nolint, confido, Prælatos diuini Nominis zelatores, proprijque lucri cõtemptores, quorum nomini labores hos meos potiſſimum conſecratos volo, ita operaturos, vt in prauum meus animus non tranſportetur, & finis, quem in huius operis elaboratione in mente habui, non fruſtretur. Omne ſiquidem mei animi votum aliud album non aſpexit, quàm, cum diuinæ Maieſtatis honore, Religioſorũ omnium profectum, & in ſpirituali itinere deſiderabiliſſimum incrementum. Vos interim pro veſtra humanitate, & clementia æqui, bonique facite, quod factum eſt, opus ſiquidem meum, excellentium eſt virorum potius, quorum authoritate fulget, & doctrina refertum eſt. Valete.

AD LECTOREM.

Upremus ille rerum omnium artifex Deus, cuius prouidentia in rerum dispositione non fallitur, cuius sapientia à fine vsque ad finem fortiter, suauiterq; disponit omnia, imperscrutabili suæ sapientiæ consilio & decreuit, & voluit homines illos, qui aliquando spolijs mortalitatis exuti, & stolis amicti candidis, vt Christo Principi in sæculorum seriem gloriam canant, ad regias Agni dapes in Cœlo sunt admittendi, voluit inquam illos in hoc sæculo inter malos degere vitam, eorumq; persecutionibus aggrauari. Quamobrem Augustinus, sapientissimus ille diuinæ voluntatis interpres, cuius intellectum diuina sapientia in perpetuam domum sibi erexit, in expositione Psalmi trigesimi quarti in hæc verba prorupit. Necesse erat, vt inter malos viueremus. *Vt ex eorum pressuris magis, ac magis meritis cumulati, in illa felici libertate sine pondere maius gloriæ pondus feramus. Idcirco Christiane Lector admirari non debes, quandocumque Iudam consideras à D. O. M. in lucem Gentium datum, Apostolicæ dignitatis candorem execrabili proditione obtenebrasse, cuius, designati Gentium Magistri miserabilem casum, deplorabilemq; ruinam, & diuina Sapientia nouit, &, teste Augustino vbi supra, consultò permisit, ne ipse duodenarius numerus tam exiguus esset sine malo.*

Qua-

Quapropter, si plures peruersæ qualitatis homines per quemcumque conditionis gradum grassari vides, hoc ad ordinatissimam supremi Opificis dispositionem debes referre, ipse siquidem laudem, & exercitium bonorum intendens, Permisit Deus, *inquit Augustinus de lapsu Mundi,* plures esse malos, quia si pauci essent, non auderent exercere bonos. *Sed nec vlla te capiat admiratio, si inter Regularium virorum triticum, in horreum Cæli congregandum, humani generis inimicum zizania superseminasse conspicias, maximum namque Domini arcanum hoc est, & tamen iustus Dominus, & rectum iudicium eius; quare si velis sancta, ac timida ductus cupiditate arcani huiusce consilij rationes inuestigare, ad SS. PP., tanquam ad ora Paradisi confugiendum tibi est, ex quibus multas admirabiles sanè, & supra intellectus captum in dubio vigesimo tertio vltimæ partis descriptas habes, & illa præclarissima Deciani de crim. læs. Maiest. lib. 7. de Seditiosis, cap. 19. tom. 2. est, qua, vt regimen etiam, sicut & cætera mortalia, caducum esset, permiscere bonis improbos voluisse Deum his verbis docuit.*

Æternæ forent Respublicæ, æterna regna benè instituta, & iustis legibus munita, si seditiones forent incognitæ; sed Dij immortales id vnum venenum, eam labem Ciuitatibus, & Regnis imminere voluerunt, & Imperijs, vt, sicut omnia creata, mortalia forent.

Dissero

Diſſero ergo in prima huius operis parte de Seditionibus, quæ, ſicut omnia creata, Religioſorum regimen addicunt mortalitati, ac de cauſis, à quibus potiſſimum hæ originem ducunt, eorum miſerum ſtatum, qui tali vitio ſunt inuoluti, tangens. In ſecunda remedia propono ad eas ſeditiones reſecandas. In tertia verò aliqua ſelecta affero ad Regulare regimen pertinentia. Tu, ſi prudens es, declina à malo, & fac bonum, inquire pacem, & perſequere eam, & clementiam Diuini Numeris pro me miſero exora.

APPRO-

APPROBATIO.

NOS infra ſignati Doctores almæ facultatis Pariſienſis fidem facimus perlegiſſe Dubia de regimine Regularium à Patre IOANNE FRANCISCO GIRAGO edita, in quibus nil, quod fidei & bonis moribus repugnet, inuenimus: idcirco poſſe libenter Typis mandari decernimus. Dat. Lugduni dię vndecima Septemb. 1646.

Fr. Stephanus Molin Carmelita.
Fr. Michael Micard. Franciſcanus.

CONSENSVS.

VISA Superiori Approbatione conſentio, vt liber inſcriptus in ipſa Prælo ſubijciatur, & publici iuris fiat per Hæredes PROST, PHILIPPVM BORDE, & LAVRENTIVM ARNAVD Bibliopolas Lugdunenſes, cum interdictione, ne quis citra licentiam eis conceſſam excudat, actum duodecimo Septembris 1646.

Lorin.

PERMISSIO.

VISO Procuratoris Regij conſenſu fiat vt petitur. Datum Lugduni 12. Septembris 1646.

Seue.

APPRO-

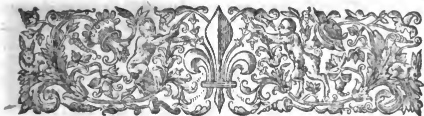
APPROBATIONES.

DE Mandato Reuerendiss. P. Magistri IVSTINIANI VAGNONI à Callio Inquisitoris Gener. Genuę,&c. Reuidi ego S. Officij Consultor infrascriptus Primam Regularium Dubiorum Centuriam A R. P. Io: Francisci Giragi egregij pietate, ac eruditione Theologi Lugduni impressam, in qua nil veræ fidei, bonis moribus, sacrisuè Decretis dissonum reperi, sed saluberrimam vbique doctrinam in factiosos tenebriones, orbis pestem, vrenti sacræ veritatis lumine radiantem, optimoq; Religiosorum regimini apprimè profuturam, ac proinde publicam lucem, plausumq; promeritam, si ita præfato Reuerendiss. Patri visum fuerit. Ex Conuentu Sanctissimæ Annunciatæ veteris Genuæ 22. Februarij 1647.

Fr. Angelicus Riccobonus Augustinianus.

DVbia Regularia R. IOANNIS FRANCISCI GIRAGI eximij Theologi impressa Lugduni, iussu Reuerendissimi P. Magistri IVSTINIANI VAGNONI Inquisitoris Genuæ per dies complures apud me habui, in ijsque, nil inueni per otium, quod fidei, & bonis moribus repugnet, imo multa reperi, quæ admirarer, quæque discerem. Opusculum verè aureum, dignum ea luce, quam Religiosis hominibus haud dubiè allaturum est. Hæsitabis lector, an illud potius commendes ab eruditione, qua plenissimū est, an ab acumine, quo doctissimus vir, pietate ac veritate comitibus, de regimine Regularium disputationes instruit, & dissoluit. Illud vtique sine hæsitatione fatebéris, protulisse de thesauro ingenij sui noua, ac vetera. Gratulor igitur litteris tantam accessionem; Gratulor Religiosis familijs tale fulcimentum exhiberi.

Stanislaus Pedemonte Clericorum Minorum.

INDEX DVBIORVM.

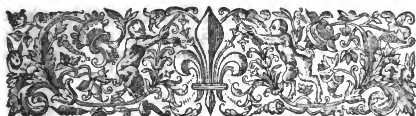
PARS PRIMA.

PARS SECVNDA.

PARS TERTIA.

XVI. *An*

IOANNIS.

IOANNIS FRANC. GIRAGI DVBIORVM CENTVRIA,

De Regimine Regularium.

In tres partes distributa.

PARS PRIMA,

In qua resoluuntur aliqua dubia, quæ in electionibus Prælatorum à factionariis celebrandis exoriri possunt, & proponitur casus.

VÆDAM Prouincia Religiosorum in duas partes, seu factiones, abiit quarum vtraque contendit Prouincialem, ac Definitores, seu Consultores eligere ex numero suorum sectatorum, horum munus est inferiores superiores pro singulis cœnobiis creare, cæteraque negotia Prouinciæ administrare, quare in quolibet Capitulo Prouinciales, ac Definitores ex ea demum eliguntur parte,

A quæ

quæ votorum numero contrariam excedit partem, quamuis vnus interdum ex aduersa factione, ne prorsus neglecta videatur, in Definitorum numerum inseratur. Multiplex hinc dubitandi locus.

DVBIVM PRIMVM.

An Prouincialis, ac Definitores eligentes inferiores superiores ferè omnes ex suis, eisque præbentes maiorem partem officiorum præstantiorum peccent mortaliter.

1. PRimum notandum est, cum omne agens agat propter finem, à fine concedentium Prælatos exordium sumendum esse. Porrò Prælati dantur in religionibus in commodum, ac vtilitatem non ipsorum, sed subditorum. S. Thom. 1. de reg. Princ. cap. 1. S. Anton. 3. part. tit. 19. c. 11. Rodrig. qq. Reg. quæst. 34. art. 5. tom. 3. Mirand. man. Præl. q. 5. art. 5. tom. 2. Reginald. in praxi lib. 20. num. 69. Barbos. de potest. Episcop. part. 1. tit. 2. Gloss. 2. num. 6. Peirinus de Prælato q. 1. c. 7. & alij: finis autem Prælatorum est semper habere præ oculis iustitiam. Ita Rodrig. vbi supr. art. 5. Hieron. Rodrig. resol. 104 num. 5. ex iustitia enim, vt inquiunt ambo Rodrig. cum Soto lib. 1. de iust. quæst. 5. art. 1. & Basseo Capuc. in summ. verb. Prælatus num. 17. oriuntur pax Religionis, tutamentum obseruantiæ, immunitas communitatis, nutrimentum spirituale, Monachorum gaudium, silentium, & securitas in pulchritudine pacis, ex iniustitia verò, ait Emm. Rodrig. vbi suprà, seditiones, inimicitiæ, contentiones pullulant.

2. Nota secundò quod hic non loquimur de iustitia generali, seu legali, quæ vel omnes in se continet virtutes, vel bonum pluribus commune considerat, vel leges condit, vel obseruat, sed de iustitia strictè sumpta, quæ definitur ab Vlpiano Iur Cons. in l. iust. ff de Iustitia, & iure, quod sit perpetua, & consonans voluntas ius suum vnicuique tribuens,

buens, approbata à D.Thom.2.2.quæst.58.artic.1.Mirand. tom.2.quæst.24.art.1. & ab omnibus DD.diuiditur enim in commutatiuam, & distributiuam, & vnaquæque semper reddit vnicuique quod suum est, seu inclinat, & mouet hominem, vt quod suum est, vnicuique reddat. Prima verò versatur circa emptiones, venditiones, atque contractus, vt in istis commutationibus æqualitas seruetur, & circa communitatem, & collegium, vt eius homines, dum collegium eis ius eligendi concessit, ex officio teneantur in electionibus consulere collegio, & communitati, vt conseruetur bonum commune, ad hunc enim finem collegium tribuit eis ius eligendi. Secunda versatur in distribuendis præmiis, honoribus, dignitatibus, aliisque bonis communibus ad æqualitatem, attenta meritorum, & non personarum ratione, dico attenta meritorum ratione, quia bona communitatis non sunt omnibus æqualiter dispensanda secundum proportionem arithmeticam, sed geometricam, ita vt detur magis, & minus secundum exigentiam debiti, & meriti, vt habetur ex Eustachio 3.part. disp.2.quæst.5.Emin. Lugo de iust.disp 1.sect.3.tom.1.& Auersa part 2.quæst.114.sect.12. vnde sequitur, quod si Prælati merita respicere debent, subditi iuxta proportionem meritorum habent ius ad omnia bona Religionis. Ita Lessius de iust.cap.22.dub.3.numer.15. lib.2.

Nota tertiò quod munus iustitiæ distributiuæ totum in eo positum est, vt euitetur acceptio personarum, acceptio autem personarum est vitium per quod Prælatus in bonorum communium distributione, quæ ex iustitia debentur, non considerat veram causam meritorum, sed loco causæ considerat qualitatem, vt cognationem, patriam, amicitiam, proprium commodum, & vtilitatem, vel aliquid huiusmodi. Bellarm. de Princip. Christ lib.1. cap.10. Lugo vbi supr. disp.34.sect 1 num.3.tom.2. quamobrem ex genere suo huiusmodi acceptio est peccatum mortale, quia fit cum iniuria proximi, ex paruitate autem materiæ fit veniale, vt in loco accumbendi in mensa, quando merita non respiciuntur. Ita Less. supr. dub.1.num.4 Arag.2.2.quæst.63 art.1. Salon.2.2.quæst.63.artic.1. non ideo Prælatus violando in re 3.

graui huiusmodi præceptum tenetur ad restitutionem, vt asserunt Petr. Nauarr. Vasq. Salon. & alij apud Bonac. de rest. dub. 1. quæst. 1. part. 1. num. 8. quia, licet quis iniustè priuetur aliquo bono graui, ad quod habet ius, non tamen habet ius strictum, & proximum necessarium pro restitutione facienda, vt oritur, quando violatur iustitia commutatiua. Ita Bonacin. vbi supr. Sotus, Couar. Molin. & alij, quos citatos sequitur Barbos. de iure Eccles. lib. 1. c. 29.

4. Vt melius intelligatur, in quonam offendi potest iustitia distributiua, sit quart. not. quod, quando superiores anteponunt ad dignitates, & honores amicos, & cõciues aliis idoneis, seu magis idoneis, fiunt acceptatores personarum, & rei culpæ grauis, quia non merita, sed amicitiam respiciunt, vt in specie notant Bell. vbi supr. Peirin tom. 2. quæst. 2. 1. 3. §. 15. secus si amicum, & conciuem præponerent pro dignitatibus æquè dignum aliis, non vt amicitia sit principaliter motiua, sed impulsiua. Item Prælatus potest peccare peccato acceptionis personarum in exhibendis honoribus suis subditis, tam in publico, quàm in priuato: e. g. si in Capitulo omnibus debitum locum non assignet, sed vnum alteri præferat, si titulum suum cuique non tribuat, similiter in priuato, si non salutet, quem debet, & eo modo, quo debet, sed in hoc respiciat non merita, sed alias qualitates, quibus honor non debetur. Ita S. Thom. Arag. Salon. 2. 2. quæst. 63. art. 3. verum tamen est, quod secundum proportionem iniuriæ erit peccatum, si iniuria leuis, leue, si grauis, graue. Ita Salon. vbi supr. contr. 1. concl. 1. item Prælatus offendere potest iustitiam distributiuam in his, quæ commissa sunt suo arbitrio, vt si vni remittat pœnitentiam, & alteri neget, stantibus eisdem prorsus conditionibus, si cum vno dispenset, alteri gratiam neget in pari causa, si in iudiciis vni tribuat copiam processus, alij neget. Ita Sotus de iustit. lib. 3. quæst. 6. art. 5. Arag. vbi suprà art. 4. Valent. tom. 3. disp. 5. quæst. 7. part 4. col. 3. vers. ad hanc dubitationem, Salon. vbi supr. art. 4. contr. 1. Ratio videtur esse, quia vsus potestatis Prælati est bonum quoddam publicum ad commodum, & vtilitatem subditorum, quare est regulandum à iustitia distributiua secundum subditorum merita.

Ex

Ex his quæ dicta sunt, sequitur Prælatos esse dispensatores, & non dominos bonorum omnium, tam spiritualium, quam temporalium. Ita S. Thom. 2. 2. quæst. 63. artic. 2. Rodrig. tom 3. q. 34. art. 8. cum suo compendio resol. 103. n. 8. Peirin. de subdito quæst. 1. de obed. §. 5. fundatur in Scriptura ex illo Lucæ 12. *Quis putas est fidelis dispensator, & prudens, quem constituit Dominus super famliam suam.*

Not. quint. quod sicut finis Prælatorum est iustitia, ita finis eorum dignitatum videtur esse, vt Prælati ex dignitate assumpta, officióque suos subditos in regulari disciplina contineant, eosque promoueant ad perfectionem religiosam, ad quam ordo ille est institutus: quod si fortè fragilitate humana congregatio illa primum feruorem, & obseruantiam non retinet, officium Prælati postulat, vt cura, ac diligentia, paulatim obseruantia, & perfectio regularis restituatur, qui enim negligit vitia infringere, disciplinam regularem restituere, sed permittit communitatem in relaxatione permanere, non est dignus tali honore, ac Prælatura. Ita Emin. Lugo de iustit. disp. 35. sect. 1. n. 6. tom. 2. 5.

Not. sext. quod opus est distinguere tres casus, quod inseruiet etiam pro sec. dubio. Primus est, in quo electi à parte superante alteram in votis, vt sunt Definitores, ac Prouincialis, vel Guardiani electi à potentiori in Definitione sunt sine dubio digniores alterius partis, seu factionis. Secundus casus est, in quo electi à parte superante clarè sunt minus digni Religiosis alterius partis, qui negliguntur. Tertius casus est, in quo excessus meritorum in Religiosis electis, ex quibus plerumque fit electio, non est adeo magnus, sed dubius: his suppositis. 6.

Prima Conclusio.

Prouincialis, ac Definitores seligentes inferiores superiores fere omnes ex suis, eisque præbentes maiorem partem officiorum præstantiorum, cum merita vtriusque factionis sint æqualia, vel quasi æqualia, eo quòd non sit magnus excessus, sed dubius (sicuti est in casu, qui inferius patebit) lethaliter peccant. Probatur, tum quia huiusmodi 7.

munera sunt in omnium subditorum vtilitatem, & non tantùm suorum amicorum, tum quia læditur iustitia distributiua, & commutatiua, illa, quia multorum merita negliguntur, & postponuntur cum non parua eorum iniuria, hæc, quia non consulunt bono communi, quod vnitate propagatur, vt insinuat D.Cypr. de Orat. Dominica. *Pacificos enim*, inquit, & *concordes, atque vnanimes esse in domo sua Deus præcipit.* Tum quia ex tali iniustitia, experientia teste, oboriuntur multa mala ab ipsis ex officio euitanda, vt seditiones, inimicitiæ, atque contentiones, tum quia quærunt proprium commodum, scilicet, vt ipsi conseruentur in honoribus, ac dignitatibus contra proprium munus, quod est incumbere ad pacem ob duas præsertim rationes quarum prima describitur à Cass. lib. 1. epist. 1. *In hoc enim gratia Regis extollitur, & seruatur*, si in æquitate pacis populum dirigat, & in iustitiæ vigore conseruet. Secunda verò designatur à D.August. tom. 10. serm. de tempor. 168. *Vnitatis vinculum omnes debent Prælati simul, & subditi in fide, & dilectione per omnia seruare, quia sine pace non suscipitur Sacerdotis oratio, nec plebis oblatio.* Tum quia non sunt fideles dispensatores, sed gerunt se, vt dominos, ac destructores, tum quia offendunt finem assumptæ dignitatis, qui videtur esse, vt Prælati exemplo, ac prudentia contineant subditos in disciplina regulari, & hanc si est relaxata, ad pristinum, ac debitum rigorem reducant, hominésque ad perfectionem religiosam promoueant, qui etiam videtur esse secundum D.Bonauent. de sex alis Seraph. cap. 6. *Vt Prælati sibi commissos ad vitam æternam dirigant, & ad virtutum merita fideliter promoueant*; quod certè suis partialitatibus non attendunt, imo totam disciplinam regularem penitus eneruant, vt experientia docet, & insinuat D.Antonin. p. 2. tit. 4. c. 8. §. 4. hisce verbis. Ex seditione tota vita regularis deficit, & sibi commissos efficiunt tot filios gehennæ demeritis cumulatos.

8. Dicet fortè quis, non sunt munera, ac officia tribuenda nostris æmulis, & inimicis, quod verbum audio? filij sunt inimici, vndenam hoc verbum fabricatum? non nisi ab ore diaboli, & à factiosis, qui sunt lingua eius, prolatum,

&

& rectè, quia factionarij, vt inquit Gregor. Nazianz. in sequenti dubio citandus, neque ad Deum, neque ad diuinas mentes per bonum pacis & concordiæ accedunt, sed sunt aduersæ partis; admittitur, sed non conceditur nomen inimici, dubium mouetur à Bonacina inferius referendo, qui loquitur in terminis, de propriis inimicis, & resoluitur cum distinctione, vel bona, & beneficia sunt propria, & conferuntur ex propria voluntate, vel sunt communia, & conferuntur ex aliorum voluntate: si sunt primi generis, non tenetur quis inimicis conferre, quia non tenebatur iisdem conferre, priusquam essent inimici, & inimicus non est factus melioris conditionis ob inimicitiam, quamuis, si exclusio inimici ab honoribus scandalum pariat, excludi non possit, vt docent Valent. tom. 3. disp. 4. punct 5. Toletus lib. 4. cap. 10. Bann. 2. 2. quæst. 25. dub. 4. Abulensis in c. 5. S. Matthæi q. 348. quem citat, & sequitur Reginald. lib. 17. num. 121. & Bonac. Si secundi generis sunt, vt sunt omnia munera Religionis, & ad illa ex vi contractus professionis Religiosi ius habent secundum meritorum proportionem, tenetur Prælatus distribuere inimico, sicut amico, aliàs vitio acceptionis personarum damnandus est, & aliorum iuris, quod negligi nequit, violator habendus. Ita S. Thom. 2. 2. quæst. 25. art. 5. & ipsius commentatores ibidem Nauarr. cap. 14. n. 25. Bonac. in prim. præcept. Decal. punct. 3. quæst. 4. num. 7.

Secunda Conclusio.

Huiusmodi homines factionarij electi, vt Priorum, seu Guardianorũ munere fungantur, nequeunt inter omnes, qui seligi possunt, tanquam digniores connumerari, vt contendunt eorum electores, & quamuis hac dignioritate præditi essent, non ideo eorum electio eximit Prouincialem, ac Definitores à lethali culpa, propositiones quidem aliquantulum rigidæ, sed veræ, & prima pars tanquam certa traditur in sequenti dubio, & certissima in dub. 23. secunda suadetur: vel promouendo huiusmodi intendunt eos promouere, vt factionarios, vel vt inter omnes digniores, & factiona- 9

rios

rios,vel tantùm vt digniores,quomodocũque respiciantur, nequeunt electores carere culpa lethali, nam si promouentur vt in prima acceptione,conspirant omnes DD.esse peccatum mortale,quia fiunt acceptatores personarum, attendentes non veram causam meritorum, sed impertinentem, & sibi vtilem in ordine ad propriam conseruationem,vnde dignioritas in eis elucescit tanquam res accidentalis: si vt in secunda,adhuc obstringuntur culpa graui, quia finis ille intentus, (licet secundarius) nempe, vt factionarios,est mortaliter peccaminosus, quia obstat fini regiminis, qui est vnitas, & pax, vt dicunt DD. & passim dicetur in præsenti tractatu, cuius violationem concordant omnes DD. esse lethalem, & non cum paruo fundamento, quia vnitas est finis tantæ virtutis, vt supra eum tota machina regiminis fundetur, erigatur, & conseruetur, teste D. Ambros. in principio Psalm. 118. *Vnitas enim coërcet omnia, & regit, cui subiecta sunt.* Sine quo omnia euertuntur, & destruuntur, teste Gregor.Nazianz. Orat. 12. de pace tom. 1. *Atque vt populos, & vrbes, & imperia prætercam, vt cœtus, exercitus, familias, naues vectoribus plenas, coniugia, sodalitia, quæ omnia vt pace conseruantur, ita seditione euertuntur,* &c. Vnde optimè D. Anton. vbi supr. dicit. Ex seditione tota vita regularis deficit, quia ablata vnitate, & pace à Religiosorum familiis, necesse est corruere ædificium perfectionis, ac proinde finis ille secundarius destruit totam bonitatem, quæ inuenitur in fine primario electorum, nempe vt digniores: si vt in tertia acceptione adhuc inuoluuntur peccato, quia, licet per intellectum fieri possit talis præcisio, practicè tamen nequeunt separare vnum ab altero, nam eo ipso, quod sunt electi, insurgunt factionarij,ac proinde transit eorum electio in naturam secundæ acceptionis. Aduertant lectores, quod tam præsens, quàm subsequens quæsitum facillimè sibi adinuicem præstant modum probandi vtriusque intentum.

DVB.

DVBIVM II.

An electores, qui eligunt huiusmodi Definitores, ac Prouinciales factiosos & prauident inæqualitatem, ac multa incommoda, quæ inde sunt oritura, peccent mortaliter.

PRo cuius intelligentia in prim. not. mouetur illa quæstio, an teneatur quis eligere digniorem in Prælatū sub pœna peccati mortalis, duæ agitantur opiniones, altera negatiua, quæ videtur esse Glossæ pluribus in locis, vt videre est apud Azorium, & Barbosam inferiùs citandos, adhærent Hugo, Perusinus, Ioan. Andreas apud Sanch. inferius n. 15. Ratio est, quia maior probitas vnius, aliis nocere non debet, quia etiam dignior electus non peccat nihilo maiorem adhibendo diligentiam, curam, ac laborem in administratione, quàm adhiberetur à digno, quamuis maiorem adhibere posset, placet talis opinio pro probabilitate Filliuc. tom. 3. tract. 41. num. 181. Rocco de iure patron. tit. honorificum quæst. 15. Pedrazzæ in summ. præcep. 7. §. 26. asserit tamen hic author ita ferre suffragium saltem esse peccatum veniale, placet etiam Alex. Alens. part. 2. quæst. 136. §. 2. cum hac tamen limitatione, quod si præberetur Episcopatus digno, omisso digniori, non excusaretur conferens à peccato mortali, secus in cæteris beneficiis etiam curam animarum habentibus, placet pro beneficiis non habentibus curam animarum, & rectè Gabr. 4. dist. 15 q. 7. art. 3. dub. 1. prop. 2. Angel. tit. electio. num. 21. Petro Nauarr. de restit. lib. 2. num. 197. Barbos. de iure Ecclesiast. lib. 1. c. 19. n 171. Ledesm. in summ. part. 2. tract. 7. cap. 2. conclus. 7. Dian. p. 2. tract. 15. p. Miscel. resol. 38. Guttier. consil. 99. lib. 2. cap. 11. num. 10. Ratio huius Doctoris videtur esse, quia aliàs omnes Prælati essent in statu damnationis, nam passim in simplicibus beneficiis eligunt dignos dignioribus prætermissis. Ratio verò communis fundatur, quia, dum Concil. Trid. Episcopatus, cæteráque beneficia curam animarum ha- 10.

bentia multis in locis decreuit esse conferenda dignioribus, videtur concessisse alia beneficia ad arbitrium Prælati distribui posse. Limita, modò huiusmodi beneficia non conferantur per viam oppositionis, quia tunc esset peccatum lethale dare digno prætermisso notabiliter digniori, nam magnam iacturam in honore, & existimatione patitur dignior victus in oppositione. Ita Nauarr. summ. cap. 28. addit ad num. 140. cap. 25. Arag. 2. 2. quæst. 63. Altera est affirmatiua, quæ fortiter asserit, non esse licitum eligere dignum neglecto digniori sub pœna lethalis culpæ in omnibus electionibus, non solùm curam animarum habentibus, sed etiam non habentibus, cuiusmodi sunt apud minores Definitores, apud alios Consultores. Ita S. Thom. 2. 2. quæst. 63. art. 2. & quodlibet. 6. art. 9. Sotus de iust. lib. 4. q. 6. art. 2. Valent tom. 3. disp. 5. quæst. 7. punct. 2. Vega in summ. tit. 1 cap. 119. cas. 1. Azor. part. 2. lib. 6. cap. 15 quæst. 1. Mirand. tom. 2 quæst. 23. art. 11. Barb. vbi supr. num. 134. S. Anton. part. 2. tit. 1. cap. 20. §. 1. Samuellius de elect. can. tract. 1. disp. 6. controu. 4. & innumerabiles alij DD. quos citatos sequitur Sanch. opusc. 1. lib. 2. cap. 1. dub. 11. num. 16. quamuis non in benef. simpl. num 20. Probatur ex cap. vnico, vt Ecclesiastica beneficia, vbi sic dicitur. *Debuisti Ecclesiasticum beneficium in persona magis idonea dispensare.* Probatur etiam ex Concil. Trident. sess. 24 de reform. cap. 1. & 18. vbi præcipitur, vt dignioribus, & magis idoneis sub pœna æternæ damnationis dignitates conferantur. Rationi quoque naturali multùm est consentaneum, quia videtur eligens respicere personam, & non rationem sui officij, & muneris eligendo dignum, omisso digniori, tum quia etiam se gerere videtur tanquam dominum suffragij, & non tanquam administratorem fidelem, tum quia violat iustitiam commutatiuam, & distributiuam, illam, quia damnificat bonum commune Ecclesiæ, à qua ius eligendi accepit, istam quia non fauet maioribus meritis.

11. Not; secundò, quod sicut doctrina de eligendo meliori sub pœna lethalis culpæ est vera, ita censenda est vera in Regularium Prælaturis contra Ioan. Valerium in differentiis vtriusque fori tit. elect. differ. 1. n. 1. & Castrum Palaum

tract. 13.

tract.13.de benefic.disput.2.part.1.§.2 num.14.asserentes, seclusis specialibus Religionibus constitutionibus, & iuramento digniores eligendi,non esse obligationem sub mortali inter Regulares deligendi digniorem, sufficit enim, aiunt, electionem dirigi ad dignum, quorum sententia est prorsus aliena à veritate, & ita Nauarr. Fernand Rebell. Portell.quos refert Diana part 2. tract.15. & 1. Miscel. resol.61. Vasquez. Sanchez quos refert, & sequitur Lugo de iust.disput.35.sect.5.num.54. firmiter asserunt eandem obligationem militare in electionibus Regularium in conferendis Prælaturis dignioribus, quia,cum electores consulere debeant bono communi, & quantùm fieri potest,damna communitatis impedire, eadem damna quidem oriri possunt, sicut in aliis electionibus, si dignissimi non eligerentur, quia etiam maiora merita negligerentur in maximum detrimentum iustitiæ distributiuæ, quæ omnino seruari debet inter Regulares, vt dicetur in sequenti dubio contra Emin.Lugo Card.Excipe primò,nisi ille dignior occupetur in aliis ministeriis Religionis,v.g. in concionando, docendo, vel assistendo alicui Principi, à quo multùm tota Religio pendeat, tunc enim eligi potest dignus. Excipe secundò, nisi dignus, seu digni sacræ Reipublicæ sint vtiliores, quia multùm expedit ad bonum commune, vt Prælaturæ regulares non remaneant solummodo apud paucos, sed opus est, vt multi apti fiant ad regendum,& varientur personæ, alioquin deficientibus illis Religio remaneret viduata, & tunc necesse esset,vt de nouo aliqui ad regimina eueherentur, quod solet maxima incommoda afferre. Excipe tertiò, nisi minus dignum ob commune bonum amoueri expediat ab aliquo ministerio, e.g. ab aula Principis, vel à docendo, quia alius vtilior subintrabit, & non potest sine magna molestia, aut dedecore amoueri, nisi cum hoc prætextu. Ita Lugo vbi suprà & ratio eiùs videtur esse magni roboris, & iuxta nostra principia, quia cum in election.bus principaliter [illegible]endatur vtilitas communis boni, & totius communitatis, eoque consulatur hisce electionibus, vt per se clarè videtur. ideo digni possunt præferri dignioribus: imo addo ego, esse digniores, quia maior, & minor digni-

tas attenditur penes maiorem, ac minorem vtilitatem Reipublicæ, vt inferius dicetur, & cum maior vtilitas ex his dignis habeatur, consequenter tanquam digniores sunt promouendi.

11. Pro not. tert. sit, quisnam dignior censendus sit, ita vt elector sit immunis à lethali culpa? Rodriq. tom. 2. q. 52. art. 5. ait: debent electores aduertere, si tamen absque culpa esse velint, digniorem semper inter concurrentes in Prælatum eligere, qui scientia, moribus, vita, exemplo, ac merito valeat magis prodesse, quam ambitiosè gregi obesse: quisnam erit iste? sanctior fortasse, & doctior simpliciter, & absolutè? Minimè quidem ait S. Thom. 2. 2. q. 63. art. 2. sed qui est melior secundum quid, id est, qui est melior quoad regimen Ecclesiæ. Vasq. opusc. de benef. cap. 2. §. 3. dub. 1. n. 19. Reginald. lib. 30. tract. 3. n. 199. Azor p 2. lib. 6. cap. 15. quæst. 1. Mirand. tom. 2. quæst. 23 art. 3. concl. 3. Sotus de iust. lib. 3. quæst. 6. art. 2. concl. 9. Peirin. de subdito, quæst. 1. cap. 31. §. 1. Comitolus lib. 1. resp. moral. quæst. 77. Portell. tit. elect. n. 2. & in addit. n. 10. concludit Peirinus vbi supr. quod sanctior, & doctior est ille, qui est aptior ad tale regimen, licèt comparatione alterius non tam apti, sit minus sanctus, & minus doctus: meliùs, & clariùs Portella vbi supr. arbitrium boni viri debet pensare varias circunstantias temporis, personæ, ex quibus inferat, quis pro tunc sit dignior secundum quid, id est, in ordine ad hoc officium: Sed omnibus clarius Caiet. in summ. tit. electio: melior autem est non quantùm ad bonitatem vitæ, sed quantùm ad regimen illud nunc, & hic respectu talium ouium, & reliquis particularibus occurrentiis pensatis: audite etiam quæso, quod dicit Busseus Capuc. in summ. tit. elect. n. 10. ex multis DD. dignior censendus est, qui ad prælaturam, vel munus, de quo agitur, gubernandum, & sustinendum aptior, & conuenientior est, omnibus consideratis, & perpensis, non verò sanctior, vel doctior, qui tamen in cæteris non est ita aptus illi ministerio, sicut primus non tanta sanctitate, & doctrina excellens, quia ad maiores qualitates morum, & litterarum absolutè non est attendendum in hac materia, sed ad illas solummodo, quæ muneri,

muneri, de quo agitur magis proficuæ, & vtiliores erunt dummodo præficiendus, siue eligendus sit aliàs bonus, & idoneus vita, moribus, ac doctrina. Porrò adhuc non attingimus digniorem, nisi attingamus, quo meritorum excessu superare debet alios, ita vt mortaliter peccet, qui ipsum neglexerit. Silu. tit.elect.quæst.16. Peirin. vbi supr. Mirand. vbi supr. concl.1. inquiunt: tales eligi debent in Prælatos, ac Pastores quoad maximè fieri potest, vt ipsorum comparatione cæteri sint, & esse videantur veluti grex, & bruta pecora, siue animalia: quæ verba sunt maximè notanda, quia fundantur in textu cap.1.dist.25.vbi dicitur, quod, qui eligendus est ad dignitatem Ecclesiasticam, talis esse debet, vt illius comparatione cæteri grex dicantur.

Pro vltimo not.sit, huiusmodi excessus credendus est ne esse in istis duabus factionibus, vt dicunt sectatores vtriusque partis (nostros eligimus, quia ex nostris sunt meliores) tam pro Definitoribus, ac Prouincialibus, quàm pro Guardianis, & ipso verbo alternatiuo conuincuntur, quod errant toto cœlo, sed clarius patebit id ex eorum morum consideratione, si bonitate, rectitudine, ac sanctitate præditi, nec non & in charitate, ac iustitia radicati sunt, credendum est, eorum iudicium non esse perturbatum, eísque fides est præstanda, si cupiditate regnandi, ac dominandi tenentur, iudicium ab ambitione perturbatum, & obtenebratum esse prorsus censendum est, quare nullo modo est eis credendum, sed dicendũ est verba esse quoddam velamen ad tegendum pessimum ambitionis vitium: liceat mihi afferre descriptionem eorum morum quasi de verbo ad verbum Laurentij Peirini de Prælato q.2.§.3.c.3. Odio enim, inquit, se inuicem habent factionarij, de se inuicem continuò murmurant, alter alterius notat actiones, inuestigat, speculatur, in calendario scribit, ne obliuiscatur, & sociis nunciet, vt suo tempore superioribus propalet, interim diuulgat, curat adhibere testes, semper alter in alterum machinatur, irridet, subsannat actiones, & quidquid à quocumque factionis contrariæ factum fuit, culpat, maculat, & profitetur se aduersariis non credere, nisi, cum dicunt, Domine non sum dignus: conatur vnusquisque 13.

quiſque in ſuam factionem trahere nouitios, nondum habitum Religionis indutos, ſuos vnumquodque factionis caput defendit, eorum vitia occultat, protegit, ne puniantur, imò fouet ſecundum inclinationem, ne ab eo reſiliant, & ad aduerſariorum factionem tranſeant, qui non ſunt in aperto malo, vtitur tanquam ſcuto inexpugnabili ad factionis ſanctitatem, ac idoneitatem defendendam, probando, quod ea ſit aggregata ex melioribus, & dignioribus, & quod ſolùm ſit aggregata in bonum commune, & ad reſiſtendum aduerſario illud deſtruere conanti: Si ſuperiores maiores errantem ſubditum ſecundum regulam, & Deum punire voluerint, illicò accurrit caput, vel errorem excuſat, ſi poteſt, vel ſi non poteſt, excuſat fragilitate, iuuentute, gratiam petit, fidem facit de futura emendatione, ſi verò ſubleuare voluerit alterius factionis caput, accurrit & alterum caput, & loquitur ſubleuandi plagas, mortuas exſuſcitat, ignotas aperit, falſas fingit, teſtes ad omnia adhibet, ſi ſuperiores reſiſtunt, proponit articulos, iuſtitiam petit: Infinita prætereo, quæ præ cordis anguſtia enarrare non valeo, lugenda relinquo cogitationi, quæ nequeo exprimere calamo. Ita Peirin. Hæc ſunt, quæ diſperſa videntur in iſtis factionibus, iſti ſunt eorum mores, qui dicunt, noſtros eligimus, quia ex noſtris ſunt ſanctiores, & meliores. Si ergo tales ſunt mores, concludendum ne eſt eorum iudicium eſſe ſanum in proferenda ſententia, noſtros eligimus, &c. an potius perturbatum ab affectione dominij? perturbatum, perturbatum inquam ab immoderatis animi affectibus, quare nec ipſi, nec alij ſimilibus verbis credere debent; vnde dicebat S.Gregor.hom 26. in Euang.ante medium. *Iudicare dignè de ſubditis nequeunt, qui in ſubditorum cauſis ſua vel odia, vel gratiam ſequuntur*, his ſuppoſitis.

Prima Concluſio.

44. In omnibus electionibus ad munera habentia animarum curam, & non habentia, modò ſint magni momenti, ſub pœna

pœna lethalis culpæ meliores sunt eligendi. Conclusio sufficienter est probata in secundo notando.

Secunda Conclusio.

Excessus in idoneitate præ cæteris debet esse clarus, & valdè magnus, & non paruus, seu dubius, vt electores eligendo dignum, meliori neglecto, maculentur lethali culpa. Probatur: ex doctrina Siluestri, Mirandæ, & Glossæ docentium, quod excessus debet esse tam magnus, ac manifestus in electo, ita vt cæteri sint æstimandi vilis grex, & bruta animalia.

Tertia Conclusio.

Nullo modo est credendum factionariis dicentibus in nostra factione huiusmodi excessus inuenitur. Probatur: quia non est homo sanæ mentis, qui sibi persuadere debeat in illa factione esse digniores, non solùm pro Prouinciali, ac Definitoribus, sed etiam pro Prioribus, seu Guardianis, ita vt altera pars, seu factio reputetur pro idoneitate regiminis Prouinciæ vilis grex, & bruta animalia. Secund. quia ex eorum moribus enarratis satis liquet eos habere pro fundamento cupiditatem regnandi, & dominandi, potiùs quàm bonum commune, & merita eligendorum promouentia ipsum bonum, maximè quia ex vtraque parte hæc vox dulcis in ore, & maligna in corde auditur. 15.

Quarta Conclusio.

Probabiliter, ac prudenter, imo certè credendum est, in vtraque factione esse merita æqualia, vel quasi æqualia pro idoneitate regiminis Prouinciæ, tam in electionibus Prouincialium, ac Definitorum, quàm Priorum Probatur quia melior non est censendus sanctior, & doctior, & aptior secundum se, sed pro hic, & nunc respectu talium ouium reliquis consideratis, & pensatis ratione industriæ, pacis conseruandæ, ac construendæ, nec non & vnitatis firmandæ, 16.

firmandæ,&c. At quis sanæ mentis iudicabit hanc aptitudinem ad omnes dignitates, ac officia solùm præcellere in vna factione? Tum quia regimen Prouinciæ fuit alternatiuum, tum quia superiores maiores modò adhibuerunt gubernationi vnam factionem, modò alteram, tum quia huiusmodi superiores alteram prosternerent, ac debellarent pro factionum extirpatione & non subleuarent, si tanquam vilis grex præ altera habenda esset. Non nego tamen, quod aliquando huiusmodi excessus in singulari homine elucescere non possit.

Quinta Conclusio.

17. Electores eligentes Definitores, ac Prouinciales ex propria factione præuidentes inæqualitatem, ac incommoda, quæ insurgunt, mortali culpa obstringuntur, nam offendunt iustitiam commutatiuam, distributiuam, nec non & violant charitatem, simulque scindunt vnitatem. Suadetur, quia non seligunt meliores pro statu illius Prouinciæ, & respectu talium ouium, & ita non fauent Ecclesiæ, & ecce violatam commutatiuam, quare dicebat S. Antonin. de iust. distr. tit. 5. cap. 3. tom. 4. non esse magis aptum hominem, qui est pertubatiuus boni communis: quia restringunt vota ad merita suorum absque excessu, & ecce violatam distributiuam, vnde præceptum S. Thom. de reg. Princip. lib. 4 c. 15. est, *vt omnibus actibus politica inter ciues æqua debeat esse ponderatio oneris, & honoris.* Quia pax expellitur à Prouincia, notabilis perturbatio excitatur in congregatione, seditiones gliscunt, inuidiæ, & alia enarrata, teste experientia, & ecce laceratam charitatem, quamobrem Aristot. 5. Ethic. lib. 5. cap. 3. ait. *Sed hinc pugnæ nascuntur, & incusationes, atque querelæ, cum æqui non æqua, aut æqua non æqui, habent ac potiuntur.* Quia tandem dissoluitur vnitas, sine qua quælibet multitudo ruit, & de qua tam grauiter loquitur S. Aug. de verb. Dom. in Matth. serm. 26. tom. 10. *Vnum cogitate fratres mei, & videte in ipsa multitudine, si delectat, nisi vnum, ecce Deo propitio, quàm multi estis, quis vos ferret, nisi vnum saperetis? Vnde in multis ista quies? Da vnum, & populus est,* tolle

tolle vnum, & turba est, quid est enim turba, nisi multitudo turbata? Sed audite Apostol. 1. Corinth. 1. Obsecro autem vos fratres, vt idipsum dicatis omnes & non sint in vobis schismata, sitis autem perfecti in eodem sensu, & in eadem sententia. Et alio loco: Vnanimes vnum sentientes, nihil per contentionem, neque per inanem gloriam. De qua etiam non minus grauiter affatus est S. Bernard. de modo benè viuendi serm. 41. *Concordia verò*, inquit, *ad faciendum bonum, ad sectandam iustitiam, ad seruiendum Deo, bona est, propter quod sumus congregati in vnum, vt in seruitio Dei omnes vnum spiritum, & vnum animum habeamus, omnibus habitantibus in domo Dei debet esse anima vna, & cor vnum in Deo.* Et paulo infrà. *Nihil est, quod Diabolus tantùm timeat, quantùm concordiam, & charitatem, nam si totum, quod habemus, damus propter Deum, hoc diabolus non timet, quia ipse nihil habet, si ieiunamus, hoc diabolus non timet, quia ipse nunquam comedit, si vigilamus, hoc diabolus non timet, quia ipse nunquam dormit, sed si charitatem, & concordiam tenemus, hoc diabolus vehementer timet. Quare?* Prima ratio est eiusdem Bernardi ibid. *Quia hoc tenemus in terra, quod ipse in cælo tenere noluit.* Secunda ratio designatur à D. Gregor. Nazianz. de pace Orat. 12. *Omnes ij*, inquit, *qui pacis bonum amplectuntur, eique contrariam discordiam, & seditionem infensè oderunt, ad Deum, qui vnus est, & esse creditur non minus propter concordiam, quàm propter eamdem essentiam, & ad diuinas mentes, quæ à sancta, & laudanda Trinitate hoc acceperunt, vt vnum sint, accedunt, contrà, qui iis sunt moribus, vt pugnis gaudeant, ac nouitate famam captent, atque in ignominia sua glorientur, aduersæ partis sunt.* Tertia habetur ex D. Chrysostom. ad Ephes. c. 4. hom. 11. *Si volumus ergo*, ait, *frui spiritu, qui procedit à capite* (id est Christo) *alter alteri adhæreamus, nam duæ sunt diuisiones à corpore Ecclesiastico, vna quidem, quando refrixerimus in charitate, secunda autem, qua ausi fuerimus ea facere, quæ sunt indigna, vt simus in illo corpore, vtroque modo enim nos separamus à pleno illo conuentu. Quod si collocati, ac constituti sumus, vt alios ad hoc ædificemus, qui prius scindunt, quid non patientur? Nihil Ecclesiam æquè potest diuidere, vt ambitio, & amor imperij, & gerendi magistratus, nihil Deum æquè irritat, atque diuisam esse Ecclesiam, etiamsi bona.*

bona fecerimus innumerabilia, non minores, quàm qui eius corpus discindunt, pœnas dabimus, qui plenum Ecclesiasticum conuentum conscindimus, nam illud quidem factum est ad lucrum orbis terrarum, & si non eo animo, hoc autem nullam vsquam habet vtilitatem, sed ex eo damni est plurimum, hac dicta sunt, non solùm ad eos, qui gerunt magistratus, sed etiam ad eos, qui ab illis reguntur. Hæc Chrysostom. Factionarij, has PP. sententias hic libenter adnotaui, non tam ad firmandam conclusionis veritatem, quæ satis clara est, quam potius ad demonstrandum quid sentiant Ecclesiæ columnæ de factionum capitibus, eorumque sequacibus, quæ vnitatem multitudinis, sacrorumque hominum concordiam ab ambitione ducta conscindere audet, & propriis oculis quasi in speculo suum deplorandum statum inspiciant, in quo sub specie zeli, seu potius sub prætextu zeli sunt obuoluta: heu, heu quàm longè distat à vobis ille spiritus capitis Christi, qui *est pax nostra*, inquit Bernardus vbi supr. *Qui fecit vtraque vnum, videlicet, quia Angelos, & homines fecit esse concordes.* Qui germinare facit in hominum mentibus verum zelum, abscindentem illud, quod abscindere volebat Paulus à Corinthiis, qui in factiones abierant, dum dicebant. Ego quidem sum Pauli, ego autem Apollo, ego verò Cephæ.

18. Dicet fortè factionarius, qui libros euoluit, non est lethale peccatum cæteris paribus conferre dignitatem, & honorem amico, consanguineo, conciui, &c. Ergo tam superiores maiores, quàm subditi eligere possunt tutò ad dignitates, cæteráque officia eos, qui sunt ex propria factione. Respondeo ex Bellarm. de Princ. Christ. lib. 1. c. 10. & Peirin. tom 2. quæst. 2. cap. 3. §. 15. concedendo, quando non conturbatur pax, & quies, & fit ex causa impulsiua, & non motiua, docent Azor. p. 2. lib. 6 cap. 15. quæst. 4. & Alens. p. 2. quæst. 119. membr 2. dist. 1. (ablata tamen, nota, causa factionis, quæ sub nomine amicorum tegitur, quia vnusquisque sub mortali tenetur se abdicare nomine diabolico factionarij propter pacem, & concordiam introducendam, ac scandala extirpanda, seditionésque sedandas, nam factiosi sunt in malo statu, vt aiunt Tabien. tit. seditio, quæst. 1. Caiet. eod. tit. Similiter Silu. quæst. 1.) negando

gando, quando tractatur de conferendis ferè omnibus bonis in suos, quia grauiter læditur ius eorum, qui negliguntur, & opprimuntur, quia præsertim Prælati non dicerentur fideles dispensatores, nec essent in vtilitatem omnium subditorum, sed acceptatorum personarum nomen sibi vindicarent in multorum oppressionem, quia etiam tota Prouincia conturbatur, vt dictum est supr. Non dico tamen, quod Prælatus non queat alicui suo amico concedere, esto sit minus dignus altero, aliquod bonum sui vsui concessum, absque eo quod dicatur acceptor personarum. Ita Valent.p.1.q.7.col.2.vers.porrò,tom.3.

Dicet iterum factionarius, ex nostris videtur surgere aliquis excessus meritorum, quantùm sufficit, vt præteriri non possit sine culpa veniali: ergo isti sunt seligendi, & non alij ex contraria factione, quamuis mundus totus esset conturbandus, & non solùm Prouincia. Resp. quod in re morali parum pro nihilo reputatur, & ideo existimandum est eos cedere suo paruo iuri propter bonum commune, imo addit Salonius 2.2.ex conclus. D.Th.quæst.63.artic.2. controu.4.quod dignior debet illud pati pro bono communi, quod sequitur ex electione concordi, & pacatiori gubernatione, imò addo ego, quod non sunt digniores, vt euidenter probabitur in dub.23.potest etiam dici(præter ea quæ superius dicta sunt,) iudicium huiusmodi factionarij non esse aptum in fereda sententia de excessu meritorum, quia prouidere vnicuique secundum merita transcendit, inquit S.Thom.2.de regim Princ.cap.15. virtutem naturæ, & cum factionarij non ferantur à spiritu Dei, vt affirmant SS.PP.vbi supr sequitur eorum iudiciũ non habere illã totalem rectitudinem ad hominum merita, & demerita mensuranda.Pro fine quæsiti ad indignitatem istorum electorũ, qui tanto studio contendunt eleuare homines tanquam capita factionis ad prædictas dignitates faciunt verba S.Greg. Nazianz orat. 14. prolata contra nonnullos factiosos. *Ad quam*, ait, *indignitatem illud etiam accedit, quod qui à Deo salute donati sumus, hominum causa bellum gerimus, tantùmque in nobis contendendi studium exuperat vt ipsum quoque aliorum ambitionibus commodemus; ac pro alienis thronis pro-* 19.

prias inimicitias suscipiamus, in vna re duo grauissima peccata committentes, nimirum & eorum ambitiones inflammantes, & ipsi vitiosæ nostræ affectionis hoc adminiculum accipientes, quemadmodum, qui in præceps feruntur, propinquas petras, aut firmiores frutices.

DVBIVM III.

An in conferendis honoribus, ac dignitatibus locum habeat iustitia distributiua.

20. CVm iam de iustitia distributiua simus loquuti, ac sæpè, ac sæpius in hoc tractatu de ea etiam simus loquuturi, non negata inter Regulares secundum sensum omnium DD. placuit tamen Vasq opusc. de benef. cap. 2. § 3. dub. 3. & fortè non sine arte eam infirmare, & à cœnobiis alienare, quem postea sequutus fuit Emin. Card. Lugo de iustit. disp. 35. sect. 5. num 56. tom 2. dicens: Non enim mihi persuadere possum, quod Prælaturæ regulares institutæ sint ex primaria, vel secundaria intentione, vt præmia, sed solùm ad bonum communitatis, & vt habeat bonos Prælatos, à quibus regatur: cum enim religiosus status ordinetur ad hoc, vt subditi perfecti sint, contemptores honoris temporalis, & procul ab omni ambitione, ac desiderio imperandi, imò ex se abhorreant eiusmodi officia, quomodo institutores potuerunt ex secundaria etiam intentione ad hoc instituere Prælaturas, vt essent præmia meritorum? Et paulò inferius addit, fieri posse, quod sit aliqua communitas religiosa adeò reformata, & ita ex interno feruore intenta ad perfectionem, vt singuli sint propensi ad regularem disciplinam retinendam, vt Prælatus non dignior, sed dignus possit sine vllo periculo eis præfici, tunc non erit peccatum dignitatem conferre digno, quia nec periclitatur bonum commune, nec iustitia distributiua læditur, eo quod inter Regulares non habet locum: pro intelligentia quæsiti sit.

Primò

Primò nota, quod iustitia distributiua, vt dixi, tota posita est, atque versatur in distribuendis commodis, & muneribus communitatis in partes communitatis, vt docet Lugo vbi supr. disp. 1. sect. 3. n. 43. Dixi inter partes, quia communis, & verior opinio affirmat iustitiam distributiuam semper exigere plures, quos comparat inter se, vt optimè docent S.Th. 2. 2. q 61. art. 1. Molin. tr. 1. disp. 12. Vasq. 1. 2. disp. vlt. c. 4. Turrianus in præsent. disp. 1. dub. 1. multos alios referens, nam vox distribuere connotat multos, ille ergo propriè distribuit, cum plures occurrunt accepturi: nec argumenta Suarez opusc. de iust. sect. 3. à n. 8. & Rebell in præsenti cap. 1. lib. 1. quæst 3. num. 16. tenentium contrariam sententiam, videntur esse magni momenti, nam quando vacat vnum beneficium, seu cathedra, licèt vni tantùm conferatur, & sit actus iustitiæ distributiuæ, attamen attenditur ad merita plurium concurrentium, & comparantur inter se, vt appareat, quis sit dignior, per accidens verò est, quod non diuidatur inter plures, quia res est in se indiuisibilis, quod si vni tantùm conferatur, eo quod solus accedit ad concursum, adhuc seruatur comparatio inter multos non accedentes ad huiusmodi concursum, nam ille, qui venit ad concursum habet maius meritum, & dignitatem, quàm alij recusantes concursum. Hinc est, iustitiam distributiuam propriè, & formaliter residere in superiore, nam distribuere bona communitatis inter membra ipsius communitatis est actus publicæ potestatis, & superioris, quod si aliquando exerceatur per subditum, est de mandato ipsius superioris. Ita Lugo vbi supr. num. 55. Hinc est, quod, licèt subditi non habeant ius strictum ad omnia bona Religionis, vt docent multi DD. præsertim Lugo num. 51. & consequenter nulla intercedat obligatio restitutionis, negari tamen non potest residere in eis aliquod ius ad omnia commoda Religionis, vt iam dixi ex mente Lessij de iust. cap. 22. dub. 3. num. 15. lib. 2. cui addo Sanch. opusc. 1. lib. 2. cap. 1. dub. 1. num. 2. & Arag. 2. 2. q. 63. art. 2. aliter professio esset iniusta, quia cum sit quidam contractus onerosus vltro, citróque obligatorius, vt docent 21.

 Sanch.

Sanch.summ. lib.6.cap.9.num.7.& Barthol. de Vecchis in praxi Nouit.dub.13. num.4. quo professus se obligat Religioni ad inseruiendum ei secundum regulam in quocumque loco, è contra Religio se obligat ad eum retinendum, alendum, & tractandum tanquam filium iuxta suum institutum, si omne ius esset in Religione circa subditum, & aliquod ius non resideret in subdito circa Religionis bona.

22. Nota secundò, quod non valet ista consequentia, status Religionis ordinatur ad hoc, vt subditi perfecti sint contemptores honoris temporalis, & procul ab omni ambitione, ac desiderio dominandi: ergo institutores non potuerunt ex secundaria etiam intentione ad hoc instituere Prælaturas,vt essent præmia meritorum, quia sequerentur mille incommoda. Prim.nec valeret ista consequentia, perfectio omnium Christianorum est, non infringere legem impositam: ergo lex non debet permittere aliqua peccata, quod videtur falsum, quia peccatorum aliquorum permissio est effectus legis,& consequenter bona; nec etiam hæc: interest perfectioni Reipublicæ, quod peccata commissa non remaneant impunita: ergo omnia peccata sunt punienda, falsum est, quia, vt docent DD. ad bonum publicum non spectat, quod omnia peccata puniantur, sed aliqua remittantur diuinæ iustitiæ vindicanda; neque etiam valeret hæc consequentia: ad perfectionem Religiosorum pertinet omni conatu obstare inclinationi, & propensionibus naturæ, quia retardant spiritualem profectum: ergo Deus non debebat instituere diuersas religiones, falsum est, quia debebant in Ecclesia Dei varij modi viuendi vigere, qui essent accommodati iuxta ingenia, complexiones, & propensiones hominum, quorum aliqui diligunt solitudinem, alij verò frequentiam, vnus libenter orat, alius libenter legit, vel operatur, &c. vt naturæ hominum non repugnaret perfectior modus viuendi, & ita maiori facilitate per viam perfectionis currerent ad optatum finem consequendum,vt optimè insinuant Suar.4.de Relig. tract.9.lib.1.cap.1. num.12. & Bellarm.de Monach. lib.2. cap.3. tom.1. tandem dico, neque etiam valere hanc: ad

petre

perfectionem Religiosorum spectat omnia peccata venialia cohibere: ergo sunt omnia à Prælatis punienda, falsum esse videtur, quia multa sunt dissimulanda, ne regimen sit nimis durum, & Prælatus reddatur subditis odiosus, vt asserunt DD. quamobrē concludendum est illam consequentiā in principio notandi deductam ex illo principio nullius roboris esse; & ideò dicendum, quod Religiosi dupliciter possunt considerari, vel vt singuli, vel quatenus constituunt vnum corpus, cuius caput in ordine ad regimen spectat ad Prælatos: si considerentur vt singuli, perfectio eorum petit, vt sint contemptores honoris temporalis, procul ab omni ambitione, & desiderio dominandi, & ita institutores fortè non potuerunt instituere Prælaturas, ac dignitates, vt præmia Religiosorum: quatenus verò constituunt vnum corpus, perfectio eius postulat vt sint institutæ, vt præmia meritorum propter bona elicienda, & mala euitanda, propter bona dico, quia, cum in qualibet congregatione plures infirmi, ac debiles morentur non viriliter luctantes cum prauis affectibus, vt docent Sotus, & Suarez pluries citandi in tractatu, ideò fuit necessarium non negligere eorum merita, sed ea dignitatibus, ac Prælaturis recognoscere, vt suauiter allicerentur ad strenuum certamen contra malas inclinationes; maximè quia multi sunt, inquit S. Thom 4 de reg. Princ. cap. 7. qui magis proficiunt in dignitatibus constituti, quàm sine illis, quia etiam Religionis onus per multorum annorum seriem ab hominibus ferendum eos opprimeret, & à veloci cursu perfectionis retardaret, vnde Nauarr. comm. 4. de Regul. num. 24. dicit: Nimis durum est omni honore, ac officio in Religionibus priuari, & opus est maxima patientia, cuius rei æquanimis patientia non est omnium, sed paucorum, quos Iuppiter æquus amat, & ardens euexit ad æthera virtus: propter mala euitanda dico, quia facillimè restringi possent sub prætextu boni communis Prælaturæ, ac dignitates in paucos; vnde non parua occasio daretur, vt exclusi homines ab honoribus suscitarent discordias, ac seditiones, & pestis ambitionis inciperet omnia bona Religionis inficere, vt benè notat S. Antonin. 2. p. tit. 4. cap. 8. de discordia,

§. 1.

§.1.hisce verbis: quando enim nimis aliqui vexantur laboribus, alij nimis alleuantur, vel cum honores, & officia aliquibus copiosè conferuntur, aliis autem parum, aut nihil, inde generatur discordia, & inuidia inter eos: imò addo, quod potuerunt esse institutæ in ordine ad singulos Religiosos ob rationem Caietani in obiectione recitandam: nec obstat dicere, quod ex ista distributione dignitatum secundùm merita conferendarum oboriri possunt aliqua incommoda, maximè in materia ambitionis, quia, sicut Deus instituit diuersas Religiones cum diuersis modis viuendi, etiamsi præuiderit multa incommoda sequutura, dum aliis alij præcedere contendunt, vel honore, vel loco, &c. & æstimauit ea esse parui momenti comparatione vtilitatis, quæ elicitur ex variis modis viuendi, ita illa incommoda ambitionis putanda sunt parui momenti comparatione vtilitatis, quæ sequitur ex benè administrata iustitia distributiua, maximè in ordine ad perfectionem totius corporis Religionis: imò addo quod ambitio suscitanda non erit illa, quæ eradicat totum bonum Religionis, quia hominum merita per iustitiam distributiuam mediantibus dignitatibus fuerunt compensata, audite quæso verba Suarez vbi supr. pro instructione omnium regiminum: res humanæ, ait, huiusmodi sunt, vt nunquam omnibus incommodis careant, & ideò quando hæc sequuntur non ex re ipsa, vel actione, sed ex infirmitate, vel malitia hominum, non sunt propter illa omittenda bona maiora, sed adhibenda remedia, ne illa sequantur, potissimum est charitas. Ex hac ergo vera doctrina colligitur, quando DD. pro responsione alicuius argumenti difficilis solutionis adducunt, obstat perfectioni Religiosorum, &c. esse quoddam velamen ad tegendum aliquid durum, & rigidum præsertim in regimine, quod nequit saluari, nisi recurrendo ad patientiam subditorum sub prætextu perfectionis religiosæ, ac proinde nuncupari debet argumentum patientiæ, seu responsio: hoc non dico ob doctrinam Emin. Lugo, quia ex eius scriptis satis constat, eum optimè intelligere naturam regiminis Regularium vnitam cum hominum imbecillitate, sed propter alios, qui hac responsione

sione nec ipsa intelligere prima principia regiminis videntur.

Nota tertiò, quod licèt subditi per votum obedientiæ dominium suæ voluntatis transmiserint in superioris voluntatem, & totos se resignauerint in eam, non tamen hoc intelligendum est, vt ideò possint superiores tanquam seruos, aut mancipia pretio, vel bello acquisita eos ad libitum pessundare, & supercalcare, sed vt tractentur rationabiliter, discretè, & charitatiuè. Ita Peirin. de subdito, quæst. 1. cap. 12. referens Tabien. Angel. Silu. Rosell. asserentes in omni obedientia esse intelligendas aliquas conditiones, scilicet, si potero, vel si rationabiliter præceperit Prælatus. 23.

Nota quartò, honorem definiri ex S.Thom. 2. 2. q. 103. art. 1. ex D. Antonin. p. 2. tit. 4. cap. 10. §. 3. ex Lugo vbi supr. disp. 14. sect. 1. n. 3. esse testificationem quandam excellentiæ, & videtur esse præmium cuiuslibet virtutis secundum sensum D. Thom. vbi supr. quæst. 129. art. 4. in corp. Huic autem honori, quatenus est præmium virtutis, non renuntiant Religiosi per votum professionis, vt benè notat S.Thom. vbi supr. quæst. 186. art. 7. ad 4. ibi Caiet. Nauarr. cap. inter verba, concl. 5. num. 64. & comm. 2. de Regul. n. 2. Valent. tom. 3. disp. 3. quæst. 10. part. 5. vers. ex hoc igitur. Clauis Regia lib. 11. cap. 4. n. 15. Suarez 3. de Relig. lib. 8. cap. 4. n. 3. Peirin. vbi supr. quot verò sint tituli, ob quos honor alicui debetur, eos enumerat Less. de iust. c. 32. dub. 2. n. 9. lib. 2. nimirū sanctitatem, sapientiam, doctrinam, Principatum, dignitatem, potentiam, ætatem diuturniorem, superioritatem, quæ omnia approbantur ab Emin. Lug. de iust. disp. 34. sect. 1. num. 6. tom. 2. simul cum aliis ab ipso assignatis, nam hominem reddunt magis perfectum, ad quæ etiam pertinent facultates naturales, vt excellentia in visu, in voce, in cantu, in cursu, in scribendo, in legendo, & in aliis artibus, vires etiam corporeæ; & alia similia possunt inter ea enumerari, quæ omnia, sicut perficiunt hominem in ordine ad humanas operationes; &c. ita reddunt ipsum secundum proportionem dignum honore; an verò diuitiæ reddant hominem maiori honore dignum, 24.

videte Lug. vbi suprà, tenentem partem affirmatiuam.

Conclusio.

25. Prælaturæ Regularium censendæ sunt in distributione cadere sub iustitiam distributiuam, ita vt saltem secundariò sint præmia virtutum, & meritorum. Quæ conclusio apertè statuitur contra sententiam DD. in principio quæsiti notatam. Probatur primò, omnes Religiosi ex vi professionis acquirunt ius ad omnia commoda Religionis, nec non & bona, vt dictum est superiùs: ergo in iis distribuendis necessariò locum habere debet iustitia distributiua: antecedens clarum, consequentia probatur, quia illud ius acquisitum dicit habitudinem crediti ad Prælaturas, quia sunt commoda, & bona Religionis, vnde eidem habitudini pro iusta distributione debet respondere iustitia distributiua. Secundò si in conferendis Prælaturis, ac dignitatibus regularibus iustitia distributiua non esset seruanda, maximè quia institutores eas non erexerunt tanquã præmia Religiosorũ, eo quod status Religionis ordinatur ad hoc, vt homines sint perfecti, & contemptores honoris temporalis: sed id obstare non videtur, tum quia inter merita Religiosorum, & Prælaturas intrinsecè, & ex propriis terminis, & natura oboritur, vt seruetur iustitia distributiua, nam inter se, vt dixi, habent habitudinem ex propriis terminis exortam, tum quia licèt ista habitudo ex propria natura ex parte dignitatum non insurgeret, sed dependeret à voluntate institutorum, attamen hi talem intentionem tenebantur habere, vt essent præmia Religiosorum, quia spectant ad perfectionem, & ad maius bonum totius corporis Religionis, vt dixi euidenter in secund not. Tertiò admisso casu Card. vbi supr. sequeretur, quod superiores, & electores essent Domini Prælaturarum, & non fideles administratores, quia ad libitum, & absque ratione debiti eas conferrent, quod est proprium Domini, nec commune bonum periclitaretur, vt notat Lugo vbi supr. maximè quia vnusquisque posset sibi præfigere vnum bonum commune tantùm

tantùm ab intellectu fabricatum: ergo. Quartò votum obedientiæ, per quod Religiosi se consecrant statui Religioso transmittendo suam voluntatem in superioris voluntatem, mundo, ac pompis eius renuntiando, non ita vilipendit Religiosos, vt ad libitum Prælatorum, aliorúmve pessundentur, & superculcentur, vt patet ex doctrina illata: Sed si non esset debitum seruandi iustitiam distributiuam in Regularium Prælaturis, &c. pessundarentur, ac vilipenderentur, eo quod nullus est maior contemptus, quam postponere merita magno sudore acquisita, & tot laboribus per annorum seriem toleratis pro Religionis bono, ac si non essent, ex hoc enim sequuntur mille incommoda, vt experientia docet: ergo admittendo iustitiam distributiuam non esse seruandam, admittitur etiam id, quod per votum obedientiæ Religiosi non promiserunt. Quintò homines per habitum Religionis assumptum non renuntiant honori, qui est testimonium excellentiæ in Religioso elucescentis, & est præmium eius virtutis, vt dictum est superiùs: ergo honoribus insurgentibus ex Prælaturis non cedunt: ergo vt præmia saltem secundariò fuerunt institutæ ab institutoribus. Tandem vltimò probatur: vbi sunt regulanda præsertim in materia iustitiæ, ibi regulatiuum non est concedendum, aliàs essent regulanda sine regula, seu regulatiuo, quod est absurdum in quacumque materia: ergo in Religione concedi debent & iustitia commutatiua, & distributiua: antecedens clarum, consequentia probatur, in Religione datur, quomodo se gerere debeant partes in ordine ad totum, illud fouendo: ergo datur iustitia commutatiua tanquam suum regulatiuum, in Religione etiam concedendum est, quomodo se gerere debeat totum in ordine ad partes pro eius iusta distributione: ergo etiam datur iustitia distributiua tanquam regulatiuum omnium bonorum, aliàs esset distributio sine regulatiuo.

Dices, status Religionis ordinatur ad hoc, vt Religiosi sint perfecti, & contemptores honoris temporalis: ergo institutores non potuerunt ordinare, nec etiam ex secundaria intentione, vt Prælaturæ essent meritorum præmia. 26.

D 2 Resp.

Resp. quod iustitia distributiua in Prælaturis conferendis non aduersatur contemptui honoris temporalis, qui est proprium hominum ad perfectionem tendentium, quia in mente vnusquisque gestare potest desiderium abdicationis omnium bonorum temporalium, & adhuc vnusquisque gestare potest, vt ipsorum, & aliorum merita, si Domino placuerit, sint recognoscenda iuxta meritorum mensuram dignitatibus, ac Prælaturis, cum id sit ab omni malo alienum, imo bonum, & virtute præditum. Secund resp. quia huic honori non renuntiant in professione Religiosi, vt dictum est, vnde Caiet. 2. 2. quæst. 136. art. 7. ait: aduertendum est, quod, quia honor Ecclesiasticus sanctus honor est, quia Ecclesia sancta est, ideo non spectat ad perfectionem Religiosorum renuntiare Ecclesiasticis honoribus, quocirca reprehensione digni sunt Religiosi abdicantes suos honores magisterij in Theologia: & ideo notant Nauarr. lib. 5. consil. de sentent. excomm consil. 12. 17. num. 7. & Laym. de benef. lib. 4. tract. 2. cap. 15. num. 10. quod homines appetere possunt Prælaturas absque peccato, & absque læsione proprij status, imo cum merito. Pro tertia responsione adde illud, quod dixi in secund. not. concludendum est doctrinam traditam esse veram, & ad mentem sacrorum canonum cap. vilissimus 1. quæst. 1. in quo habetur, duplici titulo in Religione deberi Religiosis dignitates, vel bonitate vitæ, vel scientiæ laurea. Ita Peirin. de subdito quæst. 1. cap. 28. §. 3. nec alienam à mente D. Bonau. apud Peirin. ibidem, qui inuehitur contra illos, qui se ingerunt his officiis, inter verba Sancti hæc habentur. *Nam si digni fuerint, & idonei, non debent se ad hoc ingerere, sed modestè expectare, quousque per inspirationem Dei, à Prælatis suis, & fratribus ad hoc suo tempore assumantur.*

DVB.

DVBIVM IV.

An Prælatus, qui vtitur regimine, actionibus, ac functionibus (quæ ex natura sua ordinantur tantùm in subditorum vtilitatem, & boni communis commodum) ad hoc, vt in Prælatia assumpta conseruetur, reus sit peccati mortalis.

PRæsens quæsitum indagatur, quia cognitio sequentis nequit haberi, nisi ex matura discussione propositi tituli: pro cuius intelligentia sit primum notab. quod quatuor modis potest Prælatus ordinare regimen, ac actiones officij assumpti pro sui conseruatione. Prim. intentione cæca negligendo vitia punire, ne homines sibi aduesarios reddat, merita præmiis ornare, ne tandem locus sibi arripiatur, subleuando indignos, postponendo digniores dignis, & similia faciendo. Secũdò, sistendo tantùm intra peccatorum venialium terminos. Tertiò, intendendo principaliter bonum commune, subditorumque vtilitatem, & minus principaliter propriam conseruationem. Quartò, inuertendo ordinem, primariò intendendo proprium commodum, ac conseruationem, secundariò verò subditorum, ac boni communis vtilitatem. Potest addi quint. ordinando ea tantùm ad Prælaturæ finem, qui videtur esse boni communis conseruatio, & augmentum, necnon & subditorum vtilitas. De duobus primis hic non loquimur, quia alibi erit dubium pertractandum, sed tantùm de aliis tribus in præsentibus est discutiendum. 27.

Not. secund. quod triplex genus humanorum actuum à DD assignatur. Primum bonorum, quorum bonitas insurgit ex eo, quod eorum obiectum, à quo speciem sumunt, rationi est consentaneum. Secundũ, malorum, quorum malitia videtur esse ex eo, quod eorum obiectum aliquid rationi repugnans includit. Tertiũ indifferentium, quorum indifferentia inspicitur, quando eorum obiectum non includit ali- 28.

quid pertinens ad ordinem rationis, videantur S. Th. 1. 2. quæst. 18. art. 2. Clauis Reg. lib. 2. cap 4. num. 9. Azor. part. 1. lib. 2. cap. 1. q. 1. Cum ergo Prælatorum finis sit boni communis promotio, nec non & subditorum vtilitas, quotiescunque eorum intentio fertur in suum finem, & obiectum, profectò actus est rationi consentaneus, bonus, & rectus: si verò finis peruertitur, & à Prælatis quæritur proprium commodum, & vtilitas, insurgit aliquod notabile non rationi consentaneum, imo ei repugnans, & ideo eorum actus malus, & peccatum: quare homo, licet dignus, qui appetit Prælaturas ratione bonorum temporalium, vel celsitudinis gradus, in illis sistendo tanquam in fine primario, & principali, peccat omnino mortaliter, ita Sotus de iustit. quæst. 2. lib. 10. art. 1. Valent. tom. 3. disp. 10. quæst. 3. part. 2. Caiet. 2. 2. quæst. 185. art. 2. S. Anton. 2. part. tit. 3. cap. 5. §. 4. vers. Quæritur ergo, peruertit enim Prælaturæ finem, qui est principaliter proximi salutem procurare, & ideo grauis inordinatio in actu insurgit rationi valdè repugnans.

19. Not. tert. quod secundum Panormitan. in cap. Porrectum de Regul. num. 10. Sanchez lib. 6. summ. cap. 9. num. 7. & alios, Religiosorum professio est quidam contractus onerosus vltro, citróque obligatorius, quo professus se obligat Religioni, ad seruiendum ei secundum regulam eius, & è contra, Religio se obligat ad retinendum eum, alendum, & tractandum iuxta suum institutum. Hinc sequitur, quod sicut aliæ reciprocæ obligationes nequeunt in vnius consensu consistere, sed duobus personis indigent habentibus potestatem se ipsas, vel alias obligandi, vt patet per text. l. in omnibus, ff. de act. & obligat. & l. sicut, C. eodem, ita ad valorem professionis requiritur, vt non solùm emittens professionem obliget se, sed etiam vt Religio per suum ministrum præstet assensum, quare Lessius de iustit. lib. 2. cap. 41. dub. 7. num. 61. intimè id penetrans dicit, ad validam professionem duæ personæ concurrunt, quarum altera se obligat Religioni tradendo se in ius eius, & obstringendo ad manendùm in ea, altera Religionem obligat illi recipiendo ipsum in filium, eique iura reliquorum communicando, continet enim professio obligationem reciprocam inter eum,

eum,qui recipit, & alium, qui recipitur iuxta cap. Ad Apoſtolicam, de Regularibus: nota verba, (tradendo ſe in ius) quæ inſinuant in Prælato reſidere quandam poteſtatem dominatiuam, vt ex Suarez 3. de Relig. lib. 2. cap. 18. & ſeq. docet Baſſeus in ſumm. tit. Prælatus num. 2. quæ hoc modo iuxta DD. explicari poteſt, eſſe ius acquiſitum Religioni, atque eius Prælatis ad imperandum Religioſis, eorum operibus vtendum prout conueniens iudicauerit: nota verba, (quarum altera ſe obligat Religioni) non dicentia Prælato, ſed Religioni, ad oſtendendum, quod nullum ius acquiſiuit Prælatus vti ſubditis, operibuſque eorum in proprium commodum, ſed in ſubditorum, totiuſque Religionis commodum, vt optimè demonſtrat Emin. Lugo de iuſt. diſputat. 1. ſect. 1. num. 6. ex deſignata differentia inter ſeruum, & ſubditum: ſeruus enim, inquit, eſt tuus, nam ſicut veſtis, vel panis eſt tuus, quia totum ſuum eſſe refertur ad tuam vtilitatem, ſic ſeruus dicitur tuus, quia ferè eodem modo potes illum, & eius opera ad tuam vtilitatem referre, ſicut veſtem, & panem, ſubditus autem licet tibi debeat obedire, non tamen eſt tuus, quia eius obedientia, ſicut & ipſa præcepta non debent referri ad vtilitatem præcipientis, ſed ad bonum ſubditi, cum tota poteſtas gubernatiua tendat per ſe ad bonum communitatis: doctrina quippe certa, & prius tradita à Suarez vbi ſupr. lib. 6. cap. 2. num. 15. ſic loquente: nam qui ſe tradit alicui in ſeruum, & ſe tradit ei in ſeruitium, & vtilitatem eius, Religioſus autem, licèt ſe tradat Prælato Religionis, non tamen in eius vtilitatem, ſed in cultum Dei. O verè aurea doctrina apud multos parum meditata, quæ ſi funditus intelligeretur, non tot incommoda, ac ſeditiones in Religionibus excitarentur. Nec obſtat, quod ſubditi dicantur ſerui, quia falſum eſt, æquiparantur tantùm eis in multis, vt videre eſt apud Tuſcum lit. Monachus concl. 314. Ex hac ergo doctrina iterum aurea clarè apparet, quod, quando Prælatus vtitur ſubdito, eiúſque operibus in propriam vtilitatem, & commodum excedit limites propriæ poteſtatis, & ſic peccat vſurpando iuriſdictionem, eámque exercendo, vbi non habet dominium.

Nota

30. Not. quart. quod duplex finis est assignandus in actione, seu actu voluntatis, vnus intrinsecus, & proximus, qui est idem cum obiecto, & vocari solet finis operis, alter extrinsecus, & remotus, qui differt ab obiecto, & videtur spectare ad circunstantias, & appellatur finis operantis, exemplum primi sit, si pauperi eleemosynam des corporalis miseriæ subleuandæ causa. Exempl. secund, si eam des causa captandi vanam gloriam, vel pro peccatis satisfaciendi. Ita Medin. 1.2. quæst. 18. art. 4. ad 4. referens Victoriam, Becanus 1.2. quæst. 3. cap 4. Layman. lib. 1. tract. 2. cap. 9. num. 4. Filliuc. tom. 2. tract. 21. cap. 3. num. 95. Porrò multis modis contingere potest, vt actio ex operantis arbitratu ad finem extrinsecum, tanquam circunstantiam moraliter afficientem, referri possit, quod optimè insinuat Layman. & Becan. vbi supr. duo tamen spectare ad rem nostram videntur. Prima cum actus ex obiecto bonus refertur ad finem malum, vt dare eleemosynam propter vanam gloriam. Secundum, cum actus ex obiecto bonus refertur ad finem extrinsecum bonum, vt dare eleemosynam gratia satisfaciendi pro peccatis. In hoc secundo casu circunstantia finis boni, dummodo sit diuersæ speciei, addit nouam speciem bonitatis bonitati finis intrinseci. Ita Becanus, & Layman. vbi supr. In primo casu circunstantia finis extrinseci mali ex multorum doctrina omnino destruit, & efficit actum, qui ex obiecto bonus esset, simpliciter malũ. exempl. gr. pergis ad templum gratia audiendi Missam, & gratia captandi vanam gloriam, iste vltimus, & extrinsecus finis inficit totam bonitatem actionis. Ratio horum videtur esse, quia bonum est ex integra causa, malum verò ex particulari quocunque vitio oritur. Ita sentiunt Bonauent. in 2. dist. 40. art. 2. q. 1. Azor. tom. 1. lib. 2. cap. 5. q. 6. Filliuc. vbi supr. n. 109. Vasq. 1.2. disput. 70. quæst. 19. art. 7. refertur etiam S. Thom. 1.2. quæst. 18. art. 6. & quæst. 19. art. 2. Fateor, hanc doctrinam habere suam probabilitatem, non carere tamen aliqua rigiditate præsertim pro Religiosis bonis operibus continuò deditis, quamobrem dicendum arbitror, quod vnus, & idem actus nequit esse bonus simpliciter, & malus simpliciter, id est lethaliter peccaminosus, quatenus est imperatus à voluntate

luntate operantis, à fine extrinseco ducta mortaliter malo, vt dare eleemosynam mulieri gratia subleuandi eam à miseria, simul eam ad inhonestos actus alliciendi, quia isti duo fines inter se directè opponuntur, implicat enim esse simul in eodem actu conuersionem ad Deum, & totalem auersionem à Deo, ideò lethalis malitia finis extrinseci destruit totam bonitatem actus à fine intrinseco habitam, & in hoc sine difficultate omnes DD. conspirant: verum tamen est, quod bonitas actus insurgens ex fine intrinseco, seu operis non destruitur à malitia finis extrinseci ab operante intenta, quæ tantùm sit venialis, quia inter se non opponuntur directè. Moueor, si quis enim eliciat actum internum obedientiæ, spei, & alterius virtutis, vt inde sumat occasionem vanè gloriandi, ille prior actus est intrinsecè bonus, vtpote conformis rectæ rationi, & aliquando ordinis supernaturalis, quomodo ergo potest totaliter vitiari à malitia veniali vanæ gloriæ, dum intrinsecè per dependentiam semper respiciat suam causam bonam, cuius gratia à voluntate principaliter fuit productus, maximè quia non satis intelligitur, quomodo actus internus charitatis possit vitiari ex fine aliquo superaddito operantis, cum sit essentialiter bonus, nec malitia vanæ gloriæ directè opponatur illi. Addo, quod circunstantia violationis alicuius præcepti obligantis sub veniali nequit affectum charitatis hominis vitiare, qui per vnum actum amare Deum super omnia in obseruatione alicuius præcepti intendit. Præterea malitia consistit in priuatione bonitatis debitæ, potest autem fieri, vt vni actui interiori debita sit duplex bonitas vna temperantiæ, altera Religionis, vt contingit in homine religioso, qui non solùm ex virtute temperantiæ, sed ex voto tenetur temperatè viuere: ergo talis actus potest priuari vna bonitate, & alteram retinere, quia vna cum altera non est necessariò connexa: nec obstat illud axioma à SS.PP. relatum, à D.Thom. aliisque DD. probatum, bonum ex integra causa, malum ex quocumque defectu, quia ad eius veritatem sufficit, quod bonitas intrinseca actus sit ex omni parte integra, licèt extrinsecè idem actus patiatur aliquam imperfectionem venialem,

seu, vt meliùs dicam, illud axioma intelligitur de summa perfectione, ac totali, implicat enim actum esse summè perfectum cum aliquo vitio veniali, non implicat tamen dari perfectionem cum aliqua culpa in eodem actu, aliàs mille incommoda sequerentur, nam certè infinitæ confessiones hominum, ac mulierum forent inualidæ, ne dicam sacrilegæ, quia ferè semper eorum actus ab omni culpa veniali non expurgantur: plurima etiam iustorum opera, quæ bona videntur, defraudarentur sua bonitate, merito, & mercede, imò impetratione pro benefactoribus, quod est maximum inconueniens, quia raro fiunt opera ab hominibus non valdè perfectis, quibus non aliqua imperfectio, & negligentia misceatur, vt habetur ex Iob 9. & Isaia 64. adde, quod oratio debita benefactoribus, qui non parua bona largiti sunt Religiosis, frustraretur suo effectu non sine periculo peccati mortalis ob negligentiam in expurganda oratione ab omni culpa, vt apud Deum non amittat vires impetrandi: nec obstat, quòd idem actus esset simul meritorius, & demeritorius, quia nulla insurgit implicantia, quando actio emanat à duplici fine, intrinseco scilicet, à quo sumit essentialem bonitatem, & extrinseco, à quo excitatur leuis imperfectio: nec obstat, simul in eadem actione indiuidua posse hominem mereri pœnam purgatorij, & satisfacere pro illa, quia non videtur inconueniens eandem actionem, quatenus procedit à causa bona, posse satisfacere pro pœnis debitis aliis peccatis, (quæ etiam in hominibus iustis non desunt, quia septies in die cadit iustus) peccato ex. gr. vanæ gloriæ, quod committitur in ipsamet actione bona, & posse mereri pœnam ob culpam, quæ actu contrahitur. Huic benignæ opinioni adhærent Caiet. tom. 1. opusc. tract. 1. Emin. Lugo de pœnit. disp. 15. sect. 9. referens Caiet. 2. 2. q. 5. art. 2. & 1. 2. q. 55. art. 4. Anton. Perez & Iacob. Granad.

Prima Conclusio.

31. **Prælatus quicumque ille sit seu Generalis, seu Prouincialis, seu Guardianus, qui vtitur subditorum personis, eorúmque**

corúmque actionibus, ac toto regimine principaliter pro sui conseruatione, minus principaliter pro boni communis augmento, & subditorum vtilitate, nequit excusari à lethali culpa. Suadetur: tunc insurgere videtur malitia mortaliter peccaminosa in actione agentis, quando eius obiectum aliquod notabile rectæ rationi repugnans includit, vt superiùs adnotaui: Sed, dum Prælatus intendit vti subditis, eorúmque actionibus, & ordinare regimen ad proprium commodum, & conseruationem ibi sistendo tanquam in fine principali, & primario, secundariò tamen in officij fine, insurgit maxima inordinatio multum rationi repugnans, nam primò, si in Prælatia regulari daretur duplex finis, esset summa inuersio, quia principaliter non ordinaretur ad promouendum bonum commune, subditorúmque vtilitatem, sicut de facto ad ista solùm ordinatur. Secund. quia ibi præfigitur finis ab eius ambitione, quem nequit habere, vt dictum est in tert. not. ergo nequit à mortali culpa excusari, quare optimè dixerunt Sot. Valent. Caiet. vbi supr. quibus addo S. Anton. 2. p. tit. 3. cap. 5. §. 4. vers. Quærere ergo, hominem licèt dignum, appetentem Prælaturam ratione bonorum temporalium, vel celsitudinis gradus, illa sibi constituendo tanquam finem principalem peccare omnino mortaliter. Præterea, esto ambitio consistens in appetitu inordinato honorum, ac dignitatum ex genere suo sit tantùm veniale, vt docent S. Thom. 2. 2. quæst. 131. art. 1. ibi (Caiet. & alij communiter, nihilominus quando mediante aliquo peccato lethali intendit quis dignitatem consequi, concludunt Syluius in D. Thom. vbi supr. Tolet. lib. 8. cap 23. Less. de iustit. lib. 3. cap. 2. dub. 3. num. 21. & alij, se ipsum lethali culpa vincire: Sed huiusmodi Prælatus mediante culpa graui summæ inordinationis finis propriam ambitionem fouet, quæ Prælatiæ conseruationem intendit: ergo habendus est tanquam lethaliter ambitiosus.

Secunda Conclusio.

Adhuc huiusmodi Prælatus, esto principaliter intendat

bonum commune Prælatiæ, & minus principaliter, seu secundariò propriam conseruationem, nequit eximi à lethali culpa, quia est quidam prætextus, seu bonum commune ab inordinato intellectu inuentum ad velandam lethalem ambitionem, ad obstandum conscientiæ stimulis, vnde talis ordinatio finium transit in naturam primæ conclusionis. Percipe ambitiose Prælate probationes Sole clariores: huiusmodi fines inter sese repugnant: ergo primus est tanquam quidam prætextus ab ambitione inuentus: antecedens suadetur: de ratione intrinseca boni communis Politiæ, seu Reipublicæ, sub qua morantur omnes Regulares, quia ad omnia bona Religionis habent ius, est, vt homines sibi inuicem præstent commoda, & incommoda, honores, & lucra, vt obseruant Aristot. 7. polit. cap. 14. & S. Thom. 4. de reg. Princip. cap. 8. ille ait. *Manifestum est, quod per multas causas necessarium est, vt omnes similiter participes sint vicissim imperandi, & parendi, æquum enim idem similibus.* Hic inquit: *Assumendi sunt Rectores vicissim in politia, siue consules, siue magistratus vocentur, siue quocunque alio nomine, dummodo idonei reperiantur.* De ratione finis secundarij Prælati, nempe propriæ conseruationis est, quantum in se est, obstare naturæ huiusmodi boni regiminis, nam intendit multos arcere à Prælatura, frui semper eius commodis, subditorum incommoda non subire: ergo inter sese repugnant: ergo clarè apparet, illum finem primarium esse quendam prætextum; sub quo celatur ambitio dominij cum aliorum oppressione. Addo, quod etiam ratio intrinseca boni communis postulat, vt multæ dignitates, & officia aliis conferantur, vt apti fiant ad regendas illas, quæ possidentur ab ipso ambitioso Prælato, vt optimè insinuat Emin. Lugo de iustit. tom. 2. disp. 35. sect. 5. num. 58. multum, inquit, expedire ad bonum commune, vt multi apti fiant ad regendum sed huiusmodi conseruatio etiam secundariò intenta obstat tali iustæ distributioni, nam eo ipso, quod talis Prælatus intendit se ipsum conseruare, intendit etiam officia, ac honores, per quos tandem facillimè locus est arripiendus, aliis denegare, quare mille rationes ambitio ministrabit pro officiis, dignitatibusque denegandis, & maxima cum facili-

tate,

tate, quia non est homo mortalitate indutus, qui non habeat, in quo reprehendi non possit: ergo. Præterea, nil magis fouet bonum commune Reipublicæ, quam eius conseruatio, & nil ei magis aduersatur, quam eius destructio: sed talis conseruatio Prælati destruit boni communis conseruationem, nam eo ipso, quod eam intendit, intendit etiam arcere iustitiam distributiuã, per quam conseruatur Respublica, & Religio, vt optimè insinuat S.Th. vbi supr. lib. 4. c. 3. *Iustitia*, ait, *est constans, & perpetua voluntas ius suum vnicuique tribuens, quæ quidem siue legalis, quæ dominium iustum vocatur à Philosopho, siue distributiua, siue commutatiua, quæ partes intrinsecæ omnes sunt Politicæ, in ciuitatibus sunt præcipuè necessariæ, imò sine eis exerceri non possunt, vt Philosophus tradit in 5. Eth. nec etiam conseruari.* Quare dicebat S.Ambr. relatus à D.Thom. 2.2. quæst. 58. art. 11. *Iustitia est quæ vnicuique quod suum est tribuit, alienum non vendicat, vtilitatem propriam negligit, vt communem æquitatem custodiat*, adhuc intendit excitare factiones, ac seditiones, quæ sunt illud destructiuũ è directo destruens, & annihilans bonum commune cuiuslibet Imperij, quod est vnitas, & pax, vt dicit Caiet. in summa tit. seditio, vnde aiebat Arist. 5. Polit. c. 3. *Seditionem autem concitant in paucorum quidem potentia, multitudo indignè ferentes, quod, cum ipsi sint pares, non pariter honorantur*: ergo ille finis primarius intentus à Prælato nequit considerari, nisi vt quidam prætextus ad velandam ambitionem, ac ad obstandum stimulis conscientiæ, vnde clarè apparet talem ordinem finium pro lethali culpa transire in naturam primæ conclusionis.

Tertia Conclusio.

QVamuis ille finis primarius Prælati quandam rationem prætextus non indueret, adhuc nequit mortali culpa vacare, dum per finem secundarium in suo regimine vtitur subditis, eorumque actionibus ad sui conseruationem: secus si alienat à se omnem propriam vtilitatem, inhærendo tantùm fini officij assumpti. Suadetur primò: vsurpare iurisdictionem non sibi debitam ex ge- 33.

 nere

nere suo est peccatum mortale, vt inquiunt D. Thom. 1. 2. quæst. 60. artic. 6. Nauarr. consil. de hær. num. 5. Fernand. part. 4. cap. 10. num. 1. notatur 1. vlt. ff. de iurisdiction. omn. iud. Cunha tract. de confess. quæst. 5. num. 5. sed dum Prælatus in regimine vtitur subditis, eorumque actionibus ad propriam conseruationem, vsurpat iurisdictionem non sibi debitam, quia in subditos sub illa ratione, ac fine extrinseco nullum habet ius: ergo eximiâ lethali culpa nequit. Respondet forsan quispiam, qui suam ambitionem velamine boni communis primariò intenti tegere conatur, veram esse doctrinam, quando vsurpatio iurisdictionis tantùm extenditur in subditos, non verò quando est simul cum bono publico primariò intento. Sed contra, finis extrinsecus lethaliter malus ab operante intentus inficit totam bonitatem actionis insurgentem ex obiecto, seu fine intrinseco bono, vt ex communi DD. sensu supra firmatum est, & nõ è contra: at talis Prælatus vtẽdo in suo regimine subditis eorúmque actionibus licet secundariò ad sui conseruationem, verè vsurpat iurisdictionem in subditos non sibi debitam, quod sub mortali ei prohibetur: ergo tota bonitas ex primario fine intenta destruitur: ergo totaliter, & lethaliter peccaminosum videtur esse regimen, & quis non arguet Prælatum de lethali culpa? Rursus respondebit ille ambitiosus, qui exoptat conseruationem officij habere: licet sit vera doctrina allata in argumento, nihilominus illa bonitas intrinseca actionis emanata à primario fine boni publici, subditorumque vtilitatis à Prælato intento refundit, vt ita dicam, aliquid bonitatis in finem extrinsecum, quod videtur temperare malignitatem vsurpationis iurisdictionis, ita vt nequeat imputari nisi ad veniale. Doctrina seu potiùs tergiuersatio ad nutriendam ambitionem. Sed contra, in quacunque actione, in qua tota ratio peccati mortalis inuenitur, est tanta malignitas, vt nequeat tolli, manẽs in eodem genere moris per quamcunque bonitatem, vt optime insinuat D. Thom. 1. 2. quæst. 88. art. 4. Syluius ibi. Medina 1. 2. quæst. 19. art. 1. & alij: sed in secundario fine Prælati inuenitur tota ratio peccati mortalis, quia verè, & realiter vsurpat iurisdictionem non sibi debitam, & se habet tanquam

Dominum

Dominum erga subditos cum non parua iniuria eorum: ergo per quamcunque bonitatem ei extrinsecam nequit abscindi eius malignitas, ita vt transeat de mortali in veniale. Et confirmatur, malignitas lethalis culpæ inuenta in suspensione furis facta à iudice ex affectu propriæ vindictæ, nequit temperari, ita vt transeat de mortali in veniale per bonitatem etiam primariò intentam ab ipsomet iudice ratione vindictæ publicæ; vt omnes fatentur: malitia lethalis culpæ ratione dominij absoluti, quam habet Prælatus regularis in distributione bonorum communium, quamuis intendat primariò regulas iustitiæ distributiuæ seruare, non aufert ab eo peccatum proprietarij, vt etiam omnes fatentur: ergo malitia vsurpationis iurisdictionis talis Prælati nequit temperari per bonum publicum primariò intentum quin mortifera culpa sit. Suadetur secund. quia præfigit officio Prælaturæ finem talem, qui repugnat ei inesse, vnde, re funditus considerata, insurgit maxima inordinatio, quæ nos cogit ipsam lethale crimen iudicare, & propter excellentiam officij, quod tantùm respicere vult animarum salutem; & propter fidelitatem, quam talis Prælatus Religioni non seruat, cuius vice Prælaturæ munus exercet, & propter iniuriam, quæ subditis irrogatur, nam inuiti hoc sustinent, quia tantùm per obedientiæ votum se obligarunt Religioni inseruire: ergo huiusmodi finis extrinsecus nequit à culpa lethali excusari.

Addo; quod, licet ex hoc deprauato fine tantùm culpa venialis insurgeret, difficile potest eximi talis Prælatus à culpa mortali ob periculum proximum ruendi in mortale nam se vincire culpis venialibus cum proximo periculo elabendi in mortale est mortale, vt omnes fatentur DD. sanè proximum periculum in casu satis dignoscitur ob naturalem inclinationem, quam vnusquisque habet ad imperandum, ob actualem malitiam, quæ quamlibet actionem Prælati pro sui conseruatione inuoluit, vnde ambitio est tanti ponderis, vt flectat omnem voluntatem etiam ab omni malitia alienam, vt insinuat D. Ambros. de tent. tert. Christi in cap. 4. Luc. *Non Euam, ait, cibus flexerat, non mandatorum destituerat obliuio, sed proximi honoris illecebra decipit.* Ob propensionem, 34.

sionem, quam vnusquisque ad se ipsum habet, quare dicebat Tiraquell. de pœn. temp. casu 51: à n. 82. *Tantus est amor sui, vt quisque etiam sanctissimus caecutiat in propriis.* Ob caecitatem etiam, quam ambitio ingerit intellectui, notatam à D. Bernard. in serm. 6. in Psalm. Qui habitat: *Ambitio subtile malum, secretum virus, excaecatrix cordium,* &c. Quae omnia simul vnita cum infinitis actionibus, quibus animarum regimen quotidie est propagandum, satis ostenditur, difficillimè posse talem Praelatum sustinere tantam molem actionum absque inuersione intentionum in multis casibus grauibus, & sic saepè non incidere in lethalem culpam. Et confirmatur ex Salon. 2. 2: quaest. 63. art. 4. controu. 2. ex Sanch. 1. opusc. lib. 2. cap. 1. dub. 41. num. 6. (quibus adhaerent multi viri graues, vt testatur Salon.) asserentibus, iudicem, qui habet propositum caeteris paribus semper ferendi sententiam pro amicis, esse regulariter in periculo peccandi mortaliter, sicut etiam Episcopum, qui haberet animum conferendi semper beneficia caeteris paribus suis consanguineis, quia, cum affectus facilè iudicium perturbet, saepè imparia iudicabit ob talem affectum paria: ergo multò magis in proximo periculo lethaliter peccandi versabitur talis Praelatus, quia affectus propriae conseruationis, ob circunstantias superiùs descriptas sit magis caecus, & potens; quare magis perturbabit eius iudicium, & maiori facilitate fines intenti confundentur, & quando iudicabit prae oculis se habere bonum commune, saepè feretur à propria conseruatione, maximè quia bonum commune semper postulat, vt mensurentur subditorum merita, quorum rectitudinis cognitio ab affectu deprauato impeditur, quamobrem Emin. Lugo de iust. disp. 9. sect. 2. num. 26. tom. 2. praesens periculum inspiciens docuit: maius, & quasi radicale Praelati periculum oriri ex defectu intentionis in suo regimine, & Cicero 1. offic. aiebat. *Facillimè ad res iniustas impellitur, vt quisque est altissimo animo, & gloria cupido.* Secunda pars non indiget probatione, quia Praelatus tantùm intendit officij finem, ad quod est electus.

35. Dices, si quis appetat beneficium, modò sit dignus, principaliter vt prosit, & minus principaliter ob vtilitatem, &

& honorem, non peccat, vt optimè insinuant Nauarr. lib.5. consil. de sent. excomm. cons. 17. n.7. Homobon. de bonis humanæ vitæ statibus, p 1 cap.6. & alij alibi citandi: ergo etiam huiusmodi Prælatus, qui suis functionibus principaliter intendit prodesse, esto secundariò intendat propriam conseruationem, & honorem dignitatis, non erit lethalis culpæ reus. Resp. concedendo antecedens, & negando consequentiam, ratio disparitatis oboritur, quia licet beneficia ex sua primaria intentione sint erecta ad cultum Dei, animarúmque salutem, secundariò tamen sunt instituta ad sustentandum ministrum Ecclesiæ, & in cibum pauperum, vt dicunt DD. citati, non ita Prælaturæ regularium, sed tantùm sunt erectæ ad conseruandum, promouendúmque bonum commune, ac subditorum vtilitatem, vnde nequeunt Prælati eis vti in sui commodum nisi peccando in iurisdictionis vsurpatione. Aduertant lectores, quod non loquimur in conclusione de appetitu Prælati, sed de propria conseruatione in officio, quæ tanquam finis extrinsecus mouet eum ad producendas actiones, regiménque ordinandum.

Dices, nullum videtur inconueniens, quia bonum commune, animarúmque salus ob finem primarium intentum non periclitatur. Resp. quod peccatum non exoritur ex bono publico læso secundum hanc conclusionem, sed ex vsurpatione iurisdictionis non sibi debita ob finem extrinsecum adiunctum fini intrinseco, secundum verò præcedentem ex bono publico læso ob rationes ibi recitatas. 36.

Dices, satis honestatur conseruatio Prælatiæ secundariò intenta à Prælato, quia sub eius imperio regimen pacatum extenditur, nam subditi magna pace fruuntur, iustitia distributiua in omnibus obseruatur, & obseruatio regularis propagatur. Resp. esse falsum, quia non obseruantur regulæ iustitiæ distributiuæ iuxta doctrinam in præcedenti conclusione relatam, quare regimen rationabiliter nequit extendi pacatum, quod si tale insurgit, potiùs ex oppressione facta cum timore pœnæ infligendæ, quam ex rectitudine regiminis: Sed addo aliam responsionem afferendo esse velamen ad tegendam ambitionem, nam regimen aliorum 37.

etiam florebit cum hac rectitudine, & forsitan melius, imò illa rectitudo non est recognoscenda ab oculis ipsiusmet Prælati pro sui conseruatione, quia in propriis vnusquisque cœcutit, sed ab electoribus, quorum munus est conseruandi, & auferendi Prælatiam secundum quod eis videbitur magis expedire ob maius bonum commune promouendum, quare concludendum est, rationes adductas in ordine ad conseruationem habere rationem velaminis ad nutriendam ambitionem, necnon & commodis Prælatiæ fruendum, vnde tali Prælato conuenit illud Arist. lib. 3. Pol. cap. 4. *Nunc autem ratione commodorum ex Republica gubernatione prouenientium, volunt continuò in potestate esse.* Recordentur Prælati, quod commune bonum eorum, qui viuunt sub regimine distribuendo secundum meritorum mensuram, postulat, vt homines sibi inuicem præstent honores, vt dicit Arist. vbi supr. *Quapropter ciuilia quoque imperia, cum sint secundum æqualitatem ciuium constituta, & secundum paritatem, vicissim exigunt ea gerere quæ natura fert, censentes inuicem munera subire, & considerare vicissim quoddam illius bonum, quemadmodum ille prius dum præesset, considerauit vtilitatem illius.* Et S. Ambrosius lib. 5. Exaëm. c. 15. ait. *Quid hoc pulchrius? & laborem omnibus, & honorem esse communem, nec paucis arrogari potentiam, sed quadam in omnes voluntaria sorte transcribi*, aliàs aperitur via discordiis, ac seditionibus, nam exclusi ab honoribus, cum sint pares illis, qui imperium gerunt, molestè ferunt tam notabilem differentiam, quare facillimè aggrediuntur seditionem. Denuò lege ambitiose Prælate aureum præceptum Aristot. vbi supr. *Seditionem autem concitant, in paucorum quidem potentia, multitudo indignè ferentes, quod cum ipsi sint pares, non pariter honorantur.*

Libenter aggressus sum præsens dubium, à nemine, quem vidi, tractatum, libenter veritatem tradidi ad tollenda multa incommoda, quæ in Religionibus suscitantur, præsertim ad resecandum illud bonum commune, quod multi Prælati tanquam primarium finem sibi præfigunt, sub quo videtur eis licitum vti regimine, subditis, eorumque actionibus in propriam vtilitatem, & conseruationem, quod potius est medium,

medium, seu velamen ad tegendam ambitionem, ad inuertendam naturam regiminis, ad opprimendos idoneos, ad cumulandos sequaces, ad formandas factiones, & tandem ad perpetuandum imperium in ipsis, & amicis. Sacri Prælati, Pastores peculiaris gregis Christi, Vicedei in terra, Prælaturæ regulares sunt tantùm institutæ ad procurandam animarum salutem, & ad magis, magisque propagandam perfectionem, ad quam vnusquisque ordo intendit promouere suos filios, & non ad vestram vtilitatem, & hoc non sine diuini Numinis prouidentia, quia experientia teste perfectio religiosa sustentari nequit, nisi Prælatorum regimen ab omni proprio commodo sit expugnatum, ideo dicebat Rodriq. tom. 3. quæst. 34. artic. 5. ex prætensionibus enim officiorum regularium æmulationes, inuidiæ, discordiæ, sectationes, & id genus, alia genimina viperarum emergunt, quæ cum in proprio interesse radices emittant, exinaniunt Religionem vsque ad fundamentum in ea.

DVBIVM V.

An Prouincialis disponens aliquas locorum familias, vt eos eligant in discretos, qui postea in Capitulo sua vota conferent ad eligendum Prouincialem, ac Definitores ex sua factione, peccet mortaliter.

SAtis indagata veritate superioris dubij facillimè veritas præsentis quæsiti habetur præsupposito vnico notando, quod dispositiones, quæ fiunt pro discretis eligendis à locorum familiis, duobus modis possunt inspici, vel factæ in bonum finem, vel artificiosè in malum. Primò, quando Generalis, seu visitator iuxta proprium munus ingrediuntur aliquam Prouinciam pro eius visitatione, & aliquas disponunt familias, vt seligantur discreti pro illa qualitate seruanda in dub. 23. notata, possunt adhuc fieri huiusmodi 38.

dispositiones pro aliquibus Religiosis insignibus, quorum virtutes, & merita attrahunt vota electorum, & non amicitiæ, vt in Capitulis sint homines inter omnes digniores, qui dignè, ac prudenter maiores celebrent electiones in fauorem boni communis, & non singularis personæ, sanè id non videtur damnandum, quia extat obligatio superioris fauendi bono communi insignibus Religiosis, qui scientia, prudentia, ac sanctitate possint suis votis promouere homines ad maiores dignitates Religionis, vt ipsi vnà cum aliis finem monasticæ vitæ consequantur. Secund in malum finem, quando videlicet Prouincialis tam factionarius, quàm non factionarius ita ordinat, ac disponit familias, vt sint discreti, qui sibi, & amicis pro sui, & suorum conseruatione, seu creatiane in dignitates & officia suffragia præstaturi sint.

Prima Conclusio.

39. Prouincialis tam factionarius quàm non factionarius disponens, ac ordinans artificiis aliquas locorum familias, vt eligantur discreti, qui suffragia sibi, & amicis pro Prælaturis, aliisque dignitatibus in Capitulo conferant, sine vlla dubitatione mortaliter peccat: secus Generalis, seu visitator illas disponens secundum primam acceptionem. Hæc secunda pars suadetur, quia ad ipsos spectat, quantùm fieri potest in Prouinciam pacem inducere, partialitates, ac discordias componere, iustitiam tam distributiuam, quàm commutatiuam seruare. Ita Rodrig. tom. 2. quæst. 1. art. 1. imò ad finem componendi discordias, iurgiaque resecandi sunt præcipuè ab ipsa natura instituti, vt docet S. Thom. 3. de reg Princip. cap. 5. sæpè referendus, si verò pars dominans, ac imperans fremit, & vsque ad sydera exclamat, exclamet vtique suo beneplacito, quia sunt clamores nauci, imo muti non attingentes cœlum, sed infernum penetrantes pro maiori pœna, tanquam iniusti, nec iudex debet terreri, quia scriptum est. *Noli quærere fieri iudex, nisi valeas virtute irrumpere iniquitates.* Audite, quæso ea, quæ dicit Rodriq. vbi supr. de visitatoribus destinatis à Generalibus ad visitandas

tandas Prouincias: Si enim, inquit, hi Patres nisi ad grauia negotia decidenda partiales in aliquo se ostenderint, omnium peccatorum rei profectò à fratribus iudicabuntur, & quidquid facere tentauerint, in malam partem ab eis accipient, nam cum Prouincias sibi commissas, non vt oportet, pastoraliter visitauerint, non relinquent earum Religiosos in loco pascuæ collocatos, sed in discordia antiqua magis irradicatos, ita vt de iis Prouinciis dici possit esse ab apro de silua exterminatas, & à singulari fero esse depastas, quæ sic exterminatæ, & depastæ in plateis clamitant, & clamor earum vsque ad Principum, & Regum tribunalia non sine maximo Religionis discrimine ascendit, hæc Rodriq. Considerate ergo, quàm putandæ sint licitæ dispositiones designatæ: nec Generalis, seu Visitator illas retardare debent à clamoribus partis dominantis, seu, vt meliùs dicam, opprimentis alteram, territi, qui audent in hoc prorumpere, quod Prouincia fruitur summa pace, & quiete, quia est pax tyrannica ex debellatis aduersariis insurgens, qui iniustè opprimuntur, vnde eis conuenire debet illud dictum Taciti Agric. apud Lipsium Polit. lib. 6. cap. 5. *Auferre, trucidare, rapere falsis nominibus Imperium, atque vbi solitudinem fecerint pacem appellant.* Et S. Isidorus Pelusiota lib. 3. epist. 246. ait: *Pax si annexam iustitiam habet, diuina quadam res est, si autem altera sine altera sit, virtutis pulchritudinem labefactat, nam & prædonibus inter se, & lupis pax est, illis nimirum in hominum perniciem, his autem in ouium exitium, at pacem hanc minimè appellarim, quæ iustitia minimè ornata est.* Et memor debet esse Prælatus, se vicem gerere illius, de quo loquitur August. Psalm. 124. *Quia Christus filius Dei pax est, ideò venit colligere suos, & secernere à malis, à quibus malis? qui oderunt pacem, qui volunt conscindere vnitatem, qui falsam pacem pronuntiant populo, & nec illam habent.* Et paulò inferiùs: *Si enim in spiritu eorum esset pax, nonne vnitatem diligerent, & relinquerent dissensionem?* Prima pars (loquendo de factioso) est ita manifesta cumulatis superiorum, ac sequentium dubiorum doctrinis, vt nequeat negari, nisi etiam negetur, quod est luce clarius, quia illæ dispositiones familiarum malitiam lethaliter peccaminosam induunt ex

fine mortaliter peccaminoso, qui est imperare cum alterius oppressione, nam media etiam indifferentia malitiam, seu bonitatem desumunt à fine intento, vt dicunt communiter DD. tum quia offendit iustitiam distributiuam, quia semper sit cum multorum iniuria, tum quia lædit charitatem perturbando pacem, vnionem, quæ est finis proprij muneris, non conseruando, seditionémque suscitando. *Vbique enim*, inquit Arist. lib. 5. Pol. cap. 1. *propter inaequalitatem oritur seditio.* Cum omnibus malis sæpè, ac sæpius enarratis. Loquendo postea de vtroque tam factioso, quàm non factioso, his duobus argumentis solidatur: Est doctrina DD. vt superiùs dixi, imò regula generalis tradita ab Emin. Lugo de iust. disp. 37. sect. 3. num. 17. docens quemcumque exercentem iurisdictionem in aliquem, quam legitimè non habet, peccare peccato vsurpationis iudicij, & iurisdictionis: Sed Prouincialis disponens familias vt sint discreti, qui sibi, & amicis vota præstaturi sint, limites suæ iurisdictionis excedit, nam sub illa ratione nequit vti subditorum personis, neque eorum operibus, vt dictum est: ergo. Præterea finis officij Prælati est, promouere subditos ad perfectionem, ad quam ordo intendit suos filios sublimare, vt dixi in primo dubio, in illis verò dispositionibus negligitur, imò funditus eneruatur perfectio, quia nutriuntur factiones, ex quibus sequitur, inquit Peirin. tom. 2 quæst. 2. cap. 3. §. 3. eneruatio disciplinæ regularis, & S. Gregor. 3. part. past. admon. 23. ait. *Pensemus quanta sint mala discordia, quæ nisi extincta funditus fuerint, bonum subsequi non permittunt*: ergo nequeunt iudicari huiusmodi dispositiones nisi lethaliter peccaminosæ.

Secunda Conclusio.

40. Prouincialis non factiosus, qui his dispositionibus vtitur principaliter ad promouendum bonum commune, eas tamen intendit minus principaliter ad sui conseruationem à lethali culpa excusari nequit. Conclusio satis remanet probata ex doctrinis traditis in præcedenti quæsito, explicatur etiam hoc argumento. Quando Prælatus vtitur subditis tanquam

tanquam seruis, quis neget eis non irrogare grauem iniuriam? hoc autem insurgit profectò ex illis dispositionibus prædictis, vt patet ex tert. not. superioris dubij: ergo.

Dices, nulla videtur inordinatio, quia bonum commune nullam patitur iacturam, nam homines, ob quos fuerunt ordinatæ illæ dispositiones, sunt inter omnes digniores, & apti ad magis promouendum bonum commune. Responsio habetur ex præcedenti quæsito.

Dices, potest Prouincialis conferre suffragium amico pro aliqua dignitate, altero neglecto, quando inter ipsos est meritorum æqualitas: ergo etiam potest ordinare illas dispositiones ad sui ipsius commodum, dum bonum commune non negligitur, imo fouetur. Resp. quod quando Prouincialis confert amico votum, non exercet aliquam iurisdictionem spectantem ad potestatem dominatiuam, sed quatenus habet ius eligendi, sicut omnes alij electores, ideo non vsurpat iurisdictionem, nec alteri irrogatur iniuria, quia merita sunt æqualia. Aduertant electores, quod in conferendis votis amicis insurgere potest grauis, & lethalis culpa, & erit, quando ex multiplicatis amicis in superiores, aliis neglectis non parua occasio eis datur seditiosè se habendi ob exclusionem ab honoribus, vnde coguntur ad fauorem aliorum pro sui exaltatione recurrere. Hæc, quæ dicta sunt de discretis, facillimè possunt applicari creationibus superiorum localium, quæ fiunt à locorum familiis. 41.

DVB.

DVBIVM VI.

An Religiosus, qui munusculis, salutationibus, gratiis, aliisque artificiis curat, vt cumulet vota in propriam vtilitatem, vel licet non intendat vota cumulare, intendit tamen attrahere ad se Religiosorum beneuolentiam, ex qua sequitur suffragiorum fauor, peccet mortaliter, & dicendus sit subornator malus.

41. Titulus quæsiti intelligitur tam de Religioso factionario, quàm de illo, qui non est tali vitio inuolutus, pro cuius intelligentia notandum est, quod subornatio ex mente Cardinalis apud Rodrig. tom. 2. quæst. 56. art. 5. est suasio, qua suadetur verum, vel falsum in bonum, vel malum finem. Suadere itaque electoribus veras virtutes alterius, & vitia vera, quibus notatur indignus, ne eligatur, & dignior digno præferatur, non videtur malum, imo virtute præditum ita Samuellius de elect. can disp. 1. contr. 12. concl. 1. tract. 2. quare quando in aliquibus Religionibus est decretum sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, ne vllus tractatus fiat ante electionem ab electoribus, non excluduntur tractatus consultorij, sed ambitiosi, pactionales, conditionales, &c. Vt benè notarunt Petrus Basilius in direct. elect. part. 3. cap 3. Guglielmus Mandagotus c de elect. num. 12. in Miscel. Diana part. 1. tract. 2. Miscel resolut. 37. Suadere verò virtutes falsas, ac dissuadere vitia vera, vt indignus eligatur, & dignus digniori præferatur, est malum, vnde quando Pontifices prohibent subornationes, semper debent intelligi de mala, vt insinuant Rodrig. vbi supr. Portell. tit. subornatio num. 2. Nauarr. lib. 5. consil. tit. de const. cons. 7. fol. 139. num. 7. Samuellius de elect. can. tr. 2. controuers. 10. dist. 1. referens Naldum & Pasqualigum. Adddit etiam Portella vbi supr. malam posse fieri voce, donis, minis, precibus,

precibus,& similibus,addo ego,quod sub mala adhuc comprehendi debet bona, quando ex illa sequitur principium factionis iuxta ea, quæ dixi in dub. 25. in 2.concl. concludit tandem Rodrig. vbi supr. qui talia agunt ab officiis esse remouendos,& in quadam lege dicitur,officia debere conferri inuitis, quinimo potest quis extrahi à propria domo, vt sit officialis, vt ex alia lege colligitur.

Prima Conclusio.

Religiosus tam factionarius, quàm non factionarius intendens munusculis, gratiis, salutationibus, aliisque artificiis attrahere ad se vota in propriam vtilitatem,& commodum peccat mortaliter. Suadetur, quia vterque est simoniacus, nam dare aliquod temporale pro spirituali simoniacum est. Ita Suarez 1. de Relig. lib.4. cap.54. n.3. Peirin. tom.1.quæst.1.c.31.§.9. & Samuellius vbi supr. tr.2. disp.2. contr.2.referens multos alios nec obstat dicere, tantùm simoniam esse,quando datur aliquod temporale pro dignitatibus Ecclesiasticis v. g. Abbatia, Prioratu, Prouincialatu, Definitoratu &c. Non pro suffragio,quia votum,seu suffragium est ius quoddam spirituale, quod sufficit ad contrahendam simoniam. Ita Peirin. vbi supr Lezana summ.qq. Reg.c.15 num.28.quia etiam,(loquendo de factioso)quærit dignitatem ad perpetrandum scelus, nempe Tyrannidem, quæ consistit, vt dicit Tabiena tit. seditio, quem sequitur Caietan. tit. ambitio, in propria subleuatione ad alios opprimendos, nam factionarij semper student aduersam partem opprimere, addo, quod est subornator malus, suadens se esse bonum, cum sit malus, subornatio enim potest fieri voce, manu, &c.vt dixi. 43.

Secunda Conclusio.

Religiosus non factiosus, qui prædictis artificiis non intendit ad se attrahere vota, sed tantùm Religiosorum animos. eorumque beneuolentiam sibi conciliare, ex quibus sequitur suffragiorum fauor, non est reus peccati mortalis: 44.

ſecus eſt dicendum de Religioſo factioſo. Hæc ſecunda pars ſuadetur, quia ad ſuccurrendum Reipublicæ, ſeu Religioni in graui neceſſitate conſtitutæ vnuſquiſque tenetur periculum grauis incommodi, imo propriæ vitæ ſubire, vt docent Coninch de charit. diſput. 25. dub.7.num.99. 100. Bonac. de charit. diſp.3. quæſt.4. part.4. num.5. Caſtrus Palaus de charit. part.1. tract.6. diſp.1. part.9. num.10. & non improbatur à Suarez de charitat. diſp.6. ſect.2. num.4. ergo tantò magis factionarius tenebitur ſe abſtinere ab artificiis prædictis, quamuis formaliter non intendat vota, quia ſi eligitur maximè in Definitorem, Prouincialem, ſeu Generalem conſtituitur bonum commune Prouinciæ, ſeu Religionis in maximo diſcrimine, quia per tot capita, vt videre eſt in hoc tractatu, indignus cenſetur. Prima pars habetur, quia dare aliquod bonum, vel obſequium ſpe gratitudinis, & intuitu remunerationis per ſpirituale donum non eſt ſimoniacum, nec eſt illicitum, quia non adeſt ratio pretij neceſſaria etiam ad conſtituendam ſimoniam mentalem, & illa obligatio gratitudinis non eſt voluntaria, ſed eſt neceſſaria inſurgens ex dono, vel obſequio, & qui intendit obligare alium pro beneficio habendo, non intendit imponere voluntari nouam obligationem, vel onus, ſed quod beneficium importat. Ita Suarez tom.1. de Relig. lib.4 de ſimonia cap.45. num.4. ergo non peccabit lethaliter Religioſus, qui munuſculis, ſalutationibus, &c. intendit ad ſe attrahere beneuolentiam Religioſorum, quia per ſe eſt bonum, maximè quia non intendit ex beneficiis imponere onus gratitudinis, vt intendit, qui ſperat ſpirituale pro temporali. Secund. habetur, ſi id eſſet malum, præſertim, quia intentio fertur in malum finem: ſed hoc non videtur verum, quia reddere ſibi beneuolos animos Religioſorum eſt bonum: ergo.

45. Dices, huiuſmodi intentio videtur eſſe inordinata, quia intendit indirectè id, quod debet eſſe conſequens, & quaſi reſultans ex beneficiis, & quod de facto reſultat, experientia teſte. Reſp. quod intentio mala, ſeu bona ſpecificatur à fine intento directè, & non ab illo, qui aliquo modo poteſt eſſe indirectè non ratione intentionis, ſed ratione beneficiorum

ciorum, quæ ex propria natura id important, finis enim Religiosi est habere animos aliorum Religiosorum beneuolos, quod est bonum, & iste est, qui specificat intentionem, & non ille indirectus, qui insurgit ex natura beneficiorum: inuigilent tamen Prælati supra hos tanquam inferentes aliquod damnum perfectioni, quæ ad Religiosos spectat, à longè enim isti artificiosi cognoscuntur.

Tertia Conclusio.

Religiosus publicans virtutes alterius Religiosi intendens acquirere vota, non est subornator malus dum verè præcellunt in homine virtutes, ac qualitates de eo publicatæ, & intendit fauere bono communi, quia est dignior. Probata remanet sufficienter conclusio ex notando secundum mentem Rodrig. & aliorum. Limita, modo Religiosus laudatus non sit factionarius, quia si est talis, & sit ad nutriendam factionem, peccat mortaliter, quia fouet, & nutrit discordias, ac seditiones in magnum detrimentum Ecclesiæ, & est subornator, malus quia indignum subleuare intendit, de quo in sequenti dubio. 46.

Dices, in dub. 23. probatur, quod eligere duos ex qualibet parte, pro Definitoratu non est peccatum imo facere in contrarium est culpa, & tamen partes fouentur, & nutriuntur, quomodo nunc erit peccatum publicare virtutes illius in fauorem factionis? Resp. duobus modis posse factionem considerari, vt sic, id est quatenus est causa seditionum, discordiarum, &c. Vel quatenus talis Prouincia est tam firmiter diuisa, & indiget tali distributione pro pace, & vnione introducenda iuxta ea, quæ dicenda sunt in dubio citato, primo modo fouere factionem est malum, secundo bonum. 47.

Limita secundò, si virtutum publicatio, &c. Fit ex consensu, seu opere ipsius eligendi, vitiosa est, & debet haberi tanquam tractatus ambitiosus in cap. Per inquisitionem, de elect. & ideo prohibitus, vt pactionalis, conuentionalis, & conuentionalis. Dian. p. 2. tract. 16. 2. Miscell. resol. 35. Molfesius summ. tract. 6. num. 47. tom. 2.

DVBIVM VII.

An tractatus, seu subornationes, quæ fiunt inter huiusmodi factiosos ad conseruandos, seu promouendos homines ex suis in Prouincialem, ac Definitores, dicendæ sint malæ, ita vt teneatur quis sine præuia admonitione, seu correctione Prælato tanquam iudici delinquentes deferre.

48. AD hoc notandum reuocandum est, quod dixi in notando præcedentis dubij de subornatiоné mala, & bona, de mala quidem dixi nullum esse dubium quin sit prohibita, non solùm iure positiuo à summis Pontificibus, sed etiam iure naturali, cum sit ex se mala, vt cum pecunijs, donis, aliisque indebitis modis officia ambiuntur: de bona adnotaui esse licitam ex DD. quibus addo Basseum Cap.in summ. tit. electio, num.54. licèt in secunda editione adhæreat sententiæ Crousers ad cap.8. reg. S.Francisci, lect.2. fol.820. asserentis, subornationem bonam saltem iure humano positiuo esse prohibitam, quæ sententia leuibus fundamentis innititur. Primò dicit, non obstare, non esse eam prohibitam, eo quod bona sit, quò minus prohiberi possit, nam bonus est vsus calicis in Eucharistia, & tamen multis prohibetur propter incommoda: cui respondetur id verum esse, quando incommoda ex malitia orta ipsam rem bonam opprimunt, vnde opus est eam prohibere, quod non contingit in casu, quod si aliter sentiretur, esset probandum. Secundò, inquit, ideò malã prohiberi propter incommoda, quæ sequuntur etiam ex bona, nam talis subornatio plerumque nititur iudicio particulari (eius qui subornat) de sufficientia, vel insufficientia alicuius ad officium, quod iudicium, etiamsi non leuibus argumentis nitatur, nihilominus cum aliorum iudicium in contrarium non minus grauibus rationibus roboretur, temerarium satis videtur, si propter particulare suum iudicium subornans tentet, & conetur

tur aliquem ab officio reiicere, vel ad illud promouere aliis reiectis: duobus modis huic argumento respondetur. Prim. quod id contingere potest in casu particulari, & ideò nequit affirmari subornationem bonam esse prohibitam, quia quando publicantur virtutes alicuius dignioris ad hoc, vt inter alios concurrentes eligatur, eius idoneitas, tanquam sol, vt dixi in sec. dub. clarere debet. Secund. videtur falsum, quod operari cum non leuibus argumentis (esto iudicium aliorum in contrarium non minus grauibus rationibus solidetur) sit temerarium, quia temeritas oritur ex opinione perpetrata cum leui fundamento. Vnde DD. quos citatos sequitur Basseus vbi supr. tit. conscientia, num. 8. affirmant, ad constituendam opinionem probabilem sufficere authoritatem vnius Doctoris valdè periti, & timoratæ conscientiæ, cum authoritas viri docti, & probi fundamentum non leue iudicetur: addo, ex rationibus allatis aliorum iudicantium alios homines, qui possunt eligi, esse digniores illo, pro quo fit subornatio, oboriri quandam discussionem morum, & virtutum omnium hominum, qui videntur habere merita ad munus, de quo agitur, quæ tandem declarat, quis eorum sit dignior pro tali munere præstando. Addit tandem tertiò, quod lex generaliter loquens, generaliter debet intelligi, quod verum videtur, quando in contrarium non adsunt rationes vrgentes, quæ cogunt legem distinguere, vt est in casu, quia ex subornatione bona sequuntur multa commoda in fauorem boni communis, vt quotidie experimur: nec Concil. Trident. sess. 25. quando præcepit, vt electio fiat per vota secreta, intendit prohibere subornationem bonam ex eo, quod subornans videtur insinuare suum votum, vt vult idem Crousers, quia loquitur, quando publicantur vota, & officiunt libertati eligentium, videatur Barbosa de iure Ecclesiast. cap. 19. lib. 5. num. 205. explicans ex mente Rodriq. sensum Concil. Samuellius de elect. can. tract. 1. disp. 5. controu. 2. qui fortè nimis rigidè loquitur, & Pasqualigus decis. 272. Apparet ergo fundamenta istius Doctoris affirmantis subornationem bonam esse prohibitam, esse nullius valoris, vnde Basseus melius fecisset firmiter adhærere suæ primæ sententiæ, sicut

 nouissi

nouissimè adhæret Samuell. vbi supr. tract. 2. disput. 1. controu. 10.

49. Not. secund. quod, si aliquis inciderit, quod aduertat Deus, in subornationem malam, solùm petendo ab alio, vt det suffragium tali indigno, vel minus digno, & hoc simpliciter non suadendo, neque minis, neque donis, neque precibus importunis, neque persuadendo falsas illius qualitates, sed solùm leuiter petendo, talis, licèt peccet mortaliter, quia agit pro indigno, vel minus digno, non tamen videtur incurrere pœnas impositas subornatoribus, quia non suasit, & subornare est suadere, aliud verò est suadere, aliud simpliciter petere, & plus dicit suadere, quàm petere. Ita Portella tit. subornatio, num. 3. quem sequitur Basseus vbi supr. num. 14.

Prima Conclusio.

50. Subornationes, quæ sub nomine tractatus liciti in huiusmodi factionibus fiunt, pro conseruandis, seu eleuandis suis ad munera Prouincialatus, seu Definitoratus absque vlla difficultate putandæ sunt malæ. Suadetur: illa suasio, seu subornatio censenda est mala, quæ, quantùm spectat ad se, homines indignos vel euehit ad dignitates, vel eos in illis conseruat: Sed per huiusmodi subornationes in vtraque factione secundum subornantium vires indigni subleuantur, seu conseruantur: ergo absque dubio censendæ sunt malæ: minor tantùm indiget probatione, quæ sic suadetur: Prim. quia huiusmodi homines iustitiam commutatiuam violare videntur, per quam vnusquisque in congregatione degens bono communi consulere tenetur, idque maximè incumbit Rectoribus, & Gubernatoribus, vt rectè insinuat Azorius p. 2. lib. 11. cap. 1. citans Ægidium Romanum tract. de reg. Princ. lib. 2. p. 1. c. 1. oportet, inquit, vt præter id, quod mouet ad proprium bonum vnumquemque, sit etiam aliud, quod moueat ad bonum commune multorum, propter quod & in omnibus, quæ in vnum ordinantur, aliquid inuenitur, quod alia regat: & cum bonum commune, vt inquit S. Thom. 1. 2. q. 96. art. 2. cum

Soto

Soto lib.1. de iust.q.6. art.1. & Mirand. tom.2.q.25. art.11. concl.2. ex multis cōstet, ideóque ex variis, & multiplicibus actionibus procuratur, vt medium fini congruat: tunc autem procuratur, quando societas humana incolumis seruatur, quæ ab ipsis Patribus factionibus inhærendo destruitur, ac dissoluitur, & intrinsecè charitatem inter homines factiosos extinguendo, & extrinsecè mutando suauem conuersationem in rigidam, benignos vultus in duros, oculos attrahentes beneuolentiam, in mouentes ad iracundiam, & verba amicitias colentia, in murmurationes quæ inimicitias tandem suscitant, ita vt in vna domo simul vitam trahere nequeant, quare dicebat Liuius: *Factiones fuerunt, erúntque pluribus populis maiori exitio, quàm bella, quàm fames, quàm morbi*: tunc autem procuratur, quando pax, & concordia conseruantur, & augentur, quæ ab ipsis Patribus diuisis in cogitationibus, ac actionibus vsque ad totale excidium minuuntur, & ideò Basilius in Psalm.123. tangens munus Prælati, ac Principis ait. *Quemadmodum à capite vsque ad barbam, & summitatem indumenti sacrum vnguentum decurrens Sacerdotem bona fragrantia replebat, ita & à Principe vsque ad subditos concordiæ vtilitas descendit*, tunc autem procuratur, quando expurgatur congregatio à vitiis, quod ab ipsis Patribus non fit, qui imò suo priuato commodo inhærendo eam mille vitiis implent, vt rectè insinuat Mirand. vbi supr. quæst.5. art.5. hisce verbis: nil esse credo Reipublicæ, ac regularibus congregationibus cunctis adeo damnosum, atque nociuum, (vt multo nostro damno, experientia ipsa docente, plus satis percipimus,) quàm Prælatos, seu iudices commodo suo priuato inhærere, ita vt de eis meritò dici possit, quod quæ sua sunt, quærunt, non quæ Iesu Christi, hæc sunt, quæ Respublicas omnes in frusta diuidunt, atque in diuisiones magnas, schismatáque innumera conuertunt, hinc prodeunt etiam æmulationes, inuidiæ, discordiæ, insectationes, & multa alia genimina viperarum, quæ ex radice proprij commodi ortum, atque originem ducunt, vnde sicut hac ratione dixit Paulus olim, quod radix omnium malorum est cupiditas, ita & nos dicere possumus, quod omnium perturbationum,

tionum, quæ reperiuntur in Religionibus, radix est in Prælatis affectus proprij commodi, non verò communis: hæc Miranda: tunc procuratur bonum commune, quando doctrina, exemplóque Prælati ostendunt subditis, quod sectatores factionum sunt in manifesto periculo luendi pœnas æternas, quod non solùm ipsi Patres publicis sermonibus non præstant, sed potiùs priuatis colloquiis suorum sectatorum animos in diuisione firmant, eisque annuunt, vt iuuenes ad professionem admissos ad propriam factionem trahant, & quod peius videtur, vocibus apparenti zelo plenis proprios sectatores ad sequenda vestigia iamincepta animant, nam, inquiunt, apud nos est personarum meritum, & apud alios aduersæ factionis nil aliud videtur, quàm demeritum, quare in hoc satis verum dignoscitur illud dictum Tertullian. de præscript. adu. hæret. lib. c. 41. *Nusquam faciliùs proficitur, quàm in castris rebellium, vbi ipsum esse illic, promereri est.* Et si aliquis aliorum hominum eis appareat magna virtute indutus, laudant personam, sed vituperant affectum, qui homines indignos ad Religionis munera portare nititur: tunc procuratur, quando superiores contendunt, oppressos meritis fulgentes ad munera, officiáque cõgregationis sublimari, sicut eorum munus postulat, quod ab istorum Patrum mente prorsus videtur esse alienum ob periculum ne sibi arripiat locum, & imperium, regnúmque ipsi amittant, & si quempiam aduersariorum sublimant, potius est ad celandum proprium commodum sub nomine Patris communis, qui per vniuersalem affectum omnes etiam aduersarios amplecti conatur, quàm ad subleuandos homines sub iniustitiæ onere depressos: ergo isti Patres suis moribus, ac sermonibus iustitiam commutatiuam violare videntur: ergo subornationes, quæ fiunt inter factiosos ad sublimandos, seu conseruandos huiusmodi homines in dignitatibus nequeũt nisi malæ existimari. Secundò suadetur, quia tales homines, quos subornatores conantur ad principaliora munera euehere, seu in eis conseruare, nil aliud præstant in muneribus assumptis, quam iustitiam distributiuam negligere conferendo inferiores dignitates, ac ferè omnia officia præstantiora suis, tanquam,

tanquam, vt ipsi dicunt, dignioribus, quod superiùs probatum est non posse esse, quia mensura digniorum desumenda est à maiori vtilitate Prouinciæ: ergo istæ subornationes censendæ sunt malæ tanquam ordinatæ ad homines eleuandos, seu conseruandos indignos in talibus muneribus, ac honoribus. Tertiò, quia Prælati sunt dati in vtilitatem omnium subditorum, & non tantùm aliquorum, vt dixi in primo dubio, & tamen ipsi suis partialitatibus erga sectatores proprios contendunt munera Prælationum immutare, quod tuta conscientia nequit fieri: ergo. Quartò, quia iudices, ac Prælati constituuntur, vt filios Religionis in diuersas partes dispersos in vnum congregent per rectam stateram, vt inquit Rodriq.tom.2.quæst.1.art.1.& princ.2. huiusmodi autem homines non solùm filios Religionis in vnum non congregant, sed suis priuatis commodis diuidunt, partialique statera in diuisione conseruant: ergo subornationes in istorum fauorem per cellulas dispersæ tanquam malæ reputari debent.

Secunda Conclusio.

Tales subornatores absque præuia correctione fraterna 51. Prælato tanquam iudici sunt denuntiandi, vt bono publico læso punitione occurrat. Probatur. Peccata, seu delicta, etiam occulta, quæ in publicam perniciem vergunt absque præuia monitione tenetur quis denuntiare Prælato tanquam iudici, vt docent infiniti DD. quos citatos sequuntur Clauis Regia loco citando & Bouerius in directorio Regularium c.13. eo quod alio modo nequit occurri bono communi læso, nisi delicta deferantur iudici, eique punitione satisfiat, bonum enim commune bono particulari delinquentis præferri debet: sed malæ subornationes vergunt in perniciem publicam Religionis, vt probant Sotus de secreto, memb.2.quæst.4 dub.1.post tert.conclus.& de iustit. lib.5.art.2.vers.vt vero, Petr.Nauarr.lib.2.de restit. cap.2. num.198.Sanch.2.opuscul.lib.6.cap.3.dub.2.num.2.Clauis Reg.lib.11.cap.4.num.4. Rodrig.tom.2.quæst.5.art.6. & tom.1.quæst.24.art.17.referens Sotum, qui hoc peccatum

æquiparat crimini læsæ maiestatis: ergo absque præuia correctione fraterna tenetur vnusquisque Prælato tanquam iudici huiusmodi subornationes denunciare.

51. Limita, nisi denuntiator firmiter crederet per suam secretam monitionem deliquentes fore reuocandos, tunc abstinere debet à denuntiatione, vt apertè insinuant D. Th. 2.2.quæst.31.art.7.Salon.2.2.q.68.art.1.contr.1.concl.2. Arag.ibid.Clauis Reg. vbi supr. Mirand. ord.iud.quæst.11. art.1.Ratio est, quia, quando cum communi bono fama proximi conseruari potest, maximè in occultis delictis, lege charitatis, imo iustitiæ tenemur eius delicta non detegere. Dixi, firmiter, quia si est dubia fratris emendatio tenemur non præmittere monitionem secretam, sed delictum Prælato tanquam iudici deferre. Clauis Reg. vbi supra Nauarr. man.c.18.n.22.eo quod dubia est emendatio proximi, dubium etiam damnum publicum, & cæteris paribus præferendum est bonum publicum.

Cum verò rarissimè contingat, vt quispiam sit certus de delinquentium emendatione, ideo docet Sotus de iust.lib.5. quæst.1.art.1.& Arag.2.2.quæst.33 art.1.non esse huic dubitationi insistendum, sed statim absque vlla mentis hæsitatione esse denuntiandos, & id maximè procedit in Religionibus iuxta sententiam Sanchez summ.lib.6.c.18. num.50. asserentis, in Religiosis vix præsumendam esse emendationem ex correctione, & pro se citat Caietan. in opusc.1. vltim. in respons.5. ad 5. dubium, quorum doctrina semper est intelligenda de delictis exceptis, vt dicam in dub.51. 3. part. aliter non est sequenda, nam esset alienare fraternam correctionem à cœnobiis, quod abhorrent aures, & ideo Nauarr. vbi supr. num. 32. inquit, quem sequutus est Coriolanus de casibus reseruatis part.2.cas.5 num 7.raro in his criminibus, (nimirum exceptis) de præcedere correctio fraterna ipsam denuntiationem, quia vix quis potest ita esse certus, vt traditor secretus Reipublicæ deponat malā voluntatem quamuis secretò moneatur, quod dicimus de traditione, dicimus etiam de subornatione, & de omnibus criminibus, quæ communitatē perturbant. Ita Nauarr. Ex hac doctrina colligat denuntiator, quàm sit securus in conscientia,

tia, & quantùm bono communi occurrat, si statim subornatores denuntiauerit Prælato tanquam iudici.

DVBIVM VIII.

An promissio inter homines factiosos sequuta, scilicet da mihi suffragium in Definitorem, seu Prouincialem, & ego dabo tibi suffragium in Priorem, seu Guardianum, dicenda sit simoniaca.

NOt. prim. quod consensus, vt à Theologis accipitur in materia morali, est actus voluntatis liber, quo ipsa sibi complacet in eo, quod intellectus practicus deliberatè iudicauerit. Ita S. Thom. 1.2. quæst. 15. art. 1. Sylu. ibidem. Triplex autem distinguitur consensus, vnus formalis, & est, quando quis formali, positiuóque actu voluntatis sibi complacet in eo, quod intellectus practicus deliberatè iudicat, alter virtualis, qui triplex videtur esse, vnus, qui ex natura sua includitur virtute in aliquo consensu formali, vt hoc ipso, quod aliquis formaliter vult ordinem sacrum, virtute vult etiam castitatem ei coniunctam ex Ecclesiæ constitutione: alter est ipsemet consensus formalis præteritus, quatenus remanet virtute, & vis ipsius durat, quousque per contrarium consensum, seu dissensum tollatur: tertius interpretatiuus, & est, quando circa illud, quod ei offertur, dissensum elicere tenetur, neque elicit, sed cohibet se tam à dissensu, quàm à consensu, vt si quis aduertat plenè se delectationem illicitam versare in mente, eam non reprimit, nec à se reiicit, sed negatiuè circa ipsam se habet, tunc censetur interpretatiuè consentire. Ita colligitur ex Valent. tom. 2. disp. 2. quæst. 10. p. 1. Bonac. tom. 2. disp. 2. quæst. 2 part. 3. num. 16. Clauis Reg. lib. 8. cap. 7. n. 1. Verùm in admittendo hoc consensu non omnes DD. concordant: assentiunt, etiam quando abest periculum pollu- 53.

tionis (si delectatio est in materia venerea) vel alterius consensus mortalis, Azor.part.1.lib.4.cap.6.quæst.5. & cap.21. quæst.5. Lessius de iustit.lib.4.cap.3.num.117. Val.1.2.q.4. disp.6.part 3.vers.nihilominus contraria. Sayr.vbi supr.n.3. referunt pro se D.Thom.Bonau.Alex.Richard.& alios, sed immeritò, vt rectè expendit Salas 1.2.tr.13. disp.6. sect.3. in princip.num.24.& 25. Rationes videntur esse, quia voluntas, cum sit constituta domina, & regina potentiarum, tenetur regere appetitum sensitiuum, omnésque alias potentias, ne rationi pugnent, & delectationes licitas comprimere, & repellere, tum etiam, quia si voluntas in huiusmodi motus consentiat, absque dubio, vt omnes affirmant, peccat mortaliter: ergo etiam peccabit interpretatiuè consentiendo, quia videtur adesse consensus, nam tacitus, & expressus consensus pro eodem reputantur, ex l.de quibus, in fine, ff.de legibus, & l.cum quid, ff.si certum petatur. Dissentiunt, dummodo cesset periculum consensus in eam delectationem illicitam. Caiet.1.2.quæst.74.art.5.& in summ. tit. delectatio versic.magna tamen. Nauarr.cap.11. num.9. P 4 Angel.tit.cogitatio num.2. Syluest & Tabien tit. delectatio. Philiarchus tom 1.part.2. summ. lib.4.cap.13. & alij quamplurimi, quos citatos sequitur Ioan.Sancius in selectis disp.21.n.3. Salas vbi supr. & licet ipse noluerit suam mentem declarare, satis insinuat se adhærere huic sententiæ, vt legenti patebit. Ratio est quia, licet voluntas regere appetitum teneatur, obligationi sufficienter satisfacit gubernando ne consentiat, nec obsistere tenetur, appetitus motui, ne perseueret, nisi periculum adsit consentiendi: adde, quod si homo esset obligatus ad reprimendos motus sensuales, cum possit, obligaretur sanè media apponere non difficilia ad eos reprimendos, quare, si videat hos motus insurgere, eo quod in lecto tali, vel tali modo decumbit, tenebitur à tali cubitu abstinere, imo surgere, & se aliqualiter verberare, quod certè est durissimum, & pauci admittunt. Pro hac sententia videatur etiam Castrus Palaus part.1.de essent.peccat tract.2.disp.2.p.10.§.5. adducens alias rationes, illásque contrariorum confutans simul cum Ioan.Sancio vbi supr. Fateor vtramque opinionem esse probabilem, sed

proba

probabilior videtur esse secunda, cum hac tamen limitatione, si motus e.g. sensualitatis sunt in voluntate nõ assueta ad consensũ, vt in hominibus timoratæ conscientiæ, præsertim Religiosis, videtur vera, quia licitè non possumus interpretari voluntates talium hominum velle per delectationem illos motus illicitos, & præsentes quamuis sint inefficaces ad illos reprimendos, ad cohibendum tamen liberum ipsorum consensum efficaces existunt, verum id nequit dici de illis voluntatibus, quæ sint assuetæ ad præstandos consensus talibus motibus, quia nequit assignari ratio, quæ tollat consensum interpretatiuum in eis, sicut designari potest in hominibus timoratæ conscientiæ, scilicet eorum voluntas efficax ad non consentiendum, & ideo in his hominibus minimæ resistentiæ habet locum prima opinio, & id videtur insinuare Caiet. vbi supr. hoc facilè, inquit, potest accidere hominibus conscientiæ timoratæ, qui cum longè absint à periculo consentiendi, non repellendo tales delectationes, cum possint, peccant solùm venialiter: quod peccatum etiam non admittitur à Sancio vbi supr. quia præceptum posítiuum sub veniali ad resistendum totum ordinatur, ne homo consentiat in delectationem: igitur non consentiendo, adimplet præceptum non annuendi, & etiam præceptum resistendi, cum superfluè præciperetur resistentia, quando absque illa non consentiret homo delectationi.

Not secund. quod simonia secundùm Gloss. est studiosa voluntas emendi, vel vendendi pretio temporali aliquod spirituale, vel spirituali aliquod temporale, quæ pro præsenti diuiditur in mentalem, conuentionalem, & realem. Mentalis est, quando nullo pacto præcedente, sed affectu animi spirituale donatur, vt temporale acquiratur, vel è contra, v g. si conferas alicui beneficium, & intendas eum obligare ad reddendum temporale, vel è contra, si conferas temporale, & intendas propter ipsum obligare alium ad reddendum spirituale, vocatur autem hæc simonia mentalis, non quia in actum exteriorem dandi, & recipiendi non exeat, sed quia iniquus animus non declaratur, vt benè aduertit Val. 2.2. disp. 6. quæst. 16. p. 5. Conuentionalis est, 54.

quæ non solùm ponit internum propositum obligandi pro pretio, sed etiam exit ad externam conuentionem, sine tamen executione, quæ potest fieri verbis expressis, obliquis etiam, ac obscuris, siue nutibus. Diuiditur conuentionalis in puram, & mixtam, pura ex vtraque parte completa, mixta ex vna parte completa, ex altera verò minimè, & sic partim est realis, & partim conuentionalis, vt est in pactione inita, dum confertur beneficium, nondum solutis fructibus assignatis pro Nepote, vel alio, appellatur etiam hæc simonia confidentiæ. Realis est, quando pactio ex vtraque parte completur, vt fit, quando collatio beneficij est facta, & pretium est solutum: tandem additur, quod simonia externa committitur, siue sit explicitum pactum, siue implicitum dandi temporale pro spirituali: implicitum, vel tacitum dicitur, quando non fit formaliter, & expressè, sed nutibus, & signis, vel ex modo dicendi, vel factis ipsis, vel alio modo quis significat suam deprauatam intentionem, ita vt mutuò se intelligant. Nauarr. summ. Lat. cap. 23. n. 105. significans etiam id posse fieri in momento temporis. Sanch. 1. opusc. lib. 2. cap. 3. dub. 106. n. 1.

55. Not. tert. quod permutatio rerum spiritualium, e. g. orabo pro te Deum, si tu oraueris pro me, audiam tuam confessionem, modò audias meam, non censetur simoniaca. Ita Arag. 2. 2. quæst. 110. art. 1. Sotus lib. 9. de iust. quæst. 5. art. 2. ad 3. Victoria relect. de simonia, num. 17. Rodriq. tom. 1. summ. cap. 66. num. 2. Sanch. 1. opusc. lib. 2. cap. 3. dub. 44. num. 3. quia ea solùm, inquiunt, simonia prohibetur, qua aliquid spirituale temporali pretio emitur, quare Sanch. vbi supr. dicit, rationem, ob quam prohibetur iure Ecclesiastico permutatio beneficiorum, non autem permutatio aliarum rerum spiritualium, eam esse, quia vera ratio simoniæ est commutare spiritualia pro temporalibus, vnde cum in purè spiritualibus nil sit temporale, nulla potest subesse simoniæ suspicio, si ad inuicem commutentur, & ob id talis permutatio non prohibetur. Scio hanc doctrinam non placere Ricard. 4. dist. 25. art. 3. quæst. 1. ad 1. Silu. tit. simonia, quæst. 16. & ibi Tabien. quæst. 45. num. 46. & ibi Armill. num. 42. Nauarr. lib. 2. de rest. cap. 2. n. 386. Ludou.

Lopez

Lopez 1. part. instruct. nou. cap. 299. sed nimis rigidè loquuntur.

Not. quart. multùm mihi placere opinionem illam Less. lib. 2. de iust. cap. 35. dub. 25. n. 141. Reginald tom. 2. lib. 23. cap. 12. num. 184. Sanch. vbi supr. dub. 108. num. 3. Aragon. 2. 2. quæst. 100. art. 6. Petr. Nauarr. de rest. lib. 2. c. 2 à n. 436. asserentium simoniam realem, & completam, solo tantùm iure Ecclesiastico prohibitam non subiacere restitutioni, & pœnis simoniæ: vnde in permutatione beneficiorum inter duos beneficiatos facta propria authoritate, & in reseruatione pensionis sine licentia Superioris, in promissione, seu donatione pecuniæ mediatori pro intercessione beneficij, & in conuentione, addit Diana 4. p. tract. 4 miscell. resol. 155. inter electores, elige me in Prouincialem, & ego eligam te in Guardianum, affirmant relati DD. sic facientes peccare quidem mortaliter, non tamen incidere in excommunicationem, nec priuari beneficiis sic receptis ipso iure, nec teneri fructus restituere, eo quod ista sunt prohibita iure Ecclesiastico: fundantur in hoc, quia hæc non est simonia propriè dicta, cum non detur temporale pro spirituali, sed generali modo simonia vocatur: ergo quando iura loquuntur de simoniacis, non debent extendi ad hanc simoniam, sed ad illam, quæ propriè, & strictè est simonia, pœnæ enim sunt restringendæ: addunt etiam, quod ex proœmio Extrauag. 2. de simonia id clarè deducitur, sic enim incipit. Cum scelus simoniæ prauitatis tam diuinorum, quàm sacrorum Canonum authoritas abhorreat. vnde habetur iura tantùm loqui de simonia diuino simul, & iure canonico reprobata, nam præfatio legis dat intellectum toti legi, & ex ipsa regulatur, & causam finalem accipit, vt tradit ex multis Molina de primogenit. lib. 1. cap. 5. num. 3. & alij communiter. Excipe ab hac doctrina cum Sanch. vbi supr. num 4. simoniam confidentialem, quæ subdita est pœnis, licet aliquando sit tantùm iure humano prohibita, vt quando quis renuntiat beneficium pacto inito, vt sibi, vel aliis postea reddatur, vel cum reseruatione pensionis, non sibi, quia hæc non est confidentialis, vt probat Sanch. vbi supr. dub. 34. sed aliis soluenda, excipe etiam, quando datur aliquid

Notariis,

56.

Notariis, vel officialibus Episcopi, licèt sit iure humano simonia, nam in tali casu incurruntur pœnæ Trid. sess. 21. cap. 1. de reform.

Not. quart. materiam simoniæ esse multum amplam, pro nostra conclusione si licentia confessionis audiendæ, prædicandi, ordines recipiendi, à casibus reseruatis absoluendi, consecutio etiam Abbatiæ, Prioratus, Prouincialatus, Generalatus, Vicariatus, & Definitoriatus. Suarez 1. de Relig. lib. 4. cap. 54. num. 3. item consecutio beneficij, iuris Patronatus, iuris eligendi, &c. Lessius de iustit. lib. 2. cap. 35. dub. 2.

Pro maiori intelligentia sit quint. not quod, vt omnis canonica electio simoniaca non sit, necessario requiritur, vt gratis, & amore ab electoribus fiat, vt habetur in c. Ordinationes 1. quæst. 1. 2. 3. 4. & 5. quod si celebraretur aliquo pretio interueniente, pacto, seu conuentione, censenda est simoniaca, modo tale pactum, seu conuentio illicita pretij electionem præcedat. cap. Arnaldus 8. quæst. 3. Marescottus lib. 2. var. resolut. cap. 35. num. 24. Decius consil. 118. num 4. Puteus decis. 171. n. 9. lib. 2. Sigismundus de elect. dub. 57. hinc sequitur electores, quando ante electionem faciunt reciprocum pactum, vt vnus illorum in vna electione suffragetur vni, & alius alteri in alia, incidere in simoniæ labem. Ita D. Thom. quodlib. 8. art. 1. Silu. tit. simonia, q. 13. §. 4. Tabien. eod. tit. num. 51. Sigismundus de elect. dub. 57. implicari etiam tali vitio, quando præbent suffragium alicui cum pacto, seu conditione tacita, seu expressa obligandi illum ad laudes, & commendationes, seu preces fundendas pro se, pro amico, &c. apud fratres, seu superiores. Suarez 1. de Relig. tract. 3. lib. 4. Garcias de benefic. part. 8. c. 1. num. 120. alios referens. Sigismund. vbi supr. quando ferunt vota ea conditione, vt postea electus sibi in remunerationem, seu vt dicunt, in compensationem det, quando quis diceret nunquam me viuente fiet Prior Pater Titius, nisi fiat Pater Caius pro quo ego rogaui. Ita Sigismund. vbi supr. Samuellius de elect. can. tr. 2. disp. 2. contr. 3. referentes alios. Similiter quando dicit, tu exauditus es in electione Titij, ego quoque exaudiri debeo in electione Caij, dummodo

modo preces sint carnales, vel ex pacto quondam facto, aut nunc faciendo, secus si essent spirituales Ita Siluest. vbi sup. quæst. 13. vers. 4. quem sequuntur Sigismund. & Samuell. vbi supr. qui subdunt ex mente Silu. si esset consuetudo, quod exaudito vno in vna electione, alter exaudiatur in alia, absque labe simoniæ posse illam seruari, licet peteretur, vt consuetudo seruaretur. Verùm à labe simoniæ eximitur sequens casus: si eligendus electoribus diceret se non fore ingratum, cum huiusmodi verba generalia sint, & nullum arguant pactum, consequenter nequit damnari tanquam simoniacus. Ita Sotus de iustit. lib. 9. quæst. 8. artic. 5. concl 3. Sigismund. & Samuell. contr. 2. vbi supr. quamuis eligendus se obligatione antidorali, quæ oritur ex virtute gratitudinis, adstrictum agnoscat, & deinde aliquid electoribus præbeat, vt huic obligationi satisfaciat, quia dixit, se non fore ingratum, non propterea simoniam committit, quia simonia requirit, vt ex pacto, seu obligatione iustitiæ detur, ita autem Nauarr. in summ. cap. 23. num. 106. Couar. lib. 1. var. resolut. cap. 20. num. 4. Less. de iustit. lib. 2. cap. 35. n. 115. Suarez de Relig. tract. 3. lib. 4. cap. 40. & seqq. Sigism. & Samuell. vbi supr.

Prima Conclusio.

Promissiones, quas adinuicem faciunt factiosi scilicet, si dederis mihi tuum votum in Prouincialem, seu Definitorem, & ego dabo tibi meum in Guardianum, sunt simoniacæ, imo Religiosus, qui se addit vni parti factiosorum, peccato simoniæ inuoluitur Prima pars suadetur ex cap. Quam pio, prima quæst 2. & cap. Cum pridem, & cap. Factiones de pactis, expressè habetur in cap. De hoc autem, de Simonia. Secund. quia talibus promissionibus cōuenit definitio simoniæ, nam huiusmodi officia, si non sunt purè spiritualia, vel dicunt ex æquo spiritualitatem, & temporalitatem, vel saltem vnum altero principalius Peirin. in famulario Præl. regul. lit e. cap. 7. num. 11 adde, quia in istis conuentionibus datur ius spirituale cum onere, vt fiat aliquid quasi pro pretio spiritualis rei, vel causa mediata eam habendi. Ita Na- 57

uarr.in summ.cap.25.num.100.Angel.tit simonia 3 num.3. Siluest.eod.tit. quæst.13.num.13. dist.4. Barbos.de iure Eccles.lib.1.cap.19. num.257. Rodrig. tom.3. q.63.art.4. cum suo compendio resol.129.num.2. Diana 3.part.tractat.2. de dub.Reg.resol.120.Rebuffus §.1. verb. simoniacis, de electio.derogatione in concordia.Selua de benefic.part.1.q.7. num.64. Tolosanus tit. de elect. cap.9. num.7. Secund.pars suadetur, quia eo ipso, quod Religiosus adhæret vni parti factionum, & acceptatur, intendit illas promissiones, seu pactiones votorum adinuicem sibi præstandorum in Guardianum, vel Definitorem, seu Prouincialem, &c. Est enim pactũ implicitũ in illo facto externo inclusum, scilicet dum adhæret vni parti, & ad ipsam admittitur, nam finis istarum factionum est conseruatio regiminis, & imperij cum alterius oppressione, qui consequi nequit, nisi adinuicem factionarij partis dominantis sibi suffragentur, profectò qui vult finem, necessariò vult media pro eius consecutione, quamobrem duplex consensus exprimitur in tali pacto implicito, interpretatiuus, quia sicut censetur adesse consensus talis, quando homo plenè aduertens motum illicitum in mente esse, & cum ratione pugnare, & eum non reprimit, dummodo sit huiusmodi motibus assuetus, consensum præstare videtur: ita Religiosus ille, cum non respuit, imo cum consentit adhærere factioni, interpretatiuè vult illas tacitas promissiones, vt sustentetur factio illa, nam illa adhærentia in futurum æquiualet pluribus consensibus in motus illicitos ab homine præstitis, per quos iustè dicitur voluntatem illam habere consensum interpretatiuum, dum in motũ illicito se habet negatiuè; & virtualis, quia sicut assumens statum ordinis sacri, virtualiter etiam vult castitatem ei coniunctam ex Ecclesiæ institutione, ita Religiosus ille formaliter consentiens adhærere statui factioso, virtute vult illas promissiones votorum, &c. sine quibus regimen in factione regi, ac sustentari nequit: ergo Religiosus adhærens factioni illico labe simoniæ inuoluitur.

Limita, modò sit capax suffragiorum tam actiuorum quàm passiuorum, necnon & dignitatum, nam si est incapax, simoniæ peccato non obstringitur, quia illud pactum implicitum

citum in se nequit includere materiam spectantem ad simoniam, sed alia commoda, per quæ intendit se totum tradere factioni.

Secunda Conclusio.

Huiusmodi Religiosi conuenientes inter se tali pacto prout in præcedenti conclusione, licet tanquam simoniaci lethaliter peccent, non ideo censendi sunt subiacere pœnis impositis simoniacis. Conclusio intelligitur probata in quarto notando.

DVBIVM IX.

An Religiosus factiosus, qui leuibus murmurationibus intendit alienare Religiosorum animos, ne votis tali homini suffragentur, peccet mortaliter.

NOt. prim. quod potest factiosus huiusmodi murmurationes proferre vel contra hominem alterius factionis in ordine ad factionem iuxta principia factiosorum, quæ sunt circa regimina semper opprimere alteram factionem, vel contra hominem propriæ factionis, & hoc dupliciter. Primo intendens honorem Dei, ac vtilitatem Ecclesiæ, ne consequatur talem dignitatem, ac officium, eo quod caret aptitudine necessaria ad rectè onus Prælatiæ ferendum, & sic illa verba propriè non sunt dicenda murmurationes, sed proclamationes iuxta doctrinam S. Thom. 2. 2. q. 33. art. 7. ad 4. vbi ait, proclamationes, quæ in capitulo Religiosorum fiunt esse de aliquibus leuibus culpis, quæ famæ non derogant, & ideo posse sanctè fieri sine admonitione præmissa. Secundò intendens eius nocumentum propter odium, vel vindictam, aut aliquid huiusmodi, quæ distinctio fundatur in doctrina S. Th. 2. 2. q. 62. art. 2. ad 4. & Azor. p. 2. lib. 6. cap. 15. q. 16. 58.

59. Not. secund. quod peccatum veniale ex suo genere transit in mortale in multis casibus, præsertim pro nostro intentu ratione finis mortalis adiuncti, vt si quis leue mendacium proferat, vt fornicetur, affectus enim ad peccatum continet culpam illius speciei, cuius est peccatum, ad quod est affectus: adde etiam, quod omnis actus de se bonus ob finem mortalem est peccatum mortale, actus enim à fine iudicatur, idem dic de actu indifferenti. Ita DD. communiter, videantur S.Thom. 1.2.quæst.88.art.2 & 4. Syluius, & Medina ibid. Reginald.lib.15.cap.3. Sanch.lib.1. moral. cap.5.num.7. Castr.Palaus p.1.de peccator.essent. tract.2. disp.2. p.11.

Conclusio.

60. Religiosus factionarius, qui leuibus murmurationibus, seu, vt melius dicam, proclamationibus, quærit alienare electorum animos, ne suffragia præstent in fauorem talis hominis eiusdem factionis pro dignitatibus, seu pro tali dignitate, ac officio, quia non est aptus, mortaliter non videtur peccare: secus si id facit propter odium, & vindictam, idem est dicendum de leuibus murmurationibus, quæ proferuntur contra hominem aduersæ factionis iuxta sensum primæ acceptionis prim.not Suadetur prima pars, quia talis Religiosus est pars totius corporis Religionis, pars verò pro conseruatione totius debet facere quantum potest, non solùm ad ipsius bonum promouendum, sed etiam ad malum præcauendum, vt dicunt omnes DD. ergo potest absque culpa publicare illius hominis defectus, & imperfectiones ad euitandum damnum Religioni sequuturum ob ineptitudinem ad regendum. Confirmatur, quia quando agitur de aliquo eligendo in Prælatum, quem ego scio fore perniciosum communitati, quia malæ vitæ, & conscientiæ est, si nulla alia via nequeo eius electionem impedire, teneor eius delicta reuelare, etiam si occulta sint, nam strictius obligat præceptum de consulendo bono communi, quam de secreto seruando. Ita Bonac de rest.disp.2.quæst.4. p 8.n.4. Rodriq.tom.2.quæst.53.art.3. Peirin.de subd. q.1. cap.31.

cap.31.§.3.post tert. concl. Molin. tract.4. de iust. tom.5. disp.24.num.6.& 7. Castelinus de elect. cap.5.num.84. Samuellius de elect. can.tract.1.disp.6. contr.16. ergo tantò magis Religiosus ille poterit manifestare defectus leues alterius Religiosi ad impediendum damnum futurum ex eius electione in Prælatum. Secunda pars non indiget probatione, quia conuincitur sufficienter peccare ex odio, & vindicta in corde regnantibus. Tertia pars suaderi ex multis rationibus in præcedentibus dubiis notatis posset, sed tantùm suadetur, quia illæ murmurationes desumunt malitiam à fine intento, vt dixi in secund.not.& cum illius Religiosi finis sit conseruare regimen in propria factione scindendo vnitatem, pacémque conturbando, vnde dicebat S.Cypr. de orat. Domin. *Discordans, & dissidens, & pacem cum fratribus non habens, nec si pro nomine Christi occisus fuerit, crimen dissensionis fraternæ poterit euadere.* Opprimendo iniustè Religiosos alterius factionis, quod est peccatum mortale ex mente Caiet.tit. ambitio in summ. & Bassei summ. eod. tit. alios referentis: ergo murmurationes illæ tanquam mortaliter peccaminosæ sunt iudicandæ. Ex hac doctrina colligitur, quod, quando Generalis accedit ad istam Prouinciam in factiones distractam pro eius visitatione, & quælibet pars aduersus alteram ante Generalem profert proclamationes de culpis, licèt leuibus cum intentione consequendi, seu conseruandi regimen, negari nequit, quin peccetur mortaliter.

DVBIVM X.

An Prouincia ob huiusmodi factiones taliter censenda sit deformata, vt nouitios inducere, ac recipere ad Religionis habitum nequeat.

NOt. prim. licitum esse quempiam inducere ad Religionem, & persuadere ingressum, & est actus ex genere 61.

suo bonus. Ita S. Thom. 2. 2. quæst. 189. art. 9. vbi Caiet. Cordub. in reg. S. Franc. cap. 2. quæst. 1. Mirand. man. tom. 1. quæst. 16. art. 2. Barthol. de Vecchis in praxi nouit. dub. 1. disp. 1. dicitur enim in epist. canon. B. Iacobi cap. vlt. *Qui conuerti fecerit peccatorem ab errore viæ suæ, saluabit animam eius à morte, & operiet multitudinem peccatorum suorum.* Et ex Daniel cap. 12. habetur. *Quod qui ad iustitiam erudiunt multos, fulgebunt quasi stella in perpetuas æternitates.* Triplex autem inordinatio contingere potest. Primò ex parte personæ inducendæ, quæ violenter ad Religionem inducitur, quod prohibetur in Decreto 20. quæst. 3. cap. Præsens, quia mendaciis allicitur, vnde ei, inquit S. Thom. vbi supr. imminet periculum, ne, cum se deceptum inuenerit, retrocedat, & sic fiant nouissima illius hominis, peiora prioribus, vt dicitur Luc. 11. quia etiam habet complexionem, & inclinationem nimis oppositam obseruantiis Religionis, & videtur esse nimis leuis, & inconstans, & cum communiter homo sequatur inclinationes naturales, talis persona, nisi magno feruore ad Religionem moueatur, & probabiliter speretur fore perseueraturum, non induci debet ad illam Religionem propriis inclinationibus oppositam, quia ex indiscretione eius, fragilitate, & temeraria confidentia in Deo probabiliter imminet periculum damnationis, vt benè notarunt Corduba vbi supr & Gerson alphab. 73. lit. I. K tract. de passionib. anim. consider. 18. 19. Secund. ex parte personæ inducentis, quæ simoniacè muneribus datis, & acceptis inducit quempiam ad Religionem contra cap Quam pio 1. quæst. 2. & cap. Nullus Abbas, quibus in locis præcipitur, vt ab his, qui conuertuntur ad Religionem, nihil omnino sit exigendum, neque pretio quis ad eam est inuitandus. Tert. ex parte Religionis, quia in ea deformatè viuitur.

Quænam Religio dicetur deformata? hoc sit secund. not. illa in qua parum exemplariter viuitur, & inter maiores, & minores est multa, & communis relaxatio. Ita Caiet. 2. 2. quæst. 189. art. 9. Cordub. vbi supr. dico 3. Mirand. vbi supr. Barthol. de Vecchis dub. 8 disp. 1. quæ verba sunt strictè intelligenda, vt ait Corduba paulò inferiùs, scilicet quando

Religio

Religio ita est deformata, vt in ea viuatur in mortali transgressione Regulæ, aut legis diuinæ, assentit etiam Clauis Reg. lib. 6. cap. 9. n. 4. in fine.

Not. tert. opus veniale, aut indifferens transire in mortale non solùm ratione praui finis, vt dixi in præcedenti quæsito, sed etiam ratione periculi incidendi in lethalem culpam, & fit, quando operans occasioni ita proximæ exponitur, vt eum in mortali, & proximo peccandi mortaliter periculo constituat. Ita S. Bonau. 4. dist. 17 part. 3. art. 2. quæst. 1. Armill. summ. tit. periculum. Nauarr. summ. Lat. cap. 3. num. 14. Cordub. in summ. quæst. 4. fol. 19. Suar. 4. tom. in 3 p. disp. 32. sect. 2. ad finem. Sanch. in summ. lib. 1. cap. 8. Basseus summ. tit. peccatum 1. n. 12. constat ex illo Eccl. 3. Qui amat periculum, peribit in illo. Ratio est, quia propriam salutem contemnere videtur, dum proximo periculo se exponit, tunc continget proxima occasio, quando ex genere suo occasio est talis, vt frequenter homines talis conditionis ad peccatum mortale inducat, vel experimento habetur talem hominem in culpam frequenter labi, & fragilitate in peccatum inflectere, sic habetur ex Nauarr. Cordub. Suarez, Basseo vbi supr. dixi, frequenter, nàm si quis semel, aut iterum peccat, pluries verò resistit, non videtur occasio proxima, & moralis peccati. Ita Ioann. Sancius disp. 10. select. n. 17. cum Anton. Fernand. in instruct. confess. docum 6 n. 1. fol 29. & Castr. Palao de pecc. essent p 1 tr. 2. disp. 2 p 9. §. 3. Aduerte tamen primò, quod si cesset periculum, cessare quoque debet peccatum, quia cum tota ratio peccati ex periculo consurgat, qualitercumque cesset illud cessabit etiam peccatum. Sic Nauarr. summ. Lat c. 3. n. 15. Cordub. Sanch. vbi supr. Secundò, si causa grauis hominem vrgeat, vt se periculo exponat, non erit peccatum, quia tum periculum illud non videtur esse moraliter voluntarium, cum moraliter loquendo sine graui periculo vitari nequeat. Ita S. Thom. 2. 2. quæst. 10. art. 9 Sotus lib. 5. de iust quæst. 1. art. 6. concl. 2. Henriq. lib 4. de pœnit. cap. 24. num 4. Cordub. Suar. Sanch. vbi supr. Verùm doctrina de vitando proximo periculo peccati non solùm obligat propriam personam, sed etiam proximum, ita vt eodem vinculo 62.

peccati

peccati adstringatur, qui proximam occasionem labendi frequenter in peccatum mortale ab homine non interdicit, eo quod quilibet cauere tenetur absque suo graui detrimento proximi peccatum, vt communiter docent DD. videatur Balleus summ. tit. scand. n. 4.

63. Not. quart. quod nullo modo quis inducere potest quempiam sine peccato, iussione, siue consilio expresè, vel tacitè ad agendum id, quod ab eo absque transgressione diuinæ legis fieri nequit. Ita S. Anton. p. 2. tit. p. cap. 9. §. 14. Nauarr. cap. 17. num. 29. Suar. 3. p. tom. 3. disp. 18. sect. 1. Layman tract. 3. cap. 12. num 3. de charit. Ratio est, quia repugnat præcepto negatiuo iuris naturæ, ne proximum inducas in peccatum: an semper sit peccatum lethale concurrere, siue cooperari materialiter tantùm peccato proximi, e. g. exhibendo obiectum, vel ministrando materiam, &c. videantur Layman vbi supr. Maior cap. 4. dist. 15. quæst. 35. Caiet. 2. 2. quæst. 147. art. 4. Azor p. 2. lib. 12. cap. 18. quæst. 4. & 8.

Prima Conclusio.

64. Huiusmodi Prouincia ob firmas, & radicatas factiones in electionis materia deformata prorsus censenda est. Probatur: Tunc Religio dicitur deformata, quando in ea in re graui parum exemplariter viuitur, & inter maiores, & minores, est multa relaxatio, & communis, vt dictum est in secund. not. at in tali Prouincia in iis, quæ spectant ad electionem, videtur esse non parua relaxatio: ergo. minor probatur, reuocando huc primum dubium, in quo demonstraui electores maiores, nempe Prouinciales cum Definitoribus eligentes inferiores superiores ferè omnes ex suis, &c. lethali culpæ obnoxios esse; reuocando secundum, in quo pro certo dedi minores electores ferendo vota pro maioribus in Prouincialem, ac Definitores, præuidentes eorum inæqualitatem, ac multa incommoda oritura ob suorum conseruationem, non excusari posse à labe culpæ mortalis; reuocando decimum sextum, in quo clarè habetur istas duas factiones in vmbra mortis æternæ mali status vitam degere,

degere,& propter seditionẽ,& propter alias rationes proue ibi tandem reuocando huc totum tractatum, in quo multa, ac multa sunt dispersa, per quæ patet inter maiores, & minores maximam relaxationem potiùs lacrymis lugendam, quàm scriptis notandam vigere: quis ergo in tali Prouincia deformationem negare audebit? Imo addo, quod est adeo deformata, vt dici possit esse in materia regiminis, per quod conseruatur Religio, & supra quod ædificium perfectionis erigitur, à Deo derelicta, nam cum vnio finis regiminis sit illud pretiosum donum descendens à Patre luminum, vt dixi in 2. dub. ex mente Greg. Nazianz. & dicam in 1. dub. 2. p. ex sensu Dion. Areop. & modo dico ex sententia S. August. tract. 110. in Ioan. tit. 9. *Vt quod inquit, vnum efficimur fidelissima charitate, gratiæ Dei nouerimus tribuendum esse, non nobis.* & cum factiones, ac seditiones sint illud destructiuum directè destruens vnionem, quod æterna Prouidentia regimini ciuitatis, ac Regni imminere voluit, vt sicut cætera creata foret mortale, vt optimè notat Decian. lib. 7. de seditiosis cap. 19. serpunt enim, inquit, sensim seditiones, & quod sanum est in Republica vitiant, æternæ enim forent Respublicæ, æterna Regna bene instituta, & iustis legibus munita, si seditiones forent incognitæ, sed dij immortales id vnum venenum eam labem ciuitatibus, & Regnis imminere voluerunt, & imperiis, vt sicut cætera omnia mortalia forent: sequitur huiusmodi Prouinciam sine vnione, ac pace, seditionibus, ac factionibus plenam esse à summo, ac Diuino Numine derelictam, & quid erit? nisi vt ex seditione, inquit D. Antoninus in prim. citatus, tota vita regularis deficiat: & rectè, quia S. Chrysostom. in Psalm. 132. 1. dicit: *Seditio, & contentio mortem parit, vbi autem est pax, & concordia vita est tutissima, & longè securissima.*

Secunda Conclusio.

Nouitiis persuadere in huiusmodi diuisam Prouinciam ingressum, eósque recipere, nequit nisi ad mortale imputari. Suadetur prim. nullo modo videtur licitum indu- 65.

cere, seu persuadere iussione, seu consilio, &c. quempiam ad agendum id, quod sine peccato mortali fieri nequit, vt dictum est in quart.not.persuadere autem hominibus sæcularibus in talem Prouinciam ingressum, eósque ad habitum recipere, & persuadere actionem, seu illi cooperari, quæ sine lethali culpa fieri nequit, nam vt rectè notant Caiet. Cordub. & Clauis Reg. inducere aliquem ad Religionem deformatam, in qua viuitur in mortali regulæ, aut legis diuinæ transgressione, est actus de suo genere malus, quia inducitur quis ad vitam reprehensibilem, omnis autem vita reprehensibilis mala est, & Ludou.Lopez 1.p.instructorij, cap.444. inquit, inducere ad Religionem, vel ingredi eam, vbi malè contra disciplinam regularem viuitur, peccatum est: ergo sine culpa lethali huiusmodi suasio, seu receptio fieri nequit. Secund.exponere se, seu quempiam, etiam per actionem bonam, ac indifferentem absque vrgentissima causa proximo periculo lethaliter peccandi, est mortale, vt patet ex tert.not.cum ergo inducuntur iuuenes, seu recipiuntur ad statum huius Prouinciæ in factiones distractæ, eis quidem præbetur proximum periculum ruendi in peccatum, nam frequenter homines, imo ferè semper, & fortè ante professionem inter factionarios enumerantur, vel à superiore recipiente eos, vel à Magistro nouitiorum instruente, vel ab aliquo alio tale diabolicum officium tractante, vnde facillimè in factionum vitia labuntur, vt experientia docet, & propter exempla maiorum, & minorum, ac propter necessitatem, vt commoda Religionis commodè consequi possint: ergo huiusmodi inductio, seu receptio est mortaliter damnanda tanquam præbens absque vlla necessitate proximam peccandi occasionem. Tert. decipere aliquem in re graui, præsertim in materia contractuum, est peccatum mortale, vt dicunt omnes DD. eo quod censetur actio iniuriosa: at inducere, seu recipere nouitios ad habitum in tali statu Prouinciæ, est eos decipere in materia grauissima, qualis est salus animarum, & est in materia contractuum, quia inter nouitios, & Religionem per professionem initur contractus vltro citróque obligatorius, vt inquiunt DD. deceptio enim

in

in hoc consistit, vt asserunt Caiet. Cordub. Mirand. Clauis Regia, & Barthol. de Vecchis vbi supr. quia iuuenes assumentes Religionis habitum credunt, & existimant ad perfectionem, & perfectionis statum se induci, post ingressum, ac professionem inueniunt tantam relaxationem, & pericula in peccata, ac vitia labendi, & tam paruam occasionem proficiendi, vt iustè se deceptos fateri possint: ergo. Quart. scandalum actiuum ex genere suo est mortale peccatum, vt inquiunt Sanch. summ. lib. 1. cap. 6. n. 9. Valent. 2. 2. disp. 3. quæst. 18. p. 2. in initio. Bassæus summ. tit. scandalum, num. 6. & id videtur esse quoties quis illud impedire tenetur abstinendo se ab opere, ex quo alter ruinæ mortalis occasionem accipit, & non abstinet. recipere quidem homines, &c. est illis ad scandalum, vt dicit Cordub. vbi supr. probabiliter imminens causam præstare: ergo. Quint. tenetur quis proximo sub mortali periculo, per quæ magna incommoda, ac damna ei euenire possunt, reuelare, quæ doctrina duobus exemplis à Cordub. vbi supr. fulcitur, seu explicatur, si quis, inquit, à me peteret cibum, quem ego scio esse venenatum, putans bono animo, mediante illo cibo, se sanitatem consequi posse, nonne ego, si tacerem, & porrigerem, essem reus mortis illius, vel damni inde prouenientis? nonne si petenti ianuam domus aperirem, in qua scio Leonem esse sæuum, ac deuorantem, vel inimicum illius absconditum ad illum occidendum, si petitioni adhæreo, non reuelans pericula sibi imminentia, nonne ero in culpa mortis, vel periculi inde probabiliter sequuturi? Ergo similiter, si quis veniens ad Religionem deformatam, vbi sunt innumera pericula incidendi in peccatum, relaxationem ignorans, quomodo excusabitur Ianitor, id est, Prælatus inducens illum, vel recipiens ad talem habitum à peccato? hæc Corduba.

Quamobrem doctrina tradita ad mentem Cordubæ, & Mirandæ vbi supr. videtur clarere in illo Matth. 23. *Væ vobis Pharisæi, qui circuitis mare, & aridam, vt faciatis vnum proselitum, & cum feceritis, facitis illum filium gehennæ.* Nam communis regula DD. est, quando in sacra Scriptura habentur minæ sub ly (Væ) significare pœnam inferni, & peccatum 66

mortale trangressoribus, tandē cōcludit Corduba paulò inferiùs: nullo certo modo excusatur talis Prælatus recipiens, & multò magis, qui tales inducit ad Religionem deformatam, neque illi, qui per suffragia suorum votorum huiusmodi homines ad eam accedentes admittunt, sed omnes inuoluuntur peccato maiori, vel minori secundum quod quisque tenebatur scire, & prouidere tali periculo proximorum bono animo pro animarum suarum salute Religionis habitum assumentium: imo addunt Caiet. & Clau. Reg. vbi supr. quod ingredientes etiam obstringuntur peccato, intellige, dummodo deformationem nouerint.

67. Limita, nam possunt excusari à peccato iuxta Caiet. Cordub. Sayr. & Bartol. de Vecchis vbi supr. tam recipientes, quàm inducentes, quando verè, & clarè nouitios dispositos, & aptos, ad talem Prouinciam, & spiritu feruentes informabunt de promittendis, necnon & de periculis, ac difficultate obseruandi suas regulas, & obligationes, & de imperfectione consortium, & quomodo illa, vt saluentur, cauere, & euitare debeant, concludit tandem Corduba hanc materiam hisce verbis: nam hoc modo inducere, & recipere licitum est, & bonum etiam ad Religionem deformatam præsertim eos, de quibus speratur probabiliter, quod iuuante gratia Dei & saluabuntur, & proficient ad Religionis obseruantiam, multos enim Deus suscitat ad reformationem Ecclesiæ, & Religionum quotidie labentium, per quos & vitam regularem Deus suscitat vel in toto, vel in parte, circa quæ omnia examinanda magna, & cauta discretio habenda est, & requiritur. An omnes ad habitum Religionis accedentes de difficultate, ac deformatione Prouinciæ morere expediat, dubium mihi videtur, in partem negatiuam inclino ad euitanda multa incommoda sequutura, sed tantùm eos, de quibus Corduba, & qui certè habitum assument.

Dices Ecclesia id scit, & tolerat: ergo non erit peccatum. Resp. ex Caietan. Cordub. Clau. Reg. & Vecch. vbi supr. permittere, sicut alia mala, vt lupanaria, &c.

68. Dices, si tutò nequeunt Patres ad habitum nouitios recipere, Prouincia in maximum Religionis damnum destruetur.

retur. Resp. non esse perpetranda mala, vt eueniant bona, imo nec iocosum verbum, seu mendacium est dicendum, esto mundus totus esset destruendus: nec obstat dicere, quod de duobus malis minus est eligendum, vt dicunt DD. minus enim malum est nouitios recipere, quàm Prouinciam labi in sui annihilationem in sæcularium scandalum, præsertim quando eis innotesceret tot iuuenibus fuisse Religionis ingressum denegatum, quia regula illa valet, quando necessitas eligendi vnum ex duobus oritur ex parte malorum eligendorum, non verò quando oritur ex malitia eligentis, vt est in casu, & quia nolunt factionarij factionis vitio se abdicare, ideò necessitantur vel ad recipiendos nouitios mortaliter peccando, vel ad negandum ingressum in Prouinciæ destructionem cum sæcularium scandalo: resecate à vobis factiosorum nomen, & tuta conscientia iuuenibus habitum non denegabitis, & Prouinciam propagabitis: imò addo, quod si necessitas oriretur ex parte malorum eligendorum, non tamen censendum esset minus malum nouitios recipere, quia Prouincia deficit à fine, qui videtur esse, vt matrem portare, ac nutrire filios in perfectionis ventre, vt inde cœlo nascantur, dum facit tot filios gehennæ, destructo quidem fine, nullum malum præponderans potest ei æquiparari, quod sit præcauendum.

DVBIVM XI.

An professio nouitiorum in huiusmodi Prouincia postquam in factiones abiit, censenda sit irrita, & inualida.

Scio, veritatem doctrinæ esse satis Metaphysicam, & difficilimè, posse reduci ad praxim, quia supponit integram Religionem esse in factiones distractam, quod moraliter videtur esse impossibile, nihilominus ad malignitatem factionum ostendendam quæritur, an professio nouitiorum emissa postquam in factiones abiit Prouincia possit habere titu- 69.

lum nullitatis, respondent fortè Caiet. & Cordub. affirmatiuè, quia in locis superiùs relatis habent ista verba: ex parte Religionis, ad quam quis inducitur, seu recipitur, debetur, & requiritur, vt in ea viuatur ita regulariter, & exemplariter, vt habeat inductus, seu receptus occasionem in meliùs proficiendi, nam si maiores tepidè viuunt, & inter minores est multa relaxatio, cum certè immineat periculum scandali nouitiis, dum aliud vident, quàm putabant, & quamuis non mendacio inducentis, quia simpliciter inducit eos, ipso tamen actu inductionis, seu receptionis videtur esse deceptio: examinatur ergo, an huiusmodi deceptio habere vim possit annullandi professiones.

70. Not. prim. votum, vt colligitur ex D. Thom. 2. 2. quæst. 88. art. 1. & 2. S. Bonauent. 4. dist. 28. art. 1. quæst. 1. & 2. S. Anton. p. 2. tit. 1. cap. 2. Nauarr. c. 12. num. 24. Layman. tract. 4. c. 1. Less. de iust. lib. 2. cap. 45. dub. 1. Sanch. summ. lib. 4. num. 1. Bonac. de leg. quæst. 2. part. 1. de voto: esse promissionem Deo factam de meliori bono. Vt autem promissio sit valida, quinque conditiones iuxta mentem Less. vbi supr. requiruntur. Primò, vt sit deliberata, id est cum plena, ac perfecta animaduersione eius, quod fit, quam non habent ij, qui repentino quodam motu, vel consuetudine vouent, non aduertentes, quod faciunt, censetur tamen plena, ac perfecta animaduersio illa, quæ sufficit ad mortale in materia peccaminosa. Secund. vt sit spontanea, id est, vt inquit Lessius, non metu, vel dolo. Tertiò, vt fiat cum intentione se obligandi, quia, cum vouere sit veluti quædam lex, vim habere debet iuxta intentionem promittentis. Quartò, vt res promissa sit grata Deo, promittere enim quidpiam, quod displicet, potiùs est minari, quàm promittere. Quinta est, vt promissor possit se obligare; nam multi sunt, qui per leges se ligare nequeunt, multa possent hic cumulari pro soliditate istarum conditionum, sed non sunt ad rem nostram, consulite DD. in materia voti, præsertim Lessium, Layman. Sanch. vbi supr. Porrò votum diuiditur in solemne, & simplex, ad solemne requiruntur duæ conditiones, vt colligit Hieronym. Rodriq. in compend. resol. 140. ex Bonif. VIII. in cap. vnico, de voto, & voti redempt. ex DD. ab ipso relatis.

relatis. Prim. quod fiat professio expressa, vel tacita in aliqua Religione à Sede Apostolica approbata, & in manibus Prælati acceptantis vota vice ipsius Dei potestatem habentis incorporandi Religioni. Secund. vt vouens voueat certam regulam, seu Religionem approbatam, nec sufficit vouere Religionem in genere, vt innuit Conc. Trid. sess. 25. cap. 1. de Reg. quare Sanch lib. 7. de matrim. disp. 25. ait, votum simplex, & solemne specie non differre, sed solùm per hanc solemnitatem, & traditionem externam in manu Prælati acceptantis vota in Religione approbata vice Dei, & quamuis in voto simplici tradatur Deo dominium, non tamen est ibi minister Dei acceptantis.

Not. secund. maximam esse differentiam inter metum, & dolum, nam metus non tollit voluntarium consensum, sed tantùm perfectam libertatem, dolus autem, vel error consensum aufert. l. 5. per errorem, ff de iurisdict. omn. iud. l. cum testamentum, & l. non idcirco, C. de iuris, & facti ignorant. quare Sotus lib. 7. de iust. quæst. 1. art. 2. circa medium. Arag. 2. 2 quæst. 88. art. 1. Rodriq. p. 2. summ. cap. 92. concl 4. Clau. Reg. lib. 6. cap. 9. num. 4. inquiunt deceptionem in voto tollere voluntarium requisitum ad validitatem voti, & Mascard. de probationibus, conclus. 610. num. 20. affirmat, dolum aduersari consensui. 71.

Not. tert. errorem, seu deceptionem aliquando versari circa Religionis substantiam, vel circa res tam graues, vt moraliter ad Religionis substantiam reuocentur, aliquando circa res accidentales, quæ sunt inferioris, & exigui momenti. Ita Less. de iust. lib. 2. cap. 40. dub. 2. n. 5. Suar 3 de Relig. lib. 6. cap. 5 num. 3. Sanch. de matrim. lib. 10. disp. 9. num. 20. 21. multos alios colligens. Sotus lib. 7. de iust. q. 1. art. 2. Bonac. de leg. disp. 4. quæst. 2. part. 3. §. 2. Layman lib. 4. tract. 1. cap. 1. num. 5. Barthol. de Vecchis in praxi nouit. disp. 13. dub. 13. Basseus summ. tit. votum 1 num 9. Si autem error, & dolus, seu deceptio contingant circa substantialia Religionis, &c. irritant votum, & professionem. Ita DD. citati, tum quia per huiusmodi errorem, seu dolum irritatur contractus onerosus, vt docent Molina tom. 2. de iustit. disp. 272. §. deinde si mulieri. Nauarr. in summ. Lat. cap. 22.

n. 27.

num. 27. Fagundez de iustit. lib. 1. cap. 3. num. 9. & communiter omnes DD. ergo multò magis votum, seu professio, quæ censetur promissio gratuita & liberalis, tum quia error, & deceptio, dum cadunt in substantiam rei, vel aliquo modo in substantiam rei promissæ redundare videntur in materiam notabilem rei promissæ, res verò promissa debet esse voluntaria, vt obliget, deceptio enim tollit omne voluntarium, vt dictum est in secund. not. & nihil est magis, contrarium consensui, quàm error, tum quia error personæ in matrimonio, quia substantialis est, inualidare censetur matrimonium, & idem est dicendum de quacunque alia re substantiali matrimonio, vt inquiunt Ledesm. quæst. 53. art 5. Victor. relect. de matrim p. 1. num. 10. Tolet. summ. lib. 7. cap. 3. & multi alij, quos refert, & sequitur Sanch. lib. 7. de matr. disp. 18. num. 18. & Suarez vbi supr. num. 4. ergo etiam inualidare debet professionem, quia in postulando consensum omnino existimanda sunt paria. Quæ autem censeantur substantialia, vel quæ reuocentur ad ea, ita vt error, seu deceptio circa ipsam professionem inualidet, consulite DD. relatos: ad rem nostram tamen est, quando ingredientis, & vouentis variatur in re notabili propria existimatio, qua variatione cognita non nouisset nouitius, tunc error, seu dolus inualidat professionem. Ita Emin. Lugo de iustit. disput. 22. sect. 7. num. 94. referens Sanch. idem dicit Suarez vbi supr. quando, ait, error, vel deceptio contingit, vel in rebus substantialibus, vel adeo grauibus, vt moraliter ad substantiam reuocentur, & 4 de Rel. tract. 10. lib. 3. cap. 6. num. 7. addit, ad validam professionem requiritur consensus, qui non sit præstitus per dolum, vel per deceptionem in re graui exortus: consentit Castrus Palaus part. 3. disp. 2. part. 2. §. 2. num. 3. idem dicit Sanch. vbi supr. num. 21. aut quando, ait, esset notabilis deceptio circa institutum, & substantialia regulæ, quam profitetur ille: quando nam verò institutum erit collapsum. Sanè quando aliqua res grauis obligans ad mortale non obseruatur, consentiunt etiam Barthol. de Vecchis vbi supr. & Clauis Reg. lib. 6. cap. 9. n. 4. imo, ait, iste vltimus Doctor, tanti ponderis, & momenti hæc res est, vt aliquando decepio

ptio votum de ingressu Religionis factum irritet, & annullet, v.g. si quis aliquem deciperet affirmans in tali Religione non seruari ciborum delectum, nec ieiunium, aut quidpiam aliud difficile, quod si prænosset, nunquam voueret, si ita seductus voueat, votum nullum, & irritum erit, eo quod deceptio illa tollit voluntarium requisitum ad votum: & tandem exemplum huius Doctoris admittit Lugo vbi supr. referens Sanch. & Sotum: si postea error, seu deceptio contingit circa accidentalia, quamuis sine illo errore vouens non voueret, non ideo eximitur ab obligatione voti. Ita DD. superiùs relati, tum quia, qui assumit statum aliquem perpetuum, censetur velle ea, quæ per dolum, & errorem inuenit in religione, & ibi est consensus virtualis, vt notat Molina tom. 3. disp. 222. tum quia sequerentur multa incommoda in República Christiana, si talis error, ac deceptio obligationem solemnis voti tolleret, nam multi coniugati non obligarentur ad coniugium, & multi professi non tenerentur ad Religionem, quod cederet in graue damnum, & scandalum Reipublicæ, vt benè notat Sanch. vbi supr num. 2. quare, qui ingreditur Religionem, putans se magnam Prælaturam, seu beneficium tandem recepturum, licet id sit tanquam causa finalis, non ideo eximitur à voto si beneficium, seu aliquid simile intentum è manibus fugiat, vt congruum est: nec obstat dicere cum DD. relatis à Suar & Sanchez vbi supra, vel deceptio, seu error cadant supra substantialia, vel supra accidentalia validam esse professionem, eo quod conditio intrantis Religionem facta est melior, quia, licet, inquit Suarez num. 8. eius conditio melior facta fuerit, nō ista melior conditio tribuit voluntarium necessarium ad validitatem professionis: nec obstat, vt alij dicunt, dolum, seu ignorantiam ingredientis professionem inualidare, quando talia sunt, vt cadant in virum sapientissimum, ac prudentissimum, non verò quando minores, sunt, quia vel cadant in sapientissimum, vel non sapientissimum, semper tollunt rationem voluntarij: nec obstat dicere contra vltimum membrum distinctionis, quod votum non obligat vltra intentionem vouentis, proinde si illas difficultates prænosset, votum nō emisisset, quia, vt rectè notat

L Sanch.

Sanch.in summ.lib.4.cap.2.num.8. ad inducendam obligationem voti,seu eximendam non est spectandum,quid faceret vouens, aut non faceret, si præuidisset, vnde Vasq.1.2. quæst.7.art.4.disp.30.cap.4. num.25.26. inquit, non valere hanc consequentiam: agens, si talem conditionem sciret, actionem non fecisset: ergo actio illa inuoluntaria, ac proinde non obligat; ideo dicitur vouentem circa accidentalia deceptum habere consensum virtualem vt inquiunt Molina,& Lessius vbi supr.

Prima Conclusio.

72. Nouitiorum professio celebrata per deceptionem, & errorem postquam in factiones abiit huiusmodi Prouincia censenda est inualida, & irrita, si in tota Religione vitium factionis sit dispersum. Suadetur prim.error, seu deceptio contingens circa substantialia Religionis, vel quasi substantialia irritat, & annullat votum solemne professionis, eo quod desideratur ratio voluntarij necessaria ad eius validitatem: profiteri autem in huiusmodi Prouincia in partes, ac factiones distracta est profiteri per deceptionem, & errorem, vt supponitur, quia nouitij nullam habuerunt cognitionem talium morum: ergo eorum professio tanquam inuoluntaria existimanda est nullius roboris,& valoris: maior constat ex tert. not. minor probatur ex doctrina Emin. Lugo asserenti, ad errorem circa substantiam Religionis spectare, quando notabiliter variatur res magni momenti non existimata à profitentibus, qua cognita non vouissent: at in tali Prouincia diuisa variantur electiones,quæ non sunt secundum iustitiam mensuratæ, ideo in animarum damnum pariunt, & nutriunt factiones, quibus cognitis nouitij non vouissent: ergo eorum professiones tanquam per errorem, ac deceptionem celebratæ, censendæ sunt irritæ, atque inualidæ. Confirmatur ex doctrina Suarez,& Sanch. Primus ait, deceptio in rebus grauibus moraliter reuocatur ad substantialia. Secundus,inquit, deceptio notabilis circa institutum,& substantialia regulæ pertinent ad substantialia Religionis: quæ res magis grauis potest esse, quàm decipi in statu

statu malo assumpto, & in maximo periculo damnationis, vt est status factionum, sicut in superioribus dubiis probatum est: quæ maior deceptio potest esse quàm assumere institutum, vmbram Paradisi putatum ob concordiam, & pacem, ob charitatem, & familiarem societatem, plenum vitiis, ac discordiis? in quo inuidiæ cruciant homines, inquit Peirinus prout in secund. dub. in quo rixæ, & seditiones paucis parcunt, in quo odia quasi versa in naturam in factiosorum corde nutriuntur, in quo maledictiones, seu murmurationes vltrò, citróque agitantur quasi laudes, & honores, in quo oppressiones ita vigent, vt vnusquisque ad alterius partis factionis submissionem tendat, in quo iuuenes ad augmentum propriæ factionis in maximum Religionis damnum, imo propriarum animarum trahuntur, quis non concludet nouitios assumentes per errorem huiusmodi institutum, ita collapsum non esse grauiter deceptos? ergo eorum professio censenda est nullius momenti, & valoris: Secund. vouere in manifesto periculo ruendi in peccatum est res grauis cuius contrarium ad substantiam Religionis spectare videtur, nam homines è sæculi periculis propter securitatem Religionis ad ipsam confugiunt: at profiteri in huiusmodi Prouincia nonne est trahere vitam in manifesto periculo præcipitandi in peccatum? ita clarè habetur in præcedenti dubio: ergo nouitiorum professiones tanquam deceptorum circa substantialia Religionis nequeunt inter validas connumerari: Et confirmatur, quia si periculum præuidissent, nec habitum assumpsissent, neque professionem emisissent, neque tuta conscientia potuissent. Tertiò, error, seu deceptio circa Religionis asperitatem & difficultatem, quando tanta est, vt moraliter superet profitentis vires, per quas corpus periclitatur, inualidat professiones, eo quod istæ numerantur, seu reuocantur ad substantialia Religionis iuxta mentem Soti lib. 7. de iust. q. 1. art. 2. ad 1. arg. Sayr. lib. 6. cap. 9. num. 4. Suar. 3. de Relig lib. 6. cap. 5 num. 3. Barthol. de Vecch. disp. 13. dub. 3. num. 1. à fortiori ergo error, & deceptio circa Religionem deformatam ob firmatas factiones, manifesto periculo in mille vitia labendi ob electiones, in quibus nec commutatiua, nec distributiua iusti-

tia seruatur, ob charitatem læsam rixis, ac seditionibus, per quas animarum salus, vt experientia docet, periclitatur, omnes nouitiorum professiones inualidare debent tanquam res ad substantialia Religionis spectantes.

73. Dices, tantùm tria vota seu solemnia, seu simplicia post Extrauag. Greg. XIII. quæ incipit. Ascendente Domino, &c. spectare videntur ad substantialia Religionis, vt DD. notarunt præsertim Sanch. summ. lib. 5. cap. 1. à num. 22. Ergo, si Religio est deformata in electionis materia, in hoc nouitiorum deceptio nequit inualidare professiones, quia reuocanda videtur ad res accidentales. Resp. duobus modis considerari potest Religionis status. Prim. meditando statum, vt sic, & tunc tria vota tantùm connumerari debent inter substantialia. Secund. considerando statum secundum regulam, & institutum, & tunc non solùm tria vota, sed etiam multa alia, præsertim ea, quæ sub mortali tenentur obseruare professi reuocanda sunt ad substantialia Religionis, vt benè loquuntur Lugo, Suarez, Sanchez vbi supr. per hoc patet solutio ad obiectionem.

Secunda Conclusio.

74. Si factionum pestis tantùm inficit huiusmodi Prouinciam, & Religionis corpus existit sanum, nouitiorum professiones inualidari nequeunt tanquam inuoluntariæ ratione deceptionis, ac erroris, quia contractus celebratus à nouitiis in professione non initur cum tali Prouincia vt sic, sed cum tota Religione, patet, nam vtrobique seruant, & seruare debent promissa: Religionis autem corpus à tali morbo extat sanum: igitur nouitiorum deceptio in tali Prouincia, voluntarium in professionibus tollere nequit, debent tamen sibi prouidere, & se à tanto periculo liberare.

Dices, nulla deceptio in professionibus nouitiorum intercedit, quia recipientes neque Religionem eis laudarunt, neque de Religionis statu verbum quidem protulerunt. Resp. ex Cordub. & Caiet vbi supr. quod deceptio non solùm potest fieri verbis, sed etiam actu ipso rece-

ptio

ptionis, quatenus iuuenibus non fuerunt exposita pericula simul cum statu Religionis.

DVBIVM XII.

An saltem huiusmodi homines in tali Prouincia per professorum habitum, seu per actuum exercitium, qui spectant ad professos, verè professi censeantur.

NOt. prim. quod in titulo quæsiti duo ponuntur, scilicet per habitus professorum delationem, seu per exercitium actuum ad professos spectantium, nam per ista duo, seu separatim, seu coniunctim, (vbi nouitiorum habitus ab illo professorum distinguitur,) tacita professio inducitur, vt communiter dicunt DD. loquentes de tacita professione, vt videre est apud Barbos. de iure Eccles. cap. 42. num. 166. Barthol. de Vecchis in praxi nouitiorum, disp. 15. dub 8. n. 2. Basseum summ. tit. Religio 4. num. 1. nec Concil. Trident. sess. 25. cap. 15. 16. de Reg. nil innouauit circa istas professiones, & ita tanquam canon omissus permanet in dispositione iuris antiqui: porrò in hoc tantùm correxit ius antiquum, vt non inducantur professiones, nisi expleto anno, & expletis sexdecim ætatis profitentis annis. Nauarr. lib. 3. consil. cons. 28 num. 5. in 2 edit. de Regul. Sorbus tit. Nouitius, de nouitiorum professione. Azor. p. 1. lib. 12. cap. 4. q 6. Stephan. Gratian. tom. 4. discept. cap. 640. num. 34. Barthol. de Vecch & Basseus vbi supr. titulus etiam supponit, quod totum corpus Religionis, cuius membrum est Prouincia, de qua loquimur, sit factionibus infectum. 75.

Not. secund. professionem inualidam ratificari posse, quia, quod ab initio ex defectu consensus non valet, superueniente eodem consensu consolidatur. Decius consil. 364. num. 4. vers. 1. quod dato, verùm eius ratificatio solo tractu temporis non habetur, etiamsi ablatus videatur defectus, ratione cuius illa professio fuit inualida, & in hoc conue- 76.

L 3 niunt

niunt DD. inquit Suar. 3. de Relig. lib. 7. cap. 1. num. 3. & sumitur ex leg. 18. in 6. *Non firmatur tractu temporis, quod de iure ab initio non subsistit.* Quatuor autem conditiones ad inualidam professionem ratificandam requiruntur. Prim. vt professus nullitatem professionis sciat. Ita Sanch lib. 7. de matr. disp. 37. num. 59. & lib. 1. disp. 16. num. 7. Suar. vbi supr. num. 4. Lessius lib. 2. cap. 41. num. 66. Layman lib. 4. tract. 5. cap. 5. num. 9. Basseus vbi supr. quia cum ignorantia causet inuoluntarium, vel saltem non voluntarium, ideò absque notitia nullitatis nunquam erit consensus necessarius ad validitatem professionis, quare quantocumque temporis spatio exerceat quis actus professorum, professionémque multoties ratificet, nunquam professio validatur, nec vires assumit, vt rectè docent Sanch. vbi supr. lib. 7. Suar. vbi supr. n. 4. Caiet. 2. 2. quæst. 189. art. 5. Nauarr. comm. de Regul. n. 75. & in summ. cap. 12. num. 75. Graff. part. 1. decis. lib. 3. cap. 5. num. 22. Sorbus tit. Nouitius, de nouit. profess. eo quod, cum ratificatio proficiscatur ex errore, censetur non voluntaria, ac proinde non inducit nouam obligationem. Limita, nisi expresè dicat, & apud se statuat, volo esse validam, licèt ob aliquam causam ab initio valida non fuisset. Ita Less. vbi supr. n. 63. Sanch. vbi supr. Barthol. de Vecch. vbi supr. Secunda, vt intendat illam ratificare per formalem intentionem, & nouum actum. Ita Lessius, Suarez, Barthol. de Vecch. vbi supr dicitur enim ratificare, quia loco illius alia noua, rata, & valida efficitur, nec sufficit se habere negatiuè, vt inquit Lessius, quia vinculum obligationis contrahitur per voluntatem positiuam. Tert. requiritur annus nouitiatus, quando fuit inualidus secundum Nauarr. lib. 3. de Regul. cons. 5. num. 19. in 2. edit. Suar vbi supr. num. 8. quorum doctrina confutatur à Sanch. vbi supr. n. 47. & à Less. num. 66. vbi supr. & rectè, quia nouitiatus non requiritur, nisi vt ingressurus experiatur austeritates Religionis, & Religio mores ipsius, quorum experimenta ex vtraque parte ampliùs non desiderantur. Quart. secundum Azorium lib. 14. cap. 4. quæst. 7. p. 1. postulatur noua acceptatio ex parte Religionis, cuius doctrina refellitur à Sanch. vbi supr. num. 60. ab Em. Sà tit. Religio, num. 23.

à Lessio vbi supr.num.67. à Barthol.de Vecchis disp.14.n.3. quando ex defectu profitentis solummodo fuit irrita, nam consensus Religionis dicitur moraliter permanere, licèt claudicasset ex parte Religiosi, modò non fuerit reuocatus expresse, quia tunc eius nouus consensus desideratur, nam Pontifex non intendit admittere ratificationem superiore positiuè repugnante. An verò, quando defectus irritans professionem est ex parte vtriusque nempè Religionis, & Religiosi requiratur consensus Religionis satis controuersum est, consulite DD. præsertim Suar. vbi supr. num.20. Azor.p.1.lib.12.cap.4.quæst.1.& Less.vbi supr.quia non est ad rem nostram. Tandem dicitur, huiusmodi ratificationem posse fieri & expresse & tacitè, vt docent Suar.vbi sup. n.5.6.7. & Sanch lib.1.de matrim.disp.16.n.7.

Not.quart.quod quatuor conditiones ad tacitam professionem desiderantur, quæ emittitur, cum nouitius elapso tempore probationis scienter, & spontè se ingerit actibus, qui solis professis conueniunt, aut portat habitum professorum scienter. Prima est, quod nouitius deferens habitum susceperit illum coram Prælato, seu Superiore, & omnibus aliis simul. Ita Menoch. de præsumpt. lib.6. præsumpt.8. num.9. Decian.consil.18.num.11.lib.3.Stephan Gratian. discept.forens. cap.140. num.37.38. Barbos. de iur. Eccles. cap.42. n.57. quare si quis sumeret habitum professorum per se ipsum nunquam induceretur tacita professio. Calderin. consil.5.col.1.de Regul. & Steph.Grat. vbi supr.c.640. num.39. Barthol.de Vecch.vbi supr. disp.13. dub.8. num.8. Secund. iuxta Menoch præs.73.num.15. & Azor.p.1.lib.12. cap.5.quæst.3. Barbos.vbi supr. vt habitus deferatur in ipso monasterio, si quis enim ferret habitum extra monasterium per quodcumque magnum temporis spatium, non emitteret tacitam professionem. Innocent. Calderin. Felin. relati à Menoch. præs.83.num.15. Tert.vt hi actus, per quos inducitur tacita professio, fieri debeant non solùm spontè, sed scienter, ita vt non ignoret nouitius eos ad solos professos spectare. Ita DD.citati pro Prim. condit. addunt ferè omnes, vtentem his actibus non debere etiam ignorare per illos tacitam induci professionem, vnde ratione huius ignorantiæ 77.

rantiæ non censetur esse consensus tacitè profitédi. Quartò oportet vtentem his actibus habere animum emittendi professionem, nam si se negatiuè haberet, non habendo talem animum, nec faciendo vllam determinationem emittendi professionem, nunquam esset professus, vt benè aduertit Nauarr. comment.4.Regul.num.70 quem sequitur Barbos. vbi supr.

Prima Conclusio.

3. Professi, qui in huiusmodi Prouincia diuisa irritam emiserunt professionem, vt dictum est in superiori dub. nullitatis ignari, quantocumque temporis spatio exerceant actus quoscumque professorum, eorúmque habitum etiam à legitimo superiore coram aliis requisitis concessum portent, nunquam iudicandi sunt verè professi. Probatur prim. si eorũ professio tanquam valida haberi debet, per actus quidem tacitam professionem inducentes, nam de facto per multos annos habitum professorum portarunt, ac in electionibus suffragia dederunt, aliisque actibus solis professis conuenientibus se immiscuerunt: at per hoc non validatur eorum professio, quia, vt dictum est supr. ignorare non debent professionis nullitatem, & habere iis actibus animum emittendi professionem, & neutrũ in casu verificatur: igitur tanquam inualidæ cẽsendæ sunt, vnde in regula iuris dicitur. *Non firmatur tractu tẽporis, quod de iure ab initio non subsistit.* Secundò tunc eorum professio per nouos actus ratificari potest, quando ad ipsorum notitiam nullitas professionum peruenit, vt notatum est in secund. not. pro prim. condit. necessaria ad ratificationem: & cum huiusmodi professi nullam habeant cognitionem nullitatum earum: igitur suo nutu semper gaudeant voluntate permanendi in Religione, suo nutu semper vota solemnia reiterent, quia nunquam erit illa voluntas, quæ verè voueat, ac profiteatur, nam ignorantia illa causat inuoluntarium, vel saltem non voluntarium, sed solùm erit voluntas implendi obligationem, quæ non satis est ad ratificationem. Tert. si quis dubio motus, an votum fuerit validum, & ob id denuò emittit votum, non ideo

tenebi

tenebitur ad obligationem voti, quia ratificatio procedit ex errore, nec censetur habere absolutum vouendi animum, sed ex suppositione falsa voloris prioris voti, vt docent Cordub. summ. quæst. 146. 147. Rodriq. 2. tom. summ. cap. 99. num. 7. Vega lib. 5. summ. casu quæst. 97. & 105. si quis etiam ratificaret priora sponsalia inualida ignorans nullitatem, non ideo per nouam ratificationem resumunt vires, nam requiritur scientia nullitatis illarum, vt vult, & probat Sanch lib. 1. de matrimon. disp. 16. n. 7. ergo ad ratificandam professionem horum hominum desideratur nullitatis cognitio, quæ omnino ignoratur: ergo per centum, & mille actus ratificationis, nunquam cēsendæ sunt validæ huiusmodi professiones. Limita, nisi expresè dixerint, & in corde statuerint, volumus habere validas professiones, licet forte ob aliquam causam fuerint ab initio irritæ, & nullius valoris, tunc per istos actus nouos assumunt vires professiones modo descripto superiùs in secund. not.

Secunda Conclusio.

Si huiusmodi professi notitiam tandem de nullitate professionis habuerint, habitum per triduum portauerint professorum, seu absque triduo statim actibus ad professos pertinentibus se ingesserint concurrentibus aliis conditionibus provt in secund. & tert. not. absque dubio intelliguntur veri professi, seu per tacitam professionem, seu per ratificationem, dum nouos actus emittunt. Conclusio videtur clarè probata, quia datur tacita professio, & ratificatio professionis à DD. conceditur, vt superiùs dictum est: ergo accedente illa, seu concurrentibus actibus pro ratificatione, erunt veri professi. 79.

Aduertendum tamen est pro prim. concl. quod durante nullitate professionis, & eius cognitione nequeunt tuta conscientia Prælaturas accipere, in electionibus suffragia ferre, neque ordines suscipere, quia, cum non sint Religiosi, nequeunt absque graui labe his actibus se immiscere, nisi ob bonam famam tuendam, imò confiteri non possunt confessario non admisso ab Episcopo, hæc omnia colli-

guntur ex Sanch. lib. 7. vbi supr. & Barthol. de Vecch. disp. 14 dub. 2. num. 9. alios referente, omnia tamen gesta ratione publicæ professionis, aut publici officij Prælati valida erunt, cum sit titulus præsumptus, error communis, & vitium occultum iuxta ea, quæ dicit Sanch. vbi supr. n. 38. & ego ipse in dub. 22.

DVBIVM XIII.

An huiusmodi professiones inualidæ durante ignorantia habeant vim obligandi tales homines ad omnia vota, seu præcepta Religionis.

80. TItulus nil aliud facit, quàm quærere, an professio inualida habeat aliquos effectus, pro intelligentia sit prim. not. professionem posse esse nullam dupliciter. Primò ex natura rei, vt quia facta sine intentione obligandi, seu vouendi, vel id insurgat ex fictione profitentis, tunc enim formaliter abest consensus, vel id insurgat ex ignorantia etiam vouentis, qui si ignorasset aliquid substantiale Religionis malè in ea obseruari, professionem non emisisset, tunc virtualiter ratione deceptionis voluntatis consensus desideratur. Secund. ex statuto Ecclesiæ, vt ob aliquas conditiones ab ea ordinatas, & non obseruatas, de ista verò nullitate hic non loquimur, quia, cum in casu nostro nullitas oriatur ex defectu consensus, non habet locum in præsenti, sed solùm prima acceptio.

Not. secund obligationem in effectu perpetrando exoriri posse, vel per se, vel per accidens, per se exoritur illa, quæ directè, & quasi proprio iure sequitur ex tali actione: per accidens, quæ propter vitandum scandalum, vel alia incommoda sequuntur.

81. Not. tert. quod sicut conscientia, vt inquit S. Thom. 1. p. quæst. 79. art. 13. & 1. 2. quæst. 19. art. 5. est dictamen quoddam rationis, seu quod idem est, scientia ipsa applicata

ad

ad actus nostros in particulari, ita conscientia erronea nihil aliud est, quàm dictamen falsum rationis, quod dictat esse bonum illud, quod est malum, & è contra quod dictat esse malum, id, quod est bonum, vnde hæc exoriri potest, vel ex ignorantia vincibili, quæ ita imprudenter iudicat, vt possit falsum, & imprudens iudicium deponere, si debitam adhibeat diligentiam: vel ex ignorantia inuincibili, quæ ita esset, vt positis talibus circunstantiis videatur prudenter iudicare, nec teneatur suum iudicium deponere. Ita Reginald. Bonac. Sanch. Vasq. quos citatos sequitur Basseus summ tit. conscientia, n. 33. & hæc videtur esse tantæ virtutis, vt agendo contra eandem conscientiam erroneam, siue culpabilem, siue inculpabilem, siue esset circa ea, quæ sunt secundum se bona, siue mala, siue indifferentia, sit peccatum, ac intrinsecè malum. Ita Vasq 1. 2. quæst. 19. art. 6. disp. 59. cap. 2. n. 6. Sanch. summ. lib. 1. cap. 11. num. 2. Sayr. lib. 1. cap. 4. num. 3. referens multos alios, quare Vasq. quem sequitur Sanch. putat esse de fide, Salas verò 1. 2. quæst. 42. tract. 8. disp. 5. sect. 3. num. 16. vult, sentire in contrarium esse temerarium, & periculosum, magis modestè loquitur Sayrus dicens esse opinionem veram. Ratio, quia est peccatum, & intrinsecè malum: quia, sicut conscientia recta obligat voluntatem ad non contraueniendum ei, sic & erronea non modo inculpabilis, sed etiam culpabilis eodem iure obligat, quia non tantùm qui facit, sed etiam, qui credit se facere id, in quo displicet Deo, contemnit voluntatem, & legem Dei, & ideò reus est culpæ in Deum, quamobrem qui contra conscientiam agit eodem peccato peccat, quale conscientia dictat, quia in tali actione agens, quantùm est in ipso, vult, quale conscientia dictat peccatum esse, si illud sit mortale, mortale, si veniale, veniale, vnde concludit Sanch. vbi supr. obligationem fundari in lumine naturæ, quatenus dictat malum esse fugiendum, & iudicat voluntatem sequi debere intellectum tanquam ducem, & proximam suam regulam, cum ipsa voluntas sit cæca.

Conclusio.

82. Religiosorum professiones emissæ in huiusmodi Prouincia postquam in factiones abiit, cum ex natura rei, id est ex defectu consensus profitentium sint inualidæ, vt dictum est supr. durante tamen inualiditatis ignorantia, eo quod bona fide, & sine culpa emissæ, per se loquendo nullum habent effectum, & ex se nullam inducunt obligationem; per accidens verò possunt aliquem habere, & inducere obligationem. Quæ conclusio tanquam clara habetur ex doctrina Nauarr. comm. 4. de regul. num. 76. vers. aduertendum quartò. Sanch. lib. 4. de matrim. disp. 15. num. 5. vers. quartò probatur Suar. 3. de Relig. lib. 7. cap. 2. num. 3. Barthol. de Vecchis disput. 14. dub. 1. num. 3. & aliorum apud ipsos, prima pars suadetur, sicut lex obligans habet suum effectum obligandi, ita lex irritans, seu annullans professionem habere debet suum effectum irritandi, & cum huiusmodi professiones ex defectu consensuum ex natura rei dicantur nullæ: igitur inutilem pariter habere debent omnem effectum: ergo per se nullam inducunt obligationem, maximè quia lex naturalis annullans annullat omnem actum, quantùm potest. Præterea, effectus obligans per se, nequit oboriri ex causa per se, & ex natura rei nulla, vt de se patet: at hæ causæ, videlicet professiones, sunt nullæ, & intrinsecè nullæ, eo quod nullus videtur esse consensus ob rationes allatas in superioribus: ergo nullus effectus tanquam obligans per se potest considerari in talibus professis. Secund. pars suadetur, quia ratione ignorantiæ existimantur ab iis, qui tales professiones emiserunt suo valore non carere, ac proinde, ac si essent validæ, inducunt obligationem; adde, quod conscientia erronea parit suam obligationem.

DVB.

DVBIVM XIV.

An Religiosi huius Prouinciæ cognita nullitate suarum professionum eas ratificare teneantur.

NOtandum sit, non verti in dubium an teneatur Religiosus ratam habere suam professionem, de cuius nullitate est dubius, nec certitudo in quocunque foro haberi de illa potest, quia quacunque ratione de ea dubius sit, videtur obligari ad eam ratificandam, vt valeat conuenienter suas obligationes adimplere actúsque proprios illius Religionis exercere, in qua necessariò viuere debet. Ita docent Nauarr. lib. 3. consil. tit. de Reg. consil. 13. num. 10. Sanch lib. 7. de matrim. disp. 37. num. 12. & lib. 2. disp. 41. num 32. Less. lib. 2. de iustit. cap. 41. dub. 7. num. 66. Suar. 3. de Relig. lib. 7. c. 2. n 6. eo quod in dubio standum est pro validitate professionis, nec priuari potest Religio iure acquisito. 83.

Conclusio.

Huiusmodi Religiosi non ignari tandem nullitatis professionum suarum non tenentur eas ratificare ex vi voti, & professionis, licèt inualidè emissæ, sed ex vi euitandi magnum scandalum in Ecclesia. Primam partem communiter suadent DD. præsertim Nauarr. lib. 3. consil. tit. de Regul. cons. 89. num. 6. 7. & comment. 4. de Regul. num penult. Henriq. lib. 1. de matrim. cap. 11. num. 3. in fine. Less. lib. 2. cap. 41. dub. 7. num. 65. de iust. Sanch. de matrim. lib 7. disp. 37 num. 11. & 37. Suar. vbi supr. Ratio potest esse quia cum iugum Religionis sit multùm onerosum, si spontè ei colla non submittunt, mille incommoda sequerentur, & ideò non tenentur professiones ratificare, neque ex vi talis professionis, seruatis seruandis, ad ratificationem cogi possunt, quia perinde esset, ac si eas non emisissent. Secund. pars habetur ex Sanch. vbi supr. lib. 4. disp. 15. num. 5. asse- 84.

rente hæc verba ex ſenſu Angles, Henriq. Manuel. Arag. cum ficta, inquit, profeſsio ſit contractus oneroſus, quo Monachus ſe obligat monaſterio, & monaſterium Monacho, & monaſterium implet ex parte ſua acceptando verè Monachum, & tamen non eſt vera profeſsio, ſed nec etiam deinceps manet aliqua obligatione conſtrictus, niſi per accidens ratione ſcandali, quæ verba ſunt intelligenda de ratificatione, vt patet ex lib.2.diſp.36.num.11. vbi referens eoſdem DD. dicit: Religioſus fictè profeſſus non tenetur verè profiteri ratione Eccleſiæ fundatæ in falſa præſumptione, ſed ratione ſcandali: idem ſentit Leſsius de iuſt. lib.2.cap.41. dub.7. num.60. Suadetur etiam ex doctrina Caiet. 2.2.quæſt.88.art.1. ad finem, Azorij p.1.lib.12.q.1. affirmantium fictè profeſſos non quidem ex vi voti, ſed ratione ſcandali teneri in publico regulares obſeruantias obſeruare: ergo tenentur profeſsiones ratificare: conſeq.probatur, quia à Religione nequeunt fugere, quia in caſu noſtro eſſet magnum ſcandalum in Republica Chriſtiana, vnde licèt Sotus, Nauarr. Henriq. Rodriq. Sà, Sanch. Leſſ. Suarez, & alij, quos citatos ſequitur Barthol. de Vecchis diſp.14. num.3. dicant Religioſo certo de ſuæ profeſsionis nullitate integrum eſſe fugam arripere, nihilominus ſemper limitant ſcandalo ſecluſo; quare ob id euitandum, aliqua incommoda pati debent: & permanere in Religione abſque ratificatione moraliter videtur impoſsibile, vt notat Barthol. de Vecch. diſp.14. dub.2. num.12. ob plures actus exercendos, qui tuta conſcientia ſine validitate profeſsionis exerceri nequeunt: ergo ratificare tenentur profeſsiones. Ex his argumentis ſequitur tertium à maiori ad ad minus: Si fictè profeſsi ad præcauendum ſcandalum, ſi eſt ſequuturum, tenentur ratificare profeſsiones: ergo tantò magis huiuſmodi Religioſi, qui nec malitioſè, nec fictè profeſsiones emiſerunt, ſed interueniente ignorantia, ad maiora vitanda incommoda, magnúmque ſcandalum in Eccleſia Dei, & in Religionis damnum tenebuntur ſuas profeſsiones ratas habere. Tandem ſuadetur quart. ſi ciues alicuius ciuitatis pro defenſione honoris Principis, ac ciuitatis ab inimicis oppreſſæ vitam exponere tenētur, vt communiter

muniter dicunt DD. in materia belli: ergo tales Religiosi ad tuendum Religionis honorem, eámque sustinendam, quæ his abdicatis magnam pateretur iacturam, incommodum amissæ libertatis per ratificationem professionum pati tenebuntur, maximè quia, cum primæ supponantur bona fide emissæ, & sine dolo, & culpa, semper censendum erit parui momenti.

Secunda Conclusio.

Si huiusmodi homines recusarent per nouum actum ratam habere professionem, à Religione compelli possunt ad eam ratificandam. Suadetur, quia onus præcauendi scandala incumbit Prælatis, in quibus pro regimine residet Religio: igitur reluctantibus illis ad nouam emittendam professionem, ad vitandum non paruum scandalum poterunt eos cogere ad pondus veræ professionis sustinendum. Confirmatur ex doctrina Suar. vbi supra num. 7. loquentis de vno tantùm Religioso: nec mirum, inquit, videri debet, quod aliquis non Religiosus corã Deo, nec proprio voto obligatus ad Religionem per alicuius præceptum obligari possit ad professionem emittendam, quia licet per se loquendo, nullus possit ita obligari, per accidens autem interueniente ignorantia, ad maiora vitanda incommoda, & propter commune bonum Religionis obligari potest, præsertim quia hæc obligatio non impletur sine aliqua præuia actione voluntaria, qualis fuit prior professio, quæ, cum supponatur facta bona fide, & sine culpa, necessariò debuit fieri cum intentione profitendi, quamuis autem illa intentio propter defectum occultum fuerit inefficax ad valorem professionis, & consequenter ad obligandum absolutè; & simpliciter, nihilominus est sufficiens, vt ratione illius debeat homo sustinere incommoda, , vel obligationes, quæ per accidens sequuntur, quia, licet absque culpa sequantur, non tamen sine causa: hæc ille. Confirmatur secundò ex l. Barbarius, ff. de offic. Præt. & cap. in fam. 3. quæst. 7. vers. verùm tamen, quod ex Synodo Romana desumptum est, in quibus verbis statuitur gesta à iudice ordinario pertinentia ad forum 85.

forum externum valida esse, si is iudex titulum habeat communi errore existimatum legitimum, & à Superiore legitimo collatum. Ratio vtriusque iuris decisionis ea videtur esse, inquit Sanch. lib. 3. de matrim. disp. 22. num. 5. quia sequerentur grauissima incommoda, inconuenientia, & scandala, si detecto eo impedimento omnia gesta per eum iudicem putatiuum rescindenda forent, sic ergo ad præcauenda incommoda, ac resecanda scandala, quæ orirentur, si gesta per illum iudicem non essent valida, vtrumque ius determinauit ea omnia esse eiusdem valoris, perinde ac si essent gesta à legitimo Superiore: quare, & ius Ecclesiæ, imò totius Religionis statuere non poterit professiones in casu, de quo agitur, non dico esse validas, quia, quod est inualidum iure naturæ, nequit validari per aliquod ius positiuum, sed esse ratificandas ad resecanda incommoda, & ad tollendum de medio maximum scandalum in Ecclesia sequuturum, si detegeretur Religionem illam obfirmatas, ac dispersas factiones esse in malo statu; Si professiones infinitorum Religiosorum essent inualidæ; Si Religiosi habitum deponere vellent, propriásque domus habitare inter parentes, & amicos statuerent; heu heu, quot incommoda, quot scandala, quot lites essent suscitandæ. Confirmatur tandem tertiò: potuit Ecclesia sub voto imponere clausuram Monialibus ob periculum, inquit Sanch. summ. lib. 6. cap. 15. num. 3. castitatis in sexu tam fragili, & ad euitanda scandala, quæ procul dubio de facili essent oritura, si ad libitum possent monasteria relinquere, licèt essent reuersuræ: ergo poterit etiam præceptis, ac pœnis ad euitandum scandalum in populis cogere tales homines ad ratificanda professionis vota ipsis reluctantibus, præsertim cum bona fide ab eis sint emissa.

16. Dices, hæc doctrina præsertim fundatur in Religioso fictè professo, qui ob scandalum, si est sequuturum, vt dicitur in prim. concl. obligatur ad ratam habendam professionem, at cum hoc scandalum facillimè ex hominum memoria cadat, non videtur esse tanti momenti, vt sit illud euitandum cum tanto detrimento, quantùm est cogi ad vitam regularem per ratificationem professionis, quam ille non

tenetur

tenetur ex natura rei, videatur Sanch.ſumm.1.cap.6.n.15. ſimul cum Nauarr.lib.3.conſil.de Reg. conſil.89.num.78. Reſp. verum eſſe, principaliter fundari in caſu propoſito, quatenus ſcandalum ſit ſequuturum, quod tale ſit, ac tam graue, vt neceſſariò cogatur profitens verè profiteri, & cum in noſtro caſu maximum eſſet inſurrecturum ſcandalum coram tota Eccleſia, & mille incommoda ſuſcitanda, vt dictum eſt, ideo ad illa omnia præcauenda propriæ libertatis incommodum tanquàm parui momenti in profeſſionis ratificatione erit neceſſariò ſuſtinendum, præſertim, quia, licet illa prima intentio non malitioſa fuerit inefficax ad valorem profeſſionis, nihilominus eſt ſufficiens, vt ratione illius debeant homines ſuſtinere incommodum aliquod ad tot incommoda euitanda, vt benè notat Suarez vbi ſupr.

Dices, non eſſe cogendos homines ad reualidandam profeſſionem ex vi ſcandali ſequuturi; nam cum Religionis negotium ſit arduum, omnimodam, poſtulare videtur libertatem in vouentibus, aliàs periculum eſt incidendi in maiora ſcandala, quàm ſit illud, quod euitare intenditur, quia non omnibus datũ eſt votũ caſtitatis emittere, & inuiolabiliter eius obſeruantiæ intendere, ſub iugo obedientiæ viuere, in voluntaria paupertate perpetuò morari, ac poſſe ſe accommodare tot moribus Religioſorum diuerſarum nationum, & conditionum. Reſpond. quod vis argumenti aliquantulum vrget fortè eos, qui ficte profeſſi ſunt, & hi, ſi ob ſcandalum euitandum, cogendi eſſent ad ratificandam profeſſionem, non eſſent ſine diuina prouidèntia, & forent de illis, de quibus Euangelium dicit, Compelle intrare, & ita eorum voluntates ſubmittendo ſuaui iugo Religionis, orationibuſque vacando, auxilium Dei pro votorum obſeruatione certè reciperent, ſed non vrget homines, qui bona fide, & ſine culpa, vt eſt in caſu, profeſſionem emiſerunt, quia, licet voluntas non fuerit, ſemper tamen ignoranter, & non per ſe, & ideo tanquam vocati à Deo, & modò coacti ad ratam profeſſionem habendam ob tot incommoda euitanda, auxilium diuinum ſanctæ vocationi orationibus, aliiſque mortificationibus cooperando, indubitanter habebunt ad ſcandala in ſe ipſis præcauenda. 87.

Aduertant huiusmodi professi, quod, si vtilitate ducti Prælati repugnarent euellere factiones à Religione, & in sanctam vnionem homines colligere, tenentur pro remedio recurrere ad sedem Apostolicam, vt liberentur à damnationis periculo, & in malam crucem factionum capita mandentur.

DVBIVM XV.

An Prouincialis, ac Definitores huius Prouinciæ diuisæ quærentes semetipsos conseruare prædictis artificiis, in dignitatibus, ac officiis, teneantur ea contemnere, ac illis se abdicare.

88. NOt. prim. quod Prælati, ac iudices postposito bono communi, suoque priuato inhærentes, sunt causa, teste experientia, multorum malorum, hæc sunt, quæ Prouinciam in partes diuidunt, ac diuisiones magnas, schismatáque innumera gignunt, ex prætensionibus enim dignitatum, ac officiorum æmulationes, inuidiæ, discordiæ, insectationes, ac multa alia mala oriuntur, vnde dicere possumus, quod omnium perturbationum, quæ reperiuntur in Religionibus, radix est in Prælatis affectus proprij commodi, & non communis. Ita Rodrig. tom. 3. quæst. 34. atic. 5.

89. Not. secund. ex sententia Cagnoli, Felini, Cini, Baldi, ac Decij, quos citatos sequitur Rodrig. vbi supr. simul cum aliis modernis in tractatu de charitate, Prælatos teneri sub mortali ob obseruantiam suæ Religionis vitam iuxta occurentem occasionem in periculo constituere. Ratio videtur esse, quia cum obseruantia regularis sit bonum commune, & spirituale ex iustitia obstrictum Prælato pro eius conseruatione, & vita Prælati sit aliquod temporale, & singulare, illud est isti præponendum.

Conclusio.

Conclusio.

Prouincialis, ac Definitores quærentes in semetipsis perpetuare dignitates, ac officia modo descripto superius, sub mortali tenentur ea contemnere, eisque se priuare, quia si pro Religionis obseruantia vitam in discrimine constituere tenentur: ergo, vt abscindantur inuidiæ, seditiones, diuisiones, factiones, murmurationes, &c. à Prouincia, quæ ex proprio commodo oboriuntur, profecto obligantur in Religionis lucrum contemnere dignitates, ac officia, argumentum est Rodriq. vbi supr. Adde, quod etiam est mortale quærere magis vtilitatem propriam, quàm communem subditorum, quia ita agens contra finem Prælaturæ in re graui operatur, vt Topius de potest. Princip. §. 2. n. 20. & Peirin de Prælato, quæst. 1. cap. 7. num. 14. inquiunt, & vnusquisque tenetur se abdicare illa re per quam in malo statu constituitur. Præterea confirmatur ex doctrina Cordubæ in reg. S. Francisc. cap. 10. quæst. 7. punct. 2. asserentis eum, qui ingreditur ad officium, vbi communiter violatur lex diuina, aliáque præcepta, non intendens verè, & efficaciter eius modum immutare, semper peccare acceptando, & permanendo in officio, quia tenetur vitare peccatum præcipuè mortale, & officium, seu statum, vbi communiter homines labuntur in peccatum, tum quia agit contra charitatem, quam vnusquisque erga se tenetur habere, quia assumit, & conseruat statum, vbi sunt periculum probabile, & causæ proximæ mortaliter peccandi: addit etiam grauiùs peccare sine vlla excusatione illos, qui tales Prælationes ambiunt quomodocumque directè, vel indirectè ex communi sensu DD. Non dico tamen, quod si Prælati in melius mutabunt mores, & finem in Religionis commodum, & vtile, abscindendo factiones, pacem, ac vnionem introducendo, adstringi debeant ad huiusmodi abdicationem, vt optimè dicit Cordub. vbi supr. 90.

DVBIVM XVI.

An istæ duæ factiones, quæ semper student suis suffragari in dignitatibus, ac officiis, censendæ sint in malo statu.

91. Videbitur fortè alicui dubium hoc esse superuacaneum, quia quot sunt dubia, tot fortè sunt tituli, per quos declarantur homines periculosi, & esse in statu æternæ damnationis, sed mouetur ob specialem titulum vitij, quod præsertim conuenit factionariis, quod est seditio, quare ad dubium respondetur affirmatiuè, & suadetur hoc modo: seditio, qua vnitas multitudinis dissoluitur discordantibus contra se inuicem partibus illius multitudinis, est peccatum mortale, vtpotè contra vnitatem, & pacem multitudinis. Ita Caiet. summ. Silu. Tabien. tit. seditio, vnde propriè secundum D. Thom. 2. 2. quæst. 42. art. 1. D. Anton. p. 2. tit. 4. cap. 8. §. 1. de discordia, Farinac. de crim. læs. Maiest. q. 113. insp. 5. seditiosus dicitur, qui dissensiones animorum facit, & discordias gignit: Sed in huiusmodi Prouincia ob partiales electiones vnitas multitudinis dissoluitur, animorum dissensiones fiunt, pax amittitur, discordia regnat, mala superiùs descripta gliscunt: ergo non est hæsitandum, quin sint in malo statu non solùm authores, sed etiam sequaces, vt affirmant DD. citati, quare S. August. in Ioan. tract. 12. c. 3. t. 9. hanc inspiciens veritatem in illa verba seueris minis plena prorupit. *Væ illis, qui oderunt vnitatem, & partes sibi faciunt in hominibus.* Et sic nouus professus vni parti adhærens illicò seditionis vitio inuoluitur. Suadetur etiam ex eo, quod variis modis in seditionis vitium inciditur: quid est seditiosè se habere? Est, inquit Farin vbi supr. ex Capyc. decis. 130. num. 1. in fine, acclamare populum, eúmque conuocare contra statum Reipublicæ; quid est seditiosè se habere? Est, ait Bossius in tit. de crim. læs. Maiest. n. 65. referens Bartol. turbare pacificum statum Reipublicæ; Quid est turbare pacificum statum Reipublicæ? Est, vt plurimum,

rimum, affirmat Decianus de crim.læſ.Maieſt.lib.7.cap.19. cogere mutare leges, ordines, ac magiſtratus ciuitatum, & propriè turbare nil aliud eſt, quàm confundere, & inquietare Reipublicæ quietem: ſed homines huius miſeræ Prouinciæ acclamant populum, eúmque conuocare videntur contra Prouinciæ ſtatum, dum vnaquæque pars contendit ad ſe attrahere & nouitios, ac nouos profeſſos, vt dictum eſt in 2.dub. Et licèt id non fiat tumultuosè, & expreſsè, fit tamen tacitè, quod idem eſt, ac expreſsè. Ita DD. in l. cum quid, ff. ſi cert. pet. vbi dicitur: *Tacitè, & expreſsè eadem virtus.* Conturbant etiam pacificum ſtatum, dum cogunt mutare leges, ac ordinationes excitando lites ab ambitione ducti, vt ſibi arripiant ex lege alternante, quod indigni non conſequerentur, vt optimè inſinuat Bann. 2.2. quæſt. 63. art. 2. in expoſit. ergo variis modis ſeditiosè ſe habent, ideò S. Auguſt. in Pſalm. 132. inquit: *In diſcordia nemo benedicit Deum.*

Percipite, quæſo, ſeditioſi exemplum Monachi ſectis, ac diuiſionibus dediti relatum à Petro Damiano lib. 6. Epiſtol. 30. *In Peruſino Monaſterio ſancti videlicet Saluatoris, cui nuper & ipſe præfuit, Quidam Monachus paulo ante fuerat nomine Guinizo aſtutus nimis, & callidus ſæcularibus argumentis, ac litigioſis contentionibus vehementer intentus. Hic itaque dum in mutandis Abbatibus, & fratribus perturbandis æſtuans non quieſceret ad hoc vſque vt Diaboli ad ſuperandos æmulos patrocinium quæreret, & eius ditioni ſe etiam corporaliter manciparet, cui tamen ſeductor ſpiritus exigenti ante promiſit, quod tertio priuſquam moreretur die ſuum ſibi exitium nuntiaret, credidit infelix, & diu poſtmodum viuens ita ſub hac deceptoris ſecuritate permanſit. Tandem in ægritudinem lapſo adeſt fideiuſſor iniquus, & perendianium, ſicut ſpoponderat, obitum innoteſcit. Protinus aduocatis ille fratribus cuncta hæc, quæ cum nequiſſimo pepigerat, per ordinem narrat. Cumque illi inſtarent dicentes, eſto confeſſus, age pœnitentiam, repente ille obdormiebat, & ſiue pulſantibus, ſiue clamantibus euigilare non poterat, ſi non illi obticeſcerent, vel aliud quid præter pœnitentiam loqui vellent. Mox ille expergefactus inuicem loquebatur, ſed rurſus audito nomine pœnitentiæ obrigeſcebat in ſenſibus ſopore correptus donec hor-* 92.

renda morti traditus ad eum, cui deditionem fecerat, est infaliciter deuolutus. Postmodum verò per plures noctes nigra canum turba non cessabat sepulturæ assistere, & quasi depositum custodire, ita vt non minimo videntes horrore concuterent. Hæc Damianus. Et concludit Origen.hom.26.in Num.31. *Qui Deo militant, si diuisiones, & discordias inter se habeant, ingrata erunt omnia, & nihil acceptum Deo videbitur, etiamsi multa bella conficiant, etiamsi spolia multa deferant, & multa munera offerant Deo.*

93. Dicent homines vnius factionis, nos sumus ob commune bonum tuendum contra homines alterius factionis vniti, qui seditiosè se diuiserunt ab vnitate multitudinis, & ita seditionis vitium arcetur à nobis, vt inquiunt præcitati DD. Resp.quod idem sermo profertur ab hominibus alterius factionis, ideoque nullis credendum, vt dixi in 2.dub.Secund. id fortè fuit in principio seditionis, & adhuc sub dubio est, quia fortè altera pars ratione offensionis, seu oppressionis ob tyrannicum regimen in proprium commodum, & non omnium à multitudine se diuisit, sed quidquid sit de hoc, transeat, iudicio Dei est remittendum; modò quid est dicendū cùm vtraque pars sit potens, firma, ac per diuturnam annorū seriem radicata, & quælibet tendit ad imperij regimen postposito bono communi, quærens alteram partem opprimere? nonnisi quod istæ factiones sunt adinuicem tyranni seditiosi, vt inquit Caiet.summ. tit.seditio, qui in populo sibi subiecto discordias nutriunt, seditionésque ac partialitates seruant, vt tutius, dominari possint, hoc enim tyrannicum est cum sit ordinatum ad bonum proprium præsidentium cum multitudinis nocumento. Ita Tabien. ex D. Thom.tit.seditio in fine: vnde S.Thom lib.3.de reg.Princ. cap.11.ait: *Regnum non est propter Regem, sed Rex propter Regnum, quia ad hoc Deus prouidit eis, vt Regnum regant, & gubernent, & vnumquemque in suo iure conseruent, & hic est finis regiminis quod si aliud faciunt in se ipsos commodum retorquendo non Reges, sed Tyranni sunt*: idem affirmat Tostat. cap. 20. Exod.quæst.19. Qui autem Princeps, vel Prælatus est magis vacans vtilitati suæ, quàm distributioni iusti politici, non Prælatus, aut Princeps, sed Tyrannus est, quæ satis dura definitio

definitio est nostris Principibus, ac Prælatis: consentiunt Sotus de iustit. lib. 1. q. 8. art. 3. & Decianus, quem citatum sequitur Farinac. vbi supr. Primus ait: inter Regem, & Tyrannum hæc sola ratio interest, quod ille in commune bonum, hic autem in priuatum cuncta refert. Secund. inquit: atrocissimum est delictum seditio, malúmque nil tyrannide inferiùs, quod velut labes quædam paulatim totam inficit ciuitatem, & demum in tyrannidem erumpit.

DVBIVM XVII.

An liceat factioso homini Prælaturam appetere.

94. IN dubio 14. ex mente Cordubæ dixi, quod ambire Prælaturas, in quibus communiter violatur lex diuina, est peccatum mortale, pro cuius intelligentia non video esse superuacaneum pertractare præsens dubium, mihi ministrans materiam agitandi, an liceat appetere Episcopatum, aliámve Prælaturam curam animarum annexam habentem, & libenter eam aggredior, quia durum semper mihi visum fuit adhærere sententiæ D. Thom. 2. 2. quæst. 185. art. 1. S. Anton. 2. p. tit. 3. cap. 5. §. 3. Silu. tit. Episcop. quæst. 3. & aliorum asserentium non vacare culpa, qui appetit Prælaturam habentem curam animarum, maximè quia, vt benè nòtat Reginald. in sua praxi, lib. 30. tract. 3. cap. 13. n. 189. modò est in vsu, & more positum, vt beneficia non dentur, nisi petantur aliquo modo, nempè nutu, vel prece, vel verbo, alióve signo, nam damnare petentes tanquam grauiter peccaminosos, & concedentes tanquam adhærentes eorum vitio nimis rigidum videtur, vnde fit

95. Prim. not. tria posse considerari in Prælatura. Prim. est operatio, & functio, per quam vtilitati proximorum intenditur iuxta sententiam Christi. Ioan. vlt. *Pasce oues meas.* Secund. altitudo, seu eminentiæ gradus, ad quem homo assumitur secundum illud Matth. 25. *Fidelis seruus, & prudens,* *quem*

quem constituit Dominus super familiam suam. Tert. honor, reuerentia, & sufficientia temporalium, iuxta illud Apost. 1. ad Timoth. 5. *Qui benè præsunt Presbyteri duplici honore digni sunt*, nempè apud Deum, & apud homines. Ita S. Antonin. vbi supr. Sotus de iustit. lib. 10. q. 2. art. 1. Reginald. vbi supr. n. 186.

96. Not. secund. quod quatuor modis appeti potest Prælatura. Prim. propter commoda temporalia, nimirum honores, & diuitias, ita vt principaliter propter illa optetur, & Prælatura ordinetur ad hunc finem, parato appetente deficere à sua obligatione, quæ est salus animarum, pro conseruatione diuitiarum, & honoris; clarum est talem affectionem esse grauiter peccaminosam. Ita Layman lib. 4. tract. 2. cap. 15. num. 10. Secund. propter commoda temporalia inquam, vt fiat homo ditior, & commodè viuat, & habeat honorem, & gloriam apud homines, ita tamen vt non sit finis Prælaturæ, sed appetitus, cum proposito tamen operandi iuxta suam obligationem, & adimplendi ea, quæ spectant ad suum officium, animarúmque salutem, tanquam finem proprium operis, talis affectus quidem vacare videtur culpa mortali, non tamen veniali ob ambitionem, & auaritiam. Ita Sotus vbi supr. Caiet. 2. 2. q. 185. art. 1. Nauarr. miscell. 42. de orat. Layman vbi supr. quia pecunia, & honores non sunt res de se malæ, sed tantùm ineptæ, quod non sufficit ad peccatum mortale, si non addatur aliqua circunstantia ad talem rationem sufficiens, vnde Caiet. inquit, ex hoc hominem non se reddere indignum Prælatura, quod etiam adnotauit Ledesm. de statu Episcop. c. 3. concl. 5. dub. 1. Tert. propter Dei gloriam, & salutem animarum promouendam, minus principaliter verò propter temporalia, puta honores, & diuitias, vnde habeat, vt alatur, vel parentes & sorores, &c. Quart. propter Dei gloriam animarúmque salutem inquam, ita vt desiderium solùm feratur in hoc.

Prima Conclusio.

97. Appetere Episcopatum, aliámve Prælaturam, curam animarum

animarum annexam habentem propter honorem Dei, animarúmque salutem, ita vt desiderium feratur tantùm non in celsitudinem, & primatum ac temporalem prouentum, sed in obsequium Dei, gregísque beneficium, alienum à quocumque peccato omninò censetur esse. Ita Sotus vbi supr. Caiet. summ. tit. beneficium, Barbos. de offic. & potest. Episcop. part. 1. tit. 2. Gloss. 1. num. 9. Suadetur, quia huiusmodi beneficium, seu Prælatura de se est indifferens, vt optimè notat Reginald. vbi supr. 186. & per illam circunstantiam annexam, id est, propter laborem, qui est ordinatus ad honorem Dei, & proximi salutem fit opus bonum, vt dicit Apostolus. *Qui Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat.* Iuxta interpretationem D. Thom. 2. 2. quæst. 185. art. 1. Azor. p. 2. lib. 3. cap. 28. quæst. 2. & Barbos. vbi supr. nam appetere aliquid, quod ex se est indifferens, per annexam circunstantiam bonam induit rationem boni, vnde sequitur nullum ibi inueniri peccatum, quoniam huiusmodi obiectum est intra ordinem appetibilium recta ratione: ergo appetere Episcopatum, aliámve Prælaturam nullo modo potest ad peccatum imputari. Præterea, quia Episcoporum status præstantior est, quàm Religionis status, hunc appetere, & optare laudabile est, ac Religionis officium, quare ergo illum expetere non erit laudabile, ac Religionis officium? nec responsio videtur soluere argumentum, eo quod status Episcoporum est status perfectus, cuius munus est instruere, & docere, in quo sunt maxima pericula labendi in peccata, status verò Monachorum est via ad perfectionem, cuius officium est discere, & viam perfectionis aggredi, quoniam in vtroque statu sunt non parua pericula, esto maiora in statu Prælatorum, quæ pericula non versantur in profitenda paupertate voluntaria? quæ pericula non sunt in consecranda voluntate ad alterius nutum, & voluntatem per quodcumque instans intra totius vitæ spatium? heu heu tot, & tam magna sunt, vt sine speciali auxilio diuino superari nequeant, ideò tot casus videntur in Religionibus, tot scandala omnium admiratione exoriuntur, viuere semper in paupertate mendicando victum, & vestitum, abnegare semper voluntatem mortifi-

cando intellectum, & frænando impetus sensuum, & se accommodando ad omnium subditorum mores, ô quàm res ardua, & difficilis est, propterea SS.PP. inter Martyres connumerare Religiosos conantur.

98. Amplia conclusionem, licet appetatur beneficium, secundariò tamen ob honorem, & fructus eius. Ita Nauarr. consil. 17. num. 7. de sentent excomm. in nouis, Regin. vbi supr. num 188. Barbos vbi supr. & ex Petr. Nauarr. Graff. Toletan. & aliis Homobonus de bonis, de human. vitæ statib. part. 1. cap. 6. versic. quando autem. Ratio est, quia licet beneficia ex sua primaria intentione sint erecta ad cultum Dei, animarúmque salutem, secundariò tamen sunt instituta ad sustentationem ministrorum Ecclesiæ, & in cibum pauperum.

Amplia secundò, etiamsi appetatur simplici intentione, non cogitans appetens de dignioribus se, quia subintelligitur hábere licitè id est sine offensa Dei, & quamuis cogitaret de dignioribus se, habendo tamen animum præparatum ad non illos impediendos in eorum consecutione, sed tantùm pro se ipso procurare intendens, vt adipiscatur exoptatum beneficium, culpa vacare videtur, nam contingere potest, vt superior, iustè, ac sanctè tribuat ei beneficium, qui minus dignus videtur propter alias circunstantias singulariter occurrentes, quæ necessariò sunt considerandæ in illo conferendo. Ita egregiè Caiet sum. tit. beneficium, quem sequitur Armilla eod. tit. num. 38.

Limita, modò appetens inter dignos connumeretur, quia indignus, qui censetur talis ob aliquem defectum, vel naturalem, vel canonicum, vel moralem, nullo modo absque lethali culpa Prælaturam appetere potest, tum ratione iustitiæ impediendo locum digno, cui talis Prælatura ex iustitia debetur, tum ratione charitats nocendo ouibus potiùs, quàm proficiendo. Ita Valent. tom. 3. disput. 10. q. 3. part. 2. Ledesm. vbi supr. conclus. 5. Regin. vbi supr. n. 182. Limita hoc, nisi indignus nil cogitaret de sua indignitate, sed solùm desiderium solum modò feratur in beneficium, id anhelando ad subleuandã paupertatem, propriæque indigentiæ succurrendum, tunc censendum est minimè peccare.

care. Ita Regin. vbi supr.num.183. quia talis appetitus non est de obiecto malo, sed bono, quatenus beneficium subleuare potest propriam miseriam, sicut nec quis tristatur de malo, quod patitur ex obedientia, vel ex obligatione, non quatenus illud patitur ex debita obligatione, sed solùm vt sibi malum est durum, ac difficile.

Secunda Conclusio.

Sicut appetere, prout in prim.concl. nullum videtur esse peccatum, ita procul à culpa erit Episcopatum, aliámve Prælaturam procurare. Caiet. vbi supr. vers. beneficium verò. Regin. vbi supr.num.189. Ratio à Caiet. assignatur, nam beneficium pro se petere, aut procurare eiusdem moris est cuius est illud appetere: at appetere nullum est peccatum, vt dictum est: ergo nec etiam procurare. Limita, modò fiat cum debitis circunstantiis, quia cum procurare sit actus exterior, indiget maxima circumspectione, ne scandalum pariat. Ita DD. relati. 100.

Amplia, id etiam habet locum iuxta mentem Regin. vbi supr. quando dignus beneficium procurat, quamuis sit alius dignior, qui id procuret, dummodo se subiiciat examini, & obiiciat in concursu sua merita, partes, ingenium, industriam, ac alia similia ostendat, tum quia Concil. Trident. sess.24.cap.18 per edictum publicum iubet vocari volentes examinari ad beneficium vacans obtinendum, tum quia inde excitantur homines ad virtutes, ac literarum studium.

Dices (& hæc obiectio videtur esse illa, quæ est fundamentum contrariæ sententiæ, per quod contendunt nostram sententiam diruere) status Episcoporum, aliarúmve dignitatum curam animarum habentium, est tanti periculi propter curam animarum, & præsefert tantam obligationem, vt videatur quis de viribus suis præsumere, & temerè in periculum se coniicere absque causa extremæ necessitatis, vt si e.g. nemo adsit, qui tantum onus suscipere possit, ac velit: ergo tam appetere, quàm procurare non erit nisi mortale. Respond. non esse præsumptionis peccatum, si quis innixus diuino auxilio opus tam arduum aggrediatur va- 101.

cans conditionibus D. Pauli 1. Timoth. vt sit prudens, sobrius, castus, nec se exponit proximo periculo peccandi, cum sit status bonus, perfectus, à Deo peculiariter institutus, alioquin nunquam daretur casus, per quem iussu superioris quis necessitaretur ad tantum onus suscipiendum, quod omnino falsum videtur, pericula verò remota per accidens coniuncta vitari possunt ab eo, qui Dei auxilio confisus vacare toto conatu suæ obligationi conatur. Ita Layman. vbi supr. num. 10. Hic esset statuenda conclusio, an Religiosi procurantes dignitates, ac Prælaturas, graui culpa sint damnandi, quæ consultò prætermittitur: nihilominus monendi sunt Superiores, ne permittant, vt relaxentur habenæ in his petitionibus, quia in magno discrimine ponitur disciplina regularis, ne relaxetur, ne factiones formentur, ideò occurrant, quantùm moraliter fieri potest, talibus petitionibus, verbis, minis, iustitiáque distributiua. Dico iustitia distributiua, quia nullum videtur esse maius obstaculum, quàm procurare, vt omnes subditi meritis præditi habeant, vnde honoratè viuant & liberentur ab oppressione aliquorum Prælatorum, qui ferè omnia bona, & commoda in propriam vtilitatem referant, quamobrem Emin. Lugo de iust. disp 9. sect. 1. inquit, Superiores permittentes, vt in Religione ambitio præualeat, peccare mortaliter, & rectè, quia D. Isidorus 3. lib. sentent. cap. 19. cuius titulus est. *De professione Monachorum.* Non timet Monachum ambitiosum nuncupare sectatorem prauitatis. *Qui ad hoc conuersionem sanctitatis prætendit, vt aliis quandoque praeesse desideret, iste non discipulus Christi, sed prauitatis sectator existit.* Quare meretur tam execrando nomine appellari? quia ambitio est ille acutus gladius diuidens homines in factiones, & schismata magna, vt optimè tangit D. Chrysost. homil. 11. ad Ephes. *Nil Ecclesiam aquè potest diuidere, vt ambitio, & amor imperij, & gerendi magistratus.* Quæ mala sequantur ex diuisionibus, & factionibus, consulite totum meum tractatum, ex quo clarè intelligetis iustè ambitiosos fore acclamandos sectatores prauitatis.

Tertia Conclusio.

Factiosus Religiosus appetens, seu procurans dignitates, ac Prælaturas in Prouincia, de qua loquimur, prorsus censetur esse lethalis culpæ reus. Conclusio clarè deducitur ex prædictis, vbi dixi, quod indignus appetere, multò minus procurare nequit prælaturas sub pœna peccati mortalis: factiosus autem ex multis titulis in hoc tractatu extensis satis conuincitur esse indignus: igitur eius desiderium, & procuratio dignitatum sunt mortaliter peccaminosa: adde, quod Graffius lib.4 app.cap 2.num.24.Ledesm.part.2.tr.7. cap.2 conclus.5. dub.2. Dialogo 2. Peirin. de subdito c.31. §. 2. docent, indignum acceptare Prælaturam non vacare culpa mortali: ergo tantò magis procurare erit mortale. 102.

DVBIUM XVIII.

An electores sint tuti in conscientia dicentes, nostros eligimus, quia ex nostra factione sunt digniores, huiusmodi sermo ab vtraque factione auditur.

IN superioribus satis explicatum videtur punctum difficultatis, sed quia factionarij radicantur in hoc tanquam in fundamento, & radice, quod existimant se posse tuta conscientia nutrire se ipsos inter factiosos, ideo indiget maiori explicatione, pro cuius intelligentia sit prim. not. cum Sal. 2.2. quæst 63. art. 2. electores non esse dominos votorum, sed administratores, ac dispensatores, quare fideles nequeũt esse in suffragio ferendo, nisi prius discutiant eligendorum mores: non respectu personæ, sed Ecclesiæ, eiusque necessitatis, ad quam eliguntur, & ad hoc tenentur sub mortali. Ita Panormitan. in cap. Bonæ de postul. Prælat. & in c. Scriptum de elect. Abulens. c.32. Matth quæst. 118. Armill. tit. elect. n 22. Sigism. à Bonoṅia de elect. dub. 35. num.1. p.1. quamobrem rectè dicit Salonius vbi supr. indagare mores, 103.

ac qualitates eligendorum respectu personarum esse considerationem metaphysicam, sed debere illa considerari in ordine ad praxim, id est, secundum necessitatem Ecclesiæ, hinc est, quod faciendo in contrarium peccant contra fidelitatem sibi commissam ab Ecclesia, vt notat Azorius p. 2. lib. 6. cap. 15. quæst. 1. hisce verbis: electorum fidei committitur, vt eligant, quem vtiliorem iudicauerint, alioquin fideles in eligendo administratores non sunt.

104. Not. secund. negari non posse in multis grauioribus rebus dari discordias vtrinque iustas, etiam in grauissima materia belli quoad ius vt docent Lessius de iust. lib. 2. cap. 33. dub. 8. num. 67. & Sanctius in selectis, disp. 44. num. 18. quia ex vtraque parte possunt esse rationes probabiles, & quilibet potest se conformare opinioni probabili, ignorantia enim veritatis operatur, vt vterque propter rationes speciem veritatis habentes bona fide iustitiam pro se stare præsumere possit, priusquam accedat determinatio à legitimo Superiore: In tali verò electione Prouinciæ nullo modo concedi potest dissensio de dignioribus pro eius supremo regimine, quia adest tertium determinans sententiam, nempè necessitas, & vtilitas Prouinciæ, quæ vnione, pace, ac tranquillitate summopere indiget, ista ergo declarat digniores esse, &c. prout in dub. 23. non dico tamen, quod contrarietas opinionum non possit esse inter hominem, & hominem, maximè in dignoscendis dignioribus, quia valdè varius est intellectus in iudicando, sed in dignoscendo digniores pro tranquillanda Prouincia, non video posse concedi dissensionem dum habemus necessitatem ipsiusmet Prouinciæ, quæ nos instruit. Nec ratio illa potest esse alicuius momenti, si qua dicitur, ex nostra factione sunt doctiores, & austeriores, ex altera verò laxiores. Primò, quia eadem verba à factione contraria proferuntur. Secundò, quia licet esset verum, quæ res laxior inueniri potest, quàm tota Prouincia ob huiusmodi electiones inimicitiis, odiis, discordiis, & omnibus malis superiùs recensitis plena? O quàm rectè, si in terra moraretur S. Gregorius Nazianz. aduersùs hanc miserabilem Prouinciam prorumperet in illa verba iam prolata contra plebem Constantinopo-

ſtantinopolitanam in partes diſtractam, ac diſcordiarum morbo laborantem ob mutuam quorundam Epiſcoporum contentionem. *Atque ipſe quidem*, inquit orat. 14 de pace, *hæc clamo, & conteſtor, nec quod ait ſcriptura, facere deſinam, propter Sion non taceбо, & propter Hieruſalem non quieſcam. Deficit enim anima mea propter eos, qui trucidantur, quos quidem non gladius, aut fames, ſed gloria, & imperij amor ſauciauit, ita vt qui cadunt, non miſerationem magis, quàm odium ſui excitent.* Vnde pro veritate confirmanda præſentem concluſionem firmo.

Concluſio.

Electores vtriuſque partis dicentes noſtros eligimus, 105.
quia ex noſtra factione ſunt meliores, non ſunt tuti in conſcientia. Suadetur, tum quia exceſſus præ aliis alterius factionis non ita clarus, & manifeſtus eſt, vt ſecuritatem conſcientiæ concedere poſſit, vt euidenter probatum eſt ſecundo dubio, tum quia hi inter omnes homines nequeunt eſſe digniores, vt dicetur in dub. 23. quia diſcretio morum, & qualitatum ſecundum vtilitatem, ac neceſſitatem Prouinciæ non eſt indagata, tum quia labuntur in talia verba ex mentis cæcitate ab ipſa factione in intellectu generata, ac radicata, vt notat S. Anton. part. 2. tit. 4. cap. 8. de diſcordia, §. 3. nam partiales, inquit, ac diſcordes ſunt pleni paſſionibus timoris, & amoris ad compartialem, & odij erga aduerſam partem, quæ peruertunt iudicium interiùs, vt reputent malum bonum aduerſæ partis hominem, & bonum malum ſuum ſectatorem, idem affirmat Nazianz. Apologet. orat. 1. *Iam verò malos, & bonos non vita, ſed diſſenſio, vel amicitia, tanquam notis quibuſdam inſigniunt, & quæ hodie laudamus, eadem craſtino die vituperamus, & quæ apud alios infamia notantur, eadem apud nos admirationi ſunt, omniáque flagitia impietatem amplectentibus facilè condonantur.* Ad id etiam congruit illud magni Gregor. in moralibus lib. 9. cap. *Peruerſæ mentes, ſi ſemel ad ſtudium contrarietatis eruperint, ſiue prauum, ſiue rectum quid à contradicentibus audiant, aduerſus hoc reſponſionibus impugnant*, rationémque eleganter

eleganter subdit. *Quia cum persona per contrarietatem displicet, nec recta, quæ protulerit, placent.* Quamobrem clarè constat, illum zelum iustitiæ, & honoris Dei, meliores eligendi in commodum, vtilitatémque boni communis esse velamen ad tegendum proprij commodi zelum, nam verum zelum Dei, inquit Dionys. Carthus. in morali sensu, c. 25. Num. adipisci non possumus, nisi à priuato purgemur amore, affectum proprij commodi penitus excludentes, ita vt non simus ad nos ipsos inordinatè reflexi, sed in Deum directè, linealitérque reducti, constabiliti, & transformati: tum quia seditiones excitantur, factionésque formantur, ac nutriuntur sub colore boni communis, & prætextu zeli ac Religionis, vt docet Decianus de crim. læs. Maiest. lib. 7. cap. 19 num. 14. tom. 2. hisce verbis. Qui quidem authores seditionis sæpè prætexunt religionem, vt scilicet eam conuocent, & acclament, vt de Syro illo nomine Euno legimus, &c. & paulo inferiùs: Nulla autem ex re magis tumultus, & seditiones excitantur, quàm ex religionis mysteriis etiam conturbatis, vt Thucidides Plutarch. & Isocrates referunt, & ideò Mecœnas apud Dionem in Augusto monet ipsum Augustum, ne patiatur nouam, aut peregrinam religionem inualescere, verendum enim esse, ait, ne eo prætextu cœtus, sodalitia, coniurationes, seditiones, (quæ sunt pestes Monarchiarum), inualescant: assentit Rodriquez tom. 2. quæst. 1. artic 1. loquens de Ecclesiasticis, & Regularibus: vulnus, ait, dissensionis, æmulationis, ac partialitatis difficillimè in eis potest mederi, cum in eorum statu colore zeli iustitiæ, & boni regiminis sit absolutum. Verùm quanti ponderis pro elucidatione conclusionis sit hæc vltima ratio, legant factionarij verba Gregor. Nazianz. prolata aduersus plebem illam Constantinopolitanam in factiones distractam prout in calce secund not. *Nam*, inquit, *cum deprehendimur, pij, atque orthodoxi sumus, falsóque ad veritatem confugimus, tanquam pro fide contendentes, idque vnum, vt in malis, laude dignum, imo turpe in primis facimus, quod vitium erubescentes, ad speciosius, honestiúsque nomen, hoc est ad pietatem, transimus.*

Dicet

Dicet fortè quis ab aliqua ingenij perſpicacitate ductus, nolens rationibus acquieſcere, ſi ſingularium hominum vtriuſque factionis merita, ſcientiáque inter ſe comparentur, clarè apparet in omnium ſententia meritorum exceſſum tam in numero, quam in ſcientia apud vnam tantùm factionem eluceſcere, vnde ratio meritorum apud eam nequit inſpici, vt ſolùm quidam prætextus. Reſpond. obiectionem eſſe nullius roboris, imo eiſdem rationibus notatis enodatur, nam ratio meritorum pro aptitudine ad regendum non deſumitur ex perſonarum qualitatibus in ſe conſideratis, ſed in ordine ad vtilitatem, ac neceſſitatem Eccleſiæ, & *dum omnia, quæ inter ſe diſcrepant*, inquit Boëtius de Philoſ. conſ. lib. 3. *minimè bona ſunt, cum verùm vnum eſſe cœperint, bona fiunt.* Sequitur, quod rationes illæ meritorum, eſto in ordine ad perſonas inſurgere poſſint tanquam bonæ, in ordine verò ad regimen huius miſeræ Prouinciæ, cum pariant, & nutriant diſcordias, nequeunt nuncupari bonæ, ſed ſunt inſpiciendæ tanquam quidam prætextus ad celandam ambitionem, imperiúmque nutriendum, maximè quia nequeunt tales homines duci à ſpiritu Dei. *Nam ſi adeſſet*, inquit Bernard. in feſt. omnium SS. ſerm. 1. *Spiritus vitæ, per eum vtique charitas diffunderetur, & vnitas non ſcinderetur.* Quamobrem huiuſmodi factionarij, qui de meritis, ac ſapientia gloriantur, & in diuiſionibus nutriuntur, & putant obſequium ſe præſtare Deo, mittendi ſunt ad verba Gregor. magni. in paſtor part. 3. admon. 23. & Naz. orat. 26. tom. 1. loquẽtis de factioſis. Primus inquit. *Non eſt ita ſapientia deſcendens deſurſum, ſed terrena, animalis, diabolica, quæ autem deſurſum eſt ſapientia, primùm quidem pudica eſt, deinde pacifica, pudica videlicet, quia caſtè intelligit, pacifica autem quia per elationem ſe minimè à proximorum ſocietate diſiungit.* Secundus ait. *Quaſi verò neceſſum eſſet, nos exteris hoſtibus domitis, mutuò alios ab aliis opprimi, & furentium ritu in proprias carnes ſæuire, ac ne id quidem ſentire, verum maiorem ex hoc malo, quam alij ex pace, & concordia, voluptatem capere, calamitatémque lucro ducere, atque exiſtimare per euerſionem noſtram obſequium Deo præſtari, ac diuidi, & incendi, non rectâ, ac laudabili diuiſione, ſed turpi & vituperanda, nec incen-*

dio illo, quo animæ labes expiantur, sed funesto, & exitiali.

106. Dices, saltem per ignorantiam inuincibilem à peccato, præsertim sub illo colore zeli, excusari possunt. Respond. difficillimè posse saluari, quia sicut Titius, qui assumit statum iudicis, seu Confessarij, non ideo eximitur per ignorantiam inuincibilem à peccato, si ignorat prima principia, & primas regulas, per quæ rectè admistrare debet officium assumptum, e.g. Confessarius non liberatur à peccato, si inuincibiliter nescit ea, quæ spectant ad rectè munus præstandum, id est, discernere inter lepram, & lepram, ad validitatem Sacramenti ex parte pœnitentis requiri saltem attritionem, ex parte absoluentis intentionem absoluendi cum debita forma ab ore prolata, &c. quia hæc sunt primæ regulæ, quibus Confessarij munus dignè, ac iustè nequit tractari. Ita DD. sic tales factionarij attrahendo ad se munus regiminis per ignorantiam inuincibilem nequeunt à peccato excusari, nisi saltem sciant primas regulas, & principia, per quæ regimen est rectè gerendum, & administrandum: tenentur ergo scire, finem regiminis esse hominum multitudinem in vnitate conseruare, vt docet S. Thom 1. de reg. Princip. cap. 2. cuius violatio secundum DD. imputatur ad culpam lethalem, & ideo dicebat S. August. de verb. Dom. serm. 18. *Qui deseruerit vnitatem, charitatem violat.* Tenentur scire, quod pax, & concordia sunt etiam finis omnis imperij, vt monet idem D. Thom. vbi supr. lib. 3. cap. 5. cuius violatio, Schola omnium DD. teste, est peccatum mortale, & ideo quælibet multitudo, ab ea debita concordia, & pace recisa, aliquid boni præstare nequit, vnde S. Augustin in appendic de diuersis serm. 57. inquit. *Meritum Christianæ virtutis vilescit in cunctis, si vnitatem non habet pacis, nec peruenit ad vocabulum filij, nisi per nomen pacifici.* Tenentur scire, quod iustitiam præsertim distributiuam regimen administrare debet, vt vult S. Thom vbi supr. lib. 3. cap. 5. cuius violationem conspirant omnes DD. esse mortale, quare dicebat Aristot. 5. pol. c. 7. loquendo de Republica *Solùm enim stabile est secundum dignitatem æquum, & habere sua, quæ sunt.* Tenentur etiam scire, quod dominium est concessum ad sedandas discordias, iurgiáque extirpanda, vt habetur ex D. Th.

D.Thom.ibid.lib.3. cap.5. quod si nutriantur, nullum dubium est lethaliter peccari, nam dissoluunt statum Reipublicæ, vt probat S. Thom. vbi supr. lib.1. cap.15. *Aliud,* inquit, *impedimentum boni publici conseruandi ab interiori proueniens in peruersitate voluntatum consistit, dum sunt paci multitudinis noxij, dum transgrediendo iustitiam pacem perturbant.* Quæ omnia in assumpto regimine violantur à factionariis, nam vnitatem diuidunt, pacem deturbant, iustitiam distributiuam lædunt, & tandem iurgia, & discordias nutriunt, quomodo ergo per ignorantiam inuincibilem communiter possunt excusari à tot transgressionibus, cum ista sint prima principia, & primæ regulæ regiminis? Pro conclusione ergo audiant factionarij, quid sentiat Chrysost. homil.11. ad Ephes. de seditiosis Ecclesiam diuidentibus, & sibi applicent. *Hæc dicimus, hæc loquimur, ne illo die liceat cuipiam nobis dicere, nemo vobis dixit, nemo distinxit, ignorauimus, nullum existimauimus peccatum esse, propterea dico, & protestor Ecclesiam scindere non minus esse malum, quàm incidere in hæresim.*

DVBIVM XIX.

An tales electiones Definitorum, ac Prouincialium à iure sint nullæ.

ILlis maturè pertractatis, quæ iniustè à factionariis aguntur, ab eorum peruersitate, ac seditione ductus præsens 107.
quæsitum aggredior, si fortè sit aliquod ius huiusmodi electiones annullans, pro cuius intelligentia notandum sit, quod sunt multa impedimenta, quibus de iure communi quis prohibetur eligi in Prælatum, vt videre est apud Barbos. de iure Eccles. lib.1. cap.19. num.118. Silu. tit. electio, quæst.4. Mirand. tom.2. quæst.23. verùm iuxta Silu. reducuntur ad octo capita. Prim. si electus sit malus. Secund. si ligatus maiori excommunicatione. Tert. si minori. Quart. si fuerit suspensus, aut interdictus, vel non seruauerit in-

terdictum. Quint. si non legitimè natus, aut debitæ ætatis, aut literaturæ sufficientis, vel si habeat aliquod impedimentum circa ordinationem. Sext. si fuerit semel reprobatus vitio personæ. Septim. si Episcopus. Octau. si non sit in eadem Religione professus, non desunt circa hæc capita nonnullæ soluendæ difficultates, quæ videri possunt apud Barbosam vbi supr.

Conclusio.

108. Nullo modo huiusmodi electiones Definitorum, ac Prouincialium, sunt ipso iure nullæ, quia non inuenitur textus inualidans eas ex eo, quod electi sint vnius partis illius Prouinciæ in factiones distractæ.

Dices, primum caput inualidare videtur electiones, nam iuxta D. Thom. 8. quodlib. quæst. 4. art 1. existens in peccato mortali indignus est ad exequendum quodlibet spirituale munus, in multis autem dubiis probatum fuit factiosos esse in malo statu, sequitur, quod eorum electiones ipso iure sint nullæ. Respond. iuxta Barbos. vbi supr. num. 129. Silu. Mirand. Emin. Lugo de iust. disp. 35. sect. 1. tom. 2. esse annullandas, & cassandas per sententiam, vt habetur in cap. si celebret. de Cleric. excomm. minist. addunt tamen Mirand. vbi supr. ex D. Thom. & Peirin de subdito, quæst. 1. cap. 31. §. 3. quod peccatum esse debet publicum, & notorium.

Dices, eorum peccatum est publicum, & notorium, quia publicè, & notoriè sunt factionarij. Resp. solutionem pendere à solutione sequentis dubij.

DVB.

DVBIVM XX.

An licèt prædictæ electiones à iure non sint nullæ, annullandæ tamen, & cassandæ sint, vel saltem Prouinciales confirmari non debeant.

NOt. prim. sit, indignum dici ineptum ad præstandum munus ratione infamiæ, ignorantiæ, prauorum morum, morbi, vel quod futurus sit inutilis, nec officio satisfacturus. Lessius lib.2.de iust.cap.34.dub.12.num.52.dupliciter enim accipitur, vel in foro contentioso, vel in foro conscientiæ. Primo modo, quando per testes, sententiam, seu confessionem, seu per aliquam aliam viam iudicialem eligendus declaratus est habere aliquem ex defectibus descriptis. Secundò quando secundum rectum dictamen conscientiæ aliquis eligendorum videtur esse intelligendus, indignus enim in quocumque foro sub lethalis culpæ pœna nunquam est eligendus, quia læditur vtraque iustitia, & fidelitas. Ita S.Thom.quodl.6.art.9.Less.vbi supr.Reginald. lib 30. tract. 3. n. 195. Rodriq. in summ. tom. 1. cap. 106. concl. 10.n. 12. & quamuis infinitæ malæ gubernationes ex eius electione oriantur, nihilominus elector, qui in eum consensit suo voto, vnum tantùm peccatum committit. Barbos.de iure Eccles.lib.1.cap.19.n 134. Nauarr. in summ. cap 11. num. 4. fit tamen reus pœnarum omnium peccatorum, quæ committuntur ab indigno indignè electo. Ita Rodriq. vbi supr. verùm eligendo peccatorem occultum, qui probabiliter creditur non esse in malo perseueraturus, sed quamprimum surrecturus, non peccatur, secus si est perseueraturus, vacare etiam culpa videtur electus statim à peccato surrecturus suæ electioni consentiens. Azor.p.2. lib.6.cap.14. quæst. 10. Arag 2.2. quæst 63. art.2. Peirin.de subdito, cap.31. §. 3. quæst. 1. porrò huiusmodi doctrina non admittitur in peccatore publico electo, suæque electioni consentiente. Ita docent Nauarr.& Azor.vbi supr. 109.

110. Not. secund. peccatum illud dici notorium, quod nulla prorsus possit tergiuersatione celari. Silu.tit.notor. Less.de iust.lib.2.cap.22.num.135. Farinac.consil.160. tom.2. dupliciter autem accipitur iuris, & facti, iuris dicitur, quod resultat ex actis, & sententia, vel per confessionem, & similia, facti, quod in præsentia multorum, vel in aliquo conuentu, loco publico eo tempore, quo multis innotescere potest, perpetratum est. Less. vbi supr cap. 11.dub.13. num.73. Farinac. consil.30.n.9.tom.2. Addit Clarus lib.5. quæst.9. num. 2. §. pract. crim. quod non solùm rei permanentis vitium dicitur notorium, sed etiam transeuntis; & & non sufficit ad probationem notorij, inquit Farinac. decis. 184 n 4.tom.3. fama publica, sed debet cognosci, & declarari ait Clar. vbi supr. per iudicem citato reo ad hoc, vt malefactor non habeat excusationes, imò hortatur iudices ad cautè ambulandum in declaratione vitij notorij ne si nimis properent, se ipsos inuoluant. Ex hac doctrina ad rem nostram concludi potest, si delictum perpetratum extra animam etiam rei permanentis, quæ fit in publico, tantam patitur difficultatem pro probatione notorij ad hoc, vt nulla prorsus possit tergiuersatione celari, nec sufficit fama publica, sed opus est deuenire ad acta per Notarium, & iudicem, & adhuc dubitat Clarus, ne, si iudices nimis properent, se ipsos inuoluant, quæ difficultas non erit in probando factiotorum vitium esse notorium, eo quod fortè non est rei permanentis, quia celatur in mente: heu heu mille excusationes, ac tergiuersationes inueniri possunt ad illud velandũ, maximè quia, inquit Rodr.tom.2.q.1.art.1.sub specie zeli committitur, vnde bonum apparens videtur esse illud velum, quod tegit notorietatem vitij, imò vitium ipsum. Fabricent suo nutu Prælati processum, examinent suo beneplacito testes, profectò depositiones erunt laudes eorum, qui fuerint electi eligentium encomia, oppositiones contra aduersarios, tanquam conturbatores pacis, ac seditiosos, & similia, quænam sententia ob eas depositiones erit à iudice proferenda? non nisi quod huiusmodi vitium est verum in sua conscientia, in foro autem contentioso impossibilis probationis & rectè, quia in moralibus, quod

quod est difficillimæ probationis, reputatur impossibile, vt inquiunt Siluest.& Tabien. tit. impossibile, hinc est, quod Prælati non formant processus, nec vocant testes, nec proferunt sententiam ab ipsa difficultate instructi, & experientia moniti.

Not. tert. quod in quacunque electione necessariò confirmatio Superioris requiritur, & hoc est à iure, vt testantur Silu. titul. confirmatio. Sigismund. à Bononia de elect. dub.74.& ista videtur esse tam necessaria,inquit Silu.quod si electus ante confirmationem ausus fuerit aliquem actum exercere tam in spiritualibus, quàm in temporalibus, vel per se, vel per alium, ipso facto priuatur omni iure, quod per electionem acquisiuit; vt habetur in cap. Auaritiæ de elect.in 6.& tradunt Tabiena. Graff.Lauor.quos citatos sequitur Barbos. vbi supr.num.247 dummodo dolus intercedat ex eod.cap.Auaritiæ; sanè vnus actus perfectus,& consummatus sufficit ad incurrendam pœnam taxatam. Ita Crescent.de iure Patron. decis.6. numer.17.18. quamuis à Silu.quatuor exceptiones notentur, quæ apud ipsum videri possunt. Superior immediatus est legitimus confirmator electi. Hostiens. in summ.lib.1. de elect. num.27. §. à quo confirmanda. S.Anton.3.part.tit.19.cap.4. & habetur expressè cap. Nihil.§.æternum de elect. olim Generales Religionum exemptarum erant à summo Pontifice confirmati, cuius concessione omnes intelliguntur confirmati statim ac sunt electi.Ita Barb vbi supr.num.256. Rodrig.tom.2.q.52. art.3.Mirand.man.quæst.23.art.22.concl 2.Tempus autem petendæ confirmationis est per spatium trium mensium, quibus elapsis sine legitimo impedimento irrita est electio. cap.Quam sit de elect.in 6.Azor. part.2.lib.3.cap.29 q.10. Mirand.vbi supr.art.4.concl.4. Verum Confirmatoris munus ante actum confirmationis est examinare, ac inquirere iudicialiter, vel extra iudicium de forma canonica in electione seruata, sicut etiam de moribus electi, etiamsi nihil obiiciatur. Ita Nauarr.lib.1.consil.de elect consil.2.num.2. Barbos.vbi supr.num.251. Peirin.de subdito, quæst.1.c.31. §.11.sufficit tamen confirmatori pro tuta conscientia, quod confirmandus sit dignus Salon.2.2.quæst.63.art.2. contr.3.

Portell.

Portell tit electio, num.7. quia electio digni est valida, aliàs litibus via aperiretur, & Respublica Christiana confunderetur in cap. Constituens 2. de appellatione. Ita Gutier. canon. quæst. lib.2. cap. 11. num 15. Vasq opusc. de benefic. c.2. §.3. dub.17. fine, affirmans esse omnium DD. Castrus Palaus, tom.2. tract. 13. disput. 2. part. 11. §.3. quod adeo verum est, etiamsi electores iurassent de eligendo digniorem, quia iuramentum non immutat iuris dispositionem. Ita aliis relatis Couarr. regula peccatum 2. part. §.7. num.4. Gutierr. vbi supr. n.15. si verò per negligentiam inquisitionis indignus fuerit confirmatus, amittit ius confirmandi successorem, & suspenditur ab officio, si per malitiā grauius est puniendus ad arbitrium Superioris. Tandem de huiusmodi inquisitione extat maxima controuersia inter Rodrig. tom. 2. q. 52. art.5. & Mirand. vbi supr. Primus ait, quod praxis, seruata à Generalibus, visis literis testimonialibus absque examine concedendi confirmationem, est tuta in conscientia, idque variis rationibus probat. Secundus inquit huiusmodi praxim, & consuetudinem esse potius corruptelam. Fateor me non posse tutò adhærere vni parti altera neglecta, quia si inclino in sententiam Mirandæ, nō audeo damnare praxim seruatam in aliquibus Religionibus, si admitto opinionem Rodriq. præterquam quod eius rationes facillimè soluuntur, video sequi multa incommoda, maximè quia Miranda scripsit post Rodriq. & ideo fortè ab incommodis ortis instructus ab eius sententia declinauit, quare laudo denuò examinare vtramque sententiam, eique adhærere, ex qua minora sequuntur incommoda. Cōcludo ergo pro fratribus minoribus, confirmationem spectare de iure ad Generalem immediatum Superiorem, ad maiorem tamen abundantiam Clem. V. in Clemen. exiui de Paradiso id ipsum statuit. Ita Mirand. vbi supr. art. 32. conclus. 3. Confirmatores videant doctrinam traditam à Bann. de iust. quæst. 63. art. 2. & à Barbos. vbi supr. num. 151.

Conclusio.

112. **Nullo modo electiones Definitorum, ac Prouincialis** huius

huius diuisæ Prouinciæ sunt à Generali annullandæ, & infirmandæ, nec est deneganda Prouinciali confirmatio. Prima pars suadetur: si essent annullandæ, atque cassandæ, maximè quia huiusmodi homines ob vitiũ factionum, in quo sunt inuoluti, censendi sunt in malo statu, & à iure electio mali, cuius delictum est notorium est cassanda, & annullanda, probare autem tale vitium esse notorium est moraliter impossibile, vt dictum est in secund. not propter infinitas tergiuersationes, quæ pro eius velamine adduci possunt: igitur ex hoc solo capite non sunt annullandæ, atque cassandæ, quare si Generalis iudicialiter in hoc manus mitteret, inseruiret potius ad totum conturbandum, quàm ad totum annullandum. Secund. pars habetur: si Generalis denegare debet confirmationem Prouinciali electo, præsertim quia in eius conscientia indignus reputatur huiusmodi homo pro Prouincialatus munere, indignus verò non est confirmandus, & cum confirmatio spectet ad forum contentiosum, & non ad illud conscientiæ, maximè quia per electionem acquisiuit ius, & sine iudicio negari non potest confirmatio, imo ipsa denegata adhuc subsistit electio, quia actus prior non dependet à posteriori, vt dicit Suarez 1. de Relig. tr. 3. lib. 4. cap. 58. num. 7. quem sequitur Sigism à Bonon. de elect. part. 1. dub. 46. n. 19. ergo opus est concludere, quod confirmatio à Generali nequit ei denegari.

DVBIVM XXI.

An electiones Prouincialis, ac Definitorum factiosorum, qui antequam essent electi, electionibus de se factis consenserunt, sint à iure nullæ, vel potiùs annullandæ atque cassandæ.

CVm in duobus præcedentibus dubiis fuerit conclusum electiones factiosorum, neque à iure esse nullas, neque haberi sufficiens fundamentum ad eas annullandas, vtrumque quæritur ex præsenti capite prout in titulo, pro 123.

Q cuius

cuius intelligentia sit prim. not. quod duobus modis potest quis præstare consensum suæ electioni. Prim. antequam vota redigantur in scriptis, & publicentur. Secund. postquam vota sunt in scriptis redacta, & iam publicata, sed communis electio non est sequuta, quæ fieri debet, ait Mirand. tom. 2. quæst. 23. §. voce intelligibili, & dicitur. Hæc est electio canonica N. facta in Capitulo, seu Congregatione, &c. pronuntiator autem electionis potest esse vnus ex illis, qui electo, seu electis vota negauit, quare pronuntiare hoc modo eam potest. Ego N. voce mea, & omnium electorum, qui mecum consenserunt eligo N. &c.

114. Not. secund. quod duplex est forma electionis per scrutinium, altera interna, & naturalis, quæ consistit in eligentium consensu iuxta mentem Innoc. in cap. cum in iure, & cap. Quod sicut, de elect. Panorm. in cap. cum post, n. 3. de elect. Dec. in cap. Canon p. lect. n. 20. de constitutione. Sigismund. à Bonon. de elect. dub. 3. n. 1. quæ videtur esse tanti roboris, ac virtutis, vt, licèt prætermittantur ea, quæ sunt de iure humano introducta, etiam substantialia, nullo modo in foro conscientiæ censenda sit nulla. Innoc. vbi supr. quem communiter sequuntur DD. Baldus in cap Nihil est num. 9. de elect. Nauarr. lib. 1. consil. 10. num. 1. de elect. in 2. editione, de ista verò forma modò non est sermo, altera est externa, seu de iure canonico quæ præscribitur in cap. Quia propter, de elect. & reducitur ad decem, & octo capita, vt videre est apud Mirandam vbi supr. istæ ergo solemnitates si in parte, vel in toto prætermittantur, potest Summus Pontifex consensum eligentium inualidare, tanquam, non solemniter datum. cap. vnic. de postul. Prælat. Panorm. in cap. Quia, de elect. & ita de facto cunctas electiones ab electoribus celebratas, non seruatis iis, quæ spectant ad substantiam actuum, & quæ describuntur in cap. Quia propter, cassat, & inualidat, tanquam inualidas, & nullius roboris. Suar. 1. de Relig. tract. 3. lib. 2. cap. 12. n 9. Sanch. in summ. lib. 2. cap. 38. num. 83. Sigismund. à Bonon. vbi supr. num. 5. & communiter DD. vide Castell. de elect. cap. 4. num. 31. Imò videtur esse tanti roboris clausula illa in fine cap. Quia propter, posita (aliter electio facta non valet) vt

vt, si vnum tantùm non fuerit seruatum, spectans ad prædictam formam, sufficiat, vt omnis electio dicatur nulla, & à iure inualida. Ita Vincent. quem refert, & approbat Bellam. in cap. Quia propter, §. nisi fortè, vers. 3. quæro, & sequitur Sigismund. à Bonon. vbi supr. n. 8. Ratio videtur esse, quia in parte relinquitur forma, quæ est indiuisibilis. Garc. de benefic. part. 5. cap. 4. n. 184.

Prima Conclusio.

Electiones Prouincialis, seu Definitorum, qui consen- 115.
sum propriis electionibus præstiterunt secundùm primam acceptionem in prim. not. notatam, sunt annulandæ atque cassandæ. Ita habetur ex cap. Cum post petitam, extr. de elect. vbi Goffred. Innocent. Panorm. & Petr. Lambert. de iurepatron. lib. 2. p. 1. q. 9. art. 13. n. 2. Silu. tit. elect. 1. q. 10. Mirand. vbi supr. art. 30. concl. 1. Sigismund. à Bonon. vbi supr. dub. 39. Castell. vbi supr. num. 6. Molfesius in summ. tract. 6. de benef. cap. 16. num. 147. Ratio censenda est, quia præsumuntur ambitiosi, eo quod consenserint suis electionibus, antequam per electores, & per scrutinium votis electi fuerint, vnde concludit Molfesius vbi supr. quod hæc conclusio est valdè notanda contra eos, qui procurare solent, vt ab aliis eligantur.

Secunda Conclusio.

Electiones Prouincialis, seu Definitorum, qui consensu 116.
adhærent suis electionibus prout in secunda acceptione, putandæ sunt ipso iure nullæ, ac inualidæ. Panorm. in cap. Quia propter, num. 16. vers. 18. Mirand. vbi supr. art. 29. §. 18. Sigism. à Bonon. vbi supr. num. 3. Molfesius vbi supr. num. 120. Ratio est, quia electi non seruauerunt ordinem præscriptum in cap. Quia propter; nam ordo rerum agendarum ibi præscriptus tanquam substantialis electionibus adscribitur. Pro fine notandum sit, quid respondere debeant electi, quando eorum consensus, antequam eligantur, requiritur, ne postea corruant electiones tanquam

nullæ, seu annullandæ. Nolumus, quod nos eligatis, & ita rogamus, seu non intendimus Dei vocationi resistere, & similia verba, quibus indirectè monstrent suas voluntates, animósque ab ambitione alienos. Ita Biax in direct. elect. part. 3. cap. 42. col. penult. ad finem, n. 3. Cuch. inst. moral. lib. 4. de elect. n. 315. Sigism. à Bonon. vbi supr. n. 5.

DVBIVM XXII.

An quando Capitulum est nullum ipsò iure, vel annullandum ob aliquod delictum occultum, gesta per Prouincialem, Definitores, ac Guardianos censenda sint inualida.

117. NOt. prim. quod vitium occultum, per quod Capitulum est ipso iure nullum, vel annullandum, contingere potest, vel in personis electorum, vel eligentium.

Not. secund. tantam esse vim communis erroris, vt si accedat titulus coloratus, ac à legitimo Superiore collatus, veritati ipsi præferatur, huicque veritas subiacere cogitur, adeò vt ius faciat, eique vel eis, qui iurisdictionem possidere nequeunt ob legitima impedimenta occulta, eam conferat, quare eorum gesta erunt valida. Ita DD. communiter Lopez p. 1. instruct. conscient. cap. 26 Henriq. lib. 1. de pœnit. cap. 14. Rodriq. tom. 1. quæst. 60. art. 2. Mirand. tom. 1. quæst. 45. art. 13. Less. de iustit. lib. 2. cap. 29. dub. 8. Farinac. part. 1. decis. 574. & 601. Homobonus in exam. Confess. tract. 5 quæst. 19. Azor. part. 1 lib. 5. cap. 8. quæst. 2. Palud. 4. dist. 17. quæst 6. art. 2. Lugo de iust. disp. 35. sect. 8. num. 20. Sanch. de matrim. lib. 3 disp. 22. num. 5. & 49. referens Tiraquell. Rosell. Armillam, Silu. Caiet. & alios innumerabiles. Mascard. tom. 1. conclus. 649. num. 1. & 88. citans longum catalogum DD. Probatur ex c. Nihil, de elect. & l. Barbarius, ff de officio Prætoris, cum enim iste Barbarius conditione seruus Romæ esset Prætor, eiúsque conditio lateret,

lateret, ita vt tanquam liber haberetur, licèt ob illud impedimentum tale munus subire non posset, nihilominus fuerunt eius acta approbata. Secundò suadetur, quia sequerentur grauissima incommoda, ac scandala, si detecto vitio gesta per Iudicem, seu Parochum putatiuum non haberentur rata, ac firma, quare Respublica, & Princeps, ac Ecclesia ob communem plebis errorem iurisdictionem dare videtur, ne communis pax, & tranquillitas ciuium perturbetur. Animaduertendum tamen est, vt inquit Azor. vbi supr. errorem debere esse communem apud populum, seu apud maiorem partem eius, quare non sufficeret error vnius, vel alterius coram iudice litigantis, quia lex non considerat ea, quæ rarò, sed quæ frequenter contingunt, quia etiam ex recisione sententiarum ob errorem vnius, vel alterius non sequuntur scandala, nec inconuenientia, nec sufficit error communis crassus, & supinus, sed oportet illum esse probabilem, quia ille error æquiparatur scientiæ. Ita aliis relatis Sanch. vbi supr. n. 6. 7. nec etiam sufficit, vt ex multis tradunt Sanch. & Mascard. num. 64. solius Principis error, licèt nonnulli in contrarium sentiant. Huiusmodi etiam doctrina ampliatur ad forum conscientiæ, ita vt gesta per Parochum communi errore talem putatum, habentem titulum putatiuum à legitimo Superiore collatum, valida censeantur, quia eadem incommoda, imò maiora, si eius acta essent rescindenda, vitio detecto, sequerentur. Sanch. vbi supr. ex multis, & in summ. lib. 1. cap. 9. num. 35. Bonac. de Sacrament. disp. 5. quæst. 1. p. 3. n. 11. Homobonus vbi supr. Zerola in praxi, cap. 21. quæst. 2. Suarez 3. p. disp. 26. sect. 6. num. 4. Palud. & alij quamplurimi. Verùm ab ista communi doctrina est resecanda opinio Mascardi vbi supr. num. 14. asserentis, quod si quis confiteretur peccata sua homini, qui communi errore, ac opinione putabatur Sacerdos, sed re vera talis non erat, & ab eo fuerit absolutus, valeret confessio, & absolutio, nam ei deest titulus iustus, & potestas ordinis, in quo iurisdictio fundatur. Ita Sanch. vbi supr. n. 27. nec obstat, quod hic defectus à summo Sacerdote Deo suppleatur, nam ex vllo sacræ paginæ loco id elici nequit,

ficut habetur diuinam gratiam, eiúsque augmentum elici ex sacramentis, vel contritione, &c. videantur Zerola in praxi pœnitent.cap.16.quæst.13. & Sotus 4. dist.24. quæst.1. art.4. confutans etiam quandam opinionem D. Thom. Addo tandem, quod hæc doctrina suffragari potest iis, qui crimen, & pœnam Parochi, seu iudicis nouerunt, scientiámque de impedimento habuerunt, quia sicut error vnius non sufficit ad valorem, ita scientia vnius non debet impedire, quin gesta etiam respectu ipsius valeant, idem est dicendum de Sacramento pœnitentiæ, verumtamen est, quod aliquando confessio potest esse inualida non respectu iurisdictionis, sed ob obicem, qui opponitur validitati, quatenus inducitur Sacerdos ad peccatum. Ita Sanch. vbi supr.n.47.Less.vbi supr.n.66.vide etiam ea,quæ dicit Bonac, de Sacram disp.1.q.6 p.5.

118. Not. tert quod ex his, quæ dicta sunt, plurima notatu digna eliciuntur, si erit Magistratus occulto vitio notatus communi errore pro rato habitus, possidens titulum coloratum à legitimo Superiore collatum, valent eius sententiæ prolatæ, sicut etiam instrumenta à Tabellione, vel Notario confecta, & negotia gesta à Procuratore. Ita ex multis Azorius vbi supr. Valent etiam gesta iuxta Lessium, & Sanch. vbi supr. Prælati, qui Prælaturam in excommunicatione, irregularitate, vel alio impedimento occulto recipit ratione cuius collatio fuit irrita. Amplia, esto Prælatus sit publicè excommunicatus, modò non sit denuntiatus, aut percussor Clerici notarius. Sanch.vbi supr.n.32.adde,quod videntur etiam valere gesta delegati, non solùm ad vniuersitatem causarum, sed etiam ad vnam, quamuis de hac maior extet difficultas. Lessius vbi supr. num.66. qui subdit, Superiore conferente beneficium,vel iurisdictionem alicui, non ignorante impedimentum eius, aut collationem esse inualidam, modò ipse conferat, quantùm in se est, si saltem in foro externo, & communi errore populi ea omnia esse valida putentur, nil obstare, quin gesta beneficiati, seu habentis iurisdictionem sint valida. Multa alia mendicari possunt apud Lessium, Sanchez, & Mascardum. Excipe tamen ea, quæ sunt iuris diuini, & naturalis, nam vt-

benè

benè notant Lessius, & Sanchez, nequeunt à potestate humana suppleri.

Pro quart. not. sit illa quæstio, an necessariò requiratur non solùm communis error, sed simul titulus collatus à legitimo Superiore? Duplex sentẽtia, & vtraque habet suos Patronos, vt videre est apud Sanch. vbi supr. num. 40. Prima dicit, gesta eius valere, qui est in possessione, & in communi existimatione alicuius officij ex quo oritur communis error. Secunda negat, nisi etiam accedat titulus coloratus à Superiore legitimo collatus, quæ à Sanchez acriter defenditur. Miror, quomodo tam fortiter recedat à prima sententia: cum in summ. lib. 1. cap. 9. num. 35. defendat Sacerdotem sequendo opinionem probabilem de iurisdictione circa absolutionem sacramentalem, eam possidere, & validè absoluere pœnitentem, licet opinio probabilior neget eum carere iurisdictione. Ratio Doctoris est, quia communis error ex ea probabili opinione ortus satis est ad gestorum per eum Sacerdotem valorem: ergo sequendo primam opinionem gesta eius valebunt, quia est opinio probabilis, & communis error ex probabilitate ortus dat iurisdictionem, quare non est spernenda, quæ modò defenditur à Basil. Pontio de matrim lib. 5. cap. 20. num. 2. quem sequitur Sancius in select. disp. 44. num. 3. Diana tract. de Sacram. res. 22. & nouissimè non displicet Caspensi de pœnit. tr. 24. disp. 5. sect. 7. tom. 2. videatur tamen Lugo vbi supr. n. 22.

Prima Conclusio.

Gesta per Prouincialem, Definitores, ac Priores, licet eorum electiones essent à iure nullæ, vel annullandæ propter eorum occultum vitium in propriis personis, censenda sunt in vtroque foro valida, dummodo habeant recensita in secund. not Conclusio satis intelligitur probata ex DD. rationibúsque notatis in eodem not. modò accedat confirmatio, quia titulus non confertur per electionem. Ita Innoc. cap. Nihil num. 4. de elect. vbi Antin. n. 35. Cuch. quæst. 4. Henr. ibi, §. cæterum, num. 3. Iason cum Angelo per eum relato l. Barbarius num. 66. ff. de officiis Prætoris. Sanch. vbi supr. 119.

supr. num. 52. vide etiam Mascard. de probationibus conclus. 1382. num. 4. & 5. secus est dicendum de illis electionibus, collationibus, &c. quæ non indigent confirmatione, quorum electio, seu collatio, vel institutio cum confirmatione obtinetur. Sic Innoc. Anchar. & Henricus ibid.

Secunda Conclusio.

120. Gesta per Prouincialem, Definitores, ac Priores, si in eorum electione fuerit peccatum in forma, ita vt solemnitates requisitæ, & à iure præscriptæ non fuerint obseruatæ, putanda sunt irrita, inania, & inualida. Ita Bartol. l. actuarios num. 2. C. de numerariis, lib. 12. Albericus l. Barbarius n. 12. ff. de officio Prætoris, & alij quam plurimi, quos citatos sequitur Mascard. num. 94. & Sanch. n. 53. Ratio videtur esse quia peccatum est in forma, & in radice, ac proinde titulus deficit. Limita, nisi accedat legitimi Superioris confirmatio, quoniam videtur esse tanti roboris, vt ipsa titulum coloratum conferat, dum electionis vitium communiter latet. Ioan. Andr. cap. Nihil, n. 28. de elect. vbi Anchar. ad finem, quæst. 4. & Sanch. vbi supr.

Pro fine quæsiti duo sunt addenda. Prim. quod in iure nulla assignatur confirmationis forma, sed sufficit aliquod siue dictum, siue factum, quo Superior declaret voluntatem suam confirmandi, vt e.g. installatio, siue intronizatio, & huiusmodi. Oldred. consil. 146. num. 6. Rota decis. 16. de conterf. præben. in nou. & decis. 261. num. 3. coram Emin. Card. Manric. Sigism. à Bonon. de elect. dub. 44. n. 5. Secund. quod gesta Capituli non legitimè congregati, quia congregans habebat impedimentum, per quod illud congregare non poterat, censenda sunt valida, nam congregatio Capituli est facta ab eo, cuius impedimentum latebat, nec ei titulus coloratus deerat, & communi errore à populo tenebatur posse Capitulum congregare, & ita gesta congregantis valere debent. Ita Vgolinus loquens de delegante de censuris tabula 1. cap. 2. §. 22. Sanch. vbi supr. n. 51.

DVB.

DVBIVM XXIII.

An electores teneantur pro bono pacis, ac quietis Prouinciæ duos Definitores ex qualibet parte eligere, Prouinciales verò modò ex vna, modò ex altera.

QVoniam ob multa capita iam notata factiosorum status videtur malus, imo ob mentis cæcitatem quasi pro securitate eorum status parum differre à damnatorum statu; ideo præsens quæsitum mouetur, an sit illud remedium respectu eorum ad illos coërcendos à tam periculoso statu, & ad eis concedendam securitatem conscientiæ, dico respectu eorum, quia ad Religionem spectat remedium rescandi factiones, vt dicam in 2. p. 121.

Not. prim. quod in primo, & secund. dubio fuit dictum, quod absolutè digniores sunt eligendi, sed quia, qui omnes excederent merito non poterant esse solùm in vna parte, ideo conclusum fuit, electores non carere culpa lethali eligendo ferè omnes ex vna factione, dictum fuit in gratiam alicuius docti moderni, vera resolutio modò sit, quod licet excessus recensitus ibi niteret, nullo modo eligi possunt sub pœna lethalis culpæ, quia adhuc non sunt digniores, vt ex præsenti conclusione demonstratiuè ex ferè omnium DD. doctrina patebit.

Not. secund. quod à DD. multi casus designantur, in quibus omisso digniori dari potest suffragium digno, duo videntur esse ad rem nostram. Primus quando maior pars eligentium vult seligere minus dignum, digniori neglecto, tunc potest quis conformari illis, eligendo dignum, quamuis iurasset de meliori eligendo. Ita Vega in summa mor. 1. part. tit. elect. Portell. tit elect. num. 20. Samuellius de elect. can tract. 1. disput 6. controuers. 5. Peirin. ex multis in formul. lit. E. cap. 2. num. 10. Diana part. 3. tract. 5. Miscel. resol. 116. Ratio est, quia nemo tenetur ad actum frustratorium, quamobrem Emin. Lugo de iustit. disp. 35. sect. 5. n. 35. inquit: ad bonam enim gubernationem futuram multum 122.

refert pax inter eligentes, & electos, & cæteris paribus, ille melius gubernabit, qui maiorem concordiam cum subditis habebit, cu ergo parui referat, quod dignior habeat meum suffragium nihil ei profuturum, & è contra, ad bonum commune, & ad meum multum referat auferre semina discordiæ inter me, & Prælatum futurum, potero ei dare meum suffragium, quando certò scio sine me ipsum eligendum esse, nec id posse vllo modo impediri, hanc ob causam Cardinales non potentes eligere, quem iudicabunt meliorem, ac digniorem, nec impedire electionem minus digni, sed tamen digni in summum Pontificem, possunt pro illo etiam suffragium dare, quando certi moraliter sunt de eius electione futura, quia multum refert ad pacificam gubernationem, quod communi consensu eligatur: hæc Lugo. Secundò, quando minus dignus est magis acceptus conuentui, seu Prouinciæ. Sanch. opusc. 1 lib. 2. cap. 1. dub. 4. citans Siluest. Caietan & Salon. Ratio est, inquit Caiet. in summ. tit. electio fine, quia non placet omnibus; vnde dicitur in cap. si fortè, vbi Geminianus, & cap. Nullus dist. 61. non posse dari Prælatum omnibus inuitis eligentibus, vel vniuersitate subditorum reluctante, videatur Diana ex multis vbi supr. Addo, aliquando posse eligi indignum, quando nullus alius dignus inuenitur ob maiora scandala, & damda impedienda. Ita Lessius de iustit. lib. 2. c. 34 dub 12. n. 55. Filliuc. in appendice tract 41. de beneficiis, cap. 4. num. 143. Lugo vbi supra sect. 2. n. 5.

123. Not. tert. non solùm posse eligi dignum, neglecto digniori, sed etiam debere. Ita docet Salon. 2. 2. quæst. 63. art. 2. affirmans omnes DD. in hoc conspirare, quod si necessitas, inquit, & bonum commune Ecclesiæ postulat, vt dignus præponatur digniori, non modo tunc id licere, verùm etiam ita debere fieri. Ratio est manifesta, quia cum beneficia primò, & potissimum sint instituta in vtilitatem Ecclesiæ, quando vtilitas Ecclesiæ ita postulat, sic necessariò est celebranda electio, quare Caietan. 2. 2. quæst. 185. art. 3. inquit in distributione Ecclesiastici regiminis principaliter non debet attendi remuneratio, siue meritum seruitiorum, seu quorumcunque aliorum beneficiorum, sed debet principaliter

cipaliter attendi vtilitas Ecclesiæ, præcipuè spiritualis: imo addo, non solùm debere ob vtilitatem Ecclesiæ, sed etiam, quia hic, & nunc, qui videntur minus digni, re vera sunt digniores. Salon. vbi supr. controu. 4. ait, quod eo ipso, quod dignus est vtilior, est dignior; concordat Lessius, de iustit. lib. 2. cap. 34. dub. 12. num. 50. dignissimus inquit, censetur, non qui est sanctissimus, & doctissimus, sed qui omnibus consideratis putatur optimè officio satisfacturus, Ecclesiæque futurus vtilissimus: non dissentit Azorius part. 2. lib. 6. c. 15. quæst. 1. is verò doctior, & sanctior habetur, qui ratione habitæ præfecturæ, ad quam assumitur, vtilior, & aptior est, quamuis absolutè alius, & peritior, & melior inueniatur: affirmat Sanchez opusc. 1. lib. 2. cap. 1. num. 5. ille minister simpliciter censendus est dignior, qui practicè, & moraliter iudicatur aptior, & Ecclesiæ vtilior: approbat Tabiena tit. elect. quæst. 13. & Gutierr. lib. 2. c. 11. num. 63. Primus dicit: in foro conscientiæ tenetur quis eligere meliorem, non simpliciter, id est, secundum quod est melior secundum charitatem, sed meliorem illi Prælaturæ, qui scilicet possit illam Ecclesiam & instruere, & defendere, & pacificè gubernare. Secundus ait: dignior, & magis idoneus est ille, qui cæteris aptior, & magis vtilis est ad beneficium, cui præficitur; omnésque alij DD. superius allegati hoc ipsum affirmant; quare mensura dignioru͂ desumenda est à necessitate Ecclesiæ, seu Prouinciæ, ita vt ille sit dignior, qui maiorem vtilitatem communi bono earum est allaturus. Tandem in hanc doctrinam conspirant omnes Canonistæ teste Rendina, quem citatum sequitur Barbos. in collect. DD. lib. 1. Decretal. cap. officij, de elect. quam tribus exemplis illustrant. Prim. si nobilis fuerit potentior, aliàs tamen idoneus, & vtilior Ecclesiæ, præferendus est sanctiori, & eruditiori. Secund. si diues fuerit vtilior, quia Ecclesia est ære alieno nimis grauata, præferendus est alteri, quamuis doctior foret. Tert. si doctior fuerit vtilior, &c. quia opus est expugnare hæreticos, præferendus est nobili, vel diuiti.

Conclusio.

Electores pro bono pacis, ac quietis possunt, ac debent 124.

 seligere

ſeligere duos Definitores ex vtraque factione, ac Prouinciales modò ex vna, & modò ex altera, quamuis ex vna parte eſſent meliores. Prima pars ſuadetur: ratio formalis, quare eligens dare poteſt ſuffragium minus digno, digniori omiſſo, videtur eſſe, quando maior vtilitas, quæ in fauorem boni communis ab inſignibus qualitatibus dignioris eliceretur, fruſtratur, cum maior pars eligentium in dignum inclinet: ergo, quando maior habetur vtilitas, & votum eligentis non fruſtratur, eo quod erit futurum vtiliſſimum communitati, poteſt eligens ſuffragari minus digno, digniori neglecto: ſed ſi in hac Prouincia duo Definitores ex vtraque parte, ac Prouinciales alternatim deligantur non parua, imò maxima inſurgit vtilitas, quia tolluntur inuidiæ, ſecantur odia, ceſſant murmurationes, fugit diſcordia, vniuntur animi, ac maximum pacis bonum totám coronat Prouinciam, quæ vtilitas non haberetur, ſi ſuffragia irent in meliores, imò multa damna inſurgerent, vt experientia docet: ergo huiuſmodi electiones poſſunt fieri, eſto ex vna parte eſſent digniores. Præterea ſi indignus poteſt eligi, quando nullus alius inueniatur ob maiora ſcandala euitanda, vt docent DD. ſuperiùs, quomodo eligi non poterit abſque labe peccati dignus, omiſſo digniori ob tot ſcandala reſecanda, cum dignior non ſit, dum damna ex eius electione oboriuntur? Adde, electio celebrata iuxta deſiderium ſubditorum, & libenter acceptata à ſubditis eſt præ cæteris electionibus Eccleſiæ vtilior, quia reddit, inquit Salonius vbi ſupr. regimen pacatum, & ſubditi ſunt promptiores ad obediendum electis: at cum tales electiones pariant iſtos effectus, vt clarum eſt: ergo. Tandem ad rectam gubernationem multùm refert pax inter eligentes, & electos, & cæteris paribus ille melius gubernabit, qui maiorem concordiam habebit cum ſubditis: ſed celebrando electiones modo prædicto bonum commune fouetur, eo quod in omnes electos, & electores excitatur maxima pax, & electi meliùs gubernabunt ob maiorem concordiam cum ſubditis: ergo huiuſmodi electiones abſque peccati labe poſſunt fieri.

125. Addo non ſolùm poſſe fieri, ſed debere, quæ eſt ſecunda pars

pars conclusionis, his argumentis fulcitur: beneficia primò, & potissimum sunt instituta in vtilitatem Ecclesiæ: Sed huiusmodi Prouincia necessitatur ad habendas has electiones ob vtilitatem maximam sequuturam, nam seditiones, & inuidiæ tollentur, & animi vnientur: ergo absque labe lethalis culpæ nequeunt prætermitti, aliàs beneficia non essent instituta in Ecclesiæ vtilitatem, sed in destructionem, vnde contrarium facientes peccant contra iustitiam commutatiuam, non consulendo bono ipsius Ecclesiæ, à qua ius eligendi acceperunt, & contra charitatem non inhærendo paci, sed adhærendo discordiæ: imò deberent fieri, quia violatur iustitia distributiua, eò quod omittuntur, & negliguntur meliores, & digniores, nam mensura digniorum desumenda est à necessitate, ac vtilitate Ecclesiæ, vtilior, ergo dignior dicunt Salonius, & Sanchez; vtilissimus, ergo dignissimus inquit Lessius, vtilior, atque aptior, ergo sanctior, & doctior, ait Azorius, qui scit instruere, defendere, & pacificè gubernare, ergo melior affirmat Tabiena; qui cæteris aptior, & magis vtilis est ad beneficium, cui præficitur, ergo dignior vult Gutierr. & cum huiusmodi Prouincia summopere hisce electionibus indigeat ad fugandas discordias, quæ secum trahunt omnia mala superiùs recensita, & ad introducendam pacem, & pacatum regimen, ex quibus non parua vtilitas est insurrectura: ergo isti homines erunt eligendi tanquam dignissimi, & aptissimi pro Prouinciæ regimine, aliàs negari nequit, quin peccetur contra iustitiam distributiuam. Suadetur etiam ex doctrina Caiet. in summ. tit. elect. asserentis, quod dignior dicitur secundum regimen illud nunc, & hic respectu talium ouium: quis negabit oues talis Prouinciæ pro sui concordia, & vnione non indigere talibus electionibus? ergo hi homines censendi sunt dignissimi, & non alij. Demum probatur ex doctrina Sanch. 1. opusc. lib. 2. cap. 1 dub 4. num. 6 quæ nos instruit, electos communi consensu, ac desiderio subditorum multò suauius, & meliùs gubernare, eisque promptius obediri: cum autem suauis, & pacata gubernatio sit Ecclesiæ, vel Reipublicæ vtilior, quæ sine dubio non mendicabitur ex huiusmodi electionibus: ergo

in talibus hominibus dignioritas præ aliis negari nequit.

126. Dices, ex nostra factione sunt digniores, eo quod sunt sanctiores, austeriores, & doctiores, ac prudentiores. Resp. in tua passione, & ambitione sunt digniores, non in ordine ad vtilitatem Prouinciæ, à qua mensuratur maior, & minor dignitas, vnde Azorius vbi supr. affirmat, sanctiorem, & doctiorem esse hominem, qui est vtilior, & aptior Ecclesiæ, ad quam assumitur, vide obiectionem primam dub. 18. & considera egregium dictum D. Chrysostom. 1. ad Corinth. cap. 7. hom. 9. *Oportet autem*, inquit, *omnibus, præferre concordiam quoniam hoc est, quod omnium maximam habet potentiam.* Ac si dicat loquendo in casu nostro, factionarij, factionarij vera, & iusta regula in ordine ad regimen pro dignoscendo qualitates, & mores tanquam digniores, est vnitas, pax, & concordia, hæc sunt illa maxima potentia obstans factionibus, ac seditionibus, quæ è directo funditus vnitatem regiminis destruunt, aliæ verò regulæ sunt obliquæ, & non rectæ, quæ pariunt, & nutriunt factiones, lites, & discordias, vnde quæso in vobis tot lites, factiones, ac seditiones, nisi quia declinastis à vera, & iusta regula pro mensura digniorum? oportet ergo omnibus præferre concordiam, aliàs semper nos lites oppriment, & seditiones regnabunt cum manifesto periculo æternæ damnationis.

127. Dices, æquitas huiusmodi electionum ex vtraque parte potiùs inseruiet ad firmandas, ac radicandas factiones, quàm ad destruendas. Respond. esse velamen pro ambitione tuenda, vultis factionarij destruere factiones lingua, & non votis, ac moribus, melius est aliquo modo fouere factiones tuta conscientia, quæ propriè non fouentur, vt dicam in sequenti dubio, sed potiùs procuratur bonum commune, quam eas nutrire vestro, & iniusto modo solito per tot annos maculando conscientiam, & implendo infernum animabus sanguine Christi redemptis, si vera sunt verba, amplectimini omnes, & tollite de medio factionum scandala, & consecrate igni huiusmodi scriptum.

Ad vos modo me conuerto ô factionarij; destruite, si potestis, hæc duo fundamenta, alterum, quod excessus in altera factione

factione nequit esse tantus supra aliam, vt tuta conscientia electio ex vna tantùm celebrari possit: alterum, quod quamuis excessus videretur esse, nihilominus eius factionarij nequeunt respici tanquam digniores, quia mensura digniorum non desumitur à personarum qualitatibus, sed à qualitatibus mẽsuratis ab vtilitate, ac necessitate Prouinciæ. Destruite inquam si potestis, vt sine peccato celebrare possitis more solito electiones? vereor, ne fundamenta destruendo aliqua tergiuersatione, quæ non deest ambitioni, simul animas destruatis, & in infernum demergatis.

Factiosi ante oculos semper habete pro dignoscendo meliori absque passionis velamine, auream illam sententiam Salonij, & Sanch. dub. 2. num. 5. vbi supr. dignitas non est attendenda metaphysicè (quod fortè vos facitis) ex solis qualitatibus eligendorum, sed moraliter, & practicè ex qualitatibus executioni mandatis, & redactis ad opus.

Pro fine est aduertendum, quod conclusio non est intelligenda, quando magnus esset excessus indiuiduorum in vna factione, vtpotè secundum tertiam partem, quia tunc seruari debet proportio, aliàs offenditur, & bonum commune, necnon & iustitia distributiua.

DVBIVM XXIV.

An electio celebrata iuxta doctrinam in superiori dubio relatam sit tuta in conscientia.

DVbium istud sit in gratiam cuiusdam viri meritis, zelóque insignis, qui non adhæret (licèt fortè sine fundamento) doctrinæ docenti, duos esse Definitores ex vtraque parte, seu factione deligendos, alternatímque Prouinciales, quoniam ei videtur, in maximum Religionis detrimentum ambitionis vitium nutriri, factionésque firmari, sit ergo 128.

Prim. not. quod mensura digniorum desumitur, vt dictum est, ex necessitate, seu indigentia Prouinciæ, huiusmodi necessitas

necessitas exoriri potest ex hominibus diuersarum nationum absque labe vitij, vnde eis multa conceduntur ad incommoda præcauenda, vel quando præter hoc, quod sunt diuersarum nationum ab ambitione regnandi ducti in partes, seu factiones abierunt, quamobrem quælibet pars ad se regimen attrahere intendit, idem intelligo de Prouincia, quæ, licèt diuersis non constet nationibus, in factiones tamen distracta est, quare possunt etiam ei aliqua concedi ad maius malum euitandum.

129. Not. secund. quod libertas necessaria pro valida electione non infringitur per statutum restringens ad certum Collegium; vel ad certum genus personarum, e g. ne Monachi in Priores monasterij sublimentur plures, quàm tres de vna natione. Ita Sylu. tit. elect. quæst. 26. Barbos. de iure Eccles. lib. 1. cap. 19. num. 232. Rodriq. tom. 2. quæst. 51. art. 11. Nauarr. lib. 1. consil. de constit. consil. 5. Mirand quæst. 23. art. 22. tom. 2. Ratio videtur esse multiplex. Prim. ne detur aliis occasio diffidendi, vt eisdem, quantùm fieri potest, resecetur occasio se subleuandi in superbiam, aliis in murmurationes prorumpendi, aliisque tandem nimis suæ genti, siue nationi tribuendi. Secund. quia idipsum habetur ex statutis multorum Collegiorum, quibus cauetur, ne ex eadem ciuitate erigantur in dignitates plures Collegæ, quàm vnus, ex eadem Diœcesi plures, quàm duo. Tert. quia non est abiicienda consuetudo, vt Superior, seu Abbas certi Monasterij ad talem dignitatem non euehatur, nisi de certo monasterio, cap. Cum dilectus, vnde non censetur tolli libertas, eo quod electio restringatur ad certum genus hominum. Ita Panorm. in cap. Cum terra, de elect. nam etiam Pontifex ad tantam dignitatem non assumitur nisi de Collegio Cardinalium, neque in Hispania fiunt beneficiarij nisi Hispani, in Gallia nisi Galli, videatur Nauarr. vbi supra.

130. Not. tert. quod, licèt verum sit electionem posse restringi ad certum genus personarum, nihilominus coarctari nequit ad certum numerum personarum, e. g. ad tres, vel quatuor vocales sine Summi Pontificis licentia, & authoritate, aliàs esset ipso iure nulla, & irrita. Ita Silu. Rodriq. Mirand.

Barbos.

Barb. vbi ſupr. Portell.tit. elect.n.4. Caſtell.de elect.cap.3. n.7.Lauor.tit.4.cap.2.n.11.Ratio eſt,quia huiuſmodi coarctatio aduerſatur bono regimini, & rectæ gubernationi, imò bono publico poſtulante libertatem eligentium, vt habetur ex cap. Cum terra,de elect. quare, inquit Mirand. vbi ſupr. videtur ferè impoſſibile, quod ſubditi ſic coarctati diligant, & ament Prælatos electos, & è contra, quos autem ſubditos amore non proſequantur Prælati, quonam pacto regere, & gubernare rectè poterunt, cum amor ſit, atque eſſe debeat totius boni regiminis, & rectæ gubernationis exordium; vice etiam verſa, quod ſubditi non amant, nullo pacto reuereri, debitámque obedientiam illis præſtare poterunt. Quamobrem non obſtantibus reſtrictionibus, & coarctationibus poſſunt electores eligere, quem maluerint, modò ſit dignus, & electio erit valida, & confirmanda etiam ab ipſis Prælatis, ac Superioribus, qui coarctationem ſtatuerunt. Ita Rodriquez, & Mirand. vbi ſupr.

Prima Concluſio.

Pro bono pacis, ac quietis poteſt condi ſtatutum, ne electio extendatur ad plures, quàm ad duos alicuius rationis, e.g. ne Priores, ſeu Guardiani monaſteriorum eligantur plures, quàm duo de vna natione, idem dic de Definitoribus. Concluſio habetur ſatis clara in ſecund. not. 131.

Dices, ſtatutum hoc videtur eſſe contra bonum commune; quia ſæpè meliores eſſent poſtponendi. Reſpond. ex Nauarr. vbi ſupr. quod rationes adductæ ſatis promouent illud, imò addo, quod alij ex alia natione ſunt digniores, quia menſura digniorum non mendicatur à qualitatibus perſonarum, ſed à neceſſitate Eccleſiæ, ad quam electi aſſumuntur.

Dices, in electionibus debet eſſe plena libertas deligendi ex Conc. Trid. ſeſſ. 25. c.6. Reſpond. adhuc remanere tantam libertatem, quanta eſt neceſſaria ad validè celebrandas electiones. Ita Nauarr. vbi ſupr.

Secunda Conclusio.

132. Pro bono pacis, ac quietis huius diuisæ Prouinciæ possunt electores tuta conscientia ad munera Definitoratus duos ex quatuor Definitoribus ex qualibet parte eleuare, ac alternatim eligere Prouincialem. Suadetur, quia si ad euitanda mala, quæ Prouinciam conturbare possunt, condi statutum potest, vt tot, & non plures de vna natione assumantur in dignitatem vt superius dictum est, quomodo electores non poterunt tuta conscientia seligere duos Definitores ex vtraque parte, &c. ad fugandas discordias, murmurationes sedandas, & resecanda mala superius enarrata, quæ totam Prouinciam conturbant? Adde, si vigent statuta in aliquibus Religionibus etiam à Sede Apostolica confirmata, quæ pro bono pacis, & quietis tales electiones, seu similes ordinant, quarum homines fortè ab ambitione ducti in factiones abierunt, quare electores non poterunt diligere duos, &c. absque stimulo conscientiæ? Vnde nefas est affirmare, quod electores celebrando modo descripto electiones sint in malo statu, quia esset affirmare aliquod durum de sancta Sede, quod impium erit.

133. Dices, conferre hoc pacto suffragia, videtur ambitionis vitium fouere. Respond. quod multa, ac infinita mala è Prouincia extirpantur, vt constat ex doctrina benè intellecta, imo ambitionis vitium infirmatur, & fortè omnino euellitur, quia vt notat Caietan. summ. tit. ambitio: tunc ambitio videtur esse peccatum mortale, quando quis vult honorari ob crimen aliquod, vel quando in illo honore ponit vltimum finem, id est, ob consequendum honorem non æstimat Deũ mortaliter offendere, vel præferre se aliis, quibus non est præferendus in distributione communium dignitatum, vel tandem desiderat honorem ad perpetrandum scelus puta tyrannidem, cum enim celebrantur electiones modo descripto, vitium ambitionis cum oppressione alterius factionis è medio tollitur, habetur etiam, ne quis præferatur alteri cui non est præferendus, quia cum dictum sit, quod merita difficillimè possunt esse in tanto excessu, vt non sint æqualia, vel quasi æqualia, maximè quia mensura dignorum

digniorum desumenda est à necessitate Prouinciæ, difficile potest dari peccatum mortale, præsertim cum munera, & officia ad quandam æqualitatem sint conferenda: adde, quod illa sitis naturalis ambitionis magna in parte gutta aquæ extinguitur, vt consideranti semper videbitur.

Dices potius est firmare diuisionem, quàm destruere. Respond. quod paulatim, ac sensim sine sensu resoluitur. Primò, quia capita factionum sunt euellenda, vt dicetur. Secundò, si Superiores tuta conscientia dignitates cupiunt possidere, tenentur se abdicare factionibus; aliàs se debent habere tanquam homines perditissimos, vt dixi superiùs. Tertiò si subditi volunt absque labe peccati viuere, tenentur celebrare electiones sine intentione firmandi diuisionem, sed hic, & nunc indigentiæ Prouinciæ inseruiendi. Quartò noui professi coguntur ad indifferentiam sub pœna lethalis culpæ. Quintò, quia non publicatur statutum obligans ad electiones modo præscripto celebrandas, sed est mera instructio ad consulendum propriis animabus, paci, ac quieti Prouinciæ. Quis enim non videt cumulatis hisce omnibus destruendum tandem factionis nomen, coalituros in vnum animos, pacem introductum iri, ac demum in electionibus campum libertati se se aperiturum?

DVBIVM XXV.

An doctrina allata in duobus præcedentibus dubiis, seu aliqua alia proportionalis distributio honorum, ac dignitatum accommodari possit cuidam Prouinciæ, quæ in diuersas factiones abire incipit; ducta vel à situ in quo sunt nati, vel à capite, quod homines sequuntur, vel à conciuibus, vel ab aliis similibus causis.

NOt. prim. quod diuisio originem trahere potest ex triplici capite inter Regulares. Primò ex hominibus di- 134.

uersæ nationis, vt sunt Hispani, Galli, Germani præseferentes quandam, & specialem æmulationem naturalem. Secundò à cupiditate regnandi, ac dominandi, nam, licet homines non sint diuersæ nationis, nihilominus vel à situ, in quo sunt geniti, vel à capite, quod sequuntur, &c. incipiunt murmurationibus, querelis, votis in electionibus, nonnullisque aliis artificiis maiores dignitates anhelare, minorésque proportionabiliter prætendere, ita vt diuisum imperium, dispersumque in Prouincia videre velint. Tertiò ab aliquibus, qui tanquam oppressi se volunt defendere ab aliis, qui totum regimen in proprium commodum, & suorum cumulare videntur, de isto verò non loquimur, eo quod non est seditio, sed potius defensio.

Not. secund. quod seditio (quæ sic definitur, Est, qua vnitas multitudinis dissoluitur discordantibus contra se inuicem partibus illius multitudinis) ex genere suo est peccatum mortale, vt docent S.Thom. 2. 2. quæst. 42. art. 1. S.Ant. 2. p. tit. 4. c. 8. de discordia Tabien. & Caiet. sum. tit. seditio, & videtur esse speciale peccatum, quia habet speciale bonum, cui opponitur, scilicet vnitatem, & pacem multitudinis. Porrò huiusmodi peccatum primò quidem, & principaliter pertinere videtur ad eos, qui pacem, & multitudinis vnitatem dissoluere intendunt. Ita Tabien. & S.Anton. vbi supr. Secundò ad eos, qui sequuntur scindentes Ciuitatem, Regnum, Religionem, necnon & domum, illi verò, qui bonum commune defendunt eis resistentes non sunt dicendi seditiosi, sicut illi, qui se defendunt non dicuntur rixosi, similiter qui multitudinem à potestate tyrannica liberant non sunt seditiosi, quia tyrannicum regimen non est iustum, nec ordinatur ad bonum commune, sed ad bonum priuatum regentis, vt patet per Philos. 3. pol. & 8. Ethic. ita DD. relati. Quæ vero mala ex ista pessima radice seditionis nascantur? varia quidem, & multa inquit S. Antonin. vbi supr. §. 4. præsertim iniustitia, quia partiales, & discordes sunt pleni passionibus timoris, & amoris ad compartialem, & odij erga aduersam partem, quæ peruertunt iudiciū interius. vt reputent malum bonum aduersę partis, & bonum malum suum consectatorem, vnde illum puniunt etiam innocen

innocentem, & istum consocium absoluunt maleficientem, oritur etiam perfidia, quia sunt tam firmi, & stabiles in propria partialitate, vt dici possit, eos potiùs fidem negaturos, quam partem, & sectam, quam sequuntur, tandem oboritur maleuolentia, quæ continua est in mentibus talium hominum, vnde Chrys. de compunct. cordis inquit. *Si inimicitiæ semel occupauerint homines, omnia quæ fiunt, quæ dicuntur, quæ audiuntur, ita accipiuntur, vt ad maiores, & longiores proficiant inimicitias.* Radix quidem horum trium malorum est seditio, radix verò seditionis videtur esse, inquit D. Anton. vbi supr. §.3 procuratio inordinata proprij commodi, quandò quis nimis intendit suæ vtilitati, vnde alij grauantur, & modicam cum eo possunt habere concordiam, quare dicebat Seneca. Principium discordiæ est aliquid ex communi suum facere: alia radix etiam assignatur ab Anton. videlicet honorum, & onerum distributio improportionata, quando enim nimis aliqui vexantur laboribus, alij nimis alleuantur, vel cum honores, & officia aliquibus copiosè conferuntur, alij autem parum, vel nihil eis fruuntur, excitatur inter eos discordia, & generatur inuidia: tandem designari potest alia radix, nimirum transgressionum punitio relaxata, nam cum delicta debita pœna non plectantur, mali, non paruam arripiunt audaciam alios lædendi, ex quo inimicitiæ, & discordiæ pullulant, & si puniuntur tantùm in debilibus, & in impotentibus, & non in maioribus, & potentibus, vnde non paruæ indignationes suscitantur, videatur D. Ant. vbi supr.

Prima Conclusio.

Electores possunt, ac debent in Definitores, seu Consultores secundum exigentiam Religionis eis suffragari votis, 135.
qui sunt diuersæ nationis, præferentes specialem, ac naturalem æmulationem. Conclusio sufficienter probatur ex speciali dubio dubio 2. tert. part.

Secunda Conclusio.

Vniones, seu potius diuisiones nonnullorum Religiosorum, quæ fiunt in Prouinciis ratione situs, amicitiarum, seu conciuium, &c. vnde sequitur suffragiorum fauor in electionibus e.g. ad vnum ipsorum eleuandum, quantum fieri potest, in Prouincialem, ac Definitorem, seu in locorum discretum, vel tandem ad sibi præstanda vota pro Prioribus, seu Guardianis, nequeũt iudicari nisi lethaliter peccaminosæ. Suadetur, quia præstant vota sub ratione amicitiæ, conciuium, aliarúmve rationum impertinentium, quæ non spectant ad merita necessario attendenda pro conferendis dignitatibus, ac honoribus, nam tali pacto præstare vota, vt omnes DD. asserunt, est peccatum mortale, quia fiunt acceptatores personarum: ergo tales vniones nequeunt esse nisi lethaliter malæ. Præterea peruertere finem officij, ad quem ordinatur officium pro bono communi conspirant etiam omnes DD. esse peccatum mortale: at cum finis reginninis, ac gubernationis sit vnitas, & pax, vt rectè notat Medina 1.2. quæst. 105. art. 1. & ab iis hominibus suis partialibus votis dissoluatur vnitas, quæ bonum commune conseruat, & pax inter alios eligentes conturbetur: ergo tanquam destructores finis rectæ gubernationis habendi sunt Addo, quod tunc principaliter committitur peccatum seditionis, quando homines curant vt vnitas dissoluatur, & pax diruatur, vt inquiunt Tabiena, & D. Anton. vbi supr. sed dum huiusmodi homines conferunt vota modo descripto, quantum in se est, intendunt diuisionem seminare in Prouincia, vnitatem dissipare, pacémque perturbare: ergo rei peccati seditionis habendi sunt. vnde Caietan. titul. seditio inspiciens istas paruas, & illicitas vniones, ait: & si vtraque pars hoc malo gaudet, quia neutra ad commune bonum, sed ad proprium tendit, vtrique seditiosi sunt: nec obstat, quod absque vnione nequeant fieri electiones, quia non loquimur de vnione suffragiorum, nam clarum est, quod illa resecata neque electiones celebrarentur, neque homines in Prælatos eleuarentur, sed loquimur de vnionibus personarum ratione situs, amicitiarum, &c. ex quibus sequitur suffragio

suffragiorum fauor iuxta dicta in conclusione, nam istæ sunt sectæ, factiones, & diuisiones, quæ in partes diuidunt corpus multitudinis à sua vnitate in maximum perfectionis damnum: nec obstat, quod quando merita sunt æqualia, potest elector suffragari amico, seu conciui, non vt amicitia sit principaliter motiua, sed impulsiua, quia huiusmodi doctrina admittitur vera à Doctoribus quando non sequitur scandalum, & bonum commune in sua integritate, & vnitate, per quam conseruatur, non periclitatur: nec obstat, quod amici, & conciues sint meliores, quia eo ipso quod incipiunt seditiosè se habere, fiunt omnibus peiores, maximè quia dignioritas secundum magis, & minus mendicatur ab vtilitate boni communis, quæ per istas vniones, seu diuisiones non insurgit, imò destruitur, percipite veritatem conclusionis à D. August. in dub. 15 relato: *Væ illis, qui oderunt vnitatem, & partes sibi faciunt in hominibus.* Et perpendite verba D. Petri Damiani concludentia horrendum exitum illius Monachi sectis, & seditionibus dediti, de quo in dub. 16. *Heu quàm perniciosa*, inquit, *res spiritus contumax, & litigiosus in Monacho! Hic enim, quia temporalem habere pacem cum suis fratribus noluit, æternæ pacis gaudium in tartarum demersus, amisit. Hoc autem, etsi præsenti stylo vsquequaque non congruat, idcirco tamen inter hæc apicibus mandare curauimus, vt rem memorabilem, ne obliuio tolleret, quasi ad paxillum funiculo stringeremus, atque hic quisquis inquietus edificat, ad quem finem lis animosa perducat.* Aduertant electores in suffragiis ferendis modo prædicto simoniam insurgere posse, vt videre est apud Samuellium de elect. can. tract. 2. disp. 2. contr. 3. & periculum annullandæ electionis, sicut idem Doctor clarè demonstrat referens multos DD. in tract. 3. disp. 1. contr. 2. concl. 3.

Tertia Conclusio.

Tuta conscientia nequeunt electores sub quocunque titulo etiam pacis, & quietis fouere pro dignitatibus, ac honoribus istas paruas vniones, neque secundum doctrinam relatam in duobus præcedentibus dubiis, neque secundum 136.

cundum aliam proportionem, ita vt suscitentur diuisiones, ac factiones in Prouincia. Suadetur primò: eos fouere, qui illicitis actionibus, aliisque mediis ab ambitione ministratis incipiunt seditiosè viuere, & in Republica discordiam seminare est peccatum mortale, eo quod sic agens cooperetur eorum malitiæ grauiter peccaminosæ: id quippè fieret, si electores sua vota conferrent talibus hominibus iuxta sensum in conclusione extensum, vt de se patet: igitur tenentur se abstinere à tali illicita distributione. Secund. vnusquisque tenetur sub mortali bonum commune tueri, eiúsque malis, præsertim grauibus quæ probabili moralitate ei occurrere possunt, quantùm in se est, obuiare: sed si tales homines secundum eorum desideria essent ad dignitates promouendi ab electoribus, infinita damna, quæ parturit seditio superiùs descripta, & paucis verbis cumulata à D. Antonin. vbi supr. §. 4. nulli autem magis commaculant communitatem discordiis, quàm seditiosi, & partiales, breui tempore dispersa viderentur ergo, vt electores, videantur bonum commune fouere, eiúsque damnis facillimè orituris obstare, nequeunt illis secundum desideria votis suffragari. Tert. ambitiosus constituitur in statu damnationis, quando eius ambitio maximum damnum Reipublicæ, & Ecclesiæ infert: huiusmodi autem homines ob cupiditatem regnandi, ac dominandi incipiunt Prouinciam grauiter damnificare in partes diuidendo multitudinem, pacem, ac vnitatem resecandi: ergo constituuntur in statu damnationis: ergo electores præbendo vota, eorum ambitioni adhærendo fiunt eorum mali status participes, tanquam causa damnorum: adde, quod Religio nullo modo tolerare potest inter Religiosos diuisionem, vt patet in dub. 2. secund. part igitur multo minus poterunt electores suis suffragiis auxilium præbere seditionibus.

137. Dices, multa sunt concedenda paci, & quieti Prouinciæ, ac proinde ex vi conscientiæ fuit firmatum, quod electores in Prouincia, de qua loquimur, seligere possunt duos Definitores ex vtraque parte, alternatimque Prouincialem: ergo etiam in ista, in qua vniones, seu diuisiones aliquo modo insurgunt, poterunt suffragatores ali-

qua

qua proportione vota præstare. Resp. quod non est parratio, quia in illa ob firmatas, ac radicatas factiones minus malum eligitur, & ideò huiusmodi doctrina fuit tradita tanquã tuta in conscientia, semper tamẽ in destructionem factionum, vt legenti patet, præsertim in vltima obiectione præcedentis dubij, in ista verò, quia factiones cœperunt pullulare, nec animos inter se totaliter diuiserunt, nullo modo est admittenda, sed sunt abscindendæ, & resecandæ factiones, discordiæ, seditiones, atque æmulationes omnibus remediis possibilibus, & violentis, vt benè notat Decianus de seditione, lib. 7. cap. 19. dicens: *Principiis debent obstare Principes, nam sæpè vsu compertum est, modicam scintillam magnum excitasse incendium*: aliàs esset in manu omnium subditorum ambitiosorum lites fingere, atque excitare, vt benè obseruat Bannes vbi supr. vt electores lege conscientiæ Regnum diuiderent, & superiores publicis statutis imperium, & regimen resecarent in damnum totius corporis Religionis, & ita de iniquitate arriperent commodum, & indigni promouerentur, quod nullo modo est tolerandum.

Dices, ex his hominibus seditiosis, & ambitiosis sunt celebrandæ electiones: ergo inhærendo paci æqualitas est seruanda, & id videtur vtilius Prouinciæ. Respond. quod si inuenirentur alij indifferentes, hi sunt eligendi vsque ad concordiam hominum seditiosorum, quare si electiones nequeunt celebrari nisi de istis, nullo modo ad æqualitatem, & hoc ad resecandam, ac extirpandam funditus diuisionem, quæ incipit sensim sine sensu venena per Prouinciam dispergere, sed tali modo, ac tali arte, vt omnes aliquo modo participent, saltem diuersis temporibus, de commodis, absque eo quòd generetur seditio, quia vt benè dicit S. Anton. vbi supr. multos cumulare honoribus, ac dignitatibus, aliis verò parum, aut nihil dispensare, generat discordiam: quamobrem illa vota, quæ sub nomine pacis ad æqualitatem factionum possunt conferri, sub nomine belli præstabuntur, vnde damna paulatim, ac sensim, sine sensu suscitabuntur, teste Prouincia, de qua loquimur. 138.

Dices, in prima conclusione fuit dictum, quod homines 1399.

diuersæ nationis debent deligi, &c. ergo & isti, maximè quia videntur diuersa statuta aliquarum Religionum, etiam à Sede Apostolica confirmata, quæ ordinant huiusmodi electiones. Respond. maximum videtur discrimen, quia, cum illi homines sint diuersæ nationis præseferentes specialem, ac naturalem æmulationem, vt dicam suo loco, ideò quasi naturalem diuisionem statuunt, vnde quod est diuisum à natura, arte, industria, zelo, ac sancta vnione vnitur, & in vnum colligitur, in istis verò nulla inuenitur diuisio, nisi illa à sibimetipsis desiderio dominandi, ac regnandi fabricata, ideò nullo modo, & modo descripto eligi debent, quia esset verè seditionem fouere, quod tuta conscientia fieri nequit. Ad statuta verò Religionum dicitur, quod ferè omnia sunt ordinata in fauorem diuersarum nationum, & ad pacem conciliandam, concordiámque introducendam, & si aliqua leguntur inter homines eiusdem nationis raró leguntur, & ad euitanda maiora mala ob malum diuisionis inueteratum: aduertit tandem Bannes vbi supr. quod huiusmodi leges non debent condi frequenter, aliàs communiter beneficia, quasi ad ius hæreditarium reducerentur, & dissidiosi eligendi essent, eo quod iam esset lege firmatum, qui deberent eligi.

DVBIVM XXVI.

An Generalis mittere teneatur iuxta petitionem partis læsæ Visitatorem pro eius subleuatione, quando ipse eam adire non potest.

140. DVbium mouetur, hoc præsupposito, quod homines factiosi nolint modo descripto vnitati, ac paci adhærere, pro intelligentia ergo sit prim. not. quod Emm. Rodriq. tom. 2. quæst. 4. art. 1. quærit, an Generales sint obligati mittere Visitatores ad Prouincias visitandas, affirmatiuè ex multis concludit. Ratio videtur esse, & fundatur in multis legibus, quia cum Princeps reddere teneatur rationem de

de grauamine illato subditis à suis officialibus, ideò eorum syndicatus fuit adinuentus, vnde in Euangelio habetur, vt vnusquisque reddat rationem villicationis suæ; hinc colligit art.2 iuxta decreta Concil. Trident. sess. 25. de Regul. cap.1. & tradita à Nauarr. cap. Nullum, num.24. & 34. quod opus est in Religionibus adesse frequentes visitatores ex eodem ordine, qui intentiones fratrum diligenter inquirant, quibus denuntientur, quæ in capite, & in membris corrigenda videantur, quasi dicere velit, ad Visitatoris munus non solùm spectat grauia delicta punire, eáque in futurum præcauere, sed Religiosorum animos indagare, ne artificiis, aliisque mediis ab ambitione inuentis regimen diuidant, & homines in factiones, ac schismata dispergant.

Not. secund. quod duobus modis à factione oppressa requiri potest Visitator apud Generalem. Prim. non solùm pro eius subleuatione, sed simul cum oppressione alterius partis, ita vt Visitator tollat regimen è manibus partis opprimentis, & petenti tribuat, id nullo modo tuta conscientia potest fieri, quia intendit lædere alteram in bonis, ad quæ habet ius, & pacem conturbare, necnon & vnionem dirimere in maximum Religionis damnum, imò hoc videtur tyrannicum ex mente Tabienæ tit. seditio in fine. Secund. ad tollendam oppressionem, quam patitur à parte regnante, ad seruandam æqualitatem in bonis Religionis, & ad pacem introducendam, hoc non videtur illicitum, nec conuentio, quæ fit contra superiores regnantes, potest dici conspiratio à lege prohibita, vt ex multis canonistis notat Emm. Rodriq. vide etiam Decianum de seditiosis, lib.7.c.19.n.48.tom.2. 141.

Not. tert. quod quando Religiosus emittit professionem in Religione approbata, initur quidam contractus tacitus inter Religionem, & Religiosum, ita vt iste se transferat in potestatem, & ius Religionis ad obsequium ordinis faciens se membrum illius, & teneatur omnia opera sua in Religionis fauorem impendere, & obedire Superioribus intra promissæ obedientiæ terminum, & vicissim Religio se obliget ad illum tractandum tanquam filium, eique pro- 142.

uidendum de necessariis tam in spiritualibus, quàm in corporalibus, tribuens quoque omne ius tam passiuum, quàm actiuum in omnibus electionibus, ac officiis. Ita Less. de iust. lib. 2. cap. 41. dub. 8. num. 67. Llamas 3. part. met c. 13. §. 14. Peirin. de Prælato, quæst. 1. cap. 5. §. 1. num. 58. Ex qua doctrina obiter possunt resolui multi casus facllimè occurrentes, scilicet quando Superior necessaria subdito negat quoad victum, & vestitum iuxta Religionis paupertatem, peccat mortaliter, & potest tunc subditus aliunde sibi prouidere absque labe peccati contra paupertatis votum, quia suum recipit, & non alienum, nec actum dominij exercet, quia tali pacto votum emisit. Petr. Nauarr. lib. 3. de restit. cap. 1. num. 196. Rodriq. tom. 3. quæst. 29. art. 10. Sanchez summ. lib. 7. cap. 19. num. 54. videatur etiam Castrus Palaus part. 3. de obedient. disp. 3. part. 23. num. 10. scilicet, quando Prælati negant studium Religioso benemerito, peccant etiam lethaliter, quia eius ius in re graui læditur, nisi aliter postulet bonum commune, quando Prælati subdito negant lectoratum, aliosque gradus præseferentes dispositiones pro maioribus dignitatibus, timentes, ne sibi locum arripiant, vel per passionem, seu indignationem ne ascendant, capútque extollant, peccant mortaliter, & propter rationem relatam, & propter damnum, quod infertur Religioni, & propter ambitionem cum alterius oppressione.

Conclusio.

143. Potest pars oppressa contra factionem imperantem Visitatorem à Generali petere iuxta secundam acceptionem in secund. not designatam, Generalis verò annuere postulationi tenetur, ac tempore congruo Visitatorem pro eius subleuatione mittere. Prima pars suadetur: quicunque grauatur, & aliquod incommodum patitur pro sua subleuatione potest recurrere ad Superiores, cuius munus est vnicuique reddere, quod suum est: sed pars oppressa magnum patitur incommodum in rebus, quæ de iustitia ei debentur: ergo recurrere potest ad Prælatos, vt damnum tollant, ac grauamen abscindant, vnde dicit Mirand. tom. 2. q. 24 art. 1. conclus. 2.

conclus. 2. quod vnusquisque potest confugere ad Superiores, cum aliquod patitur damnum, & incommodum, veluti ad quandam animatam iustitiam, quorum iudicium debet procedere ex habitu, & inclinatione iustitiæ, qua quis propendet, & inclinat adhoc, vt quod suum est, reddat vnicuique: doctrina quippe mendicata à D. Thom. 2.2. q.61. art. 1. qui refert auream sententiam Aristot. 5. Ethic. 4. asserentis, *quod homines ad iudicem confugiunt sicut ad quandam iustitiam animatam.* Secunda pars quoque suadetur, quia, si de qualibet iniustitia, quam ex malo regimine Superiorum inferiorum patiuntur subditi, tenetur supremus Prælatus rationem ante Deum reddere: ergo, ne istud onus ante tribunal summi iudicis ferat, tenebitur petitioni partis læsæ annuere, Visitatorem destinando. Tandem tertia pars probatur: ex vi contractus initi per professionem inter Superiorem, & subditū vterque tenetur ad ea, quæ fuerunt cōtracta, aliàs tanquam iniustus habendus est contractus: at Superiores illius Prouinciæ negant ea, quæ fuerunt tacitè promissa parti opppressæ: ergo Superior maior, in quo pro bonorum distributione specialiter Religio residet, ea, quæ ad iustitiam contractus spectant, concedere debet: ergo Visitator: secundum æqualitatem designatam vsque ad remedium adhibendum à tota Religione pro factionum extinctione, obstringitur ad subleuandam partem oppressam. Percipe, quæso, Generalis ea, quæ egregiè dicit Rodrig. tom. 2. quæst. 2 art. 1. pro tuo munere rectè gerendo. Quando Generalis deputat Visitatorem pro visitatione alicuius Prouinciæ tenetur non solùm deputare virum scientia, & experientia ornatum, sed etiam segregatum ab omni affectione humana, vt possit malos coërcere, & diuisos in vnum congregare, gestando in manu stateram, quæ non declinet, neque ad dexteram, neque ad sinistram, sed vnicuique det, quod suum est, contrarium facientes non sunt appellandi iudices, cum sint partiales, & fautores factionum, & seditionum prout in iure solent appellari iuxta Baldum, speculatorem, & Auendanum.

Dices, huiusmodi postulatio aduersatur perfectioni Religiosorum, quæ contemptum omnium honorum docet, & 144.

cum ad Generalem spectet homines ad illam promouere, consequenter non debet partis læsæ postulationi annuere, visitatorem destinando. Respond. prim. esse argumentum patientiæ, vt dixi in 3.dub. & ideo nullius roboris, vide ea, quæ ibi dixi. Secundò cum de duobus malis minus semper sit eligendum, minus quippe malum est petitionem admittere contra perfectionem, quàm permittere dominium in parte regnante in malo statu ob administratum regimen cum aliorum oppressione, & propter seditionem, quæ conseruatur, & propter mala, quæ continuò suscitantur.

DVBIVM XXVII.

An visitator teneatur partem oppressam subleuare, pœnas debitas infligere illis, qui iustitiam distributiuam læserunt, & curare, vt in omnibus electionibus, ac officiis, quantum fieri potest, æqualitas seruetur.

145. NOt. prim. quod iustitia, vt optimè notat Ambros. lib. offic. cap. 23. est virtus quædam moralis, quæ; quod suum est reddit vnicuique. Et S.Augustin. de lib.arb.lib.1. cap.13.& lib.de quantitate animæ,c.9. & Bellarm.de Princip.Christ.lib.1.cap.1.vnde dicitur Sap.1.*Diligite iustitiam, qui iudicatis terram*, & S. August. 2.de Ciuit.cap.21.ait.*Rempublicam regi, aut stare non posse sine iustitia*.Prætermisso membro commutatiuæ, diuiditur aliud membrum distributiuæ in remuneratiuam, quæ præmia distribuit secundum merita, & in punitiuam, quæ delicta sine debita pœna non relinquit. Tenetur ergo Prælatus delicta punire, vt docet S. Thom. 2.2.quæst.63.art.4. Mirand. tom.2.quæst.5.art.5. conclus.3.& omnes alij DD.quia ad bonum publicum spectat, vt mali homines sint puniti, & leges obseruentur, quia etiam, inquit Gellius lib.6.cap.14.vt malefactor attentior, correptiórque fiat, vnde Suarez 3. de Relig. lib.2. cap. 18. num.9.

num.9.ex Vasquez dicit, quod in Prælatis debet esse aliqua iurisdictio coactiua, quia sine illa nequit hominum congregatio sufficienter gubernari, quare non lethali culpa vacabit dissimulans delicta ob pigritiam, vel verecundiam, vel ob metum in inimicitias incurrendi, ne impediatur à consecutione alicuius boni, vel amissione alicuius rei. Ita Peirin.de Prælato, quæst.1.cap.7.num.15.

Not. secund. quod ad rectè iudicandum, & puniendum est necessaria scientia, ideò Prælatus regularis debet esse vir literatus, vt habetur ex Psalm.2. *Erudimini, qui iudicatis terram*, & Exod.18. *Prouide ex omni tribu viros sapientes, & constitue ex eis tribunos.* Et ex Conc. Trident. sess. 22. de reform. cap.3. Tres autem gradus scientiæ communiter enumerant DD. Primus est, quo quis scit definire, & explicare difficillimas quæstiones pertinentes ad suum munus, & hæc appellatur scientia eminens. Secundus, quo quis scit enodare eas quæ communiter occurrunt, quamuis non obscurissimas, & difficillimas, & nuncupatur mediocris. Tertius, quo quis potest satisfacere suo muneri authores legendo, Doctores consulendo, & de eis, quæ nescit, vel de dubiis interrogando, & apellatur scientia idonea, & sufficiens. Innoc. cap.Cum in cunctis de elect.num.2. Azor.part.2. lib.6.c.7. quæst.3.& alij. Prima conuenit Generali, vt ait S.Thom.in addict. 3. part. q.36. art.2. *Ad Superiores Sacerdotes, scilicet Episcopos pertinet, vt etiam ea, quæ difficultatem in lege facere possunt, sciant, & tantò magis, quantò in maiori gradu collocantur.* Secundò spectat ad Prouincialem, quia, licet debeat exercere omnia officia in sua Prouincia, quæ Generalis in tota Religione, nihilominus non tam ardua, & passim ei occurrunt, vt Generali. Tertia pertinet ad Priorem, seu Guardianum, quia pauca negotia ei occurrunt, quæ facillimè enodare non possit. Verùm defectus huius scientiæ in Prælato minori potest suppleri diuturno vsu, & longa experientia, etiamsi Grammaticam, & linguam Latinam penitus ignoret. Azor. vbi supr. quæst.6. Regin in praxi lib.1. tract.3.num.123. Sigismund.à Bonon.de elect.dub.60 n.3. ardens quoque charitas, vitæ, morúmque probitas possunt supplere scientiæ defectum. Angel.tit. Clericus.2. n.4. fine.

Silu.eod num.1.dict.1.Peirin.de Prælato quæst.2.c.2.n.33. Addo, vbi desunt literati possunt eligi in Guardianos & Priores. Maiolus lib.1. de irreg.cap.30.num.9.Menoch de arb.lib.2. casu 425. num.44. vbi verò nulla ex dictis causis intercedit, nequit cum illiteratis dispensari, vt ad dignitates assumantur.Maiol.loc.cit.num.13.Diaz in praxi c.21. num.5. concludo, quod in conuentibus paruis potest eligi iuuenis non probatus ad faciendum de eo experimentum probato postposito, quia nisi quis probetur, nunquam dici potest probatus. Peirin. de Prælato, quæst.2.c.3.§.15. num.133.

Conclusio.

146. Visitator tenetur punire eos, qui non seruarunt iustitiam distributiuam, oppressos subleuare, & curare, vt in omnibus, quantùm moraliter fieri potest officiis, cæterisque bonis æqualitas seruetur. Prima pars suadetur, quia superiùs dictum est, quod Prælatus tenetur punire delicta, tum quia ad bonum commune Religionis spectat, vt mali homines sint puniti,tum vt malus fiat attentior, & correctior, quantò magis delictum istorum partialium est puniendum, quod appellari potest vitium vitiorum, ex quo omnia mala enarrata exoriuntur, nam huiusmodi punitio propriè spectat ad bonum Prouinciæ, & multùm spectat ad pacem introducendam, vt isti fiant attentiores, & correctiores, & sint in exemplum aliorum. Recordentur Prælati, quod in hoc multum est insistendum, quia aduertit Decianus lib.7. de seditiosis, cap.19. *Quod serpunt sensim seditiones, & quod sanum est in Republica vitiant*.Secund.pars probatur prim.ex Isa 1. *Quærite iudicium, subuenite oppresso*, &c. Secund.quia, vt dicit Mirand. tom.2. quæst.5. art.5. proprissimum iudicum, & Prælatorum munus est, pusillos à potentibus protegere, eripere, atque defendere. Tert.quia nihil sui, vel alienum eis præstabit, sed concedet ea, quæ suæ professionis contractu acquisierunt cum Religione, ad quæ tenetur superior. Tertia pars habetur ox præcedentibus dubiis, sed præsertim, quia pax, & tranquillitas Reipublicæ, per quæ conserua.

conseruatur, oriuntur ex æqualitate, quæ reperitur inter ciues, sicut enim humanum corpus, cum humores sunt in æquali proportione commensurati, nec vnus alteri, nisi secundum quod par est, præponderat, vel dominatur, conseruatur in pace, & sanitate, ita Religionis salus, & pax, atque conseruatio, in ista Prouincia orientur, quando honores, ac onera iustitia Prælati æqualiter, quantùm fieri potest, dispensabit; percipe Prælate doctrinam D. Thom. de reg Princ.lib.4.cap.3 alibi relatam. *Iustitia est constans, & perpetua voluntas ius suum vnicuique tribuens, quæ quidem siue legalis, quæ dominatum iustum vocatur à Philosopho, siue distributiua, siue commutatiua, quæ partes iustitiæ omnes sunt politicæ, in Ciuitatibus sunt præcipuè necessariæ, imò sine eis exerceri non possunt, vt Philosophus tradit in 5. Eth. nec ciuitates conseruari.* Adde. *Qui autem*, inquit Cic. 1. de officiis, *parti ciuium consulunt, & partem negligunt rem perniciosissimam in ciuitatem inducunt, seditionem, & discordiam*: Ergo, à contrariis, qui omnibus partibus consulit æqualiter dispensando honores, & onera rem optimam extendit in Rempublicam, pacem scilicet, ac vnitatem, quare Prælati omnes attendere, & meditari debēt illam auream sententiam Chrysost. hom. 32. ad Cor. 1. *Quomodo magna non omnibus Deus donauit omnia, sed illis quidem hoc, his verò illud: ita etiam fecit in minoribus, ne his quidem omnibus propositis, hoc autem fecit, magnum ex eo ædificans consensum, & charitatem, vt vnusquisque opus habens proximo ad fratrem congregetur, hoc & Deus administrauit in artibus, hoc & in elementis, hoc & in plantis, & in membris nostris, &, vt semel dicam, in omnibus*: nota (in omnibus) quasi dicere velit, in regiminibus etiam hoc elucescit, nam Deus singulis dispensauit aliquod talentum, vt administratores à meritis coacti iuxta eorum proportionem honores, dignitates, officia, atque onera distribuerent, vt ex his vnitas, ac concordia tanquam fundamenta boni communis, & regiminis ædificarentur. Aduertant Visitatores, quod possunt per censuras, aliásque pœnas coërcere partes diuisas ad concordiam, & vnionem, videte ea, quæ notantur in dub. 3. 2. part.

DVBIVM XXVIII.

An Visitator teneatur capita factionum, præsertim quæ Prælaturis fruuntur, à concursu in electionibus euellere, & à Prouincia, si opus erit, expellere.

147. NOt. prim. non ignorari huiusmodi ignem diuisionum, ac seditionum, difficillimè posse à Visitatore extingui, quia vt benè notant Decianus, & Rodriq. imò Gregor. Nazianz. in dub. 18. relati colore zeli iustitiæ, & boni regiminis, necnon & Religionis est accensus, & radicatus, ita vt in omnibus ardeat quædam flamma zeli, quæ illico ad interrogationem superioris in omnium ore elucescit, & vibrat ad eam extinguendam; non ideò tamen eximitur à congruis mediis pro eius extinctione, à monitionibus scilicet, demonstrando factionariis statum damnationis, in quo sub specie zeli sunt inuoluti, à cohortationibus ad pacem, vt vult Conc. Trid. sess. 24. cap. 3. de reform. sed nec ab illo potentissimo remedio, nimirum abscissione capitum à concursu in electionibus, vt rectè insinuat Gratianus 2. q. 7. cap. Præsumunt. cap. Si quid. cap. Metropol. & cap. Inquit. vbi *Sicut laudabile, discretúmque est reuerentiam, & honorem debitum exhibere Prælato, ita rectitudinis, & Dei timoris est, si quæ inter eos correctione indigent, nulla dissimulatione postponere, ne totum, quod absit, corpus incipiat morbus inuadere, si languor non fuerit curatus in capite.*

148. Not. secund. quod propter multas variásque rationes, ita ordinante diuina Prouidentia, necessarium fuit hominem naturaliter in multorum societate vitam degere, vt insinuat D. Thom. 1. de regim. Princip. cap. 1. vnde etiam opus fuit multitudinem regi, atque gubernari, vt idem Sanctus testatur. *Si ergo*, inquit, *naturale est homini, quod in societate multorum viuat, necesse est in hominibus esse, per quod multitudo regatur*, & id videtur esse ei naturale, vt ostendit idem Sanctus vbi supr. lib. 3. cap. 9. hisce verbis. *Sed vtrum dominium*

nium hominis super hominem sit naturale, vel à Deo permissum, vel prouisum, ex iam dictis veritas haberi potest, quia, si loquamur de dominio per modum seruilis subiectionis, introductum est per peccatum, sed si loquamur de dominio prout importat officium consulendi, & dirigendi, isto modo quasi naturale potest dici, quia etiam in statu innocentiæ fuisset, &c. Intentio ergo eius, qui præest, dirigi debet ad salutem hominum procurandam, vt idem Doctor affirmat vbi supr. lib. 1. cap. 1. & tunc id consequetur, quando finis regiminis, quod est bonum vnitatis, & concordiæ conseruabitur, & si deperditum fuerit solicitè excitabitur: bonum dico vnitatis summæ excellentiæ, ac eximiæ virtutis. *Meritum*, inquit August in Appendice de diuersis, serm. 57. tom. 10. *Christianæ virtutis vilescit in cunctis, si vnitatem non habet pacis*, quare cogor dicere cum Lactantio Firmiano lib. de ira, cap. 12. illam esse donum Dei, è cœlo pro hominum vtilitate elapsum. *Timor Dei*, inquit Lactantius, *solus est, qui hominum societatem inter se custodit:* & cum omnis potestas sit à Deo, vt ad Rom. 13. dicit Paulus, sequitur, quod, qui gerunt regentis potestatem, sint Vicedei in terra, vt scribit S. Thom. vbi supr. lib. 2. cap. 16. & ministri supremi Imperatoris, subdit Paulus, quamobrem fideles ministri Imperantis non erunt, nisi toto conatu curent vt hominum vnitas seruetur, vt monet S. Thom. vbi supr. lib. 1. cap. 2. ex illo Pauli ad Ephes. 4. *Soliciti sitis seruare vnitatem spiritus in vinculo pacis.*

Dixi, (& hoc sit tert. not.) cum Paulo, omnem potestatem, 149.
qua fruuntur homines in terra, à Deo elabi, nihilominus huic sacro textui, alius textus obstare videtur, & est Oseæ 8. dicentis. *Ipsi regnauerunt, & non ex me, Principes extiterunt. & non cognoui*, quorum loca subtili explicatione enodat, & concordat S. Thom. ad Rom. cap. 13. *Ad hoc dicendum est*, inquit, *quod regia potestas, vel cuiuscunque alterius dignitatis potest considerari quantùm ad tria. Vno quidem modo quantùm ad ipsam potestatem, & sic est à Deo, per quem Reges regnant, vt dicitur Prou. 8. Alio modo potest considerari quantùm ad modum adipiscendi potestatem, & sic quandoque est à Deo, quando scilicet aliquis ordinatè potestatem adipiscitur secundum illud ad Hebr. 5. Nemo sibi honorem assumat, sed qui vocatur à Deo*

tanquam Aaron, quandoque non est à Deo, sed ex peruerso hominis appetitu, qui per ambitionem, vel quocunque alio illicito modo potestatem adipiscitur. Amos 6. Nunquid non in fortitudine nostra assumpsimus nobis cornua. Tertio modo potest considerari quantùm ad vsum ipsius, & sic quandoque est à Deo, puta cum aliquis secundum praecepta diuinæ iustitiæ vtitur concessa sibi potestate secundum illud Prouerb. 8. Per me Reges regnant, &c. quandoque autem non est à Deo, puta cum aliqui potestate sibi data vtuntur contra diuinam iustitiam, secundùm illud Psalm. 2. Astiterunt Reges terræ, & Principes conuenerunt in vnum aduersus Dominum, &c. Hæc D.Thom.

Conclusio.

150. Factionum capita à concursu in electionibus euellere, & à Prouincia, si opus erit, expellere debet Visitator. Suadetur primò, de ratione intrinseca muneris ministrorum Dei in assumpta potestate pro animarum regimine est, vt soliciti sint inter homines sibi subiectos concordiam, vnitatémque seruare, vt vult D. Paulus vbi supr. quæ, si sunt deperditæ, per regentis industriam sunt procurandæ, vt dicit S.Thom. de reg. Princ. lib. 1. cap. 15. Sed huiusmodi capita factionum in assumpto regimine induunt personam ministrorum Dei: ergo ad ea spectat solicitè vnitatem seruare, ac industriosè, si est deperdita, procurare: sed sic est, quod ab ipsis vtrumque munus negligitur, imò solicitè discordias seminant, & exortas industriosè nutriunt: Igitur Visitator solicitus debet esse ea expellere in electionibus à concursu, &, si opus erit, à Prouincia tanquam ministros non rectè, ac fideliter sui Domini negotium tractantes. Secundò non solùm ratio ministrorum Dei petit vt vnitas in populis procuretur, & seruetur, sed, vt in eos extendatur, vt sint inter se se concordes in tradenda doctrina pro subditorum instructione, & in vnitate spiritus vnanimiter viuant, vt habetur ex verbis Dei Moysi traditis, postquam congregari iussit septuaginta seniores. *Auferam,* inquit, *de spiritu tuo, tradámque eis, vt sustentent tecum onus populi, & non solus graueris.* Num. 11. Cur de spiritu

ſpiritu Moyſis partitus eſt, qui immenſis cæleſtium gratiarum theſauris abundabat? optimè ad rem noſtram D. Petr. Damianus in libello gratiſſimo cap. 14. *De ſpiritu Moyſis vires dediſſe Dominus dicitur, vt & ordinatores, & ordinatos vnum debere ſpiritum habere perſpicuum doceatur, quatenus Rectores Eccleſiæ nequaquam inter ſe diuerſa ſentiant, vnde ſchiſmata, aut hæreſes peſtilenter emergant, ſed vnum omnes concorditer doceant, atque in vnitate ſpiritus vnanimiter viuant*: ſed huiuſmodi capita factionum diuerſis dogmatibus ſubditos imbuunt docentibus ſub ſpecie zeli diſſidia nutrire, factionéſque conſeruare, & longè viuunt ab vnitate ſpiritus inter ſe, ſed in medio ſunt tanquam capita iurgiorum, & diſcordiarum: igitur quis non concludet eſſe à concurſu expellenda à Viſitatore? Tertio qui poteſtate vtitur non conceſſa à ſummo Datore, non eſt dignus fungi officio, cui eſt annexa huiuſmodi poteſtas: ſed tales homines circa animarum regimen fruuntur poteſtate provt in ſecunda acceptione tertij modi à D. Thom. vbi ſupr. in tert. not. deſignati, quæ elapſa è cœlo non videtur eſſe, nam ſuis functionibus non fauent iuſtitiæ commutatiuæ, neque fouent iuſtitiam diſtributiuam, quæ incolumem ſeruāt Rempublicam, vt dixi in præcedenti dubio ex mente S. Thom igitur tali officio merentur priuari, ne inſurgat talis inordinatio, quod poteſtas ſit à Deo, & eius vſus ab authore diſcordiarū. Quarto ſuadetur ex Conc. Trid. ſeſſ. 25. c. 1. de Reg. vbi dicitur, quod à Prælatis Regularium ea, quæ ſpectant ad ſubſtantiam vitæ regularis relaxari non poſſunt, ſi enim illa, quæ baſes ſunt, & fundamentum totius regularis diſciplinæ exactè nō fuerint conſeruatæ, totum corruat ædificium, neceſſe eſt: ſed factionum capita ſuis doctrinis, & malis exemplis à corpore Prouinciæ vnitatem reſecant, pacémque euellunt, quæ ſunt baſes, & fundamentum, ſuper quæ firmatur, & erigitur tota perfectionis machina, vt inſinuat D Bernard. lib 2. de conſiderat. ad Eugen. ex illo Chriſti Domini Ioan. 21. quando vniuerſas oues ſuas vni Petro commiſit. *Committens*, inquit, *vni, vnitatem omnibus commendauit, vbi vnitas, ibi perfectio.* Ergo, ne quamprimum totum perfectionis ædificium corruat, arcenda ſunt à concurſu in electionibus, & ſi opus erit,

 etiam

etiam à Prouincia. Quintò suadetur ex D. Hieron. super Ezech. à Gratiano lib.4. resecando 24. quæst. 3. relatus, & ex Vlpiano Iurisc. l. congruit. ff de officiis Præsid. Prim. inquit. *Resecandæ sunt putridæ carnes, & scabiosa ouis à caulis repellenda, ne tota domus, massa, corpus, & pecora ardeant, corrumpantur, putrescant, & intereant.* Secundo ait, *Congruit bono communi, & graui præsidi curare, vt pacata, atque quieta Respublica sit, quam regit, quod non difficile obtinebit, si solicitè agat, vt malis hominibus Prouincia careat, eosque conquirat.* Et ratio satis manifesta videtur, quia Prælatus tenetur Prouinciam vitiis expurgare: nequit in membris ob multitudinem: ergo saltem in capite, vt mos est apud omnes. Vide ea, quæ dicit Decianus vbi supr. & percipe exemplum ex sacra Script. Num. 25. omnes Israëlitæ grauissimè peccarunt, dum à fœminis Moabitis prouocati in luxuriam, & idololatriam corruerunt, & nihilominus eorum tantùm Principes puniuntur. *Tolle*, inquit, Deus ad Moysem, *cunctos Principes populi, & suspende eos contra solem in patibulis, vt auertatur furor meus ab Israël.* Supra quem locum inquit Oleaster: non est credibile viros ad regimen populi electos tale facinus perpetrasse, quare ergo Deus absque culpa iubet eos suspendi? attende responsionem Petri Damiani lib.4. epist. 15. *Quid est*, inquit, *quod populus in luxuriæ voraginem labitur, & in eorum præpositos vendicatur? subditi delinquunt, & Principes in patibulis suspenduntur? alius est, qui peccat, alius, qui vapulat. Vnde hoc? nisi quia culpa subditorũ in præpositorũ redundat opprobrium, & quod ab ouibus erratur, negligentiæ Pastoris adscribitur.* Si ergo isti Princeps temporales ob negligentiam, quæ permisit in luxuriam corruere populum, suspenduntur, tanto magis capita factionum, Principes regiminis spiritualis non ob negligentiam, sed ob facinus factionum in quo tanquam capita sunt inuoluta, debent suspendi, id est, prohiberi suffragio tam actiuo, quàm passiuo in electionibus, atque expelli à Prouincia ad omnium terrorem: nonnulli verò volunt, quod isti Principes simul cum populo peccassent, & ideo iubentur suspendi contra solem, vt pœna sit publica, sicut & peccatum, & ad terrorem aliorum. Ita Lyranus. Num. 25.

Ad vos, ô Superiores maiores, se conuertit Hieronymus Peirinus de Prælato, quæst. 2. cap. 3. num. 20. hisce grauibus verbis. Obsecro vos Religionum, capita per sanguinem Iesu Christi Saluatoris nostri, vt capita talium factionum euellere non tardetis, eáque in malam crucem amandetis, vestrum ipsorum est subditis pacem facere, vnde Philo lib. de legib. ad Cai. col. 8. aiebat. *Quid autem optari potest pace melius? pacem verò prouenire ex benè administrato imperio, id verò nō posse verè administrari, nisi absque contentionibus Principum, quia cessantibus omnia manere in officio.* Nec vos moueat personarum grauitas, nec canis debita reuerentia, nam ignobilissimi, & vilissimi sunt, qui legem Dei cum proximi scandalo pessundant, vt isti, & cani sunt sensus hominis, & ætas senectutis vita immaculata, & sola virtus, & non clementa, æstimanda. Nec frangimini Potentum precibus, ad quos tanquam ad asylum, vt se in ista tyrannide conseruent, semper confugiunt ista factionum capita, nam scriptum est Eccl. 7. *Noli quærere fieri iudex, nisi valeas virtute irrumpere iniquitates, ne extimescas faciem potentis, & ponas scandalū in æquitate tua*, nihil non facite, vt has in malo congregatas societates dissipetis, dispergatis, annihiletis, vt pacem veram, concordiam sanctam, charitatem perfectam vestris Religionibus restituatis: hæc Peirinus. Et pro comperto habete, ô Superiores maiores, quod nunquam aliqua reformatio introducetur in Religionibus, nisi prius reformentur Prælati, percipite ea, quæ dicit Corduba in introd. reg. S. Franc. quæst. 3. Cognitis igitur, inquit, principiis malorum, & deformationis Religionis, cognoscitur etiam, quod ab eis est incipienda reformatio, non à quibusdam ceremoniarum foliis, sed à radice, nam ad radicem arboris explantandæ, vel exscindendæ securis disciplinæ ponenda est, per easdem etiam causas res decidit, per quas nascitur, opposito modo illis se habentibus, vt Gerson alphab. 35. lit. X. dicit, & inde homo incipit surgere, vbi lapsus est, ideò nisi ab iis omnibus simul incipiatur, ita tamen, vt simul adsit potens authoritas, & rigorosa disciplina, atque punitio delictorum, descendens à capite summo, sicut vnguentum, quod descendit à capite, scilicet Summo Pontifice 151.

Pontifice in barbam scilicet Ministri Generalis, deinde in brachia aliorum Prælatorum inferiorum, certè nunquam defluet in vestimenta corporis Aaron, scilicet communitatis Religionis, nam Deus infima per media, & media per superiora miro artificio hierarchico gubernat, & in cœlo, & in terra, vt est communis doctrina Sanctorum: hæc Corduba. Et sciant Prælati quod vnitas, & concordia non descendunt in subditos, nisi per superiores, vt iam dixi ex mente D. Petri Damiani, & modo repeto ex sensu Basilij Magn. in Psalm. 132. *Quemadmodum à capite vsque ad barbam, & summitatem indumenti sacrum vnguentum decurrens, Sacerdotem bona fragrantia replebat, ita & à Principe vsque ad subditos concordiæ vtilitas descendit.* Et sciant Prælati, quod discordiæ, & factiones non diuidunt Prouinciam, nisi prius diuidantur superiores, vt tangit Aristot. 5. Pol. cap. 4. *Omninò autem excellentium virorum discordiæ totam post se trahunt ciuitatem.* Et ratio habetur ex cap. Magnæ, de vot. *Quod agitur à Prælatis, facilè trahitur à subditis in exemplum.* Vnde ista facilitas? acutè traditur à D. Gregor. moral. 21. cap. 21. *Quia rationales nostri spiritus, dum in Prælatorum intentione defixi sunt, singulis, quibúsque actionibus permiscentur, vt tales fœtus operum procreent, qualia exempla præcedentium in vocibus præceptorum vident.*

152. Dices, isti homines, licèt sint factionum capita, nihilominus feruntur à bono zelo, nam semper intendunt bono communi consulere, vnde quasi per accidens factiones formantur, ideò non tam acriter est contra ipsos sæuiendum. Respond. quod ille zelus, seu bonum commune prætensum nequit inspici nisi secundum quemdam prætextum ab ambitione fabricatum, à desiderio imperandi nutritum, ac à Prælatiæ commodis acriter defensum, nam certè nemo ducitur à zelo boni communis dum ab vnitate recedit, vt optimè insinuat sanctus Bernardus serm. 1. de sancto Michaële. *Omnis*, inquit, *qui ab vnitate diuiditur, ne dubites, quia ab eo recesserit spiritus vitæ.* Nec est mirandum, quia vnitas est tam pretiosus thesaurus, qui datur à Deo tanquam res suis propriis manibus fabricata, imò inter omnes primogenita ad quamlibet multitudinem felicem reddendam,

reddendam; vt habetur ex D. Gregor. Nazianz. orat. 12. attentè meditante, quid reportarunt Michaël, & Angeli eius ex illa victoria contra Draconem non sibi arrogata, sed Deo humiliter tributa. *Nunc facta est salus*, &c. *Perstiterunt*, inquit, *in sua dignitate, cuius primum illud est, quod pacati sint, & dissidij expertes, quippè qui à sancta Trinitate acceperunt, vt vnum sint.*

Dicet fortè Visitator, ad quid ista abscissio capitum, si vno obtruncato septem suscitantur? Respond. conuertendo ad eum eundem sermonem, ad quid suspensio furis, si sexcenta furta denuò sunt committenda? Vnde Gellius lib. 6. cap. 14. afferens causas puniendi peccata, altera harum, inquit, est propter exemplum, vt cæteri à similibus peccatis, quæ prohiberi publicitus interest, metu cognitæ pœnæ deterreantur, & ideò iussu Dei illi Principes, vt dixi superiùs, fuerunt suspensi ad aliorum terrorem. Fallitur, quod semper capita sint pullulatura, quia vno emendato, cæteri emendantur, si certi erunt de continuata pœna, & si insurgent, facillimè prosternentur, cum scriptum sit. Diuide, & impera. Tandem vis factionis non consistit in multitudine gentium, sed in multitudine sub vno capite vnita, à quo eius bonum dependet, obtruncato capite, cætera membra languescunt, vnde Decianus vbi supr. lib. 7. cap. 19. num. 4. docet in authores seditionis grauiter esse sæuiendum. Pro praxi vide dub. 15. 3. part. 153.

Pro coronide dubiorum, ac securitate conscientiæ sit, 154.
quomodo se gerere debeat Religiosus timoratæ conscientiæ, cui onus eligendi incumbit, dum omnes sunt in malo statu, & ad pacem, concordiámque accedere nolunt. Dico, quod potest eligere duos Definitores ex vtraque parte, quia, licèt sint indigni, possunt tamen deligi, quia desunt alij, à quibus dignè Definitorum munus præstari possit, si de necessitate sit, vt assumantur de corpore Capituli, (nota, loquor conditionaliter,) & tunc non deligantur vt indigni, sed vt digni, quia respectu aliorum, qui non possunt haberi, reputantur digni, maximè ex intentione consulendi bono communi, quæ alio modo

illud fouere nequit, doctrina mendicata à Less. lib. 2. cap.34. dub. 12. num. 55. à Rodriq. 2. part. summ. tract.7. cap.2. dub.2. à Ledesm. summ. cap. 106. conclus. 1. num.3. ab Arag. 2. 2. quæst. 63. art. 2. à Peirin. de subd. quæst. 1. cap.31. §.3. ab Emin. Lugo de iustit. disp.35. sect. 2. num. 6. Addit verò Lessius, quod electi tenentur se præstare dignos, quia lege iustitiæ obligantur ad præstandum munus sui officij, & consequenter dignos, officióque idoneos se præstare, quod si id facere nolunt, renuntiare tenentur. Ledesm. vbi supr. conclus. 5. dub. 2. In electione verò Prouincialis fortè præsens doctrina nullam videtur habere vim, quia extraneus seligi potest, sicut aliquando est in vsu apud Regulares.

PARS

PARS SECVNDA,

In qua remedia assignantur.

VONIAM remedia ad diuisiones, factionésque dissoluendas difficilè inueniuntur, vt adnotauit Rodriq. provt in dub. 18. p. part. ideo aliqua dubia in prima parte fuerunt examinata, firmata, & tanquam tuta in conscientia tradita, sed quia aliqua cura pro morbo extirpando non videtur impossibilis, nonnullis assignatis remediis examinantur, & firmantur sequentia dubia.

DVBIVM I.

An Generalis huiusmodi diuisionem à Prouincia extirpare teneatur.

NOt. prim. quod homines ab electoribus eleuantur in dignitates, ac Prælaturas, vt sint in vtilitatem boni communis, necnon & subditorum, vt dixi in prim. dub. quare Gregorius Nazianz. 1. apol. num. 91. intimè speculans totius regiminis præsertim spiritualis finem ita affatus est. *Hic spiritualis omnis imperij finis est, vbique priuata vtilitate neglecta commodis aliorum consulere.* Nota verbum *vbique* quasi dicere velit: Pastoris est, quærere non quæ sua sunt, neque in maximis, neque in magnis, neque in minimis, sed in omnibus quæ IESV-CHRISTI, vt vtilitas præsertim spiritualis in subditis pro æternæ gloriæ consecutione elucescat, quamobrem nulla maior accedere potest vtilitas ad consulendum bono communi subditorum, quàm si expurgentur vitia à congregatione, & oritura arceantur, 1.

 vnde

vnde in Ezech. 3. habetur. *Speculatorem dedi te hodie domui Israel.* Et cap. 33. *Quod speculator viderit gladium venientem, & non insonuerit buccina, &c. sanguinem eius de manu speculatoris requiram.* Quæ loca explicans Greg. Mag. hom. 11. in Ezech. ait. *Cui aliena cura committitur speculator vocatur, vt in mentis altitudine sedeat, atque vocabulum nominis ex virtute actionis trahit, non est enim speculator, qui in imo est, speculator quippe semper in altitudine stat, vt quidquid venturum est, longè prospiciat.* Et ideo DD. affirmant, Prælatos ad hoc munus exequendum fideliter teneri. Mirand. tom. 2. quæst. 5. art. 5 Rodriq. tom. 3. quæst. 34. art. 9. & alij, quia verè sunt suarum Religionum, inquit Rodriq art. 8. reformatores vnde Silu tit. Præl. quæst. 4. dicit, Prælatum omittendo ea, quæ sunt necessaria ad proprium munus, non vacare lethali culpa. Si vnquam aliquod vitium à Religionis congregatione est euellendum, maximè discordia, factiones, ac seditiones, quæ nuncupari possunt vitia vitiorum, ex quibus imperia, vrbes, populique euertuntur, vt docet Greg. Nazianz. orat. 12. de pace *Atque vt populos, & vrbes, & imperia prætercam, vt cætus exercitus, familias, naues vectoribus plenas, coniugia, sodalitia, quæ omnia, vt pace conseruantur, ita seditione euertuntur, &c.* Vnde S. Thom. 3. de reg. Princ. cap. 5. vult, dominium esse concessum pro pace, & iustitia seruanda, & iurgiis, ac discordiis resecandis: & id maxima ratione, vt dicit Plato lib. 5. de Republ *Nihil perniciosius ciuitati, quàm diuisio, & nihil meliùs, quàm vnio, & ideo natura voluit, quod præesset quis, qui arte, industria, ac imperio bono communi occurreret, resecando diuisionem, vnionémque amando.*

1. Pro intelligentia doctrinæ D. Thom. necnon & sententiæ Platonis not. secund. sit, quod vnitas inter homines est tam pretiosum bonum, vt videatur iuxta sententiam D. Dionys. de diu. nom. c. 11. à Patre luminum descendere. *Age igitur,* inquit, *diuinam & principem congregationis pacem hymnis pacificis laudemus, ipsa enim est omnium vnitiua, & inter omnia concordiam, connexionemque & gignit, & absoluit.* Vnde à Diuino Numine donatur tanquam forma essentialis multitudinis, seu ciuitatis, vt optimè insinuat S. August. epist. 5. quæ est ad Marcell. tom. 2. *Quid est ciuitas, nisi multitudo hominum*

in

in vno vinculo redacta concordia: Quamobrem dupliciter considerari debet Religio. Primo tanquam materiale, per quod constituitur in esse Religionis, vt sunt tria vota essentialia, sub quibus viuit hominum multitudo. Secundo tanquam formale quod est ipsa multitudo in vno vinculo redacta concordiæ, ideo D. Paul. ad. Coloss. c. 3. ait. *In pacem, & vocati, estis in vno corpore*. Et sicut forma corporis membra non nisi vnita viuificat, ita vnio, & concordia videntur esse illæ, quæ omnibus operibus spiritualibus præbent spiritum, vt viuificata sint Deo grata. *Spiritus humanus*, inquit Aug. serm. 2. ad fratres in erem. *sicut nunquā viuificabit membra nisi fuerint vnita, sic Spiritus sanctus nunquam nos viuificabit, nisi pace vniti fuerimus*. Vnde S. Hieronym. in reg. Monach. ad Paul. & Eust. exclamat. *Omne secundum Philosophos tantùm habet bonitatis, quantùm habet vnitatis*. Quare populus Dei ab aliis non segregatur nisi per pacem, vt per Esa. 32. loquutus est ipsemet Deus. *Sedebit populus meus in pulchritudine pacis*. Hinc est, quod instituit pro fine regiminis conseruationem vnitatis, inquit S. Thom. vbi supr. lib. 1. cap. 2. *Bonum autem, & salus consociatæ multitudinis est, vt eius vnitas conseruetur, quæ dicitur pax, qua remota socialis vitæ perit vtilitas, quinimmo multitudo dissentiens sibi ipsi fit onerosa; hoc igitur est, ad quod maximè Rector multitudinis intendere debet, vt pacis vnitatem procuret*. Imo voluit ipsum Diuinum Numen, ne huiusmodi vnitas difficilis redderetur, quod vnaquæque res ab intimo naturalem propensionem, & inclinationem ad eam haberet, vt idem S. Thom. in cap 11. de diuin. nomin. lect. 1. insinuat hisce verbis. *Est naturale cuilibet rei, vt vnitatem desideret*. Et quantò magis homo participat de ista inclinatione, tantò libentius eligitur à Deo ad populum regendum, ideo selegit Moysem in Ducem sui populi dilecti tardioris linguæ, neglecto Aarone primogenito, quia, inquit Oleast. in cap. 2. Leuit. cognouerat Dominus in Moyse zelum ad bonum commune, & ad pacificandum inter fratres; ex quo sequitur, qod sicut, *si mundus* inquit Nazianz. vbi supr. *& pacatus, & quietus esse desiit, mundus quoque esse desinit*, ita vnione, concordiáque resecata ab aliqua Religiosorum communitate desinit esse Religio quo ad for-

male, vnde ſinguli homines quaſi violenter in illa morantur cum non paruo damno trium votorum, nempe caſtitatis, paupertatis, & obedientiæ, quæ ſunt materiale Religionis: quamobrem neceſſariò concludendum eſt, quod Prælatus, qui verè eſt Rector populi Dei in Religione congregati, ratione muneris aſſumpti, necnon & finis regiminis ſub mortali vnitatem ei conſeruare, & ſi fragilitate humana eſt deperdita, etiam reſtituere tenetur.

3. Not. ſecund. quod Sotus de ſecreto tegendo memb. 2. q.2.concl.2.affirmat Gubernatores Reipublicæ teneri defectus populorum,qui ſunt peccata venialia grauiora, & conſueta corrigere,& à communitate,ſi fieri poteſt, arcere,cuius ſententiam alij ſequuntur, quos tacito nomine refert Turrian. diſput.86.dub.2. in fine: verum tamen eſt, quod Bann.2.2.quæſt.33.dub.2.art.2. non audet id aſſerere,quia nimis durum videtur eos ad tantam perfectionem adſtringere, niſi fortè ſint peccata, quæ pacem expellunt à Republica,aſſentit. Turria. vbi ſup.

Concluſio.

4. Generalis ſub mortali diuiſionem à Prouincia tantorum malorum ſemen extirpare tenetur, eique vnionem reſtituere. Prima pars ſuadetur, quia proprium munus Rectorum, & Prælatorum eſt diſcordias ſedare, ſeditionéſque extirpare, imo natura ipſa ob id eis præeſſe dedit, vt notat S. Thom. vbi ſupr. & affirmat Rodriq. qui tom. 2. quæſt.1.art.1.inquit, Rectores,ac iudices inſtitui ad fugandam peſtem diuiſionum, ac ſeditionum, quia nullus eſt in mundo poſt Adæ peccatum, etiam minimus viuus, in quem huiuſmodi peſtis diſſenſionis, contentionis, æmulationis, ac ambitionis non irrepſerit, etiam in religionibus: vnde Decianus relatus in dub. 10 p.part.optimè dixit: *Dij immortales id vnum venenum ſeditionis eam labem ciuitatibus, & Regnis imminere voluerunt, & imperiis, vt ſicut cætera omnia creata mortalia forent.* Et confirmatur: ſi Gubernator Reipublicæ obſtringitur ad expurgandam communitatem vitiis, licet venialibus, pacem deturbantibus: ergo tantò

magis

magis Prælatus regularis seditionem, ab ista Prouincia vnionem, ac pacem funditus eneruantem, euellere tenebitur, & insinuare videtur Concil. Trident. sess. 24. cap. 3. de reform. vbi scopus, & finis visitationum dicitur esse, *sanam doctrinam inducere, mores tueri, prauos corrigere, & subiectas oues cohortationibus, & admonitionibus ad Religionem, & pacem accendere.* Tum quia est etiā munus Prælatorum illuminare eos, qui errantes per viam mandatorum Dei se putant progredi, viam impiorum decurrentes, nam vt rectè inquit D. Antonin. part. 2. tit. 4. cap. 8. de discordia, §. 3. seditiosi semper morantur in huiusmodi diuisionibus, & partialitatibus, nec faciunt sibi conscientiam, vnde cum non cognoscant morbum, medicinam pœnitentiæ non quærunt: tum quia tandem eorum munus est, vt vult Emin. Lugo de iust. disp. 35. sect. 2. num. 6. continere subditos in regulari obseruantia, eosque promouere ad religiosam perfectionem, & cum ex diuisione, ac seditione inter Regulares tota vita regularis deficiat, vt testatur D. Anton. vbi supr. §. 4. igitur nequit non vacare lethali culpa Generalis, si toto conatu non intendat diuisiones sedare, iurgiaque resecare ab ista deploranda Prouincia. Secunda pars satis suadetur ex doctrinis in secund. not. designatis, quibus etiam adduntur aliæ tres. Prim. est D. Thom. 1. de reg. Princ. cap. 15. *Multitudinis autem*, inquit, *vnitas, quæ pax appellatur per regentis industriam est procuranda. Sic igitur ad bonam vitam multitudinis instituendam tria requiruntur. Prim. quidem, vt multitudo in vnitate pacis constituatur. Secund. vt multitudo vinculo pacis vnita dirigatur ad benè agendum, sicut homo nihil benè agere potest, nisi præsupposita suarum partium vnitate, ita hominum multitudo pacis vnitate carens, dum impugnat se ipsam, impeditur à benè agendo. Tert. verò requiritur, vt per regentis industriam necessariorum ad benè agendum adsit sufficiens copia.* Secunda, quæ confirmat D. Thom. doctrinam, habetur ex D. Bernard. in Assumpt. B. V. serm. 5. *Nisi enim opus suum in vnitate feceris, Deo, qui vnus est, acceptum, (teste ipso) profectò non erit, scriptum quippè est, non est, qui faciat bonum, non est vsque ad vnum.* Psalm. 13. *Hinc est, quod in illa piscina mouebatur aqua, & sanabatur vnus, hinc est, quod decem leprosis mundatis*

datis, vnus regressus cum magna voce magnificans Deum, cui etiã Dominus cæteris reprobatis testimonium laudis adscribit dicens, Nonne decem mundati sunt, & nouem vbi sunt? non est inuentus, qui rediret, & daret gloriam Deo, nisi hic alienigena. Paulus 1. *ad Corinth.* 9. *quoque ait, Omnes quidem currunt, sed vnus accipit brauium.* Tertia non solùm pro conseruatione bonorum operum, sed etiam rerum omnium, mendicatur à Boëtio de Philosoph. consol. lib. 3. *Dedit enim diuina prouidentia creatis à se rebus hanc vel maximam manendi causam, vt quoad possunt naturaliter manere desiderent, quare nihil est, quod vllo modo queas dubitare, cuncta quæ sunt appetere naturaliter constantiam permanendi, deuitare perniciem: quod autem subsistere, ac permanere appetit, id vnum esse desiderat, hoc enim sublato, nec esse quidem cuique permanebit.*

5. Aduertat tamen Prælatus, quod, licèt per industriam & seditio sit dissoluenda, & vnio inserenda, nihilominus priùs est diuinum auxilium implorandum, quia vtrumque munus elabitur à Deo, vt docet Gregor. Nazianz. orat. 14. de pace. *Enimverò hæc*, (scilicet dissidia, ac seditiones,) *sedare, atque comprimere maximè quidem Dei fuerit, qui omnia tanquam vinculis quibusdam constringit, deinde autem etiam hominum eorum, qui honesti amantes, & studiosi sunt, atque concordiæ bonum cognitum atque perspectum habent, à Trinitate quidem exorsum, cui nihil æquè proprium est, ac natura vnitas, & concordia, ab Angelis autem, & diuinis virtutibus perceptum, quæ cum Deo, & secum quieta, ac pacata sunt, progressum verò ad res omnes creatas, (quorum ornamentum in concordia situm est,) apud nos denique versatum*, &c.

6. Dices, possunt factiones tolerari ad mala præcauenda, nam vtraque pars æmulatione se custodiunt, & ita multa vitia euitabuntur, & si aliquis factiosorum in labem corruet, facillimè detegetur. Respond. quod sicut natura in rebus materialibus ita abhorret vacuum, vt quodlibet elementum propriam naturam deserens, vnitati dissoluendæ, si vacuum daretur, occurrat, ita in moralibus tantùm ei displicent diuisiones, vt non possit eas tolerare, etiam ad maius malum euitãdum, quia resecant vnionem boni communis

munis basem, qua destructa corrui ædificium necesse est, sed de hoc in seq. dub.

DVBIVM II.

An Generalis tuta conscientia huiusmodi diuisionem tolerare possit.

DVobus modis potest ipsa diuisio considerari. Prim. simpliciter, & secundum se. Secund. quatenus potest habere aliquam rationem boni respectu alterius, qui eam permittit seu tolerat ad maiora mala vitanda, nulla quippè videtur esse difficultas de prim. vt in præcedenti quæsito multis rationibus probaui, quin nequeat à Generali, seu ab aliis Superioribus tolerari, quibus addo, quia multùm interest Reipublicæ, atque adeò omnis congregationis, vt delicta non maneant impunita, ideò tenetur Generalis debitis temporibus Capitulum congregare, vt de reformatione Religionis, morum correctione, obseruantiæ reparatione, & conseruatione agatur, imò addit Rodriq. tom. 3. quæst 47 art. 3. vers. hæc autem ratio maximè: vt videatur, quomodo sint extirpandæ ambitiones, & quomodo praui Religiosi, & tyrannici Prælati sint debita pœna plectendi, vt metu pœnæ à delictis, & à transgressionibus proprij instituti alij se abstineant, quare si negligenter circa hæc se habeat, videtur iuxta DD. sententiam omnino lethali culpæ obnoxius, quia grauiter deficit à proprio munere, & ideò in persona omnium Prælatorum dicitur Ieremiæ à diuino Numine. *Ecce constitui te hodie super gentes, & super regna, vt euellas, & destruas, & dissipes, & ædifices, & plantes.* Super quæ verba dicit Dionys. Carthus. ibid in myst. exposit. Hoc maioribus Prælatis Christi vicariis competit, quorum quò maior est honor, & dignitas, eò & maius periculum, ac grauius onus, sed & vnusquisque fidelium super gentes, & regna constituitur, dum tanta gratia decoratur, quæ nec blanditiis emollitur, nec terroribus commouetur, quod 7.

aliorum Rectoribus valdè est necessarium, quibus incumbit, nec honore, seu fauore extolli, nec minis, aut persecutionibus deprimi, quatenus inter prospera, & aduersa regia semper via incedant. Vt euellas prauas suggestiones, & destruas consensum illicitum, & disperdas opera vitiosa, & dissipes consuetudines malas, hæc in se ipso, ac sibi commissis agere debet pro suis viribus omnis Prælatus, deinde quod subditur. Et ædifices, nam verbo, & conuersatione tenetur Prælatus suos ædificare secundum illud Apostol. 1. Tim. 5. Esto exemplum in verbo, & conuersatione in charitate, profectus tuus manifestus sit omnibus, & plantes in eorum cordibus semen virtutum, quod est verbum Dei, primò igitur eradicanda sunt vitia, deinde bona gratiæ inserenda, hæreses quoque, & schismata Prælatis, atque Doctoribus potissimè sunt euellenda.

8. Not. secund. quod secundum D. Thom. 1. 2. quæst. 92. art. 2. vbi Bannes, permittere mala est quidam actus legis, quare ille, qui non est author legis, vel custos non dicitur permittere mala, ideò inter præcipuas legis virtutes permissio connumerari debet. In l. legis virtus, ff. de legibus, & cap. Duo mala, & cap. Nerui 13. dist. & cap. Omnis, dist. 3. videantur S. Thom. 2. 2. quæst. 93. art. 3. & quæst. 10. art. 11. Suar. de legib. lib. 3. cap. 15. & 16. Azor. part. 1. lib. 5. quæst. 5. cap. 5. Salas de leg. disp. 3. sect. 3. Barbos. in cap. Omnis, dist. 3. Iacobus Granad. 1. 2. tract. 1. disp. 8. controu. 7. quare aliqui horum DD. hanc legis potestatem permittendi peccata deducunt ab ipsamet lege æterna, & naturali, dum scilicet huiusmodi leges, licèt prohibeant omnia peccata, & per consequens ea committentes semper obligentur in foro conscientiæ, tamen non omnia puniunt, neque puniri iubent in foro externo, & in hoc sæculo, sed potiùs multa permittunt propter rationes inferiùs recitandas, videatur præsertim Suarez d. cap. 15. id cæteris melius explicans, & num. 7. respondens ad locum D. August. de lib. arb. lib. 1. cap. 5. & 6. dicentis, legem æternam nullum peccatum permittere.

9. Not. tert. quod, cum permissio mali non sit per se mala, imò bona, consideranda sunt causæ, ex quibus ipsa bonitas exoriri

exoriri videtur, quæ ad duas, vt ait S.Thom. 2.2.quæſt. 10. art. 11. vbi Caiet. reuocari poſſunt, vel ad bonum præponderans, ne ſcilicet impediatur, iuxta illud Matth. 13. *Sinite vtraque creſcere, ne fortè eradicetis cum eis & triticum.* Vel ad malum etiam præponderans in ratione mali, ne videlicet fiat, iuxta illud Auguſt. lib. 2. cap. 4 de ordine, tom. 1. *Aufer à rebus humanis meretrices, turbaueris omnia libidinibus.* Vbi verò neutra cauſa iſtarum concurrit, ſcilicet præponderantis, aut mali vitandi, aut boni conſequendi, nullo modo huiuſmodi permiſſio eſt concedenda. Ita Valent. tom. 3. diſp. 1. quæſt. 10. part. 7. Hinc eſt, quod Miranda inferiùs citandus ſe firmiter ſubſcribens, quòd aliqua delicta ſunt diſſimulanda, nihilominus docet, quando peccata ſunt grauia, & publica, omninò eſſe punienda, & ita optimè explicans illud vulgare dictum (intereſt multùm Reipublicæ omnium congregationum, vt delicta non maneant impunita) ait, eſſe intelligendum de grauibus, & publicis, ſed non de occultis. Idem dicit Eman. Rodriq. tom. 2. q. 34. art. 7.

Not. quart. quod S. Thom. vbi ſupr. concludit, quod ritus Iudæorum, qui ſunt Eccleſiæ ſubiecti poſſunt permitti, quoniam noſtræ fidei veritatem confirmant, cuius figuram continent, imò addit S. Auguſt. de Ciuit. Dei, lib. 18. cap. 49. non fuiſſe à Deo Iudæos extinctos, ſed per mundum diſperſos, vt viuum argumentum, & verum teſtimonium noſtræ fidei ab inimicis noſtris haberemus, vnde libros eorum, qui ſimpliciter continent expoſitionem veteris Teſtamenti, concludit Caiet. vbi ſupr. poſſe Eccleſiam tolerare ob eandem rationem rituum, libros verò, quos ſcribunt Rabbini contra Chriſtum, & noſtram fidem, tolerandos non eſſe, ſed comburendos affirmat ipſe Caiet cum Valent. vbi ſupr. & Fagundez in 1. præcept. Decal. lib. 1. cap. 33. num. 27. Ratio eſt, quia directè blaſphemi ſunt, & totaliter mendaciis pleni contra fidem Ieſu Chriſti, qua in re vtetur Eccleſia iure, quod habet ad remouenda obſtacula noſtræ fidei, nã ſicut res naturales vim habent non ſolùm, vt ſeſe tueantur, ſed etiam vt repellant contraria, ita neceſſe eſt, Rempublicam benè conſtitutam hac poteſtate præditam eſſe, 10.

vt ſcilicet obſiſtat repugnantibus. Vlteriùs ſe extendit Bannes exponens doctrinam D.Thom.2.2.quæſt.10.art.11. quod aliquando Eccleſia permittere etiam poteſt idololatriam propter maius bonum multitudinis infidelium, quod ſperatur, ſcilicet aliquorum conuerſionem, dum mitius tractantur, attamen minora mala, quam idololatria, nunquam à Principibus in Republica permittuntur, illa ſcilicet quæ Reipublicæ pacem perturbant, ad quam ſeruandam debet maximè attendere Gubernator; idem affirmat Sotus lib.1.de iuſt q.6.art.2. hiſce verbis: vitia, flagitia, & ſcelera debent leges humanæ prohibere, quæ de ſua pace, & quiete Rempublicam deturbant, vt ſunt homicidia, furta, adulteria, fraudes, & inſidiæ: idem concludit Azor.1.p.lib.3.c 5. lex vitia prohibet, præſertim ea, quibus iuſtitia ciuium violatur, incolumitati, & communi Reipublicæ ſaluti nocetur, pax, concordia, ſocietas humana, & amicitia humana diſſoluitur: idem ſentiunt Richard.in 3.diſp.37 art.3.quæſt.3. Layman tract.5.de legib.cap.4.num.1. Mirand tom.2.q.25. art.12. Clauis Reg.lib.2.cap.3.num.5 huiuſmodi doctrinam cuncti DD. à D.Thom. 1.2.quæſt.96.art.2. in corpore mendicarunt.

Concluſio.

11. Nec Generalis, nec Capitulum Generale poſſunt tuta conſcientia huiuſmodi diuiſionem in Prouincia tolerare. Suadetur, quia tantùm permitti poteſt aliquod malum, in quantùm elicitur ex ipſo aliquod bonum præponderans, vt paulo ante firmatum eſt ex toleratis ritibus Iudæorum, vel in quantùm euitatur aliud malum ſimiliter præponderans in ratione mali, quod naſceretur ex non tolerato malo, vt dicebam de meretricibus: ſed neutra horum ratio ſuadet tolerandas eſſe in hac Religioſorum Prouincia factiones, ac diuiſiones: ergo nequit permitti, neque tolerari. De primo nulla videtur difficultas, nam ex malo diuiſionis quodnam bonum, & præponderans ſperare poteſt Religio? certè nullum, quia nequit deſignari, neque conſiderari, ideo DD. ſuperius relati aſſerentes poſſe Prælatos aliqua

qua delicta dissimulare, atque tolerare, semper id affirmant ad maiora mala euitanda, & non ad bona elicienda, quia, licet hoc ex permissione mali maximè in Religionibus, possit elici, attamen rarò contingit; de secundo etiam nulla est difficultas, quia nullum malum potest probabiliter timeri præponderans in ratione mali ipsi permissioni seditionis, ex qua tot inuidiæ, tot odia, tot murmurationes, tot scandala oriuntur, vt superiùs dicebam, ex qua homines in malo statu constituuntur, ex qua tot animæ in infernum demerguntur.

Sed dato etiam, quod ex permissione diuisionis vitaretur aliquod magnum malum, quod falsum esse dicebam, adhuc ostendo diuisionem non esse tolerandam, nam quando malum permissum directè militat aduersus rei fundamenta, quæ destruuntur, si tale malum permittatur, nullo modo potest permitti, vt habetur ex doctrina Caietan. asserentis, libros Iudæorum continentes blasphemias, & mendacia contra Christum, & fidem non esse tolerandos, quia directè aduersantur fundamento nostræ Religionis, nempe fidei, qua destructa, tota Religio Catholica destruitur, vt habetur ex doctrina Soti de iust. quæst. 6. art. 2. lib. 1. & Clauis Reg. lib. 3. cap. 3. num. 5. affirmantium, hæreses, & apostasias non esse tolerandas, quia Religionis substantiam concutiunt: sed huiusmodi diuisio directè fundamentis, & substantiæ Religionis aduersatur, quæ sunt charitas, vnitas, & multò magis religiosa societas, quibus destructis, etiam Religio destruitur: ergo nullo modo tolerari potest, quamuis maius malum per impossibile esset vitandum. Dico per impossibile, quia nullum maius malum potest dari, quam destructio ipsius Religionis. Præterea suadetur ex doctrina Bann. aliorumque DD. vbi supr. minora mala, quàm sit idololatria non permittuntur in Republica, vt sunt homicidia, furta, &c. quia Reipublicæ pacem deturbant, & concordiam, humanámque societatem conturbant: at huiusmodi diuisio omnem à Prouinciá aufert pacem, amicitiámque, concordiam, ac societatem dissoluit: ergo permitti haudquaquam potest. 12

DVBIVM III.

An Religio diuisionis malo adhibere debeat extremum remedium, quando morali probabilitate leuia iuuare nequeunt.

13. NOt. prim. quod Prælatus, ac iudex subditorum delicta punire debet, vt præter DD. alibi citatos dicunt Menoch.iust.pol.lib.2.cap.12.num.2.Bellarm.lib.1.de Princip. Christ.cap.10. eo quod interest vtilitati publicæ & ex communi DD.sententia exclamat,& Farin.de accusat.quæst.17. num.2. impunita minimè remanere debere, quorum pœna cum misericordia delinquentibus est semper imponenda, quia iudex temperare, & mitigare quantùm potest pœnam debet, vt habetur ex Rend.de Maiest. Princ.vers. seuerum n.7.Menoch.vbi supr.§.3.Tiraq.de pœn.caus.24.n.2.Farin. vbi supr. n.4 ex multis,qui quidē iudex cū causa potest pœnas à legibus inductas,non solùm minuere,sed etiā pro suo arbitrio augere, eo quod hodie omnes pœnæ iuxta facti, & personarum qualitates sunt in arbitrio iudicantis. Ita penè infiniti DD.quos citatos sequitur Farinac. vbi supr.num.8. referens etiam textum. Ratio videtur esse,quia circunstantiæ,& qualitates personarū delinquentium, & locorum,vbi delicta perpetrantur, crimen ipsum quandoque reddunt excusabile, quandoque magis atrox, & odio magis habendum; quæ doctrina tantam induit veritatem, vt non solùm extendatur ad pœnas legales, sed etiam ad statutarias, vt ex multis tradit Farinac.num.11.Esto iudex iurasset se seruaturum statuta, nam in quolibet iuramento semper censetur excepta authoritas legis, & Principis, & Magistratus, sanè iuramentum semper debet ad æquitatem reduci, vt multis relatis tradit Farinac. vbi supr.n.15.16.17.

14. Not.secund.quod Concil. Trident.sess.24.cap.3. docet, quod tentatis omnibus remediis ordinariis contra contumaces pœna feriuntur non solùm excommunicationis,quæ est

est mors ciuilis,& spiritualis hominis,& pœna maxima,quā Ecclesia imponere potest, vt habetur ex Farinac. de delict. & pœnis quæst.19.num.35.sed etiam aliæ pœnæ præter eam inferri possunt, vt in dict. Trident. legitur, in quo omnium pœnarum fit cumulatio,quæ inseruire possunt iudici ad extremum delictum inobedientiæ, & contemptus coërcendum.

Not. tert. quod cap. Discordantes Clericos, dist.90. habentur hæc verba: *Discordantes Clericos Episcopus vel ratione, vel potestate ad concordiam trahat.* Quare si negligens fuerit in reuocando discordes ad concordiam peccabit mortaliter, licèt in aliis sit veniale. Marc. Anton. Genuens. man. Past.cap.43.n.1. Bellet. disquis. Cleric. tit.de discipl.cleric. §.15.num.96. referens Felin. in cap.1.num.5. de treuga, & pace. Barbos.de offic. & potest.Episcop.alleg.79. n.1 & in collect. DD. ead. dist. vbi supr. potest etiam Episcopus per censuras compellere laicos, qui diù fuerunt discordes, vt ad pacem, & concordiam deueniant, dummodò priùs eos admoneat. cap.Placuit, & ibi Gloss. 1. cap. Studendum, dist.90. Felin.vbi supr.num.5. Barbos.vbi supr.itémque sub mortali tenetur violatores pacis excommunicare, cap.1.de treuga,& pace, cap.1.§.Episcopus, de pace tenenda vsibus feud.Barbosa de offic.& potest.Episc.vbi supr.n.6. 15.

Conclusio.

Generalis adhibere tenetur diuisionis malo extremum remedium, quando leue morali probabilitate iuuare nequit. Suadetur prim. quia homines huius diuisæ Prouinciæ inter se sunt grauiter discordantes, quare generalis habens authoritatem quasi Episcopalem tenetur sub mortali eos reuocare ad concordiam, vt dicebam in tert.not ergo extremum remedium adhibere tenetur, quando leuia necessitati suffragari nequeunt: consequentia probatur, quia Religio sub quacumque ratione, vt fusiùs in quæsito superiori fuit conclusum, homines factionarios tolerare nequit. Secund. ex not. secund. habetur, non solùm excommunicationis pœnam, quæ est maxima quam Ecclesia inferre potest, sed etiam 16.

etiam alias contumacibus imponere posse iudices: ergo quando extremum est delictum, extremum adhiberi potest remedium: sed diuisionis malum huiusmodi Prouinciæ videtur esse extremum, vt per totum tractatum clarè apparet: ergo extremum remedium ad curandum hoc malum infinitorum peccatorum seminarium est statuendum: quare dicebat Tacitus apud Lips. Polit cap. 6. *Quod tamen si coaluit, & iam fortis est seditio, nempè fortioribus remediis est agendum.* Tert. nonne est in arbitrio iudicis minuere & augere pœnas? ita communiter DD. eo quod aliquando crimen est excusabile, aliquando verò est atrox, & odiosum: nonne malum diuisionis videtur esse atrox, & summè odiosum? Ita exclamat D. Anton. 2. p. tit. 4. c. 8 in fine, §. 4. de discordia, quia totam vitam regularem eneruat, & funditus destruit: ergo extremum remedium tanquam pœnam Prouinciæ imponere Generalis debet.

17. Quodnam erit istud? elicitur ex D. August. de lib. arb. lib. 1. cap. 6. *Quando*, inquit, *populus est benè moderatus, & grauis, communísque vtilitatis diligentissimus custos, rectè lex fertur, qua tali populo liceat sibi creare Magistratus, per quos Respublica administretur; porrò si paulatim idem populus deprauatus habeat venale suffragium, & regimen flagitiosis, sceleratisque committat, rectè adimitur populo talis potestas dandi honores*, cum ergo talis Prouincia in electionis materia sit deprauata, & regimen seditiosis hominibus committat, auferatur ab ea potestas conferendi honores per decennium, & committatur Generali, seu Visitatori Generali simul cum duobus aliis extraneis viris, ab ambitione alienis, seditiosorum inimicis, qui per scrutinium electionem Prouincialis, Definitorum, necnon & Guardianorum tempore debito celebrent, adhibitis priùs informationibus cuiuscunque hominis, vt digni ab indignis secernantur, & digniores inter dignos eligantur: & cum dignioritas mendicanda sit à maiori vtilitate Ecclesiæ, ideò informationes fiant de ætate, de moribus, & de regimine iam administrato, de ætate quidem ad hoc, vt iuuenes non præferantur senioribus, quando senes futuri sunt Ecclesiæ vtiliores, de moribus, an habeant mortificatas passiones, an virtutes; amore

amore prosequantur, an singulares sint in suis commodis, an sint chori amatores, orationibus dediti, pacis cultores, apti ad magis, ac magis disciplinam regularem propagandam, non fœminarum visitatores, non rerum sæcularium negotiatores, & tandem an præseferant commodam aptitudinem ad promouendos subditos ad religiosam perfectionem; de regimine iam administrato, an fuerint benigni, & non rigidi, an magis exemplo, quàm verbo subditis prædicauerint.

DVBIVM IV.

Quodnam remedium leue à Generali diuisionis morbo sit apponendum?

SVpposito hoc, quod factionarij ab ambitione capti nolint propriæ saluti consulere, pacique adhærere, nonémque factionarij abiicere, & quod Generalis minimè possit huiusmodi diuisionem tolerare, quæ cura erit adhibenda? quodnam remedium erit applicandum? ad radicem quidem mali securis est applicanda. Quis enim ignorat tot malorum originem esse deprauatum electionis modum? è manibus tollantur electiones, & è Prouincia procul dubio resecantur mala, sed hoc fortè antidotum relatum nimis videtur violentum, quoniam omnis reformatio dulciter est introducenda, vt benè aiebat Caietanus apud Rodriq. tom. 2. quæst. 5 3. art. 4. ad Prouincialem Prouinciæ Lusitaniæ ipsum super reformatione ordinis in eo Regno consulentem. Coge intrare mare per fluuium, significans paulatim, & suauiter, si fieri potest, & non ex abrupto vltimam reformationem esse introducendam: assentit Emin. Lugo de iust. disp. 9. sect. 2. num. 23. & doctiss. Nauarr. in cap. Nullum, num. 33. 34. ait: non decet Regulares, & Ecclesiasticos ita virga ferrea regere, vt eorum defectus apud sæculares manifestentur, vnde Rodriq. tom. 3. quæst. 34. art. 7. Electores, inquit, teneri non minimam apponere diligentiam circa 18.

eos, qui sunt promouendi in Prælatos, vt sint à natura mansueti, & benigni, & S.August.de temp.serm.125.loquente de Petro ait. *Erat enim re vera hic Petrus paulò durior, atque seuerus, sicut eius austeritas truncata ob Christi iniuriam serui Principis declarat auricula, hic igitur tam durus, támque seuerus, si donum non peccandi à Domino fuisset adeptus, qua venia commissis populis donaretur, sed idcirco diuina prouidentia secretum ita temperauit, atque permisit, vt primus ipse laberetur, ac rueret in peccatum, quo erga peccantes duriorem sententiam proprij casus intuitu temperaret.* Ideò securis non est huic radici statim applicanda, non tamen è manibus proiicienda, sed blandius intendenda, & applicanda mitius, ne subditorum sanguis è manibus Prælati in die iudicij conquiratur, quomodo erit applicanda? Equidem ita sentio, si mutua vtilitas, & reciprocum commodum in electionibus resecetur, nam inferiores electores, videlicet Guardiani seu Priores, & Discreti locorum in Prouincialem, ac Definitores eligunt eos, qui sunt ex propria factione, quia ab eis Religionis munera recipiunt, vt sunt Guardianatus, Lectoratus, loca disposita pro discretis, cateráque commoda, ideò Superiores maiores, scilicet Prouinciales, ac Definitores, seu Consultores præbent suis dignitates, & pro suis familias disponunt, vt sint discreti, quia ab ipsis quasi perpetuum regimen vnà cum omnibus commodis recipiunt, auferatur ergo ab eis huiusmodi commodum, & ecce quasi omnino reformatam, & restauratam Prouinciam.

19. Duobus modis, qui nullam pariant violentiam, meo iudicio vtendum est. Prim. expoliando Prouincialem, ac Definitores, ne sint Priorum, seu Guardianorum suffragatores, provt de iure ad eos non spectat. Secund. priuando monasteria discretis, cum nullum ius ad hoc munus habeant cum sit ius Religionis, & meritò prim. quia cum tales electiones de iure spectent ad conuentus, vt videre est apud Rodriq. tom. 2. quæst. 53. art. 1. Mirand. tom. 2. quæst. 19. art. 2. & Nauarr. in cap. Nullum 18. quæst. 2. comment. 3. de Regul. num. 2. nihilominus Religio per modum cuiusdam compromissi in fauorem Ecclesiæ, & non compromissariorum electiones Definitoribus, ac Prouincialibus commisit,

&

& rationabiliter asserunt DD. citati ad euitandas rixas, æmulationes, contentiones, subornationes, aliáque damna spiritualia, quæ ex ipsorum conuentuum electoribus, vt plurimum, oboriri solent: Si ergo Religio annuente, & concedente Pontifice ad præcauenda damna enarrata conuentus suo priuauit iure, quare conueniens non erit suffragiis eos priuare, qui ad hoc munus exequendum nullum ius habent, cum omnia mala recensita oriantur ex electionibus celebratis pro sui, & amicorum conseruatione? Et id cum maxima iustitia fit. Primò quia, vt probat Barbosa in 6. de electione, c. Si compromissos. Compromissarius qui non benè se gerit in electione Prælati, puniendus est. Secund. quia Compromissarij sunt nudi ministri, & executores deputati, vt ait Sigismund. à Bonon. de elect. part. 1. dub. 22. minister verò, qui non rectè tractat sui Domini negotium priuandus est officio. Tert. quia fortè in dubium reuocari potest, an huiusmodi electiones partiales teneatur Religio acceptare, quia, vt benè asserunt Silu. tit. elect. quæst. 53. Mirand. tom. 2. quæst. 23. ex variis textibus, potestas data Compromissariis eligendi Prælatum, seu officialem semper intelligenda est de idoneo, ita vt si electus non sit idoneus, non teneantur electores recipere. Quart. quia Prælatus supremus tenetur omnia scandala, ac delicta à Religione remouere, si vnquam aliquod scandalum est remouendum, maximè illud, à quo omnia mala exordium sumunt, quod est celebrare electiones partiales, & ad proprij commodi mensuram.

Et meritò secundum, quia seditio, & perpetuum regimen conseruatur hisce artificiis, nempe dispositione familiarum pro discretis ex propria factione, congruum est ergo talibus eos priuare auxiliis, quæ in Religionis commodum fuerunt concessa. Et ratio est manifesta, quia munus discretorum inter alia commoda fuit datum cœnobiis, vt Guardianorum electio à Patribus, nempe Prouinciali, ac Definitoribus fortè celebrata in proprium commodum, discretorum votis temperaretur, in hac diuisa Prouincia non solùm non temperatur, sed factio augmentatur, eo quod dispositiones locorum artificiosè ordinatæ non sine magna 20.

 iniuria,

iniuria, & conturbatione multorum nonnisi proprios fa-ctionarios parturiant, nec vlla querela de iniuria erit audienda, cum nullum proprium ius, sed ius Religionis eis auferatur.

21. Auferantur, auferantur huiusmodi discreti, quia simul ferè tota seditio aufertur, & ferè tota Religio ab infinitis malis restauratur. Sanatur enim ab ambitione, & insatiabili cupiditate, quæ per totum anni circulum cœnobia circuit, imo, quæ tandem maculare, ac contaminare potest maiorem Religionis partem. Sanatur à conuentionibus interdum simoniacis, quibus pretio, vel pactis adinuicem promittunt alij aliis suam industriam; & fauorem in alio simili euentu. Sanatur ab imbecillitate Prælatorum, qui pro habendis subditis beneuolis ad effectum prædictæ electionis non audent eos corrigere, ac punire, quamuis in multis delinquant in maximum Religionis damnum: dico in maximum Religionis damnum, quia ablata correctione, ac punitione tota disciplina regularis eneruatur, & infirmatur. Sanatur tandem à perpetua subornatione, quæ maximam anni partem in conuentibus circuit, à dolis, quibus se inuicem homines opprimunt, à iuuenum relaxatione, quos pro habendis eorum votis pro nihilo habent verbis, munusculis, ac prauis exemplis ab arctioris disciplinæ studio abstrahere, eorum animum à Superiore alienare, & beneuolentiam erga alios Religiosos infirmare.

22. Scio Ludouicum Miranda tom. 2. quæst. 22. art. 2. præsentem quæstionem agitare, an conueniens sit, vt discreti eligantur in cœnobiis, scio pro vtraque parte validissimas afferre rationes, scio fortiter inclinare in partem affirmatiuam, scio etiam approbare, vt dictum est supr. Guardianorum electiones à Definitoribus, ac Prouincialibus esse celebrandas ad rixas, inuidias, contentiones, æmulationésque euitandas, quare modò sententiæ negatiuæ non adhæret? scilicet vt discreti è medio tollantur ad præcauenda omnia mala superiùs recensita; maximè quia in illis monasteriorum ius violatur, in istis nullum ius aufertur.

Respondebit fortè, quod, licet in omnibus aliis electionibus,

nibus mala enarrata videantur, non ideo huiusmodi electiones è medio fuerunt ablatæ, vnde nec etiam discreti sunt auferendi, cum de similibus idem sit iudicium, responsio certè metam non attingit. Primò, quia ipse ob incommoda enarrata munus eligendi Guardianos à cœnobiis remouet. Secundò, quia aliæ cunctæ electiones sunt Religioni necessariæ, & non illæ discretorum; fortè denuò respondebit, quod strictius, & obseruantius homines spe præmij suæ regulæ præcepta, constitutionésque custodiunt, ad quid istæ oues exteriùs mansuetæ, & intus lupi rapaces? est forsitan bonum præponderans malo? minimè quidem, & deinde illud bonum externum, quod spe lucri habetur, maiori vi habebitur à fortitudine Prælatorum, quæ ab infirmitate pro habendis votis ad proprium nutum deperditur; rursus respondebit, quod ex multitudine suffragiorum ambitiosi Prælati non tantam habebunt vim in electionibus, neque ita facilè Prouincias opprimere, & ad suam voluntatem reducere poterunt; responsio non satisfacit, quoniam anteponit huiusmodi difficultatem tot scandalis, rixis, inuidiis, æmulationibus, subornationibus, aliisque malis, imo experientia teste, quæ omnium rerum est magistra, difficultas ipsa nonne superatur dispositionibus familiarum, quæ tandem vota in proprium commodum cum scandalo totius Religionis, necnon & iniuria multorum pariunt? minus malum est supposita ambitione Prælatorum, quod tantùm sint vota Guardianorum, quia minora mala committerentur, dum Prouinciæ ab oppressione Prouincialium pro discretis ad votum habendis non liberantur, tandem fortè respondebit, quod ex electionibus discretorum omnes vnanimiter ad omnium Prælatorum electionem conueniunt, & concurrunt à minimo laico vsque ad supremum Patrem, & hoc videtur maximè expedire bono regimini totius Ordinis & forsitan hac intentione discretorũ munus à Religione fuit cœnobiis concessum, postquam electio Guardianorum ab eis fuit resecata; fateor hanc rationem, habere aliquam vim, nihilominus dico, quod, si pro conseruatione huius rationis debent tolerari tot mala enarrata, iudicent alij, quia non me cogit ad ferendam pro discretis sententiam: sed

quidquid si de hoc, dictum sit occasionaliter, ad rem nostram spectat huiusmodi discretos esse omnino euellendos, quia dictum est suprà, quod ea, quæ directè opponuntur fundamentis Religionis, sunt necessariò auferenda, huiusmodi electio malitiosè opponitur, ac aduersatur Religioni, quia ambitiosi Prælati ad conseruandam factionem, seditionémque ea abutuntur, quis ergo non concludet eam esse euellendam? Ablata ergo electione Guardianorum è manibus Definitorum, ac Prouincialium, annullata etiam ea discretorum, quis non concludet factiones, ac seditiones sedatum iri, imo discursu temporis funditus esse extinguendas?

DVBIVM V.

Cui, vel quibus Guardianorum electio sit committenda.

23. PRobata doctrina Mirandæ tom. 2. quæst. 22. art. 2. quod in omnibus ferè mundi rebus, quæ sub sole reperiuntur, vix quidpiam reperiri potest, ex quo non aliquod sequatur incommodum. Ratio est D. Thomæ, quem citatum sequitur ipse Miranda, quia non est bonum in toto mundo, quo creatura humana abuti non possit, siquidem etiam ipsa Dei bonitate abutitur. Enim verò cum de duobus malis minus sit semper eligendum, ideo censeo minora occasionaliter esse sequutura, si Guardianorum electio Capitulo committatur, videlicet, quod in primo Capitulo celebrando omnes Sacerdotes illius Prouinciæ post completum vigesimum annum Religionis sub omnium suffragiorum totius Capituli iudicium mittantur, & omnes, in quos maior pars inclinet, intelligantur pro Guardianis seligendis, & ita in quolibet Capitulo de omnibus Sacerdotibus successiuè prædictorum annorum metam attingentibus fiat descripto modo probatio. Nomina deinde istorum electorum in quolibet Capitulo congregato in separatis schedulis scribantur, &

& coram ipso ante omnem aliam actionem, vt tempus sit accedendi ad locum, in quo celebratur Capitulum, si fortè electi non essent de eius corpore, in vrnam mittantur, & quinque homines sorte extrahantur, quorum munus erit pro illo anno celebrandi more solito Guardianorum electiones, adhibitis præceptis in virtute sanctæ obedientiæ pro secreto tegendo, & pro negando suffragio iis, qui per se, vel per alios in Guardianorum munus se commendabunt. Quod si sors cadet supra hominem, quem merita multitudine suffragiorum in Definitorem, seu Prouincialem eleuabunt, alius extrahatur ab vrna de corpore Capituli præ temporis angustia, quia ille tanquam Definitor, seu Prouincialis non est censendus idoneus pro eligendis Guardianis, ne ab interesse ductus suos sectatores eligat. Verùm, si distantia locorum prohibet dare sortes pro illis quinque hominibus, qui statim deueniant ad Guardianorum electiones, fiant in quolibet Capitulo pro futuro Capitulo hoc modo: Extrahantur ab vrna quinque schedulæ, quæ erunt inuoluendæ in chartis duobus saltem, ac diuersis sigillis muniendæ, atque includendæ in securo loco, adhibitis duabus, ac diuersis clauibus, quæ singulæ singulis hominibus, qui non sint de corpore definitionis ad omnem suspicionem resecandam, custodiendæ tradantur, nec aperiantur nisi à Prouinciali, seu ab aliquo alio de ipsius mandato, & nisi paulò ante Capitulum futurum celebrandum, vt electi commodè accedere possint ad locum, in quo celebratur ipsum Capitulum, & nisi coram tota familia loci, in quo fuerunt custoditæ, vt fidelitas custodiæ appareat.

Nec obstat, electionem non posse fieri per sortem, vt patet ex cap Ecclesia, de sortilegiis, quia sacri Canones reprobant electionem passiuam. Ita colligitur ex Caiet. 2. 2. quæst. 95. art. 8. Azor. p. 1. lib. 9. cap. 21. Less. de iust. lib. 2. cap. 43. dub. 9. num. 58. Miranda tom. 2. quæst. 23. art 18. & quamuis Suar. 1. de Relig. lib. 2. de superst. c. 12. n. 55 verba textus ampliet ad Compromissarios pro electionibus celebrandis, dicens, ex discursu illius textus constat, non tantùm esse prohibitam sortem in ipsa dignitate Ecclesiastica, officio, beneficióque conferendis, sed etiam in eligendis, 24.

vel

vel nominandis Compromissariis ad electionem faciendam. Ratio est, vel quia etiam prouisio Ecclesiæ immediatè in sortem reducitur, vel quia incommoda non euitantur in illa sortitione, nam potest fieri, vt electus per sortem sit indignus, & ineptus ad illud munus, & Ecclesia maximum patiatur incommodum, nihilominus admissa pro nunc eius ampliatione, adhuc verba textus non militant aduersus modum istum eligendi. Primò, quia verè non diceretur, electiones actiuas Guardianorum per sortes fieri, quoniam electores fuerunt per suffragia canonicè electi, sed sors tantùm eorum numerum ad euitanda mala restringit. Secundò, quia omnes illi iam fuerunt idonei iudicati per maiorem suffragiorum partem, & ita vbi cessat ratio legis, in qua fundatur, nullo modo verba legis extendi possunt. Thom. Sanch. summ. lib. 1. cap. 38. num. 75. magis immediatè aduersatur proposito modo eligendi, nam proponit casum hisce verbis (quando plures à maiori parte eliguntur, non vt omnes eo munere fungantur, sed vt sortes mittantur postea inter illos, vt aliquis, in quo sors cadit, eo munere fungatur) & affirmat etiam istum modum eligendi esse prohibitum per textum superiùs relatum, quia generalis est prohibitio, & verè absoluta electio terminatur sortibus, cuius doctrina satis destruitur ex alia doctrina ipsiusmet Doctoris asserentis lib. 2. de matrim. disput. 37. num. 3. aliud esse cessare rationem legis in aliquo casu; aliud verò rationem legis non se extendere ad illum casum, nam in priori casu lex ex se, & ex sua generalitate comprehendit illum casum, in eoque locum habuit, aliàs non diceretur cessare rationem, seu legem, cum nec lex, nec ratio locum habuerit in eo casu, & quod nunquam fuit cessare nequit; in posteriori verò nunquam ratio legis amplexa est illum casum, & per consequens, nec lex ipsa, cum quantumcunque verba legis generalia sint, restringantur & intelligantur iuxta limites suæ rationis, eo quod sit ratio legis anima ipsius. cap. ratio nulla, de præbendis, & l. cum pater, § dulcissimus, ff. de legatis 2. & docet Tiraquell. multis citatis, tract. cessante causa 1. part. num. 138. & l. si vnquam verbo libertis, num. 45. C. de reuocan. donatio. Cum ergo ratio legis prohi-

prohibentis sortes in electionibus Ecclesiasticis sit ad tollenda incommoda indignorum,quia sors est cæca,& potest cadere tam supra indignum, quàm supra dignum, & cum modus propositus indignos secernat valida electione à dignis, ideo doctrina prima Sanch. corruit ex alia doctrina ipsius Doctoris, & firmatur modus eligendi Guardianos, cum principaliter non terminetur ad sortem, sed ad idoneos pro eligendis Prioribus, secundariò ad sortem, quatenus restringit numerum,& id non videtur prohibitum per textum: imo addo,quod, si lex quamcunque electionem & passiuam, & actiuam amplecteretur, adhuc iste modus non esset prohibitus,quia vt rectè notat Barbosa in Collect.DD. Decret.dist.21.c.Clericos,tunc licita censebitur sors,quando de personis idoneis datur, vt factum fuit ab Apostolis in electione Matthiæ: miserunt enim sortem inter Matthiam, & Barnabam inter omnes dignissimos: iam quidem electores Guardianorum fuerunt per suffragia existimati idonei, & ita Congregatio Oliuetana ad resecanda incommoda per sortem locorum discretos eligit, vide Naldum titul. sors.

Nec obstat dicere, quod non cognoscent mores eligendorum, quia coram ipsis tenendum erit examen morum Guardianorum iuxta morem vniuscuiusque Religionis, etsi de aliis Religiosis erunt admonendi, vt cautius procedant in dandis suffragiis, admoneantur,& si ob aliquam vrgentem causam expediens non erit, confirmatio discernet bonum à malo. 25.

Nec obstat dicere,quod intra ipsos electores, multæ, ac malæ subornationes possunt fieri, quia iam præceptum de non conferendis suffragiis illis qui se commendatos dederunt, impositum fuit, & ipsi electores pro illa vice ab officio Guardianorum excludendi sunt;& si aliquando excitabuntur, minus malum erit damnum permittere in damnum, & perniciem illarum animarum, quàm tolerare Definitorum, ac Prouincialium detrimentum in ruinam non solùm propriarum animarum, sed etiam totius Prouinciæ laborantis factionum morbo, qui è directo inficit regiminis finem, & tandem si mala in vna electione Guardianorum

A a suscita

suscitabuntur, non tamen annuatim, quia vrna diuersos pariet electores. Idem remedium videtur posse applicari illis Religionibus, quarum Priorum creatio spectat ad Religiosos cœnobiorum, quia cum in multis rebus ab ipsis Patribus maioribus dependeant electores illi, ideo diuisio facillimè oboriri potest.

DVBIVM VI.

An ex necessitate regiminis, ac conscientiæ Guardianorum electio à Prouinciali, ac Definitoribus eximenda sit.

26. NOt. prim. quod duobus modis Religiosi in congregatione degentes sunt inspiciendi. Primò ita vt qui regit sit Augustinus, sic loquitur Nauarr. comment. 3. de Regul. num. 10. & qui obediunt sint Possidonius, id est, quod sanctitas in vtroque fulgens, fulgeat etiam in omnibus Religiosis, & tunc omne regimen esset bonum, imò sanctum, nec incommoda, ex quibus plerumque fuerunt factæ immutationes, & denuò erunt faciendæ, insurgerent, vnde Suarez 4. de Relig lib. 10. cap. 3. num. 16. respondens obiectioni contra regimen societatis, asserit, quod, qui perfectionem obedientiæ profitentur, debent esse contenti ea electione Prælati, quam intelligunt esse magis consentaneam diuinæ voluntati, & per se meliorem, si loquitur de Religiosorum moribus descriptis, piè, ac sanctè loquitur, si postea de moribus prout in secunda acceptione potiùs est ad confirmandum absolutum regimen in eius societate seruatum, quam ad constituendam, & instruendam leuem, ac suauem gubernationem iuxta diuinam voluntatem in sacris Canonibus ostensam, quæ iugum graue ab hominibus tollit, vt ipsi inuiti superiores non subeant. Secund. vt adhuc aliqua affectione sint induti, nec virtute eximij, quasi nolentes cedere iuri, quod per professionem per sua merita ad omnia bona Religionis acquisierunt, secundum ergo horum

horum morum mensuram, cuius contemplationi semper meo iudicio regimen ad præcauenda incommoda in Republica fundatores instituerunt, optimè Suarez vbi supr.n.15. concludit, quod humana prudentia nequit omnia incommoda præcauere, sed illa præfertur, in qua regulariter pauciora inueniuntur: hinc est, quod temporis decursu natura humana semper ad malum prona ex regimine sanctè instituto multa incommoda extorsit, ex quibus deinde multæ mutationes fuerunt factæ, nam in Ecclesia Dei ablatæ fuerunt electiones Episcoporum, quæ olim à Clero, & populo fieri solebant, eo quod passim dissidia, inuidiæ, ambitiones, factiones, simultates, capitaléſque inimicitiæ oriebantur. Azor.part.2.lib.6.cap.14.quæst.1.Suar.vbi supr.in nonnullis Religionibus Guardianorum, seu Priorum electiones à cœnobiis fuerunt ablatæ, & concessæ ob eandem rationem, vt asserunt Nauarr.Mirand.& Rodriq.vbi supr. Definitoribus, ac Prouincialibus, imò modus eligendi summos Pontifices secundum varia tempora fuit varius ad sedandas contentiones, rixas, scandala, ac seditiones, vt docet Barbosa de iure Eccl. lib.1. cap.1. num.49. vnde Innoc.III. in Conc.General.Lateran.& refertur in cap.Non debet extra, de consang. & affinit.ait: *Non debet reprehensibile iudicari, si secundum varietatem temporum statuta quoque humana varientur, præsertim cum vrgens necessitas, vel euidens vtilitas id exposcit, quoniam ipse Deus ex iis, quæ in veteri Testamento statuerat, quædam mutauit in nouo.*

Not.secund.quod lex humana, seu constitutiones absque nota incidendi in cap.Ridiculum, dist.2. vbi dicitur. *Quod ridiculum est, & satis abominabile dedecus, vt traditiones, quas antiquitus à Patribus suscepimus, infringi patiamur.* in commune bonum immutari possunt. Ita S.Thom.1.2.quæst.97. art.1. imò ex sententia S.August. lib.1. de lib. arb. ait. *Lex temporalis, quamuis iusta sit, commutari tamen per tempora iustè potest.* Nota per tempora, nam rationes D.Thom.super hoc verbum innituntur. Primò, ex parte intellectus, qui procedit de imperfecto ad perfectum, & ideò si aliquando statuit aliquid ignoranter imperfectè, non valens omnia ex se ipso considerare, considerans postea mala secundum tem- 27.

porum varietatem orta, mutat in perfectius. Secund. ex parte hominum, qui secundum diuersas conditiones, siue complexionum, siue temporum, diuersis legibus regi debent, videatur Auersa.1.2.q.97.sect.1.

Limita tamen, non semper esse legem immutandam, quotiescumque aliquid melius occurrit, sed quando nouum statutum in se maiorem continet vtilitatem, quàm sit vtilitas legis abrogandæ, & eius consuetudinis, quæ est bonum pro obseruatione legis introductæ, imò à Medina 1.2.q.97. art.1. nuncupatur vis constrictiua legis, quare Silu.inferiùs citandus, lex, inquit, mutatur in quantùm per eius mutationem prouidetur bono communi, & Vlpianus in l.2. ff.de constit.Princip.dicit, quod in rebus nouis constituendis, euidens debet esse vtilitas, vt recedatur ab eo iure, quod diù æquum visum est, & quandonam videtur hoc esse? Quando, inquit, S.Thom. vbi supr. art.2. contingit vel ex hoc, quod aliqua maxima, & euidentissima vtilitas ex nouo statuto prouenit, vel ex eo, quod lex consueta, aut manifestam iniquitatem continet, aut eius obseruatio est plurimùm nociua.

Not.tert.quod tribus modis creari possunt inferiores Prælati, vt ait Suarez vbi supr.Prim.per electionem à tota communitate conuentus, & commendatur à Peirin.de Prælato, quæst.1.cap.4.§.3. Secund. à Generali cum aliquorum consilio, vt in Societate Iesuitarum, & extollitur à Suarez. Tert.à Prouinciali cum suffragiis Definitorum, & laudatur à Nauarr.Mirand.& Rodriq.vbi supr. Primus modus habet in primis magnum periculum incidendi in spiritum ambitionis, inquit Suarez, quæ est pestis Religionis, quia quo electio magis inclinat in regimen democraticum, eo magis est huic vitio exposita, in quocunque enim statu sunt pauciores viri prudentes, & à priuatis affectibus liberi, & ideò quando electio est apud multos, necesse est, vt ibi sint iuuenes, vel minus prudentes, in suis affectibus non satis moderati, vnde facilè est eos corrumpere, decipere, subornare, & spiritum ambitionis in eos generare, vt experientia docet, præterea ex huiusmodi electionibus plerumque seditiones, schismata, inuidia, odia nascuntur, quare Nauarr.

Nauarr. comm. 3. de Regul. num. 10. ait, quod ad concordiam conueniens fuit vnum Prælatum eligi ex tota, seu maiori parte conuentus, vt habetur in cap. Adrianus, cap. Valentinianus, dist. 63. & cap. Cum dilectus, de consuetudine, & cap. Quia propter, de electione, sed quia progressu temporis homines in discordiam, seditionémque abierunt, Romani Pontifices cœperunt electionibus derogare; aliud incommodum etiam sequitur, quoniam Prælati electi non benè tractant eos, qui suffragiis eorum electionem non auxerunt. Multa denique alia sequuntur mala, præsertim circa nouos professos, qui in maximum Religionis detrimentum virtutes per vnius anni circulum maximo labore, & industria cumulatas facillimè deperdunt, propter quæ omnia vitanda multæ Religiones modum ipsum reliquerunt. Secundus modus postulat hominem ab omni affectione nudum, ita vt cum Seraphico Francisco colluctari possit, aliter est periculum incidendi in tyrannidem, quamuis prudentes habeat Consiliarios, tum quia non est tyrannus adeò iniquus, qui ab aliquibus consilium in actionibus non postulet, tum quia reluctantibus Consiliariis adhuc superioris voluntas manet, & subditi manent in eodem periculo plurimas patiendi iniurias, & si iustè reclamabunt, ianua illa omnibus non professis aperta ad modum ensis tyranni inseruire Generali potest, maximè sub prætextu zeli, quia incipiunt seditiosi haberi, vnde periclitatur iustitia distributiua, commutatiua, & charitas in totale damnum Religionis: nec iste modus est omnino expers ambitionis, vt vult Suarez, quia cum ambitiosi ferantur in amorem propriæ excellentiæ, per varias vias tentabunt dignitates adipisci corrumpendo Consiliarios amicos, familiarésque Prælati, implendo clamoribus domos ob tot labores in Religionis honorem neglectos, tandem fingendo sanctitatem, simulando à dignitate se abhorrere, & quod peius est sub specie zeli Generalem monendo de omnibus Religiosorum actionibus: aliud incommodum graue sequitur, quoniam difficillimum est habere notitiam Religiosorum pro promouendis ad munus Prælatorum in tanta multitudine hominum diuersarum nationum, & locorum remotissimorum,

ita vt meliores ſint electi provt iuſtitia poſtulat; nec iſta notitia perſonarum poteſt comparari per aliorum relationem, tum quia ignorantia eorum, qui informant, poteſt inſeruire Generali ad promouendos homines, & paſſiones non moderatæ, & malæ affectiones ſubminiſtrabunt mores iuxta paſſiones, & affectiones, tum quia informationes ſunt petendæ ab hominibus eiuſdem ordinis aptis ad eadem munera præſtanda, nec non & officia, & ideò facillimè epiſtolæ poſſunt ſiniſtras dare informationes, tum quia multitudo iudiciorum pro electionibus generare ſolet maximam confuſionem. Occurrit Suarez vbi ſupr. quod hoc malum non poſſunt euitare Pontifices, neque Reges, neque Epiſcopi, quia actiuæ eorum electiones dependent ab informationibus habitis ab hominibus fide dignis, concedit ergo in iſto regimine hoc incommodum, & id ſoluit ab aliorum incommodis, quod eſt dicere, nulla ſolutio poteſt aſſignari, niſi recurrendo ad velamen aliorum regiminum, & malè. Primò quia informationes promouendorum à Pontifice, à Rege, &c. neceſſariò modo deſcripto ſunt mendicandæ, quia de neceſſitate debet eſſe vnus Rex, vnus Epiſcopus, & præſertim vnus Pontifex, ſed informationes promouendorum à Generali per totum orbem ſunt ex libera electione talis regiminis contra communem vſum omnium Religionum, ac proinde voluntariè hoc maximum incommodum patitur, nec electores aliarum Religionum talibus indigent informationibus, quoniam frequenter homines ſimul viuunt, & habitant, & ſe ſe benè norunt, & de his, quæ noui, informatione non egeo. Secundò, quia informationes Pontificum, Regum, &c. mendicantur ab iis, qui nullo modo ſunt ſuſpecti de ſiniſtra informatione, quia ad munera dignitatum conferendarum non ſunt promouendi, non ita in tali regimine, quia ſunt petendæ ab illis aptis ad eadem munera præſtanda. Tertiò, denegata dignitate nonnullis ob ſiniſtras informationes à Pontifice, à Rege, &c. non violâtur aliquod ius, per quod neglecti remaneant in iuſtitia læſi, quia nullum ius ad illa munera habent, ſed eorum, qui priuantur dignitatibus in prædicto regimine ob tales informationes violatur ius, quod per pro-

feſſionem

fessionem ad omnia munera Religionis acquisierunt: hinc est fortè aliud periculum incidendi in aliam speciem Tyrannidis, quod tantùm pauci à Generali cogniti ad regimina promoueantur cum multorum aliorum oppressione, qui suos annos pro Religionis splendore consumpserunt, legendo publicè, decertando, prædicando, confessionésque audiendo, &c. imo cum ipsius Religionis oppressione, quoniam depauperatur hominibus, à quibus authoritate, ac experientia multa munera pro Religionis conseruatione sunt ferenda: tandem etiam videtur aliud incommodum, nimirum, quod illæ rixæ, seditiones, murmurationes maxima in parte, quæ nascerentur inter homines, si electiones à cœnobiis celebrarentur, inter subditos, & Superiores oriantur, quia nimis durum est, & iugum vltra vires semper super humeros inuita voluntate hominem ferre, qui omnes actiones seuera meditatione vult indagare, & cognoscere, & ideo in sacris Canonibus habetur, non dari Prælatum inuitis subditorum voluntatibus, ob id etiam, inquit Nauarr. 3. comm. de Regul. num. 10. ob concordiam scilicet inter subditos & Superiores, fuisse statutum, vt præficiatur Prælatus, quem conuentus elegerit, vt ipsemet Suarez vbi supr. lib. 2. cap. 3. num. 2. loquendo de Generali ait, potuisse summum Pontificem sibi reseruare creationem Generalis, sed noluit, & reliquit eam per legitimam electionem creari, vt suauius, & commodius Religionibus prouideret, vt nimirum ipsa Religio in Pastore sibi eligendo consentiret, & vt sufficientia electi à suismet subditis publicum haberet testimonium, & ita cum maiori amore & fiducia à tota Religione susciperetur, ex verbis ergo Suarez satis dignoscitur esse nimis durum, & satis repugnare suauitati regiminis creationes Prælatorum pendere ab vno solo Superiore eligente. Occurret fortè quis, quod querelæ subditorum etiam de grauamine illato à Prælato non admittuntur a tollendas rixas, &c. & ad conseruandam ei debitam re rentiam, huic responsioni decantari potest carmen ill

Incidit in scyllam cupiens vitare charybdim.

Tum quia ius diuinum naturale, & humanum vi quod iubet parti læsæ esse satisfaciendum, nec rixæ

si excitarentur, essent rixæ, sed pro parte læsa defensiones, tum quia esset dare manus tyrannico regimini, tum quia esset maximum periculum incidendi in non parua incommoda, imo in manus violentas erga Superiores, tum quia maximè offenderetur ipsa Religio, quæ secundum æquitatem omnes amplecti debet, concedendo istud commodum Superioribus, ne in delictis commissis puniantur, tolerando in subditis incommodum illati grauaminis cum subtractione debitæ iustitiæ, ac proinde extra Religionem tot tribunalia videntur erecta, nonnisi ad satisfaciendum iniuriis Religiosis illatis ob denegatam iustitiam. In tertio modo eligendi Superiores inferiores prætermisso malo subornationum, quod inter eligentes facillimè oboriri potest, ferè tota Religio periclitatur in incommodum incommodorum incidere, diuisionum scilicet, ac seditionum in perniciem omnium fundamentorũ Religionis, quæ sunt humana societas, charitas, pax, & vnitas, quibus destructis non est amplius dicenda Religio, sed desertum teste Prouincia, de qua loquimur, quot mala videntur, quot incommoda sequuntur, relegite ea, quæ dicta sunt in Superioribus, quæ vnico verbo concluduntur, cuncti illius Prouinciæ homines censendi sunt in malo statu.

Prima Conclusio.

29. Humanæ leges, seu statuta non debent cohibere omnia vitia, sed grauiora, à quibus maior pars communitatis per leges, seu statuta poterit cohiberi. Conclusio est D. Thom. 1.2. quæst. 96. art. 2. vbi Medina. Mirand. tom. 2. quæst. 25. art. 12. Suadetur ex S. August. lib. 1. de lib arb. cap. 5. vbi ait; *Humanas leges multa concedere, atque impunita relinquere, quæ per diuinam prouidentiam vindicantur.* Ex rationibus, tum quia humanæ leges imponuntur iuxta hominum conditionem, & capacitatem, quæ est fragilis, & labilis, & mensura debet proportionari mensurandis, non possunt homines abstinere à vitiis, quia est proprium iustorum, & perfectorum, qui sunt pauci, & lex imponitur multitudini: ergo leges, & statuta non omnia vitia cohibere debent, sed grauiora,

grauiora, à quibus multitudo communitatis abstinere potest, tum quia multa permittuntur in pueris, quæ vituperantur, & puniuntur in adultis, vnde multa permitti possunt in multitudine imperfectorum, quæ non tolerantur in perfectis, quamobrem benè loquitur Suarez vbi supr. quod in quocunque statu sunt pauciores viri prudentes, & à priuatis affectibus liberi, & Medina vbi supr. inquit communitas hominum aliquos admittit defectus, est enim maior pars communitatis hominum imperfectorum.

Secunda Conclusio.

Guardianorum electio ex necessitate regiminis, & conscientiæ è manibus Definitorum, ac Prouincialium eximenda est. 30. Suadetur prim. ex S. August. lib. 1. de lib. arb. c. 6. vbi ait. *Quando populus est benè moderatus, & grauis, communisque vtilitatis diligentissimus custos, rectè lex fertur, qua tali populo liceat sibi creare magistratus, per quos Respublica administretur, porrò si paulatim idem populus deprauatus habeat venale suffragium, & regimen flagitiosis, sceleratisque committat, rectè adimitur populo talis potestas dandi honores*, sed huiusmodi electores habent venale suffragium, quia pro sui vtilitate, & conseruatione, quasi vendunt vota factionariis, hisque seditiosis regimen committunt: igitur ex necessitate Guardianorum electio ex illorum manibus est auferenda. Secundo, tunc statutum est ex necessitate immutandum, cum eius abrogatio continet in se maiorem vtilitatem, quàm sit vtilitas legis abrogandæ, eiusque consuetudinis & quando eius obseruatio est plurimum noxia, vt docet S. Th. nonne statutum celebrandi electiones à Definitoribus, ac Prouincialibus huius miseræ Prouinciæ communitati plurimum nocet? sanè, quia offendit iustitiam commutatiuam non consulendo bono communi, in conseruatione vnitatis, & concordiæ, per quas conseruatur, & augetur, necnon & distributiuam, quia multi, & multi negliguntur, & postponuntur: ergo est immutandum. Tertiò lex ordinatur ad bonum commune, ideo præcipit immediatè ea, quæ sunt directè propter bonum commune, vel mediatè, sicut cum

aliqua ordinantur à legislatore pertinentia ad bonam disciplinam, per quam ciues informantur, vt bonum iustitiæ, & pacis conseruent. S.Thom. 1.2. quæst.96. art.5. ergo ea, quæ non sunt ad conseruandam iustitiam, & pacem nequeunt præcipi, neque conseruari: sed lex de celebrandis electionibus à Definitoribus, ac Prouincialibus ex eorum malitia destruit vtramque iustitiam & commutatiuam, & distributiuam, & respicit amicos, & factionarios in proprium commodum, pacémque eiicit, discordiámque nutrit: igitur ex necessitate est abroganda, & annullanda. Quarto lex datur præsertim ad euitanda mala grauiora, à quibus possibile est maiorem partem multitudinis abstinere, & præcipuè, quæ sunt in nocumentum aliorum, sine quorum prohibitione societas humana conseruari non potest. S.Th. vbi supr. art. 2. sed huiusmodi electio apud Patres fouet seditionem, rixas conseruat, &c. per quæ humana societas dissoluitur, vnde satis dignoscitur malitiam superâsse bonitatem legis, eiusque finem nempe vnitatem, ac pacem destruxisse: igitur concludendum est necessariò esse abrogangam, & annullandam; posset etiam probari ex alia doctrina S.Thom 1.2.quæst.90. art. 2. docentis, quando cessat ratio boni communis, eiusque vtilitas, statim lex cessat, videantur Medina ibid. Suar. de leg. lib.6.c.9.n.3. Auersa de legib. quæst.97.sect.5.

Tertia Conclusio.

31. Electio Guardianorum non est concedenda neque conuentibus, neque Generali: non conuentibus ob incommoda, quæ solent oriri provt in tert not. ideo summi Pontifices cœperunt iuri conuentuum derogare, vt notat Nauar. vbi supr. non Generali ob inconuenientia etiam ibi enarrata, ideo nulla Religio talem arripuit modum eligendi Superiores inferiores, nec vult tantam dignitatem, authoritatémque ipsi Generali præbere.

A quonam huiusmodi creatio fieri debet? à toto Capitulo Prouinciali? minimè quidem, quia excitaretur non parua confusio, neque à paucis, & selectis hominibus ex antiquioribus

ribus professis, quia antiquitas professionis non affert secum ordinariè omnia dona necessaria, quæ requiruntur in electoribus, à paucis ergo, & per vrnas selectis hominibus, sed priùs electis per suffragia, vt dicebam superiùs.

Dices, pro eligendis iis, vt habeant locum in vrna, possunt fieri subornationes, & ideò immitterentur in vrnam parum idonei ad tam graue munus exequendum. Respond. quod electores istorum hominum erunt Guardiani inter omnes Religiosos existimati meliores, & ideò non facilè suffragabuntur indignis, cum nihil, aut parum vtilitatis ex hoc comparaturi sint, & si fient, lex non debet omnia mala prohibere, vt ait S. Thom. vbi supr. sed illa maiora, quæ præsertim lædunt societatem humanam, vnitatem, & pacem, vnde esset istud paruum damnum tolerandum ad euitanda tot mala enarrata, etsi electi pro vrna per impossibile essent omnes indigni, dico per impossibile, quia difficilè creditur, quod tot homines electi ad alios regendos sint ita à Paradiso alieni, vt pro nihilo velint se tot laqueis, indignos eligendo, vincire, tunc regula D. Thom. 1. 2 q. 97. art. 1. & D. August. vbi supr est satis clara. Primus ait, legem posse immutari ob mutationem conditionum humanarum. Secundus asserit, cum suffragium populi sit venale, & indignus eligitur, esse ei auferendam potestatem conferendi honores, auferatur ergo omnis modus eligendi ab ista Prouincia, & conferatur Generali, seu Visitatori vnà cum duobus aliis, sicut videbitur magis expedire. 32.

Dices, in primo Capitulo, in quo per vota sunt nomina immittenda in vrnam, facillimè erunt ferè omnes ex vna factione, qui pro suis suffragia ferent, & non pro aliis ex contraria factione, instructi ab illo dicto, quod est velamen omnium malorum, ex nostris sunt meliores, & ita nullum remedium tantæ reuolutioni erit appositum. Fateor, hanc esse illam difficultatem, quæ magis huic modo obstat, nihilominus respondeo, quod electio istorum hominum celebranda est magis, & minus secundum æqualitatem factionum, quod facillimè debere sequi censendum est, quia lumen huiûs doctrinæ tenebras lacrymabilis status fugabit, & in meliorem frugem mutabit, quod si malitiosè persiste- 33.

rent in eligendis ſuis, pro prima vice defectus ſuppleatur à Generali, ſeu Viſitatori cum aliis duobus priùs cognita meritorum cauſa.

Modus iſte ſemper mihi viſus eſt aptiſſimus ad delendas factiones, rixas, ſeditiones, inuidias, ſubornationes, & omnia mala, ad introducendam pacem, concordiam, ac quietem, quod ſi aliquod incommodum pariet, pariet quidem, nam lex non intendit omnia mala prohibere, vt dicebam ſuperiùs, ſed erit tolerandum ob euidentiſſimam vtilitatem ſequuturam, tam in tot malorum extinctione, quàm in tot bonorum augmentatione, vt conſideranti ſemper videbitur: Saluo ſemper, &c.

DVBIVM VII.

Aliud remedium aſsignatur ad debellandas factiones.

34. PErpenſo remedio ſuperiùs deſignato pro factionibus debellandis, quidam Religioſus, cuius virtus ſuauiter, & fortiter per triennium Prouincialatus onus ſuſtinuit, in hæc verba prorupit, verum, ac opportunum remedium videtur eſſe, ſed nimis durum eſt, Patres Definitores, ac Prouinciales Guardianorum electionibus priuare, cui fuit reſponſum, nimis durum videtur ipſum remedium eſſe morbum ipſum, nam ad ſanandas plagas electionum, quæ olim ex creatione inferiorum ſuperiorum, quæ à familiis cœnobiorum fiebant, oriebantur, fuit ius eligendi Prælatos ab eis ablatum, & conceſſum Prouinciali ſimul cum Definitoribus, modò in hac Prouincia diuiſa malitia ſuperauit legem, vnde remedium eſt ipſe morbus, quia omnia mala ſuperius recenſita ab ipſis Patribus pro ſui conſeruatione excitantur, quare ſubditi, & ius eligendi amiſerunt, & eadem incommoda patiuntur, nihilominus ſuum remedium proponebat pro curatione huius miſeræ Prouinciæ. Hæſitandum non eſt, dicebat, ambitionem

bitionem esse radicem malorum descriptorum, quæ dupliciter potest considerari, vel intrinsecè, quatenus est appetitus inordinatus honoris, & dignitatum, vel extrinsecè, quæ est effectus intrinsecæ, & completur artificiis, factionibus, & iniustitiis. Primæ nequit remedium afferri nisi à Confessariis, quando attingit lethalem culpam, quæ talis in casu semper erit censenda, quia factionarius ob rationes superius notatas iudicari nequit nisi in malo statu, quare si non habet dolorem de culpis commissis, firmum propositum se abdicandi dissensionibus, & factionibus, pacem sectandi, ac iustitiam distributiuam tam in dignitatibus, ac honoribus, quàm in omnibus aliis rebus seruandi nequit à Confessariis absolui, & ideò dicebat S. Bernard. serm. 41. de modo benè viuendi. *Magna est virtus concordiæ apud Deum, sine qua non placent Deo nostra sacrificia, quibus delentur peccata.* Vnde concludebat ex rectè administrato Sacramento necessariò non desiderari remedium pro cura intrinsecæ ambitionis, nisi velit iam inter damnatos, vt ita dicam, connumerari. Secundæ afferri remedium hoc assignato modo potest, quod Pater Generalis in fine cuiuslibet anni, vel post biennium à die ordinis publicati, destinet Visitatorem zelo plenum, scientia imbutum, moribúsque probatum, cum duobus aliis, vel designatis ab ipso Generali: vel eligendis ab ipsa Prouincia ex suis hominibus secundum quod melius, consideratis considerandis, expedire videbitur, qui diligenter visitet Prouinciam, & absque strepitu processus informationes capiat à viris fide dignis de statu ferè omnium Religiosorum, de eorum artificiis pro conseruatione Prælaturæ, & pro ea obtinenda, de iustitia distributiua à superioribus seruata iuxta omnium merita, cum pleno arbitrio iudicandi simul cum illis duobus præsumptiones satis vrgentes, quæ resultabunt ex informationibus captis, cum plena etiam potestate eos mulctandi, audita parte, contra quos insurrexerint illæ præsumptiones extrinsecæ ambitionis, & iustitiæ distributiuæ denegatæ vsque ad priuationem officiorum, necnon & vocis actiuæ, & passiuæ ad tempus, quæ pœnæ habeantur tanquam salutares ad tuendam disciplinam regularem, & Prouinciam

ab ambitione expurgandam, cum onere tamen informandi Generalem de omnibus perpetratis, vt iniustitia intra terminos præsumptionum non insurgat. Ex quo remedio sanctè gesto necessariò affirmabat ipse, esse sequuturam demolitionem artificiorum pro nutrienda ambitione, & tandem pacem fore introducendam; præsertim quia si electores maiores pœnis succũbere nolint, coguntur eligere illos ex aduersa factione, & isti illos, & id videtur esse principium resecandi bella, & dissensiones, & licèt hoc remedium aliquo modo videatur durum, sine ferro tamen, vel igne satis nequit curari vulnus, affirmabat etiam ex vulnere sanato necessariò esse erigendum illud optimum regimen secundum illa duo præcepta à diuino Platone tradita, & à Cicerone 1. de offic. notata. *Omnino, qui Reipublicæ præfuturi sunt, duo præcepta Platonis teneant. Vnum, vt vtilitatem ciuium sic tueantur, vt quidquid agant, ad eam referant, obliti commodorum suorum. Alterum, vt totum corpus Reipublicæ curent, ne dum partem tuentur, reliquas deserant. Vt enim tutela, sic procuratio Reipublicæ, ad vtilitatem eorum qui commissi sunt, non ad eorum, quibus commissa gerenda est. Qui autem parti ciuium consulunt, partem negligunt, rem perniciosissimam in ciuitatem inducunt, seditionem, & discordiam.* Hæc ille, qui ægrè ferebat electiones Priorum è manibus prædictorum Patrum esse resecandas. Huic remedio non desunt difficultates soluendæ, sed proponantur, & soluantur ab iis, quibus sub pœna peccati mortalis incumbit onus diuisionem ab huiusmodi Prouincia resecandi.

PARS

PARS TERTIA,

In qua nonnulla selecta ad Regularium regimina spectantia elucidantur.

DVBIVM I.

An expediat, Religionum Generalem esse potius perpetuum, quàm temporalem.

DE ista grauissima quæstione tres extant opiniones, inter quas duæ videntur principaliores. Prima, quæ est affirmatiua, mordicus defenditur à Nauarr.comment.3.de Regular.n.3. de statu Monach lib.3.consil.7.num.8.asserente, hanc mutationem fuisse inuentam à iuuenum desiderio cupiditate regnandi, quem sequitur eadem tenacitate Miranda man. Prælator. tom.2. quæst.7. art.6. adhæret etiam Suarez 4. de Relig.tract.8.lib.2.c.7.num.8. Azorius 1.part.lib.12. c.20. quæst. 21. & alij. Secunda negatiua firmiter defenditur à Peirino tom.2. de Prælato, quæst.1. cap.4. §.1. pro se referente D.Thom.4.de reg.Princ.c.7. & 8. Canonh. Scriban. & in terminis Sarton, de his ergo duabus opinionibus validissima argumenta proponam. 1.

Prima hisce argumentis à Nauarro,aliisque adductis fulcitur. Primo, quia per mutationem Prælatorum continua eorum authoritas minuitur, & infirmatur ob timorem subditorum, pro quo adducit illud celebre dictum c. Visis 16. q.2. *Humani esse moris illum timere, cuius iudicio nunc erigitur, nunc deprimitur.* Secundo ex ista vicissitudine Prælatorum infinita incommoda oriuntur, quorum primum est ambitio capiens maiorem partem Monachorum Prælaturas optantium, 2.

tium, ex qua sequitur eneruatio disciplinæ (ob vota enim ab electis electores capiunt impunitates, priuilegia, & gratias promissas, &c.) oriuntur præterea conuentiones, simoniæ, quibus alij aliis suum fauorem, & auxilium in futuris electionibus promittunt, vt in præsenti ipsis faueant, contra c. Quam pio 1. quæst. 1. & cap. Pactiones de pactis, vbi acriter huiusmodi conuentiones prohibentur: oriuntur etiam perpetuæ subornationes, collusiones, quibus alij sibi, vel aliis suffragia in futurum procurant; hinc etiam prodeunt factiones, diffidia, susurrationes, murmurationes, detractiones, dum alij aliorum defectus tam veros, quàm falsos, tam naturæ, quàm morum non dubitant aperire, vitiáque imponere ad maculandam partis opinionem, ne caput extollat: demum oriuntur iniustitiæ, quibus oppressa semper pars contraria videtur, cum sibi negentur ea, quæ aliis liberaliter sunt concessa, nempe gratiæ, & priuilegia, &c. & ferè quadam crudelitate impetatur punitione, correctione, aliisque animaduersionibus, quasi omnia mala ab ea sint perpetrata. Tertio opinionem suam confirmant exemplis SS. PP. Basilij, Augustini, Benedicti, Dominici, etiam Seraph. Francisci, qui pro bono regiminis augmento obseruantiæ profectu, ac conseruatione pacis, ac quietis in Religionibus Generales perpetuos, vt videre est apud eorum monumenta, constituerunt. Adducit etiam Nauarr. exemplum Tiberij Cæsaris, qui, vt refert Suetonius Tranquillus in eius vita tardissimè, aut nunquam prouinciarum Rectores à regimine amouebat, & quod experientia teste, peccata, vitiáque populorum dissimulatione solebant præterire, dum ad modicum tempus regimen erant habituri, & vsque ad sanguinem subditos emungebant, vnde alij, & alij noui his succedentes residuum sanguinis exugebant, potest etiam confirmari hæc opinio exemplo Iesuitarum, quorum Generalis est perpetuus. Tandem Nauarr. de statu Monach. vbi supr. huic quæstioni finem imponens, hæc verba habet: supradicta omnia testor, atque testificor, vt annosus testis, & consultor, ad quem innumerorum peccatorum tam simoniæ, quàm ambitionis, superbiæ, factionum, discordiarum, ac murmurationum cognitio frequentissimè, tum per Confessarios,

ſarios, tum ipſoſmet Prælatos, & ſubditos pro medicina contra ſcrupulos concurrentes, peruenit, teſtor inquam quod ſi abſque ſcandalo poſſem perpetuitatem Prælatorum reuocare, quàm SS.PP. vbi ſupr. inſtituere, reſtituerem, ſeruatis ad vnguem Canonibus, quibus Prælati ſuo munere abutentes deponerentur & eiicerentur, & ſine vlla negligentia caſtigarentur: hæc ille. Vltimo probatur, quia prudens regimen ab experientia longa mendicatur, quæ deſideratur in Prælatis temporalibus deuorantibus monaſteriorum bona, quia ad modicum tempus regimen ſunt poſſeſſuri.

Secunda opinio his argumentis firmatur, quæ directè opponuntur probationibus primæ ſententiæ. Primo ſicut temporale regimen timorem ſubditorum habet annexum, ita perpetuum imperium nimiam ſuperbiam, & audaciam Prælatorum in ſubditos nutrit, dum eos opprimendo ſibi regnare videntur Prælati, ita vt filij amore nati tanquam ſerui habeantur; liberas etiam Religiones tanquam proprias ſeruas tenent, & velut homines hæreditarij ſine diſcretione congregationis corpus adminiſtrant, quaſi dominium, & imperium abſolutum in illud liberè poſſint exercere, & quod peius eſt, obtinent, vt ſubditi ab ore pendeant contra libertatem ſpiritus. Secund. ſicut in temporali mille incommoda ſequuntur, ita in perpetuo. Audi ea, quæ dicit Peirin. vbi ſupr. Ex diuturnitate ſecuritas adeſt, facilè aures, & manus perpetui ſuperioris incommodis laxant, munera accipiendo, omnia in vſum proprium conuertendo, ea amicis largiendo, oriuntur munerum largitiones, ſimoniæ, ſubditorum odia, detractiones, ac murmurationes, &c. Quis enim enumerare poterit vitia in Prælatis pro ſui conſeruatione? quas tyrannides non exercent? quas iniuſtitias? quas depreſſiones hominum virtute præditorum? pecunias emungunt, conuentus expilant, Monachos expoliant, tandem multa alia facere audent, vt in perpetuitate ſe videant, & quos ſubditos non excæcant, inſurdeſcunt pecunia, aliiſque muneribus, & ita obtinent, quod cupiunt, & volunt: hæc Peirinus: Et nunquid factiones, diſſidia, ſeditiones, abſunt ab his regiminibus? minimè qui- 3.

dem, quia, licèt non tam frequenter ob raras electiones formentur, formabuntur tamen ob fauores, honores, indulgentias suis suffragatoribus, & amicis à Prælatis concessas, quæ omnia aliis negantur, & si aliqua eis præstantur maxima cum difficultate, & labore, ac si non essent, vt ita dicam, de corpore Religionis, ac si horum labores pro Religione impensi non essent præmiis digni: necnon formabuntur ab ipso imperio in vno, seu in paucis cumulato, quia cum appetitus honoris insit naturaliter hominibus, teste Valer. Maxim. à D. Thom. relato de reg. Princip. lib. 4. cap. 7. *Nulla est tanta humilitas, quæ hac dulcedine non tangatur.* Multi profectò nec dissidiis abstinebunt, vt ad honores ascendant, videre paucos exaltatos, multos meritis pares oppressos, & humiliatos discordiam, ac seditionem parit iuxta sententiam Aristot. 5. Polit. cap. 7. *In optimatibus autem,* inquit, *seditiones fiunt, interdum quidem ex eo, quod pauci sunt bonorum participes.* Addo tandem, plus posse destruere malum Prælatum perpetuum & quoad spiritualia, & quoad temporalia, quàm centum temporales, quia si vnus temporalis destruit, alter ædificat, teste experientia, quæ docet in suorum regiminum primordio pro Religione, ac Dei cultu omnes ædificare, saltem ad celandam suam ambitionem, & malitiam: at continuatio perpetui, & mali Prælati omnia bona Religionis ambitione, superbia, iniustitiis, aliisque pessimis moribus exterminat, & eradicat. Tert. si sententia contraria roboratur exemplis multarum Religionum, quæ ab initio beneficio Generalatus perpetui fruebantur, ista etiam solidatur exemplis multarum Religionum, vt videre est apud Peirin. vbi supr. n. 6. quæ ab initio semper temporales Generales habuerunt, imò multæ ex illis authoritate Sedis Apostolicæ ad petitiones ipsorum Religiosorum inclinatæ, perpetuum Generalem in temporalem mutarunt, eo quod maxima authoritate, & austeritate subditis imperabant, & propter magnam potentiam, qua pollebant, Visitatoribus pro eorum reformatione missis resistebant, ita docet Rodriq. tom. 1. quæst. 16. art. 1. in fine. Quart. si Nauarrus suam sententiam confirmat Tiber. Cæs. exemplo, hæc sententia firmatur exemplo Caroli V. Imper.
de

de quo Scriban. 1. Pol. Christ. cap. 70. ait, quod dedit consilium Philippo filio, ne gubernationes magnas diu sub vno capite permanere sineret. Quint. si temporalia regimina ob modicum tempus monasterij bona dilapidant, multò magis perpetuum dominium, eo quod Prælati ea possident tanquam res hæreditarias, quæ filiis, ac nepotibus relinqui possunt. Tandem sextò, si perpetuitas dat ob longam experientiam magnam prudentiam in Prælatis, & temporale dominium non eam denegat, duce experientia, in viris aptis, & idoneis, quia, quod bonum, & malum fuit in præterito regimine, inseruit eis pro doctrina ad prudenter gubernandum, vnde Tacit. 1. hist. in orat. Galbæ ad Pis. ait: *Vtilissimus, ac breuissimus bonarum, malarúmque rerum delectus cogitare, quid nolueris sub alio Principe, aut volueris.* Hæc sunt principaliora, ac validiora argumenta, quibus sectatores vtriusque sententiæ sese muniunt, atque confirmant.

Quid ergo dicendum? nisi quod vtrinque sicut habent maxima incommoda, ita mille commoda, quamobrem tertia opinio insurgit, & est Laymani in qq. can. c. 18. n. 235. ita loquentis: Non desunt, qui expedire magis existimant, vt Ordinum Prælati in perpetuum instituantur, sed hāc rem difficile est definire, cum ex vtraque parte tam commoda, quàm incommoda existant: Et ante illum Ioan. Bapt. Anthoniuccius in Cathec. Neapol. lib. 5. de simon. priuat. cap. 6. folio mihi 184. vbi sic asserit: Ego licèt Nauarri opinionem de perpetuitate Generalium aliquando probauerim, hodie tamen in re anceps sum, cum valdè probabiles rationes pro vtraque parte sint, tum propter iustitiam distributiuam, tum propter incautam electionem ab initio factam, & præsertim quoad capita ordinum. Tamburinus verò de iure Abbatum, tom. 1. disp. 23. quæst. 7. num. 4. putat, hanc rem esse satis arbitrariam, & alterutram partem eligi posse, dummodo incommoda, quæ in vnaquæque illarum contingere possunt, quantùm fieri potest, euitentur: pro quæsiti veritate sit 4.

Prim. not. quod incommoda quæ in natura humana, quasi in propria sede regnant originem ducunt ex hominum fragilitate, ac imbecillitate, qui ab intrinseco ad malum sunt 5.

proni; hinc est, quod S.Thom.1.2.quæst.95.art.1.resoluit, quem sequuntur Medina ibid.Mirand.tom.2.quæst.25.art.5. vtilius esse Republicæ gubernari optimis legibus, quàm hominibus, licèt hi sint res animatæ, illæ verò inanimatæ, eo quod, cum in mundo plures sint proterui, & ad vitia proni, necessarium fuit per vim, & metum à legibus inflictum à malo eos cohibere, non per homines, qui sæpè, ac sæpius amore, vel odio affecti iudicium perturbatum habent, vnde in iure multis in locis cautum est, vt quàm paucissima iudicum arbitrio relinquantur, sed secundum leges omnia iudicentur, vt habetur in cap.Omnis,quæst.1.& in cap.Iudicet 7.quæst.7.& in cap.Summopere 11.quæst.3. per leges ergo Respublicæ sunt regendæ, quæ seclusa omni cupiditate, amore, odio & humana affectione statuunt, & ordinant ea, quæ necessaria sunt, inquit D. Thom. ad pacem hominum, & virtutem. Quæ tamen leges nequeunt omnia vitia, prohibere, vt inquit S.Th.vbi supr.q.6.art.2.Medina ibid.S.Antonin.1.part.tit.17.§.4 Sotus de iust.lib.1.q.6.art.2. quia cum mensura debeat esse homogenea, id est, secundum naturam hominum, & adaptari eorum conditioni fragili, & imbecilli, & multitudinem mensurare debeat,cuius maior pars est hominum imperfectorum in virtute, ideò non omnia vitia leges prohibere debent;& quod mirum est, in omni congregatione etiam religiosa secundum perfectionem status maior pars eorum secundum imbecillitatem, & infirmitatem naturæ operatur, teste Suarez 4. de Relig. tract.10.lib.10.cap.3.in quocumque statu, inquit, pauciores sunt viri prudentes, & à priuatis affectibus liberi, & lib.1. tract.8.cap.3.num.3.dicit ex discursu D.Thom nam SS.PP. qui Religiones instituerunt, noluerunt hominibus iniicere laqueum damnationis, sed potius viam salutis ita ordinare, vt illius periculum esse non possit, & ideò non habuerunt intentionem multiplicãdi præcepta obligantia ad mortale, nam illa nõ possunt nõ esse in laqueum respectu totius communitatis,in qua plures infirmos,& fragiles esse necesse est.

6. Not.secund. quod S. Bonauent. opusc. tom.2. quæst.19. super regulam S.Francisc. quæsitum scitu dignum resoluit: quærit ergo, quare Religiosorum ordines deficiant ab illo

feruore,

feruore, vitáque religiosa, per quam tam coram Angelis, quàm coram hominibus in primordio admirabiles apparuerunt: Respond. variis rationibus, quarum prima videtur esse à priori, amplectens non solùm Religiosorum ordines, verùm etiam status Episcoporum, Clericorum, ac Laicorum. *Omne*, inquit, *quod non habet esse suum à se, deficiendo decidit in non esse, nisi sustentetur ab eo, qui dat ei esse, sic omnis ordo, & omnis homo: quare in primordio nascentis Ecclesiæ fidelium multitudo erat perfecta, & sancta, vnde dicitur Act. Apostol. 4. Multitudinis credentium erat cor vnum, & anima vna.* Aliæ verò singulares, & à posteriori de Regularibus sunt, inter quas tanquam principaliores hæ enumerantur. Prima est multitudo intrantium, nam sicut pauci Religionis iugo, asperitatibúsque se facilè subiiciunt, ita multi difficilè flectuntur ob capita diuersa, quæ maxima difficultate ad vnum sensum declinant. Secunda est subtractio illorum Religiosorum, qui magno feruore, ac rigore magnam perfectionem possidentes, ordinem in suo primordio etiam delapso sustinuerunt, vnde Religiosi, maximè qui post ipsos habitum assumunt, ab eorum exemplis moueri non possunt, & ita regimen cum ad ipsos iuuenes deuoluitur, ipse ordo in rigore infirmatur, & in feruore amplius non ferueſcit, & ita perfectio debilitatur. Tert. est frequens mutatio Prælatorum, quæ, licèt bona videatur, expellens malos à regimine, nociua tamen censenda est, quia, dum Prælati insignibus virtutibus, & magna perfectione fruuntur, non ignorantes se citò absoluendos à regimine, non audent reformationem aggredi, imò subditi nolentes perfectionem illam primorum Religiosorum sequi, ita vt rebelles nuncupari possint, timentes, ne ordinem ad suum candorem restituant, vitia expellendo, virtutes introducendo, reformationem in totum ordinem, quasi semen Dei spargendo, laborant, vt à regimine deponantur, quare concludit Sanctus, ex his, aliisque rationibus assignatis insurgit, Religionis statum sic deficere, vt non solùm fiat deterior, sed sit eius reformatio desperabilis, nisi aliter ordinet Deus: verumtamen est, quod sicut electorum gloria fit maior ex reproborum societate, qui suis prauis moribus sunt materia

tentationis electis, ita vt videantur semper esse in actu exercendæ virtutis, ita boni Religiosi non essent tanti meriti apud Deum, nisi eorum animæ in medio tempestatis defectuum tepidorum fratrum iter suæ vitæ peragerent, quare semper prouocati ad luctam cumulant animas insignibus meritis, quod videtur esse intentum diuinæ prouidentiæ.

7. Ex hac doctrina sequitur tertium notand. quod sicut in viuentibus triplex status dignoscitur, ita in statu perfectionis Religiosorum est assignabilis. Prim. loquendo de Regularibus dicitur status augmentationis, in quo virtutes, aliáque bona, & perfectiones semper de die in diem augmentantur. Secund. appellatur status consistentiæ, in quo Religiosorum virtutes, ac perfectiones non augentur, nec minuuntur. Tert. vocatur status declinationis, in quo & virtutes infirmantur, & perfectio tendit ad occasum, & sicut natura non operatur in instanti, sed in tempore, ita in quolibet statu assignari debet id, per quod quilibet status moueatur. Aduertendum tamen est, quod, si status declinationis non sustentetur bonis exemplis, reformationibus, aliisque mediis necessariis, præsertim claudendo ianuam ingredientibus, magna velocitate ad interitum, cum natura sit prona ad malum, declinabit: his suppositis.

Prima Conclusio.

8. Considerando Religiones in primordio suarum originum, id est, in primo statu, in quo Religiosorum feruor, quasi ignis augmentabatur, cum vnusquisque ad hoc virtutum materiam colligeret, perfectionisque statum magis, ac magis cuperet propagare, earum vtilitati, ac profectui iam expediens est, vt Generalis perpetuo regimine fruatur, quàm temporali gaudeat. Suadetur: incommoda allata à prima opinione contra regimen temporale Generalium exoriuntur præsertim ex subditis, & ex deprauato modo electionum, incommoda relata à secunda opinione, quæ exterminare conantur Religiones, quæ sub perpetuitate primi capitis reguntur, præsertim emanare videntur

à

à Prælatis: sed in nostro casu neque ex parte subditorum, neque ex parte Prælatorum labi possunt: ergo: maior videtur clara in superioribus, minor probatur, quia ex parte subditorum suffragia ferentium in electionibus omni prudentia, iustitia, sanctitate, necnon & simplicitate dabuntur, quare nec disciplina regularis eneruabitur, nec subornationes, collusiones, susurrationes, murmurationes, conuentiones, simoniæ, aliáque incommoda superius enarrata orientur, ex parte etiam Prælatorum perpetuorum nimia audacia, & superbia in subditos non excitabitur, nec alia incommoda superius recensita audientur, eo quod omnes in spiritu feruentes magis, ac magis perfectionem anhelabunt, subditi parui æstimantes Prælationes, Superiores quietem subditorum maximo cum desiderio optantes, hi cum omni iustitia, æquitate, ac pace munus suum exercentes, illi cum omni patientia, & alacritate recipientes quidquid à superioribus erit ordinatum, vt videre est apud annales Religionum: ergo tam vtilis est Religionibus in illo primæuo statu Generalis perpetuus, quàm temporalis, vnde Arist 3. polit. cap. 5. ait. *Quando igitur vnus, vel pauci, vel multi communem vtilitatem in gubernatione sequuntur, has esse rectas rerum publicarum species necesse est.* Argumentum etiam videtur concludere de secundo statu Religionum ratione perfectionis, quia, licet amplius non proficiat, gaudet tamen profectu acquisito excludente ab illa multitudine Religiosorum mala recensita.

Dices, in omni congregatione plures sunt infirmi, nec liberi ab omnibus affectibus, vt dictam est: ergo etiam in illo primæuo statu subditi ab affectibus ducti erunt Prælationes prætendentes, & ita in enarrato statu mala recensita suscitabuntur. Respond. quod Suarez loquitur de congregationibus Religiosorum amplectentibus illum triplicem statum, in quibus verissimum esse videtur, multò plures degere infirmos, ac in spiritu debiles, quàm fortes luctantes contra proprias concupiscentias, quare S. Bonau. vbi supr. ait, hoc præsertim exoriri ex multitudine intrantium, qui non tam facilè flectuntur, sicut pauci, & ex subtractione virorum, qui suis exemplis, vitáque sancta iuuenes instrue- 9.

re

re soliti erant, at verò non loquitur de primo illo statu solùm, quia, experientia duce, maior pars illorum hominum absque dubio sunt fortes, in spiritu feruentes, acriter luctantes contra mundum, carnem, & diabolum, ac semper interiorem hominem mortificantes, Crucem Domini portantes, non negat tamen, quod aliqui pauci infirmi morari ibi non possint.

Dices, in isto etiam statu potest Generalatus indigno conferri, vt videre fuit in initio Seraphicæ Religionis in fratre Elia, qui sua ambitione, & superbia totam conturbauit Religionem: ergo solutio ad argumentum difficultatem non soluit. Respond. quod id sequitur per accidens, non tamen absque diuina prouidentia, quæ semper solet ex malo eligere bonum, & regulæ generales non inficiuntur exemplis, quæ rarò occurrunt, exemplo petito ab aliis Religionibus, quæ in suo ortu non sunt passæ huiusmodi incommodum.

Secunda Conclusio.

10. Si postea consideretur Religio sub illo triplici statu designato, in quo multitudo imperfectorum, quasi necessariò inspicitur, status quæsiti prorsus problematicus est, & ita Layman & Antoniucius meo iudicio veritatem attigerunt, eo quod si incommoda exoriuntur ex vna parte, ex altera non desunt, & ideo non sine arte modo descripto argumenta secundæ opinionis proposui, legite, & relegite, quia veritas conclusionis perbellè elucescit.

Tertia Conclusio.

11. Considerando illum triplicem statum in qualibet Religione simul adhibitis remediis ad euitanda incommoda, vt dicit Tamburinus, non audeo recedere à sententia Peirini asserentis, temporalem Generalem esse magis expedientem ob vtilitatem quammaximam sequuturam. Probatur prim. ex sacr. Scriptur. Machab. 8. vbi approbatur annualis electio Romanorum Magistratuum. *Et committunt*, inquit textus,

textus, *vni homini magiſtratum ſuum per ſingulos annos dominari vniuerſæ terræ, & omnes obediunt vni, & non eſt inuidia, neque Zelus inter eos.* Super quem locum dicit Dionyſ. Carthuſ. durante autem hac bonitate regiminis Romanorum in multis profecerunt, & in breui venerunt ad maximum incrementum, non diſſentit Gloſſa, imò S. Thom. 1. Mach. cap. 8. vult, quod ibi non erat inuidia, neque zelus, quia non aderat boni particularis præponderatio. Secund. ditare Rempublicam optimis viris, per quos Reſpublica regatur, vt, vno deficiente, alter de regimine ſtatus informatus illico ſuccedat, videtur vtilius, nam de nouo alium eligere non informatum maxima incommoda afferre ſolet bono communi, vt rectè monet Emin. Lugo de iuſt. diſp. 35. ſect. 5. num. 58. at ſi Generalis eſſet perpetuus, & priuaretur bonum commune his hominibus, & mille incommoda inſurgerent eo deficiente, maximè in ſenectute regiminis, & annorum, quia alius informatus difficile inueniretur, & ſi forte inueniretur, toti Religioni non placeret, quod eſt dignum magna ponderatione: ergo, ne priuetur Religio hac ſumma vtilitate, frui debet Generali temporali. Tert. admittere vt ſint in Republica, in qua multitudo languentium iacet, plures homines, qui tanquam inimici ei obediunt, periculoſum eſt; & id ſequitur, quando apti excluduntur ab honoribus, teſte Ariſt. 3. Polit. cap. 5. aſſerente. *Excludere illos,* (id eſt aptos) *penitus ab honoribus periculoſum eſt, cum multitudo inopum ſit in ciuitate, eadémque ab honoribus excluſa, neceſſe eſt ciuitatem plenam eſſe hoſtibus Reipublicæ.* Sed ſi Generalis perpetuus eligeretur in maximo diſcrimine poneretur Religio, quia, cum ſit plena hominibus non viriliter pugnantibus aduerſus malas inclinationes, vt dicit Suarez, qui tanquam inopes in ea morantur, ac vagantur, eſſet admittere in illa plures non dicam inimicos, ſed parum contentos, eo quod excluſi viderentur ab honoribus, quos propriis meritis progreſſu temporis tandem eſſent habituri, qui vni ſemper obedire, quem exaltatum ſupra ſe vident, ægrè ferrent ob varias rationes; hinc eſt, quod multi in ea viuunt ab omni alacritate alieni, quaſi portent præ triſtitia totum orbem ſupra humeros, ob vitam aſſumptam, de

ſtatutis, ac ſuperiorum moribus dolent, necnon & de eorum vita murmurant cum maximo damno Religionis: ergo Generalis temporale regimen gerens non poteſt niſi laudari, vnde Patritius lib. 1. de Republ. tit. 6. inquit: *Præfinitum tempus magiſtratus habere debet, nam perpetuò imperare in libera ciuitate odioſum eſt, parere enim, vt imperare diſcat, optimo ciui expedit.* Et S Thom. 4. de reg. Princ. cap. 7. ait. *Dare principatum vni ſoli eſt cauſa ſeditionis in multitudine*, & ita eſt ratio Ariſt. in 2. Polit. vbi dicit, *quod Socrates ſemper facit eoſdem Principes, quod ſeditionis eſt cauſa apud nullam dignitatem poſſidentes.* Quart. lex, quæ multitudini imponitur, in qua maior pars in virtute infirma videtur, ob infirmitatem omnia vitia cohibere nequit, vnde, ſi non adaptatur eius conditioni labili, atque fragili, cenſetur iniuſta, vt dicunt DD. & ſuperius adnotaui; ſed, ſi lex ſtatueretur de eligendo ſupremo ſuperiore perpetuo, non eſſet iuxta naturam humanam, quia licèt multi perfecti degant in Religione, nihilominus imponitur multitudini, in qua maior pars viriliter non luctatur cum prauis affectibus, in qua viget aliquo modo appetitus honoris, teſte Valerio Maxim. vbi ſupr. ergo huiuſmodi lex non videtur eſſe vtilis Religioſæ Reipublicæ. Quint. vnum præ cæteris extollere periculoſum eſt Reipublicæ, tum quia difficile eſt, ne moueatur in ſuo officio timore, vel odio, & ita iudicium alienum à perturbatione difficile poteſt habere, vt benè notat S. Thom. vbi ſupr. in 1. not. tum quia non habet, qui eum frænet, & cuſtodiat in præiudicium regiminis cuſtodiam poſtulantis, vnde Ariſt. præceptum eſt 5. Polit. cap. 11. *Communis verò cuſtodia omnis dominationis vnius eſt, neminem vnum præ cæteris magnum facere, ſed plures, nam ſe inuicem cuſtodiunt.* Sed, ſi Religio niteretur habere Generalem perpetuum, vnus præ cæteris extolleretur in maximum Religionis periculum, quia in iudicandis iis, maximè quæ pendent à ſuo intellectu, vt ſunt merita, & demerita ſubditorum, difficile videtur eſſe, odio, vel amore eum non ductum iri, quare Miranda tom 2. quæſt 25. art. 5. inquit homines vtcunque perfecti carne cum ſint induti, ſæpiſſimè paſſionibus perturbantur, multiſque aliis rebus, quæ ipſos à recto tramite, & à veritate

tate deflectere faciunt: Et licèt id inueniri possit in Generali temporali, attamen ob futuram declinationem ab imperio, curabit, vt actiones, & iudicia exeant ab omni affectione, quantùm fieri potest, libera, vt insinuat Eutropius lib. 1. hist. *Et placuit, ne imperium longius tempus, quàm annum haberet, ne per diuturnitatem potestatis insolentiores redderentur, sed ciuiles semper essent, qui se post annum scirent futuros esse priuatos.* Quia etiam regimen deficeret à custodia, nam plures sunt, qui se inuicem custodiunt, moderando ea, quæ fuerunt digna reprehensione in prædecessoribus, & extirpando ea, quæ malè in vinea Domini seminata fuere: ergo tanquam res periculosa à Religionibus huiusmodi perpetuitas est resecanda. Sext. quantò magis pacatum est regimen, tantò magis vtile Reipublicæ censendum est: sed hoc magis habetur sub imperio multorum sibi succedentium, quàm sub perpetuo dominio vnius: ergo. maior clara apud omnes, minor probatur: vnius passiones reddunt nimis durum, & rigidum regimen, quia ferè semper iidem laborando incommodorum oneri succumbunt, & iidem ferè semper commodorum bonis fruuntur, multorum verò passiones reddunt regimen magis leue, & pacatum, quia, qui sub vno incommoda patiuntur, sub altero commoda sortiuntur, & vicissim sibi præstant tam commoda, quàm incommoda: ergo semper erit vtilius regimen temporalium Generalium, tanquam magis pacatum. Septim. illud regimen est magis vtile Reipublicæ, quod est bonis magis charum, & illud videtur esse magis charum, quod potest ab omnibus participari, vnde S. Ambros. 5. in Exaëm. cap. 15. ait. *Quid hoc pulchrius & laborem omnibus, & honorem esse communem.* Sed hoc habetur in summo regimine temporali, & non in perpetuo: ergo tanquam charum omnibus, & magis vtile Reipublicæ erit illud, & non istud. Octau. plus mouet mutatio antiquæ consuetudinis, quàm ipsa vetus consuetudo, quia illa mutatio non in aliquibus locis, sed in multis, imò in tota Ecclesia facta est non solùm in Religionibus, quæ ab antiquo feruore defecerunt, sed in illis, quæ eum retinent, vel ad illum sunt reuocatæ, vel de nouo sunt institutæ, quod est signum illam mutationem non euenisse ex errore, aut im-

 perfectione,

perfectione; sed quia experientia duce, cognitum est temporale regimen esse magis conueniens: ergo. Non Apostolica sedes in hanc partem declinauit, vt Prælati omnes Religionum essent temporales, vnde videmus perpetuitatem regiminum esse mutatam in temporaneam, & nunquam è conuerso temporaneam gubernationem in perpetuam esse commutatam, imo quod erat ad arbitrium Superioris maioris, vel per plures annos, eius authoritate tempus limitatum, vel abbreuiatum est: ergo sensus Sedis Apostolicæ est, vt procul sit perpetuitas à Religionum regiminibus: ergo semper erit vtilius Religionibus Generalem habere ad tempus dominantem. Vltim. perpetuitatem in regimine damnarunt Romani dum per legem statuerunt debere esse temporale, cuius legis verba scribit Cicero lib.3. de legibus; est etiam præceptum Philosophi lib.5. pol. cap.8. & lib.6. cap. 2. non desunt leges, quibus interdicitur, ne quis honorem continuet, aut repetat, est text. in l. honor, §. gerendum, ff. de mun. & hon. in l. cum tot. tit. C. de mun. & hon. non cont. lib. 10. vbi ponuntur interualla temporum, quæ postremis legibus in id statuta sunt, & in §. vlt. auth. de defens. ciuitat. vbi inter cætera textus est singularis, quod vnus tantum de Collegio potest impedire, ne quis continuet eundem magistratum, etiamsi omnes consentiant, id enim fieri non potest, nisi cuncta ciuitas, reluctante nullo, eum elegerit, hæc enim sunt verba illius textus, quem ad hoc expendit Bart. in l. omnes populi 2. quæst. pr. ff. de iust. & iur. & in l. quod maior. ff. ad mun. Ang. qui eum textum dicit singularem in reb. de arb. col.6. vers. limita prim. locum non habere, & singulari suo 95. heri fui interrogatus; latissimè confirmat ex exemplis, & legibus Tiraq. in princip. l. si vnquam C. de reuoc. donat. tom. 2. in præfact. num. 24. Pro fine duo sunt addenda. Prim. quod tale regimen quamprimum ruet in relaxationis profundum, percipe verba D. Thom. 1. de regim. c. 15. *Sunt tria, quibus bonum publicum permanere non sinitur, quorum quidem vnum est à natura proueniens, non enim bonum multitudinis ad vnum tantùm tempus institui debet, sed vt sit quodammodo perpetuum, homines autem, cum sint mortales, in perpetuum durare*

durare non possunt, nec dum viuunt semper sunt in eodem vigore, quia multis variationibus hominum vita subiicitur, & sic non sunt homines ad eadem officia peragenda aequaliter per totam vitam idonei. Nec obstat, talem hominem tandem senectutis morbo laborantem in graue damnum Religionis fore subleuandum ab onere regiminis, quia priusquam feratur iudicium de conuocandis electoribus ad hoc, vt deponatur, & in vnum congregentur, & sententia feratur per suffragia pro depositione, multi sudores sunt spargendi, necnon & labores impendendi, ac multi anni sunt decurrendi, in quorum difficultate, & spatio multa incommoda excitabuntur, quae desperatae reparationis, seu vt modestius loquar, difficillimae restaurationis fiunt. Secund. quod tale regimen, quando ad occasum tertij status, de quo praesertim loquimur, declinat, fit peius aliis regiminibus teste D. Th. de regimin. cap. 3. *Quod si in iniustitiam declinat regimen Monarchicum, expedit magis vt sit multorum, vt sit debilius, & se inuicem impediant.*

Dices, mutatio Praelatorum ex D. Bonauent. vbi supr. facit statum Religionum à sua perfectione declinare: ergo vtilior erit Superiorum perpetuitas. Resp. quod D. Bonau. 12.
loquitur problematicè, concedit mutationem Praelatorum esse causam declinationis à primo feruore, non negat tamen id non sequi ex perpetuitate, dum dicit mutationem esse bonam, eo quod à regimine malos expellat, & ideo S. Thom. lib. 4. de regim. cap. 7. reddens causam, quare Romani electionem annuam imperabant, de qua in principio conclusionis, ea fuit, inquit. *Vt electus non insolens diu maneret, & moderatio cito succurreret.* Enim vero plus potest destruere Praelatus perpetuus, quàm temporaneus, eo quod si vnus temporaneus destruit, alter aedificat, vt dicebam superius, & inuicem se custodiunt, & quamuis perpetuo regimini assignetur remedium, caeteris paribus magis vtile erit Religionibus regimen temporale, quia magis adaptatur fragilitati humanae conditionis, & ita omnium iudicio debet esse lex humana.

Dices, proprium est Religiosorum tendere ad perfectionem cum contemptu omnium honorum procul ab omni 13.

 ambitione,

ambitione, ac desiderio dominandi, & id videtur esse eorum finis: ergo melius hoc habebitur à perpetuitate Generalium, quæ claudet ostium ambitioni, quàm à temporali illud aperiente ob spem tandem deueniendi ad anhelatum regimen. Respond. quod proprium est hominum Christianorum inter terminos diuinæ legis se continere, imo hic est eorum finis, attamen lex humana, quæ necessariò eis imponitur ad cohibenda vitia à fragilitate naturæ deriuantia, ne in maiora prosiliant, omnia mala cohibere non intendit, sed multa permittit: proprium est etiam iudicum vitia punire, quia expedit bono communi, vt crim na impunita non remaneant, leuia tamen dissimulant ob hominum imbecillitatem, quia, qui nimis emungit, elicit sanguinem: proprium est omnium Religiosorum semper in perfectione progredi, natura tamen quasi cogente, vt monet S.Bonauent. vbi supr. necessitantur ad declinationem tendere, & ad vltimum statum de tribus assignatis peruenire: ergo, licet etiam sit proprium Religiosorum contemnere omnia commoda honorum, ac dignitatum, non ideo lex prorsus obstare debet cupiditati hominum, quæ est quasi naturalis, sed fragilitati eorum se accommodare, non fauendo ambitioni iuxta ea, quæ dicam in obiectione prima tert. dub. sed succurrendo bono communi, ne multitudo imperfectorum in maiora mala descendat, & ideo lex de temporali Generali non aduersatur perfectioni Religiosorum, sed magis consentanea eorum statui videtur.

14. Dices, incommoda, quæ euertunt ordines, præsertim ex deprauato modo eligendi exoriuntur, quare, cum sæpe ad eligendum temporaneum Generalem reiterari electio debeat, consequenter ea sunt pullulatura. Resp. solutionem pendere ab assignato remedio.

Quodnam remedium designari debet, per quod omnia regimina temporalia vtiliora Reipublicæ censeantur? multa quidem, sed vnum tantùm proponam: remedium sit, quod erigatur magistratus trium virorum prudentia, industria, ac sanctitate ornatorum, à quo non deficiant, nisi vita deficiente, vel post longum tempus, ob informationes omnium subditorum assiduè recipiendas, & ob indepen

independentiam à ſubditorum votis,niſi in ſua prima creatione, quorum munus ſit, Primò toti Religioni præeſſe ad regulandas omnes malas actiones, & graues negligentias, nec non & votorum procurationes,artes,& factiones Priorum ſeu Guardianorum, Prouincialium, Generalium,aliorúmque Prælatorum non tamen perturbando ordinem, ſed relinquendo prius cauſas recognoſci à prælatis ordinum,vt congruum, & neceſſarium videtur eſſe, ne eorum authoritas diminuatur & regimen confundatur,& ſubditi audaces, ac rebelles contra ipſos inſoleſcant. Secund. omnibus, & ſingulis Religioſis præeſſe,id eſt, ad habendas omni ſtudio informationes meritorum, ac demeritorum omnium ſubditorum ad hoc, vt meritis omnium bonorum ſecundum talentum à Deo conceſſum prouideatur, & ob demerita,mali vſque ad emendationem negligantur, & id tanto ſtudio, ac diligentia, quantùm patitur humana fragilitas, ita vt, ne vnus quidem ſit, qui dolere poſſit, niſi de propriis demeritis, quare, vt hoc fideliter exerceatur, in ſingulis Prouinciis habeant homines fide dignos, qui eos ſecreto moneant de ſtatu Prouinciæ, de Prælatorum actionibus, déque meritis,ac demeritis ſubditorum: ſed quia perpetuitatem ipſam facilè intemperantiæ terminos poſſe excedere,& à vigilantia deficere non eſt,qui dubitet, ideo Protectorem pro tempore exiſtentem de omnibus actionibus perpetratis, ac perpetrandis, ac de ſtatu Religionis, ac Religioſorum monere teneantur, vt ſanctè,ac diſcretè, quantùm fieri poteſt, bono communi conſulere,iuſtitiámque diſtributiuam fouere conentur, vt inde Emin. Protector de ſtatu, ac Religionis profectu informatus fortia remedia ad coërcendos rebelles, & ad reformationem augmentandam aſſignare poſſit. Quis non videt ex iſta trium virorum electione mille, ac mille bonos effectus eſſe pullulaturos? nam ſubditi appellationes pro prætenſo grauamine, quæ tanta facilitate extra Religionem exeunt, eíque ob media aſſumpta non mediocrem iacturam inferunt, vt notum eſt, ob ſperatam quamprimum iuſtitiam ante iſtud tribunal deferent, vnde ſi charitate, & induſtria ornati erunt, efficientes, vt pœna inflicta reis ob delicta commiſſa pondus iuſtitiæ habeat,

patienter

patienter quidem pœnitentiam iniunctam, non petentes aliud remedium, portabunt subditi defectus Prælatorum, si qui sunt veri, aut inuenti ab ipsis reis, & occasione appellationum propalati non sine magno scandalo, ac detrimento totius corporis Religionis, non audientur; petitiones sæcularium, ac magnorum hominum, maximè ad instantiam subditorum pro promotione ad dignitates, officiaque Religionis, nullam, aut parum vim authoritati Prælatorum inferent, quia semper illis obstabunt demerita, nam si erunt merita, proculdubio tribunal erectum, vt negligantur non permittet; seditiones, discordias, schismata, ac factiones, quæ ex electionibus frequentatis fortè insurgunt, sedabuntur, quia illi homines, quos magna perfectio ab aliis segregat, alieni ab omni commodo proprio, communi bono, ac iustitiæ distributiuæ inhærendo, vota præstabunt, illi verò, qui non sunt ab omni commodo alieni, actiones tamen inter diuina præcepta, & vota, necnon & regulam promissam includunt, qui in maximo numero, vt benè notat Suarez vbi supr. sunt, non ignorantes, quod merita eorum sunt inuestigata, vt honore, dignitate, officiis Religionis præmientur, potentiam alicuius Prælati, seu Principis pro subleuatione non postulabunt, vota pro sustentando in dignitate illum Prælatum Religionis sibi propitium non dabunt, nec artificiis ea mendicabunt, & fugient se filios nuncupari talis, aut talis Patris: ex quibus omnibus incipiunt seditiones, ac factiones formantur, sed electiones sanctè, ac vtiliter suis votis fouebunt, nitendo iugum seruitutis, quod ex adhærentiis sequitur, tanquam rem Religiosis indignam, è collo excutere; illi verò quorum mores intra terminos diuinæ legis, & regulæ promissæ non constringunt, qui in paruo numero in Religionibus reformatis ordinante diuina prouidentia ad bonorum exercitium numerantur, qui etiam pro indigna sua exaltatione artificiis, votis, lingua, & manu in electionibus factiones formare, seditionem seminare, capita nutrire conantur, cum non habeant optimos, qui eos sequantur, bonos, qui eis adhæreant, capita, quæ eis faueant, nihil, aut parum bono regimini Religionis obstabunt, præsertim adhibita diligentia illorum

illorum trium virorum pro conseruatione Religionis institutorum; superiorum partialitates erga amicos cum multorum oppressione reprimentur, simul cum audacia, & potentia. Et quod maximè est æstimandum, illa sincera informatio quasi quotidiana Summo Pontifici facienda ab Emin. Protectorè de statu Religionis, infinitos bonos effectus parturiet, quare ex remedio assignato patet solutio ad argumentum. Ne mireris candide lector istud tribunal erectum tanquam rem nouam ad regendum, quia Respublicæ non conseruantur, nisi optimates, atque imperantes aliqua formidine, ac timore ducantur, vt est præceptum Aristot. 5. Polit. cap. 8. *Conseruantur Respublicæ, quando homines sunt formidantes, nam vigilantius intendunt ad Reipublicæ custodiam, itaque oporteret eos, qui Rempublicam esse saluam volunt formidines quasdam parere, vt caueant neque dissoluant, quasi nocturnam quandam custodiam Reipublicæ obseruantiam, & quod longè abest, propinquum facere.*

Dices, istud tribunal pro vna parte potius videtur erectum ad nutriendam ambitionem, & ad imperfectionem fouendam, quàm ad augmentandum Religiosorum profectum. Respond. quod si mihi assignabitur Religiosorum status non declinans à suo primordio superius descripto, fortè argumentum aliquam habebit vim, (dico fortè, quia in quocumque statu nullus est despiciendus, & iustitia est seruanda,) sed quia hoc videtur impossibile, nisi Deus specialiter operetur, ideò quasi cogitur ab illa perfectione recedere, & ad tertium statum declinare, in quo multò plures non viriliter luctantes cum propriis affectibus inueniri opus est, vt dicebam, hac de causa Religio, considerando, quod ad hoc, vt conseruentur Respublicæ oportet scire, per quæ corrumpantur, contrariorum enim contrarij effectus, vt inquit Arist. cap. 8. 5. Polit. & cognoscendo, ipsam Religionem destrui à factionibus, & seditionibus, quæ suscitantur ex malè administrata iustitia distributiua ideo sanctè, ac prudenter imperfectiones aliquas dissimulando, pro obiecto bonum pacis, ac iustitiæ distributiuæ habendo, vult, vt omnes iuxta mensuram meritorum de commodis Religionis participent secundum sententiam D. Th. 15.

4.de regim.cap.7.& 8. asserentis. *Distribuere personis idoneis magistratus, causa est maioris pacis in ciuitate, & in politia quacumque.*

16. Dices, huiusmodi magistratus Prælatorum authoritatem infirmabit in damnum disciplinæ regularis, eo quod Prælati timore ducti vitia, ac corruptelas tanta vi non audebunt extirpare. Respond. quod obiectio non est ad rem, quia remedium assignatur ad euitanda incommoda, quæ possunt exoriri ex Generalibus temporaneis, nec alia authoritas ei assignatur, nisi quod assistat regimini Prælatorum ad remouenda incommoda superius descripta, & ad accipiendas appellationes propter rationes dictas; nihilominus dico, non solùm dari ad reprimendam audaciam Prælatorum, sed etiam ad eorum negligentiam, atque incommoda extirpanda: addo, quod, licèt eorum authoritas aliquantulum debilitaretur, vtile videtur esse Religioni, nam defectus subditorum debent pœna mitiori plecti, quàm rigidiori, ne necessitentur ad tribunalia maiora per appellationes recurrere non sine scandalo sæcularium, & ita Nauarr. in cap. Nullum, num.33.34. de Regul. inquit: non decet Regulares, ac Ecclesiasticos ita regere in virga ferrea, vt eorum defectus apud sæculares manifestentur: ex his, quæ dicta sunt, patet solutio ad ea, quæ possunt obiici.

17. Aduertendum tamen est, quod, quando loquuti sumus tam in præsenti quæsito, quàm in aliis debiles, & infirmos non esse excludendos à regimine, non ideo intelleximus eos admittere, qui tantùm expellunt à se peccatum mortale parui æstimando culpas veniales, Religionis constitutiones, sanctásque ordinationes, quia hi tanquam notabiliter perniciosi bono publico inter indignos sunt numerandi, sed de illis infirmis, ac debilibus loquimur, qui toto conatu viam strictæ perfectionis non aggrediuntur, qui in magno numero in qualibet Religiosorum congregatione degunt, isti ergo nequeunt prudenter excludi à regimine ob rationem superius dictam, & ob alias iam notatas, & notandas, sed præsertim, quia huiusmodi homines ad Prælaturas assumpti, experientia teste, suas passiones modificant, vt possint exemplo perfectionem propagare, alliciendo subditos

tos

cos ad eam prosequendam: imo forte audeo dicere, quod isti pro regimine videntur esse magis apti, quàm illi, qui tot passionibus non sunt subiecti, quia sicut tanquam Angeli in corpore viuunt, ita Angeli sunt in regimine, nisi magna capacitate, prudentia, ac compassione polleant, parum compatiendo subditorum imperfectionibus, non portando ouem lapsam sicut decet, & docet S. Ambros. lib. 1. de pœnitent. cap. 1. *Etenim*, inquit, *qui studet humanæ infirmitatis emendare studia, ipsam infirmitatem suis debet sustinere, & quodammodo pensare humeris, non abiicere, nam Pastor ille Euangelicus lapsam ouem vexisse legitur, non abiecisse, & Salomon ait, Noli iustus esse nimium, debet enim iustitiam temperare moderatio.* Candide lector mea verba ne mireris, sed percipe ea, quæ profert aurea lingua D. Chrysostom. in SS. Petrum, & Eliam tom. 5. loquens de Prælatis à Deo datis ad oues regendas. *Diuina*, inquit, *dispensatione factum est, vt Sacerdotes etiam ipsi peccatis subiecti sint, propterea enim non Angelo, non Archangelo Sacerdotium commissum (liberi enim sunt à peccati libidine,) ne videlicet ob seueritatem eos, qui ex populo peccarent, confestim fulguribus transfigerent, sed homini à Deo cathedra hæc commissa est, qui & ipse libidine, & peccatis colligatus est, vt si quem peccantem inuenerit, suorum peccatorum conscius, in eum, qui peccat, benignus efficiatur, nam si Angelus Sacerdos fuisset, & aliquem stuprum inferentem inuenisset, statim de medio eum sustulisset, cum ipse huic libidini subiectus non esset, si Angelus potestatem Sacerdotalem accepisset, peccantes homines non doceret, sed in iram mortiferam concitatus, repente illos perderet, propterea, quod talis non esset. Itaque ob id homini commissa est Ecclesia, quod sciat se delinquere, & peccata expertus iis, qui peccant, veniam dare possit, ne irascente illo Ecclesia inanis fiat.* Et paulò superius ita loquitur. *Ita Deus mundum semper optimè gubernauit, quippe qui non iam tantum, sed etiam olim, & illos ipsos, quorum fidei Ecclesiam, & populum commissurus erat, permisit peccato subiici, vt à suorum conscientia admonerentur in alios esse benigniores, nam si ipsi non peccassent, nullam peccantibus veniam daturi essent, sed inhumanitate ducti, omnes ab Ecclesiæ corpore abscidissent, quod autem res ita se habet, neque temerè, neque coniectura ductum me hoc dicere existimetis, age, rebus ipsis*

consideratis probemus, quod dicimus. Petro Apostolo claues regni cælorum, & populorum multitudines eius fidei committendæ erant, erat autem Petrus non mitis, sed admodum seuerus, & aliquanto durior, quod si ad eius naturam illud etiam accessisset, vt nullis peccatis subiiceretur, quæso quam veniam habituri fuissent, qui ab illo docendi erant? propterea hoc egit Dei gratia, vt paululum ab ipso desisceret Petrus, & peccato alicui subiiceretur, quo ex his, quæ ipse passus fuerat, disceret humaniorem esse in alios. Idem colligitur ex S. August. serm. 124. de tempore in dub. 24. relato.

DVBIVM II.

An ex Definitoribus Generalibus quatuor ex quatuor nationibus, scilicet Hispanus, Gallus, Germanus, & Italus ex vi conscientiæ sint deligendi, & an Generalis ex tribus primis nationibus esse possit.

18. VT profundius quæsitum discutiatur pro prim. not. sit, præter ea quæ superius iam dicta sunt, rem esse planè discussam apud Azorium part. 2. lib. 6. c. 15. Sanch opusc. 1. lib. 2. c. 1. dub. 2. n. 16. Salon. de iust 2. 2. q. 63. art. 2. contr. 3. Basseum capuc. summ. tit. benef. 6. num. 3. referentes infinitos DD. digniorem ad Prælaturam, seu beneficium Ecclesiasticum magni momenti ab electoribus esse deligendum, tota difficultas est in dignoscendo illum, ad hoc igitur vt dignus ab indigno segregetur ab intellectu eligentium, quatuor conditiones in eo necessariò requiruntur. Prima est habilitas, seu capacitas iuridica secundum ætatem legitimam, quam postulat ius, quod sit ex legitimo matrimonio, &c. Secund. honestas morum, id est quod non sit improbus, & vitiosus. Tert. scientia competens, id est, quod habeat scientiam, quæ spectat ad suum officium, vt debitè illud exercere possit. Quart. prudentia, & industria rerum agendarum.

agendarum. Ita Salon.vbi ſupr. contr. 1. Aragon.2.2.q.63. art.2.Sanch.vbi ſupr.n.4.Emin.Lugo de iuſt.diſp.35.ſect.1. ad hoc autem vt dignior à dignis eligentium votis ſublimetur à fine beneficiorum Eccleſiaſticorum deſumitur, vt docent Aragon.Sanch.vbi ſupr.Regin.lib.3.tract 2.n 199. Mirand quæſt.23.art.13.concluſ.3.Finis autem eorum,vt dicunt Sanch.num.2.Aragon.quæſt.63.art.2.num.3. vbi ſup. in tert.concl. de reſtit. vbi ſupr. deſumitur ab vtilitate Eccleſiæ,quamobrem eſt regula infallibilis,vt affirmat Salon. vbi ſupr. menſuram digniorem eſſe deſumendam ab vtilitate Eccleſiæ, & id præſertim dicit in quæſito. Quidquid poſſit reſignatio beneficij hiſce verbis: In diſtributionibus beneficiorum Eccleſiaſticorum potiſſima ratio habenda eſt vtilitatis Eccleſiæ, & ab ea eſt ſumenda dignitas eligendorum,cum primò,& præcipuè ſint inſtituta in vtilitatem Eccleſiæ: idem affirmat Sanch. vbi ſupr.n.5. idem dicit S. Antonin.2.part.tit.1. cap.20. §.1. non ergo, inquit, Prælatus tenetur dare beneficium meliori ſimpliciter, ſed meliori quoad officium,nec poteſt eſſe quod præferat vnum alteri, niſi per aliquam cauſam, quæ ſi pertinet ad honorem Dei, & vtilitatem Eccleſiæ, iam quantùm ad hoc iſte eſt melior: idem inſinuat Facundez in 8.præcept. Decal. c.32. num.5. dignior non ille eſt cenſendus, qui lectoris, ac doctoratus gradu cæteris antecellit, ſed qui aptior eſt, & vtilior Eccleſiæ, nec qui ſanctitate magis eminet, ſed qui accommodatior eſt ouibus regendis,& ſeruitio Eccleſiæ: percipite tandem alia verba D.Anton.vbi ſupr.cæteris paribus debet eligi, & aſſumi ad Prælaturam doctior, & ſanctior, ſed ſi alius eſſet vtilior in gubernatione, licet minus doctus,& ſanctus, tamen bonus, cum in huiuſmodi homine debeat attendi vtilitas Eccleſiæ,ille potius debet præfici.

Not. ſecund. quod, quando duo oppoſitores inueniuntur, vnus altero dignior, & maior pars eligentium inclinat in minus dignum, docet Salon.vbi ſupr. contr.4. & Sanch. vbi ſupr.dub.4.num.6.nullum eſſe peccatum in caſu eligere minus dignum pluribus in illum conuenientibus. Ratio videtur eſſe, quia, experientia teſte, conſenſus communis in eum efficit, vt multò ſuauius,& melius gubernet, & prom- 19.

ptius ei subditi præstent obedientiam, & cum eiusmodi gubernatio communi consensu sit vtilior Ecclesiæ, hic meritis dignus in hoc casu est, vtilior, & consequenter dignior, & licet, inquiunt DD. relati, dignior videatur pati damnum, debet illud sustinere ob bonum commune, quod insurgit ex electione concordi, & pacatiori gubernatione.

20. Not. tert. quod iustissimè cap. Nullus dist. 61. & cap. Metropolitanus dist. 63. statutum est, vt Episcopi non crearentur nisi ex personis eiusdem Ecclesiæ, quando idonei reperiantur, ita tradunt Azor. part. 2. lib. 6. c. 4. quæst. 25. Valent. tom. 3. disput. 5. quæst. 8. punct. 2. Barbosa de officio, & potest. part. 1. tit. 1. cap. 3. num. 48. & in collect. DD. part. 1. decret. dist. 61. cap. Nullus inuitis. S. Thom. 2. 2. quæst. 63. art. 2. ad 4. quia tales habentur pro dignioribus ob maiorem affectum, quem quisque habet erga propriam Ecclesiam. Ita Valent. vbi supr. sequens D. Thom. & propter amorem, quo eos populi prosequuntur, vt docet Azorius vbi supr. ex qua efficaci ratione concludunt multi DD. vt Sanchez vbi supr. ex multis dub. 8. num. 2. & Sal. vbi supr. controu. 3. iustissima, & sanctissima esse statuta, ne beneficia aliis conferantur, quàm naturalibus Ecclesiæ alienigenis exclusis: Vide Salonius ait, quia, cum naturales maiori amore prosequantur suam Ecclesiam, in qua nati & educati fuere, diligentius eius vtilitati, & honori, & augmento student, quare licet exteri reperiantur doctiores, vel sanctiores, naturales tamen ob istum amorem innatum sunt vtiliores, & consequenter digniores, cum hæc dignitas ab vtilitate Ecclesiæ petenda sit.

21. Not. quart. quod Caietan. 2. 2. q. 90. art. 8. inquit, quemlibet teneri Reipublicæ bonum commune tutari, nec in discrimine ponere, quod duobus modis fieri potest, vel expurgando Ecclesiam à malis, vel præcauendo incommoda, quæ progressu temporis probabiliter sequi possunt, & hoc munus spectat tam ad Prælatos, quàm ad subditos: hinc est, vt exemplis primus modus illustretur, quod ab Ecclesia Dei ablatæ fuerunt electiones Episcoporum, quæ olim à clero, & populo fieri solebant, eo quod passim dissidia, & inuidiæ oriebantur. Ita Azor. p. 2. lib. 6. cap. 14. quæst. 1. Suar. 4. de

Relig.

Relig. lib. 10. cap. 3. in nonnullis Religionibus Guardianorum, seu Priorum electiones à cœnobiis fuerunt recisæ, & concessæ Prouincialibus, & Definitoribus, vt euitentur rixæ, & æmulationes inter fratres, & alia damna spiritualia, quæ ex subornatione fratrum sæpius oriebantur. Ita Nauarr. cap. Nullum 18. quæst. 2. comment. 3. de Regul. num. 2. Rodriq. to. 2. quæst. 53. art. 1. Mirand. tom. 2. quæst. 19. art. 2. hinc est, vt exemplis secundus modus firmetur, quod ad præcauenda schismata, & alia incommoda facilè oritura, quæ communi bono plurimum obstarent, si aliunde Pontificis creatio, quàm ex numero Cardinalium quæreretur statutum est cap. Nullus, & cap. Oportebat, dist. 79. vt ex numero Cardinalium assumeretur, atque iste censendus est dignior, licèt extra Collegium magis idonei inuenirentur. Salon. 2. 2. quæst. 63. art. 2. contr. 3. Valent. tom. 3. disp. 5. quæst. 7. punct. 2. §. 2. hinc est, quod Concil. Trid. sess. 25. de reform. cap. 6. ad euitanda plurima incommoda, quæ oriuntur, si electiones more antiquo in cap. Quia prop. de elect. designatæ celebrarentur, decreuit, in posterum eorum electiones pro validis haberi, in quas maior pars Capituli per vota secreta inclinat. Ita Barbos. de iur. Eccles. lib. 1. cap. 19. num. 221. Mirand. tom. 2. quæst. 23. art. 27. idem dic de digno neglecto digniori iuxta modum antiquum. D. Th. 2. 2. quæst. 63. art. 2. Sot. de iustit. lib. 3. quæst. 6. art. 2. concl. 8. Valent. tom. 3. disp. 7. part. 2. §. 2. Azor. part. 2. lib. 6. cap. 3. quæst. 2.

Prima Conclusio.

Electores suis votis pro pacifico regimine Religionis possunt, ac debent saltem quatuor, si sunt sex, ex Definitoribus ex quatuor nationibus provt in titulo, deligere. 22.
Conclusio duas habet partes, quarum prima sic suadetur, supposito quod publica pax, & iustitia sunt finis omnium regiminum, vt communiter inquiunt DD. præsertim D. Th. 3. de regim. Princ. cap. 5. alibi relatus. *Consonum*, ait, *videtur naturæ, vt dominium sit concessum pro pace, & iustitia seruanda, & iurgiis, & discordiis resecandis.* Si Ecclesia ad dirimendas lites,

lites, rixas, seditiones, cæteráque incommoda, quæ, teste experientia, iam fuerunt orta, & facillimè oritura, si Episcopi à clero, & populo eligerentur, si Priores Regularium à familiis crearentur, si homo extra Collegium Cardinalium assumeretur in Pontificem, si digni electio non esset valida, si electus à maiori parte suffragiorum absque alio examine non validaretur, statuit, vt Episcopi deligantur à Summo Pontifice, & Priores, seu Guardiani in nonnullis Religionibus à Prouinciali cum Definitoribus, vt Pontifex ex purpuratis Patribus assumatur, vt dignus electus in vtroque foro sit validus, vt electus à maiori suffragiorum multitudine pro legitimo superiore habeatur: ergo electores ad præcauendas rixas, seditiones, murmurationes aliáque incommoda iam fortè orta, & oritura, & ad introducendam vniuersalem pacem possunt quatuor Definitores ex nationibus provt in titulo seligere: nec obstat dicere hanc rationem esse parui momenti, eo quod Summus Pontifex multa possit de plenitudine potestatis efficere, quæ ab inferioribus fieri nequeunt, quia id fundatur in eius authoritate necessaria ad resecandas rixas, & discordias inter homines, pacémque introducendam pro pacifico statu Reipublicæ Christianæ, cuius authoritas suo modo conuenire potest electoribus, quia, vt benè dicit Caiet. vbi supr. quilibet tenetur commune bonum Reipublicæ tutari, nec in discrimine ponere, & Emin. Lugo de iust. disp 35. sect. 5. num. 55. inquit, electores teneri communi bono consulere, eiúsque damna impedire. Secund. suadetur: si aliqua statuta facta tam in Religionibus, quàm extra, quod tantùm tres, seu duo de vna natione ad dignitates assumantur, sunt firma, & maximi roboris, vt probat Nauarr. lib. 1. consil. de constit. consil. 5. Rodriq. tom. 2. quæst. 5. art. 11. Mirand. tom. 2. q. 23. art. 22. Bann. 2. 2. quæst. 63. art. 2. Cuius rei ratio videtur esse, ne detur aliis occasio se eleuandi in superbiam, aliis verò prorumpendi in murmurationes, aliis demum tribuendi nimium suæ genti: ergo signum est, quod ratio dictat, & vult vota vagari posse per nationes ad pacem tuendam, discordiásque resecandas: ergo electores ad remouenda incommoda, commodaque introducenda possunt ex singulis

gulis nationibus Definitores assumere iuxta mentem tituli.

Addo non solùm posse, sed etiam debere, ac teneri, & hæc secunda pars in primis suadetur, ex vi iustitiæ commutatiuæ ob initum contractum per professionem inter subditum, & Religionem, (quia professio nihil aliud videtur esse, nisi contractus vltro, citróque obligatorius, cap. Porrectum, de Regul. Nauarr. lib. 3. consil. de Regul. cons. 26. num. 1.) tenentur electores damna impedire: sed si modo descripto non celebrarentur electiones, damna iam fortè orta, & oritura, (præceptum Arist. 5. Pol. cap. 8. est, ad conseruationem Reipublicæ spectare, periculum, quod longè abest, propinquum facere,) non resecarentur: ergo tenentur suffragiis huiusmodi distributionem recognoscere. Secund. mensura digniorum desumitur non ex qualitatibus personarum, sed ex maiori vtilitate Ecclesiæ vt dictum est, & multoties dicetur: præstare autem vota, vt Religio pro Definitoribus his hominibus descriptis gaudeat, est summa vtilitas, quia secantur odia, tolluntur inuidiæ, cessant murmurationes, fugit discordia præsertim orta ex tam diuersis naturis, vniuntur animi, &c. ergo ij sunt eligendi tanquam inter omnes dignissimi. Tert. ratio formalis, quare Episcopi, & alij ex eadem natione honorantur tanquam dignissimi inter omnes alios extraneos, est propter mutuum amorem, & intensum inter gregem, & Pastorem, quoniam populi naturali regimine magis gaudent, & Prælatus magis delectatur oues ex communi Patria regere: Ergo vbi inuenitur intensio amoris, ibi etiam inuenitur ratio dignioris: Sed celebrando modo descripto electiones inter subditos, & superiores mutuus amor feruescet, quia omnes nationes suos in dignitatibus constitutos recognoscent, & inter subditos mutuus, & reciprocus amor excitabitur, eo quod nationes ad inuicem votis se præuenient: ergo consonum est iustitiæ, & rationi eis tanquam dignioribus suffragari, vnde D. Thom. ex Arist. 1. 2 quæst. 105. art. 1. in corp. inquit. *Bona ordinatio Principum est, vt omnes aliquam partem habeant in principatu, per hoc enim conseruatur pax populi, & omnes talem ordinationem amant, & custodiunt.* Quart. experientia docet, 23.

quod electi communi consensu, & desiderio subditorum multò suauius gubernant, & promptius illis obeditur, vnde habendi sunt pro dignioribus, quia suauis, & pacata gubernatio est vtilior Ecclesiæ, vt superius dicebam: Sed eos deligendo, sequitur pacata gubernatio, & suauis, & prompta obedientia, eo quod subditorum desideria completa videantur: ergo isti ex singulis nationibus non possunt negligi, nisi negligantur digniores. Vltim. suadetur ex sacra Script. Deut. 1. vbi habentur hæc verba Moysis ad populum. *Non valeo solus vestra negotia sustinere, & pondus, & iurgia, date ex vobis viros sapientes, & gnaros, & quorum conuersatio sit probata in tribubus vestris, vt ponam eos vobis Principes, tunc respondistis mihi: bona res est, quam vis facere. Tulique de tribubus vestris*, &c. Super quem locum notauit Glossa, quod Moyses subditis electionem tribuit, positionem sibi retinuit, ne plebs contemnat, aut oderit, si non licuit habere, quem voluit, & Dionys. Carthus. inquit, quod aliqui de qualibet tribu accipiebantur, ne aliqua tribus videretur contempta.

Limita primò, modò in istis nationibus sint sapientes, & idonei, vt benè notant & scriptura relata, & Bann. 2. 2. quæst. 63. art. 2. propè medium, vers. secundo nota, quod rationes, &c. quia indignus nunquam est eligendus, vt docent communiter DD. nisi in aliquo casu, qui non est ad rem.

Limita secundò, modò ex tali electione bonum commune non periclitetur, & in discrimine ponatur, vt si homines illius nationis propter caput acquisitum seditiosè se inciperent habere, ambiendo Principatum, maiora commoda anhelando, Religionem relaxationibus infirmando, &c. tunc nullo modo suffragatores vnum ex illa natione queunt votis sublimare, quia vtilitas Religionis non augmentatur, sed deperditur.

24. Dices, digniores sæpè, ac sæpiùs essent postponendi. Resp. negatiuè, quia hi sunt digniores, & non alij vt dixi superius, & in dub. 23. 1. part. quia dignioritas à maiori vtilitate Religionis des[illegible]itur, quæ sine dubio ex pacato regimine, & desiderio [illegible]orum anhelantium huiusmodi electiones

electiones insurget, quare dignior simpliciter, licèt ob suum ius aliquam iniuriam patiatur, vt adnotauit Salon. vbi supr. controu. 4. pro iniuria non debet habere, quod cedit in bonum commune, & hoc compensatur omnium dilectione, ait Bann. vbi supr. paulò ante.

Dices, hoc modo est firmare diuisionem. Respond. duplicem esse statum diuisionis, alterum à natura præseferentem naturalem æmulationem, vt sunt Hispani, & Galli, &c. alterum ab ambitione dominandi. Primus huiusmodi electionibus non fouetur, sed quod est diuisum à natura, arte, industria, at sancta vnione vnitur, & sicut omnes ex variis nationibus vnum corpus Religionis efficiunt, ita vnum regimen, quod est bonum, constituunt. Secundus foueretur, si secundum aliquam circunstantiam non cohonestaretur provt in dub. 23. & 24. dub. 1. part. quare suffragatores nequeunt eis, vt nationalibus suffragari, quia essent acceptatores personarum, quia esset etiam diuidere in partes corpus, contra munus electorum, quod est vnire, sed quia maior vtilitas Ecclesiæ id postulare videtur ad naturas tam diuersas in vnum trahendas. 25.

Secunda Conclusio.

Nullo modo est dicendum, quod Generalis nequeat esse Gallus, Hispanus, & Imperialis. Suadetur ex doctrina Bann. vbi supr. asserentis, ad huiusmodi dignitates supremas regendas, dignéque tractandas vix posse vnum, aut alterum, id est, paucos, inueniri: ergo si illæ tres nationes à Generalatu excluderentur, in maximo discrimine poneretur Religio, nam potest dari casus, quod illi pauci homines præ cæteris boni, & apti ad tam graue onus sustinendum tantùm eniterent inter illas tres nationes: ergo. Et confirmari potest ex multis hominibus, qui dignè, ac laudabiliter pondus huiusmodi supremi officij in maximum decorem, ac reformationem suarum Religionum iam subierunt. Præterea illæ tres nationes sicut suis operationibus tenentur Religioni inseruire, ita habent ius ad omnia eius munera: ergo nullo modo dici potest, quod prudenter, & iustè nequeat 26.

assumi homo ex tribus nationibus prædictis pro officio illius supremi regiminis tractando.

27. Limita, modo inter sese non intendant pugnare moribus, diffidentia, & vnaquæque natio propria natura modificata, & intra terminos fraternæ societatis ac charitatis inclusa, atque vinculata libenter, animóque pacato, ac tranquillo omnium regimen acceptet, & ad inuicem debitum obedientiæ obsequium non reluctante voluntate præstet, aliàs secundum naturam illis operantibus apud electores dignum est magna consideratione, an Generalis possit esse ex nationibus prædictis, quia superius dixi, ad præcauendas rixas, factiones, murmurationes, aliáque incommoda posse fieri modo præscripto Definitorum electiones, modò dico, illa incommoda, quæ ex assignatis electionibus euitantur, eligendo Generalem ex tribus nationibus designatis, si nationes inter se se amore, naturalibus, vt dixi, moribus depositis intra limites charitatis inclusis, non prosequantur, fore excitanda, nam quis non videt Gallum supra se ægrè laturum Generalem Hispanum, aut Germanum, & è contra, Hispanum supra se ægrè laturum Generalem Gallum? quis prudenter non iudicabit mille incommoda excitanda, maximè in iustitiæ administratione, quæ consultò prætermittuntur, si supremum regimen Generalatus istis nationibus conferatur? Præterea dixi superius, teneri electores modo descripto Definitorum electiones celebrare, tum quia vnusquisque tenetur damna Ecclesiæ præcauere, tum quia sunt digniores, modò dico, ablata limitatione, suffragatores lento pede debere progredi, & matura consideratione ad seligendum hominem in Generalem ex tribus nationibus, tum quia tenentur ad euitanda damna, quę probabiliter sunt oritura, tum quia forte non essent digniores illi homines, nam mensura digniorum ab vtilitate Ecclesiæ desumitur, quæ ob æmulationem naturalem inter ipsas nationes non insurget, tum quia eadem mensura mendicatur à desiderio subditorum cupientium talem electionem, quod probabiliter nequit designari in Hispanis erga Gallos, & in Gallis erga Hispanos: quamobrem Italus, si auferatur limitatio, est tantùm dignior pro Generalatus munere, cum eius

eius regimen recipiatur ab omnibus tanquam naturale. Verum tamen est, esto doctrina sit satis probabilis, nihilominus etiam credo, si inueniretur Hispanus, qui esset alter D.Thom de Villanoua, vel Gallus, qui esset alter S. Ludouicus, posse eligi in Generalem, quia sine dubio omnes subditi eorum actiones, tanquam è cœlo elapsas, & à Diuino spiritu rectas, reciperent.

DVBIVM III.

An negare honores, ac dignitates dignis Religiosis, quibus habitis ab electoribus facillimè promouerentur in Definitores, seu Consultores, ac Prouinciales, censendum sit tutum in conscientia.

TRiplicem sensum habere potest præsens quæsitum. Primus est, quando isti homines à superioribus priuantur huiusmodi honoribus, ne ipsis arripiant locum, hoc modo non videtur esse tutum in conscientia, quia vtraque iustitia violatur, commutatiua, eo quod non fouetur bonum commune optans plures ministros habere vt insinuat Sanch. 1. opuscul. lib. 2. cap. 2. dub. 5. distributiua, eo quod sicut communitas ex partibus componitur, & vnaquæque pars, quantùm fieri potest, incolume seruare tenetur bonum commune, ita bona communitatis secundum proportionem meritorum singulis partibus sunt distribuenda, & diuidenda, vt superius pluribus in locis dictû est. Adde inuerti finem Prælatiæ, qui ordinatur ad subditos, & non ad Prælatos, non est hic sensus quæsiti. Secundus est, quando factionarij Superiores agnoscentes manifestum periculum damnationis, in quo sunt inuoluti ob factiones, quas nutriunt, prohibent tanquam ex munere, ne alij eas dignitates adipiscantur, per quas supposita partialitate promouendorum idem ipsi promouendi subirent periculum, hoc modo videtur esse tutum in conscientia, quia ad Superiores pertinet proximas occasiones peccandi à subditis abscindere, sed isti zelatores 28.

instruendi sunt, primam charitatem incipere à se ipsis, & mittendi sunt ad ea, quæ passim in dubiis prim.part. sunt dispersa, nec hic sensus quæsito conuenit. Tertius est, quando sub specie zeli his hominibus negantur honores, ne multiplicentur Definitores, ac Prouinciales, eo quod sit vtilius Prouinciæ regi à paucioribus Patribus, quàm à pluribus, hic sensus est germanus quæsiti, & ideo quæritur, an hoc sit tutum in conscientia: pro intelligentia sit

29. Prim. not. quod intentio quæsiti non est eodem tempore esse ad regimen Prouinciæ plures Definitores, quàm quatuor, & plures Prouinciales, quàm vnum seligendos, sed quod alternatim non semper gubernent duo Prouinciales, non semper quatuor, vel sex officio Definitorum fungantur, sed multiplicentur, si hominum idoneitas permittit multiplicitatem, & ideo, si ea videtur esse vtilior Prouinciæ, negare honores, ac dignitates idoneis Religiosis non erit alienum à labe peccati.

30. Not. secund. quod homo natura est animal sociale, vt docet Arist. 1.pol.c.5.& S.Th. de reg.Princ.lib.1.c.1.cũ Ægid. de reg.Princ.lib.2.c.1.p.1. ideo conueniens fuit, natura cogente, in vnum homines cõuenire, & quia habent à natura, vt ait Bald. in l.ex hoc iure. ff. de iust. & iur. n.3. vt inter se sint discordes propter mentes diuersas, ideo natura regimina, & imperia erexit ad reprimendas discordias, & ad tuendam concordiam, vt insinuat Azor.p.2.lib.11.c.1.q.2. vers. his igitur, quare S.Thom. vbi supr. cap.1. ait. *Naturale est homini, quod in societate multorum viuat, & necesse est hominibus inesse, per quod multitudo regatur, multis enim existentibus hominibus, & vnoquoque id, quod est sibi congruum, prouidente, multitudo in diuersa dispergeretur, nisi esset aliquis de eo, quod ad bonum multitudinis pertinet, curam habens, vnde Salomon Prouerb. 11. inquit. Vbi non est Gubernator, populus corruet:* Tres ergo sunt species regiminis. Prim. appellatur Monarchia, & est, quando vnus solus in regno imperat. Secund. nuncupatur Aristrocratia, quando per paucos, & optimates Respublica gubernatur. Tert. vocatur Politia, seu Democratia, quando multi, & populares ciuitatem administrant. Ita Arist. 8 Eth. cap.10. & 3.polit.cap.5. D.Th. vbi

vbi ſupr. cap. 1. & 1. 2. quæſt. 95. art. 4. inter iſtas communiter docent DD. Monarchiam ſupremum tenere locum, eo quod magis accedat ad perfectionem Diuini Imperij, quod exercetur per vnum ſolum Deum, & ideo inquit Rodriq. tom. 3. quæſt. 24. art. 1. omnes Religiones per vnum Generalem regi, eique omnium ſubditorum voluntates ſubiici, & ita debere fieri docet Nauarr. 3. comm. de Reg. num. 15. in omnibus monaſteriis, ſi omnes Prælati eſſent Auguſtinus, & ſubditi Poſſidonius. ſed quia tempora mutarunt mores, & quantò magis res à ſuo principio elongatur, tantò magis in perfectione langueſcit, ideo vt inquit Nauarr. vbi ſupr. regimina Ariſtocratiæ, & Democratiæ ſunt meliora, & ſic multæ Religiones quaſi quartam ſpeciem regiminis tanquam maioris perfectionis inuenerunt, per vnum enim Generalem, non elongantur à Monarchia, per alia inferiora regimina reguntur ad modum Ariſtocratiæ, & Politiæ. Nauarr. vbi ſupr. Rodriq. tom. 1. quæſt. 27. art. 2. vnde Ariſtot. 4. pol. cap. 12. ait. *Quantò melior eſt gubernatio temperata, tantò eſt durabilior.* Et S. Th. 1. 2. quæſt 95. art. 4. inquit. *Eſt etiam aliquod regimen ex iſtis commixtum, quod eſt optimum.*

Not. tert. quod eſt ſumma, ac naturalis creaturæ dignitas, 31.
vt docet Caiet. 2. 2. quæſt. 95. art 8. hominem bono intellectus frui, vt ratione ſibi, & aliis prouidere poſſit, & cum omnis diſtributio bonorum communium, vt inſinuat Valent. tom. 3. diſp. 5. quæſt. 7. punct. 2. §. 3. ex natura rei ordinetur ad promouendum bonum commune Eccleſiæ, ſequitur, electores cogente natura ex vtroque capite neceſſitari ad diſtribuenda vota, ac dignitates, vt magis, ac magis bonum commune Prouinciæ, ſeu Eccleſiæ promoueatur, & tunc videbitur id ſequi, quando ex eorum ſuffragiis, ac electionibus erigetur tale regimen, per quod iuſtitia exaltetur, pax ſublimetur, diſcordia, ac ſeditiones reſecentur iuxta ſententiam D. Thom. 3. de reg. cap. 5. alibi relatam. *Conſonum videtur natura, vt dominium ſit conceſſum pro pace, & iuſtitia ſeruanda, & iurgiis, ac diſcordiis reſecandis.*

Ne multitudo vocabulorum lucem veritatis in oriente 32.
ſepeliat, ſit quart. not. quod quando nonnulli DD. inquiunt, attentis certis temporibus, cauſis, & perſonis Ariſtocratiam,

ac Democratiam esse meliores Monarchia, nonnullique alij inter omnia regimina illud quartum esse optimum, inter se dissentire non videntur, sed cuncti in hanc conueniunt sententiam, vt optimè cogitanti videbitur. Illud esse optimum regimen, quod omnes idoneitate præditos secundum proportionem meritorum, præmiis ornat quoad honores, dignitates, cæteráque bona communitatis, vnde electores ad hoc tenentur, & ratione iustitiæ distributiuæ, quæ omnes, modò sint meritis ornati, respicit, & ratione fidelitatis, ac ratione etiam ipsorum bonorum postulantium ex propria natura in membra diuersa diuidi. Et pro certo electores, ac Superiores habeant, quod nunquam Religio summa quiete, ac pacifico statu frui poterit, nisi hoc regimen in totam Religionem extendatur, quia est secundum naturam, & omnia alia contra naturam, quæ diu permanere nequeunt, vt experientia docet, & ita quando in progressu discursus contingit, vt modò vnum, modò alterum proferat, nil aliud intelligitur, nisi istud optimum regimen; & quarta species imperij: his suppositis

Prima Conclusio.

33. Vtilius videtur esse Ecclesiæ, seu Prouinciæ, multiplicare Definitores, ac Prouinciales secundum tituli explicationem provt in prim. not. Quæ conclusio firmatur ob aliquos modernos pro comperto tenentes, paucos esse eleuandos ad supremas dignitates, quorum doctrina nequit honestari considerando, communiter loquendo, naturam regiminis Regularium in se ipsa, quia esset eam inuertere intrinsecè postulantem vt subditorum ius non sit negligendum, sed saltem vicissim honoribus, ac dignitatibus secundum meritorum mensuram cumulandum, vt optimè insinuat D. Th. 4. de reg. Princ. cap. 8. *Assumendi sunt*, inquit, *Rectores vicissim in politia, siue Consules, siue Magistratus vocentur, siue quocumque alio nomine, dummodo idonei reperiantur*: aliàs iniustum esset dominium, sed eam fortè contendunt honestare ratione damnorum, quæ sequuntur ex multiplicatis hominibus ad illas dignitates; quorum etiam doctrina satis

falsa

falsa ostenditur, tam ex bonis insurgentibus ex conclusione ad praxim redacta, quàm ex incommodis, quæ arcentur à congregatione. Et primò suadetur ex sententia D. Greg. relata in cap. Singula Ecclesiastici, dist. 80. vbi dicitur. *Singula Ecclesiastici iuris officia, singulis quibusque personis singillatim debere committi iubemus. Neque enim vni quamlibet exercitatæ personæ vno tempore duarum rerum officia censemus committenda, quia si totum corpus oculus, vbi auditus? Sicut enim varietas membrorum per diuersa officia, & robur corporis seruat, & pulchritudinem repræsentat, ita varietas personarum nihilominus per officia distributa & fortitudinem, & venustatem sanctæ Dei Ecclesiæ manifestat*, &c. Ex quibus verbis sic formatur argumentum: ibi viget Ecclesiæ fortitudo, vbi singula officia per varietatem personarum sunt distributa: Sed si non multiplicarentur Definitores, ac Prouinciales iuxta meritorum mensuram, fortitudo, quæ in vnitate consistit, obstans omni malo, non elucesceret in Prouincia, quia varietas personarum non esset dignitatibus, earum meritis satis debitis honorata, sed tantùm pauci homines: ergo huiusmodi multiplicitas semper erit censenda vtilior Prouinciæ, tanquam robur, & fortitudo eius, vnde Arist. 5. Pol. cap. 7. loquendo de paucorum, id est, optimatum, & multorum gubernationibus Reipublicæ ait, *quod tutiores sunt ista, quam illæ*, & affert rationem, *quia fortius est id, quod plus est, & magis acquiescunt æquum habentes*. Sed clarius 2. Pol. cap. 1. *Æquale repensum ciuitatem conseruat, quoniam inter liberos, & æquales necessarium est hoc esse, nam omnes simul magistratum gerere impossibile est, sed per annum, aut per aliam præfinitionem, & tempus.* Secund. nequit negari, iustitiam non esse bonum, imò summum cuilibet regimini, ita tradit D. Greg. lib. 7. regist. epist 122. *Summum in Regibus bonum est iustitiam colere, ac sua cuique iura seruare.* Imò ad hoc instituuntur principatus, vt cuiuslibet hominis ius non negligatur, vt notat Medina 1. 2. quæst. 90. art 2. concl. 5. certè sicut potentiæ naturales de natura sua institutæ sunt, vt tueantur bonum totius suppositi, sic potestas publica in commune bonum iustitiæ est: Sed si non multiplicarentur huiusmodi homines nec bonum iustitiæ haberetur, nec

finis regiminis totam coronaret Prouinciam, nam multorum merita essent neglecta in destructionem eiusdem Prouinciæ, iuxta præceptum Aristot. 5. Pol. cap. 7. *Dissoluuntur autem maximè, & Respublicæ, & optimatum gubernationes propter transgressionem iustitiæ in ipsis factam*: ergo de necessitate vtilitatis iustitiæ sunt augmentandi, & ideò S. Thom. 4. de reg. cap. 7. exclamat. *Laudabilis est politia, in qua secundum merita vnicuique Ciui distribuuntur honores, vt antiqui fecerunt Romani.* Tert. nil perfectius, & vtilius regimini Reipublicæ est, quàm habere pacem, & concordiam inter Ciues, quæ sunt finis omnium imperiorum, vt docent DD. præsertim D. Thom. 3. de reg. vbi supr. Caiet. summ tit. sedit. Azor. p. 2. lib. 11. cap. 1. quæsit. 2. & Religioni quàm mutua charitate frui: Sed per multiplicationem illorum Prælatorum hæc non desiderantur, teste D. Thom. ex Arist. loquendo de pace 1. 2. quæst. 105. art. 1. *Bona ordinatio*, inquit, *Principum est, vt omnes aliquam partem habeant in Principatu, per hoc enim conseruatur pax populi, & omnes talem ordinationem amant, & custodiunt*, teste D. Chrysost. loquente de mutua charitate, hom. 50. in Matth. qui attentè meditans illam æqualem distributionem cibi in deserto factam à Christo ad subleuandam illius multitudinis necessitatem prout narrat Euang. Ioann. cap. 6. ita affatus est. *Neque enim corporibus solùm, verùm etiam animis præbere alimenta volebat, sic & à loco, & quoniam non plures panes, ac pisces propositi fuerant, & quoniam omnibus communiter eadem allata sunt, & quoniam æqualiter distributa ad humilitatem, abstinentiam, charitatem mutuam, & vt omnia communia esse putarent eos inducebat*: ergo, vt Prouincia fruatur hac summa vtilitate, quam secum ferunt pax, concordia, & mutua charitas, plures sunt numerandi homines in Definitores, ac Prouinciales. Confirmatur ex humano corpore, sicut pace humorum fruitur corpus, quando humores sunt æquales, data inter eos debita proportione, nec vnus alteri plus quam par est præponderat, & dominatur, ita illa Respublica, & Ecclesia in pace conseruabitur, quando inter homines idoneos æqualitas, secundum proportionem meritorum, honorum, ac dignitatum intercedet. Quart. nil vtilius in Ecclesia dari potest, quàm

quàm vt ſapientibus hominibus affluat, qui conſiliis, ac ſucceſſionibus eam in perpetuum conſeruent: & cum huiuſmodi multiplicatio tales homines pariat, teſte Scriptura Prou. 9. *Da occaſionem ſapienti, & addetur ſapientia*: ergo non eſt Prouincia priuanda hac ſumma vtilitate, quæ Religioni, ac Generali ſummopere inſeruiet. Percipe candide lector rationis fundamentum ex documento D. Thom. 1. de regim. cap. 15. *Sunt autem*, ait, *tria, quibus bonum publicum permanere non ſinitur, quorum quidem vnum eſt à natura proueniens, Non enim bonum multitudinis ad vnum tantum tempus inſtitui debet, ſed vt ſit quodammmodo perpetuum, homines autem, cum ſint mortales, in perpetuum durare non poſſunt, nec dum viuunt ſemper ſunt in eodem vigore, quia multis variationibus humana vita ſubiicitur, & ſic non ſunt homines ad eadem officia peragenda æqualiter per totam vitam idonei*, &c. Quintò ſuadetur ex incommodis, quæ arcentur à congregatione, præſertim ex illo, nempè ſeditione, per quod corrumpuntur omnia regimina, quia eſt illud malum obſtans vnitati imperij, per quam omnia regna conſeruantur: iniuſtitia diſſoluit Rempublicam, excitat ſeditiones, teſte Ariſt. 5. Pol. cap. 5. & Platon. lib. 1. de Reg. circa finem: ille ait: *In optimatibus autem ſeditiones fiunt interdum quidem ex eo, quod pauci ſunt honorum participes*, & cap. 3. *Seditio fit propter contemptum, vt in paucorum potentia, cum plures ſint illi, qui à Republica excluduntur.* Hic, inquit. *Seditiones iniuſtitia, inimicitias, contentionéſque parit.* Imò S. Aug. lib. 2. de ciuit. Dei, c. 21. ait. *Rempublicam regi, aut ſtare non poſſe ſine iuſtitia.* Sed votis paucos extollere, multiſque idoneis ſuffragia denegare eſt maxima iniuſtitia, nam de ratione iuſtitiæ diſtributiuæ eſt, nemini nocere, & vnicuique reddere, quod ſuum eſt: ergo, vt Eccleſia conſeruetur, ſeditionéſque non oriantur, multitudine ſuffragiorum multiplicandi ſunt huiuſmodi Patres, quamobrem ex S. Auguſt. 2. de ciuit. cap. 21. habetur. Vnitatem iuris, & communis vtilitatis eſſe contrariam ſeditioni. Sixt. probatur ex doctrina Nauarri tom. 1. conſil. tit de conſuetud. conſil. 2. num. 2. quam ſequitur Rodriq tom. 2. q. 51. art. 13. §. ex quo colligitur, mea ſententia, inquit Nauarrus, ſecurius eſſet, quod omnes profeſſi, & ſubdiaconatu inſigniti

gniti haberent vocem in Capitulo, quàm solùm quidam maiores, quo aliis superbiendi, & aliis inuidendi, & omnibus diffidendi occasio non parua datur: ergo à fortiori coarctare electiones Prouincialium, ac Definitorum ad paucos, in quibus maximè residet totum Prouinciæ regimen, eiúsque commoda, erit proxima occasio omnibus aliis idoneis neglectis diffidendi, inuidendi, & murmurandi. Vbinam æmulationes, inuidiæ, discordiæ, insectationes, odia, subornationes, & alia genimina viperarum, nisi quia pauci illas dignitates per electionem obtinent, & multi negliguntur? illi ob sui conseruationem, isti ob sui exaltationem in enarrata vitia elabuntur, quare Aristot. lib. 5 pol. cap. 3. quærens rationem seditionum in honoribus inquit. *Ipsi inhonorati, & alios honoratos cernentes seditionem aggrediuntur.* Septimò suadetur ex illo maximo incommodo, quod arcetur à congregatione, nempe ex tyrannide aliquorum Superiorum opprimentium subditos, eorumque libertatem, maximè spiritus: quantò magis regimen est naturale, inquit Augustin. de Ancona de potest. Ecclesʃ. quæst. 2. art. 3. tantò magis remotum est à tyrannide, & cupiditate: sed multiplicare huiusmodi Patres est secundum naturam talis regiminis, quia omnes homines ad illa bona habent ius secundum meritorum proportionem: ergo & cupiditas, & tyrannis magis arcentur à Prouincia: illam tyrannidem dico, de qua loquuti sumus in prim. part. quam exercent illi pauci homines ob sui conseruationem in Prælaturis Prouinciam diuidendo, factiones nutriendo, multorúmque ius negligendo, illam tyrannidem dico, quam exercere potest ille paruus numerus Superiorum sub specie zeli animos subditorum deprimendo, eósque viles reddendo, dum dicere potest non esse aptos, neque idoneos, dum propalare potest sub timida, & artificiosa voce aliquem eorum defectum, quasi ipse ab Angelis sine culpa originem traheret, & si quis doleret de restricto regimine, illico mortificationibus secretis occurrendo, immittendo etiam in subditos diffidentiam per vigiles, & custodes actiones, & verba notando, ne regimen per vnionem dilatetur, eos tandem relinquendo in propria paupertate, eisque denegando honores, ne sibi arripiant locum,

cum, de qua loquitur Ariſtot. 5. polit. cap. 11. *Tria*, inquit, *coniectat Tyrannus, vnum vt animos imminuat ciuium, neque enim parui animi contra Tyrannum inſurgunt, ſecundum vt ciues inter ſe diffidentes reddat, non euertitur Tyrannus, niſi ciuium aliqui inter ſe fidem habeant, tertium eos depauperare ſatagit, atque ſic impotentes reddere, nemo enim ſibi impoſsibilia aggreditur*: & ideo idem Ariſtot. vbi ſupr. cap. 8. agnoſcens hanc veritatem cecinit. *In paucorum gubernationibus, & popularibus, qui maximi ſunt, vel qui maximos gerunt magiſtratus, quando longo tempore durant tyrannidem inuadunt*. Ex doctrina ergo tradita ſatis dignoſcitur benè loquutos fuiſſe Nauarrum, & D. Thom quando perſpicientes ſummum bonum, quod oboritur ex rectè adminiſtrato imperio politiæ in hæc verba proruperunt, ille ait, meliorem eſſe Democratiam, quàm Monarchiam, iſte inquit, imperium mixtum eſſe optimum, cuius doctrina optimè explicatur à Medina ibidem, & 1.2. quæſt. 105. art. 1. *Monarchia*, inquit, *ex vi regiminis inter principatus primatum tenet, ſed ex imperfectione, & imbecillitate hominum mixtum imperium vtilius eſt, quoniam homines volunt imperij eſſe participes*. Idem affirmare videtur Caiet. ibid.

Secunda Concluſio.

Huiuſmodi multiplicatio cogente conſcientia eſt ad praxim reducenda, aliàs electores, nequeunt à labe lethalis culpæ excuſari. Suadetur, quia ſuffragatores tenentur ex iuſtitia commutatiua bonum commune tueri, ex iuſtitia diſtributiua omnia membra idonea communitatis honoribus, ac dignitatibus recognoſcere, ex charitate ſeditionibus, ac rixis, quæ facillimè inter homines exoriri poſsũt obſtare: ſed vota in paucos reſtringendo bonũ commune non tuentur, eo quod priuetur illa ſumma vtilitate in præcedenti concluſione recenſita, iuſtitiam diſtributiuam lædunt, eo quod multi idonei negliguntur, charitatem violant, eo quod non obſtent ſeditionibus, ac rixis, quæ facillimè ob merita depreſſa excitabuntur: ergo nequeunt electores à mortali excuſari, ſi talis multiplicatio non erigitur. 34.

Tertia Conclusio.

35. Negare honores, ac dignitates Religiosis idoneitate prædictis, quibus habitis, facilè ab electoribus in Definitores, seu Consultores, ac Prouinciales promouerentur, non videtur esse tutum in conscientia. Conclusio apertè constat ex prima conclusione, nam priuatur Prouincia ea summa vtilitate ibi descripta, ex secunda etiam, quia si electores, cogente conscientia, tenentur ad promouendos homines non in paruo numero in Definitores, ac Prouinciales: ergo etiam tenentur ad media, per quæ homines disponuntur ad huiusmodi munus dignè præstandum, quoniam qui tenetur ad finem, tenetur etia madhibere media necessaria ad illum obtinendum. Sanch. 1. opusc. lib. 2. cap. 1. dub. 12. n. 2. maximè quia ex natura postulant media vt diuidantur in plura membra communitatis, imò natura talis regiminis talem diuisionem petit. Præterea docet Peirin. de subdito, q. 1. cap. 31. §. 5. in fine, esse peccatum maximæ malignitatis impossibilitare naturales per subtractionem studiorum, & aliarum commoditatum ad studendum requisitarum, ne habiles fiant ad Prælaturas, & hoc modo in possessione Prælaturæ se conseruare, & nihilo inferius malum est nolle ad habitum naturales recipere, & si quosdam, non nisi indoctos ne eos iure dominij, cum in numerum creuerint, priuare attentent, nec scio, quomodo Generales has res permittentes possint excusari à mala administratione sui officij, & à grauissima culpa: hæc ille. Ergo negare hominibus studium, aliásque dignitates, ac honores, quibus habitis ad primas dignitates ob idoneitatem eleuabuntur, nonnisi ad peccatum imputandum esse videtur.

36. Dices, huiusmodi multiplicatio Patrum potius ambitionem fouet, quàm extinguat. Respond. obiectionem potius ostendere ignorantiam regiminis, quàm demonstrare eius intelligentiam, quæ tria semper, vt optimum instituatur regimen, inspicere debet, nempe quod bonum est promouendum, malum tam præsens, quàm futurum debellandum. necnon & aliquid permittendum ad maius præcauendum, Primò, quod bonum est promouendum, nam duplex bonum

bonum in religioso regimine debet assignari, alterum perfectionis, ad quam quilibet ordo secundum proprium institutum est ordinatus: alterum regiminis, nec illud sine isto potest promoueri, quia est eius basis, & fundamẽtum, vnde bonum regiminis est vnitas, & pax, vt docent DD. præsertim Caiet. summ. tit. seditio, per ista ergo duo propagatur bonum imperij, & conseruatur, nec conseruatio obtinetur, nisi per iustitiam distributiuam, vt habetur ex D. Thom. 4. de reg. Princip. cap. 3. *Iustitia est constans, & perpetua voluntas ius suum vnicuique tribuens, quæ quidem siue legalis, quæ dominatum iustum vocatur à Philosopho, siue distributiua, siue commutatiua, quæ partes iustitiæ omnes sunt politiæ, in ciuitatibus sunt præcipuè necessariæ, imo sine ipsis exerceri non possunt, vt Philosophus tradit 5. Ethicor* | *nec etiam ciuitates conseruari.* Et cum per multiplicationem prædictorum Patrum secundum merita consecutio habeatur iustitiæ distributiuæ, consequenter non desideratur neque conseruatio regiminis, neque promotio boni perfectionis. Secundò, quod malum est præcauendum, nam duplex etiam malum designatur, directè destruens bonum vnitatis, & pacis, alterum seditionis, & factionis, alterum oppressionis, & tyrannidis, quæ omnia à regimine per multiplicationem Prælatorum arceantur, vt clarè probaui in prima conclusione: quod si ex ista multiplicatione aliqua ambitio foueatur, erit naturalis, & dissimulanda ob maius bonum, quod fouetur, & promouetur: quod si etiam forte ex isto iustè administrato imperio excitetur aliqua ambitio vltra terminos naturæ, sciant Prælati, cunctique omnes, quod res humanæ, vt inquit Suar. 4. de Relig. tr. 9. lib. 1. c. 1. num. 12. huiusmodi sunt vt nunquam omnibus incommodis careant, & ideo quando hæc sequuntur non ex re ipsa, vel actione, sed ex infirmitate, vel malitia hominum, non sunt propter illa omittenda bona maiora, sed adhibenda remedia, ne illa mala sequantur, potissimum autem est charitas: qua remedium est apponendum ambitiosis, & non regimini quod secundum æquitatem & iustitiam ita debet regi, & administrari: per hoc patet responsio ad argumentum: cui etiam addi potest alia magis clara, vel loquimur de ambitiosis, qui naturaliter feruntur

in

in amorem propriæ excellentiæ, & cupiunt inter omnes apparere magni, vel de illis, qui minus ambitiosi sunt, seu à natura, seu à virtute, si de primis aliquo modo videtur eorum ambitionem fouere, sed illa inextinguibilis sitis gutta aquæ extinguitur, sanatur tamen totum corpus Prouinciæ teste Aristot. vbi supr. à seditionibus, rixis, iurgiis, aliisque malis, quare nequit dici, quod ambitio nutriatur, sed quod corpus à malo præseruetur, imo dico, quod illa ambitio, quæ in multis fouetur, non videtur esse illa diuidens in factiones, ac seditiones totam Prouinciam, sed ea est, quæ in solo capite, vel paucis inspicitur erecta, quæ pro sui conseruatione tertiam partem stellarum secum trahit; vnde dicebat Cassiodorus lib. 3. epist. *Publici decoris mater est mens regentis, & quale fuerit dominantis arbitrium, talem parit libertatis aspectum. Facilius est quippe, si dicere fas est, errare naturam, quàm dissimilem Princeps possit formare Rempublicam.* Et ratio huius ruinæ habetur ex D. Gregor. in pastorali part. 1. *Nemo plus in Ecclesia nocet, quàm qui peruersè agens nomen, vel ordinem sanctitatis habet, delinquentem namque hunc redarguere, nullus præsumit, & in exemplum vehementer culpa extenditur, cum pro reuerentia ordinis peccator honoratur.* Quamobrem multiplicando huiusmodi Patres resecatur illud malum, quod est causa tot malorum descriptorum in prim. part. si de secundis virtus huiusmodi muneribus ornatur, quæ de iustitia, & secundum naturam talis regiminis, quod sine læsione nequit immutari, debentur.

37. Dices, digniores tantùm sunt promouendi, tales censentur, qui aliàs Ecclesiam rexerunt, & propter experientiam in negotiis pertractandis, & propter cognitionem subditorum: ergo pauci sunt promouendi, quia pauci sunt, qui munera Definitorum, ac Prouincialium administrarunt: Fateor hanc obiectionem esse illam petram scandali, ex qua tot mala insurgunt, vnde simplices, & ignorantes nescientes vnde dignioritas personarum desumatur, ab ignorantia ducti incidunt in gurgitem omnium malorum. Resp. ex Sigism. à Bononia de elect. dub. 32. n. 2. referente duas Rotæ decisiones, ex Basseo summ. tit. electio, num. 10. ex Samuellio de can. elect. tract. 1. disput. 6. contr. 3. demonstrare

strare hoc sufficientiam personarum eligendarum, & non dignioritatem, ita vt in concursu hi sint promouendi, aliis neglectis, (dummodo electio non fuerit cæca, id est, à simplicibus, & ignorantibus celebrata:) nam maior dignitas desumenda est à maiori vtilitate Ecclesiæ, vt dictum est multis in locis, cum ergo ista multiplicatio sine dubio censeatur Prouinciæ vtilior, de necessitate est facienda, eis prætermissis, qui talia munera iam habuerunt, quare Emin. Lugo cognoscens incommoda, quæ sequuntur ex paucis electis ad munera Prælatorum dicit, non expedire, vt Prælaturæ præscribantur apud quosdam paucos.

Dices, huiusmodi doctrina non videtur esse admittenda in Religiosorum congregatione, eo quod declinet à perfectione, ad quam homines tendere debent. Resp. ex Nauarr. vbi supr. si omnes Prælati essent Augustinus, & subditi Possidonius fortè frustra esset quæsitum agitatum, quia omnes omnia, licèt iniusta, æquanimiter tolerarent, sed quia tempora mutarunt mores, & in vnaquaque congregatione pauci sunt, vt dicit Suar. vbi supr. maxima pollentes virtute, sed multi infirmi, & regimen omnes amplecti debet iuxta mensuram descriptam in 1. dub. huius partis, ideò necessarium fuit quæsitum pertractare, & veritatem doctrinæ tradere, aliàs sub specie zeli, seu potius ignorantiæ semper vitia prosilient, & pax, & concordia à Prouincia, seu Religione recedet, ignorando à qua radice. Regimina enim semper sunt instituenda, vt maius malum spirituale semper euitetur à congregatione, vt insinuat Caiet. 2. 2. quæst. 63. art. 2. hisce verbis. Communis vtilitas, ad quam principaliter ordinantur ministeria Ecclesiastica, non est vtilitas corporalis, sed spiritualis, quoniam regimen Ecclesiasticum in hoc differt à sæculari, quod hoc ordinatur ad commune bonum exterius, puta ad pacem, &c. illud verò ad interiorem animæ pacem: Sed quidquid sit de hoc, sit dictum gratis, quia est argumentum patientiæ, videantur ea, quæ dicta sunt in 3. dub. 1. partis. 38.

Dices, summa pax habetur ex restricto regimine in paucos, nam experientia docet, quod multi Religiosi sub hoc imperio vixerunt, & viuunt magna cum laude ac tranquil- 39.

litate. Respond. duplicem pacem esse designandam, alteram regiminis, quæ insurgit ex rectè administrato dominio, alteram voluntatum, quæ excitatur ex hominum voluntatibus cedentium iuri meritorum, & inter vtramque duplex differentia dignoscitur, prima quippè est durabilis, quia fundatur in iustitia, vnde S. August. ad Fratres in Eremo serm. 2. ait. *Si fratres, homines pacem amant, ament & iustitiam, quia duæ sunt amicæ charissimæ, iustitia enim, & pax ipsa se osculantur.* Et in Psalm. 83. inquit. *Fac iustitiam, & habebis pacem, si enim non amaueris iustitiam, pacem non habebis.* Secunda minus durabilis, & ideò in Religionibus solet elucescere in primo, & secundo statu ex tribus assignatis in 1. dub. huius partis, quia omnes cedunt iuri meritorum, in tertio verò difficilè potest conseruari, quia frigescente charitate, ac spiritu omnes habere cupiunt, quod suum est, ideò seditiones, rixæ, &c. excitabuntur, vt optimè insinuat D. Chrysost. citatus in 2. dub. 1. part. altera differentia est, quia prima à superioribus debet procurari ex officio, secunda verò cohortationibus promoueri, non tamen positiuè honores denegando, &c. quia non sunt domini meritorum subditorum, nec possunt eos cogere, vt cedant iuri meritorum, vnde ad argumentum patet responsio, quod illa pax est voluntaria, & ideò parum durabilis, maximè quia nequit à superioribus actionibus, atque omissionibus intendi, nisi cohortationibus.

40. Dices, si multiplicarentur terminato officio, per cœnobia sunt dispergendi, vnde propter authoritatem nequeunt nisi difficile regi ab illis Superioribus, sub quorum cura morãtur, & subditi ægrè ferũt videre illos tot commoditatibus abundare. Respond. quod remedium est ipsa multiplicatio, quia sicut paucorum diuitum authoritas multum in populis valet, ita his multiplicatis, experientia teste, illa multum diminuitur, sic erit in Religionibus, augmententur ergo Patres ad hoc, vt diminuta eorum authoritate, augmentetur illa Prælatorum localium, & ita commodè regi poterunt. Addo, quod, si isti Patres absque officio suam vellent conseruare authoritatem in cœnobiis, omnino dicit Peirin. de Prælato, quæst. 1. cap. 5. num. 16. essent frænandi,

&

& potius prudenter contemnendi, quàm æstimandi, vt humilientur: imò etiam addo, quod si propter lucra, & commoda, quæ in officio, & absque eo præ cæteris possidere intendunt, iniustum debeat esse regimen, paucos homines, aliis neglectis, ad illas dignitates eleuando, pacem conturbando, ambitionem ob ea consequenda excitando, nec poterunt ipsi Patres tuta conscientia sua officia, ac bona possidere, aut à Superioribus tolerari, aut denuò ab electoribus eligi, quia bonum commune sub coloratis rationibus grauiter læditur, quare Arist. 5. Pol. cap.8. monet. *Maximum verò illud est in omni Republica omni diligentia custodiendum, ne ex magistratibus lucra proueniant.* O quot Religiones in hoc indigent reformatione.

Benigne lector veritas, quæ plurimis verbis à me traditur à D. Ambros. lib.5. Exaëm. cap.15. paucis cumulatur, imò exemplis valdè commendatur. *Quid hoc pulchrius & laborem omnibus, & honorem esse communem, nec paucis arrogari potentiam, sed quadam in omnes voluntaria sorte transcribi? Antiquæ hoc Reipublicæ munus, & instar liberæ ciuitatis est vt communis esset labor, communis dignitas, per vices singuli partiri curas discerent, obsequia, imperiáque diuidere, nemo esset honoris exors, nullus immunis laboris. Hic erat pulcherrimus rerum status, nec insolescebat quisquam perpetua potestate, nec diuturno seruitio frangebatur, quia & sine inuidia erat ordine muneris, & temporis moderatione delata promotio, & tolerabilior videbatur, quæ communi cadebat sorte custodia. Nemo audebat aliũ seruitio premere, cuius sibi successuri in honorem mutua forent subeunda fastidia, nemini labor grauis, quem dignitas sequutura releuaret.* 41.

Audiamus etiam aurea verba nouissimè tradita ab Emin. Lugo de iust tom.2.disp.35.sect.5.n.58. asserente, multùm expedire ad bonum commune, vt Prælaturæ regulares non maneant inter aliquos paucos, sed multi apti fiant ad regendum, & varientur personæ, ad hoc autem oportet probare hos, & illos an apti sint, quod vix sine aliqua experientia cognosci potest, quare potest, imò aliquando debet prætermitti senior ille, qui diu gubernauit, & se probauit digniorem, & eligi alius iunior, tum vt Prælaturæ non præscribantur apud quosdam paucos, tum vt alij paulatim apti

fiant, alioquin deficientibus illis senioribus, Religio non habebit alios, qui succedere illis possint, nisi de nouo fiant, quod solet grauissima incommoda afferre.

DVBIVM IV.

An Generalis, seu Prouincialis, aliúsve Prælatus in decursu regiminis in nonnullis ad proprium statum, officiúmque spectantibus ignoranter errantes semper in lethalem culpam prolabantur.

42. PRæsens quæsitum mouetur, quia semper mihi visum fuit durum illud commune dictum, quemlibet teneri sub mortali ea scire, quæ ad proprium statum, ac officium pertinent, eo quod passim videamus multos euehi ad dignitates, officiáque iudicis, ac Confessarij non pollentes tanta scientia, ac doctrina, vt dici possit, omnia ad rectè gerendum munus assumptum eos non ignorare, imò cum ferè videatur esse impossibile communiter loquendo, vt homines præsertim Confessarij attingant ea omnia, quæ de ratione sui officij sunt attingibilia, affirmare, quod sint in malo statu, temerarium fortè erit, quia etiam opus esset affirmare, quod omnes Christiani non essent tuti in conscientia, eo quod pauci videntur esse in Christiana doctrina ita versati, vt ea, in quibus possunt delinquere, non ignorent, cum penè infinita sint, pro intelligentia sit

43. Prim. not. ignorantiam inuincibilem tam iuris, quàm facti excusare à peccato. Ita S. Thom. 1.2 quæst. 26. art. 3. Sanchez summ. lib. 1. cap. 16. num. 9. Nauarr. cap. 23. num. 46. Bonac. de peccat. disput. 2. quæst. 8. punct. 3. num 12. Basseus summ. tit ignoratia, num. 7. Ratio est, quia peccatum nullum est, nisi voluntarium, cum voluntarium supponat cognitionem actus malitiosi, qui per ignorantiam non videtur habere malitiam, quia etiam cum conscientia sit regula bonitatis, & malitiæ humanorum actuum inuincibiliter dictans

boc,

hoc, vel illud non esse illicitum, nullo modo imputari potest ad peccatum. Illa dicitur inuincibilis, quæ inuincibiliter priuat cognitione, & scientia malitiæ actus, quæ cognita non fieret: dicitur facti quando adest scientia legis, seu statuti, sed factum, quod à lege prohibetur, ignoratur: dicitur iuris, quando ignoratur lex seu statutum obligans ad culpam. Porrò huiusmodi doctrina ampliatur ad ea, quæ sunt iuris diuini, & mysteriorum fidei, nam dantur fideles, ad quos eorum notitia non peruenit, quomodo potest eis ad peccatum imputari, cum de ratione peccati sit voluntarium? ampliatur etiam ad ea, quæ cadunt sub præceptm naturale. Ita Bonac. vbi supr. ex consensu omnium DD. limita hoc secundum, quia aliqua præcepta naturalia ita sunt communia, clara, & aperta, vt excludant omnem ignorantiam, huiusmodi sunt, quod tibi fieri non vis, alteri ne feceris: Colendus est vnus Deus; Honorandi sunt Parentes; Malum vitandum: Bonum faciendum, & similia, quæ clarè lumine naturali cognoscuntur. Ita Cordub. lib. 2. quæst. 4. Salas de legib. disp. 5. sect. 6. num. 28. Azor. part. 1. lib. 1. cap. 15. q. 1. Laym. lib. 1. tract. 2. cap. 4. & alij apud Bonacin. vbi supr. & apud Basseum vbi supr. num. 6. videatur etiam Diana p. 4. tract. 4. Miscell. resol. 36.

Not. secund. quod non mediocris agitatur controuersia inter DD. quando ignorantia iuris, seu facti dicatur inuincibilis excusans à peccato. Prima sententia est Valent. tom. 2. disput. 6. quæst. 6. part. 5. Zumel 1. 2. quæst. 76. art. 3. disp. 4. Angel. tit. excomm. 7. casu vltimo num. 3. Vgolin. de censuris tab. 1. cap. 9. §. 8 num. 6. affirmantium, tunc ignorantiam reputari inuincibilem, quando non solùm excludit actualem cognitionem legis, & facti, sed interpretatiuam, seu obligationem ad aduertentiam, eo quod consensus interpretatiuus videatur esse sufficiens ad constituendum peccatum. Secunda sententia probabilior est, & vera, quam sequuntur Salas 1. 2. tract. 13 disput. 8 sect. vltim. num. 87. Vasquez 1. 2. quæst 74. art. 7. disput. 107. art. 3. Aluarez p. 2. quæst. 54 art. 8. disp 144 num. 6. Clau. Reg. lib. 2. cap. 9. n. 20. Layman lib 1. tract. 2. cap. 4. num. 6. Portella in dub. Regul. verb. ignorant. num. 11. & verb Prælatus, num. 17. Basseus 44

vbi ſupr.n.10. Diana part.4.tract.4. miſcell. reſol.36. Sanch. vbi ſupr. n.6. quæ docet, tunc ignorantiam dici inuincibilem, quando nulla notitia, nec ſpecialis, nec confuſa, quando nulla dubitatio, ſeu ſcrupulus expreſſus occurrit, & ita alienat à doctrina omnem conſenſum interpretatiuum, & rectè, tum quia ſuperat humanam diligentiam expellere ignorantiam, cum nulla prorſus cogitatio, ſeu dubitatio, & expreſſus ſcrupulus de malitia obiecti in mente extiterit, tum quia difficilè daretur actus humanus inter fideles, qui huiuſmodi ignorantia non laboraret, nam omnia poſſunt reſolui, ſcire debebat, & animaduertere ex ſua profeſſione tenebatur, tum quia tandem nimis durum eſt, credere, quod ſuauitas legis diuinæ hominem condemnare velit ad luendas pœnas æternas ob vnum actum, de cuius malitia nec dubium, nec ſcrupulum concepit, ſed circa eum ſe habuit, quaſi naturaliter operans: his ſuppoſitis.

Prima Concluſio.

45. Generalis, ſeu Prouincialis errans, ſeu deficiens in nonnullis quoad proprium ſtatum, & officium laborans ignorantia inuincibili, ſcilicet, cum nulla præceſſerit de obiectorum malitia cogitatio, ſeu ſcrupulus expreſſus, in lethalem culpam cenſendus eſt minimè incurriſſe. Concluſio eſt expreſsè Sanch. Baſſei, Bonac. Portell. vbi ſupr. Homoboni in exam. Confeſſ. tract.5. cap 6. quæſt.340. Probatur primò ex ratione deſumpta ex Sanch. num.27. quicumque tenetur ea præcepta noſſe, quæ implere tenetur, ſiue obligatio inſurgat ex generali conditione Chriſtianorum, ſiue ex ſpeciali munere, vt Confeſſarij, Iudicis, ac Prælati, nil refert obligationem ex hoc, an ex illo capite inſurgere: at de primis, nullus eſt, qui neget, non dari ignorantiam inuincibilem: ergo etiam de ſecundis. Probatur ſecund. ex ratione Homoboni: non omnes leges, & ſtatuta homines ſcire poſſunt, ac tenentur: ergo tantò minus illas, quæ non cadunt ſub cognitionem nec per dubitationem, nec per expreſſum ſcrupulum: ſed Prælatus errans in nonnullis ad proprium munus

munus ſpectantibus per ignorantiam inuincibilem, nullam de his habuit cognitionem, nec per dubitationem, nec per expreſſum ſcrupulum: ergo eſt excuſandus à labe peccati mortalis, aliæ rationes habentur in calce ſecund.not.

Dices, ſi Prælatus in aliquibus à culpa ſit alienus per ignorantiam inuincibilem: ergo in omnibus, quia non videtur maior ratio, & ita Prælatus ſcientiæ expers eſſet tutus in conſcientia. Reſpond. quod Prælatus tenetur non ignorare ea, quæ frequenter accidere poſſunt, & de facto accidunt in proprio officio, de aliis verò ſcire dubitare. Ita Coninch.diſp.8.dub.8.n.125.de Sacram.pœnit. Baſſeus tit. Confeſſ.4.n.7.ex communi omnium DD.conſenſu. 46.

Dices,iura clamant paria eſſe,ſcire,ac debere ſcire.Reſp. quando adeſt aliqua actualis, plena, & ſufficiens aduertentia ad malitiam, ſeu dubium, aut expreſſus ſcrupulus. Ita Sanch.vbi ſupr.n.24.ex Vaſq.ſed inferius melius.

Dices, maiori obligatione coarctantur Prælati ad non ignorandum ſpectantia ad proprium munus exequendum, quàm communes Chriſtiani: ergo prima ratio non concludit Reſpond. concedendo antecedens, negando conſequentiam, quia maior obligatio in vno, quàm in alio nequit tollere ignorantiam inuincibilem in ſtatu maiori obligationi obſtricto.

Huic concluſioni eſt addendum, quod ad ignorantiam inuincibilem etiam reducitur, quando,ſi præceſſit cogitatio aliquid faciendi, vel omittendi contra proprium officium, ſed adhibita diligentia ad inquirendam veritatem, veritas comperta non fuit, vnde excuſatur à peccato Prælatus proprio muneri non ſatisfaciendo: quæ autem diligentia adhibenda ſit ad veritatem aſſequendam, ſeu ad ſuperandam ignorantiam, nequit certò definiri, ſed iudicio prudentis hoc eſt relinquendum,habita ratione præcepti, officij,& qualitatis perſonæ,aut etiam circunſtantiæ temporis, & loci, itavt tanta diligentia adhibeatur ſtudendo, aut conſulendo peritos, quæ viro prudenti ſufficiens videatur. Ita Vaſquez 1.2. quæſt.76.art.2. diſp.123. cap.2. Sanch.vbi ſupr.num.27.

Secunda

Secunda Conclusio.

47. Prælatus cadens à sua obligatione per ignorantiam inuincibilem non est pœna mulctandus. Probatur prim. ex l. si putatur. ff. ad legem aquil. & ex c. Cognoscentes de constit. & ex reg. 23. de reg. iuris in 6. sine culpa, &c. Secund. in tantum pœna datur, & imponitur, in quantum adest culpa: sed ista deest: igitur & illa, aliàs sine causa, & necessitate medicina adhiberetur, vnde Matth. 9. ait. *Non est opus valentibus medicus.* Ita tradunt Thom de Thomass. in floribus legum 283. Bartol. Peret. ad extrauag. Ambitiosè de rebus Ecclesi. non alien. pag. 94. num. 30. Alderet. de regul. discipl. tuenda lib. 2. cap. 12. n. 8. Borrell. tit. ignor. n. 16. Barbos. in collect. de reg. iuris reg. 23.

48. Modus verò probandi ignorantiam duplex est. Primus ex coniecturis, iuxta textum in c. Cum in tua, qui matrim. accusare possunt. Gloss. ibi, & in cap. Præsumitur vers. 3. quando probatur de reg. iuris in 6.. Bald & Abb. in cap. Cognoscentes de constit. num. 10. Felin. num. 19. Coniecturæ erunt, si afferas probationes absentiæ tempore publicationis, si morbo opprimebaris, si in tenera ætate eras constitutus, & similia ex suprad. cap. Cum in tua. Ita Menoch. de arb iudic. lib. 2. centur. 2. casu 186. num. 16. multos alios referens, Tuschus tit. ignorant. conclus. 22. Homobon. vbi supr. Molfes. tract. 8. cap. 8. num. 25. Mascard. de probat. tit. concl. 880. Aduertendum tamen est, probationem per coniecturas non esse plenam, quia in animo celatur, ideo constare certò nequit, vnde relinquitur arbitrio iudicis. Menoch. vbi supr. Secundus modus est per iuramentum, cum ignorantia in animo consistat, videtur iuramento ignorantis posse stare. Sic Gloss. in cap. Proposuisti 82. distinct. cap Qui diuinis verb. & humanis 12. quæst. 2. c. Si verò el. 2. de senten. excommunic. verb. propria. Abbas dict. c. Cognoscentes num. 9. Couarr. 2. var. cap. 10. num. 2. vers. 3. admittenda est, & alij plures, quos refert, & sequitur Mascard. de probat. concl. 881. num 1. & 2. Menoch. vbi supr. n. 3. versus primus est modus. Greg. Lopez lib. 12. tit. 1. p. 7.

49. Hic oritur difficultas, an hoc iuramentum omnino censendum

ſendum ſit ſufficiens ad legis ignorantiam probandam. Reſpond. breuiter, quando probationes afferri poſſunt præter iuramentum, conueniunt omnes inſufficiens eſſe iuramentum. Colligitur ex cap. Præſertim de teſtibus, cap. Ex literis de præſumpt. Ita Felin. multos alios referens cap. 2. n. 12. de conſtit. verſ. fallit prim. Maſcard. vbi ſupr. num. 23. Additur etiam, iuramentum non habere vim probandi ignorantiam, ſi agatur tam de probanda ignorantia, quàm de probanda ignorãtiæ iuſtitia, quare afferre debes probationes abſentiæ, & infirmitatis, tanquã cauſas iuſtitiæ. Ita Felin. vbi ſupr. n. 19. Menoch. vbi ſupr. n. 15. plures referens, & Maſcard. vbi ſupr. eo quod, inquiũt duo vltimi DD actus iſti ignorãtiam iuſtificantes non celantur in mente allegantis, ſed ſenſibus obiiciuntur, quamobrem aliis teſtimoniis probare debes. Præterea non probatur ignorantia ſolo iuramento ignorantis, quando ei aduerſatur maxima iuris præſumptio, vel ex publica fama, vel ex facti notorietate, vel ex longi temporis præſcriptione, aliáve ſimili. Ita Decius in cap. Cognoſcentes vbi ſup. n. 18. verſ. ſimiliter arbitror Felin. n. 17. Couarr. reg. poſſeſſor. 3. p. §. 3. n. 4. verſ. 18. Gratian. reg. 270. n. 7. Menoch. vbi ſupr. num. 7. 8.

Si verò loquimur de probatione ignorantiæ facti, ſtatuenda eſt regula generalis, poſſe ſufficienter probari iuramento ignorantis, quia ignorantia facti regulariter præſumitur, ac proinde habetur cap. Ignorantia, de reg. iuris in 6. ignorantia facti non iuris excuſat, hæc regula colligitur ex cap. Si verò, de ſentent. excomm. cap. Cum in tua, qui matr. accuſ poſſ. & ibi Gloſſ. & multis exornat Maſcard. concl. 81. num. 4. vbi ſupr.

Tertia Concluſio.

Non ſolùm per ignorantiam inuincibilem, ſed etiam vincibilem humanarum legum, ſeu præceptorum, modò non ſit affectata, Prælatus delinquens excuſatur à peccato. Ita Sanch. ſumm. lib. 1. cap. 17. num. 18. & 20. Bonac. vbi ſupr. num. 25. Baſſeus vbi ſupr. num. 11. Diana vbi ſupr. reſol. 35. Illa dicitur craſſa, & ſupina, quando quis præcedente co- 50.

gnitione legis, vel obligationis ſciendi nullam, vel modicam diligentiam adhibuit morali, & humano modo ad ſciendum, quod ſcire tenetur. Illa dicitur affectata, quando quis eligit neſcire præceptum, vt liberius peccet. Probatur prim. quia leges humanæ adeò ſunt benignæ, vt non intendant adeò ſtrictam obligationem inducere, ſicut exigit, & inducit ius diuinum, & naturale: ergo. Secund. ad conſtituendum in voluntate peccatum requiritur plena aduertentia de obiecto malè volito: ſed in Prælato deficiente per ignorantiam vincibilem non inuenitur plena aduertentia, aliàs non diceretur ignorans: ergo non eſt cenſendus crimini obnoxius.

51. Dices, tota hæc difficultas concludit de legibus omnibus communibus, non de particularibus, quæ pertinent ad proprium ſtatum, eo quod maiorem obligationem iſtæ inducant propter ſingularitatem, & regimen animarum Reſp. negando, quia nulla alia differentia inter leges pertinentes ad ſtatum particularem perſonæ, & communem dari poſſit, niſi ſequens, quia de primis facilè datur ratio cogitandi, aut dubitandi, an ſint aliquæ, & quales ſint: de poſterioribus verò non ita facilè dubitatio occurrit. Ita Sanch. vbi ſupr. num. 27.

Dices, iura clamant paria eſſe, ſcire, & debere ſcire: ergo Prælatus tenetur ſcire. Reſp. prim. id verum eſſe in aliquibus caſibus quoad forum externum, quod fundatur in præſumptione, & præſumitur adfuiſſe cognitionem, non verò in foro interno. Secund. intelligitur de ignorantia affectata, non de vincibili prout in concluſione, quæ ſic explicatur à Baſſeo vbi ſupr. num. 3. vincibilis eſt, quæ vinci potuit, ſed ignorans non adhibuit ſufficientem diligentiam iuxta qualitatem negotij.

DVBIVM

DVBIVM V.

Quæ diuiſio bonorum communium inter ſubditum, & ſuperiorem ſeruanda ſit, quæ tuta in conſcientia iudicari poſſit.

NOt. prim. quod omnis poteſtas gubernandi monaſterium tam in ſpiritualibus, quàm in corporalibus ad Abbatem ſpectat, vt fuſius Nauarr. 3. comment. de Regul. num.4. & Suarez 4. de Relig. tract. 8. lib. 2. cap. 26. num. 4. probant, non ideò huiuſmodi poteſtas in eo reſidet tanquam in abſoluto Domino, ſed vt in fideli diſpenſatore, quæ præ oculis ſemper diſtributiuam debet habere iuſtitiam, cuius munus eſt, diſtribuere, & conferre præmia, dignitates, officia, cæteráque bona Religionis iuxta qualitatem, & merita perſonarum, vt benè tradunt Valent. tom. 3. diſp. 5. punct. 1. Bonacin. de reſtit. diſp. 1. punct. 2. num. 8. q. 1. Leſſius de iuſt. lib. 2. cap. 1. dub. 4. & omnes alij DD. Ratio eſt, quoniam Reſpublica nil aliud eſt, quàm collectio ſuarum partium, & cum bona videantur eſſe partium, iuſtitia poſtulat, vt bona diuidantur in ſuas partes, & vnicuique ſua portio tribuatur, cum iſta tamen limitatione, vt diſtributio recognoſcat omnium partium conditiones, & gradus, quo fit, vt non ſolùm, quantò magis partes Reipublicæ multiplicantur, tantò magis bonorum communium portio pro ſingulis diminuatur, ſed etiam vt exiſtente tali numero partium, ſinguli ad æqualitatem menſuratam non arithmeticè, ſed geometricè, id eſt ſecundum dignitatem, & conditionem, propriam portionem habeant. Ita Molin. de iuſt. tom. 1. tract. 1. diſp. 12. verſ. differunt tert. 52.

Not. ſecund. bona communitatis ſe habere in duplici differentia, quædam ſunt immobilia, de quibus modò non eſt ſermo, quædam mobilia, quæ diuiduntur in ea, quæ permanentem habent durationem cum ipſo vſu, vt ſunt veſtes, libri, & ſimilia; & in ea, quæ vſu conſumuntur, quæ rurſus diuiduntur in ea, quæ ſpectant immediatè ad conſeruatio- 53.

 nem

nem vitæ, vt sunt esculenta, & poculenta, & in ea, quæ mediatè vt pecunia, præsens quæsitum non solùm tangit Religiosos huiusmodi bona habentes tanquam ex propriis redditibus, sed etiam illos, qui mendicitate ea colligunt iuxta vniuscuiusque modum, & mensuram.

54. Not.ter.quod hic non loquimur de illis Religiosis, quorum Religio necessaria pro victu,& vestitu, neque per redditus, neque per mendicitatem suppeditare potest, vnde coguntur peculium possidere, quia de istis esset inserenda peculiaris quæstio;neque de illis quorum Religio omnia & quoad victum, & vestitum abundè, atque in excessu Monachis præstat, quia vt benè notat Nauarr.vbi supr.n.6. & Emin.Lugo de iust tom.2.disp.3.sect.8. Append. num.183. grauiter peccant tanquam voti desertores, sed de illis viuentibus in congregatione maximo cum rigore, & disciplina regulari,quorum cœnobia seu per redditus,seu per mendicitatem habent, vnde Religiosis prouideant, vt possint orationi vacare absque rerum temporalium penuria intra proprij status terminum.

55. Not. quart.Nauarr.vbi supr.num 6.opinari iuxta doctrinam Abbatis in cap.De his de Eccles.ædificat.posse Prælatum de bonis monasterij quamdam sibi partem assignare, imo primam de quinque ab ipso diuisis, sed fallitur, vt benè notat Suar. vbi supr. num.10. cum in hac materia longè diuersa sit ratio, quia tractatur de hominibus Deo consecratis,quorum cœnobia obseruantiam status, & rigorem disciplinæ seruant,vbi non est,nec debet esse (seclusis abusibus) certa portio ad sustentandum Prælatum, sed sunt omnia destinata indiuisè pro omnibus alendis, & sustentandis.Nec vllus ordo in hoc assignari potest nisi quem necessitas exigit, quæ interdũ parit obligationẽ,vt Prælatus prius aliis, quàm sibi subueniat, & è conuerso, vnde sicut munus Prælatorum est curare,ne Monachi in victu, & vestitu excedant ea,quæ sunt regulæ consentanea, statutis, ac sanctæ consuetudini tot laboribus, & annorum serie à senibus introductæ, ita in semetipso hoc multò magis præcauere debet, tum propter exemplum, quod est maximè necessarium ad instruendam religio

religiosam vitam, tum propter periculum excessus, quod ex propensione, quam vnuquisque habet ad se ipsum, oriri facilè potest. Ita Suar. vbi supr. per se loquẽdo æquè primò ad alendum totum conuentum tenetur, in quo tanquam caput ipse connumeratur: verum tamen est, posse illum cedere iuri suo, non verò aliorum, & sicut non debet terminos regulæ, aut modestiæ religiosæ cum aliis excedere, ita nec secum, vt dixi. Nec doctrina Panormit. vllo modo potest opinioni fauere, quia loquitur de clericis sæcularibus beneficia habentibus in aliqua Ecclesia, de quibus ait non teneri ex fructibus sibi necessariis Ecclesiam ædificare, vel instaurare. Ita Suar. vbi supr.

Prima Conclusio.

Bona communitatis benè regulatæ Religionis inter subditum, & Superiorem diuidi debent iuxta moderatæ iustitiæ distributiuæ mensuram intra regulæ, & rectæ rationis terminos. Conclusio satis intelligitur probata in prim. not. & in dubiis prim. part. quare Suarez vbi supr. rectè occurrens Nauarri doctrinæ, concludit suam doctrinam non esse ita seuerè intelligendam, vt excludat proportionalem distributionem, imo hanc commendat, innixus verbis in actibus Apost. cap. 4. & sic explicatis à Basilio, Augustino aliisque Patribus. *Diuidebant singulis provt cuique opus erat.* Vnde Arist. 5. pol. cap. 1. inquit. *Omnino enim quærentes æquum, in seditiones incidunt.* 56.

Limitanda primò videtur conclusio circa illa existimata bona communitatis, vt sunt Lectoratus, Doctoratus, Magisterium, & pulpita in locis insignibus, quæ omnia pro ipsorum digna distributione primò, & principaliter non possunt respicere dignitates, sed merita, & idoneitatem in talibus officiis, ac magisteriis, vnde Prælati ita diuidentes huiusmodi bona, vt Superiores præferantur aliis dignioribus in scientia, & idoneitate, fiunt acceptatores personarum, quia tunc committitur hoc vitium, quando in conferendis bonis communitatis attenditur aliqua alia circunstantia, quæ non spectat ad merita, per quæ conferuntur dignitates, seu officia. Ita omnes DD. 57.

58. Limitanda videtur secundò conclusio, quia illa portio, quam præ aliis præstare potest iustitia distributiua, à se excludit vasa aurea, gemmas, annulos, serica, pretiosas picturas, scriptoriola curiosa, & alia similia ex Clement. 1. de statu Monach. vbi Regularibus interdicitur omnis cultus, & ornatus pretiosus, ex decret.Clem.VIII. pro reformat.Reg.in 3.tom.Bull. inter bullas huius Pontificis, nuper approbatum, & innouatum est à sacr. Congreg.Concil.authoritate S.D.N.Vrbani VIII. in decretis de Apostatis, & eiectis per hæc verba. Fratrum vestitus, & suppellex cellarum ex communi pecunia comparetur,& omnino vniformis sit fratrum, & quorumcumque cæterorum, statuique paupertatis quam professi sunt, conueniat, ita vt nil superflui admittatur, nil etiam, quod sit necessarium, alicui denegetur,imò ipsum votum paupertatis vnà cum Summ.Pontif. verbis alienat à Religiosis quodcumque superfluum. Ita Nauarr.comment.4.de Regul.n.27.Lessius de iust.lib.2.c.41. dub.9.n.79.& alij inferius citandi. Vndenam mensurandus sit excessus in rebus, quæ Religioso conuenire possunt? pro subdito standum est arbitrio superioris, nisi de excessu arbitrij constiterit Barbos. super Conc.Trid. sess.25. de Reg. cap.2. pro superiore standum est vsui communi Religiosorum timoratæ conscientiæ, & ideò portio Prælati parum potest excedere portionem aliorum Religiosorum, quia ista tantùm necessaria consideratis personis, naturis, circunstantiis temporum, & locorum concedit, aliter periculum est ob propensionem, quam vnusquisque ad se ipsum habet, in superfluitatis excessum incidere. Ex qua doctrina colligitur, Prælatum suam portionem sibi tribuendo, aliisque eam denegando reum esse peccati mortalis, quia grauiter offendit iustitiam, paupertatem, & charitatem: iustitiam, quia denegat aliis, quod sibi concedit, & quod de iustitia omnibus præstare debet: paupertatem, quia tanquam Dominus id facit, eo quod Religio, quæ ei pro bonorum distributione iurisdictionem concessit, non intendit talem irrationalem, & partialem distributionem: charitatem, quia plus vni, quàm alteri, & vni, & non aliis tribuere charitati grauiter opponitur. Ita colligitur ex Suarez 4.de

4. de Relig. lib.2. cap.26. num.11. tract. 8. & lib.8. cap.7. num. 18.

Secunda Conclusio.

Prælati, qui ferè omnia meliora bona, seu commoda Religionis in proprium vsum, & satisfactionem conuertentes diuidunt, ita vt illis, vt ita dicam, quæ ipsis superfluunt, gaudeant subditi, lethali culpæ obnoxij censendi sunt: Probatur primò: omnia bona, seu commoda sunt partium, ex quibus collectis resultat religiosa Respublica, & iustitia distributiua postulat, vt singuli homines secundum conditiones, gradus, & merita his fruantur, cum diminutione tamen augmentato Religiosorum numero: sed huiusmodi Prælati omnia bona meliora inter se diuidunt, cogentes alios penuriam pati, nec crescentibus Religiosis diminutionem sentientes: ergo mortalis culpæ rei tanquam iustitia distributiua abutentes habendi sunt. Sec. qui fruuntur aliorum partibus votum paupertatis frangunt, quia eas tanquam proprias sibi vsurpant, tanquam domini eis vtuntur; sed tales Prælati, dum gerunt se sicut in conclusione, fruuntur aliorum partibus; ergo tanquam proprietarij respiciendi sunt. Tert. de ratione charitatis, deque eius necessitate est, vt interdum superiores distribuendo bona communitatis incipiant subuenire prius aliis, quàm sibi, & interdum è conuerso, vt superius dicebam: Sed à Prælatis talis conditionis huiusmodi obligatio negligitur, pro certo tenendo in bonorum distributione à sibimetipsis esse incipiendum: ergo tanquam à cœnobiis charitatem abiicientes, in sui fauorem eam grauiter offendentes, lethali culpæ obnoxij putandi sunt. 59.

Dices, in tali distributione aliquis ordo est seruandus, & charitas id postulare videtur; quia, quæ à Deo sunt, ordinata sunt: ergo incipiendum est à Prælatis tanquam ab hominibus præ aliis dignioribus, & excellētioribus. Resp. falli, quia in reformata Religione vbi rigor disciplinæ stricte obseruatur, vnumquemque respicit charitas, & ille ordo principaliter admittendus est, qui emanat à charitate, cui omnes alij 60.

alij inseruire debent, vt rectè attingit Suarez vbi supr. quo fit, vt melior vestis, cella, cibus, potus, & similia interdum prius sint distribuenda subditis, quàm Prælatis ob necessitatem, ob infirmitatem, & ob alias causas passim insurgentes, & in hoc maximè est insistendum, quia ruina Religionum reformatarum semper incipit à commoditatibus Prælatorum, nam Prælati facillimè labuntur in tyrannidem, dum gubernant, vt inquit Arist. 3. Pol. cap. 5. ad opulentorum commodum, & omnes subditi cupiunt eis frui, vnde sequuntur mille incommoda factionum, seditionum, subornationum, aliorúmque malorum.

Ex hac doctrina multi casus in particulari resoluuntur: Prælati, qui expendunt pecuniam Monasterij absque honesto titulo, peccant contra proprium officium, & votum paupertatis, quia ea abutuntur tanquam Domini, & non tanquam fideles dispensatores. Ita Suar. vbi supr. num. 11. Lugo de iustit. tom. 1. disp. 3. sect. 8. Append n. 183. qui vtuntur vestibus, cellulis, & similibus nolentes alios eis vti, paupertatis votum frangunt, idem est dicendum, quando fideliter non distribuunt manuscripta, quæ post mortem Religiosi relinquunt Religioni, sed suo arbitrio amicis ea tradunt, quia sunt bona Religionis; dic etiam idem de aliis rebus.

Tertia Conclusio.

61. Bona Religionis non possunt secundum proportionem iustitiæ distributiuæ diuidi inter Superiorem, & subditum, quando statutum habetur in Religione cuncta distribuenda esse à minimo laico vsque ad Superiorem ad perfectam arithmeticam æqualitatem. Suadetur prim. non potest Prælatus bona monasterij ad libitum in proprios vsus, siue in quos voluerit, expendere, nisi in conuentus vtilitatem, & in vsus à iure, vel consuetudine præfixos, quia est administrator, & non dominus. Ita Mirand. tom. 1. quæst. 28. art. 12. concl 1. & 2. Suar. 4. de Relig. tract. 8. lib. 2. cap. 26. num. 11. & omnes alij DD. at si stante statuto vnam maiorem partem bonorum præ aliis sibi assignaret, expenderet in proprios

prios vsus, quod fidelitas dispensationis ei commissa prohibet: ergo absque labe peccati eius portio nequit esse maior portione aliorum Religiosorum. Secund. bona, quæ videntur esse superflua nullo modo conuenire possunt statui Religioso, vt docent S. Anton. Silu. Maior, quos citatos sequitur Azorius part. 1. lib. 12. cap. 12. quæst. 5. sed ille excessus præ aliis conuenire nequit Prælato, nisi ratione iustitiæ distributiuæ, quæ pro maiori perfectione non seruatur in Religione: ergo talis excessus adscribi debet inter res superfluas. Tert. de ratione legis est, vt sit iusta, id est, vt promulgetur, vt omnes liget. S. Thom. 1. 2. quæst. 96. art. 4. Silu. tit. lex quæst. 5. Carbo lib. 6. de leg. disput. 10. Suar. lib. 1. de legib. cap. 2. num. 14. Layman. de legib. tract. 4. cap. 1. quare si lex statuat pretium olei, ita vt vna pars ciuitatis teneatur seruare huiusmodi pretium, altera verò minime, censenda est iniqua, nisi aliqua causa tale discrimen postulet: sed si posset Superior de bonis communibus suam augere portionem stante statuto prædicto, esset iniquum statutum, quia absque causa tale discrimē poneretur inter Superiorē, & subditum: ergo tuta consciētia Superiores nequeunt huiusmodi excessu frui. Quart. censendus est Prælatus lethali culpa obstrictus, si bonum subditis non præbeat exemplum, vt DD. affirmant, quare S. Thom. lect. 1. in cap 10. Ioan ait, quod quatuor sunt actus boni Pastoris Prim. quod oues cognoscat. Secund. quod eas segreget è societate impiorum. Tert. quod iam eductas ab impiis, & inductas in ouile, iterum educat eas ex ouili. Quart. quod eas præcedat exemplo bonæ conuersationis: sed si præcedat eas maiori portione, præcedet etiam malo exemplo, ita vt quilibet, præsertim in hac materia dicere possit verba illa Augustin lib. de Pastor. cap. 4. si Præpositus meus sic viuit, ego quid sum, qui non faciam, quod ille facit: ergo tenetur eas præcedere bono exemplo iustæ distributionis iuxta legem arithmeticæ iustitiæ. Quint. vel bonorum proprietas spectat ad communitatem Religionis, vel spectat ad Sedem Apostolicam, illa certè non intendit dispensare legi, quia esset in sui damnum, & incommodum: neque ista, quia semper intendit disciplinam regularem conseruando leges, optimásque ordi-

 nationes

nationes augere: ergo Prælatus tribuens sibi vnam maiorem portionem præ aliis, putandus est illorum bonorum proprietarius.

Animaduertendum est, quod hic damnatur præ aliis quasi quotidianus excessus, non tamen negatur, ne interdum tam subditis, quam Prælatis aliqua maior portio tribuatur, quia nimis durum esset, statutum, seu lex, & leges humanæ ferè semper secundum benigniorem partem sunt interpretandæ.

62. Dices, huiusmodi lex cedens iuri meritorum fieri nequit, quia videtur esse debitum iustitiæ. Respond. quod, si lex esset sancita à Generali vna cum Consultoribus votum decisiuum habentibus, nullius valoris esset, quia Prælatus, inquit Suarez vbi supra num. 10. cedere potest iuri suo, non verò subditorum, si autem esset statuta à Capitulo Generali, in quo omnes vel actualiter, vel virtualiter conueniunt, foret valida, quia tunc cedunt iuri, ac meritorum virtuti.

Pro fine quæsiti duo sunt adnotanda cum Emin Lugo. Prim. in tom. 1. de iust disp. 3. sect. 8. append. num. 188. vbi dicit, Prælatum in iis, quæ spectant ad victum, & vestitum subditorum, retenta semper decentia, & obligatione paupertatis religiosæ, magis debere inclinare ad liberalitatem, quàm ad parsimoniam, cum certissimum sit illud Bernardi pronuntiatum. *Vbi non est abundantia, non est obseruantia.* Et quidem maximum est inobseruantiæ, & relaxationis periculum, si communitas non prouideat abundanter subditis intra limites paupertatis religiosæ, singuli enim statim attendunt ad prouidendum sibi, & sub specie necessitatis incipit natura nostra quærere etiam commoditates, quare multò melius est alere competenter, & sufficienter centum Religiosos, quam 150. minus sufficienter, quia illi centum conseruabunt disciplinam, & obseruantiam regularem, quam plures alij omnino euertent. Secund in tom. 2. de iustit. disp. 35. sect. 5. num. 55. vbi habet, electores teneri consulere votis bono communi, & damna communitatis impedire, ex qua doctrina oboritur, quod suffragatores nequeunt denuo seligere illos Prælatos, qui solùm ab imperio, & potestate ducti bonorũ communium portionem præ

aliis

aliis sibi assignant, eaque frui volunt violando iustitiam. *Nam iustitia est*, inquit S. Ambrosius relatus à D. Thom. 2. 2. quæst. 58. art. 11. *qua vnicuique quod suum est, tribuit, alienum non vendicat, vtilitatem propriam negligit, vt communem æquitatem custodiat*. Prim. quia id tutò nequit fieri, & electores tenentur arcere à Prælaturis malos Prælatos. Secund. quia non præcauent mala, quæ ex hoc sequuntur, nam Prælati ob istud commodum quærunt in Prælaturis se conseruare in damnum totius communitatis, & subditi ab exemplo ducti incipiunt in hac materia relaxatè viuere, & ambire Prælaturas ob commodum consequendum, vt tandem & consequuto pro conseruatione ab authoritate defendantur.

DVBIVM VI.

An liceat Prælato, quando habet subditum indiciatum de aliquo delicto commisso in conuentu, seu extra cum muliere, seu fratre, cuius fama non est dispersa, eum statim ab illo loco remouere.

NOt. prim. quod vnicuique ex charitate incumbit onus conseruandi famam proximi, vt aiunt DD. & præsertim 63.
ad superiores spectat suorum subditorum famam incolumen seruare, quia ex officio tenentur curare eorum salutem, famámque custodire, imò istud onus videtur esse adeò strictum, vt si quis detrahentem audiat, & non obstet, in lethalem culpam incurrat. Ita docent Sotus, Nauarr. Azorius, Rebell. Lessius, quos citatos sequitur Bonacin. de rest. disp. 2. quæst. 4. p. 11. num. 6. quorum doctrina limitatur à Ioann. de la Cruz in direct. conscient. pr. 8. quæst. 8. dub 7. num. 101. à Reginald. in praxi, tom. 2. lib. 24. cap. 4. num. 95. à Fabro de rest. in 4. sentent. dist. 53. num. 127. & à Diana p. 3. tract. 5. miscell. resol. 35. ad veniale, quando intercedit timor, seu

verecundia, seu negligentia, seu animi leuitas, quæ causæ, inquit Tannerus apud Dianam vbi supr. non admittuntur in superiore, quia ex iustitia proprij officij timorem, &c. expellere, famámque subditorum defendere tenetur.

64 Not. secund. quod, sicut, vt aiunt S. Thom. 3. p. quæst. 80. art. 6. Alens. 3. part. quæst. 48. Albert. in 4. dist. 13. art. 17. Bonauent. 4. art. 2. quæst. 5. dist. 13. Anton. 3. part. tit. 14 cap. 12. Nauarr. in summ. cap. 11. num. 55. Silu. tit. Euchar. Suarez in art. D. Thom. disp. 67. sect. 1. Ministri Eucharistiæ sub mortali hanc obligationem habent simpliciter, & absolutè non ministrandi Eucharistiam peccatori, quia Sacerdos tenetur non dare sanctum canibus, nec indignè tractare tantum Sacramentum, ita, vt inquiunt Alens. Bonauent. Thom. Sil. Suar. sect. 4. vbi supr. Layman. de Euchar. tract. 4. c. 6. Sot. 4. dist. 12. quæst. 1. art. 6. Bonac. de Sacram. in genere disput. 1. quæst. 6. punct. 4. & alij, inest etiam eis obligatio Sacramentum præbendi peccatori occulto publicè petenti, & habetur ex cap. Placuit 6. quæst. 3. & ex cap. si Sacerdos de officiis ordinariis, quia esset infamare illum, quod est intrinsecè malum, quia etiam decet actus publicæ gubernationis, & dispensationis exerceri secundum publicam notitiam, & scientiam, & non priuatam, aliàs periculum est, ne excitentur multæ perturbationes, scandala, & iniuriæ, e. g. ministri publici possent infamare, quos vellent, peccatum vel indignitatem fingere vbi non esset, & è contra, possent fideles sæpè formidare, ac timere, ne à ministris huius Sacramenti infamarentur.

65. Not. tert. quod, quando præcepta incompatibilia simul concurrunt, semper est obseruandum, quod magis obligat, est communis DD. sententia. Inter præcepta primum locum obtinent naturalia diuina, vt sunt decem præcepta decalogi, dicuntur naturalia, quia lumen naturale dictat illa esse sequenda, Diuina, quia sunt à Deo: secundum locum obtinent diuina positiua, huiusmodi sunt, quæ Christus Dominus instituit ore proprio, maximè circa sacramentorum administrationem, vel receptionem, dicuntur Diuina, quia à Christo sunt data, positiua ad distinctionem naturalium, nam in tantùm obligant, in quantum sunt à Christo Domino

no posita: tertius locus datur positiuis humanis, vt sunt omnia præcepta ab homine puro e. g. à Papa, Concilio, Rege, cæterisque Superioribus. Concurrente diuino naturali, vt est præceptum seruandi famam, & vitam, cum positiuo diuino, magis obligat illud, quàm istud, & consequenter est seruandum; concurrente diuino naturali, & diuino positiuo cum humano positiuo, illa sunt seruanda tanquam magis obligatoria, insuper magis obligant præcepta primæ tabulæ, vt sunt tria prima decalogi, quàm secundæ tabulæ, vt sunt alia septem, negatiua magis, quàm affirmatiua, altioris virtutis, quàm inferioris; euenire tamen potest ob materiæ vnius præcepti paruitatem, & alterius magnitudinem, vel propter maius boni communis periculum, quod ex inferioris præcepti transgressione imminet, vt hoc magis obliget, quando verò consideratis omnibus circunstantiis maior vis vnius non apparet, potest eligi, quod libuerit, quia non est maior ratio, quare vnum alteri præponatur. Ita Basseus in summ. tit. præceptum n. 12. videatur etiam Portella tit. præceptum num. 2.

Prima Conclusio.

Prælatus tuta conscientia remouere nequit subditum de aliquo delicto indiciatum iuxta sensum tituli, quando ob eiusmodi remotionem eius fama periclitatur. Ita Rodriq. tom. 2. quæst. 5. art. 2. cum suo compendio resol. 38. num. 4. Peirin. in formulario lit. M. cap. 8. colligitur etiam ex Suarez 4. de Relig. lib. 10. cap. 10. num. 12. 14. Torres 2. 2. quæst. 37. disp. 89. dub. 4. §. secundo aduertendum, Castro Palao part. 1. tract. 6. disp. 3. p. 11. n. 3. Suadetur primo: vnusquisque sub mortali tenetur bonam famam proximi non lædere, & præsertim Prælatus famam subditi, quia ex officio curare debet bona temporalia, & spiritualia suorum subditorum, vt tradit Peirin. de Prælato, quæst. 1. cap. 7. n. 13. referens Bart. & Rodriq. Sed si statim ac habet Prælatus subditum indiciatum de aliquo delicto, remouet eum à cœnobio, lædit eius famam: ergo huiusmodi mutatio nequit fieri, maximè quia est necessaria ad conseruanda bona spiritualia, nam forma 66.

 amissa-

amissa facillimè subditi prorumpunt in quæcumque flagitia. Secund. inter subditum, & superiorem seu Religionem videtur esse mutua obligatio se defendendi, vt probat Peirin. de subdito, quæst. 1. cap. 15. Sed si Prælatus remoueret subditum, &c. à propria obligatione in re graui deficeret: ergo: Tert. si ad tuendam famam peccatoris occulti publicè petentis Eucharistiam, & ad conseruandam rectam gubernationem sui officij minister tenetur ei ministrare panem Angelorum, aliàs obnoxius mortali culpæ censendus est, vt dicunt DD. & nunquam dicetur cooperari peccato, sed tantùm culpam permittere: ergo tantò magis ad conseruandam famam, & honorem subditi, & ad non postponendam scientiam publicam priuatæ contra dictamen boni regiminis, nequit Prælatus amouere subditum à loco, cum iactura eius honoris, & famæ indiciatum de aliquo delicto.

67. Aduertendum tamen est, posse Prælatum talem subditum à cœnobio remouere, seu officio, quando eius remotio in periculum non adducit famam. Ita habetur ex Suar. Torres, Castro Palao vbi supr. vnde Pontifex in cap Qualiter, & quando 2. de accusatione dicit, ordinem correctionis cum personis religiosis non semper esse obseruandum, quia facilius, & liberius possunt à suis administrationibus remoueri, nec est existimanda remotio iniuriosa, esto delictum non fuerit commissum, quia sufficienter honestatur ob malum præcauendum. Debent tamen superiores maxima prudentia, ac animaduersione procedere in exàminado, an necessarium sit ad emendationem fratris, & præcauendum damnum illud ab officio, & occupatione; & habitatione eum remouere; nam si hoc necessitate, vtilitatéque careat, nequaquam id efficere debent, quia esse videtur medium nimis durum, & rigidum, sed potius debent eum eodem modo tractare, & honorare, sicut prius, colligitur ex Calixto Papa relato in cap. Ponderet, dist. 50. *Si aliquis lapsus quocumque modo fuerit, portemus eum, & paterno corripiamus affectu.* Et paulò inferiùs. *Porrò si Dauid de mortiferis criminibus egit pœnitentiam, & tamen in honore permansit.* Debet etiam superior animum delatoris inuestigare, ne fortè inuidia,

dia, odióque motus falsum crimen innocenti imposuerit, quapropter ob vnius dictum non concurrentibus aliis præsumptionibus affirmat Castrus Palaus vbi supr. ex doctrina Suar. 4. de Relig. lib. 10. cap. 12. num. 37. Superiorem non debere ab officio, & loco subditum remouere, nisi vt inquit Suarez, delator esset persona insignis, de cuius veritate minimè esset dubitandum, quia est res nimis grauis, & quæ subditos valdè nimis grauat; quod si hoc fiat absque culpa, iam ex se apparet, quàm sit graue innocentem punire, nocente delatore manente indemni.

Addit etiam Castrus Palaus cum Torres 2. 2. quæst. 33. disp. 89. dub. 4. circa finem posse Prælatum, cui delictum, vt Patri est reuelatum, illud narrare alicui, vel aliquibus ex suis Consultoribus, ex necessitate tamen pro remedio adhibendo, sed de hoc inferius. Verum tamen est, quod si Superior cœnobij potest se solo delinquentem à reincidentia præcauere, absque lethali culpa reuelatio criminis apud Prouincialem seu alios fieri non potest, quia iam illa manifestatio delicti, & ablatio famæ non habent finem paternæ delationis, quæ est fratris lucrum, cum absque illa sit emendandus: nec obstat dicere, licet non sit necessarium, est tamen conueniens, ne Prouincialis ignarus huius delicti delinquenrem exponat aliis periculis maiora delicta committendi, quia, si hoc esset verum, pateret aditus manifestandi pluribus delictum commissum, cum non sit maior ratio, quare non manifestetur cuilibet Superiori immediato, quem delinquens habeat, & tam subsequenti Prouinciali, quàm præsenti, cum tunc securior futurus sit delinquens à recidiuo, quod quidem non est concedendum. Ita Castrus Palaus vbi supr. num. 3. vide ea, quæ notata sunt in dub. 47. 68.

Dices, vnusquisque tenetur ensem datum ad custodiendum denegare publicè petenti ad occidendum se, vel alium, ex quo homicidium sequuturum secretò constat, licèt opus sit prauum eius animum manifestare, quia de duobus præceptis concurrentibus, quod magis obligat, est obseruandum: ergo in præsenti casu licebit remouere à loco delinquentem etiam cum iactura propriæ famæ, quia magis obligat 69.

obligat præceptum de abſcindenda proxima ruina hominis, tanquam damno ſpirituali, quàm de conſeruanda fama, quæ eſt aliquod temporale. Reſp. Alenſis, & S.Bonauent. negando licere negare gladium domino petenti, ſed potius eſſe permittendum homicidium, quàm occultum delictum manifeſtare; ſed hoc, vt ait Suarez vbi ſupr. in ſecund. not. eſt creditu difficile, vera ergo reſponſio ſit ex doctrina Soti, & Suarez vbi ſupr. admiſſo exemplo conſequentia eſt neganda, tum quia ſæpè maior eſt obligatio ſubueniendi proximo in corporalibus detrimentis, quàm in ſpiritualibus, quia delicta ſine propria voluntate non committuntur, ſæpius eſt minor neceſſitas incurrendi in illa, & ideò minus etiam eſt neceſſarium auxilium alterius ad illa vitanda, tum quia illud damnum corporale eſt irreparabile, damnum verò animæ reparari poteſt moraliter loquendo.

Secunda Concluſio.

70. Nullo modo Prælatus Superior monere debet inferiorem, vt vigilanter ſe gerat circa clauſuram, domum, & Religioſorum egreſſiones, ſed omnino, quando eſt neceſſarium pro remedio ſubditi indiciati, deſcendere ad hominem delinquentem. Concluſio eſt contra vtrumque Rodriq. vbi ſupr. Prima pars ſuadetur, tum quia eſt nimia vigilantia, cura, & circumſpectio, tum quia eſt nimio tædio Superiorem grauare. Secunda pars ſuadetur: ſi nequit fieri, niſi ob iacturam famæ, quam ſubditus patitur apud illum Superiorem: tum hoc non videtur illicitum, aperire enim crimen alterius ad conſulendum bono ipſius docent Nauarr. Rebell. Petr. Nouarr Bann. & alij relati à Bonac. de reſtit. diſp. 2. quæſt. 4. p. 8. eſſe licitum.

Ex his, quæ dicta ſunt, patet, quomodo ſe gerere debeat Superior Conuentus in multis caſibus, e. g. quando cuſtos publici ærarij tanquam fur eſt indiciatus; quando cuſtos ianuæ, & quæſtuarius ſuſpecti de mala conuerſatione cum muliere habentur, &c.

DVBIVM

DVBIVM VII.

An Prælato licitum sit socium adhibere subdito suspecto de minus honesta conuersatione, vt sibi tanquam Patri ad fraternè corrigendum illum denuntiet.

NOt. prim. quod in Prælato Ecclesiastico tria sunt consideranda, ratione quorum se habet aliquo modo ad alios corrigendos. Prim. se habet tanquam fratrem, sicut omnes alij, quibus officium correctionis incumbit, & vt talis nullo modo debet, & potest vitam fratris explorare, vt fraternaliter corrigat, quia, vt dicit Augustin. lib. de verb. Domin. sermon. 16. *Admonet nos Dominus noster non negligere peccata nostra, non quærendo quid reprehendas, sed videndo quid corrigas, alioquin efficeremur exploratores vitæ aliorum, contra id, quod dicitur Prou. 24. Ne quæras impietatem in domo iusti.* Nomine iusti intelligitur, qui in communi opinione habetur innocens, videatur Sanch. opusc 1. lib 6. cap. 2. dub. 4. referens pro confirmatione doctrinæ multos DD. addendum tamen est, Lorcam 2. 2. q. 33. art. 6. disp. 45. sect. 3. num. 10 damnare huiusmodi inquisitionem tanquam vitiosam, & reprehensibilem, quia generat scandala, & occasionem præbet odiis, & dissensionibus, nam homines molestè ferunt acta sua inuestigari ab aliis, & natura sua hæc inquisitio iniuriam infert proximo, aduersatur enim honori, & æstimationi, quam de se haberi omnes cupiunt, quare nunquam ex charitate, sed ex ambitione, & solicitudine vana, & inepta oritur: hæc Lorca. Et Fernand. in Exam. Theol. moral. part. 1. cap. 3. §. 3. n. 7. inquit ex D. Thom. in 4. dist. 19. q. 2. id esse ex genere suo mortale tanquam rem nimis iniuriosam. Ex quo sequitur malè se gerere Religiosum circumeuntem monasterium ad inquirenda, & exploranda aliorum Religiosorum facta, vt denuntiet Prælato, peiúsque facere Prælatum tolerantem 71.

talem subditum. Secund. tanquam patrem spiritualem, cuius officium est verbo, & exemplo instruere subditum, eique sacramenta ministrare, vt ipse saluus fiat. Tert. tanquam iudicem habentem in foro exteriori potestatem iuridicè procedendi ad correctionem delinquentium propter bonum commune, & ius ad inquirendam vitam subditorum, vt fraternaliter corrigat, ac superioritatem supra communitatem ad prouidendum bono communi. Aduertant tamen Prælati cum Bann. 2. 2. quæst. 37. art. 8. dub. 2. ad 4. quod multa sunt relinquenda iudicio Dei, & caueant, ne sibi velint vsurpare iudicium illius, qui reddet vnicuique secundum opera sua, sunt enim aliqui Prælati, qui plus nimio zelo corrigendi crimina aguntur, & non secundum scientiam, & valdè satagunt, vt vniuersa subditorum peccata in publicum iudicium veniant prætextu boni communis conseruandi, cum tamen non omnia peccata sint specialiter boni communis destructiua, circa quæ solùm rigidus zelus iustè exercetur, alia verò crimina debent Prælati præsertim Ecclesiastici, vt patres corrigere, & in profundum maris proiicere, cuius rationem tradit D. Thom. 2. 2. q. 33. art. 7. quoniam hominis fama magnum bonum temporale est, & ad spirituale vtile.

Conclusio.

72. Potest Prælatus tanquam pater, & tenetur socium associare ei, quem tanquam suspectum de aliquo crimine, ac parum honesta familiaritate habet, vt eius actiones obseruet, atque exploret, & referat superiori, vt fraternaliter sit correptus. Ita Bann. 2. 2. q. 37. art. 3. dub. 2. Torres ib. disp. 89. dub. 5. Castrus Palaus part. 1. de charit. tract. 6. disp. 3. p. 11. num. 8. Suadetur prim. sicut ditior, quàm minus diues in multis casibus obligatur magis ad præceptum eleemosynæ, ita Prælatus, qui est aliis potentior ad commodè exercendam correctionem fraternam, quando opus est, efficaciora media tenetur adhibere: at casus propositus est talis: ergo socium vigilantem subdito indiciato assignare debet, quia esse videtur illud medium congruum, & efficax pro consecutione finis eleemosynæ spiritualis, quæ est correptio, maximè

maximè quia tenetur inquirere subditorum vitam, vt inquiunt D. Thom. Abul. Tabien. Turrecrem. Gabriel, D. Anton. Viguer. Adrian. & alij, quos citatos sequitur Sanch. vbi supr. Bann. vbi supr. & cui incumbit finis in hoc casu, etiam incumbunt media ad finem. Quapropter D. Gregor. lib. epist. 12. nullo modo excusat Prælatum à correctione subditorum ex eo, quod dicat, se subditorum delicta nescire. *Quæ potest*, inquit, *esse Pastoris excusatio, si lupus oues comedat, & Pastor nesciat:* Secund. quia Prælatus tenetur ex præcepto correctionis exponere vitam, vt corrigat oues in casu, quo priuatus non tenetur, vt Sanch. vbi supr. docet: ergo similiter tenetur aliam maiorem adhibere curam ad corrigendum: ergo socium tali subdito adhibere tenetur.

Addunt Bannes, & Torres vbi supr. posse Prælatum socio significare se aliquam malam suspicionem de subdito habere, dicendo obserua illum, si iam apud Prælatum suo modo subditus amisit famam; secus si retinet eam, quorum doctrina non placet Castro Palao, & rectè quidem, quia absque malæ opinionis significatione potest socij vigilantiæ commendari, & quæ causa esse potest honestans infamationem? Addit tamen, si Superior corrigens delinquentem de eius emendatione dubitat, posse socio exploratori aliquid de subdito significari, ac proinde necessariam esse vigilantiam super illum, vt sic aperiatur via socio deferendi Superiori crimen, si viderit, nam in tali casu socius præsumere non debet se posse efficaciter corrigere, cum præsumere debeat monitum fuisse, & non esse emendatum. 73.

Suarez quatuor adnotauit, quæ facere potest Prælatus, vt habetur 4. de Relig. lib. 10. cap. 10. num. 14. & cap. 12. num. 37. quem sequitur Castrus Palaus vbi supr. n. 10. Primò dicit, posse Prælatum, si ei moraliter constet de delicto subditi, saltem per dictum vnius testis oculati à falsitate alieni, grauiter subditum reprehendere, etiam coram duobus, vel tribus testibus, si id iudicauerit expediens ad eum confundendum, & commouendum. Secund. posse ob eamdam rationem pœnitentiam ei aliquam iniungere, ieiunium, 74.

vel flagellationem. Tert. minis eum terrere. Quart impo- nere sub pœna excommunicationis ipso facto incurrenda, ne talem locum suspectum adeat, néve cum tali persona loquatur, & id etiam cum ipso delatore, & testibus, vt sic de eius transgressione clarius constet, nam hæc omnia non excedunt officium paternæ correctionis, & potestatis, quam habet, vt pater in filios, ex alia parte semiplena probatio sufficit ad hæc præstanda. Pro maiori diligentia doctrinæ videatur Pasqualigus decis. 461.

75. Tandem aduertit Suar. vbi supr. num. 15. quod, si his non obstantibus subditus delinquens nullam admonitionem admittit, & delictum non est notorium, nec probabile in iudicio, nec vergit in damnum communitatis, Prælatus sistere debet, sed oret pro illo, vigilet, & occasiones sine scandalo, aut infamatione subditi auferat, quia nequit ob delictum occultum illum infamare, neque ad aliud genus inquisitionis debet procedere, quod si delictum in damnum communitatis, vel tertij vergit, & frustra paterna correctio facta fuit, quia subditus durus est, & delictum negat, & emendationem non promittit, poterit Prælatus ad iudicialem correctionem transire, & præcipere delatori, vt eum denuntiet, cui præcepto ipse tenebitur, nisi ob graue periculum sibi imminens excusetur. Et ratio est, quia bonum commune, & innocentis tertij, particulari nocentis præferendum est, quare delator producere debet denuntiationem, & iudex eam acceptare, ipsumque delatorem tanquam testem examinare, qui veritatem tenetur fateri, videatur Suar. vbi supr. c. 12. num. 44.

DVBIVM

DVBIVM VIII.

An in Religionibus quodcunque delictum occultum sine prauia correctione fraterna deferri possit Prælato tanquam Patri, & an delinquens emendatus de delicto possit etiam Prælato tanquam Patri denuntiari, vt sit securior à recidiuo.

NOt. prim. extare duas opiniones circa primam partem tituli, alteram negatiuam, quæ defenditur ab his DD. Adrian.4. quæst.de correct. frat. §.pro huius decisione. Sot. de secreto membr.2.q.4.dub.3. Nauarr.cap.inter verba 11. quæst.3.in 2.edit.concl.2. col.44. num.113. Tann.2.2. q 5. dub.5.dub.106.Lorca 2.2.sect.3. disput.47. n.9. Becan.2.2. cap.21.dub.4.Sayr.lib.11.cap.4 n.10. Petr. Ledesm.tom.2. sum. tract.4.fol.291.diffic.6.concl.24. Diana in dub.Regul. tract.2.3.part.resol.37. Rationes possunt esse, quia habetur præceptum à Christo Domino de præmittenda correctione ante denuntiationem: ergo nullo modo potest deferri delictum occultum fratris absque præuia correctione Prælato tanquam patri, quia etiam charitas postulat, vt frater noster corripiatur cum minima iactura suæ famæ: alteram affirmatiuam, quam sequuntur D.Bonau.in illud Lucæ 17.si peccauerit, &c. Ricard.4. dist.19.art.3.quæst.1. Gerson 2. part.1.de correct.frater.alphab.34 lit.T. vers quare sciendum. D.Ant.2.part.tit.9.c.6.§.4. Sanchez in summ.tom.2. lib.6.cap.18.num.46. Suarez tract.de charit. disp.8.sect.6. num.22.Turrian.tom.1.in 2.2.disput 89.dub.4. & alij apud Turrian. & Sanch. quæ opinio mihi videtur probabiliter defendenda, & amplectenda iuxta primam conclusionem. 76.

Not. secund. duplicem sententiam existere circa quæsitum secundum. Prima asserit fratrem emendatum de delicto, posse Prælato denuntiari tanquam Patri, vt sit securior à recidiuo, quæ videtur esse Richard.4. dist 19. art.3. q.1. in corp.Gabriel.in canone Missæ lect.78.lit.V.Rosell.tit in- 77.

quisitio. Angel. tit. denunt. n.10. & aliorum apud Castrum Palaum p.part.de charit.6.dist.3.punct.12. Ratio est, quia talis manifestatio potest prodesse, & non obesse, prodest enim, vt Prælatus occasiones iterum ruendi in culpam abscindat, & ex alia parte parum, & nihil obest, cum scientia illius delicti inseruire nequeat pro puintione imponenda. Secund. negat esse denunciandum. Ita Adrian. quæst. de correct. §. pro decisione. Sotus resol. de secret. memb.2. q.4. conclus.4. Nauarr. summ. cap.24. num. vltim. fine. Arag. 2.2. quæst.33 art.7. fin. Valent. disp.3. quæst.10. part.5. §. sed rectius hoc negant Petr. Nauarr. lib.2. de rest. c.4. p.2. dub.12. num.120. D. Thom. Antonin. Silu. & alij, quos citatos sequitur Sanchez summ. lib.6. cap.18. num.49. & num.60. Eman. Sà tit. correct. num.4.

Prima Conclusio.

78 In Religionibus sine præuia correctione fraterna peccatum occultum fratris potest quis denuntiare Prælato tanquam patri, quando est vir prudens, & discretus, vt ab ipso corrigatur. Pro probatione non ducor efficaciter ab illa ratione Sanchez licet aliqualiter bona, quia fructus vberior spiritualis magis speratur à Prælato, quàm à subdito, & meritò præponderare debet iacturæ famæ, quia non videtur licitum lædere famam proximi propter maius bonum spirituale, vt rectè notat Diana vbi supr. aliàs multa essent perpetranda, ac prætermittenda, quæ propter hoc non fiunt, nec prætermittuntur, quia etiam Christus Dominus apertè dixisset, denuntia Superiori, etiam tanquam Iudici, quia fructus spiritualis seu per correctionem, seu per disciplinam præferendus est iacturæ famæ, nec ducor, quia in Religione ex malitia lapsi difficilè corriguntur, vt probat Sanch. vbi supr. num 50. ex Caiet. & Ouado, quia licet ex altiori, nobiliorísque statu deiiciantur, non ideo spes emendationis deperditur ob tot bona spiritualia, & exempla aliorum, quæ semper lapsos ad pœnitentiam alliciunt, ob tot Sacramenta, quæ frequenter tunc coacti recipere secundum sanctas ordinationes Religionis, aliàs tanquam homines perditissimi,

mi, eo quod ex plenitudine malitiæ lapsi sunt, respici debet, quod absurdum videtur esse, imo impium censendum est, sed ducor, quia quando peccatum subditi est notum Prælato ob verecundiam, & ruborem maiori facilitate resurgit, ac maiori difficultate in recidiuum incidit, sed ducor, quia ad Prælatum spectat omnes occasiones iterum relabendi præcauere, quod facillimè habetur à paterna Prælati correctione, nam eius authoritas remedia, vt ita dicam, infinita, ac secreta præstare potest.

Limita, modò Prælatus sit discretus, quia si est vir imprudens, violentus, & parum discretus, vel subditis non bene affectus nullo modo occulta delicta sunt ei tanquam patri reuelanda, vt rectè notat Diana cum aliis DD. vbi supr. modò etiam non dubitetur de prudentia, & vt procedat vt Pater, vt benè obseruat Sanchez vbi supr. num.7. quia in hoc dubio valet possessio iuris propriæ famæ, quod subditus habet, modò delicta non sint contra communitatem, & tertium, quia in hoc dubio essent denuntianda, præualet enim bonum commune, & possessio iuris tertij, vt à damno sibi imminenti præseruentur: addi etiam potest, modò non sit periculum, vt recidat, & relabatur, & æstimetur emendatus, nam præceptum correctionis fraternæ non obligat in tali casu, vt rectè docent Reginald. lib.4 cap.25.num.232. Abulens. in cap.8. Matth.q.83. Silu.tit.correctio, quæst.1.in fine. Turrian.2.2.disp.86.dub.2. Layman.lib.2.tract.3.c.7. n.2. quia finis denuntionis cessat vide dub.51.in fine. 79.

Dices, pluris subditum suam famam facere apud Prælatum, quàm apud alios, quia Prælatus potest ei maius damnum inferre, atque ita famæ detrimentum non est censendum modicum, ita vt concedat delationem delicti absque præuia correctione. Respond. Sanchez vbi supr. imprudentem esse hanc tanti famæ æstimationem, si Prælatus sit ita prudens, vt supponitur, cuius responsio non mihi placet, quia Religiosus fama amissa maximè apud Prælatum bonum omne amisit, quia in Religione loco diuitiarum fama habetur, imo nil remanet amittendum, eo quod absque fama nil aliud sit Religiosus, quàm viuum cadauer, ideo respond. quod leges ex sententia Arist. 2. Reth. cap.9. interpretari 80.

magis

magis debeant ex vtilitate Reipublicæ, quàm ex legis impositione, quæ in litteris est, maior vtilitas delinquentis, & Reipublicæ habetur ex correctione Prælati, vt dictum est in conclusione, quàm subditi, ideò huiusmodi bona bono famæ delinquentis anteponi possunt. Per hoc patet responsio ad duo argumenta in contrarium in secund. not. notata.

Ex hac doctrina deducitur, quod peccata contra bonum commune licet occulta, vt sunt hæreses, proditiones, malæ subornationes in electionibus, &c. & contra tertium, vt sunt homicidia, furta, adulteria maximo cum fundamento, vt inquiunt S. Thom. 2. 2. quæst. 33 art. 7. Vega 1. p. cap. 71. casu 35. Ledesma 2. p. summ. tract. 4. cap. 4. concl. 21. Peirin. de subdito, q. 1. cap 16. §. 2. concl. 2. & alij deduci possunt ad Prælatum absque correctione fraterna.

Secunda Conclusio.

81. Nullo modo asserendum est, posse delictum subditi emendati Prælato tanquam Patri denuntiari, vt sit securior à recidiuo. Probatur prim. ex verbis Christi dicentis. *Si te audierit lucratus eris fratrem tuum*: quasi dicat, ibi est sistendum, cum ad lucrum fratris correctio ordinetur. Secund. ordo correctionis, & denuntiationis Prælato in delictis occultis eo tendit, vt frater plenè emendetur: ergo, quando constat de emendatione, ad quid denuntiatio Prælato? non nisi ad auferendam famam. Tert. pluris denigratio famæ apud Prælatum æstimatur à subditis, & ægrius fertur propter dependentiam eius, quàm apud plures socios: ergo ob solam maiorem securitatem talis infamatio honestari nequit. Quart. non est licitum auferre à proximo diuitias, & pauperibus distribuere, vt pro illo preces effundant Deo, vt ex Adriano infert Valent. disp. 3. quæst. 10. p. 5. §. sed rectius hoc negant: ergo nec famam auferre, &c. Limita cum Sanch. vbi supr modificante contrariam sententiam, modò non sit probabile recidiui periculum. Ad argumentum pro contraria sententia resp. ex Euang. Si te audierit, lucratus eris

eris fratrem tuum, & ex læsione famæ, quia multum obest, eo quod nequit honestari huiusmodi infamatio.

Pro fine est addendum, quandonam erit probabile periculum relabendi? cum delinquens ita proximis occasionibus est implicatus, vt moraliter loquendo iudicetur casurus, nisi ab illis diuertatur, verùm de periculis remotis non est curandum, cum ex fragilitate humana vnusquisque eis subiaceat. Petrus verò de Ledesma tom. 2. summ. tract. 4. concl. 24. diff. 5. pag. 290. loquens magis in particulari dicit, quod, si scias Religiosum incidisse in peccatum luxuriæ ex consuetudine, est denuntiandus Prælato, quia rarò præsumi potest emendatus, sed potius in morali periculo iterum relabendi versari, secus si ex fragilitate humana propter occasionem sibi oblatam.

DVBIVM IX.

An Religioni vtilius sit ferè semper in opinionibus DD. partem inclinantem ad mortale, vt à subditis præcaueatur, docere, quàm partem docentem nullum esse peccatum.

PRæsens quæsitum mouetur ob nonnullos recentiores, 82. qui ex DD. infinitas penè opiniones spectantes ad Religiosorum statum in vnum collegerunt, casque pro illa parte, quæ ad mortale peccatum inclinat, typis mandarunt, & ob nonnullos alios, qui ferè semper verbis strictiorem, & duriorem docent: sit ergo primum not. quod nil vtilius est homini, quàm rerum veritatem habere, vt rectè ait Vict. Philos. lib. 2. de anim. *Nulla duæ res inter se se tam amicæ & concordes, quàm virtus, & veritas, nempè germana à Deo genita, & humanis mentibus sicut vtilissima, ita ètiam integris iucundissima.* Et S. August de agone Christi, inquit. *Qui veritatem occultat, & qui mendacium prodit, vterque reus est, ille, quia prodesse non vult, iste, quia nocere desiderat:* Et de lib. arb. dicit. *Si de veritate scandalum sumitur, vtilius permittitur*

mittitur nasci scandalum, quàm veritas relinquatur. Idem affirmat S.Ephrem de virtutibus, & vitiis, lib. 1. fol. 37. *Veritatis studiosus semper Deo placet, & cunctis hominibus vtilis est.* Verùm ignorantia delictorum nostrorum pœna ex humanis mentibus ipsarum rerum veritatem expulit, non ideò tamen, quod intrinsecè est proprium hominis, scilicet, vt inquit Cicero 3. offic. veri inuestigationem, & inquisitionem extorsit, quo fit, vt DD. semper rerum moralium veritatem inquirant, vnde sunt ortæ tot opiniones ob varias rationes, quæ probabilem illius rei inquisitæ reddunt veritatem, & quantò magis rationes inuentæ ad veritatem accedunt, tantò magis expositio illius doctrinæ vtilior erit Reipublicæ. Et cum prudentia sit regula humanarum actionum; affirmari non potest, vtilius esse Religioni sententiam semper proferre pro parte duriore, eo quod veritas in ipsa asperitate, & duritie elucescat, maximè quia multæ opiniones sæpè solidantur sola authoritate duorum, vel trium DD.

83. Not. secund immeritò aliquos dolore commoueri, & tristari, quod tot reperiantur opiniones in rebus moralibus, quia in eis maxima Dei prouidentia enitet, nam ex opinionum varietate iugum Christi suauiter sustinetur, quia plures homines infirmi, ac debiles in virtute, si ad vnam tantùm opinionem sequendam tam in omittendo, quàm in positiuè eligendo aliquid essent coacti, facilè in peccatum ruerent, quia, quod placet, difficilè relinquerent, & quod displicet, difficilè vellent, ideò diuina bonitas hominum imbecillitati succurrens diuersa ingenia eis contulit, quibus diuersa inter se iudicia ferrent, & se rectè opinari arbitrentur, & ita multi, & multi, his opinionibus muniti, se alienarent à peccatis, Deo namque nullum emolumentum accrescit, quod quis operetur iuxta vnam, vel aliam opinionem, solùm desiderat mandatum suum non infringi. Cum ergo iuxta opinionem probabilem operans Dei præceptum non infringat, Dei non interest quidquam, iuxta vnam, vel alteram opinionem operationem deduci, vnde DD. decipiuntur putantes securius se gerere, dum id, quod sub opinione habetur, an sit peccatum, tale esse decernunt, quia,

quia, cum de veritate dubitetur, non eſt maior ratio, cur pro peccato, quàm contra ipſum reſpondeatur, quamobrem hoc videtur eſſe vtilius hominibus, quia magis placet Deo eos excuſare à peccato, quàm eos obnoxios conſtituere. Ita Ioann. Sancius in ſelectis diſput. 44. num. 70. 71. referens ſententiam Henriq. in proœmio ſummæ ducentis, quod errare cum Platone, aut inſigni Theologo, dum latet ignota veritas ſpeculatiua, non nocet in praxi, in quo Theologus differt à corporali medico, quia, ſi morbi vim, quamuis ſine culpa ignoret, necis occaſio eſſe ſolet, ſed qui ſapientum, ac prudentum ſententiæ probabili acquieſcit, nullum patitur periculum conſcientiæ. Deus autem ita nobis ignorantibus indulget, vt eam ſententiam confirmet ad ſalutem vt per medium ſpirituale ſanet etiam vulnera, quæ inculpabili ignorantia ignota ſunt. Hæc Henriquez.

Not. tert. quod Suarez 4. de Relig. lib. 8. cap. 8. num. 18. 84. docet neceſſariò aliquam ſingulis hominibus intermiſſionem eſſe tribuendam (ſcio Suarez loqui de honeſta recreatione, applicari tamen poteſt, & optime fini noſtro) tam quoad labores corporis, quàm ſpiritus, vnde tantò magis id concedendum eſt toti communitati, quæ tota nequit eſſe perfecta, & fortis in ſpiritu, ſed plures in ea debiles, ac infirmi morantur, & ideo nequit in perpetuo in rigore contineri ſine magna violentia, & coactione, quæ nec durabilis eſt, nec tantum fructum ſpiritualem afferre ſolet.

Not. quart. quod homines in cœnobiis degentes in tripli-ci differentia ſe habent, aliqui ſunt in doctrina verſati, nonnulli alij in ſpiritu probati, alij verò debiles, & infirmi in ſpiritu, & hi ſunt maiores numero illis, vt dicit Suarez vbi ſupr. & inſinuat Sotus de iuſtit. lib. 1. q. 6. art. 2.

Not. quint. quod fere idem eſt condere leges, ac eas opiniones ſtatuere pro parte ad mortale peccatum obligante, quia quantum in ſe eſt, imponuntur onera, vbi non ſunt, dum altera pars benignior ſe habet, liberando homines ab huiuſmodi oneribus.

Concluſio.

Religioſorum congregationi nequit eſſe vtilius ſæpè 85.

ſententiam in variis DD. opinionibus pro parte inclinante ad mortale peccatum proferre. Suadetur primò: ideo ſtatuitur huiuſmodi doctrina ad mortale obligans, quia cenſetur fore vtilior Religioni: ſed in ſua rigiditate decipiuntur: ergo: minor probatur, quia tunc doctrina putanda eſt vtilior, quantò magis accedit ad rei veritatem, vt ſuperius dicebam: ſed firmando eam pro parte ad mortale obligante, potius eſt ferre ſententiam pro rigiditate, ac authoritate, quàm pro rei veritate, quia prudentia nequit iſtam ſuppeditare veritatem, quod rerum veritas conſtituta ſit in illa rigiditate, cum iugum Domini ſit ſuaue, & leue, & cum opiniones claſſicorum DD. à rationibus coactorum modo declinent in partem benigniorem, modò in rigidiorem: ergo huiuſmodi doctrina vtilior congregationi nequit eſſe. Secund. Firmans Prælatus talem doctrinam vel intendit onerare conſcientias pro vtilitate hominum ſcientia præditorum, vel illorum, qui in via ſpiritus probati ſunt, vel imbecillium, & infirmorum: non primos grauat, quia doctrina eorum talia onera ab humeris deponit: non ſecundos, quia tanquam nimis grauati conſulunt DD. timiditatémque conſcientiæ ſubleuant, oppreſſionémque ſpiritus deponunt: non tertios, quia facillime paruipendunt doctrinam, vel à ſcientia propria inſtructi, vel aliorum, quos conſuluerunt, imo nonnullis tanquam aliis infirmioribus eſt ſcala potius ad ruinam quàm ad ſubleuandam imbecillitatem, vnde Miranda tom. 2. quæſt. 25. art. 9. ex illis conditionibus legis (neceſſaria, & vtilis) reprehendit quorumdam iudicum, & Prælatorum facilitatem ad condendas leges, quarum proinde obſeruatio quaſi impoſſibilis redditur, quæ ad nihilum deſeruiunt, niſi vt paruipendantur, ſeu efficiantur aranearum telæ, quibus non leones, ſed tenues muſcæ capiantur. Tert. timor Dei, & humana poſſibilitas reſpuunt duriora præcepta; at docere opiniones ſubditos pro parte duriore eſt imponere duriora præcepta: ergo aliquid præſtatur contra timorem Dei, & humanam naturam labilem, & caducam: minor clara, quia rigidiorem opinionem docere eſt ſecundum ſe duriora præcepta ſtatuere: maior habetur ex D. Ambroſ. in Pſalm. 118. ſerm. 5. verſ. 6. *Initium,* inquit,

inquit, *sapientiæ, est timor Domini dicit Propheta, quid est autem initium sapientiæ, nisi sæculo renuntiare, quia sapere sæcularia stultitia est, denique sapientiam huius mundi stultitiam esse apud Deum Apostolus dicit, sed & ipse timor Domini nisi secundum scientiam sit, nihil prodest, imo obest plurimum, siquidem Iudæi habent zelum Dei, sed quia non habent secundum scientiam, in ipso zelo, & timore maiorem contrahunt diuinitatis offensam, quod circuncidunt infantulos suos, quod sabbata custodiunt, timorem Dei habent, sed quia nesciunt legem spiritualem esse, circuncidunt corpus, non cor suum. Et quid de Iudæis dicam? sunt etiam in nobis, qui habent timorem Dei, sed non secundum scientiam statuentes duriora præcepta, quæ non possit humana conditio sustinere: timor in eis est, quia videntur sibi consulere disciplinæ, opus virtutis exigere, sed inscientia in eis, quia non compatiuntur naturæ, nec æstimant possibilitatem: non sit ergo irrationalis timor. Etenim vera sapientia à timore Dei incipit, nec est sapientia spiritualis sine timore, ita timor sine sapientia esse non debet.* Hæc Ambros. Quart. non possunt in perpetuo rigore contineri sine magna violentia, & coactione, quæ experientia teste nequit in longum limites protrahere, non solùm singulæ personæ, sed multò magis tota cõmunitas, in qua plures debiles in spiritu, quàm fortes connumerantur sine aliqua intermissione: sed nulla videtur esse maior violentia, & coactio religiosis hominibus, quàm in omnibus actionibus tam pro earum executione, quàm omissione ferè semper premi à lethalis culpæ pondere: ergo vt rigor obseruantiæ, & fructus spiritus habeatur tanquam durabilis, vtilis intermissio, quæ non rigidas opiniones doceat, communitati est concedenda, & ideo Isidorus lib. 5. Ethymol. cap. 3. relatus à Gratiano in decret. dist. 4. in cap. Erit autem lex, inter conditiones, quæ vtilem faciunt legem, connumerat, quod sit possibilis secundum naturam, id est, vt rectè notat Mirand. vbi supr. quod præcipit lex, debet esse factibile, & non nimium difficile secundum naturam eorum, quibus leges imponuntur. Quint. legum multitudo vtilis putanda non est communitati, vt docet Azorius lib. 5. cap. 5. quæst. 7. punct. 1. sed proferre sententiam in ferè infinitis opinionibus DD. pro parte ad onus

culpæ mortiferæ ligante, est multitudinem legum condere, quia vt dicebam in quart. not. nulla videtur esse differentia inter condere leges, & rigidioribus opinionibus adhærere: ergo illa vtilitas à Prælato intenta in huiusmodi opinionibus in ipsa rigiditate moritur, vnde Isidor. ab Azorio vbi supr. relatus dicebat. *Non sunt legibus porticus implenda, sed ciuium animi iustitia, & virtute imbuendi, homines benè instituti paucis legibus facile diriguntur, improbi omnes leges facilè contemnunt.* Et sic concludit Azorius: Bonis igitur paucæ leges sufficiunt, malis innumeræ satis non sunt. Sext. bonitas diuina, quæ semper intendit saluti hominum consulere, pro eorum vtilitate, & Ecclesiæ putauit varia ingenia Reipublicæ Christianæ præstare, vt varias opiniones ederent, vt infirmi, ac debiles in lege sua modò adhærendo vni, modò alteri præcepta sua non infringant: ergo etiam in Religiosorum congregatione tam pro illis, qui in via spiritus feruentes sunt, quàm pro infirmis, ac debilibus in virtute, illis, ne oneribus opprimantur, istis, ne regulam, & legem infringant, vtilius erit moderatam libertatem in opinionibus concedere. Vltim. probatur, quia opponitur suauitati Christi, cuius iugum suaue est, & onus leue, reddens legem grauem, & onerosam: ergo semper erit vtilitatis expers huiusmodi doctrina: antecedens probatur ex doctrina S. August. epist. 119. cap. 19. tom. 2. quam sequitur D. Thom. 1. 2. quæst. 107. art. 4. asserentis in lege moderationem esse attendendam, ne conuersatio fidelium onerosa reddatur. Dicit enim ad inquisitiones Ianuarij de quibusdam, quod ipsam Religionem nostram, quam in manifestissimis, & grauissimis celebrationum sacramentis Dei voluit misericordia esse liberam, seruilibus premunt oneribus, adeò vt tolerabilior fit conditio Iudæorum, qui legalibus sacramentis non humanis præsumptionibus subiiciuntur. Vnde Conradus in D. Thom. vbi supr inquit: noua lex paucissima præcepta habet à Christo, & discipulis instituta, & alij Prælati debent attendere diligenter, ne reddant Religionem Christianam onerosam. Medina verò ibid grauiora verba habet: noua lex, inquit, paucissima moralibus præceptis superaddidit, eáque actu facillima, propter quod D. August. admonet

net in epiſtola ad inquiſitiones Ianuarij cauendum eſſe, & quidem maximè Prælatis Eccleſiæ, Conciliis, & Summis Pontificibus, ne multitudine præceptorum, & legum onerosum reddant ſuaue iugum Euangelij, quod Chriſtus impoſuit ſalubriter. Et Ioann. Sancius in ſelectis in præfatione ad Lectorem ait: placuit opiniones releuantes eligere, vt inde à fidelibus periculum incidendi elongaremus, cum conſultius ſit liberantem opinionem conſulere, dum condemnantem difficilè amplexandam timetur, & quia maximè attendendum eſt legem Chriſti onerosam non reddere, vt ait S. Auguſt. & S. Thom. vbi ſupr. ne fidelibus odioſa efficiatur.

86. Dices, ergo docendæ ſunt laxiores opiniones in maximum Religionis damnum. Reſp. obiectionem non obſtare concluſioni, quia in quæſito quæritur an ſtrictiores, & duriores ſint typis mandandæ, & ore docendæ, & non an laxiores, vel ſtrictiores, & fortè hoc vltimum diſputare non eſſet niſi vtile, verùm modò meum non eſt, ſed tantùm dicere prudentiam eſſe illam regulam, per quam DD. opiniones ſunt in Religioſorum mentibus imprimendæ, & cum dictum ſit nil eſſe vtilius veritate, illæ, quæ ſecundum probabiliores rationes veritatem oſtendunt, ſunt amplectendæ, conſiderando ſemper, quod dicitur in l. ſi ſeruum, §. ſequitur, ff de verb. oblig. illa ratio dicitur efficacior, quæ ſecundum æquitatem eſt, quàm quæ ſecundum rigorem.

87. Dices, illæ opiniones ſunt eligendæ, quæ ſunt ſecuriores, & tutiores, tales ſemper ſunt cenſendæ, quæ & materialiter, & formaliter peccatum vetant, quia in iure habetur. *In dubiis id, quod tutius eſt, teneamus*, cap. Iuuenis, de ſponſ. Reſpond. id non eſſe verum, quia ſufficit opinionem probabilem ſequi, vt docent 31. DD. apud Dianam p. 2. tract. 13. reſol. 1. part. 4. miſcell. reſol. 4. videatur Ioan. Sancius in ſuis ſelectis, diſp. 44. vbi multa dicit, & nouiſſimè Paſqualigus deciſ. 5. tum quia operans ſecundum opinionenem probabilem non eſt iudicandus temerarius, neque imprudens, in quo conſiſtit peccatum, tum quia cum omnimoda certitudo in rebus agendis haberi nequeat pro ſecuritate

curitate à peccato sufficit operari cum probabili certitudine, tum quia non tenetur quis semper sequi, quod perfectius est, tum quia maximis angeremur stimulis in indaganda probabiliori, ac tutiori opinione, & esset onus grauissimum, quod non creditur à Deo fuisse hominibus impositum. Ad textum resp. ibi esse sermonem de vero dubio, quod intercedit, quando intellectus non magis inclinat in vnam partem, quàm in alteram, & non de opinione, quæ adhæret certo vni cum formidine de opposito. Ita Azorius p. 1. lib. 2. cap. 12. in fine. Bonac. de peccatis, disp. 2. quæst. 4. p. 9. Pasqualigus decis. 5. imò addo, quod non semper quis tenetur in dubiis tutiorem partem sequi, sed tantùm ex consilio, nisi fortè in aliquo casu iusta interueniente causa, vt quando adest iuris dispositio. Ita Sanch. summ. lib. 1. cap. 9. num. 16. Reginald. lib. 13. num. 94. Filliuc. tract. 21. cap. 4. quæst. 4. num. 126. Bonacin. vbi supr. tandem dico tutiorem partem esse sequendam, quando dubium non solùm est speculatiuum, verùm etiam practicum. Ita Bonac. tract. 1. c. 4. quæst. 9 num. 4. de peccat. & Ioan. Sancius in selectis, disp. 42. num. 11. alios referens.

DVBIVM X.

An clausura virorum religiosorum, cuius ingressus fœminis interdicitur, à Superiore declaranda sit.

88. NOt. prim. clausuram esse spatium, quod intra ianuam monasterij semper clausum continetur, seu est locus monasterij, intra quem Moniales, seu Monachi sistere debent, & à quo egredi nequeunt sine violatione præcepti, seu voti, dum clausuram ex voto seruare tenentur. Ita Bonac. de clausura, quæst. 1. part. 1. num. 1. quæ tamen non est iure naturali, vel diuino, sed iure humano positiuo indicta. Bonac. vbi supr. p. 3. n. 1. Sanch. lib. 6. cap. 15. num. 3. summ. Azor. part. 1. lib. 13. cap. 18. quæst. 2. Suar. 4. de Relig. lib. 5. cap. 8.

cap.8.num.21.Nauarr.comm.4.de Regul.cap.statuimus 19. quæst.3.n.39. Prima pars suadetur, quia non est per se nota, aut ex per se notis deducitur, nec continetur in sacro librorum codice, nec deduci potest ex aliqua traditione diuina. Secund.pars habetur ex multis decretis, ac constitutionibus Bonifac.VIII.in cap.Pericul.de statu Monach.in 6. Pij V. Greg.XIII. quas refert Laërtius Cherubinus tom.2. Stephanus Quaranta tit.monasterium Monialium.

Pro secun.not.sit quid nomine monasterij, & domus virorum comprehendatur à quibus fœminæ arceantur, nam motus proprius Pij V. prohibens fœminis huiusmodi ingressum dicit. Ne dictas domos, & monasteria ingredi, &c. præsupposito hoc, quod monasteria, ac domus hic pro eodem vsurpentur, vt optimè probant Sanch.vbi supr.cap.17. num.41. & Bonac.vbi supr. quæst.5. num.2. nomine monasterij, in quo clausura seruanda est, intelligitur totum illud spatium, quod intra monasterij septa continetur, colligitur ex Rodriq. tom.1. quæst.46. art.1. Nauarr. lib.1. consil.66, num.8. Sanch.vbi supr. num.12. Paez in sua practica, tit.1. part.5.cap.3.num.32. Bonac.vbi supr.num.1. ex quo deducitur, hortos, quos Religiosi habent in suis monasteriis, eisque contiguos, ad quos patet aditus per ostium monasterij, vel per claustra, licet sit alius aditus per ianuam in communi via, vel prædio sæculari, subiici clausuræ. Ita Sanch.vbi supr.num.15.secus est de prædiis, domibus rusticis, aliisque locis à monasteriis separatis, quæ non continentur intra monasterij ambitum. Bonac. vbi supr. num. 2. Layman lib.4.tract.5.cap.12.num.5.referens Nauarr.comment.4.de Regul.num.62.not.1. Ecclesia verò sub his constitutionibus non comprehenditur, dummodo sit Ecclesia, quæ sæcularibus absque custodia pateat, quod dixerim propter Ecclesias Carthusianorum, & Camaldulensium intra septa monasterij, & eius claustra inclusas. Suarez 4. de Relig.tract.8.lib.1.cap.7.num.2.chorus etiam Religiosorum est omnino à clausura abdicandus, quia est pars Ecclesiæ, etiamsi Religiosi soleant ibi se induere pro Missarum celebratione. Bonac.vbi supr num.3.idem dicendum est de sacristia, ad quam immediatè patet ingressus per ipsam Eccle- 89.

siam, quia reputatur pars Ecclesiæ, cap. Si ciuitas, de sentent. excomm. in 6. & tradit Suarez vbi supr. Castrus Palaus de voto obedient. disp. 4. quæst. 3. p. 8. num. 7. Secus est dicendum de sacristia, quando est contigua Ecclesiæ solo pariete intermedio, eam ab Ecclesia diuidente, quando scilicet in eam ingressus minimè pateret nisi per monasterij claustrum, quando verò sacristia duas habet ianuas, vnam in Ecclesia existentem, alteram in monasterio, probabiliter censet Bonac. vbi supr. esse inter partes monasterij numerandam, & rectè, quia PP. Capuccini à sacra Congregatione sup. Regulares decretum obtinuerunt in quo declaratum fuit, quod Bonac. innuit. Deducitur etiam, Religiosorum domos nondum extructas, sed tantùm cœptas, in quibus nonnulli Religiosi degunt pro fabricæ seruitio non esse comprehendendas sub nomine clausuræ, vt inquiunt Sanch. vbi supr. c. 17. num. 19. Bonac. vbi supr. num. 5. Coriolanus de casib. reseruatis, quæst. 1. num. 29. Sorbus in priuil mendic. tit. ingressus monast. monial. in suis adnotationibus numer. 11. idem dicendum esse videtur de mente Bonacin. & Sanch. num. 20. vbi supr. de domibus, in quibus forma conuentus, seu collegij viuendo non seruatur, nec ibi est Ecclesia cum Eucharistia instar aliorum monasteriorum, istæ enim domus hospitij potius, quàm monasterij rationem habere videntur, infirmariæ etiam, seu domus deputatæ in ciuitate ad recipiendos infirmos, vel Religiosos tanquam hospites excipiendæ sunt à nomine clausuræ, quia non habetur Ecclesia cum Sacramento, nec conuentus. Bonacin. num. 5. Sanch. num. 19. vbi supr.

90. Not. tert. sit, quæ mulieres arceantur à clausura Religiosorum? habetur ex constitut. Pij V. in qua mulieres cuiuscunque status, gradus, ordinis, & conditionis, & cuiuscunque dignitatis, ac præeminentiæ, etiam Comitissæ, Marchionissæ, Ducissæ memorantur tanquam exclusæ à dicta clausura, ita vt eam ingredientes pœnis impositis subiacere omnino putandæ sint, ex quibus verbis deducitur Imperatrices, Reginas, filias, & neptes Regum non comprehendi in constitutionibus, quia in eis tanquam gradus supremi Comitissæ. Marchionissæ, & Ducissæ connumerantur, & etiam

quia

quia, in generali prohibitione mulieribus facta, non debent connumerari ob earum supremam dignitatem Reginæ, earúmque filiæ. Ita Suarez vbi supr. num. 6. Sanchez vbi supr. num. 4. Layman. num. 5. Castrus Palaus num. 3. vbi supr. an verò fundatrices comprehendantur in prædictis constitutionibus, videantur Sanch. Layman. Rodrig. Suarez Castr. Palaus p. 8. vbi supr.

Not. 4. quod mulieres de stirpe regia, aliæque ex priuilegio speciali virorum monasteria ingredientes, deferre secum possunt cum comitatum personarum, quo frequenter incedunt, arg. cap. lic. de priuil. in 6. & docet Rodrig. simul cum Layman. vbi supr. & praxis ipsa testatur, intuendum tamen est, quæ puellæ ratione honestatis, ac decentiæ, sint excludendæ, loco enim illarum sunt admittendæ mulieres prouectæ ætatis, vt honestas comitatus in Religiosorum monasteriis videatur.

Prima Conclusio.

Totum illud spatium, quod sub nomine monasterij iuxta dicta in secund. not. comprehendendum esse videtur, non indiget declaratione (priuilegio excluso) Superiorum ad hoc, vt intelligatur sub nomine clausuræ: secus est dicendum de illo spatio, seu domo, cui nomen monasterij Religiosorum conuenire nequit. Duas habet partes conclusio, quarum prima facilè suadetur eo quod nullius roboris esset huiusmodi declaratio, cum nullum ius habeant ad eam declarandam, ita vt qui eam violet, subiaceat pœnis impositis à Pontificibus, sed habetur ex motu Pij V. declarantis monasteria, seu domos Religiosorum esse sub clausura, ita vt mulieribus semper intelligatur interdictus aditus, vnde ex propriis terminis videtur insurgere clausura. Secund. pars suadetur, quia illi spatio nequit conuenire nomen clausuræ, neque ex propriis terminis, neque per legem vniuersalem particularem debet declarari, & publicari, vt possit seruari. Limita, modo spatium illud non sit clausuræ deputatum, & nomen monasterij habere possit, vt optimè probat Bonacin. vbi supr. quæst. 4. punct. 1. quia non est ad libitum 90.

Prælati formam monasterij statuere, sed insurgit, vt dixi, ex propriis terminis, & forma, vnde declaratio censenda esset verbalis,& extrinseca potius ad instruendos simplices, & ignorantes, quàm ad statuendam clausuram ex vi verborum. Ex quo deducitur, totum illud spatium, cui possunt conuenire conditiones monasterij,quæ sunt,quando ei adaptatur definitio clausuræ,& in forma conuentus,seu collegij viuitur, & habetur Ecclesia simul cum Eucharistia, legitimè habendum esse pro domo, seu monasterio comprehenso in motu Pij V. vt colligitur ex Sanch. vbi supr. num. 10. cum multis aliis viris ab ipso consultis,ex Bonacin.vbi supr. num.5.de clauf.vir.& Layman.lib.4.tract.5. cap.12. num.5. vnde Superiores permittentes,vt ingrediantur in huiusmodi spatia mulieres, dicentes adhuc declaratio clausuræ non est publicata,censendi sunt obnoxij pœnis à summis Pontificibus impositis. Verum aduertendum est, quod illud spatium prout in secunda parte deputatum clausuræ, à Prælato sub pœnis grauissimis à Religiosis, qui in illud fœminas introducere audebunt, incurrendis, non erunt illæ impositæ à Summis Pontificibus, quia spatio illi ex se, & ex suis terminis,& conditionibus nomen clausuræ conuenire nequit, sed erunt pœnæ à Prælatis impositæ, incurrendæ à fratribus, non verò à fœminis, quia non subiacent eorum iurisdictioni.

Secunda Conclusio.

92. Monasteria aliàs clausuræ subiecta, in quibus modò in forma cõuentus, & monasterij nõ viuitur,non sunt amplius sub nomine clausuræ iudicanda.Conclusio est contra Bonacin.vbi supr.num.5.& suadetur ex eius doctrina:ait ipse loquens de explicatione humanarum legum disput.1. part.8. num. 15. de leg. quod lex non excedit terminos verbis expressos, quamobrem si verba legis vnum tantùm sensum habent,iuxta talem sensum explicanda sunt:sed si lex clausuræ ad illa monasteria extenderetur, in quibus monasterij forma amplius non viget,extenderetur etiam vltra terminos legis expressos, quia motus Pij V. prohibet fœmi-

nis

nis ingressum in monasteria, in quibus non solùm materiale sed etiam formale consistens in familia sub vno capite habens Ecclesiam simul cum Eucharistia, elucescit: ergo nullo modo huiusmodi monasteria sub clausura putanda sunt. Idem probat de leg. disp. 1. quæst. 1. part. 8. num. 23. referens multos DD. quod lex pœnalis etiam ob paritatem rationis nequit extendi ab vno casu ad aliũ: ergo tantò magis extendi non potest ad aliũ casum diuersæ rationis: sed si locus, in quo forma monasterij amplius non seruatur, intelligeretur sub nomine clausuræ, lex extẽderetur ad casum diuersæ rationis, vt per se patet: ergo motus Pij V. nequit esse in suo robore in illis monasteriis. Tandem suadetur ex doctrina Nauarr. Henriq. Comitol. Angel. Sà Magal. Granado, quos citatos sequitur Diana de legib part. 2. res. 28. asserentium, quod quando causa adæquata legis in casu particulari cessat, cessat etiam obligatio legis, quia valet argumentum de toto ad partem, si ratio legis in totum cessat, cessat, & lex, vt docent omnes DD. ergo si ratio legis cessat in partem, in partem cessabit lex: sed in huiusmodi monasteriis ratio legis cessat eo quod non sunt amplius monasteria censenda ob conditionem defectus: ergo omnino affirmandum est talia monasteria libera esse à clausuræ nomine.

Dices, lex vniuersalis, ac generalis locum habet in omnibus contentis in tali genere, licèt non in omnibus eadem militet ratio, sed alia, aut aliqualiter videatur diuersa in vna specie, & in altera, vt omnes fatentur DD. test. Mirand. tom. 2. quæst. 25. art. 26. concl. 2. ergo, licèt nomen monasteriorum propriè conuenire nequeat huiusmodi domibus, largè tamen, & impropriè eis adaptari potest, prout de facto adaptatur. Resp. doctrinam valere in materia fauorabili, cuius verba possunt extendi non solùm iuxta proprietatem naturalem, verùm etiam iuxta ciuilem, vt optimè probat Sà tit. interpr. n. 1. & 3. Salas disp. 21. sect. 3. Layman de leg. lib. 1. tract. 4. cap. 18 n. 8. Bonac de legibus, disp. 1 q 1. p. 8. num. 9. non verò in lege odiosa, quæ tantùm explicari potest iuxta proprietatem naturalem, vt aiunt Suarez de legib. lib. 6. cap. 1. num. 6. Bonac. vbi supr. num. 8. & alij communiter. 93.

Tertia Conclusio.

94. Non est alienum à ratione clausuram consuetudine alicubi aboleri posse. Ita Azor. part. 1. lib. 13. cap. 8. quæst. 1. Sanch. vbi supr. cap. 25. num. 4. Ratio videtur esse, quia, cum clausura sit introducta solo iure humano, vt superius probatum est, potest contraria consuetudo prævalere. Addo tandem, ipsa decreta posse non esse vsu recepta, vt rectè notant Sanch. & Bonac. vbi supr.

Pro complemento quæsiti addendum est, dari multos casus, in quibus ingressus in monasteria virorum fœminis permissus est; quæ breuitatis causa prætermittuntur, videri tamen possunt apud Sanch. vbi supr. num. 22. disp. 4. p. 4. & Castr. Palaum p. 3. disp. 4. p. 8. num. 8. vbi supr. dico tamen contra Sanch. & Rodriq. relatos à Castro Palao quos ipse sequitur, Prælatum posse instituere extraordinariam processionem eo fine, vt mulieres monasterium ingrediantur absque eo, quod incurrat pœnas impositas contra Religiosos admittentes mulieres in virorum monasteria. Ita Bonac. vbi supr. num. 14. Coriol. p. 2. cas. 3. num. 22. Portell. tit clausura Monach. num. 6. Ratio est, quia lex generaliter, & indefinitè loquens comprehendit omnia propria significata, vt tradunt Tiraq. Menoch. Tusch. Marc. Anton. quos refert & sequitur Barbosa in collect. DD. lib. 1. decret. cap. Solitæ, tit. de Maioritate & obedient. sed Pij V. concessio est generalis: ergo etiam comprehendere debet extraordinariam processionem, cum nomen processionis propriè ei conueniat, maximè, quia cum lex non distinguat, nec nos distinguere debemus. Addo, si huiusmodi processio nequit institui, maximè quia est contra finem legislatoris, cuius concessio, vt inquiunt DD. contrariæ sententiæ fuit ad remouendos scrupulos, & non ad præbendum relaxationis motiuum, fuit ad fouendam pietatem, & religionem, & non ad clausuræ relaxationem introducendam: sed hoc non obstat, quia est extrinseca intentio, cuius obseruationem lex non attendit, vt videre est apud D. Thom. 1. 2. quæst. 100. art. 9. ad 2. vbi Caiet. Sanch. in summ. lib. 1. cap. 14. num. 4. multos alios referentem, Bonac. de legibus, disp. 1. quæst. 1. part. 8.

part.8.Salas de legib. disp.11. sect.5. num.33. ergo absque eo, quod pœna incurratur, institui potest huiusmodi processio.

Dices, est regula tradita in l.Non dub. C. de legib. & l.contra legem, & seq. ff.eod.tit. quæ dicit: is in legem delinquit, qui verba legis amplectens contra legis nititur voluntatem, & intentionem facere. Resp.huiusmodi regulam esse limitandam iuxta communem DD. sententiam, id est, esse intelligendam de voluntate intrinseca, & non extrinseca legislatoris. Ita Sanch. vbi supr. lib 1. cap. 14. num 4. quare supponendum est dari duplicem mentem, seu intentionem legislatoris, aliam intrinsecam, aliam verò extrinsecam, tunc seruatur mens intrinseca, quando adimpletur id, quod legislator intendit, seu præcipit, e. g. præcipit legislator ieiunium eo animo, vt turpem carnis concupiscentiam reprimat ieiunans, si præceptum adimpletur praue fine adhuc mens legislatoris intrinseca seruatur, esto intentio ieiunantis sit aliena ab intentione legislatoris; si verò ieiunat animo frænandi carnis concupiscentiam, seruatur non solùm intrinseca, sed etiam extrinseca, & illa cadit sub præceptum, non verò ista, vt tradunt DD. 95.

DVBIVM XI.

An Prælatus tuta conscientia tolerare possit subditum omnia referentem, quæ de eo subditi murmurant.

NOt.prim.quod hic non loquimur de illis detractionibus subditorum grauiter lædentibus Prælati famam; quia sicut nequit defensionem dissimulare, vt docent S.Thom. 2.2.quæst.73.art.4.Sotus de iust.lib.6.q.12.art.2.Lessius de iust.lib.2.cap.11.dub.6.num.32. Petr.Nauarr.lib.2.de rest. cap.4.num.123. Salonius 2.2.quæst.73.art.1.controu 3. eo quod eius fama obstricta regimini omnino censenda sit, ita nequit non tolerare subditum eius famam grauiter denigratam 96.

tam reportantem, & declarantem delinquentem. Limita modò diffamatio sit publica, quia si secreta tanquam detractor habetur delator, sed loquimur de leuibus murmurationibus, in quas aliquando claustrales labuntur.

Not.sec.quod in communitate, vt dictum est, sæpius iuxta mentem Soti, & Suarez plures infirmi, ac debiles, quàm fortes in spiritu morantur, quare tales murmurationes in cellis, aliisque officinis possunt frequenter audiri, vnde signum semper erit maximæ prudentiæ Prælati eas studiosè ignorare, ac spernere, inquit Peirin. de Prælato, quæst.2. cap.3.§.11.num.97.à D.Gregor.hom.9.in Ezech.instructus. *Cum lingua*, ait, *denigrantium corrigi nequeunt, æquanimiter sunt per omnia toleranda.* Et S.Hieronym.in Eccles.cap.7 ait: *Sapientiæ auxilio confortatus, vel ad bona, vel ad mala præpara cor tuum, & non cures quid de te loquantur inimici, qualis foris opinio sit, quomodo enim prudentis viri est murmurantem famulum non audire, sic & sapientis hominis est sapientiam prauiam sequi, & vanos non considerare rumores.* Et aliqui DD. præsertim Mirand.tom.1.quæst.5.art.5.concl.4. affirmant maximam esse sapientiam & prudentiam leuia peccata dissimulatione præterire, admoniti ab illo Prou. 30. & Eccles. 7. *Noli esse nimium iustus, nam qui vehementer emungit elicit sanguinem.*

Conclusio.

97. Subditus referens Prælato leues murmurationes, quæ de eo per cœnobia circumuoluuntur, delinquentes nominando, non est in conscientia tolerandus. Probatur ex cap. Discordantibus clericos dist.90. vbi habetur iuxta sententiam Felini in cap.1.num.5.de tregua,& pace.Marc.Anton. Genuens.in man.Past.cap.43.num.1. Barbos.in collect.DD. eod. tit. & dist. Prælatos sub mortali teneri discordantibus clericis pacem procurare: sed si toleraret huiusmodi subditum à munere proprio deficeret, quod est iurgia resecare, pacem,& concordiam amare,dãdo manum discordiæ inter se ipsum, & subditos murmurantes, teste experientia,quia quando aures conceduntur delatoribus pax à domo expellitur,

litur, nam vt benè probat Tiraquell. de pœnis temp. causa 5. num. 82. & Peirin. vbi supr. num. 106. tantus est amor sui, vt quisque etiam sanctissimus cæcutiat in propriis. Et S. Hieronym. ad Cels. epist. 14. tom. 1. inquit. *Nihil tam inquietat animum, nihil est, quod ita mobilem mentem, & leuem faciat, quàm totum credere, & obtrectatorum verba temerario mentis assensu sequi, hinc enim crebræ dissensiones, hinc odia iniusta nascuntur, hoc est, quod sæpe de amicissimis etiam inimicos facit, dum concordes quidem, sed credulas animas maligna lingua dissociat: at contra magna quies animi, magnáque est morum grauitas non temere de quocumque sinistri quid audire*: ergo Prælatus talem subditum tuta conscientia tolerare nequit. Præterea vel id fit zelo iustitiæ, vt murmuratores pœna plectantur, vel zelo charitatis, vt Prælatus emendetur, non prim. vt ait Arist. 3. polit. cap. 6. *Qui de se ipsis iudicant, vt plurimum non sunt recti iudices.* Et ibi S. Thom. ait, *quod id prouenit ex nimia affectione, quam homo habet ad se ipsum, quæ iudicium peruertit rationis*: Vnde 2. 2 quæst. 64. art 5. ad 2. addit, quod nemo est iudex sui ipsius, & nemo est iudex in propria causa l. qui iurisdictioni ff. de iurisd. omn. iud Non secund. quia si charitas postulat emendationem Prælati, postulat etiam, vt manifestentur imperfectiones absque eo, quod detegantur nomina murmurantium: restat ergo, id fieri vel aliqua malignitate, vel ad sibi conciliandam, seu conseruandam beneuolentiam Prælati ob aliquem finem à regula diuina dissentientem, quocunque modo sit, nequit tuta conscientia tolerari. Addo, si esset tolerandus, maximè quia aliquando peccata subditorum sunt dissimulanda, vt ait Miranda cum omnibus DD. sed in hoc casu id nequit fieri, quia peruersis delationibus opponitur essentia regiminis, quod consistit ex sententia PP. teste Homobono tract. 7. de 4. præcept decal. cap. 16. quæst. 78. in reciproco amore inter subditum, & Superiorem, qui, licet sanctissimus, in propriis tamen ob amorem sui cæcutiens se habet: ergo: Et confirmatur, quia sicut Superior tolerare nequit subditum dissociantem fratres seminando zizania inter ipsos, eo quod mortaliter peccat dirimendo amorem, & amicitiam, vt aiunt DD. ergo tantò minus tolerare nequit auferentem à se amorem erga

ſubditos, maximè quia amor inter ſubditum, & Superiorem abſque vlla difficultate maioris ponderis videtur eſſe, quàm amor, & amicitia inter amicos.

98. Dices, toleratur in ordine ad rectam gubernationem, & ad propriam emendationem. Reſpond. quod ſicut prudentia eſt illa virtus, quæ totam domum, ſeu familiam regere, & gubernare debet, ita ſignum maximæ prudentiæ eſt in Prælato, eas murmurationes ſpernere, & ſtudioſè negligere, non ignorando Prælatos eſſe poſitos tanquam ſignum, in quod linguæ ſubditorum murmurationum ſagittas immittunt: nec modificatio actionum ad propriam vtilitatem eſt facienda detractore nominato, quia non eſt medium neceſſarium pro emendatione, ſed pro diſcordia, vt rectè notat S. Hieronym. vbi ſupr.

DVBIVM XII.

An Prælatus nimia facilitate in iudicando ſubditorum actiones eſſe grauiter peccaminoſas, ſuam prudentiam denigret.

PRælatus facilè condemnans Religioſorum actiones lethalis noxæ reas, parum prudens iudicandus eſt. Suadetur: de ratione prudentiæ eſt in rebus arduis, & difficillimis in proferenda ſententia lento pede progredi, vnde Sapiens Prouerb. 20. ait. *Sicut aqua profunda, ſic conſilium in corde viri, ſed homo ſapiens exhauriet illud*: id eſt, vt optimè explicat Homobonus de præcept. decal. tract. 5. cap. 7. quæſt. 95. verum conſilium non facilè inueniri, niſi diu, & attentè cogitando, ſiquidem illi, qui ſtatim ad interrogata reſpondent, facilè decipiuntur, quia optimi conſilij eſt inimica celeritas: ſed nimia facilitas in actionibus condemnandis tanquam grauiter peccaminoſis eſt de rebus arduis, ac difficillimis, quare Gerſon 3. part. lect. 4. de vita ſpirituali lit. O. hæc dolenda perſpiciens ſic affatus eſt. Doctores Theologi non debent eſſe faciles ad aſſerendum aliquas actiones, vel omiſſio

omissiones esse peccata mortalia, præsertim sub verbo vniuersali, maximè cum obseruatio communis obnititur, obuiátque, vbi non sunt certissimi de re ipsa, nec talia sunt prædicanda populo tanquam certa, nam per huiusmodi assertiones voluntarias, rigidas, duras & nimis strictas in rebus incertis, nequaquam eruuntur homines à luto peccatorum, sed in illud profundius, quia desperatius demerguntur, hinc etiam generantur scrupuli inquietatiui simplicium, vt eis sit solidum nihil, nam etsi Beatus vir, qui semper est pauidus, & veretur peccata sua, obseruandum tamen est summopere illud Terentianum, ne quid nimis, & ne in scirpo nodum quærant, demum quid prodest, imo quid non obest, coarctare plus iusto mandatum Dei, quod est latum nimis? quid insuper expedit amarius, grauiusque reddere illud Christi iugum, quod suaue est, & onus eius leue? nam etsi contemptus ex hac laxatione, & dulcedine apud aliquos improbos maior oriatur, habentes velamen malitiæ libertatem, at ab aliis benè institutis gratiarum resonabunt actiones, præstabitur etiam sedulius seruitium Domino, cuius mandata grauia non sunt, quippe qui non vult nos tentari, & grauari supra id, quod possumus: hæc Gerson. & S. Th. quodlib. 9. art. 1. inquit. *Omnis moralis quæstio, in qua de lethali culpa quæritur, periculosè determinatur, nisi expressa veritas habeatur*: ergo parum prudens Prælatus, qui in huiusmodi determinationes facillimè ruit, censendus est: quamobrem duæ regulæ ad maturè proferendas sententias à Sanchez lib. 1. cap. 1. num. 4. sum. assignatur. Prima est, ea sunt mortalia ex genere, quæ charitatem Dei, & hominis grauiter offendunt, secus venialia ex genere sunt, consentit Azorius part. 1. lib. 4. c. 9. quæst. 8. dicens communem Theogolorum doctrinam esse. Secunda est, quando aliquid tanquam valde graue, & necessarium præcepto aliquo humano præcipitur, eius transgressio est mortalis, itaque requiritur & materiæ grauitas, & legislatoris grauiter præcipiendi animus ex legis tenore deducendus.

DVBIVM XIII.

An Pralatus, qui numerosa familia praeest, ita regularem disciplinam in tali loco tueri debeat, vt tres, vel quatuor vigiles, & custodes ponere possit in locis communibus, & publicis, vt explorent, & referant actiones, vt, si correctione digna sint, corrigantur.

100. PRo intelligentia tituli sit prim. not. quod hic non loquimur de illis cœnobiis, in quibus penitus regularis disciplina est relaxata, & deformata, quia clarum est, Prælatos teneri absque præiudicio prudentiæ, ne maiora incommoda oriantur, vti congruis mediis, vt in illis restituatur, quod fuit per negligentiam superiorum, & per labilem subditorum naturam deperditum, sed loquimur de illis cœnobiis, in quibus rigor disciplinæ regularis floret, superiorúmque zelus magis, ac magis feruet, vt semper propagetur, & conseruetur.

Not secund. quod sicut officium Pastoris, & Prælati est mouere, & corrigere subditorum peccata, ita tenetur ea inquirere, & in eorum vitam inuigilare, vt videant, si quæ in eis fortè corrigenda sunt. S. Thom. 2. 2. quæst. 33. art. 2. ad 4. Silu. tit. correctio, quæst. 2. Tabiena ibi num. 3. Armill. num. 3. D. Antonin. 2. p. tit 9. cap. 6. §. 2. & alij, quos citatos sequitur Diana p. 3. de dub. Regul. resol. 42. Caietan. verò in 2. 2. D. Thom vbi supr. vnà cum Flores mat. de correctione, diff. 3. non audet id affirmare, sed dicit, vt Prælatus fungatur officio suo, sufficere vigilantiam communem, ad quam Prælatus communiter tenetur, & secundum occurrentes casus iuxta signa alicuius peccatoris inquirere, an correctione opus sit, ad quod maxima opus est prudentia, ne multa suspicio præcipitem, & exosum reddat Prælatum, & ne iniuria multiplicationem peccatorum occultorum pariat in iudicio, cuius doctrina satis est extensa à Bannes 2. 2. quæst. 33.

quæst.33. art.3. dub.2. & licet adhæreat opinioni aliorum, ab eodem tamen laudatur, asserente esse scientificam, necnon & discretione & prudentia plenam, quare in fine quæsiti timens se non attigisse scopum, inquit: in cuius decisione, si scopum non attigimus, non mirum esse debet, cum prudentissimus Caietanus huius rei definitionem suspenderit, quamobrem me veniã postulare decet, quod rem ita difficilem in casibus singularibus documentis communibus complecti ausus fuerim. Ratio verò superiorum DD. videtur esse, quia maxima facilitate impunè peccarent subditi, cum eis non sit nimis difficile præsentiam Prælati in incommodis, & defectibus fugere in maximum boni communis damnum, ac disciplinæ regularis detrimentum. Verumtamen est, talem doctrinam hac moderatione prudentiæ esse temperandam, ne sit nimia solicitudo, & intempestiua inquisitio, aliter enim à subditis Prælatus tanquam inquietus & suspiciosus odio haberetur in damnum essentiæ regiminis, quod in reciproco amore seruatur. Ita Lorca 2.2.quæst.33.art.6.disp.45.sect.3.num.11 Cordub.in annotat. supr. 6. concl. Soti relatus à Sanch. opusc.2. lib.6. cap.2. dub. 14. cuius doctrinam tanquam veram admittit, vnde S Benedictus citatus à Diana vbi supr. in reg cap.64. de Abbate inquit. Non sit turbulentus, & anxius, non sit nimius, non sit zelotypus, & nimis suspiciosus.

Not.tert. cõmune hominũ bonum dupliciter sumi, vt docet Mirand.tom.2. q.25.art.2. Primò pro vltimo fine supernaturali, qui est illa sũma felicitas supremi boni in altero sæculo mediantibus bonis operibus consequenda, de qua modò non est sermo. Secundò, pro naturali fælicitate, quam ab intrinseco omnes homines possidere summopere cupiunt in hoc sæculo, consistente in quieto, & tranquillo, ac pacifico statu Reipublicæ, & ideo omnis lex humana, quæ sancitur, semper debet tendere ad istud bonum consequendum, vt docet S.Thom. 1.2.quæst.90. art.2. aliàs esset æstimanda iniqua, & iniusta. Quamobrem huiusmodi status non adeo est censendus pacificus, vt expellat à se omnia mala. & vitia, sed permissiuè admittit multa (modò societatem humanam non resoluant) ad euitandum maius malum, vt meretrices, 101.

ſicut notat S. Auguſt. lib.2. de ordine cap.9. vt detractores, vt ciues in ſuo officio proprias affectiones moderentur, & eorum timore contineantur, de qua re Ioan. Faber §. in ſumma, inſtit. de iniuria: vt vſuras Iudæorum, de quibus Nauarr. lib.5. conſ.33. de vſuris, edit.2. Layman de legib. lib.1. tract.4 cap.4. num.2. quia lex humana imponitur multitudini, & communitati, in qua maior pars hominum eſt in virtute non perfectorum, vt leuia peccata in congregatione, vt grauiora euitentur, de quibus Mirand. tom.2. q.5. art.5. concl.4. quia Prou.30. & Eccleſ.7. ſcriptum eſt. *Noli eſſe nimium iuſtus, nam qui vehementer emungit, elicit ſanguinem.* Imò imperfectorum ſtatus petit, vt ipſæ leges multoties mitigentur, & benignius interpretentur recurrendo ad piam intentionem legiſlatoris. Ita Miranda.

Pro quart. not. reuocanda eſt huc doctrina not.1.7. dub. 3. p. in qua oſtendi tripliciter poſſe conſiderari Prælatum in ordine ad alios corrigendos tanquam fratrem, patrem ſpiritualem atque iudicem, &c.

Prima Concluſio.

102. Prælatus localis nullo modo vt frater tuta conſcientia poteſt inquirere ſubditorum acta, ſicut vt Pater ſpiritualis poteſt, ac debet ea explorare. Duas habet partes concluſio, & vtraque intelligitur probata in propriis notandis.

Secunda Concluſio.

Prælatus localis, vt pater ſpiritualis pro tutius tuendâ regulari diſciplina nullo modo vigiles, ſeu cuſtodes ponere poteſt in cœnobio, vt explorent ſubditorum actiones, vt ſi quid viderint correctione dignum, ſibi denuntient ea intentione, vt fraternaliter corrigat, quem inueneris delinquentem. Concluſio eſt aduerſus Bann. vbi ſupr. In primis ſuadetur: ſi huiuſmodi cuſtodes eſſent deputandi à ſuperiore, cuius cœnobium multitudinem Religioſorum numerat, præſertim vt diſciplina regularis conſeruetur, ac magis, magiſque de die in diem propagetur, & non labefactetur.

ctetur: sed hoc videtur esse alienum à vigilantia prudentis Pastoris, quia leges non possunt, nec debent omnia vitia cohibere, tantò magis Prælatus, qui per tot vigiles contrarium intendit facere: ergo non debet, nec potest eos deputare, vnde in Eccles.7.notatur. *Neque plus sapias, quàm necesse est*, id est, inquit Bonau.ibid. *Non debet Prælatus, seu iudex excedere in perscrutando culpam, quia qui vehementer emungit elicit sanguinem*, ideò dicit Paulus ad Rom.12. *Non plus sapere, quàm oportet sapere, sed sapere ad sobrietatem*, & Nazianz. orat. 26. ait. *Ne magnopere iustus sis, nec supra modum sapiens, par etenim iustitia, ac sapientiæ detrimentum affert, acris tam in actione, quàm in sermone animi impetus à bono nempe, & à virtute propter excessum excidens, hanc enim defectus, & excessus peræquè labefactant non secus ac regulam additio aliqua, aut subtractio. Nemo igitur sapientior sit, quàm conueniat, nec lege exactior, nec luce splendidior, nec norma rectior, nec præcepto diuino sublimior. Id verò qua tandem ratione consequemur? nempè si modesti, & compositi esse curemus, naturæ leges comprobemus, rationem ducem sequamur, ordinem, & disciplinam non aspernemur.* Secund. si designandi essent, maximè quia ad officium, seu munus boni Pastoris spectat non solùm monere, & corrigere, sed etiam inquirere subditorum facta, vt probatum est in sec.not. si quæ in eis essent modificanda, & rescindenda: huiusmodi autem inquisitio debet esse multum modificata, ac temperata, ne odio habeatur superior, tanquam nimis suspiciosus, & inquietus, vt inquit D. Benedictus; ne essentia regiminis in amore reciproco inter subditum, & superiorem consistens destruatur; ne, inquit Caietan.multa suspicio præcipitem, & exosum Prælatum reddat; ne tandem excitentur odia, dissensionésque inter vigiles, & subditos, & maxima diffidentia contra charitatem, & societatem humanam inter ipsos subditos, quæ omnia sanè euenient teste experientia, in aliis casibus, eo quod medium videatur esse nimis violentum, si vigiles deputarentur: ergo, vt inquisitio intra terminos temperantiæ contineatur, abstinendum est à tali violento medio. Tert. nimia iustitia in Prælatis damnatur à sapiente Eccl.7. *Noli esse iustus multum.* Sed si vigiles pro regimine designarentur,

rentur, nimia iustitia extenderetur, & excessus in culpis indagandis in præiudicium iustæ permissionis videretur, vnde S. Hieron. in Eccles. 7. tom. 1. ait: *Si quem rigidum, & trucem ad omnia fratrum peccata conspexerit, vt nec in sermone peccanti, neque propter naturalem interdum pigritiam moranti det veniam, hunc scito plus iustum esse, quàm iustum est. Nam inhumana iustitia est fragilitati conditionis hominum non ignoscere, noli ergo esse iustus multum, quia pondus grande, & pondus paruum abominatio coram Domino ergo.* Quart. ad quietum, tranquillum, & pacificum Reipublicæ statum consistentem in illa summa felicitate tantùm in hoc sæculo desiderabili pertinet non solùm delicta moderata disciplina, ac correctione punire iuxta illud dictum, multum interesse Reipublicæ, congregationibúsque cunctis, ne delicta maneant impunita, quare S. August. in quæst. vet. Testam. quæst. 15. dicebat. *Nimia iustitia incurrit peccatum, temperata verò iustitia facit perfectos.* Sed etiam multa permittere, & impunita relinquere ad euitandum maius malum, vt dicebam in tert. not. ergo pro tranquillo, quieto, ac pacifico statu illius cœnobij nonnulla incommoda ad euitandum maius malum contra disciplinam regularem erunt permittenda, & toleranda: sed si huiusmodi inquisitio in conuentu constitueretur, prudens permissio arceretur à cœnobio in maximum illius damnum, quia suscitantur odia, discordiæ generantur, murmurationes audiuntur, & pax pro cuius conseruatione multa sunt dissimulanda, vt docent SS.PP. expellitur, teste experientia, maximè quia huiusmodi vigiles nequeunt ita secretè institui, vt tandem non detegantur: ergo tale medium inquisitionis tanquam perniciosum à pacifico statu cœnobij est abdicandum. Quintò, & vltim. prob. ex doctrina ipsius Bann. quia, quando dicit, Prælatum posse instituere vigiles in cœnobio, est deductum ex tertia conclusione, in qua tanquam principale intentum statuit posse aliquando superiorem designare vigiles: ergo doctrina Doctoris benè intellecta nihil aliud concludit, quàm continuatam damnare inquisitionem, sed tantùm in aliquo casu esse instituendam, quod nos non negamus.

103. Dices, si huiusmodi inquisitio non esset inserenda in numerosam

numerosam familiam Religiosorum, multa incommoda sequerentur in detrimentum regularis disciplinæ, & sic paulatim omnino infirmaretur, ac debilitaretur, quia in quacumque congregatione plures sunt infirmi, & debiles in virtute, maximè quia superior vbique nequit esse. Resp. disciplinam regularem non esse ita seruandam, vt æstimet superior omnia incommoda euelli posse, quia esset maximus error in regula prudentiæ, & regiminis, vt clarè habetur ex superioribus, sed est tuenda iuxta obligationem notatam in sec. not. Prælatus ipse debet prudenter subditorum vitam inquirere, qui disciplinam solent incommodis labefactare, nam ij satis innotescunt, debet etiam eis præbere aures, qui zelo disciplinæ, & charitatis ducti de incommodis ortis, visis, & non inquisitis monent, qui in familia reformata non desunt, potest adhuc officiales maxima cum prudentia, & circumspectione, ne pax amittatur, interrogare, quia hic non loquimur de incommodis famam subditorum denigrantibus, sed de illis, quæ disciplinæ regulari leuiter aduersantur, nonnulláque alia media à prudentia suppeditata adhibere. Addo, quod, quando infirmi, ac debiles sciunt superiorem propriis oculis euigilare, monasterium parum, aut nihil perturbant, in propriis incommodis modificantur, & maxima cautela in actionibus progrediuntur, vt experientia docet.

Dices, Prælatus tenetur inquirere: ergo tenetur media adhibere proportionata fini correctionis, erunt talia, si non excesserint officium Patris, ac Prælati prudenti zelo ornati, inter alia quippe enumerantur huiusmodi vigiles iuxta dictum Bann. in quart. conclus. asserentis non excedere ius Prælati. Resp. excedere ius prudentiæ, si semper sunt instituendi, eo quod sit nimia vigilantia, quæ mille incommoda tandem parit, non excedere, si aliquando in casu particulari, ideò admittitur tertia conclusio Doctoris, quia in illis casibus non sequuntur incommoda recensita, & si sequuntur in delinquente solùm, & sunt modica, quæ non debent propter bonum delinquentis, & propter bonum commune æstimari, sed delinquenti imputari. 104

DVBIVM XIV.

An Superior possit secretò, seu palam Religiosum priuare voce actiua, seu passiua, non citata & inaudita parte.

105. NOt. prim. quod in omni recto iudicio citatio rei pro pœna imponenda ita videtur esse necessaria, vt si omittatur, amittatur etiam validitas sententiæ, quia ipso iure est nulla, irrita, & nullius roboris vtpotè contra ius naturale, & diuinum, vt decernitur in Clement. Pastoralis, §. Cæterum de re iudicata, & in cap. Deus omnipotens 2. quæst. 1. & ita vniuersi DD. in hanc veritatem conspirant. Vant. de nullitat. & defectu citationis num. 10. Felin. in c. Consuluit. n. 16. de offic. deleg. Gregor. decis. 46. n. 6. Aloys. Ricc. in collect. decis. collect. 1470. Soncin. consil. 87. post n. 19. vers. cupio sextum lib. 3. Clarus in pract. q. 30. Mirand. tom. 2. quæst. 23. art. 2. conclus. 3. imo addunt Nauarr. man. cap. 25. num. 13. & Aretin. in practic. crim. cap. 1. de reis: iudicem manifestè peccare, si ad condemnationem absque rei citatione procedat. Ratio est, quia, cum defensio sit de iure naturali, vt inquiunt DD. ideo citatio prorsus censetur necessaria, vt reus inquisitus suas defensiones proferre possit, quare Deus, qui sciebat peccatum Adæ, primum vocauit eum dicens, vbi es, similiter fecit de Cain, & de villico provt in Euangelio.

106. Secund. not. sit nullum electorem posse excludi ab electione sub prætextu alicuius inhabilitatis, delicti, aut censuræ, etiam causa pendente, nisi fuerit prius per sententiam condemnatus, nam ante sententiam in foro externo pro habili habetur. Hostiens. Ioan. Andr. & Felin. in cap. Minime de accusat. Castellinus de elect. canon Prælat. cap. 5. n. 1. Dum verò tempore celebrandæ electionis interrogante Præside electores, an sciant aliquem ex capitularibus habere aliquem defectum, vel impedimentum, propter quod nequeat esse de corpore capituli, si aliqua inhabilitas opponatur

ponatur alicui, debet, quantum tempus permiserit, fieri inquisitio de ea, & si confessione, vel euidenti probatione veram esse oppositionem inuenerit Præses, statim debet eiici de capitulo talis inhabilis, si sine scandalo fieri potest, quando verò res est dubia, cum in dubiis iuuet possessio, & potius fauendum sit reo, quàm actori, admitti potest, & debet, cum protestatione tamen facta illi, quod scilicet admittitur ad eligendum sic, & in quantum appareat postmodum debuisse eum admitti. Ita Panorm. in cap. Cumena de elect. Silu. summ. tit. elect. 1. quæst. 15. Peirin. de subdito, quæst. 1. cap. 31. §. 6. concl. 2. referens plures alios, idem est dicendum quando inhabilitas est certa, sed est scandalum, inhabilem eiicere de capitulo, admitti enim potest cum simili protestatione, vt volunt relati DD. non tamen sine illa, ne videatur scienter admissus, & sic corruat tota electio. Ita Silu. ibid.

Prima Conclusio.

Firmiter est asserendum Superiorem nullo modo posse voce actiua, & passiua Religiosum ipso inaudito priuare. Quæ veritas præterquam quod sufficienter intelligitur probata ex prim not. (aliàs indefensus condemnaretur, quod est contra omne ius) probatur etiam, quia omnis sententia lata contra inauditum, & non citatum est ipso iure nulla, vt habetur cap. Nos in quemquam 2. quæst. 1. vbi dicitur. *Nos in quemquam sententiam ferre non possumus, nisi aut conuictum, aut spontè confessum.* Et in cap. 1. de causa possessionis, vbi dicit Papa, se contra inauditam partem nihil posse definire. Ita præter DD. cit. sentiunt Rodriq. tom. 2. q. 51. Portella 2 p. casus 6. Sigism. à Bonon. de electione dub. 95. Samuellius de elect. canon. tract. 2. disp. 7 controu. 6. 2 conclus. 5. referens varias decis. Rot. quæ doctrina est tanti roboris, vt si commissio esset Papalis, & in commissione haberetur clausula, ad arbitrium Præsidis priuationem vocis actiuæ, & passiuæ committi, nihilominus talis commissio semper erit explicanda seruato iuris ordine. Ratio est, quia cum citatio partis, & defensio spectent ad ius naturale, quælibet amplissima commissio tale ius tollere nequit. 107.

Secunda Conclusio.

108. Elector capitularis Superioris mandatis contra inauditum, & non citatum obedire non tenetur. Ita Rodriq. vbi supr. quia sunt iniusta, & nemo tenetur cooperari alterius iniustitiæ, & ita habetur in decret.cap inter quatuor de maior.& obed.vbi dicitur, *iuris namque ratio postulat, vt in eorũ praiudiciũ nihil ordinemus, cum neque citati sint, neque conuicti, neque per contumaciam se abstinent*. Imo, licet ea mandarent sub pœna excommunicationis, adhuc præfati electores eis non tenentur, quia, esto sacri canones instruant nos sententiam excomm. seu iustam, seu iniustam esse timendam, nihilominus, cum ipsa sit nulla, minimè obligat, vt resoluunt Gutier.Sanc.Cordub. quos citatos sequitur Rodriq. vbi supr. nec obstat attestatio Superioris dicentis, se hoc facere ex iusta causa, quia, vt benè ait Nauarr. de spol.cleric. §.2.n.78. & lib.3.consil. de Regul. consil. 56. num.2. Superiori etiam non recognoscenti alium Superiorem, dicenti se facere aliquid ex iusta causa, non creditur, nisi constet de illa, si id nequit facere sine causa: nec obstat, quod Præses dicat, se habere commissionem Papalem absque limitatione, quia, vt dixi ex mente Rodriq. cui addo Portella vbi supr. semper intelligenda est seruato iuris ordine, eo quod defensio est de iure naturali: nec obstat dicere, in Religione hanc vigere consuetudinem, vt Prælatus habeat exclusionem liberam, vel potestatem liberam excludendi, quem voluerit, quia, vt rectè dicit Portella vbi supr. potius est corruptela contra ius naturale, quàm ius acquisitum.

109. Dices, nonnulli DD. vt Paulus de Castro in l.admon.107. ff.de iureiur. & l.Lucius de his, qui notantur infam. Bartol. ibid. & Soncin. cons. 37. asserunt, iudicem rationabilibus de causis posse vni testimonio plenam fidem adhibere, præsertim si vir adeò insignis, ac bonæ famæ sit, vt nefas videatur de ipsius dicto dubitari: ergo tantò magis iudex ad suam scientiam certam poterit Religiosum suffragio priuare. Resp. doctrinam DD. esse intelligendam de his, quæ iuri non sunt contraria; de his verò, quæ iure diuino, ac naturali, ac iure humano statuta sunt, iudex secundum illa procedere debet,

debet. Ita sentiunt communiter DD. S. Thom. 2. 2. q. 67. art. 2. vbi Caiet. Bann. Salon. Aragon. imò addit Clarus quæst. 8. verſ. ſed pœnæ, & quæſt. 66. Iudicem non poſſe condemnare reum, niſi delictum ſit legitimè probatum.

DVBIVM XV.

Qua doctrina iudex regularis vti debeat in imponendis priuationibus vocis actiuæ, & paſſiuæ Religioſis delinquentibus.

NOt. prim. quod delicta Regularium ſe habent in duplici differentia, quædam ſunt leuia non lædentia notabiliter propriam conſcientiam, & communiter in Prælatis ſunt ea, quæ committuntur in regiminibus in exceſſu, & receſſu à diſciplina regulari: quædam ſunt grauia, vt ſunt delicta carnis, malæ ſubornationis, percuſſionis, &c. de quibus omnibus imponi poteſt priuatio vocis actiuæ, & paſſiuæ. 110.

Not. ſec. Religioſos per profeſſionem non renuntiare propriæ famæ, quare, eſto non ſint ſui iuris quoad ea, quæ vouerunt, ſunt tamen ſui iuris quoad conſeruationem propriæ famæ, vt benè notat Sayrus lib. 11. cap. 4. num. 5. vnde miror, quomodo iſte Doctor affirmare potuerit cap. 7. n. 15. Prælatum inuito ſubdito infamato remittere poſſe famam, ſi loco citato docuit ſubditum dominum eſſe ſuæ famæ, licèt ergo verum ſit, quod Religioſus honoretur per habitum Religionis aſſumptum, non ideò hoc habet totum à Religione, ſed à perſona, quæ voluntariè eius iugum aſſumpſit, eiúſque aſperitatibus corpus conſecrauit, quare rationi Petri Nauarri à Sayro pro ſua opinione relati, quæ videtur eſſe, quia Prælato conuenit actio, facilè reſpondetur, conuenit quidem ei actio bonorum, quæ per profeſſionem nequeunt poſſidere Religioſi, non verò eorum, vt eſt fama, quibus non renuntiarunt, videantur Leſſius de iuſt. cap. 11. dub. 28. num. 124. 129. lib. 2. & Peirin. tom. 2. de Prælato, quæſt. 2. c. 3.

§. 11. num. 109. Concluditur ergo, quod à Religiosorum domibus prorsus est eliminanda opinio DD. dicentium Prælatum esse dominum famæ subditorum, & quod apud multos alienaretur & ordo correctionis fraternæ, & ordo modi procedendi in delictis, ex quo multa, & infinita incommoda sequerentur sub prætextu boni communis & dominij famæ subditorum.

111. Not. tert. controuerti quæstionem inter DD. an quinque vel sex testes singulares omni exceptione maiores in genere probare queant quempiam esse hæreticum, furem, homicidam, &c. e.g. si agatur de probando Petrum esse furem, satisne sit si per testes singulares de diuersis furtis, licèt in diuersis locis, & diuersis temporibus testimonium habeatur? Affirmatiuè respondent multi DD. apud Philipp. Portium lib. 1. commun. opinion. reg. 34. vers. contrariam opinionem, Francisc. à Pegna in comment. discut. Inquisit. p. 3 ad 9. q. 72. comment. 221. Sayrum lib. 12. cap. 21. num. 16. 17. Farin. de testibus, quæst. 64. num. 112. quæ opinio refellitur à Pegna, Sayro, Farinac. citatis multos alios referentibus, à Petro de Aragon. 2. 2. quæst. 70 art. 2. ab Anton. Gomez tom. 3. variar. de probat. delicti, cap. 12. n. 12. à Iulio Claro lib. 5. sentent. § fin. quæst. 53. num. 18. asserente etiam num. 20. ex multis statutum factum ab Episcopo, quod crimen vsurarum possit probari per testes singulares, non valere, vix enim intelligi potest aliquem esse delinquentem in genere, cum genus quid confusum, incertum, & indeterminatum sit, vnde, quod in genere probatur, nullum certum indiuiduum demonstratur, implicat enim plenè probari Petrum esse furem, absque eo, quod eius aliquod furtum pluribus testimoniis probetur, in specie verò duo contestes requiruntur, in genere ergo singulares plenè probare nequeunt.

Not. quart. quod, quando testes actoris, & rei in spectantibus ad facti substantiam discordes sunt, si sunt æquales numero, & dignitate standũ erit pro reo. Ita S. Th. 2 2. q. 70. art. 2. vbi Salon. Arag. Menoch. lib. 2. cent. 1. de arbitr. iudic. casu 98. Ratio est, quia tũc iura sunt æqualia, & vbi iura sunt æqualia, potior est ratio possidẽtis reg. 11. de reg iur. in 6. reus autem est in possessione vitæ, & famæ, vel bonorum. Amplia,

licet

licet testes actoris essent in aliquo maioris dignitatis, vt potè duo clerici testificantes Titium commisisse furtum duo laici contrarium affirmantes, eo quod tali tempore assignato ab illis testibus clericis in alio loco morabatur, in quo delictum ex sententia aliorum duorum testium non fuit commissum, affirmant Glossa cap. Cleric. dist. 81. Panorm. in cap. ex litteris, num. 1 Decian. ibid. Menoch. vbi supr. casu 98. num. 5. Sayrus lib. 11. cap. 20. num. 3. alios referens reum debere absolui quia iuris præsumptio in dubio stat pro reo.

Prima Conclusio.

Priuatio vocis actiuæ, & passiuæ Religioso ob delicta eius famam denigrãtia nonnisi per duos testes concordes, & contestes imponenda est. Probatur prim. de iure habetur, vt nemo condemnetur nisi de delicto conuicto c. Nos in quempiam 2. quæst. 1. testes singulares non conuincunt, vt ex multis probat Farinac. vbi supr. & Arag. vbi supr. quæst. 70. art. 2. vers. illud autem: ergo: vnde in Concilio Narbonen. C. 23. habentur hæc verba. *Ad nullius verò condemnationem procedatis sine confessione propria, vel probationibus dilucidis, & apertis, satius enim est relinquere facinus impunitum, quàm innocentem damnare.* Secund. si reus per testes singulares secundum opinionem illorum DD. provt in secund. not. pœna ordinaria mulctaretur, cum ei nomina testium, vt mos est apud Regulares ob pacem, & quietem nonnisi in grauissimo delicto publicentur, nec videatur per omnia concedi plenissimus defensionis ordo, & facultas, esto testes sint singularis probitatis, semper timendum esset, ne innocens damnaretur, maximè quia semper erit ignotum iudici, quid possit reus obiicere testibus, per quod eorum dictum repelleret, vel saltem infirmaret: ergo ne innocens, per testes singulares putatus nocens, pœna priuationis vocis actiuæ, & passiuæ damnetur, per duos testes contestes iudex regularis omnem timorem in imponenda pœna repellere à se debet. Tert. si quando testes actoris, & rei sunt pares in numero, & licet illi essent in aliquo maioris dignitatis, quàm isti, 121.

isti, ob possessionem famæ, quam adhuc possidet reus, à iudice est absoluendus: ergo tanto magis absoluendus est reus à pœna ordinaria per testes singulares eius delictum probantes, quia eum non expellunt à famæ possessione, vt dicunt omnes. Quart si inter Regulares opinio illa esset ad praxim reducenda, maioris æstimationis esset fama sæcularium, quàm Religiosorum, quod abhorrent aures, maximè quia tantò crescit fama, quantò perfectior est status, vnde, experientiâ duce, doctrina illa à mentibus iudicum sæcularium est prorsus expulsa: ergo, vt fama Religiosorum tanquam res sacra distinguatur à fama sæcularium, huiusmodi doctrina à Regularium iudiciis est abiicienda Quint. si fama Episcoporum, ac Cardinalium ratione eminentioris gradus, & perfectionis, vt ius petit, & constat ex cap. Præsul. 2. q. 8. non amittitur nisi per multò plures testes, quàm duos, quomodo ergo poterit Religiosorum fama periclitari per testes singulares, cum eorum status eminentior sit, quàm status sæcularium? vnde clarè videtur, quàm male loquuti sint Alderet. de disciplina tuenda lib. 1. c. 3. n. 18. Valent. tom. 3. disp. 5. quæst. 14 part. 2. ad finem tentantes defendere in Religionibus omnia delicta per testes singulares posse probari. Ab eis peto, quare Religiosorum famam ita vilipenditis? quare contenditis, ne iura pro ipsis sint scripta? quare eorum statum ita despicitis? quare vos ipsos ita annihilatis? an quia hoc incumbit ad bonum commune? minime quidem, quia melius fauet Reipublicæ religiosæ conseruatio famæ quàm punitio delictorum per testes singulares, an quia id fit in fauorem animæ? nequaquam, quia potius est in destructionem, eo quod ablata fama à Religioso maiori facilitate in grauiora delicta, experientia teste, prorumpit, an quia non periclitatur innocentia ob testes singulares omni exceptione maiores, in quibus falsitas non præsumitur? minimè, quia magis videtur esse credendum reis religiosis negantibus, quàm aliis affirmantibus, maximè quia sunt in possessione famæ, & nequeunt testibus obiicere ea, quæ fortè essent obiicienda, vt dictum est supr. obiiciatur ergo huiusmodi doctrina à iudicibus Regularium, sed modificata seruetur prout in sequenti conclusione, parcendo eis DD. qui

qui potius loquuti sunt pro rigiditate, quàm pro veritate, nolentibus scire, sicut multi alij faciunt, regimen positum esse in suauitate, & amore, imo esse eius essentiam, vt dicunt DD. quod si consisteret in asperitate, & rigiditate, esset probandum, quod non video exequi nisi per ista verba, ita postulat bonum commune.

Secunda Conclusio.

Pro priuationibus vocis actiuæ, & passiuæ imponendis in delictis leuibus provt in prima acceptione prim. not. nullum videtur inconueniens doctrina de testibus singularibus in genere delictum probantibus vti. Probatur ex Caietan. 2. 2. quæst. 70. art. 2. doctrina, inquit de testibus, qui sunt singulares, vel contestes, regulariter habet locum, vt per testes singulares nullus damnetur, quia tamen multi singulares testes in factis iterabilibus violentam suspicionem inducunt, vt si vnus vidit aliquem committere vnum furtum, & alius videt eumdem delinquentem committere aliud furtum, & sint testes omni exceptione maiores, inter Religiosos, quando, quis existimatur aliàs tali vitio inuolutus, aut numerus multus talium testium concurrat, si arctatus non confitetur, inueniri videtur quandoque subsequuta condemnatio, multorum Patrum consilio fulta, & licet hoc non sit secundum iuris rigorem, vbi tamen absque tormentis proceditur, non tam ad puniendum, quàm ad salutem animæ, & regularis obseruantiæ fauorem, tolerabile videtur, vt hæc probabilitas sufficiat ad certitudinem inter eos, qui mortui sunt mundo: quam doctrinam sequuntur Sotus lib. 5. de iustit. quæst. 3. art. 3. ad prim. Salon 2. 2. q. 70. controu. 1. concl. 3 art. 2. Bannes 2. 2. quæst. 70. art. 2. Sayrus lib. 12. cap. 21. num. 19. cum limitatione tamen iuxta doctrinam in hac conclusione traditam vt videre est præsertim apud Sayrum, & Salon. imo iste vltimus author inuehitur contra Caietanum, quia nimis rigidè loquitur, adhærent etiam opinioni sic explicatæ Clarus quæst. 53. Peirin. in suo formulario lit. T. cap. 3. num. 3. Thom. à IESV de Regul. visit. tract. 3. cap. 7. num. 10. Rationes videntur esse, tum quia huiusmodi pœna datur in fauorem animæ, tum quia impo- 113.

nitur in fauorem disciplinæ regularis, quæ difficile absque aliquo rigore conseruatur, sed labefactatur, tum quia minori strepitu, & figura iudicij inter Regulares proceditur, tum quia in his delictis probandis, quibus infamia non est annexa, non desideratur, aut exigitur tam exacta probatio iudicialis, tum quia maiori facilitate capita factionum partes, & diuisionem nutrientia exterminantur, in hoc præsertim insistere debet Generalis, quia, vt benè dicit Chrysostom. homil. 11. ad Ephes. *Nihil Ecclesiam æquè potest diuidere, vt ambitio, & amor imperij, & gerendi magistratus.*

114. Dices, priuatio vocis actiuæ, & passiuæ inter Regulares grauis pœna putatur: non debet ergo imponi nisi ob delictum plenè probatum, & graue. Respond. est pœna grauis, ita vt secum afferat infamiam, vt est carcer, & similia, nequaquam: est grauis inter alias pœnas imponendas delinquentibus sine strepitu iudicij, admittitur, & ideo non est imponenda per singularem testem, sed per plures, & non pro quacunque re leui, sed graui, non tamen famam denigrante.

DVBIVM XVI.

An vtilius sit Prouinciæ, seu Religioni, Superiorem potius partem benignitatis, & clementiæ, quam rigiditatis sequi.

115. NOt. prim. quod Prælatus duobus modis respici potest. Prim. in se ipso, id est, secundum naturam, & qualitates naturales. Secund. in ordine ad alia, id est, vel in ordine ad Religionis fundamenta per quæ constituitur, & conseruatur, & videntur esse tria vota essentialia, addi etiam possunt constitutiones tribus votis tanquam sepes inseruientes, ac consuetudines tot laboribus, & sudoribus à sanctis senibus introductæ, & per longissimam annorum seriem maxima cum laude ad praxim redactæ, vel in ordine ad Religiosos illis largiendo commoda, quæ ex necessitate debeatur,

bentur, & etiam secundum propriam satisfactionem, vel in ordine ad delicta, diabolica manu per Religionis campum seminata, vel tandem in ordine ad petitiones, ac intercessiones à Principibus factas, necnon & Prælatis, aliisque sæcularibus in ipsorum fauorem, vel aliquorum eiusdem Religionis hominum.

Not. secund. quod Nazianz. in apol. ait. *Reuera mihi videtur ars artium, & disciplina disciplinarum hominem regere, qui est inter omnes animantes maximè & moribus varius, & voluntate diuersus.* Vnde lux, quæ, securum pedem absque periculo in præceps ruendi figere ostendit, est amor iuxta sententiam Mirandæ tom. 2. quæst. 23. art. 22. conclus. 3. imo Homobonus tract. 7. de 4. præcept. decal. cap. 16. quæst. 78. ex consensu omnium DD. dicit bonam gubenationem tam ex parte Superioris, quàm subditi positam esse potius in amore, quam in seueritate, & timore; & ita Arn. Ferren. lib. 3. aiebat. *Rerum omnium nihil commodius est quicquam ad principatum tuendum, ac conseruandum quàm ab his, quibus imperamus, amari potius, quàm metui: rectè enim prudentissimis hominibus dictum, malum esse custodem diuturnitatis metum, contraque beneuolentiam fidelem, vel ad perpetuitatem.* 116.

Prima Conclusio.

In Prælatis, seu iudicibus Regularium multum expediens est, vt lenitas misericordiæ cum seueritate iustitiæ misceatur. Ita Red. de maiest. Princip. verb. seuerum num. 7. Menoch. instit. pol. lib. 2. cap. 12. §. 3. Bellarm. de Princip. Christiano lib. 1. cap 10. Rodriq. tom. 3. quæst. 34. art. 7. cum suo compendio res. 114. num 7. Miranda tom. 2. quæst. 5. art. 3. Peirin. tom. 2. quæst. 2. cap. 3. §. 15. num. 141. Suadetur primò ex Script. Eccl. 7. *Noli esse iustus multum, neque plus sapias, quàm necesse est*, id est iudex non potest separare misericordiam à iustitia. Ita Rodriq vbi supr. ex Iob. 29 habetur. *Cum sederem quasi Rex circunstante exercitu, eram tamen mærentium consolator*: ad quem locum S. Gregor. *Disciplina, vel misericordia multum destruitur, si vna sine altera minuatur.* Ex Concil. Trident. sess. 13. de reform. cap. 1 *Sin autem*, ait, *ob de-* 117.

licti grauitatem virga opus fuerit, tunc cum mansuetudine rigor, cum misericordia iudicium, cũ lenitate seueritas adhibẽda est, &c. ex Sacr. can. cap. Ponderet dist. 50. c. Omnis, & c. Vera dist. 45. Sec. probatur ex S. Aug. lib. 5. hom. 4. *Benignitas, & facilitas sine disciplina mater est vitiorum, disciplina sine bonitate tristis quædam amaritudo viuendi.* Tert. ex ratione: munus Prælatorum est in pace congregationem seruare: sed huiusmodi bonum habetur ex tristitia simul cum misericordia, teste Scriptura iuxta explicationem Mirandæ vbi supr. *Misericordia, & veritas obuiauerunt sibi, iustitia, & pax osculata sunt.* ergo vtraque virtus in Prælatorum regimine nitere debet.

Secunda Conclusio.

318. Prælatus, seu Iudex, vt plurimum inclinare debet in misericordiam, & pietatem, non in iustitiam, & seueritatem. Prob. ex S. August. serm. ad fratres in Eremo 26. tom. 10. *Melius est, vt redarguamur de misericordia, quàm de crudelitate in die nouissimo, superexaltat enim misericordia iudicium.* Ex D. Bonau. de sex alis Seraph. cap. 7. *Ad benignitatis partem plus declinet, per quam reddatur subditis magis amabilis, & ob quam libentius ei obtemperent, & audacius ad eum recurrant in necessitatibus, & alacrius eum imitentur.* Ex ratione: exordium totius boni regiminis, & rectæ gubernationis est amor, vt ait Miranda vbi supr. sed huiusmodi amor reconciliatur misericordia, & beneuolentia, vt affirmat Bonauent. ergo Prælatus propensior debet esse in partem benignitatis. Hinc est, quod Guilielmus Parisiensis in suo tract. de moribus, cap. de zelo, inquit. *Quoniam parcere, & punire contraria sunt, erit disciplina eadem, & eadem virtus, quare qui nescit parcere, nescit & punire, & sicut eius non est parcere, sic nec punire, quare non ministri Dei sunt, qui punire solummodo, & norunt, & volunt, falsò ergo zelatores nominantur quidam, quorum totum studium, & officium est punire, qui non deberent esse nisi in inferno vt essent adiutores ministris tormentorum, vbi nemo est, qui de manu torquentium quempiam eripiat, aut qui eis resistat.* Hinc est, quod Rodriq. vbi supr. audet affirmare electores teneri maximam curam, diligentiámque adhibere, vt illi, quos

quos ad Prælaturæ munera cupiunt promouere sint à natura benigni, & mansueti, vt eorum benignitate, ac mansuetudine à rigore iustitiæ, quando opus fuerit, deflectant, ad intentionem benigni legislatoris recurrendo. Hinc est, quod Mirand. tom. 2. quæst. 16. art. 9. ait, Prouincialem, quantùm tuta conscientia fieri poterit, subditos consolari debere, præbendo illis congruam habitationem, suisque necessitatibus conuenientem, magnisque festiuitatibus concedendo suos casus, vt plenariè possint absolui sua authoritate. Hinc est, quod Hieron. Rodriq. vbi supr. inquit, Prælatos in paruis, & vulgaribus culpis esse debere procliuiores in partem misericordiæ, & pietatis, in peccatis dubiis, ait Mirand. vbi supr. quæ non possunt satis, ac benè probari, partem meliorem, & benignitatem semper amplecti debere secundum sententiam D. Thom. & etiam in leuibus culpis, vt ait Rodriq. vbi supr. art. 9. cum aliquibus dissimulatione vti, de quorum emendatione, & correctione spes certa moraliter habetur: nec huic doctrinæ obstare debet illud vulgare dictum, multum interesse Reipublicæ, ne delicta maneant impunita, quia in his exceptionem patitur, cum aliquibus enim magis operatur oleum misericordiæ, quàm rigor iustitiæ, non enim parua pœna, dolor, & verecundia peccatorum à Sacr. canon. reputatur. Hinc est, quod Miranda vbi supr. ait in gratiis ab illis, qui sunt in dignitate, seu Ecclesiastica eminentia constituti, postulatis, modò sint licitæ, & honestæ, Prælatos se gerere debere maxima humanitate, & liberalitate, aliàs periculum est in eorum odia incidendi, vel saltem dissoluendi, aut minuendi amicitias in damnum Religionis. Fateor hoc negotium maxima indigere prudentia, quia si omnino gratiæ negantur, mala enarrata insurgunt, maximè si huiusmodi intercessiones ad instantiam subditorum fuerunt interpositæ, quia hi non ita spiritu, & mortificatione præditi, manifestare ea solent, quæ celare deberent, & Religio moderari studeret: si magna liberalitate concedantur, eneruatur disciplina religiosa cum non paruo Religionis dispendio; quid ergo faciendum in tam arduo negotio? in gratiis parui momenti maxima vtatur liberalitate Prælatus, vt possit in grauioribus intercessioni ob-

ſtare, adducendo incommoda, & inconuenientia, quæ poſſunt exoriri, ſi gratiæ concedantur: verum tamen eſt ponendam eſſe differentiam inter interceſſores: ſi ſunt magni benefactores, vel ab eis multum pendet Religio, bonum publicum poſtulat, vt petitionibus annuant Prælati, aliàs in mille incommoda Religio incidet, duce experientia: ſi non ſunt tales, menſura prudentiæ iuxta perſonarum qualitatẽ, ac neceſſitates expoſitas eorum petitiones regi debent.

Tertia Concluſio.

119. Licèt præcedens concluſio ſit vera, in nonnullis tamen caſibus magis expedit vti ſeueritate, & iuſtitia, quàm miſericordia. Prob. ex Prælatorum munere, cuius eſt ſemper promouere bonum commune, maiorémque Eccleſiæ vtilitatem, vt docet Rodriq. tom. 3. quæſt. 34. art. 5. Sed in nonnullis caſibus magis conſulunt vtilitati Eccleſiæ Prælati, & magis promouent bonum commune adhibendo rigorem iuſtitiæ, quàm oleum miſericordiæ: ergo: minor probatur ex eo, quod DD dicunt: ſi eſſentialis obſeruantia Religionis periclitatur maxima tenentur ſuperiores vti ſeueritate, ſi opus erit ad hoc, vt Religio non labefactetur, & incolumis ſeruetur, quia, vt aiunt multi DD. quos citatos ſequitur Rodriq. vbi ſupr. tenetur Prælatus pro obſeruantia Religionis vitam in periculis, ſi opus erit, conſtituere; ſi ob culpam leuem ſubditorum grauiter damnificatur regularis obſeruantia, tenetur Prælatus ſiniſtram iuſtitiæ adhibere pro remedio, vt illa culpa à Religionis corpore abſcindatur, quia docent Mirand. de ordin. iudic. tom. 1. quæſt. 10. art. 1. concl. 5. Tanner. 2. 2. diſp. 2. quæſt. 5. dub. 4. num. 76. Villalob. in ſumm. tom. 2. tract. 4. diffic. 2. num. 5. Prælatum ſub mortali teneri peccata venialia corripere, ſi aliter faciendo regularis obſeruantia minuatur, eo quod eius munus ſit toto conatu diligentiam adhibere ad obſeruantiam conſeruandam, vt eius ſplendor magis, ac magis eluceſcat, item ſi peccatum eſſet de grauioribus, & enormibus, præſertim, ſi eius notitia eſſet apud ſæculares, multo rigore contra delinquentem eſt procedendum. Ita Leſſ. de iuſt.

lib. 4.

lib 4.cap.4.num.41.Peirin.de Prælato, quæst.2.cap.3.n.227. Rodriq. tom.3. quæst.34. art.7. cum suo compendio resol. cap. 14 num.7. item si peccatum committitur à persona in dignitate constituta, quia ab inferioribus trahitur in exemplum cap.Præcipuè, caus.11. quæst.7. vbi Barbos. in collect. multa dicit referens multos DD.item si subditi sunt maligni, & refractarij, qui aliter in officio contineri non possunt; si delictum videtur esse non ex fragilitate, sed ex pura malitia. Less. vbi supr.item si subditi sunt iuuenes, nimia enim licentia in iuuenili ætate concessa solet semper afferre maximum damnum Religioni. Rodriq. cum suo compendio vbi supr.denique seueritate vtendum, quando id magis iudicatur expediens, vel ad emendationem delinquentis, vel ad publicam disciplinam sanciendam, hic est punitionis finis, ac proinde ab eo mensura vindictæ est desumenda. Ita Less.vbi supr.

DVBIVM XVII.

An in inquisitione generali iudex regularis monere teneatur subditos, ne occultum delinquentem propalent, maximè cum imponitur obedientiale præceptum.

NOt.prim.quod sicut in generali inquisitione non est necesse, vt aliqua infamia præcesserit, vt iudex suum inquirendi munus exerceat, vt communiter docent Molina tom.4 tract.3. disput.4.quæst.14.punct.1. Sot.5 de iust.q.6. art 2 concl.6.Reginald.lib.25.num.647. Less. de iust.lib.2. cap.29.dub.13.Bonac.in 8.decal.præcept. disp.10. quæst.2. part 5.num.7. & alij,quia huiusmodi inquisitio censenda est prorsus necessaria ad purgandam Rempublicam à delinquentibus, & à peccatis, tum quia nulli fit iniuria, cum de speciali persona non fiat inquisitio, tum quia bono publico vtilissimum est, vt peccatores sint puniti ad aliorum terro- 120.

rem,

rem, & exemplum, ita subditus in eadem inquisitione etiam interrogatus sub iuramento non tenetur manifestare delinquentem, quando non laborat infamia, tum quia iudex nequit interrogare de tali persona: ergo neque subditus tenetur respondere illam personam manifestando; tum quia peccatum adhuc est occultum, & potestas iudicis non se extendit ad elicienda occulta, aliàs maxima in Republica sequerentur incommoda. Ita D. Thom. 2.2. quæst. 33. art. 7. ad 5. ibi Caietan. Sotus de tegend. secreto memb. 2. quæst. 6. Nauarr. cap. inter verba conclus. 6. num. 21. & in rubricis de iudiciis, n. 87. Less. vbi supr. num. 109. & Suarez 4. de Relig. lib. 10. cap. 11. num. 7. duo tamen sunt excipienda secundum D. Thom. vbi supr. & alios. Prim. quando delictum vergit in damnum communitatis, vt est hæresis, proditio ciuitatis, & alia similia. Secund. quando est in damnum tertij. Videatur Sanch opusc. 2. lib. 6. c. 3. dub. 19.

121. Not. secund. extare duas opiniones, an quando notorium est crimen e.g. furtum, seu homicidium, & ignoratur author, possit iudex inquirere, quis illud perpetrauerit, & habetur pro accusatore euidentia criminis, non descendendo ad personam particularem. Prim. est negatiua, quæ videtur esse Soti de secret. memb. 2. quæst. 6. dub. 4. & lib. 5. de iustit. quæst. 6. art. 2. Caiet. 2. 2. quæst. 69. art. 2. Silu. tit. correct. quæst. 8. Armill. tit. accusatio, num. 28. Secund. affirmatiua, & defenditur à Claro lib. 5 quæst. 6. num. 1. Nauarr. man. cap. 18. num. 38. Cordub. in summ. casuum vulgari sermone, quæst. 64. S. Anton. part. 2. tit. 9. §. 2. Tabien. titul. inquisitor, quæst. 7. & 8. Mol. tom. 3. tract. 3. disp. 47. num. 2. Salon. 2. 2. quæst. 69. art. 2. controuers. 7. Aragon. ibid. quæ videtur probabilior, & tenenda, tum quia cap. euidentia de accusatoribus, & cap. Manifesta, apertè dicitur, quod euidentia criminis non indiget accusatore, tum quia multa, & ferè omnia delicta manerent impunita contra bonum publicum, tum quia est praxis omnium iudicum tam secularium, quàm Ecclesiasticorum, quæ non est condemnanda, eo quod nulli fiat iniuria, verum si quis optat videre rationes contrariorum, consulat Salon. & simul responsiones videbit.

Prima Conclusio.

In visitationibus generalibus Prælatus regularis sub labe 122
peccati mortalis tenetur instruere subditos, se nolle scire delicta occulta, quando adeo est occulta persona, vt nulla infamia laboret, & quod subditi nequeant delinquentem propalare Prælato tanquam iudici. Ita Nauarr. corollar. 47. num. 179. c. inter verba, & tom. 3. in rubricis de iudic. n. 88. qui ait, se fuisse protestatum in visitatione duorum monasteriorum, quæ visitauit ex commissione sibi facta Suar. 4. de Relig. lib. 10. cap. 12. num. 7. Portell. in resp. aliquorum casuum cas. 20. num. 3. p. prim. Thom. à IESV de iustit. regul. tract. 1. cap. 1. num. 5. probat Nauarr. ex eo, quod iste modus interrogationis absque monitione est contra ius in c. Qualiter, & quando de accusat. vbi Innoc. III proponit formam seruandi in huiusmodi visitationibus, vt iurent subditi, quod super his, quæ vel sciunt, vel credunt in sua Ecclesia esse reformandum tam in capite, quàm in membris, exceptis occultis criminibus, meram, & plenam dicant inquisitori veritatem. Secund. probatur, ad officium Prælati, præsertim regularis non solùm spectat delicta punire, sed illa etiam præcauere, & subditos instruere: sed, si non admoneret subditos non posse crimina occulta reuelare, deficeret à suo munere, & officio in re graui: ergo.

Limitatur doctrina dupliciter à Suarez vbi supr. Prim. 123.
quando subditi sunt indocti, & non satis prudentes, & subditi sunt coacti ad respondendum, cautio à Prælatis est adhibenda. Secund. licet sint indocti, & non coarctentur ad statim respondendum, vt frequenter fieri solet in his visitationibus generalibus, quibus datur locus, vt etiam ignorantes possint consulere doctos ad prudenter respondendum, cautio, inquit Suarez, tunc absque peccato prætermitti potest. Prima limitatio, seu confirmatio conclusionis videtur optima, secunda non debet admitti, eo quod multi rudiores sunt, qui accepto iuramento absque vllo scrupulo errandi, vt experientia docet, existimant omnia Superiori esse aperienda, & ita de facto crimina occulta propalant, & ideo limitatio Salonij 2. 2. quæst. 69. art. 2. controu. 5 mihi

placet, & est admittenda: quando, inquit, inquisitio generalis fit in loco, vbi sunt subditi periti, vel valent ingenio, vel habent frequenter Confessarios, & Doctores, quos consulunt, non tenentur id exprimere, sed subintelligitur: quando verò fit in loco, cuius subditi sunt simplices, & rustici, raróque consulunt Confessarios, & Doctores, à quibus facilè admoneantur, tenentur Superiores illud exprimere.

§24. Dices, iudex vtitur iure suo interrogando, & admonendo daret suspicionem, quod faueret criminosis: ergo cautio non est adhibenda. Ita Less. de iust. lib. 2. cap. 29. dub. 14. num 155. Filliuc. tract. 30. cap. 6. quæst. 9. num. 188. Bonac. vbi supr. Resp. apud iudices sæculares huiusmodi opinio non est spernenda, præsertim ob secundam rationem, quia facilè homines haberent pro suspecto iudicem, quod criminosis faueret, sed in Religionibus omnino non est ad praxim reducenda, eo quod, licèt Prælatus potestatem habeat iure suo vtendi, habet quoque officium, vt ius naturæ à subditis obseruetur, quod non fieret, si rudiores, & indocti non essent instructi, vt peccata occulta non manifestentur, aliàs in maximum boni communis detrimentum cederet, vt notat Bann. in præcedenti quæsito, ne lædatur subditorum fama, vt probat Peirin. de Prælato, quæst. 2 c. 3. num 107. vt doceat, & instruat subditos, vt communiter volunt DD. vnde illa obligatio vtendi iure suo, non æquiualet aliis muneribus, vt per se patet, nec secunda ratio vllam habere potest vim in Religionibus, quia suspicio illa facilè amouetur à subditis, quia non ignorant se esse instruendos à Prælatis, & firmiter credunt, cautionem eos adhibere, vt muneri, officióque Prælati satisfaciant.

Dices, licitum est subditis manifestare peccata quantumcumque occulta Prælato tanquam Patri: ergo Prælatus potest præcipere absque vlla cautione. Resp. concesso antecedente iuxta ea, quæ dicta sunt in specialibus dubiis, negatur consequentia quia in visitatione generali intenditur criminum punitio. Ita Suarez vbi supr. n. 8.

Secunda

Secunda Conclusio.

In visitatione mixta, quando delictum est notorium, vt homicidium, furtum, &c. & author ignoratur, Prælatus regularis non tenetur subditos admonere, vt cauti sint, &c. Suad. prim. quia iudex ob notorium crimen habet ius interrogandi subditos, quis delictum commiserit, vt dictum est in sec. not. ergo subditus tenetur suum testimonium ferre: ergo frustra illa cautio. Sec. ideò instruuntur subditi à Superiore, vt fama proximi seruetur: sed in casu prædicto non tenentur famam conseruare, eo quod notorietas loco accusatoris habeatur: ergo non est monitio adhibenda, videatur Azorius p. 3. lib. 13. cap. 16. 4. difficult. à quo desumpta est hæc doctrina, & etiam Sanch. 2. opusc. loquens de temporis spatio, quo durant edicta superioris cum vi obligandi ad denuntiandum, cuius doctrina facilè potest applicari ad præceptum obedientiale Prælati regularis. 125

DVBIVM XVIII.

An Religione iam fundata, ac benè radicata liceat Prælatis noua monasteria extruere, ac ædificare.

NOt. prim. quod sicut expedientissimum fuit Ecclesiam Dei Religione ornatam esse, ita, vt probat S. Thom. 2. 2. quæst. 188. art. 1. & Mirand. tom. 1. quæst. 2. art. 1. plurimis Religionibus fulgere. Ratio satis clara apparet, quia cum Religiosus status non sit aliud, quàm quædam perfectionis via, schola, ac disciplina, qua ad perfectionem charitatis, tanquam ad finem earum peruenitur, seu perueniri potest, & cum plures sint actus, & opera charitatis, quibus diuersimodè Religiosi se possunt occupare, & exercere, ideò pluralitas Religionum in Ecclesia Dei conuenientissima censenda est, maximè quia cum naturæ hominum sint diuersæ, & diuersa appetant, vnus solitudinem, alter homi- 126

num frequentiam, alter oratione gaudeat, & alter lectione, &c. Omnipotens Deus voluit varia Religionum genera instituere, & erigere, vt vnusquisque ad perfectionem charitatis suauiter secundum propriam inclinationem, & naturam tendere posset. Et quamuis charitas finis omnium Religionum, vt ait S.Thom. 2.2.quæst.2. & 44. per plures articulos, sit vna virtus, & vnicus habitus, duos tamen habet actus, quorum altero Deum, altero verò proximum respicit, ita Religiones vita contemplatiua semper Deo adhærere debent, vitáque actiua semper prædicatione, confessione aliisque exercitiis salutem hominum procurare.

127. Pro sec.not. sit illa doctrina D.Bonau. in opusc. sup. reg. S.Franc. quæst. 19. superius allata, in qua quæritur, vnde oriatur, quod Religiones ab illo primo feruore deficiant, in qua fuerunt genitæ ab institutore, eiúsque sequacibus, & per longam annorum seriem nutritæ, & priusquam rationes adducat, tradit hoc principium verissimum. *Omne, quod non habet esse à se, deficiendo decidit in non esse, nisi sustentetur ab eo, qui dat ei esse. sic omnis ordo, sic omnis homo.* Vnde triplex status Religionis assignari debet Primus augmentationis. Secundus diminutionis. Tertius, in quo nec augmentatio videtur, nec diminutio perspicitur. Exempla elucescunt in plantis, animalibus, & hominibus, quæ per aliquod tempus augmentantur, deficiunt tandem ab augmentatione sine deperditione acquisiti, demum incipiunt deficere, & ad occasum tendere, sic in Religionibus in suo profectu spirituali per annos, & annos maximè nitet augmentatio, quæ tandem sistit per annorum seriem, tandem ille aureus status ad occasum perditionis vertere incipit, vndenam huiusmodi calamitas sanguineis lachrymis deploranda? Ex variis causis ait Bonau. Prima ex multitudine intrantium, quia multi non possunt tam facilè flecti, sicut pauci, quare S.Francisc. solebat dicere, vt refert Corduba circa Regulam in introductione. Vtinam fratres mei essent adeò pauci, vt quando homines viderent illos, mirarentur. Sec. quia subtrahuntur, qui primò ordinem instituerunt & illum in sua perfectione magno vigore, & labore sustinuerunt, quare non possunt iuniores ardua rigoris exempla recipere, nec

nec excellentissimos virtutum actus imitari, & sic fiunt remissi, & intus, & foris. Tert. quia paulatim malæ consuetudines per ordinem serpunt, quæ statim ab aliis trahuntur in exemplum, aliæ assignantur causæ à Seraph. Doctore, apud ipsum eas consulite.

Prima Conclusio.

Necessarium est, dum Religiones sunt in primo augmentationis statu, eas ædificiis ampliare, quando verò amplius non proficiunt, sed quiescunt in perfectione acquisita, ita vt secundum statum attingant, lento pede & matura consideratione cœnobia sunt erigenda. Duas habet partes conclusio, quarum prima sic suadetur: Religiones, seu Religionum status ad charitatem, & charitatis perfectionem ordinantur, charitas verò duos habet actus, per primum vnitur Deo, per secundum vnitur proximis eorum salutem variis modis anhelando: sed si non multiplicarentur monasteria, nec Religiosi multiplicarentur contra finem omnium Religionum, quia minueretur cultus diuinus. Mundique salus non procuraretur, imo negligeretur: ergo necessarium est in primo statu Religiones ædificiis ampliare. Secund. si monasteria nequeunt extrui, maximè quia id videtur esse in detrimentum Religionis, & nemo tenetur cum sui damnatione aliorum salutem procurare: sed multiplicatio cœnobiorum tempore augmentationis non est in Religionis detrimentum, imò in maximum beneficium, eo quod amplietur cultus diuinus, finisque Religionis magis extendatur: ergo necessarium est moderatis ædificiis eas per ciuitates, aliáque loca extendere. Tert. munus Prælatorum est Religiones ornare optimis Religiosis, qui suis virtutibus magis, ac magis eas exaltent, & ad sydera sanctitatis extollant: sed hoc nequit fieri nisi mediantibus ædificiis: ergo. Secunda pars suadetur ex eo, quod, quando res videtur esse in statu, vt limites ad maiorem perfectionem extendere nequeat, prudentia petit, ne quamprimum labatur ad statum perditionis, vt adhibeat[illegible]ima cautela, aliàs ad 128.

occasum quam primum tenderent Religiones monasteriorum multiplicatione.

Secunda Conclusio.

129. Quando Religiones sunt in tertio statu, & ad occasum relaxationis reuoluuntur frigescente charitate, aliisque virtutibus decedentibus, Prælati tuta conscientia nequeunt ædificia erigere. Prob. cooperari ruinæ alterius est peccatum, vt aiunt omnes DD. sed ampliare Religiones monasteriis in huiusmodi statu, est eas ampliare religiosis hominibus, quia propter homines extruuntur, ex quo sequitur cooperatio ruinæ Religionum, eo quod vna ex rationibus, ob quas Religiosorum familiæ deficiant, ait Bonauentura, est hominum multiplicatio: ergo id tuta conscientia nequit fieri. Secund. munus Prælatorum est, quantùm fieri potest nitorem deperditum Religionibus restituere, disciplinam regularem restaurare, virtutésque exemplo, opere, prædicatione augere, & superseminare, si deperdantur, quod munus per erectiones monasteriorum, & consequenter per numerum hominum ad habitum receptorum fit impossibile ob rationem D. Bonau. aliámque Cordubæ in reg. S. Franc. cap. 1. quæst. 1. in fine asserentis, quod nouitij recepti quotidie à perfectione decidunt, & fiunt quotidie peiores, & posteriores prioribus: ergo Prælati cum detrimento animarum suarum deficiunt à suo munere, cum monasteria in tali statu multiplicant. Tert. si Prælati sanctitatem deperditam Religionibus restituere nequeunt, saltem obstare tenentur, ne quamprimum annihilationis totalis profundum attingant: sed hoc munus multiplicando conuentus nequeunt Prælati adimplere, imò accelerant vltimum exitium ob rationes iam dictas: ergo absque labe peccati non possunt cœnobia erigere, maximè quando id fit in pagulis, in quibus grassatur in octauo gradu paupertas, & coloni die, ac nocte laborantes vix fami satisfacere possunt; vnde Religiosi coguntur vndique cursitare, & potius continui cursores, quàm eleemosynarum quæstores sunt nuncupandi, & quod peius videtur, graues fiunt benefactoribus, & viles aliis hominibus.

bus. Hinc est, quod S Bonauent.tom.1.opusc.epist.ad Prouinciales sui ordinis, pag.487. ait: *Frequentia discursus, & importunitas quæstus, viles nos efficiunt, & graues*, & in expos. reg.S.Francisci,quæst.6. inquit. *Quando nimis homines vrgemus ad dandum, perdunt deuotionem prius ad nos habitam, ita vt nec de prædicatione, neque de exemplis, nec de aliis, quæ facimus ædificentur, vnde cum vident nos accedere, terrentur, & timent, quod aliquid velimus ab eis expetere, quod graue sit eis dare, & erubescunt negare, & si dederint non libenter, minus merentur, & sic rebus ac deuotionibus priuantur.*

Dicent Prælati, se hoc facere ad ampliandam Religionem, ad quod ex officio tenentur, & vt transeuntibus fratribus hospitium sit in qualibet ciuitate, & pago, & vt proximi orationibus, prædicationibus, confessionibus, aliisque exercitiis adiuuentur. Resp.ad prim.patet solutio ex conclusionibus. Ad secundum melius est pernoctari per vnam noctem in caupona, seu in alia deuotorum domo, quàm monasteria extruere in Religionum damnum. Limita, nisi in aliquo loco multorum scandalorum occasio sit, tunc enim esset minus malum eligendum. Ad tertium charitas non admittit in hoc casu proximos adiuuare cum propriæ salutis dispendio. 130.

Aduertendum tamen est, quod, quando loquuti sumus de tertio statu, non ita sumus loquuti, vt iam Religio à fundamentis sit quassata, vtpote in paupertate, castitate, obedientia, cæterisque bonis Religionis, sed de via proxima ad istud exitium, in qua charitas frigescit, paupertas languescit, cæteræque virtutes deperduntur ob multitudinem Religiosorum in spiritu infirmorum.

DVBIVM

DVBIVM XIX.

An sententia prolata in definitorio à maiori parte sit à minori, quæ votis suis in eam non consentit, subscribenda.

131. NOt. prim. aliud esse dubium, aliud opinionem, aliud sententiam, seu iudicium animi certum, dubium est, cum mens in neutram partem contradictionis inclinat ob æquales rationes pro vtraque, opinio est assensus in vnam partem cum formidine saltem virtuali de opposita sententia, iudicium verò est assensus certus, & indubitatus excludens formidinem alicuius partis, vel propter euidentiam obiecti, vel propter contestantis authoritatē, porrò dubium diuiditur in speculatiuum, & in practicum. Ita Laym. tract. 1. lib. 1. cap. 5. ille verò, qui dubium habet speculatiuum, debet in praxi formare iudicium simile speculatiuo, nisi aliqua ratio suadeat in praxi aliud esse iudicandum, ratio verò faciendi contra dubium speculatiuum est possessio, quæ est titulus communis non solùm in materia iustitiæ, sed etiam aliarum virtutum posita sufficienti diligentia ad veritatem assequendam iuxta regulam iuris, quod in dubiis melior est conditio possidentis. Basseus cap. in summ. titul. dubium n. 1. soluens multos casus.

132. Not. secund. an iudex tuta conscientia suam ferre possit sententiam secundum minus probabilem opinionem, breuiter est respondendum supposita distinctione opinionum, quæ versari possunt, vel ex parte iuris, nimirum cum textus seu statuta, quæ decidere debent litem, aliter ab aliquibus DD. & aliter, ab aliis exponuntur: vel ex parte facti, nimirum cum ex parte rei, & actoris testimoniis, aliisque necessariis eorum factum probatur, si ex parte iuris sunt opiniones æquè probabiles, Laym. vbi supr. §. 3. & Bann. 2. 2. quæst. 63. art. 4 circa solutionem ad 2. inquiunt, iudicem iudicare non posse iuxta opinionem, quam maluerit, sed teneri, vel litigantes componere, vel diuidere inter ipsos, vel

ad

ad Superiorem iudicem causam abrogandam esse, vel arbitros partium consensu statuendos, imo compositionem esse imperandam in tali casu nimiis ambagibus irretito, sicut notauit Abbas in cap. vlt. not. 4. de maior. & obed. quare non rectè senserunt Sanchez lib. 1. summ. cap. 9. num. 45. Sayr. lib 1. cap. 11. num. 4. Valent. 2. 2. disp. 5. quæst. 7. tract. 4. dub. 2. Basseus vbi supr. tit. conscientia num. 16. asserentes posse iudicem pro amico ferre sententiam, quis enim non videat ab æquitate alienum, si duo æquale ius habeant, iudicem, quem oportet esse iuris interpretem, iustitiæque ministrum, vni eorum totum adiudicare? vnde reg. iuris est 12. num. 6. In iudiciis non est acceptio personarum; & ideo fundamentum contrariæ sententiæ scilicet, quod iudex ex debito iustitiæ distributiuæ, & officij non magis vni, quàm alteri bonum fauorabilis iudicij debet, corruit, quia etiam in arbitrariis iustitia distributiua locum habet, vt dixi in prim. dub. p. part. Si verò altera opinionum est probabilior contra Aragon. 2. 2. q. 63. art 4. ad penult. Salon. 2. 2. quæst. 63. controuers. 2. conclus. 4. & Salas 1. 2. quæst. 21. tractat. 8. decis. vn c. sect. 72. num. 118. dicendum est, non posse iudicem secundum minus probabilem sententiam statuere, tum quia videretur acceptor personarum, tum quia ius suum cuique debet tribuere secundum merita causæ, quæ magis videtur esse apud eum, qui pro se habet opinionem probabiliorem ita Sanchez vbi supr. num. 47. citans pro hac sententia Sotum, Valent. Bann. Ledesm & Vasquez limita cum Vasq. 1. 2. quæst. 19. art. 6. disput. 64. cap. 2. num. 6. Sanchez vbi supr. nisi iudex sit inferior, & causa per appellationem denuò sit iudicanda à Superiore, quæ per ipsum iudicanda sit secundum minus probabilem, eo quod magis in praxi sit recepta, quia non tenetur cum tanta sui honoris iactura huiusmodi sententiam proferre secundum opinionem probabiliorem: si verò ex parte facti sunt opiniones æquè probabiles, (quia scilicet vterque ex æquo probat factum suum) in criminalibus, de quibus præsertim est sermo, in fauorem rei causa est iudicanda. Ratio est, quia vbi sunt æqualia fundamenta fisci in accusando, & rei in se defendendo, ratio naturalis dictat, vt faueamus reo tanquam debiliori, iuxta regulam

iuris in 6. iura partium sunt obscura, reo fauendum est potius, quàm actori. Salon. 2.2. quæst.63.art.4.controuers.4. Aragon. ibidem. Addo tandem ad condemnandum reum probationes debere esse luce clariores, vnde quando iura partium non sunt ita clara, sed obscura, licet declinare in fauorem rei, quamuis probationes accusatoris, aut fisci sint paulo probabiliores, & clariores, adhuc enim non sunt luce clariores. Portell.& Basseus vbi supr.

Prima Conclusio.

133. Si sententia prolata in definitorio à maiori parte contineat in se manifestam iniustitiam, vel manifestam iustitiam, Definitor, qui in eam non consentit, in vtroque casu iudicandus est peccati mortalis reus, si primæ concedit, secundæ verò neget subscriptionem. Prima pars suadetur: si teneretur subscribere illam iniustam sententiam, maximè quia est prolata à maiori parte Definitorum, quæ se habet tanquam legitimus Superior, & Definitor dissentiens, licet consiliarius, tanquam subditus, sed magis est obediendum Deo quàm hominibus, vt ait D.Petrus, & habetur cap.Si Dominus caus.11.quæst.3.vbi Barbos. in collect. referens multos alios: ergo adde ex D.Thom.quodlib.10. artic.10. & 2.2. quæst.104.art.5.ex Lessio lib.2.de iustit.cap.41.dub.9.n.76. solùm Religiosum teneri obedire in his, quæ sunt materia voti: res autem iniusta, & illicita nequit esse voti materia: ergo: secund. pars suadetur: dissentire voluntati alterius in his, quæ sunt de bono diuino, & humano, cui debet consentire ex intentione contradicendi ex suo genere est peccatum mortale, vt docent D.Thom.2.2 quæst.37 art 1.Valent.tom.3 disp.3.quæst.14 Caietan.in summ. tit.discordia Basseus vbi supr.eo tit.sed talis Definitor non subscribendo iustam sententiam voluntariè discordat in his, in quibus ex officio discordare non debet, quia ad hoc munus ab electoribus est electus: ergo crimini obnoxius esse videtur. Secund. teneretur Superiori parere præsertim pro executione si per obedientiam iuberetur: ergo est subscribenda, quia videtur bono communi iustitiam denegare, pro cuius conseruatione

ſeruatione, ac defenſione legitimè fuit electus, & hoc eſt, quod dicit Abbas in cap. 1. De his, quæ fuerunt à maiori, & in cap. Ex parte de conceſſ. præbend. n. 3. & in c. Poſtulaſti eod. tit. n. 14 quem ſequuntur DD.

Si iuſtitia ſententiæ prolatæ eſt valde dubia, & pro vtraque parte non ſunt rationes probabiliores, tenetur diſſentiens iuxta DD. citandos eum ſubſcribere, quando maior pars in vnam inclinat. Probatur, in dubiis, an res præcepta ſit licita, tenetur ſubditus Superiori parere, tum quia in dubiis poſſeſſio ſtat pro Superiore, maximè quia nullum eſt peccatum operari cum dubio ſpeculatiuo, quando adeſt aliqua ratio, cuiuſmodi eſt poſſeſſio Superioris ad aliud formandum iudicium practicum, tum qua poteſtas Superioris maximè eſt neceſſaria in rebus dubiis, alioquin totum regimen confunderetur. Ita Sanchez in ſumm. cap. 3. n. 3. lib. 6. citans multos alios. Mirand. tom. 1. quæſt. 26. art. 1. Peirin. de ſubdito, quæſt. 1. c. 7. ergo diſſentiens eam debet ſubſcribere, quia maior pars Definitorum verè ſunt Superiores. Limita prim. manente dubio ſpeculatiuo, quia manente practico nefas eſſet eam ſubſcribere, aliiſque Definitoribus, ſeu Conſultoribus parere, quia ageretur contra dictamen conſcientiæ, quod illicitum eſt, eſſet tamen deponendum ob rationem poſſeſſionis Superioris, quæ in dubio præponderat. Ita Molin. tom. 1. de iuſt. diſput. 113. Clauis regia lib. 1. cap. 13. cap. 39. Sanchez vbi ſupr. num. 2. Limita ſecund. ſi Definitor eſt certus ſe non peccare non parendo, ſeu non ſubſcribendo, eo quod res præcepta, ſeu illa ſententia excedit limites poteſtatis illorum, ſiue dubitat ſpeculatiuè an res ſit illicita ſiue practicè an obediendo, ſeu ſubſcribendo peccet, tenetur non obedire vtrouis dubio permanente, neque ſubſcribere, quia ſtante illa certitudine poſſeſſio Superioris nullam poteſt habere vim, & ſine cauſa exponeret ſe periculo. Ita Cordub. in quæſtion. lib. 8. quæſt. 7. propoſit. vnica. Sanch. vbi ſupr. num. 14. Rodriq. tom. 3. quæſt. 19. art. 1. Salas 1. 2. quæſt. 21. tract. 8. diſp. vnic. ſect. 17. num. 106. Limita tertiò, niſi ſtandum eſſet pro reo iuxta ea, quæ dicta ſunt in ſecund. not. doctrina concluſionis in caſu, de quo agitur, videtur habere vim ob conſer-

Sſ 2 uandum

uandum regimen pacatum, & vnitum in Religionis capitibus, ideo sequenda, in aliis verò casibus videatur doctrina dub. 31.

Tertia Conclusio.

135. Si sententia est prolata secundum opinionem probabiliorem dissentiens tenetur eam subscribere. Conclusio est satis clara in sec. not. quia iudex in iudicando tenetur sequi probabiliorem sententiam. Limita, vt dixi superius, nisi iudex sit inferior, & causa per appellationem denuò cadere debeat sub iudicium maioris superioris, qui inclinabit ad iudicandum in opinionem probabilem, eo quod magis in praxi est recepta, quia non tenetur in honore tantam iacturam pati. Hæc quæ dicta sunt de sententia, possunt facilè applicari aliis causis, quæ deciduntur, definiuntur, atque determinantur in Definitorio.

DVBIVM XX.

An Definitores seu Consultores teneantur liquidò, ac sincerè suam sententiam in Definitorio aperire.

Conclusio.

136. Consiliarij, seu Definitores tenentur sub pœna lethalis culpæ in Definitorio clarè, & apertè suum sensum expostulato consilio aperire, non obstante in contrarium voluntatis superioris cognitione. Ita Mirand. tom. 2. quæst. 17. art. 4. Rodriq. tom. 2. quæst. 25. art. 3. cum suo compendio resol. 124. Samuellius de elect. can. tract. 3. disp. 3. contr. 3. referens Innoc. Panorm Felin. & alios. Prob. ex D. Chrysost. hom. 25. in Matth. relato in cap. Nolite timere, caus. 11. q. 3. præsertim ex S. August. in epist. ad Casulanum, & habetur in cap. Quisquis, eadem caus. & quæst. vbi dicit. *Quisquis meritò*

cuiusli

cuiuslibet potestatis veritatem occultat, iram Dei super se prouocat, quia magis timet hominem, quàm Deum. Et S.Gregor.relatus in cap. Quatuor modis, ead. cauſ. & quæſt. inquit. *Quatuor modis peruertitur humanum iudicium, timore, dum metu potestatis alicuius veritatem loqui pertimeſcimus, cupiditate, dum pramio animum alicuius corrumpimus, odio, dum contra quemlibet aduerſarium molimur, amore, dum amico, vel propinquo complacere contendimus.* Videatur Tiraq. de pœnis temper. cap.51.num.81.cum ſeqq.vbi plura de amore. Præterea officium, ſeu munus Definitorum eſt, vt res examinent, diſcutiant ſecundum charitatem, & iuſtitiam, & in medium proferant, vt veritas eluceſcat, & bono communi conſulatur: ſed ſi Definitores in contrarium faciunt ob timorem ſuperioris, vel ob aliquem alium reſpectum diſſimulant ſuum verum ſenſum aperire fidem non ſeruant Definitorum muneri: ergo. Concluſio eſt adeò certa, vt quamuis certum ſit, & apud ipſos pro comperto habeatur, Superiorem ita decreuiſſe, ac determinaſſe, nec fore mutandum ob eorum ſenſum, nihilominus tenentur eam aperire, & in medium proferre. Ita DD.citati.

DVBIVM XXI.

An Monachus regularis poſsit plures dignitates, ſeu officia poſsidere.

NOt.prim.hæc tria inter ſe differre ſcilicet dignitatem, perſonatum, & officium ſecundum Archid.in cap.1.de conſuetud. in 6. Dignitas enim propiè eſt adminiſtratio cum iuriſdictione, etiam in modicis cauſis. Ita Hoied. de incompatib.benef.part.1.cap.7.n.1. Moneta de conſeruat. cap.5.num.84. Barboſ.de iure Eccleſ.lib.1.cap.20.num.21. cuiuſmodi ſunt omnes Prælaturæ Regularium, e.g. Generalatus, Prouincialatus, Prioratus, Abbatia, Guardianatus. Perſonatus verò eſt præeminentia, ſeu præcedentia ſine iuriſdictione, qualis eſt, quæ reperitur in aliquibus clericis, qui 137.

præcedunt Canonicis in Ecclesiis Cathedralibus, seu Collegiatis, & in Religionibus Definitoratus. Ita Rodriq.q.23. art.9.tom.2. Magistri in Theologia, Lectores iubilati. Portell. tit. officium in addit. Officium autem est administratio sine præeminentia, ac iurisdictione, tales sunt in Religione Procurator conuentus, Sacrista, Ianitor, Vicarius conuentus in præsentia Prælati. Silu. tit. dignitas. Rodriq. & Portell. vbi supr. Nomen verò Prælaturæ coincidit cum dignitate, honorum cum personatu; vnde lex priuans honoribus est de istis intelligenda: ita Portella vbi supr. num. 2. Graduum, vt sunt Doctoratus, magisterium, &c. etiam cum personatu, Præpositurae cum dignitate, si secundum communem vsum accipiatur, quia importat munus Prælationis, si tantùm dicat munus præcedendi, vt notat Rodriq. vbi supr. cum personatu.

Notand. sec. quod hæc omnia recensita pro distributione sunt secundum iustitiam distributiuam mensuranda iuxta DD. sententiam, & quamuis officia potius inter onera, quàm inter honores connumerentur, mensura tamen eiusdem iustitiæ attingere ea debet, vt docet Lessius de iustit. lib.2. cap.32. dub.2. vnde natura ipsorum bonorum communium poscit, vt inter membra Ecclesiæ diuidantur. Caiet. in sum. tit. elect. vers. & hæc quod, &c. Non ideò ita diuidi debent, vt plura cumulentur in vno, quia esset potius eorum naturæ iura frangere, quàm seruare, sed regulare est, sic loquitur Caiet. tit. multiplic. benef. in summ. vt vnum vni detur. Hinc est, quod S. Thom. quodlib.9. art.15. Adrian. in 4. de restit. §. quia in præmissis, de dubio. Maior in 4. disp.24. quæst.12. Caiet. vbi supr. tit. benefic. Azor. p.1. lib.6. cap.10. q.2. & 7. Layman lib.4. tract.2 cap.8. inquiunt, ordinariè non esse licitum plura beneficia vni conferre, quorum vnum ad honestam sustentationem vitæ sufficit. Ratio est multiplex, quia Ecclesiæ redditus malè & inutiliter dispensantur, minuitur cultus diuinus, numerus operariorum restringitur, fundatores sua pia intentione frustrantur, & tandem naturali iustitiæ iuri aduersatur, dicitur ordinariè, eo quod non sit intrinsecè malum, neque omnino indifferens, sed speciem mali præseferens, non ita tamen, vt accedente iusta

causa

causa non possit cohonestari. Less. de iust. lib. 2. c. 34. dub. 27. Layman, & Caiet. vbi supr. Causæ ergo ad tria capita reuocantur, scilicet ad necessitatem Ecclesiæ, ad vtilitatem eiusdem, & ad euidentiam meritorum, quæ omnia sunt sufficienter explicata à Layman vbi supr. Huiusmodi resolutio seuerè aduersatur pluralitati beneficiorum habentium curam animarum, & postulantium residentiam, quamuis non habeant annexam animarum curam. Ita statutum est in Concil. Later. sub Alexand. III. c. 13. & à Greg. IX. in cap. Dudum, de elect. & in Concil. Trident. sess. 7. c. 4. Ratio est, quia petunt perpetuam residentiam, quæ videtur esse de iure diuino, aduersatur etiam pluralitati beneficiorum simplicium, quamuis hoc esset vsu, & probata consuetudine receptum, quando indignis conferuntur, aut digni negliguntur. Ita Valent. tom. 3. disp. 5. q. 7. punct. 2. §. 4. concl. 4. Sot. de iust. lib. 3. quæst. 6. art. 3. Nauarr. man. cap. 25. n. 128. S. Thom. quodlib. 9. art. 15. tandem seuerissimè aduersatur pluralitati beneficiorum Regularium, quia vnum eorum vnum tantùm Religiosum dignificare potest: ita deciditur in cap. Cum singula in principio, de præbendis in 6. Sanch. in summ. lib. 7. cap. 29. num. 78. Rodriq. tom. 1 quæst. 34. n. 9. Nauarr. comment. 4. de Regul. num. 23. Layman vbi supr. num. 8. quare ad possidendam huiusmodi pluralitatem necessariò requiritur etiam in simplicibus, vt ait Rebuff. in praxi de benef. tit. dispensat. authoritas Sedis Apostolicæ, quæ non solet dispensare vt Religiosus duo beneficia habeat in titulum, sed vnum in titulum, alterum in commendam. Ita Layman vbi supr.

Not. tert. quod nomine beneficij apud mendicantes intelliguntur officia, vt sunt Prioratus, Guardianatus, Prouincialatus, Generalatus, &c. Caiet. in summ. tit. excomm. cap. 72. Rodriq tom. 1. quæst. 20. art. 13 Suar. 1. de Relig. c. 57. num. 47. Armill. tit. excomm. n. 59. Reginald. in praxi, lib. 23. n. 182. quia, inquiunt, licèt non sint beneficia, sunt tamen officia Ecclesiastica, quæ beneficiis æquiparari videntur. Huic verò opinioni non adhærent. Nauarr. man. cap. 23. num. 111. ad 14. vers. 7. & lib. 5. consil. de simon. cons 98. Angel. verb. simon. 6. num. 9. Rosell. eod. tit. num. 13. in fine. 139.

Azorius

Azorius part. 3. lib. 12. cap. 21. Peirin. de subdito, quæst. 1. cap. 31. §. 9. dicō 21. Sed quidquid sit de eorum controuersia, ipsis relinquo, meum modò est dicere, si inclinare cupiam in partem affirmatiuam, cum textu, duo officia regularia non posse vni Religioso conuenire, si in partem negatiuam, idem statuam cum textu. Ita Rodriq. tom. 1. quæst. 23. art. 9. quia de intrinseca natura bonorum communium esse videtur, vt singula singulis membris distribuantur, & ideò, si apud Minores simul in vno possunt esse, & Guardianatus, & Definitoratus, habetur ex speciali priuilegio Sedis Apostolicæ. Ita Rodriq. vbi supr. cum suo compendio resol. 52. n. 14.

Prima Conclusio.

140. Monachus regularis eodem tempore nequit plura officia regularia, vt sunt Guardianatus, seu Prioratus, Prouincialatus, Definitoratus, & Custodiatus, addit Bordonius in var. respons. resol. 26 num. 15. possidere. Suadetur prim. ex textu in 6. vbi supr. id prohibente, & præsertim loquitur de Regularibus. Secund. communia Ecclesiæ bona iustè distribui debent partibus ipsius Ecclesiæ, vt docet Caiet. in summ. tit. multiplicatio benef at certè nequit hoc iustè fieri, nisi saluetur, quod est de eorum intrinseca ratione, vt singula singulis concedantur, vt habet textus vbi supr. & vt vnum vni detur, sicut affirmat Caiet. vbi supr. vt inæqualitas distributionis tollatur, sicut etiam vult Layman vbi supr. ergo nullo modo vni soli plura officia conferri possunt. Et confirmatur, tunc iustè nequit fieri, quando incommoda sequuntur, quæ videntur esse, quando vnus occupat loca multorum, & alij esuriunt, vt notat Caiet. vbi supr. quando multi carent præmiis sibi ex iustitia debitis, quando Ecclesia destituitur multis operariis, quando vitium ambitionis fouetur, vt inquit Bordonius vbi supr. imò ei datur ansa, eo quod nunquam dicat sufficit, vt alios ab honoribus expellat sub variis, & coloratis rationibus, quæ postea resoluuntur, ne conseruatio amittatur, & ne locus arripiatur, quando tandem ordo gubernationis peruertitur, dum vnus plurium personas induit, & aliorum ministrorum officia vsurpat,

cum ratio doceat, vt vnicuique officio ſuus proprius deputetur miniſter, vt optimè inſinuat Sanch. 1.opuſc. lib.2.c.2. dub.5. num.2. Tert. plura beneficia ſimplicia non poſſunt vni conferri, quando alij digni negliguntur, & poſtponuntur, vt docet Valent. vbi ſupr. ergo multò magis id nequit fieri circa beneficia regularia, quia, vt experientia docet, in Religionibus multi digni negliguntur, quando vnus pluribus honoribus cumulatur, ex quo ſequuntur multa incommoda, præſertim factiones, & ſeditiones, vt inſinuat D.Antoninus relatus in dub.3.1.part. quia, inquit Nauarr. comm 4.de Regul.num.24 nimis durum eſt in Religionibus omni honore, ac officio priuari, & opus eſt maxima patientia, cuius rei æquanimis patientia nō eſt omnium, ſed paucorum, quos Iuppiter æquus amat, & ardens euexit ad æthera virtus. Quart. ſi pluralitas beneficiorum in vno expedire videtur, maximè ob vtilitatem Eccleſiæ, quæ rarò etiam in beneficiis ſæcularium exoriri poteſt, vt inquit Valent. vbi ſupr. ſed huiuſmodi vtilitas rariſſimè eſt cenſenda in Religioſis, quorum volūntates ſemper ſub iugo obedientiæ viuunt, quorum ius ad omnia bona Religionis nequit negligi abſque manifeſta eorum iniuria, imò Religionis, quia quando iniuſtè læduntur Religioſi, priùs, ac magis læditur ipſa Religio, eo quod in cuiuſcumque profeſſione ſe obligauit ad ſeruanda ea, quæ fuerunt ex conſenſu partium contracta, & ad ſtandum pro eōrum iure conceſſo, ne negligatur: ergo nullo modo Monachus plurium beneficiorum commodis vti iuſtè poteſt.

Dices, tunc pluralitas honeſtatur, quando fit in vtilitatem Eccleſiæ, quæ inſurgit, dum multorum ambitio non fouetur. Reſpond. eſſe velamen ad celandam ambitionem illorum, qui iniuſtè volunt frui tali pluralitate, magis enim nocet Religioni maiorum ambitio, quam aliorum, nam ambitio primi Angeli traxit ſecum tertiam partem cæleſtium ſpirituum. Secund. talis diſtributio debetur ex iuſtitia, & ad remouenda incommoda ſuperius recenſita, necnon & ad introducenda commoda deſcripta, ideo nequit honeſtari per quamcunque ambitionem præcauendam, ſed per magnam deſtruentem Religionis fundamenta, quæ non vide- 141.

tur posse sequi in tali distributione, imo gutta aquæ extinguitur, & regimen magis suaue, & pacatum habetur, quod optari debet, eo quod sit essentia gubernationis, & grauissimum onus patientiæ subleuatur, quod tantùm pauci ferre possunt, inquit Nauarr. vbi supr.

Secunda Conclusio.

142. Plura officia, quæ propriè sunt talia, vt Procurator conuentus, sacrista, &c. vni, eidemque Religioso nequeunt conferri. Suadetur prim. ex eod. textu de præb. in 6. superius relato. Ita Rodriq. tom. 1. quæst. 27. artic. 9. Secund. vel connumeranda sunt inter onera Religionis, vel inter dignitates, si inter istas, idem est dicendum, quod in præcedenti conclusione, si inter illa secundum mensuram iustitiæ distributiuæ sunt conferenda, quia iniustum est multis oneribus vnum grauare, aliosque eximere. Ita Less. lib. 2. de iust. cap. 32. num. 3.

Tertia Conclusio.

143. Per nullam consuetudinem videtur posse introduci, vt plura beneficia eiusdem Ecclesiæ vni conferantur. Probatur ex cap. 1. de consuetud. in 6. vbi omnis consuetudo etiam immemorabilis detestatur, quia per eam, vt Glossa ibid. ait, numerus ministrorum Ecclesiæ minuitur, cultusque diuinus non augetur. Ita Nauarr. consil. 24. de præbend. n. 5. Garcias de benef part. 11. cap. 5. num. 187. Layman. vbi supr. nec obstat, textum loqui de beneficiis sæcularibus, quia verba sunt generalia, & ideo extendi debent ad beneficia regularia, maximè quia eadem incommoda præcauentur, & commoda excitantur quæ in beneficiis sæcularibus.

Hic cupio esse monitos electores, materiam hanc esse grauem, & ideo facilè grauare possunt suam conscientiam, si suffragiis pro honore ac dignitate omnes idoneos non regnoscant iuxta dicta in quæsito, quia ex hoc præsertim dependet pax, & quies Religionis, ac proinde sacr. canon hoc statuerunt.

DVBIVM

DVBIVM XXII.

An de incommodis, quæ rarò accidunt, pro remedio ferendæ sint leges, seu statuta.

NOt. prim. quod in omni regimine necessaria est pote- 144.
stas directiua, quæ ferre potest leges, & statuta, seu præcepta, vnde Prælatus Religionis (omitto an solus, vel simul cum aliis iuxta consuetudinem, & institutionem Religionum) per ea omnia, modò sint iusta, ligare potest subditum. Ita Suarez 4. de Relig. lib. 2. cap. 8. num. 2. ex sententia omnium DD. duplex tamen titulus huius potestatis assignatur, alter est votum obedientiæ, per quod subditus voluntati Superioris subiicitur, alter est ius Ecclesiasticum, per quod Prælati iurisdictionem habent iustas sanciendi leges, ac præcepta. Suarez vbi supr. & fortè alius titulus foret assignabilis, nempè ius diuinum, secundum Mirand. tom. 1. quæst. 13. art. 4. ex multis, quod non est concedendum ob rationes à Suarez vbi supr. designatas, & quamuis huiusmodi potestatem habeat, non tamen absolutè, & independenter à recta causa, & necessitate, sed dependenter, ita vt, si leges condat, necessitas, & recta ratio eum impellere debeant, quia legis conditio est, vt sit necessaria, & vtilis, id est, vt notat Miranda tom. 2. quæst. 25. art. 9. quod non sit sine causa, & necessitate, ac sine euidenti vtilitate, & ita leges debent fieri, & statui hoc modo.

Not. secund. legem esse mensuram, & regulam humanarum actionum, vt docet S. Thom. 1. 2. quæst 90. art. 1. vnde 145.
illud, quod est directiuum, plurium debet esse directiuum, si ergo tot essent regulæ, quot mensurata ac regulata, cessaret vtique vtilitas regulæ, ac mensuræ quæ est, vt ex vno plura cognoscantur, & dirigantur. Ita S. Thom. vbi supr. quæst. 95. art. 1. Sotus de iust. lib. 1. quæst. 6. art. 1. Mirand tom. 2 q. 25. art. 11. ex qua doctrina duo vltimi DD. eliciunt illud axioma Theologorum, & Iurisperitorum, quod leges non re-

ſpiciunt, ea quæ particularia ſunt, ſed quæ communia, & non quæ rarò, ſed quæ ſæpè, atque vtplurimum contingunt,& ſic concludit Sotus eos peccare contra naturam legis, qui ſingulis caſibus occurrere contendunt, & ſic concludit Miranda eos eſſe grauiter reprehendendos, qui ſingulis caſibus occurrentibus pro reformatione leges ſtatuunt, cùm huiuſmodi caſus non per nouas, ſed per antiquas leges, & per prudentiam reformandi ſint.

146. Not.tert.nullũ eſſe ſecundum rem diſcrimen inter legem, & ſtatutum, ſed ſolo tantùm nomine differre. Ita Mirand. tom.2. quæſt.24.art.4. ſicut maximum videtur eſſe inter legem, ſeu ſtatutum, & præceptum, quia illa debet eſſe perpetua, modò fiat à Superiore authoritatem habente leges condendi, & ſtatuendi, iſtud terminatur morte præcipientis, vel officio terminante. Ita Portella tit.ſtatutum num.2. Aliud etiam diſcrimen aſſignari poteſt, nam lex multitudini imponitur, præceptum vni ſoli, quando verò communitati traditur, videtur rationem legis induere, vt tradit Baſſeus in ſumm.tit. præceptum, num.3. ex multis.

Concluſio.

147. Nullo modo de incommodis, quæ rarò accidere ſolent, ſunt leges, ſeu ſtatuta ferenda pro eorum reformatione. Ita S.Thom.1.2.quæſt.96.art.1.Sot.lib.1.de iuſt.quæſt.6.art.1. Mirand.tom.2.quæſt.25.art.11. Azor.part.p.lib.5.quæſt.6. cap.5. Suadetur prim.ex ſententia Pomponij iuriſc. in l.iura.ff. de legibus à DD. citatis relata, vbi inquit,iura oportere conſtitui in his, quæ accidunt (hoc eſt, in his, quæ vſu euenire ſolent, vt explicat Mirand. vbi ſupr.) non tamen in his, quæ præter opinionem, & inſperato contingunt, nam de his, quæ fortè vno caſu accidere poſſunt, iura non conſtituuntur. Secund. ex Theophraſto citato in l. iura. ff. de legibus, vbi ait, quæ ſemel, aut bis contingunt legiſlatores contemnere. Tert. ex ratione D.Th. provt in ſecund. not.de ratione directiui eſt, vt ſit plurium directiuum, quare cùm lex ſit directiua, ſequitur, quod debet eſſe plurium directiua, & non paucorum, aliàs directè peccatur contra naturam

naturam legum, vt rectè insinuat Sot. vbi supr. Confirmatur ex dicto Soti, & Mirandæ vbi supr. dicentium, quod accidentales circunstantiæ nequeunt sub lege concludi, sed sunt per prudentiam perpendendæ, & sicut in speculatiuis, vt olim dicebat Plato, & modò docet Arist. in speciebus intellectus quiescere debet, quia de singularibus, quæ caduca sunt, non datur scientia, sed experientia, ita in practicis, & moralibus, quæ casu solent accidere, nulla dari potest lex sed sola prudentia. Quart. multitudo legum, seu frequentia est omnino à congregatione abdicanda, vt inquit Azorius vbi supr. quæst. 7. ex authoritate Isocratis, quia facilè contemnitur, eo quod ciues grauiter onerentur, quia etiam præceptorum nimietas destiuere solet Religionem, vt ait Guillielmus Parienf. in summ. vit. & vit. com. 2. §. antepenult. contra nimietatem præceptorum cap. 38. cum Peirino de subdito, quæst. 2. de paupertate, cap. 2. §. 2. in fine: sed si leges conderentur super his, quæ rarò accidunt, daretur legum multitudo, quia hominum multitudo, cuius maior pars semper est minus imbuta virtutibus in variis rebus delinquere solet, vt experientia docet: ergo.

Dices, dum feruntur leges, hominum multitudo maxima vtilitate fruitur, eo quod mala oritura ex malo exemplo orto præcauentur. Respond. ad dirigendos huiusmodi actus malos dari singularia præcepta prudentum, vt ait S. Thom. vbi supr. ad 2. hisce verbis. Ad singulares actus dirigendos dantur singularia præcepta prudentum. Addo, vis mala præcauere, adhibe pœnam, quia ad vnius dolorem aliorum culpa reprimetur, vereor ne huiusmodi leges potiùs sanciantur ob debilitatem, quàm ob rationem, pertimescendo potentes, & amicos. 148.

DVBIVM XXIII.

An conueniens sit Religionem à malis hominibus, qui suis vitiis eam labefactare videntur, expurgare.

149. NOt. prim. Deum ordinatissimè mala fieri permittere, quia, cum in mundo duplex ordo videatur, alter in vniuerso, alter verò in fine, primus exigit permissionem peccati, quia ad perfectionem vniuersitatis necesse fuit creare, seu producere creaturam liberam, quæ in peccatum labi posset, vnde Deus summus administrator, ita administrat res, vt eas agere proprios motus sinat, vt optimè insinuat D. August. 7. de ciuit. Dei, cap. 30. & ideò cum debuerit tribuere potentiam liberam, & debuerit regere saluo ordine liberæ conditionis, si creatura libera peccare vellet, permittere debuit peccatum, si abstinere se vellet à culpa, debuit eam à peccato incolumen seruare. Secundus exigit etiam eandem permissionem, nam duplex finis illustrat vniuersum, alter est salus electorum, alter verò diuina laus, quoniam ergo malorum permissio reddit electos gloriosiores per occasionem eo quod eos suis prauis moribus exercitant, & Deus non curat, vtrum per causam, vel occasionem electorum gloria augeatur, ideò rectè permittit peccata, quare S. August. 11. de ciuit. Dei, cap. 17. 18. inquit. *Quod nullum faceret, quem malum præsciret, nisi pariter nosset, quibus bonorum vsibus accommodaret.* Diuina laus etiam id exigere videtur, quia occasione mali summè manifestatur diuina misericordia erga electos in Filij donatione, summè etiam manifestatur iustitia in æterna reproborum punitione, quare S. August. vbi supr. cap. 12. ait. *Si omnes remanerent in pæna, in nullo appareret misericordis gratia redimentis, rursus si omnes transferrentur ad lucem, in nullo appareret seueritas vltionis.*

a S. Bonau. in p. sent. q. 15. art. 3. dist 47.

150. Not. secund. quod S Bonau. vbi supr. & S. Thom. part. 1. quæst. 22. art. 2. inquiunt, malum culpæ esse de perfectione

vniuersi

vniuersi, sanè hoc esse videtur extra captum intellectus, quia si Deus cooperatus fuisset gratia sua cum Angelis, & hominibus, qui lapsi sunt, in bono quippè perseuerassent, & mundus multò melius perfectione illustratus videretur, eo quod nihil ab ordine respiciēte diuinā voluntatē secundum se, qui est supremus ordo in vniuerso, defecisset, quoniam, in tali defectu malum culpæ consistit, virtutes etiam, quæ ex malo culpæ occasionaliter oriuntur, vt patientia Martyrum, & pœnitentia, &c. in vniuerso, eniterent, quoniam inuenirentur secundum animi præparationem. Doctiss. Caietanus in D. Thom. vbi supr. dubium mouet, & resoluit sua profunda, ac subtili doctrina; dicit ergo, quod vniuersa integritas maius bonum videtur esse, quàm quodcumque particulare bonum creatum, vt habetur ex Genesi 1. exigit enim vniuersa integritas virtutes, & si quæ sunt alia ex malo occasionaliter prouenientia, non solùm in statu imperfecto, sed etiam perfecto, constat autem perfectum virtutis statum consistere in actu secundo, & non in habitu, vt patet 1. Ethic & 12. Metaph. decuit ergo diuinam prouidentiam multa peccata in rationali, & intellectuali natura permittere, ne in vniuerso multæ perfectiones deessent, puta iustitia punitiua, patientia Martyrum, & similia, imo si peccatum in homine à Deo permissum non fuisset, non eleuasset Deus humanam naturam ad infinitam sui suppositi dignitatem, nec oblatum in Cruce fuisset infiniti valoris sacrificium, quod adeò magnum bonum fuit, & est, vt excedat in bonitate omne malum culpæ, non solùm hominum, sed etiam Dæmonum, vnde & ipse ordo in diuinam bonitatem secundum se, quamuis ex malo culpæ sit læsus, tantùm tamen boni ad eundem ordinem spectantis ex malo culpæ Deus efficit, & tam feliciter actum est cum vniuerso, vt dicere possimus, cum mala culpæ permisit iuxta illud D. Greg. ô fœlix culpa, &c. hæc Caiet.

Conclusio.

Non est vtile, neque conueniens Religionibus eas à malis hominibus communiter expurgare, qui suis imperfectionibus 151.

nibus

nibus, ac vitiis disciplinam regularem eneruant, Religionémque labefactant. Suadetur prim quia humana prudentia secundum se considerata videretur obstare diuinæ ordinationi, quæ statuit, ac decreuit necessarium esse inter malos viuere, cuius ordinatio satis publicatur à D. August. in Psalm. 34. in prim concl. *Quoniam necesse erat*, inquit, *vt inter malos viueremus*, & ideò non abhorruit Iudam ad summam Apostolatus dignitatem inter illos paucos erigere ad exemplum nostræ patientiæ, audi August. vbi supr. *Ille videbat traditorem suum, & elegit illum magis ad opus necessarium, illius malo magnum bonum operatus est, & tamen inter duodecim electus est, ne ipse duodenarius tam exiguus numerus esset sine malo, & quia necesse erat, vt malos siue scientes, siue nescientes toleraremus, exemplum patientiæ præbuit, ne deficias, cum cœperis inter malos viuere.* Et si fortè dixeris, id spectare ad statum totius Ecclesiæ vniuersalem, & ideò ea nascente Iudam inter Apostolos connumeratum, non ad Religiosorum congregationem, quæ tanquam res sacra, ac vmbra Paradisi, in quo nullus malus viuere nequit, ab iis hominibus eximi debet, falleris, nam diuina ordinatio noluit à sua dispositione Religiosorum congregationes liberare, vt optimè insinuat D. August. in Psalm. 54. *In omni congregatione*, ait, *multitudinis necesse est, vt inueniantur mali, Deus enim, qui nouit exercendos nos miscet nobis, & non perseueraturos, aut certè ita simulatos, vt nec inchoauerint, in quo perseuerare debeant.* Imò in Psalm. 99. modestis verbis arguit eos, qui sic incauto animo laudant bonos in Ecclesia, aut monasterio, vt taceant malos, vt qui sic vituperant cæco animo malos, vt taceant bonos. *Laudatores*, inquit, *clericorum intendunt ibi bonos ministros, fideles dispensatores, omnium toleratores, viscera sua impendentes his, quos volunt proficere, non quærentes, quæ sua sunt, sed quæ Iesu Christi, laudant hæc, obliuiscuntur, quia mixti sunt malis, rursus qui reprehendunt auaritiam clericorum, improbitates clericorum, lites clericorum, appetentes res alienas, ebriosos, voraces, iactantes, & tu inuide vituperas, & tu incautè laudas, tu qui laudas, dic mixtos malos, tu qui vituperas, vide ibi & bonos. Sic & in illa vita communi fratrum, quæ est in monasterio, magni viri sancti, quotidie in hymnis, in orationibus,*

in laudibus Dei inde viuunt, cum lectione illis res est, laborant manibus suis, inde se transigunt, non auarè aliquid petunt, quidquid eis infertur à piis fratribus, cum sufficientia, & cum charitate vtuntur, nemo sibi vsurpat aliquid, quod alter non habeat, omnes se diligunt, omnes inuicem se sustinent, laudat, qui nescit, quid interius agatur, qui nescit quomodo illo vento intrante, etiam naues in portu colliduntur, intrat quasi securitatem sperans, neminem, quem toleret habiturus, inuenit ibi fratres malos, qui mali inueniri non possent, nisi admitterentur, & necesse est, vt primò tolerentur, ne fortè corrigantur, nec excludi facilè possunt, nisi prius fuerint tolerati, & fit ipse intoleranda patientia. Hæc August. Sec. si excluderentur mali homines, &c. cum perfectio rei ex actu secundo habeatur, vt optimè insinuat Caiet. vbi supr. sequeretur, quod multus perfectionis decor deesset in sacra Religionis congregatione, nam deficeret bonorum patientia ex iniuriis illatis à malorum temeritate cumulata, timor Dei operans, ne & ipsi boni sicut mali in peccatum ruant, humilitas, & orationes facientes, ne Deus permittat, vt boni in mala labantur, iustitia punitiuā, per quam & mali corriguntur, & debitis pœnis rei mulctantur, & boni magis alienantur à culpis, moderationes Prælatorum in regimine, quæ propter malorum murmurationes non desiderantur, profunda humilitas, & augmentum obseruantiæ cum feruenti oratione, & lacrymarum imbre, quando à talibus hominibus scandalum aliquod in mundi facie committitur, medicina, præseruatiua obstans elationis morbo, quæ facilè exoriri potest in bonis ex eorum virtute laudata, vt notat S. Gregor epist. 39. lib. 9. *Sunt autem plurimi, qui vitam bonorum amplius, quam debent, laudant, vt ne qua elatio de laude subrepat, permittit omnipotens Deus malos in obtrectationem, & obiurgationem prorumpere, vt si qua culpa ab ore laudantium in corde nascitur, ab ore vituperantium suffocetur.* Et tandem alia infinita bona, quæ ex malis elicit Diuina Prouidentia nobis ignota, deficerent: ergo Religioni non est vtile eam à malis hominibus expurgare. Tert. quia, alienaretur à Religione culparum magis liberalis indulgentia diuina, quia ex sententia Isidori Clari orat. 53. habetur. *Deum inimicorum persecutionem, qua iustos opprimunt, permit-*

 tere,

tere, eo quod habeatur lex. *Si enim dimiseritis hominibus peccata eorum, & Pater vester dimittet vobis peccata.* Et ideò S.Aug. lib.sent.tom.7.habet hæc verba. *Qui in Christo piè volunt viuere, necesse est, vt ab impiis, & dissimilibus patiantur opprobria.* Quart. quia electi non ita meritis ornati, & non ita gloriosi in Dei conspectu apparerent, & sic dicebat S.Greg. hom.9. supr.Ezech. *Tolerandi vbique sunt proximi, quia Abel fieri non valet, quem Caïn malitia non exercet*, nec eorum necessaria purgatio videretur, quia quamdiu morantur in hac mortali vita licet iusti, purgatione indigent, vnde idem Gregor. epist. 39. lib. 9. scripsit. *Ego Abel esse non suspicor, qui Caïn non habuerit, boni enim si sine malis fuerint, perfecti esse boni non possunt, quia minimè purgantur, ipsa autem malorum societas purgatio bonorum est.* nec ita laus diuina niteret in malorum punitione, vt inquit S.Bonauent. vbi supr. Quint. quia ad sustinendam paupertatem, obedientiam Superiori præstandam, castitatem tolerandam, cæterásque Religionis asperitates ferendas diuino consortio indigemus, quod habetur ex permixtione malorum iuxta sententiam D.Augustin.in Ioan.tract.7.in fine. *Certi sumus*, inquit, *fratres, quia omnes, qui sumus in corpore Domini, & manemus in illo, vt & ipse maneat in nobis in hoc sæculo necesse habemus vsque in finem inter malos viuere, non inter illos, dico, malos, qui blasphemant Christum, rari enim iam inueniuntur, qui lingua blasphemant, sed multi, qui vita, necesse est ergo, vt inter illos vsque in finem viuamus.* Sext. si mali Religiosi è gremio Religionis resecarentur, multi iusti à sanctorum gloria tollerentur: sed id non est faciendum: ergo, ne hoc malum à diuina iustitia puniendum in nobis regnet, malorum expulsio est modificanda: sequela maioris probatur ex sententia diuina prohibente illis, qui zizania euellere in campo optabant. *Ne fortè colligentes zizania, eradicetis simul & triticum.* Matth.13. quasi dicere vellet, qui modò apparet zizania, cras erit granum, qui hodie perpetuis comburendus videtur cruciatibus destinatus, cras erit summa gloria cumulatus, vnde S.Augustin supr.hæc verba quæst.Euang. in Matth.quæst.11.tom.3. inquit. *Non ita hominem constitutum esse in hac vita, vt quis certus esse possit, qualis quisque futurus*

turus sit postea, cuius in præsentia cernit errorem, vel quid etiam error eius conferat ad profectum bonorum, nec esse tales auferendos de hac vita, ne cum malos conatur interficere, bonos interficiat, qui fortè futuri sunt, aut bonis obsit, quibus & inuiti fortè vtiles sunt. Et paulo inferius. *An fortè ideo simul eradicatur triticũ, cum auferuntur zizania, quia multi primò zizania sunt, & postea tricum fiunt? Qui nisi patienter, cùm mali sunt, tolerentur, ad laudabilem mutationẽ non perueniunt, itaque si euulsi fuerint, simul eradicabitur & triticum, quod futuri essent, si eis parceretur.* Ergo ne multi mali Religiosi sanctorum gloria tandem priuentur, modò non abdicentur à Religiosorum consortio. O quot Religiosi zelo ducti, cum primum erumpunt scandala in Religione, confestim inardescunt, & malos de medio tolli vehementer cupiunt, sed non percipiunt diuinam ordinationem, quæ iubet malos esse tolerandos propter multa bona elicienda, præsertim vt qui hodie noxis deprauatus est, cras resipiscat, & disciplinam regularem debito feruore resumat, & tandem meritis ornatus in Beatorum societate splendeat gloria coronatus, & ideo istorum zelus à Deo temperatur, cum eis iusta responsione datur inquit Augustin. in Psalm. 118. in fine. *Sinite vtraque crescere vsque ad messem, ne fortè cum vultis eradicare zizania, eradicetis simul & triticum. Ex sententia Domini necesse erit parcere zizaniis, ex conditione serui necesse erit viuere inter zizania, separare ea non potes, tolerare tibi necesse est.* Vltimò suadetur, quia si in Religione mali non essent tolerandi, sed à consortio bonorum tollendi, ipsa non esset vera Schola perfectionis, nec homines perfectos formaret, nam desiderarentur multi gradus insignis perfectionis. Prim. non frueretur gradu tolerantiæ ortæ ex ærumnis, & persecutionibus malorum, quæ videntur esse illud complementum iuxta sententiam D. Gregor lib. 20. moral. cap. 19. quod desideratur ad extollendum hominem verè sanctum, verè perfectum. *Nullus quippè*, inquit sanctus, *perfectus est, qui inter proximorum mala patiens non est, qui enim æquanimiter aliena mala non tolerat, ipse sibi per impatientiam testis est, quia à boni plenitudine longè distat. Abel quippè esse renuit, quem Cain malitia non exercet, duodecim Apostolis in sancta Ecclesia sunt ele-*

 cti,

cti, sed ne improbati remanerent, vnus eis admixtus est, qui eos persequens probaret, sic namque iusto peccator cum malitia iungitur, sicut in fornace aurea palea cum igne sociatur, vt quo ardeat palea, purgetur aurum, hi ergo veraciter boni sunt, qui in bonitate persistere etiam inter malos possunt, & paulo inferius addit de sanctitate Iob. *Minus esset, quod ipse bona ageret, nisi & ad bonitatis suæ cumulum, ab aliis mala toleraret.* Secund. non exerceretur in ea veræ dilectionis actus, quæ est summa perfectio Christianorum cuius gratia voluit Deus, inquit Augustin. in Psalm. 93. propè finem, bonos cum malis immiscere. *Et quis est filius, cui non det disciplinam pater eius? quod, cum facit Deus, ad hæreditatem sempiternam nos erudit, & hoc nobis præstat sæpè de malis hominibus, in quibus exercet, & perficit dilectionem nostram, quam vult extendi vsque ad inimicos, neque enim est perfecta dilectio Christiani, nisi cum implet, quod Christus præcipit. Diligite inimicos vestros, benefacite his, qui vos oderunt, orate pro eis, qui vos persequuntur.* Tert. desideraretur actus perfectæ orationis, quem ex persecutione malorum præcipit Deus erga inimicos exerceri, quare Augustin. in Psalm. 78. ait. *Nam & hinc probamur charissimi, quia si non haberemus inimicos, non essent pro quibus oraremus ex præcepto Domini nostri dicentis. Diligite inimicos vestros, & orate pro eis, qui vos oderunt, videtis ergo, quia & mali necessarij sunt bonis.* Concludendum est ergo cum D. August. in Psalm. 99. in fine, D. Gregor. Epistol. 39. lib. 9. Primus inquit: *Scitote omnem professionem in Ecclesia habere fictos, non dixi omnem hominem esse fictum, sed omnem professionem habere fictas personas, sunt & Christiani mali, sed sunt & boni.* Secundus ait. *Quia ergo Scriptura teste cognoscimus in hac vita bonos sine malis esse non posse, de stultorum vocibus excellentia vestra turbari nullatenus debet, maximè quia in omnipotentis Dei misericordia tunc certè fiducia est, quando pro bono opere aduersitatis aliquid in hoc mundo recipitur, vt plena merces in æterna retributione seruetur.*

152. Dices, si in Religione tolerandi sunt mali, cum pondus paupertatis, castitatis, obedientiæ, cæterarúmque virtutum vnà cum austeritatibus sit maximum, adhibitis malorum persecutionibus fit quippè intolerabile, & supra vires,

&

& quis non corruet sub tanto onere? maximè quia ferè semper malorum ærumnæ erunt sustinendæ, quia semper intra quatuor parietes cum bonis morantur. Respond. quod diuina ordinatio decreuit inter malos esse viuendum, vt consortium Dei esset nobis, vt dictum est supra, mediante eius auxilio ad fæliciter sustinendum grauissimum persecutionum onus; vnde si orationi instanter vacabimus, victoriam de inimicis nostris cantabimus, dicente D. Chrysostom. homil. 69 ad Popul. Antioch. tom. 5. *Impossibile est hominem congruo precantem studio, Deoque continuè supplicantem vnquam peccare*, & homil. in Psalm. 95. tom. 1. ait: *Licet enim suis viribus aduersitates nullus manu cordis repellere possit, nisi fuerit adiutus cælitus dextera illa ineffabilis diuinitatis, tamen necessaria est nobis incessabilis oratio, vt sequamur Magistri, & Domini præceptum dicentis. Oportet semper orare, & nunquam deficere.* Ad illud verò, quod semper essent sustinendæ malorum persecutiones, falsum est, quia hoc cadit sub mensuram diuini iudicij, vt optimè insinuat Iob loquens de malorum persecutionibus hisce verbis. *Hucusque venies, & non procedes amplius* cap. 38. id est inquit S. Greg. lib. 28. moral. cap. 9. *Quia nimirum diuini iudicij occulta mensura est, & quando persecutionis procella prosiliat, & quando conquiescat, ne aut non exagitata electos non exerceat, aut immoderata in profundum mergat.*

Dices, permixtio malorum in Religionibus ex vna parte videtur vtilis ob rationes superius notatas, ex altera tamen negandum non est aliquando nocere iustis, quia misertimè cedunt persecutionibus, delicta committendo, & aliquando vsque ad habitus dimissionem. Pro responsione assignantur illa verba Ioan. 1. epistol. cap. 2. *Ex nobis exierunt, sed non erant ex nobis, quod si fuissent ex nobis, permansissent vtique nobiscum*, pro intelligentia est notandum, persecutiones, quæ à malis exeunt ad bonos exercendos à diuina voluntate regi, & esse illud iudicium in hac vita discernens, vt ita dicam, probatum à reprobato, vt optimè notat Tertull. de fuga in persecut cap 1. *Circa persecutionem dixerim, nihil fieri sine Dei voluntate, respiciens eam in primis dignam Deo esse, &, vt ita dixerim, necessariam ad proba-* 153.

tionem seruorum eius, siue reprobationem, quis enim exitus persecutionis, quis effectus illius, nisi probatio, & reprobatio fidei, qua suos vtique Dominus examinauit? hoc Domini iudicium est persecutio, per quā quis aut probatus aut reprobatus iudicatur. Quare dicendum est illos, vt ita dicam, fictos iustos non fore de illis tandem in æternis mansionibus collocandis, quia si distincti essent ad æternam gloriam, patienter iudicium persecutionum tolerassent tanquam probati, & cum aliis iustis à peccatis abstinuissent, nec habitum dimisissent, sed in bono perseuerassent, quamobrem S. Augustin. explicans verba Ioan. superius relata tract. 3. cap. 2. in epistol. Ioan. tom. 9. hæc habet, quæ optimè trahuntur ad rem nostram. *Hinc ergo videat charitas vestra, quia multi, qui non sunt ex nobis, accipiunt nobiscum sacramenta, accipiunt nobiscum baptismum, accipiunt nobiscum, quod norunt fideles se accipere benedictionem, Eucharistiam, & quidquid in sacramentis sanctis est, ipsius altaris communicationem accipiunt nobiscum, & non sunt ex nobis; tentatio probat quia non ex nobis, quando illis tentatio venerit, velut occasione venti volant foras.*

154. Dices, magis videtur esse perfecta Religio ob malorum carentiam, quia Religiosi maiori pace fruuntur, maior concordia dominatur, noui professi non habent, vnde arripiant occasionem relaxatè viuendi, ac omnes maiori feruore regulam promissam, disciplinámque regularem magis colunt. Resp. ignorantiam nos priuare intelligentia diuinæ ordinationis, quæ multa mala permittit ad maiora bona elicienda, ita totius Orbis, & Religionum vniuersali bono petente, vt optimè notat Caietan. vbi supr & ideò si pax inter Regulares aliquando conturbatur, sine diuina prouidentia non fit, quia patientia bonorum augetur, humilitas magis radicatur, charitas magis inardescit, mali pœna debita tanquam pacis conturbatores puniuntur, quare noui professi, si ex vna parte habent exemplum relaxatè viuendi, ex altera habent exemplum moderatè, religiosè, ac sanctè se habendi, perfectionémque acquisitam non relaxandi, sed magis ad eam accedendi, dum agnoscunt debita punitione non carere malos homines, vnde Chrysost. in Psalm. 8. tom. 1. ait. *Quid est hoc? punitis malis fiunt iusti attentiores, proinde*

duo

duo hinc bona oriuntur, nam & illi à vitio desistunt, & hi ad virtutem magis accedunt. Ista ergo, & alia infinita bona elicit Deus ex malis in Religione toleratis, quæ à nobis non percipiuntur, quamobrem absolutè negandum est, Religionem esse magis perfectam absque malorum permixtione. 155.

Dices, sæculares, quando malorum Religiosorum scandala penetrant, scandalizantur, & Religiones minoris æstimant, retorquentes ad singulos homines scandala commissa, quamobrem in concionibus, & confessionibus tam vber fructus non habetur. Resp. potius videri esse scandalum passiuum ex parte Religionis, quàm actiuum, quod non intelligatur in omni congregatione necesse esse, vt sint mali, ita ordinante diuina prouidentia propter multa bona elicienda, vt optimè insinuant ea, quæ superius dicta sunt. Et S. Bonauent. in epist. ad magistrum innominatum ait. *Vnius itaque delictum, seu indiscretio non debet ad omnes, neque ad singulos retorqueri, & qui aliter sapit, ipse suam insipientiam manifestat, quod nihil omnino sapit.* Quare sæculares, dum in portu naufragium vident, suum magis exitium pertimescāt, & ideò vnde videtur iactura, insurgit inde maximus fructus.

Quamobrem concludendum est, iudicia Dei esse profunda, & admirandum quod non solùm in Ecclesia, sed & in qualibet congregatione est malorum permixtio, & est humiliter ferenda, & toleranda, vt notant S. Gregor. & S. August. vbi supr. quod si mens humana nescit ea penetrare, sciat saltem alis regulæ faciem velare, eisque respondere iuxta regulas à D. Gregor. lib. 28. moral. cap. 5. traditis, qui exponens illud Psalm. 10. *Palpebræ eius interrogant filios hominum*, inquit, *Palpebris quippe apertis cernimus, clausis nihil videmus, quid ergo per palpebras Dei, nisi eius iudicia accipimus? quæ iuxta aliquid clauduntur hominibus, & iuxta aliquid referantur, vt homines, qui se nesciunt, sibimetipsis innotescant, quatenus dum quædam intelligendo comprehendunt, quædam verò cognoscere omnino non possunt, eorum corda se latenter inquirant, si illos diuina iudicia vel clausa non simulant, vel aperta non inflant. Hac enim interrogatione probatus Paulus, qui post perceptam internam sapientiam, post aperta claustra Paradisi, post ascensum tertij cœli, post superna locutionis mysteria adhuc dicit.* 156.

dicit. Ego me non arbitror comprehendisse. Philip. 3. & rursum. Ego sum minimus Apostolorum, qui non sum dignus vocari Apostolus 1. Cor. 15. & rursum. Non quia sufficientes sumus aliquid cogitare à nobis, quasi ex nobis, sed sufficientia nostra ex Deo est. 2 Cor 3. Apertis ergo palpebris Dei interrogatus Paulus rectè respondit, qui & superna secreta attigit, & tamen in humilitate cordis humiliter stetit. Qui rursum cum secreta Dei iudicia de repulsione Iudaeorum, & gentium vocatione discuteret, atque ad ea peruenire non posset, quasi clausis Dei palpebris interrogatus est, sed rectum valdè responsum readidit, qui Deo se in sua ipsa ignorantia scienter inclinauit dicens. O altitudo diuitiarum sapientiæ, & scientiæ Dei, quàm incomprehensibilia sunt iudicia eius, & inuestigabiles viæ eius, quis enim cognouit sensum Domini, aut quis consiliarius eius fuit? Ecce enim absconsis mysteriis, quasi clausis palpebris inquisitus placita, & rectè respondit, qui secreti aditum pulsans, quia per cognitionem intromitti ad interiora non valuit, per confessionem ante ianuam humilis stetit, & quod intus comprehendere non potuit, foris timendo laudauit. Hæc Gregor.

DVBIVM XXIV.

Incommoda ex variis DD. collecta præcauenda describuntur, quæ quamprimum ad occasum summæ relaxationis Religiones impellunt.

MVlta, ac penè infinita congerunt DD. quæ quamprimum relaxationis profundum tangere Religiones cogunt, sed modò erunt tantùm attingenda, quæ non ita facilè in libris inueniuntur.

157. Prælatus, qui nimis de ingenij sui viribus, ac scientia sibi promittit, & timorem errandi à corde abiecit, in multa incommoda in negotiis pertractandis, iustitiáque administranda ruet, quia emergentia dubia propria scientia, &c.

& ingenio absque DD. consilio dimetietur, aliáque negotia etiam magni ponderis sua propria æstimatione absoluet, vnde necessariò inconuenientia exorientur, quare in Prou. cap. 3. num 10. habentur hæc verba. *Inter superbos semper iurgia sunt, qui autem agunt omnia cum consilio, reguntur sapientia.* Hoc est, vt optimè explicat Salazar ibid. cum superbi de re aliqua deliberant, dum suum quodlibet consilium aliorum consiliis, ac placitis præponunt, multæ quidem suboriuntur contentiones ac iurgia, qui autem agunt omnia cum consilio reguntur sapientia, id est, qui ex humilitate, & animi sui deiectione posthabitis consiliis propriis de aliorum consilio, & opinione cuncta gerunt, hi quidem sapientissimè, ac prudentissimè res administrant, inter hos nullæ oboriuntur discordiæ, nullæ sunt disgregantes sententiæ, nullus enim ita adhæret suæ, vt perspecta ratione alteri libens non cedat. Quare cap. Omnis qui, dist. 45. inter alia ad Prælatos spectantia habetur, quod iudex, seu Prælatus in omni negotio semper debet esse pauidus, timens, & tremens, atque formidolosus, ne à iustitiæ tramite deuians cadat, & vnde iustificatur, inde potius condemnetur. Ex Isaia 5. etiam habetur. *Væ vobis, qui sapientes estis in oculis vestris, & coram vobismetipsis prudentes.* Quasi dicere velit, Superiores, qui omnia per se posse se autumant, sibi se solos sufficere prædicant, auxilio opus esse, non consilio clamant, in sua sapientia decipiuntur, dum negotia peruertunt, iustitiámque in iniustitiam vertunt, vnde Caiet. 2. 2. quæst. 49. art. 3. ait, quod tam negligentia, quàm contemptus audiendi viros, & vita functos mater est imprudentiæ, & Horatius lib. 3. Ode 4. inquit. *Vis consilij expers mole ruit sua.* Ratio videtur esse, quia humana mens dominantis ita est debilis, vt excogitare nequeat ea omnia, quæ possunt prodesse, vel obesse rei determinandæ.

Audite quæso verba D. Bonauent. in opusc. de sex alis 158.
Seraphin. cap. 7. loquentis de discretione Superioris. *Vltimò etiam ipsa discretio, quæ cætera omnia diiudicat, circumspiciat se ipsam, ne ei contingat, vt oculo corporis, qui cum alia videat, non videt se ipsum, videlicet ne plus sapiat, quàm oporteat sapere, ne sibi plus credat, quàm expedit, ne sit sapiens in oculis*

Xx suis,

suis, quia teste D. Gregor. lib. 23. mor. cap. 74. circa fin. Sicut subditorum tentatio est reprehendere in Prælatis, quod in multis non rectè agant, ita Prælatorum tentatio est, quod se cæteris sapientiores æstiment, vnde dicitur Prou. 20. Vidisti hominem sapientem sibi videri, magis illo spem habebit stultus. Stultus enim sibimet non confidens, quærit consilium à sapientibus, ne despiciatur; ille autem, dum de se plus quàm debet, præsumit, etiam vbi errat, rectè se plerumque sentire deceptus putat, inter omnes tentationes videtur ista periculosior cuique Christiano, scilicet proprio sensui nimis inniti, cum enim nemo reperiatur ita perspicacis intelligentiæ, quin posit in aliquibus falli, qui hoc totum, & solum reputat iustum, quod ipse senserit, astuto aduersario ad varias seductiones sub specie boni liberum aditum pandit, ait enim Psalmista 9. Sedet in insidiis cum diuitibus in occultis, vt interficiat innocentem, ibi enim libentius insidiatur, vbi maiores meritorum diuitias cernit inquiri, vt ibi innocentem inquirat, & occidat, vbi se Deo maius obsequium præstare sperabat, vnde cautum est semper Rectori, consilia libenter audire, & humiliter quærere. Et in hoc triplex humilitas consistit. Prim si alij idem sentiunt, quod & ipse securior est, quod non decipiatur. Secund. quidquid fecerit cum prudentum consilio, si aliquid euenerit contrarij, minus ei poterit imputari, quàm si de suo tantum sensu id fecisset. Tert. quod sæpè in merito humilitatis talis Deus dat ei agnoscere per se, vel per alium, quod antea non intellexit. Aliqui verò, cum ad officium regiminis assurgunt, ita se continuò repletos spiritu sapientiæ reputant, vt omnia antecessorum suorum facta stulta iudicent, & peruersa: alij verò è contrario, cum ab eodem absoluuntur officio, quæcumque successores faciunt, simili modo condemnant, non attendentes, quod sicut ipsi aliorum facta deprimunt, ita eorum facta alij possunt despicere, huic dicit Isai. 37. Væ qui spernis, nonne & ipse sperneris? nonnullorum enim facta studiosè solent ab aliis obseruando notari sicut illorum, qui aliorum facta seuerè diiudicant, si fortè in quo ipsi alios arguunt, reprehensibiles deprehendantur. Hæc S. Bonau. Vnde habetur, quod talis est voluntas Dei, vt exercitium charitatis in dante consilium exerceatur, & in accipiente humilitatis; hanc Deus declarauit in Moyse, quia, etsi ipsemet Deus cum illo familiariter loquebatur, noluit tamen illum eru-

dire,

dire, quomodo populum gubernaret, sed de hoc ab Ietro erudiri præcepit Exod. 8. expressit quoque hanc suam voluntatem in Dauide seruo suo, nam illi patefecit abstrusa mysteria redemptionis humanæ, & tamen noluit ei reuelare, quod ad ipsum non spectabat ædificatio templi, sed voluit, quod de hoc admoneretur à Natan Propheta 2. Reg 7.

Prælatus, qui negligenter munere suo fungitur, Religionem destruere conuincitur, vnde Hugo de S. Victore de clau.an. cap. 12. distinguit tres species Prælatorum negligentium, quidam enim sunt, qui benè viuunt, & subditos malè viuere permittunt, alij qui malè viuere volunt, & subditos benè cogunt, tertij, qui malè viuunt, & subditos malè viuere volunt. Primi, licet exemplo præcedant, quia tamen errantes non corrigunt, Religionem in maximam relaxationem adigunt, vnde S.Bernard.serm.ad Pastor. in synod.cong.dicebat. *Sine iustitia non solùm Respublica, sed nec etiam parua domus subsistere potest.* Et Petr. Dam.epistol.2. ad Gotif. lib. 7. inquit. *Illud etiam mihi non mediocriter displicet, quia in plectendis flagitiis, & temerariis iniquorum hominum ausibus coërcendis remissior cerneris esse, quàm debeas, & dum peccatoribus parcis, augere peccata conuinceris, eneruato quippè rigore iustitiæ, status euertitur disciplinæ, & dum vltionis seueritatis censura reprimitur, temeraria delinquenti licentia relaxatur, inordinata sanè pietas nutrit impietatem, & timida manus medici vulnus auget ægroti.* Secundi verò errantes quidem reuocant, sed fortè occidunt, reuocant verbis, occidunt exemplis, ex quo graue detrimentum patitur Religio, quare in c.Ex merito quæst.1. in 6.habetur. *Capite languescente cætera corporis membra inficiuntur.* Et S. Gregor. lib.6. epistol.reg.epist.7. *Mala,* inquit, *actio Præsidentis, valde nocet subditis.* Et Philo lib. de vit. Moys. *Si Princeps totum se voluptatibus, ad vitam delicatam deflectit, vniuersa propemodum subditorum multitudo ad voluptates proclinat.* Huiusque rei rationem reddit D.Gregor. 21. moral.cap.1. *Quia rationales nostri spiritus, dum in Prælatorum intentione defixi, singulis quibusque actionibus permiscentur, vt tales fœtus operum procreent, qualia exempla præcedentium in vocibus præceptorum vi-* 159.

dent. Tertij verò non solùm relaxationem introducunt, sed adinstar Diabolorum, qui non sunt contenti per se facere malum, sed etiam suggerunt aliis, & quantùm possunt, subditos contaminare, Religionémque annihilare conantur. Attendite etiam ea, quæ dicit Chrysost. hom. 23. in Matth. *In iudicio enim sedens, si quidem benè vixeris, & benè docueris, omnium iudex es, si autem benè, & malè vixeris tui solius condemnator es, nam benè viuendo, & benè docendo populum instruis, quomodo debeat viuere, benè autem docendo, & malè viuendo Deum instruis quomodo te debeat condemnare.*

160. Electores, qui fideliter munus eligendi non præstant, Religionem relaxant, nam multa debent meditari, quæ possunt videri in fine dub. 3. 2. p. sed præsertim duo ab Emin. Lugo de iustit. sect 5. disp. 35. num. 55. designata, nempe vt promoueant bonum commune, & mala morali probabilitate euentura præcaueant, & hoc præsertim fiet, si à Prælaturis arceantur homines quærentes proprium lucrum, & suam conseruationem, nam sicut bonum commune satis promouetur, cum electores eleuant hominem ad dignitates, qui in suo regimine colet vnitatem, & concordiam multitudinis, & malum præcauetur, cum aditum factionibus claudent, ita arcendo homines, qui in Prælatiis intendunt proprium lucrum, propriamque vtilitatem vtrumque munus fideliter exercent, ac præstant, quare P. Miranda tom. 2. quæst. 5. art. 5. conclus. 1. intuens malum, quod oboritur ex Prælato, qui inhæret proprio commodo, ita affatus est: Nihil enim esse credo Reipublicæ, ac regularibus congregationibus cunctis adeò damnosum, atque nociuum, quàm Prælatos, siue Iudices commodo suo proprio, ac priuato inhærere, & ita de eis meritò, dici potest, quod quæ sua sunt, quærunt, non quæ IESV-CHRISTI, hæc sunt, quæ Respublicas omnes in frusta diuidunt atque in diuisiones magnas, schismatáque innumera trahunt, hinc prodeunt æmulationes, inuidiæ, discordiæ, insectationes, & multa alia genimina viperarum, quæ ex radice proprij commodi ortum, atque originem ducunt: ad hoc etiam facit quàm maximè, quod dicere frequenter solitus erat Titus Liuius 2. lib. *Quod respectus rerum priuatarum semper officit, officiétque*

officiétque publicis consiliis, & quod ex priuatis affectibus ferè omnis humanæ vitæ pernicies nascitur, cum publicum bonum priuata interdum studia peruertunt. Quare S. Augustin. serm. 37. in Ioan. tom. 9. considerans tam graue malum prorupit in hæc verba. *Vnde inter fratres discordia? vnde perturbationes pietatis, nisi dum curuatur anima eorum, & partem suam respicit quisque, & parti suæ opimandæ, & exagerandæ operam impendit, & in possessione sua vult habere vnitatem, qui cum fratre suo possidet diuisionem.* Nec obstat, quod in mente sedeat propriæ exaltationis cupiditas, vnde difficilè potest dignosci, quia satis in opus exit artificiis, amicitiarum procuratione, aliisque simulationibus, quibus huiusmodi homines abundare conspiciuntur, quarum quidem rerum notitia inuestigari fideliter, ac sedulo ab electoribus debet, vt munus suum rectè gerant, & immunes à culpa sint.

Prælatus, qui totum suum studium ponit, vt vitia, quantùm potest, celet, æstimans se sic metam veri regiminis attingere, vel, quantùm potest delicta etiam occulta in publicum dat, vt pœna debita delinquentes puniantur, hoc pacto bonum publicum foueri putans, Religionem relaxat. 161.
Cùm sacrum animarum regimen sit ars artium, vt notant SS. PP. petit hominem supra hominem, & hoc à diuino etiam Platone cognitum fuit, vt inquit Rodriq. tom. 2. q. 73. art. 2. qui dicebat. *Sicut oues non custodiuntur, & gubernantur ab aliis ouibus, sed ab animali, quod sit aliquid plusquam animal scilicet homo, ita homo non potest custodiri ab alio homine, sed ab aliquo, qui sit plus quam homo, & per consequens homo diuinus.* Quare maxima indiget prudentia, sine qua Prælatus animarum regimen ad optatum finem portare nequit, vnde Arist. 3. Polit. cap. 3. aiebat. *Prudentia propria virtus est Præsidentis, nam cæteræ quidem virtutes videntur communes tam eorum, qui præsunt, quàm eorum, qui subsunt, at prudentia non est virtus eius, qui subsit* Et Plato cap. 2. ad Dionem. *Nulla ciuitas potest esse fœlix, nisi vbi cum prudentia sub iustitia viuitur.* Quamobrem Bann. 2. 2. quæst. 33. art. 3. dub. 2. intuens prudentiam, quæ necessariò requiritur in animarum cura, deficit, & dicit ad solum Deum esse recurrendum. Sunt Prælati, inquit, qui pacem communitatis existimant esse, quod nulla delicta

appareant in foro exteriori, cum tamen plurima fiant perniciosa, quæ deberent in iudicio puniri propter bonum communitatis, quod quidem malum oritur ex eo, quod non vigilant super gregem suum, & nullum fraternaliter corrigunt, vnde paulatim serpunt vitia per communitatem, alij verò sunt per alterum extremum peccantes, qui singulis subditis insidiantur per media extraordinaria, vnde fit, vt multa veniant in notitiam ipsorum, quæ relinquenda essent iudicio Dei, deinde, quæ fraternaliter poterant corrigi, cupiunt sub prætextu communis boni ad iudicium deferri, ibique publicè punire, vt cæteri timorem habeant, & se ipsos magnificent, quo fit, vt solicitent quosdam, vt accusent, vt testes sint, atque ita efficiunt, vt subditus publicè infametur, qui secretò, aut coram paucis poterat corrigi, & dum communitatis bonum dicunt se intendere, potius nocent communitati, quàm prosint. Quisquis igitur est, qui inter extrema medium se sequuturum confidit, nimis de sua prudentia sibi promittit, ergo opus est cum Salom. Sap 9. inuocare Dominum, ac dicere. *Da mihi sedium tuarum assistricem sapientiam*, &c. Hæc Bann. Primi verò attendere debent verba D. Bonauent. opuscul. de sex alis Seraph. cap. 3. *Zelator iustitiæ caueat, ne malum (scilicet publicum) inultum esse patiatur, quia aliquod bonum parit peccati castigatio, scilicet, quod ipse, qui fecit, prohibetur vltra peccare dicente Domino: Iam noli peccare, ne deterius tibi aliquid contingat, item quia purgatur à peccato, ne à Deo postea durius puniatur, ait enim Script. Prouerb. 3. Tu virga percuties illum, & animam illius de inferno liberabis, item, quia per hoc alij erudiuntur, vt caueant similia perpetrare iuxta illud Prouerb. 18. Pestilente flagellato, sapientior erit paruulus, id est, tenellus, & nouus cautior esse discet, item ipse Prælatus Vicarius æterni iudicis liberat animam suam à peccato negligentiæ, officium sic implendo.* Et paulo inferius addit: *triplicem Deo reddet rationem. Prim. pro sua negligentia, quando non fecit id, ad quod ex officio tenebatur, nam ait sapiens Sap. 6. Cum essetis ministri Regni illius, non rectè iudicastis, nec custodistis legem iustitiæ, nec secundum voluntatem eius ambulastis. Horrendè, & cito apparebit vobis, quoniam iudicium durissimum his, qui præsunt fiet, &c. Secund. quia omnia peccata*

peccata subditorum, quæ poterat, ac debuerat correxisse, ac præcauisse imputantur ei, vnde dicitur Ezech. 33. Si non fuerit loquutus, vt custodiat se impius à via sua, ipse in impietate morietur, sanguinem autem eius de manu sua requiram. Tert. pro abusione honoris, & potestatis, quam ad propriam gloriam, & commodum retorsit, & non ad quod data est ei. Tollite ab eo talentum ait Christus Matth. 15. & inutilem seruum eiicite in tenebras exteriores, ibi erit fletus, & stridor dentium. Secundi considerare debent ea, quæ dicunt Em. Rodriquez tom. 2. q. 21. art. 2. & Peirin. tom 2. q. 2. cap. 7. §. 15. in fine. Primus inquit Episcopus, seu Prælatus regularis, qui quærit potius verberibus timeri, quàm verbis, ab officio est deponendus, vt dicitur in iure cap. Episcopum dist. 45. & notat Bertachinus in tract. de Episcop. 3. part. lib. 4. num 25. secundus ait, aliqui parum prudentes, imo maligni, & venenati Prælati sunt, qui de quacunque etiam leuissima culpa processus formant, etsi non formant tam venenatis verbis mordent, vt acerbam putent sibi subditi eam esse vitam, isti sunt Prælati parum prudentes, minus misericordes, multum maligni, in summo gradu superbi, & hypocritæ peruersi, à consortio hominum arcendi, nam ait S. Gregor. lib. 8. reg epist. 16. in dist. 3. dicit. *Plerunque plus virium habet discreta in correctione remissio, quàm in exequenda vltione districtio, adeo vt nonnunquam hæc fideliorem, & subiectum, illa verò obstinatum faciat, & æmulum.*

Relaxatur Religio, quando in condendis legibus solùm consideratur tempus præsens, & non futurum, solùm attenditur exiguus hominum numerus charitate feruentium, & non multitudo personarum, in qua longè plures sunt, inquit Sotus de iust lib. 1. quæst. 6. art. 2. qui virtutum habitibus non sunt imbuti, sed cum prauis, corruptisque affectibus colluctantur, cum ergo lex condi debeat in communi, quia vnumquodque quod est propter finem, necesse est, vt sit fini proportionatum, & cum finis legis sit bonum commune, quod ex multis constare videtur, ideò lex respicere debet personas, negotia, & tempora, ob id in communi ferri debet lex, quare Sotus vbi supr. art. 1. magis distinguens ea, quæ legi subiecta sunt, dicit: Sunt inquam, qui legibus pa- 162.

rere

rere coguntur senes, & iuuenes, potentes, ac debiles, sapientes, & ignorantes, quibus multa possunt negotia contingere, debet ergo legifer hisce omnibus prospicere, quod fieri aliter nequit, quàm si lex in communi ponatur, contra hanc legis naturam delinquunt, qui singulis casibus occurrere legibus contendunt, contra eandem faciunt zelo ducti, sed non prudentia, qui in condendis legibus futurum tempus à consideratione excludunt, solùm præsens præ oculis habentes, vnde maximum damnum, & incommodum sequitur à Soto vbi supr. & à Sayro lib.3. cap.3. n.6. notatum hisce verbis: sunt inquam, qui exiguum numerum personarum, charitate feruentium considerantes graui onere legum Religionum familias premunt, quas cum posteri ferre nequeant, ceruices excutiunt, videatur Caiet. 1.2.q.97. art. 1. Ex qua doctrina habetur necessariò in Religionibus sequuturam esse relaxationem, si prudentia in legibus condendis non vigeat, considerando multitudinem tam præsentem, quàm futuram, & iuxta illam leges sanciendo, vnde concludit Sotus, vtilissima doctrina est, leges debere sic in communi ferri, vt multis temporibus, personarúmque qualitatibus, & casibus coaptari possint, & Clauis Regia vbi supr. num. 6. inquit, iniusta prorsus censeri debet lex, quæ sine vllo discrimine omnes eadem mensura metiri vellet.

163. Relaxatur Religio, cum legum, seu statutorum multitudo sancitur, quæ opprimere, & obruere subditos solet, ex quo sequitur quædam moralis impossibilitas, quæ efficit, vt leges paruipendantur, seu efficiantur telæ aranearum, quibus non Leones, sed tenues muscæ capiantur. D.Thom.1.2. quæst.45 art 3.Sot.de iustit. lib. 1.q.5. art.3. Mirand. tom.2. quæst.25. artic. 9. explicantes illas duas conditiones, quæ connumerantur ab Isidoro inter conditiones prô lege iusta statuenda, scilicet quod sit necessaria, & vtilis, dicunt, quod lex sancienda debet esse necessaria ad præcauenda incommoda, & nocumenta, quibus Respublica maximum aliquod pateretur incommodum, vtilis ad aliquem finem, & commune Reipublicæ bonum consequendum, per quod intelligitur, leges non sine causa, & necessitate, atque euidenti

denti vtilitate esse statuendas, ex qua doctrina colligit Sotus vbi supr. incommodum superius allatum hisce verbis: vnde id maximè legiferi deberent considerare, ne legum multitudine subditos obruerent, sed illis essent tantùm contenti, quæ sunt prorsus necessariæ, nam ipsa multitudo fit statim impossibilis, vnde illico efficiuntur veluti aranearum telæ, quibus muscæ arceantur, & non Leones, idem colligit Mirand. vbi supr. per quod, inquit, & meritò reprehenditur quorundam Iudicum, & Prælatorum facilitas, & propensio nimia ad condendas, & faciendas leges, quarum proinde obseruatio, quasi impossibilis reddatur, quæ ad nihilum deseruiunt, nisi vt paruipendantur, seu efficiantur telæ, quibus non Leones, sed tenues muscæ capiuntur, vnde concludit Sotus, quod legum immodica turba hoc solùm præstat, vt boni, & mites, qui legibus non indigent, circumsepti viuant, pertinaces autem, & indomiti leges plurimas habeant, quas pessundent ob suas explendas libidines: & cum necessaria lex, inquit Medin. 1. 2. quæst. 95. artic. 3. statuatur ad malos coërcendos, bonosque fouendos, atque protegendos, & cum ipsa multitudo malos non frænet, nec bonos protegat, imo aggrauet, & obruat, ideo necessariò sequitur relaxatio in Religionibus, quare, vt Prælati relaxationi obstent, tria sunt necessariò obseruanda. Prim. vt modica turba legum subditos circumuallet. Secund. vt non sit ardua, vt etiam circumuallare possit imperfectos, vt optimè insinuat Sot. vbi supr. quæst. 6. art. 2. ob idque inquit, non sunt legibus, quæ omnibus debent esse communes, onerandi, quæ solis integris viris, ac spiritu feruentibus possibiles sunt, sed prorsus iis, quas etiam imperfecti adire, atque ferre possunt, vt illis facilioribus imbuti ad alias, quæ arduæ sunt, valeant sua sponte conscendere. Tert. vt homines ad obseruandas tales leges alliciantur more suo, vt scilicet gradatim, eorum imperfectione appulsa, promoueantur, quare Sotus paulò inferius addit: ac non citius in vsu veniant, vt dum nimia legum angustia sepiuntur, in deteriora prosiliant, nam, vt legitur Prouerb. 30. qui nimis emungit, elicit sanguinem, & Matth. 9. si vinum nouum, id est ardua, calore feruentia mandata, mittatur in vrnas veteres, id est

in homines impuros, corruptisque affectibus laceros, vinum effunditur, hoc est præcepta contemnuntur, & ex contemptu iniqui in peiora prorumpunt.

164. Relaxatur Religio, quando Superior non ligat amoris vinculo subditos, sed potius quærit timeri, virgam pœnæ semper in manu gestans, præsertim quando imponit leges, seu mandata sub grauibus pœnis temporalibus executioni mandanda, & quando non vigilat, ne oratio tepescat, sed magis in Religiosorum corde ferueat, cum ergo amor, vt inquit Miranda vbi supr. quæst. 23. art. 42. conclus. 3. sit, ac debeat esse totius regiminis boni, & rectæ gubernationis exordium, eo deficiente, deficit etiam obseruatio disciplinæ regularis, & paulatim introducitur relaxatio, & ideo dicit Sotus vbi supr. quæst. 5. art. 3. humanam disciplinam in hoc consistere, quod sit in nostra facilitate, (id est possibilis secundum naturam) amore, & vsu legis præscripta sequi: & Em. Rodriquez tom. 3. quæst. 47. art. 1. vers. Dices innumeræ, &c. loquendo de legum multitudine sub pœnis imponendarum inquit: ordinatio deficiens est, quæ præcipit, vt omnes aliæ sub grauibus pœnis temporalibus executioni mandentur, suauiter enim hæc omnia executioni debent mandari, debent Prælati instruere subditos in spiritu lenitatis considerantes se ipsos, ne & ipsi tententur, non enim Deus dedit illis spiritum timoris, sed virtutis, & dilectionis, & sobrietatis, nec subditi acceperunt spiritum seruitutis iterum in timore, sed spiritum adoptionis filiorum, in quo clamant Abba Pater, & S. Bonauent. vbi supr. cap. 6. ait, *Prælatus studeat magis amari, quàm timeri, quia libentius obeditur ei, qui diligitur, quàm ei, qui timetur, obedientia dilectionis propriè est voluntaria, timoris magis est coacta, quantò ergo illa habet de voluntario, tantò sublimior est merito*. multiplicentur quidem ordinationes, sanciantur leges, imponantur transgressoribus pœnæ pro reformatione, nunquam in cœnobiis hæc splendebit, nunquam Religio subditis, reformatis gaudebit, nisi Prælati studeant subditos amore allicere, & subditi studeant amore prosequi Prælatos, & amore studeant mandata executioni mandare, quare Prælati, qui magis student timeri, quàm amari præ oculis semper habeant

habeant præceptum D.Thom.1. de reg.Princip. *Timor est debile fundamentum: nam qui timore subduntur, si occurrat occasio, qua possint impunitatem sperare, contra præsidentes insurgunt eo ardentius, quo magis contra voluntatem ex solo timore cohibebantur.* Relaxatur etiam Religio cum Superior non insistit, vt feruor orationis non deficiat, quia, ipso deficiente, opus est cæteras virtutes languescere, & hoc S. Bonau. vbi supr.cap.3.adnotauit. *Cauenda est*, inquit, *perturbatio deuotionis, ex qua fulcitur omnis vera Religio, quæ non oleo isto saginatur, instabilis est bonorum operum structura, quæ deuotæ orationis frequentia non compaginatur, sicut partes lapidum sine cæmento, in omni Religione vbi deuotionis feruor tepuerit, etiam aliarum virtutum machina incipit deficere, & propinquare ruinæ, lampades fatuarum virginum sine oleo extinguuntur.*

Relaxatur Religio, dũ Generalis toto conatu non nititur obstare malo, quod directè aduersatur bono regiminis, pro intelligentia est notandũ, quod sicut in viuentibus nẽpè vegetatiuis, sensitiuis, & rationalibus datur augmẽtatio, status, & declinatio, ita in regiminibus, vt optimè insinuat Lipsius in Cent.ad Belg.ep.7. *Magna imperia*, inquit, *limites habent, quo cum venerunt, sistunt, retroëunt, ruunt*; quod etiam adnotauit S. Bonauent. alibi relatus, loquendo præsertim de Religionibus, cum ergo tandem imperia quasi naturaliter tendere debeant ad occasum, profectò ab aliquo principio, & nonnisi specialiter à suo contrario impelluntur, & quodnam erit istud tanta malignitate ardens? Seditio quidem, vt benè aduertit Decianus lib.7. de seditione, cap.19. num.3. tom.2. *Serpunt enim*, ait, *sensim seditiones, & quod sanum est in Republica vitiant, æternæ enim forent Respublicæ, æterna regna benè instituta, & iustis legibus munita, si seditiones forent incognitæ, sed Dij immortales id vnum venenum eam labem ciuitatibus, & Regnis imminere voluerunt, & imperiis, vt sicut omnia creata mortalia forent.* Et cum non magis res destruatur, quàm à suo contrario, ideò tota vis zeli Generalis insistere debet ad obstandum huic malò magis, quàm cæteris aliis, quia introducta seditione tota vita regularis, inquit D.Antonin. relatus in 1.dub. 1.part. deficit, & licèt aliqua perfectio adhuc eniteat, nullius roboris videtur esse dicente 165.

S.Greg.lib 2 Dial.cap.3. *Discordes, & si boni operis fructus in suis actionibus proferunt, perfecti nulli sunt, quia non ex vnitate charitatis oriantur*, proinde ipse Generalis præsertim obstare debet seditionis principio, vt adnotauit paulò inferius Decianus, *quia compertum est modicam scintillam magnum excitasse incendium.* Vnde tria præsertim debet Generalis arcere à congregatione, à quibus originem trahunt discordiæ, ac seditiones, inquit D. Antonin. p. 2. tit. 4. cap. 8. §. 3. Prim. est proprij commodi procuratio inordinata alicuius, seu aliquorum, quia inde multi grauantur, & cum eis modicam possunt habere concordiam, vnde Aristot. 3. Polit. cap.4. ait. *Constat igitur, quod quæcumque Reipublicæ ad communem vtilitatem intendunt, hæ certè recta sunt secundum simpliciter iustum, quæcumque verò ad propriam eorum, qui præsunt, vtilitatem, aberrant quidem; súntque omnes rectarum rerumpublicarum trangressiones, & labes, gubernantur enim quasi à Dominis, ciuitas autem est liberorum societas*, quare à regiminibus debet arcere illos Prælatos, qui præ aliis absque iustitiæ distributiuæ regula volunt frui bonis, & commodis Religionis, ex quibus consequendis suscitantur ambitiones, & factiones, quæ sunt labes Religionis, debet etiam expellere à congregatione quasdam industrias, artes, ac paruas vniones, quæ fiunt ad cumulanda vota, nam Generalis præ oculis semper habere debet, quod serpunt sensim seditiones, vt dicit Decianus, *& quod seditionem*, inquit Fr.Patric.de Republ. lib.6.cap.5. *mouet incuria, & desidia eorum, qui ciuili societati præsunt.* Secund. cum honores, & officia aliquibus copiosè conferuntur, aliis autem parum, aut nihil impertiuntur, generatur discordia, vnde dicebat Arist.lib.5.Pol.cap.1. *Vbique enim propter inæqualitatem oritur seditio*, quamobrem omnibus secundum meritorum mensuram dispensare debet aliquod officium, & curare, vt ab omnibus id præstetur, exemplo Dei, inquit Antonin.vbi supr. *Qui facit concordiam in sublimibus.* Iob 25. id est, in Angelis diuersa officia concedens, quorum nemo officium vsurpat alterius, & S. Chrys. in policratico lib. 1. ait. *Tunc Respublicæ corpus roboris sui integritate vigebit, tunc optimæ compositionis specie venustabitur, & elegantis pulchritudinis decorem induet*

induet, si singula quæque locum teneant sortita decenter, si fuerit officiorum non confusio, sed distributio. Tert. quando non puniuntur delicta, tunc sequitur discordia, nam ex hoc datur audacia malis ad lædendum alios, ex quo excitantur discordiæ, & inimicitiæ, & si puniantur aliqui impotentes exclusis potentibus, suscitatur etiam discordia. Pro certo Prælatus habeat, quod parua perfectio Religionis in concordia semper crescet, maxima perfectio in discordia semper ruet vsque ad extremum exitium, percipe dictum Senecæ in Prouerbiis. *Concordia paruæ res crescunt, discordia maximæ dilabuntur.*

Relaxatur Religio, cum Generalis non studet à regiminibus aliorum inferiorum Prælatorum rescindere tyrannidem quæ facillimè in eorum actionibus, & sub coloratis rationibus insurgit: pro intelligentia sunt notanda verba Abulensis in Exod. cap. 20. quæst. 19. dicentis, quod Principes, & Prælati non debent curare de bonis suis, sed de bonis communitatis conseruando statum politicum, nam tota istorum solicitudo est distribuendo iustitiam omnibus de politia: iustitia autem non est bonum proprium, sed alienum, qui ergo iustitiæ studet, non studet sibi, sed alteri, sic declarat Arist. 4. Ethic. Et ideò dicit, quod difficilius est esse iustum, quàm habere alias virtutes, quia per quodlibet aliarum virtutum ornamentum, quilibet est bonus sibi, per iustitiam est solum alteri bonus, magis autem inclinantur homines ad se ipsos, quam ad alios: ex hoc conclusit Philosophus in eod. lib. ex authoritate Biantis, quod Principatus ostendit virum, id est, quando aliquis est virtuosus, & non est Princeps non incumbit sibi onus distribuendi iustum, & vacandi aliorum vtilitatibus relicta sua, quando autem est Princeps, incumbit ei istud onus cessandi à suis vtilitatibus, & quia hoc est valdè graue, ibi demonstratur, quis est vir, id est, quis est virtuosus, vel si fortè aliquis ante benè se habebat in rebus suis, & ex hoc iudicabatur virtuosus, cum incœperit principari cessando à suis vtilitatibus, & studendo vtilitatibus aliorum, videbitur si erat verè virtuosus, vel non: hæc Abulens. Est etiam notandum, vt dictum est, hominem magis inclinare ad se ipsum, & ad sua commoda 166.

 procuranda,

procuranda, quàm ad aliòs, ideò facillimè à recto iustitiæ tramite recedere potest, & si quæras causam, alia assignari nequit, nisi proprium commodum, vt optimè insinuat D.Thom.1.de reg.Princip.cap.11. *Nullus enim à iustitia declinat, nisi cupiditate alicuius commodi tractus.* Ex qua doctrina videlicet ex difficultate iustitiæ possidendæ, & facilitate adhærendi sibi ipsis, commodisque propriis Prælati deflectere de iustitiæ via facillimè possunt non procurando subditorum vtilitatem sed propriam, & ita incidere in tyrannidem opprimendo subditos in bonis, quæ eis ex iustitia secundum meritorum proportionem debentur, ex quo oritur maxima relaxatio in Religionibus, nam Prælati sub coloratis rationibus propria commoda defendunt, subditi verò putant ea licitè possideri, vnde student variis modis consequi, ex quo excitantur ambitiones, formantur factiones, audiuntur murmurationes, & multa alia mala in maximum Religionis detrimentum: quamobrem S.Thom.1. de reg. Princ. cap.6. ab ista facilitate instructus aiebat: *Sic est disponenda regni gubernatio, vt Regi iam instituto tyrannidis subtrahatur occasio, simul etiam temperetur potestas, vt declinare de facili in tyrannidem non possit.* Inter media à Religionibus existimata apta ad hoc exequendum est electio summi Prælati, nempe Generalis, cuius munus est omnibus Prælatis inferioribus præesse, vt timore supremæ authoritatis contra propriam inclinationem, & propensionem colant iustitiam, omnibus subditis ea præstando, quæ ipsorum sunt, propriámque vtilitatem negligendo, vt æquitas in bonum pacis & quietis Religionis seruetur, & hoc est, teste D. Ambr.in dub.4.p.part.relato,de ratione intrinseca iustitiæ. *Iustitia est, inquit, quæ vnicuique quod suum est tribuit, alienum non vendicat, vtilitatem propriam negligit, vt communem æquitatem custodiat.* Quare Generalis, vt proprio muneri satisfaciat, tres species tyrannidis à Prælatis arcere debet. Prim. quando ipsi imperant, & gubernant ad opulentorum commodum, nam hoc videtur tyrannicum iuxta doctrinam Aristot.3.pol.cap.5. *Tyrannidem esse dicimus paucorum potentiam, cum ad opulentorum commodum gubernatur.* Secund. quando sub variis rationum coloribus depauperare satagunt

gunt dignitatibus inferiores, ac subditos, quæ rationes tandem resoluuntur, ne sibi arripiant locum, hoc etiam est tyrannicum secundum præceptum Arist. 5. pol. cap. 11. *Tyrannus satagit ciues depauperare, nemo enim impossibilia aggreditur.* Tert. est, quando verbis, aliisque mediis sanctitatem, virtutem, ac excellentiam virorum obtenebrant, ac si in ipsis nullus defectus videretur, & essent de cœlesti stirpe. *Qui autem*, inquit Arist. 5. pol. cap. 11. *subditorum vel honestati student, vel libertati, minuere excellentiam, & præeminentiam tyranni videntur. Oderunt ergo illos tyranni tanquam euersores potestatis suæ.* Demum Generalis resecare omnes alias species tyrannidis debet, quæ satis cognoscuntur ex verbis sequentibus Abulens. vbi supr. Qui autem Princeps, vel Prælatus est magis vacans vtilitati suæ, quam distributioni iusti politici, non Prælatus aut Princeps, sed Tyrannus est, quæ satis dura definitio est nostris Principibus, ac Prælatis.

Relaxatur Religio, cum Prælatus, qui grauissimum onus regiminis animarum sustentat, non se conuertit ad Deum per quotidianum cultum orationis, vt possit diuinas illuminationes mereri ad rectè gubernandum, iudicandum, subditisque secundum merita prouidēdum, aliter enim faciendo sub tanto onere corruet, regimen confundendo, multorum merita negligendo, propriamque animam multis peccatis vinciendo, nam quis ignorat omnem potestatem esse à Domino? vt refert D. Thom. 2. de reg. Princip. cap. 16. ex D. Paul. ad Rom. cap. 13. *Vnde & vices Dei Rector*, inquit sanctus D. *gerit in terris, propter quod tota virtus dominij ex Deo dependet, sicut eius minister, vbi est dependentia à Domino, necessaria est Superioris reuerentia, propter quod in Apocalypsi agitur de cœlestium spirituum ministerio, qui per seniores tanquam maturiores in actionibus, & animalia, quæ potius aguntur, quam agant ex vehementi irradiatione diuina, & in ministerio designantur; semper de eisdem subiungitur, quod ceciderunt in facies suas, & adorauerunt Deum.* Quare Prælatus, qui perfectionē Religionis propagare exoptat, debet in propriæ annihilationis faciem cadere, recognoscendo potestatem gubernandi à summo Deo dari, eúmque adorare implorando 167.

diuinum

diuinum auxilium ad rectè sustinendam tantam regiminis molem, aliàs corruet Religionem relaxando. Percipe, & in corde imprime hæc verba D.Thom.vbi supr.c.15. *Reges & Principes communes habent actiones, & vniuersalem diligentiam subditorum, cum non sufficiat homo solus ad proprias actiones, oportet, quod in multis deficiant, quia talis actio, siue actiones, quæ sunt populum gubernare, iudicare, ac vnicuique suorum subditorum secundum merita prouidere transcendit virtutem naturæ, propter quod dicitur, quod est ars artium regimen animarum. Et arduum est valde, vt qui nescit tenere moderamina vitæ suæ, iudex fiat vitæ alienæ, secundum quam causam Sauli assumpto, & vncto in Regem per Samuelem Prophetam præcipitur, quod ascenderet ad cuneum Prophetarum, vt ibidem per eleuationem mentis prophetando cum eis circa populum gubernandum ex diuina influentia haberet notitiam agendorum, quod factum fuit, vt patet 1.Reg.10. vnde impossibile est Reges, & Principes non errare propter dictam causam, nisi ad illum, qui omnia gubernat, & omnium est conditor se conuertant, & propter hanc causam dicitur in Ecclesiastico de regibus Israelitici populi, quod præter Dauid, Ezechiam, & Iosiam, qui fuerunt viri spirituales, & à Deo illuminati, omnes peccauerunt Domino.*

167. Relaxatur Religio, quando aliquod incommodum magni momenti est à Religione euellendum, & ab aliquo ex Consultoribus, ad quem spectat reformatio, proponitur remedium, quod facilè repudiatur ob quamcunque difficultatem occurrentem, cuius solutio in promptu non habetur, vnde peccant, & contra scientiam, ignorantes, quod leges nequeunt omnia incommoda euitare, sed illæ sanciuntur, sub quibus minora sequuntur, & contra prudentiam, cuius munus est, ponderare res non secundum apparentiam alicuius rationis sibi occurrentis, sed secundum essentiam ipsarum, & non ab extrinseco secundum opinionem alicuius hominis, sed secundum æstimationem, quam de illis facit Deus, & conformare electionem earum huic iudicio, & sic magnas magni facere, & paruas paruipendere, quare S.Chrysostom.cap.24.in in Matth.hom 51.inquit. *Prudentem voco ego, non hominem sapientem, & doctum tantùm, sed illum, qui habet iudicium sanum, & illustratum, & qui ponderat res*

res iuxta naturam ipsarum, & illis vtitur ad præscriptum rationis. Et ita remedium denegatur non paruo incommodo, & Religio continuò relaxatur.

Relaxatur Religio, quando capitula prouincialia reformationi Prouinciarum non intendunt, dico capitula prouincialia, quia ab istis magis dependet reformatio totius Religionis, quàm à capitulis Generalibus, seu à Generali, seu à Prouinciali, pro intelligentia multa sunt consideranda. Prim. Religionem diuidi in duas partes, scilicet in Superiores, qui vocantur maiores, & subditos, in quibus contingere possunt defectus reformandi, & quælibet pars moraliter loquendo propter propensionem quam vnaquæque habet ad se ipsam, & propter commiserationem qua vnaquæque se respicit, & propter conuenientiam, qua vnaquæque (præsertim illa Superiorum) putat aliquid sibi conuenire, non est apta ad corrigendam, reformandamque seipsam, quia quælibet sub coloribus diuersarum rationum apparentium multa potest intelligere sibi conuenire, quæ Religionis perfectioni obstare videntur, vnde Tiraquell. de pœn. temp. casu 51. à num. 82. inquit tantus est amor sui, vt quisque etiam sanctissimus cæcutiat in propriis, & Ægid. Roman. 1. part. lib. 3. cap. 9. ait: *Homo nimis decipitur in proprio commodo, semper videtur ei se plus debere recipere quàm accipiat.* Et paulò inferiùs: *Quilibet deceptus in iudicando de seipso, appretiatur se plus valere quàm valeat.* Et S. Basil. in const. monast. cap. 23. fin. ait: *Illud firmissimum tenendum, est rem esse difficilem se ipsum cognoscere, & curare, propterea quod naturaliter quisque se ipsum amat, & quilibet, quia naturaliter in se propensius est, in veritatis iudicio fallitur, at verò ab alio curari, cognoscique facilè est, cum ei, qui alios regit, ad veritatem discernendam nequaquam obstet sui ipsius amor.* Et hoc præcipuè in Superiorum parte, tum propter dignitatem, tum proter merita, tum propter labores defensa à propria authoritate, quæ obruere subditos potest mille modis, etiam suauibus, si aliquid contra ipsam loqui volunt, & ideo, ait Rodriquez tom. 3. q. 47. art. 3. vers. secund. ratio, celebrantur capitula tam generalia, quàm prouincialia, vt visitentur Prælati, & de suis defectibus publicè puniantur, vt successoribus sint

Zz in

in exemplum, vel saltem metu pœnæ à similibus patrandis se abstineant. Secund. Generalem esse subditum capituli generalis, ac proinde ipsum obligari, sicut alias personas ad obseruandas leges eiusdem capituli, non solùm quoad vim directiuam, sed etiam quoad vim coactiuam, quare Generales tẽporales functi officio visitantur, & puniuntur de defectibus cõmissis contra leges à capitulo generali statutas. Suar. 4 de Relig. lib. 2. c. 8. n. 18. tr. 8. idem est philosophandum de capitulo Prouinciali aduersus suum Prouincialem: adde, quod capitulum generale sicut potest eligere Generalem, ita potest eum deponere, punire, eius authoritatem augere, & minuere ob supremam authoritatem. Ita Suar. vbi supr. tract. 10. lib. 10. cap. 4. idem dic de capitulo Prouinciali aduersus Prouincialem. Tert. Generales, seu Prouinciales in suis capitulis sub mortali teneri non esse negligentes supra Religionis reformationem, & intendere debere, qnomodo disciplina regularis obseruetur, nec non & regula, qui mores sint corrigendi, quomodo ambitio sit extirpanda, quomodo Superiores tyrannici sint euellendi, &c. vt inquit Rodriquez vbi supr. art. 2. & 3. & his omnibus remedium apponere: aduertant tamen, quod tantùm insistere subditorum reformationi, & non Prælatorum, non est tutum in conscientia, quia, vt benè dicit Zerola in praxi p. 2. tit. reformatio, quem citatum sequitur Peirin. de subdito, tom. 1. quæst. 1. c. 7. Prælatus non potest præcipere vni Monacho, vt reformetur, nisi reformentur & alij: ergo tantò magis sub mortali tenentur capitula intendere supra omnium reformationem, quia finis capitulorum est reformatio Religionis. Ex tota hac doctrina colligitur, quod reformatio totius Religionis difficile potest haberi à capitulo generali, quia, cum ferè semper componatur ex Superioribus maioribus, qui sunt vna ex partibus Religionis, ob rationem superius dictam difficile defectus in semetipsis moderabuntur, ideo non est medium congruum pro reformatione introducenda, licet sit aptum pro reformatione subditorum, nec ita facilè potest haberi à Generali, quia, cum assumatur ex his Patribus maioribus, potest aliquo modo dubitari fore, vt non intendat tanta vi, quanta est necessaria
ad

ad reformandos Prælatorum defectus, (licet facilius ab ipso haberi possit, quàm à capitulo generali, maximè quando est vir ab omni affectione humana alienus, ambitionis inimicus, electionúmque partialium destructor,) & quia sẽper nõ est præsens capitulis Prouincialibus pro corruptelarum destructione, quæ tractu temporis in parte Superiorum oboriuntur, & sub coloratis rationibus nutriuntur, & defenduntur: concluditur ergo, quod maxima, & virilis reformatio ferè semper dependet à capitulis prouincialibus, quia ibi sunt Superiores maiores pro subditorum reformatione, & pro reformatione Prælatorum est ferè totum capitulum non compositum ex Prælatis maioribus, sed ex subditis ordinariis, qui ægrè ferunt corruptelas, ac commoda in Superioribus maioribus ab eorum authoritate introducta, & ab eadem conseruata, & quod ipsi semper subeant reformationis onus, & Superiores maiores, quorum defectus totam Religionem inficiunt, quia, vt cap. Magnæ de vot. habetur, quod agitur à Prælatis facilè trahitur in exemplum, leuiter, aut nunquam tale onus portent, ex quo clare habetur, quod si Religio non reformetur à capitulis prouincialibus, in relaxationis profundum ruet.

Tota difficultas erit in assignando modo suaui, qui prædictæ relaxationi obstet, qui pacem inter subditos, & superiores conseruet, qui libertatem loquendi absque superiorum timiditate subditis concedat. Modus pro meo captu aptissimus erit, vt Prouincialis tanquam caput totius capituli id congreget, & vnusquisque capitularis secum ferat schedulam, in qua sint defectus notati, de quibus intenditur reformatio, eligantur postea à toto capitulo tres homines inter omnes digniores, qui non sint, nec fuerint inter superiores maiores connumerati, inde in præparatam vrnam mittantur schedulæ illæ, & extractæ legantur à superioribus maioribus electis in illo capitulo simul cum illis tribus hominibus, si tres conueniant in aliquo defectu reformando, si defectus ad partem subditorum spectet, ne aliquod impertinens sub vota cadat, recognoscatur à superioribus maioribus, si eis visus fuerit reformatione indigere, proponatur capitulo vel tantùm superioribus maioribus tam præsen- 169.

tibus, quàm præteritis prout magis videbitur expedire, & si pro reformatione maiorem partem votorum secretorum habuerit prorsus reformatus intelligatur, si verò defectus pertineat ad partem superiorum maiorum tres illi Religiosi electi in secreto iudicent de eius reformatione, & proponatur tantum capitulo, si reformatione indiguerit, &c. Si autem ad vtramque partem spectat, tam superiores maiores in illo capitulo electi, quàm illi tres electi iudicium ferant de eius reformatione, & proponatur, &c. Iste modus mihi videtur esse aptissimus ad satisfaciendum obligationi oneris reformationis, quod sub mortali incumbit capitulis ad conseruandam pacem inter superiores, & subditos, ad timiditatem expellendam, libertatem loquendi concedendam, & tandem ad occurrendum Religionis relaxationi.

DVBIVM XXV.

An tuta conscientia capitulum prouinciale possit magnum reformationis negotium committere Prouinciali, ac Definitoribus,

170. SVperius dixi, quod multa facere potest capitulum Generale, idem respectiuè est philosophandum de capitulo Prouinciali, potest ergo condere leges, & decreta perpetuò duratura pro Prouincia obligantia Religiosos omnes Prouinciæ, Prouincialem quoque, ipsum eligere, deponere, punire, ipsius authoritatem minuere, & augere, omniáque facere, quæ Prouincialis ipse facere potest, eo quod habeat authoritatem supra ipsum Prouincialem, vnde sequitur, quod sicut capitulum Generale potest regulam iam collapsam, & relaxatam ad pristinum statum restituere obligando subditos ad obseruantiam illius reformationis, eo quod hæc restauratio regulæ concernat ipsam, nec sit supra ipsam, & professi, qui sunt membra Religionis, teneantur etiam cum proprio incommodo ipsius bonum, & conseruationem procurare. Silu.tit.Relig.6. Cordub. in exposit.reg. S.Franc.

;.Franc.cap.10.quæst.2.punct.6. Sanch. in summ.lib.6.c.2. num.35. multos alios citans, ita capitulum prouinciale id potest pro sua Prouincia efficere, imo addit Sanch. vbi supr. num. 37. quemlibet priuatum superiorem, cui non datur condere statuta, sed præcepta imponere, quæ siue morte ipsius, siue officio terminato expirant, posse in suo conuentu seu Prouincia præcepta imponere obligantia ad ea, quæ prudenter iudicat necessaria ad prioris regulæ obseruantiam, & reformationem, tum quia sicut capitulum generale statuere potest leges perpetuò duraturas, ita huiusmodi superiores eandem potestatem habent imponendi præcepta non perpetua, tum quia eorum officium petit, vt in loco sibi subiecto obseruetur regula, & quæ collapsa est, restauretur.

Conclusio.

171. Capitulum prouinciale tuta conscientia potest suam authoritatem Prouinciali, ac eius Consiliariis concedere, vt nomine suo Prouinciam reforment, non est tamen conueniens. Prob. potest augere, & minuere authoritatem Prouincialis, vt dictum est: ergo ei potest tribuere reformandi authoritatem: potest Compromissariis ius eligendi præstare, vt dicitur in electionis materia: ergo etiam reformandi authoritatem compromittere in huiusmodi Patres. Limita modò sint idonei, quia si probabiliter timetur ne reformatio solùm supra subditorum, & non supra Prælatorum partem cadat, non sunt idonei ministri pro reformatione, & capitulum id efficiens reum lethalis culpæ censendum est, quia deficit in hoc casu à suo munere in materia graui. Dixi, non esse tamen conueniens, tum propter propensionem, quam vnaquæque pars sibi ipsi habet, tum quia augmentata potestate augmentatur defensio propriorum defectuum, reformatione dignorum, sub coloratis rationibus, tum quia iudex in propria causa non est competens ad ferendum iudicium; & ideò capitulum ipsum debet reformationi insistere, aliàs Religio semper ruet, cum experientia compertum sit, quod regula, & Religio, quæ non reformantur, quotidie ad ruinam, & maximam relaxationem tendunt.

172. Aduertendum tamen est, quod si capitulum, vt propriæ obligationi satisfaciat suo nisu reformationi insistere velit, Prouincialis verò renuat, & ad locum capitularem cum toto capitulo, accedere recuset, suo beneplacito societas capitularis in vnum congregetur, quia nihil, vt inquit Suar. 4. de Relig. tract. 8. lib. 2. cap. 8. num. 8. sine præsentia, & præsidentia Prælati per se, aut per suum vicarium facere potest, & ordinare. Attamen non est alienum à veritate, posse capitulum post trinam requisitionem factā Prouinciali, renuenti capitulum congregare, licite se ipsum congregare, & de reformatione tractare, &c. videatur Samuellius de elect. can. tract. 1. disput. 2. controu. 4. concl. 4. Verùm tamen est, Prouincialem reum esse mortalis culpæ, quia resistit reformationi, ad quam incumbere ex officio debet, sicut etiam mortaliter peccaret capitulum non insistendo reformationi, quando incommoda reformanda serperent per Prouinciam, maximè in parte Superiorum maiorum. Ex quo habetur vnumquemque capitularem teneri facere, quantum moraliter potest, vt totum capitulum in grauissimum reformationis negotium incumbat, & id faciendum est sine strepitu, quia res Regularium, præsertim quæ aguntur in capitulis, debent pertractari summa cum pace, & quiete, & ideo potest capitularis licentiam petere à Superiore loquendi coram toto capitulo, & modestè suam intentionem circa reformationem explicare, & hoc modo videtur suæ obligationi satisfacere.

173. Nec quisque excusatur ob metum ortum ex sola reuerentia, quæ maioribus debetur, quia sola reuerentia per se non inducit sufficientem excusationem, ne culpa incurratur, vt est communis opinio, prout testatur Tusch. lit. M. concl. 219. in fine. Suar. 3. de Relig. lib. 6. c 4. n. 16. nisi accedant adminicula ex sententia Alciat. consil. 1. n. 14. cui sententiæ adhæret Menoch. de arbitrar. Iudic. lib. 2. cas. 136. num. 10. Primum videtur esse, quando is, cui debetur reuerentia, minatur, & potens est minus exequi, tunc cadit metus in virum constantem, vt multis relatis asserit Sanch. de matrim. lib. 4. disp. 6. n. 20. Suar. vbi supr. n. 17. Limita cum Panorm. Couarr. aliisque citatis à Sanch. vbi supr. num. 21. hoc procedere

dere solùm, vbi minans solitus est exequi minas, & vbi vocatur in dubium, an solitus sit. Ita Sanch. vbi supr. num.22. Sigism. à Bonon. de elect. dub.52. num.6. Secund. quando simul cum reuerentia vnitur seueritas, vel terribilitas, tunc habetur pro iusto metu. Panorm.in cap.causam matrim.cum virum. Felin.in eod.cap.num.4. de officio deleg. hinc dixit Bald.in cap.1.§ ieiunia, col.penult.de pac. firm. vultum potentis terribilem incutere iustum, & sufficientem metum, quia ibi virtute clauduntur minæ, sequitur Sanch. vbi supr. num.13. aliis relatis, metus ergo his adminiculis roboratus potest excusare à peccato capitulares, qui reformationi non insistunt, eo quod cum tanto incommodo, & damno officium non susceperint, nec ab aliis tribuitur eis: verum tamen est, quod debent monere Generalem de violentia facta, vt sua authoritate remedium apponat, maximè quando est vir virtute clarus.

Addo, quod si Capitularis potest petere auxilium ab aliis 174.
Capitularibus, & simul vniti possunt occurrere minis superiorum maiorum (sicut de facto habebit auxilium à multis, quia in Capitulis Religionum reformatarum non desunt homines zelo reformationis accensi, qui facillimè minis obstabunt) non potest dici, quod sit metus cadens in virum constantem. Ita colligitur ex reg. damnum, de reg. iuris in 6. l. fin. in princip. ff. quod met. caus. Bellon. cons. 18. num.14. Tusch.lit.M conclus.218 num.20. Sanch.vbi supr. disp.2. n.23.

Addo etiam, vt rectè dicit Innocent.in cap.1.de his, quæ à maior.part.& Mirand. man.tom 2.quæst.23.art.35.quod, si in capitulo tractatur aliquid illicitum atque damnabile, tenentur, qui sunt in capitulo de necessitate contradicere, aliàs habentur pro consentientibus, & inuoluuntur peccato, cum aliis consentientibus expressè.

DVBIVM

DVBIVM XXVI.

An vtilius sit Religioni Prælatorum defectus dissimulare, quàm corrigere.

175. Hic non loquimur de illis defectibus, seu criminibus, quæ grauiora nuncupantur, propter quæ regularis Prælatus deponi potest, & officio, quo fungitur, priuari, quæ sunt: Prim. si est dilapidator bonorum monasterij. Secund. si incontinenter viuit. Tert. si regulam destruit, eámque relaxat in se ipso, & in aliis, de quibus Panorm. in cap. Monach. de statu Monach. num. 5. & 6. & in cap. Vt si clerici, & in cap. Cum non ab homine, de iudiciis, vnde prædicto cap. Monach. fin. habetur, quia clarum est, nullo modo celari posse, aliter Religio quamprimum euadet hominum relaxatorum desertum, sed loquimur de illis defectibus, qui disciplinam regularem in ipsis, & in aliis aliquantulum labefactant, vt nimius feruor in corripiendis subditis non fine aliquo grauamine, vt nimia licentia tam sibi, quam aliis concessa exeundi foras, vt nimia indulgentia in dissimulandis subditorum defectibus, de illis inquam defectibus loquimur, quibus per excessum, seu recessum disciplina regularis non ita benè obseruatur, quos omnis reformata Religio moderari intendit, vt magis, ac magis semper reformatio propagetur, quæritur ergo, an isti defectus in omnibus Prælatis inuenti publicè corrigi debeant; vel in visitationibus culpis publicis, vt mos est apud multos regulares, vel in fine anni post completum officium, an dissimulari ob maiorem Religionis vtilitatem, dubium mouetur, quia apud multos pro comperto habetur, quod hi defectus præsertim illi, de quibus ob aliquod grauamen subditi conqueri possunt, saltem publicè dissimulari debent, ne superiorum authoritas diminuatur, & subditi arrogantes fiant, ita dicunt ipsi.

176. Not. prim. quod Religio potest hoc modo describi, est status fidelium ad Christianæ charitatis perfectionem tendentium

dentium per tria vota perpetuæ paupertatis, charitatis, ac obedientiæ stabilis in communi modo viuendi. Ita Bellarm. tom.2.lib.2.de Monach.cap.2.initio. Sanch.in summ.lib.5. cap.1.num.14. Layman lib.4 tract.5.cap.1.num.1.Basseus in summ.tit. Religio 1.num.2. Ex quibus verbis deducitur, ad eius statum requiri, vt sit quædam congregatio sub alicuius iurisdictione, & potestate, quia, cum tendentia ad perfectionem sit finis Religiosorum, opus est, vt ipsi directionem alicuius sequantur, iuxta cuius arbitrium instruantur, vel excitentur, vt ad intentum perueniant finem. Ita S.Thom. 2.2.quæst.86.art.5. quæ iurisdictio vel insurgat ex vi, & natura votorum, per quæ verus Religiosus transit in ius, & potestatem superiorum Religionis, & quorum ratione assequuntur superiores iurisdictionem in ipsum, vt vult Azorius part.1.lib.12.cap.6.quæst.6.vel deriuetur à Pontifice erigente, & approbante Religionem, nil refert, cum vtraque opinio probabilis videatur, vnum tamen est verum, necessariò exigi superiorem habentem legitimam potestatem in subditos, & subditos promptam obedientiam superiorum iurisdictioni præstantes, vnde assignari debet ordo. Prim.est, Religio sub se amplectens & superiores, & subditos, ideò dicitur sacra congregatio fidelium ad Christianam perfectionem tendentium. Secund. sunt superiores subditos in iurisdictionem possidentes. Tert. sunt subditi effectus iurisdictionis exequentes.

Not. secund. quod ad rectè imperandum tria requiruntur, vt docet Aristot.5.pol.cap.3. *Prim. vt imperantes ament præsentem statum ciuitatis. Secund. vt habeant potentiam ad ea exequenda, quæ magistratus requirit. Tert. vt habeant virtutem, & iustitiam ad Rempublicam regendam necessariam.* Quare si deficit in dominante iustitia, deficit etiam, & dissoluitur Respublica, imo etiam parua domus teste Rodriq. tom.3. quæst.34 art.5. ex sententia Platonis, & Macrobij, sine iustitia non solùm Respublica, sed nec exiguus hominum cœtus, neque parua domus constabit, & S. Bernard. sermon. ad Pastor.in synod congreg. *Sine iustitia*, inquit, *non solum Respublica, sed nec parua domus subsistere potest.* Vnde id experientia testatur, quando inter optimates dominium 177.

possidentes, qui cum sint eiusdem conditionis, non sibi ministrant iustitiam, quando, & sicut oportet, lupus enim, vt inquit Plinius in lupum non sæuit, delicta impunè committuntur fiunt dissoluti, populorum contemptores, arrogantes, plebem pessundant, & calcant tanquam domini, eidemque plebi secundum totum rigorem ministrant iustitiam, si delinquat, & pro ea sunt leges, ipsi verò se tanquam legibus non subiectos habent, vnde Aristot. 4. pol. cap 4. aiebat: *Vbi lex non praualet, non est Respublica, nam lex dominari omnibus debet*. Et Cic. lib. 3. de legib. *Quod vnusquisque in suo delicto plecti debet, noxæ pœnam parem esse debere, & in suo vitio oportere quemquam plecti, ita vt vis alteri illata capitis pœna, auaritia pecuniæ mulcta, & immodica honorum cupiditas ignominia, & dedecore saucietur.* Quamobrem sentētia illa Putei à Rodriq. vbi supr. art. 6. relata est memoriæ mandanda, qui Rempublicam, inquit tuebuntur, in primis operam dabunt, vt iuris, & iudiciorum æquitate suum quisque retineat, ne tenuiores propter vtilitatem quisque circumueniat, neque locupletioribus ad sua tuenda, vel recuperanda obsit inuidia.

Conclusio.

178. Vtilius erit Religioni Prælatorum defectus provt in tituli explicatione publicè arguere, quàm prudenti (sic ab aliquibus putatur) dissimulatione eos præterire. Suadetur prim ex multis capitibus, quæ affert Gratianus 2. quæst. 7. cap. Præsumunt, cap. Quapropter, cap. Si quid, cap. Metropolitanum, & c. Sicut inquit, vbi dicitur. *Sicut, inquit, laudabile, discretúmque est reuerentiam, & honorem debitum exhibere Prælatis, ita rectitudinis, & Dei timoris est, si quæ inter eos correctione indigent, nulla dissimulatione postponere, ne totū, quod absit, corpus incipiat morbus inuadere, si languor non fuerit curatus in capite.* Ergo hi textus volunt, à maiori vtilitate instructi, quod Prælatorum defectus correctione puniantur: nec obstat, verba non sat explicare publicè, aut secretò, quia cum delicta punitione expientur ad aliorum exemplum, & id volunt illa verba, ne totum corpus, &c. sequitur, quod

quod publicè ob maiorem vtilitatem Religionis sint corrigenda: nec obstat, verba intelligi de delictis grauioribus, quia cum totum corpus Religionis etiam inficiatur ex neglecta disciplina in capite, sequitur etiam, quod de leuioribus intelligantur. Secund. dissimulando huiusmodi defectus priuatur Religio timore inter ipsos superiores, quo si salubriter ab aliquorum pœna perciti, concutiantur, magis, magisque disciplinam regularem propagabunt, vt inquit Rodriq. tom. 2. quæst. 47. art. 3. priuatur beneficio terroris subditorum, qui intra se dicent si hoc fit in viridi, quid fiet in arido? id est, si in superioribus pœna videtur, sanè in subditis, si disciplina negligetur, maiori vi sentietur: ergo tanquam res maioris vtilitatis Religioni Prælatorum publica punitio non potest negligi. Tert. cum Religio, iustitia, & misericordia amplectatur & subditum & superiorem, præbere vni, id est, subdito iustitiam, alteri verò, id est, Prælato misericordiam est declarare se matrem partialem, quod valdò absonum est aduersus filios propria, ac libera voluntate ipsorum genitos: ergo, vt tam indignum partialis matris nomen absit à Religione, superiores pariter ac subditi suis defectibus expurgari punitione debent. Quart. admittendo eiusmodi doctrinam, fierent superiores nimis audaces, arrogantes, subditorum contemptores, quos tanquam domini pessundarent, atque calcarent, nimium sibi indulgentes, subiectæque familiæ de sua faustitate facientes inuidiam, subditi verò ad hæc commoda consequenda inhiarent Prælaturis, nec Religionem, in qua ipsi onera, alij solos honores gererent debito amore prosequerentur, dictitaréntque identidem, lupus de lupo non comedit, sed (quod peius videtur) amor mutuus inter superiores & subditos bono regimini tam necessarius ob tam malè administratam iustitiam planè frigesceret, ex quibus omnibus sequitur, quod Religio paulatim ex debili hac, & apparenti ratione destruetur, & in profundum hominum de statu Religionis assumpto dolentium rueret, in magnam sanè boni publici, ac spiritus hilaritatis perniciem: ergo. Sext. priuaretur Religio summa vtilitate, quia ex reprehenso vitio, & virtute laudata in superiore monentur cæteri, quid sit pro Religionis

possidentes, qui cum sint eiusdem conditionis, non sibi ministrant iustitiam, quando, & sicut oportet, lupus enim, vt inquit Plinius in lupum non sæuit, delicta impunè committuntur fiunt dissoluti, populorum contemptores, arrogantes, plebem pessundant, & calcant tanquam domini, eidemque plebi secundum totum rigorem ministrant iustitiam, si delinquat, & pro ea sunt leges, ipsi verò se tanquam legibus non subiectos habent, vnde Aristot. 4. pol. cap 4. aiebat: *Vbi lex non praualet, non est Respublica, nam lex dominari omnibus debet*. Et Cic. lib. 3. de legib. *Quod vnusquisque in suo delicto plecti debet, noxæ pœnam parem esse debere, & in suo vitio oportere quemquam plecti, ita vt vis alteri illata capitis pœna, auaritia pecuniæ mulcta, & immodica honorum cupiditas ignominia, & dedecore sancietur*. Quamobrem sententia illa Putei à Rodriq. vbi supr. art. 6. relata est memoriæ mandanda, qui Rempublicam, inquit tuebuntur, in primis operam dabunt, vt iuris, & iudiciorum æquitate suum quisque retineat, ne tenuiores propter vtilitatem quisque circumueniat, neque locupletioribus ad sua tuenda, vel recuperanda obsit inuidia.

Conclusio.

178. Vtilius erit Religioni Prælatorum defectus prout in tituli explicatione publicè arguere, quàm prudenti (sic ab aliquibus putatur) dissimulatione eos præterire. Suadetur prim. ex multis capitibus, quæ affert Gratianus 2. quæst. 7. cap. Præsumunt, cap. Quapropter, cap. Si quid, cap. Metropolitanum, & c. Sicut inquit, vbi dicitur. *Sicut, inquit, laudabile, discretúmque est reuerentiam, & honorem debitum exhibere Prælatis, ita rectitudinis, & Dei timoris est, si quæ inter eos correctione indigent, nulla dissimulatione postponere, ne totũ, quod absit, corpus incipiat morbus inuadere, si languor non fuerit curatus in capite*. Ergo hi textus volunt, à maiori vtilitate instructi, quod Prælatorum defectus correctione puniantur: nec obstat, verba non sat explicare publicè, aut secretò, quia cum delicta punitione expientur ad aliorum exemplum, & id volunt illa verba, ne totum corpus, &c. sequitur,

quod

quod publicè ob maiorem vtilitatem Religionis ſint corrigenda: nec obſtat, verba intelligi de delictis grauioribus, quia cum totum corpus Religionis etiam inficiatur ex neglecta diſciplina in capite, ſequitur etiam, quod de leuioribus intelligantur. Secund. diſſimulando huiuſmodi defectus priuatur Religio timore inter ipſos ſuperiores, quo ſi ſalubriter ab aliquorum pœna perciti, concutiantur, magis, magiſque diſciplinam regularem propagabunt, vt inquit Rodriq. tom. 2. quæſt. 47. art. 3. priuatur beneficio terroris ſubditorum, qui intra ſe dicent ſi hoc fit in viridi, quid fiet in arido? id eſt, ſi in ſuperioribus pœna videtur, ſanè in ſubditis, ſi diſciplina negligetur, maiori vi ſentietur: ergo tanquam res maioris vtilitatis Religioni Prælatorum publica punitio non poteſt negligi. Tert. cum Religio, iuſtitia, & miſericordia amplectatur & ſubditum & ſuperiorem, præbere vni, id eſt, ſubdito iuſtitiam, alteri verò, id eſt, Prælato miſericordiam eſt declarare ſe matrem partialem, quod valdè abſonum eſt aduerſus filios propria, ac libera voluntate ipſorum genitos: ergo, vt tam indignum partialis matris nomen abſit à Religione, ſuperiores pariter ac ſubditi ſuis defectibus expurgari punitione debent. Quart. admittendo eiuſmodi doctrinam, fierent ſuperiores nimis audaces, arrogantes, ſubditorum contemptores, quos tanquam domini peſſundarent, atque calcarent, nimium ſibi indulgentes, ſubiectæque familiæ de ſua fauſtitate facientes inuidiam, ſubditi verò ad hæc commoda conſequenda inhiarent Prælaturis, nec Religionem, in qua ipſi onera, alij ſolos honores gererent debito amore proſequerentur, dictitaréntque identidem, lupus de lupo non comedit, ſed (quod peius videtur) amor mutuus inter ſuperiores & ſubditos bono regimini tam neceſſarius ob tam malè adminiſtratam iuſtitiam planè frigeſceret, ex quibus omnibus ſequitur, quod Religio paulatim ex debili hac, & apparenti ratione deſtruetur, & in profundum hominum de ſtatu Religionis aſſumpto dolentium rueret, in magnam ſanè boni publici, ac ſpiritus hilaritatis perniciem: ergo. Sext. priuaretur Religio ſumma vtilitate, quia ex reprehenſo vitio, & virtute laudata in ſuperiore monentur cæteri, quid ſit pro Religionis

 gionis

gionis bono amplectendum, quidve fugiendum, cum qua suauitate, & rigiditate regimen sit regulandum, qua prudentia in qualibet materia vtendum sit iuxta doctrinam Taciti alibi relatam 1. hist. in or. Galbæ ad Pis. *Vtilissimus, ac breuissimus bonarum, malarúmque rerum delectus cogitare quid aut volueris, sub alio Principe, aut nolueris.* Priuatur quoque Religio eorum, qui eligendi sunt vitæ cognitione, tam pro conseruatione electorum in dignitate assumpta, quàm pro eorumdem ad maiorem dignitatem exaltatione, nec non & pro depositione, si quorum mores tali vltione digni sunt: ergo vtilissimum erit Religioni huiusmodi punitionem sicut in subditum, ita & superiorem exercere, quare præceptum est Arist 7. Pol.cap.4. *Ad magistratus demandandos secundum dignitatem, necessarium est, vt se inuicem cognoscant ciues, quales sint, quare vbi hæc fieri non contingit, necesse est, vt malè res procedant circa magistratus demandandos.* Sept.quia administrando hac notabili partialitate iustitiam fit contra finem intentum ab iis, qui Prælatis iurisdictionem tribuerunt, vel eis tribuatur à summis Pontificibus Religiones approbantibus, qui sicut summè optant, vt disciplina regularis conseruetur in subditis, prohibendo ab huiusmodi pœnis appellari ob maiorem quietem Religionum, ita est ab ipsorum mente alienum, vt ipsa disciplina in superioribus relaxetur, maximè ob illatum grauamen subditis, quia, experientia duce, pax conturbatur, & quies deperditur, vel eis concedatur à subditis obedientiæ voto, qui murmurationibus, querelis, aliisque modis declarant hoc commodum illis nunquam fuisse concessum, vt nempe immunes essent ab huiusmodi correctione, sed propria ab eis authoritate vsurpatum: ergo dissimulatio defectuum Prælatorum nullo modo vtilis Religioni censenda est.

179. Dices, fortitudo est necessaria Prælatis, vt possint rumpere iniquitates, vt docent Rodriq. tom. 3. quæst. 34. art. 6 & Mirand. tom. 2. quæst. 5. art. 4. vnde dicitur Eccles. 7. *Noli quærere fieri iudex, nisi virtute valeas irrumpere iniquitates:* Quæ ob tale iudicium timida fiet, & languescet, & subditi rebelles fient, vnde ex timiditate eorum, & insolentia istorum disciplina regularis maximam patietur iactu-

ram.

ram. Respond. prim quod aliqua timiditas regere debet Prælatorum actiones erga subditos, vt temperet despoticum dominium bono communi tam præiudiciale, subditisque voluntariis inimicum, quare dicebat S. Thom. 1. de reg.Princip.cap.6. *Sic est disponenda regni gubernatio, vt Regi iam instituto tyrannidis subtrahatur occasio, simul etiam sic eius temperetur potestas, vt in tyrannidem de facili declinare non possit.* Et Tacit. lib. 2. ann.monet. *Superbire homines etiam annui magistratus designatione, quid si honorem per quinquennium.* Quod si in ipsis ita præualet timiditas, vt non valeant subditorum iniquitates resecare, propriam legant sententiam. *Noli fieri index, nisi valeas virtute irrumpere iniquitates.* Secund si Prælati gratia Dei non erunt destituti, & omnia prudenti consilio, matura deliberatione, charitatiua executione mandare curabunt, non est cur timere debeant, quare Rodriq. vbi supr. inquit: in Prælatis timor mundanus dominatur, quia gratia Dei ad omnia confortante sunt destituti: non ignorent ergo Prælati, quod sicut subditorum actiones à regula disciplinæ regularis possunt deficere, & de facto sæpè deficiunt, ita eorum regimina à vera prudentia, & regula, cum sit ars artium, deflectere possunt, & de facto nonunquam deflectunt, & sicut illi publicè arguuntur ad aliorum exemplum, ita ipsi argui debent ad aliorum moderationem, & monitionem. Ad illud verò de audacia subditorum dicitur, vel subditi, qui fuere grauati, enumerantur inter eos, qui toto conatu perfectionem anhelant, at certè de horum grauamine nec vna querela auditur, hi namque assidua humilitate, & obsequio, suum Prælatum prosequuntur, vel sunt de illis, quorum passiones adhuc sunt fluctuantes, & hi, licet aliquas querelas per cœnobia spargant, non ideo honorem debitum Prælatis, tanquam rem illis ex iustitia debitam negant, vel sunt de illis, qui fuere grauati, & ob timorem Dei à se excussum in audaciam, & contemptum Superiorum irrumpere possunt, sed isti, si accedente Superiore maiori certi erunt debitam sibi iustitiam non denegandam, & ipsorum iniuriis publicè satisfactum iri, intra patientiæ limites se coërcebunt, expectantes iudicium, vt docemur experientia, aliàs

est periculum incidendi in grauiora mala, imo deueniendi ad manus violentas, quo nil magis obstare videtur regulari disciplinæ, nec per aliud magis subditorum insolescit audacia, nec magis Superiorum fortis animus hebetatur, heu, heu quanta opus est prudentia Prælatis præcipuè supremis.

180. Dices ex sententia Rodriq. vbi supr. debent defectus Prælatorum dissimulari, vt à subditis vnà cum ipsis obseruantia conseruetur, & vbi collapsa fuerit, restauretur, quæ conseruatio, & restauratio difficilè habentur, nisi suauiter cum ipsis agatur Prælatis, aliqua permittendo. Resp. prim. quod non excludit omnem censuram, sed vult, vt agatur cum ipsis mitius, vt ex contextu habetur, & ita dictum est supr. quod triplex ordo assignatur. Prim. est Religio. Secund. Prælatus. Tert. subditus. Religio petit iustitiam tam in subdito, quàm in Prælato, cum ista tamen differentia, vt aliqua reuerentia Prælato exhibeatur, non tamen peffundando subditum, vt habetur ex Concil. Bracharense 45. distinct. cap Cum beatus, dicente. *Non est dignum, vt passim vnusquisque Prælatus honorabiliora membra sua prout voluerit, eique placuerit, verberibus subiiciat, & dolori.* Secund. respond. sententiam Doctoris non mihi placere, eo quod supponat relaxationem Religionis ortum ducere à subditis, quod ipsa experientia videtur falsum, quia vt plurimum incipit à Prælatis negligentibus ea, quæ sunt pro conseruatione disciplinæ regularis, & ita habetur ex cap. Exemplum caus. 12. quæst. 1. ex quo colligitur vulgatum illud axioma, Superiorum actio nostra est instructio, videatur Ferrer. in constit. Cathalon. Glossa 6. num. 21. vbi adducit illud Claudiani in paneg. 4. consul. Honor. Regis ad exemplum totus componitur orbis, simul cum Barbosa in collect. DD. in citato capite, & Tiraquell. de pœnis tempor. caus. 31. num. 38. cum seqq. & de nobilit. cap. 30. num. 136. vbi ostendit, peccata nobilium, & in dignitate constitutorum trahi solere ab inferioribus in exemplum, quare dicebat D. Naz. oration. 20. in funere Basilij mag. *Vno homine rectè, aut malè se gerente, nihil hinc Reipublicæ portenditur, at Republica hoc, & illo modo se habente, singulos etiam eodem modo affici necesse est.* Et Theodo

Theodoricus Rex Gothorum apud Cassiod. 3. var. epist. 12. dicebat. *Facilius est errare naturam, quàm dissimilem sui Principis possit Rempublicam formare.* Idem dicit Plato. *Nemo nobis persuadeat ô amici, vlla ratione citius, aut facilius ciuitatem, leges, moresque immutare, quàm Principum exemplo praeunte, neque aliter nunc esse, nec in posterum vnquam futurum.* Quare concludendum est, vt disciplina regularis conseruetur, & restauretur, non esse dissimulandos Prælatorum defectus, quia iuxta eorum actiones erit subditorum instructio. Hic obiter addo, quod sequitur ex sententia Concilij supra citati. *Ne dum incautè subdita percutiat membra, ipse quoque debitam sibi subditorum reuerentiam subtrahat.* Iuxta illud, quod quidam sapiens, inquit Rodriq. vbi supr. dicit. Leuiter castigatus, reuerentiam exhibet castiganti, asperitatis nimia increpatio, nec increpationem recipit, neque salutem.

DVBIVM XXVII.

An Religiosum clericatui destinatum, vt tandem ad Sacerdotium promoueatur, possit Superior clerica spoliare, ita vt iam ad Sacerdotium non promoueatur; sed toto vitæ cursu in ordine laicorum permanere debeat.

NOt. prim. duplicem esse opinionem in hoc breui dubio, altera Sanchez in summ. lib. 6. cap. 7. num. 79. citantis Sotum, Azor. & alios, qui tenet partem affirmatiuam, adhærent Suar. 2. de Relig. lib. 4. cap. 15 num. 7. Peirin. tom. 1. cap. 24. §. 3 quæst. 1. altera verò Portell. 2 p cas. 8. quæ est negatiua, confirmata à Nauarr & D. Thom. relatis à Sanchez vbi supr. 181.

Not. secund. DD. communiter asserere, quod conditio æstimabilis expressa apposita in contractu ex consensu partium, cuius defectu aliter non celebraretur contractus, si non adimpleretur, irritare videtur contractum, quare, licet contra

contractus matrimonij, & professionis sit firmissimus, & indissolubilis, ita vt nequeat per quemcunque dolum, vel errorem qualitatis rescindi, vt ex multis probat Sanch. lib. 7. de matrim. disput. 18. num. 18. nihilominus idem Sanchez num. 21. cum Bonauent. D. Antonin. Soto. Ludouic. Lopez. Ledesm. & aliis ab ipso citatis, inquit, quod si qualitas, in qua erratur, apponatur per modum conditionis in ipso contractu, quando scilicet matrimonium initur siue verbis expressis, siue mente contrahentis retenta sit, irritare matrimonium, vt si contrahens eam actu intentionem haberet, duco hanc, si diues, & nobilis sit, tunc enim deficiente ea qualitate, deficit conditio, & subinde consensus sub illa præscriptus, atque matrimonium erit nullum, conditio enim honesta est. Hæc Sanchez cuius doctrinæ adhæret doctus Layman. lib. 3. tract. 4. cap. 5. num. 5. in fin. addens hæc verba, idem sentiendum esse de professione Religionis, cum sit quasi spirituale matrimonium.

182. Not. tert. quod vouens Religionem animo expresso clericatum assumendi, si Prælati nolunt eum recipere, nisi ad statum humilem laicorum, liberatur à voto. Sot. lib. 7. q. 2. art. 1. de iustit. ad 3. Rodriq. tom. 2. summ. c. 95. n. 10. Azor. part. 1. lib. 11. cap. 22. quæst. 4. quia votum vltra vouentis voluntatem se extendere nequit, imo addo, si vouens, quando vouit, nil cogitauit de statu Clericorum, & laicorum, præditus tamen est illis conditionibus, ac dotibus, per quas status clericalis assumitur, vt possit ad sacros ordines debito tempore promoueri, e.g. si est iuuenis nobili genere natus, vel Rethorica, aut Grammatica pollet, si Prælatus nisi ad statum laicalem eum nolit recipere, remanet adhuc liber à voto. Ita Azorius vbi supr. eo quod probabiliter iudicari potest, nunquam Religionem promissurus, nisi pro clericali statu, si vouenti venisset in mentem vterque status, si verò his conditionibus caret, Religionem nihilominus tenetur ingredi, quamuis ad statum laicorum destinetur. Azor. vbi supr.

Conclusio.

Conclusio.

Religiosum in sua professione receptum ad statum clericalem, neque Generalis, neque Prouincialis etiam cum consensu conuentus queunt destinare ad humilem laicorum statum, ita vt amplius ad sacerdotium non sit promouendus, etiam in pœnam delicti. Duas habet partes conclusio, quarum prima aduersatur DD. in prim. not. citatis: Secunda Sanch. vbi supr. sic aienti: existimo causam iustã ad id desiderari, & eam esse punitionem delicti. Suadetur prima: si Prælatus Religiosum Deo consecratũ per professionem ad statum clericalem, posset clerica priuare, statuique laicorum destinare, rescinderetur contractus professionis inter Religiosum, & Religionem: ergo signum est Prælatum in hoc nullam habere potestatem: probato antecedente, consequentia clara remanet, nam cuilibet contractui etiam matrimonij, & professionis sub conditione celebrato expressa conditio apposita seruari debet, aliter contractus resoluitur, ac si non esset initus, vt dixi superius: ergo conditio clericatus, sine qua huiusmodi professus professionemn non emisisset, contemni non potest, quin etiam valor contractus auferatur. Confirmatur ex mente Azorij asserentis, vouentem Religionem animo expresso profitendi in statu clericali, seu etiam tacito, quando habet conditiones ad illum statum requisitas, si ad statum laicorum à superioribus solummodo assumendus sit, eximi à voto: ergo etiam liber existet Religiosus à voto professionis, si conditio clericatus ipsi seruata non fuerit. Secund. decipere profitentem circa Religionis asperitatem, & difficultatem, quando tanta est, vt moraliter superet illius vires, est irritare professionem, vt optimè inquiunt Sotus de iust. lib 6. cap. 9. num. 4. Suar. 3. de Relig. lib. 6. cap. 5. num. 3. Barthol. de Vecchis in praxi nouit. disp. 13. dub. 13. n. 1. sed si professus in statu clericali transferretur ad statum laicorum, deciperetur circa Religionis asperitatem moraliter superantem illius vires, quia, vt benè dicunt Sanch. & Peirin. vbi supr. laici in Religione duriorem, & asperiorem degunt vitam, omnes ferè labores conuentus sustinentes, & experientia ostendit multos, & multos 183.

choro consecratos tantum onus non posse ferre, eique moraliter succumbere: ergo eius professio inualidaretur: ergo signum est, quod clericus, esto non sit sacris ordinibus initiatus, ad laicorum statum à superioribus deprimi nequit. Tert. durante statu clericali superior nequit professum eximere ab onere recitandi diuinum officium, quia, vt benè dicunt Caiet. Medin. Sot. & alij apud Suarez 2 de Relig. lib.4.cap.17.num.6. est onus per diuturnam consuetudinem introductum ad mortale obligans: ergo nec potest eum priuare fundamento obligationis, quod est status clericalis, quia huiusmodi status est propter diuinum officium, & non officium propter statum. Secunda pars suadetur: si Prælatus posset professum clerica spoliare in delicti pœnam, maximè quia grauiores pœnas suis subditis infligere potest, vt est eiectio à Religione, perpetuus carcer, condemnatio ad triremes, &c. iuxta cap. In singulis, & cap. Ea quæ, de statu Monach. at id certè nullius roboris videtur esse, eo quod in qualibet pœna ex assignatis semper status clericalis per professionem assumptus integer remanet, (& ideò Nauarr. de horis canonicis, cap.7. num. 20. Rodriq. tom. 1. quæst. 30. art. 20. Ledesm. 2. p. summ. tract. 1. cap.4. concl. 13. dub. 2. Suar. 2. de Relig. cap. 17. num. 9. Peirin. vbi supr cap. 25. §. 1. concl. 5. loquentes de eiecto, dicunt teneri ad officium diuinum, eo quod non liberetur à statu clericali, idem affirmat de damnato ad triremes Suar. vbi supr. n.9.) quod non contingeret in casu, quia amoueretur ab illo statu, in quo professus est: ergo prorsus alienum est à veritate posse Prælatum etiam in delicti pœnam Clericum professum nondum sacris ordinibus initiatum laicorum statui destinare.

184. Dices, non variatur status Religionis, sed illæsus manet, nec transit ad aliam Religionem, sed in eadem viuit obstristrictus omnibus votis, aliisque obligationibus: ergo. Resp. verum esse materialiter loquendo, eo quod est eadem Religio, formaliter verò falsum, quia destruitur status assumptus sub conditione clericatus, cuius inobseruantia destruit contractum, vt dixi superius.

Notandum tamen est, quod in Religione S. Francisci id nullo

nullo modo poteſt fieri, non ſolùm ob rationes allatas, ſed etiam, vt rectè notat Portella vbi ſupr. num. 11. quia profeſſus etiam nondum ſacris initiatus ex vi regulæ tenetur ad officium ex præcepto, cui Prælatus diſpenſare nequit.

DVBIVM XXVIII.

Quidam Religioſus ſimul cum duobus ſæcularibus ab ipſo in auxilium vocatis tentauit capere Apoſtatam fugientem è monaſterio, qui ſe armis defendebat, eúmque percuſſit: quæritur, an inciderit in excommunicationem latam contra percutientes clericos, & manus violentas in illos imponentes.

Reſpondetur, neque Religioſum, neque ſæculares incurriſſe in excommunicationem, quia apoſtatæ, & fugitiui poſſunt vbique & extra territorium à ſuis ſuperioribus abſque alicuius licentia, & excommunicationis periculo apprehendi, ligari, & ad monaſterium reduci, & carceribus concludi. Ita Nauarr. comm. 3. de Regul. n. 50. Rodriq. tom. 1. quæſt. 30. art 6. Mirand. tom. 1. quæſt. 51. art. 3. Sanch. in ſumm. lib. 6. cap. 8. n. 33. Peirin. de ſubdito, quæſt 1. cap. 26. concl. 6. Baſſeus capuc. in ſumm. tit. Apoſtaſia, n. 5. Bordonius reſol. variar. reſol. 41. n. 23. & habetur cap. A nobis, de Apoſtatis, imò ad id compelli poſſunt ſub pœna excommunicationis, cap. fin. de Regul. Rationes ſunt, quia quicumque rem aliquam poſſidet, ſi ab eo auferatur, poteſt illam propria authoritate recuperare, capere, & detinere, quocumque modo poſſit, cum ius habeat inſiſtendi eidem per definitionem, quam tradit Baldus in l. ſi quis, §. differentia, ff. de acquirenda poſſeſſione, & cum Religioſus ſit ſub dominio, & poteſtate Prælati, ſe ipſum enim in profeſſione tradidit ſuperiori; ergo: tum quia communis eſt doctrina 185.

DD. quod Dominus possidens fugitiuum seruum, potest illum capere, vbicumque inuenerit, idem dic de ancilla, & de vxore, illam enim Dominus capere potest, istam maritus: ergo dicendum est idem, inquit Nauarr. vbi supr. de Prælato regulari respectu sui subditi apostatæ, & fugitiui.

186. Nec obstat, Prælatum tantummodo posse huiusmodi apostatas ligare, vinculis constringere, & carceribus mancipare, quia de mandato sui Prælati etiam subditus mittere potest manus violentas in Clericum eum capiendo absque periculo incurrendi in excommunicationem. Ita Sayrus de censuris lib. 3. cap. 27. num. 26. cum Barbosa in collectan. DD. lib. 5. decretal. sentent. excommunic. titul. 39. cap. 35. num. 4.

Nec obstat Superiorem tantùm id imperare posse subdito, non verò sæculari, quia, vt rectè docent Ægidius de sacram. & censuris tom. 2. disput. 24. num. 191. & Barbosa vbi supr Prælatus potest iubere suum subditum clericum capi etiam per laicos, & percuti, assentiunt Suar. Molin. Filliuc. quos citatos sequitur Bonacin. de cens. disp. 2. quæst. 3. punct 6. sect. 4. num. 5. & hoc habetur ex consuetudine introducta.

187. Nec obstat, Religiosum nullum mandatum habuisse à Superiore suo eum capiendi, & percutiendi, nec laicos iubendi, &c. quia in hoc casu habebat licentiam, præsumptam Superioris, cum casu extra monasterium in fugientem incidisset, & ita factum fuit approbatum à Prælato, tum quia si iudex sæcularis potest capere Clericum in flagranti crimine repertum, vt ad suum iudicem ducatur, vt dicunt multi DD. quos sequitur Barbosa vbi supr. ab ipso relatos, quare Religiosus non potest capere apostatam fugientem, eumque adducere ad suum Prælatum ad euitanda scandala, & ad consulendum animæ fugientis? tum quia, si fœmina potest percutere Clericum volentem eam violare, quia est iusta defensio ad tuendum suum honorem, vt aiunt Nauarr. Molin. Sayr. quos refert, & sequitur Bonacin. vbi supr. & creditor potest Clericum fugientem debitorem retinere, vt eum præsentet Superiori, suúmque creditum requirat, vt ait Bonacin. vbi supr. absque periculo excommunicationis,

quare

quare non poterit Religiosus ad defendendum honorem suæ Religionis detinere, capere, & verberare, si opus erit, Religiosum fugientem, vt eum suo Prælato præsentet, debitúmque obedientiæ ille Religioni soluat, simul cum pœna commissis delictis debita? tum quia, esto hoc non potuisset fieri absque pœna excommunicationis, nihilominus per ignorantiam inuincibilem, (ad quam reducitur illud iuxta mentem Peirin. tom. 2. quæst. 3. cap 4. num. 7. quando scilicet quis scit aliquid esse prohibitum, attamen ex inconsideratione hîc, & nunc existimat esse licitum) Religiosus cum sæcularibus in excommunicationem non videntur incidisse, colligitur etiam ex Sayro Angel. Filliuc. Auila & aliis apud Peirin. vbi supr.

Nec obstat, quod licitum erat Religioso eum capere, sed nō percutere, quia percussio illa non censetur vis iniuriosa, & vltio, sed potius defensio ad repellendam vim fugitiui, qui se defendebat armis à iusta carceratione intenta ab illo Religioso, & vim vi repellere licet absque periculo censuræ. Ita Suar. Sayr. Auila. Emm. Sà & alij, quos citatos sequitur Bonac. vbi supr.

Hoc, quod dictum est, concedit ius commune, priuilegia tamen fratribus Minoribus amplius concedunt, quod scilicet eorum Generalis, ac Ministri Prouinciales, Custodes, ac cæteri fratres ordinis Minorum possint apostatas, & insolentes dicti ordinis excommunicare, ligare, capere & carceri mancipare, si videbitur expedire. Ita Innoc. VIII. Clem. IV. & alij Pontifices, vt videre est apud Rodr. tom. 1. quæst. 30. art. 6. etiam inuocato, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Hæc sunt verba priuilegij Innocen. relata à Casarub. in compend. priuilegiorum mendicantium num 4. Generalis, & Prouincialis minister, & Custodes, & cæteri fratres ordinis Minorum possunt apostatas, & insolentes dicti ordinis excommunicare, ligare, & capere, & carceri mancipare, si videbitur expedire. 188.

DVBIVM XXIX.

An Prælati Religionum teneantur apostatas, & fugitiuos inquirere, & ad ordinem reuocare.

Conclusio.

189. PEr se loquendo tenentur Prælati Religiosos fugitiuos, atque apostatas quærere, & ad Religionem reducere, esto sint Religioni nociui. Duas habet partes conclusio, quarum prima habetur ex cap.vlt. de Regular. vbi Prælatis præcipitur, vt annuatim solicitè quærant suos fugitiuos & eiectos, tum quia munus Prælati est consulere bono communi Religionis, ne illo subdito vtili priuetur, tum quia bonum subditi postulat, ne eum Prælatus relinquat in statu damnationis. Ita sentiunt Nauarr. comment. 3. de Regul. num.50.Mirand.tom.1.quæst.51.art.3. Suarez 4.de Relig. tract.8.lib.3.cap.2.num.17.Layman lib.4.tractat.5.cap.13. num.7. cui obligationi satisfacit Prælatus, si iuxta ortam occasionem,vel occasiones moralem diligentiam adhibuerit, verùm illa particularis circunstantia de annuali inquisitione non videtur esse in vsu, teste Suarez vbi supr.Sanch. in summ.lib.6.cap.9.num.18. Layman vbi supr.cap.13.n.7. Castro Palao part.3. de voto obedientiæ disput.4 part.17. verum tamen est, quod posteaquam sacra Congregatio Concilij iussu S. D. N. Vrbani VIII. innouauit cap.Ne Religiosi vbi 1624. die 21. Septemb.tenet Bonacin. de clausura, quæst.2. part.11. §.2. Prælatos modò non excusari ab exequutione prout in textu, aliàs incurrere pœnas in eodem decreto assignatas, in hoc me remitto praxi Addo, hanc obligationem quærendi fugitiuos, & apostatas inesse Prælato,quoties præsumit eos esse inueniendos, cessat quoties nulla adest spes. Ita Castrus Palaus vbi supr. Secunda pars suadetur: vt ipsi apostatæ in aliorum exemplum puniantur,ne cæteri arripiant occasionem fugiendi, tum quia

cx

ex vexatione hi miseri fugitiui fortè acquirent intellectum, & ad meliorem frugem mores corrigent, tum quia, si essent à Religione eiiciendi, ab ipsa eiiciantur, vt extra Religionem viuere possint, non in statu damnationis, sed salutis.

Limitanda videtur conclusio ex mente Layman num.7.& Castr.Palai vbi supr.quod si daretur casus,quo absque graui Religionis nota,vel scandalo non posset Prælatus fugitiuum capere, cessare videtur obligatio, quia bonum commune Religionis præferendum est bono particulari subditi, qui ex mera malitia peccat. Addit tamen Suar.vbi supr. debere Prælatum,(si ita expedire iudicauerit) absolutionem absenti fugitiuo mittere, vt à peccatorum vinculis liberetur, assentit Castrus Palaus vbi supr.

Dices, apostata, seu fugitiuus ita est nociuus Religioni, vt meritò omnes Religiosi gaudere possint, quod separatus existat ab eorum consortio, quare excusandus est Pastor ab onere quærendi tam morbidam ouem, quia bonum commune prauis exemplis labefactat, & ideò est præferendum bono singulari apostatæ, quod significauit S.Bonauent. in lib. quæst. circa regulam S. Franc. quæst.14. vbi loquens de tali Religioso inquit: *Si Deo permittente talis se ipsum eiiceret, gratiæ sunt agendæ Deo, non quia ille peccauit, sed quia oues suas à pestifera contagione liberauit, vtinam abscindantur, qui vos conturbant, scilicet puritatem vestram, pacem, & famam.* Resp. Suar. vbi supr. num.18. inclinare in partem affirmatiuam, quod Pastor in tali casu soluatur ab onere quærendi illam miseram ouem, innixum rationi D. Bonau. quia Religio potest eam ouem tam perniciosam ab ouili separare, ideò si spontè abeat, non tenebitur eam requirere, & ita sentit Silu. tit. apostata, n.10. nihilominus dico, Prælatum non eximi ab onere reuocandi talem fugitiuum ob rationes superius descriptas in probatione secundæ partis, quia bono communi, ac etiam priuato consulitur. 190.

Addendum verò occurrit, Prælato ordinis incumbere onus quærendi tales homines, quia eorum potestati, & iurisdictioni sunt subiecti, Episcopi verò tenentur, si eorum auxilium à Prælatis ordinis requiratur, item si fugitiui in

eorum

eorum diœcesi scandalosè se gerant, denique si Prælati ordinis negligenter se haberent in eorum inquisitione. Ita Mirand.tom.1.q.51.art.3. Layman lib.4.tract.5. cap.13.n.7. Castrus Palaus vbi supr.

DVBIVM XXX.

An, quando varietas opinionum versatur inter Superiorem, & subditum, teneatur subditus superiori præcipienti iuxta propriam opinionem obedire.

191. NOt. prim. quod maxima differentia est inter dubium, & opinionem, vt sæpè dixi, quia, vt rectè notat Bonac. de restit.disp.1.quæst.2.p.2.est, quando intellectus non magis inclinat in vnam partem, quam in aliam, opinio verò, quando intellectus adhæret vni parti non certò, & firmiter, sed cum formidine de opposito, hic non loquimur de dubio, quia aliter esset dicendum, sed de opinione, & id maximè est aduertendum.

Not.sec opinionem posse oiiri ex triplici capite. Prim.ex parte solius præcepti, quando nimirum certum est de authoritate præcipientis, & de honestate rei præceptæ, sed opinatur, an res sit præcepta, necne. Secund. ex parte rei præceptæ, quando nimirum constat de authoritate præcipientis, sed opinatur, an res præcepta sit illicita, id est, contra Deum, seu Ecclesiam, seu regulam, &c. Tert.ex parte Prælati, quia scilicet est varietas opinionum, an superior possit hoc, vel illud præcipere, & vocatur in dubium eius potestas, vt si opineris superiorem non esse legitimum, eo quod sit malè electus, seu malè confirmatus.

192. Not. tert.duo qualitatum genera in persona Prælati residere posse.Prim.earum,quæ ad pietatem spectant, prudentiam,ac spiritualitatem, de quibus loquitur S.Thom.quodlibet. 11. ad vltim. dum affirmat, quod delictum occultum fratris

fratris deferri poteſt abſque præuia monitione Prælato, vt Patri, (vide ea quæ dico in dub. 51.) dummodo ſit pius, diſcretus, & ſpiritualis non habens rancorem, &c. de quibus loquitur Rodriquez tom. 3. q. 47. art 3. verſ. Dices innumeræ, &c. vbi dicit: debent enim (ſcilicet Prælati) inſtruere ſubditos in ſpiritu lenitatis conſiderantes ſe ipſos, ne & ipſi tententur, non enim Deus dedit illis ſpiritum timoris, ſed virtutis, & dilectionis, & ſobrietatis, nec ſubditi acceperunt ſpiritum ſeruitutis iterum in timore, ſed acceperunt ſpiritum adoptionis filiorum, in quo clamant Abba Pater; de quibus inquit S. Bonauent. in opuſc. de ſex alis Seraphim cap. 6. *Sit etiam Prælatus humilis affabilitate, vt ſubditi facilem acceſſum ad eum habeant, & fiducialiter ei loqui poſſint de iis, quorum indigent, & patienter eos audiat, & denique eis ſatisfaciat, & ſtudioſè inſtruat, & alacriter exhortetur, ſtudeat magis amari, quàm timeri, quia libentius ei obeditur, qui diligitur, quàm timetur.* De quibus etiam loquitur Rodriquez vbi ſupr. quæſt. 33. art. 7. quando inquit, electores teneri non minimam apponere diligentiam, vt promouendi à natura ſint manſueti, & benigni, conſiderando, quod Deus primum Principem populi ſui Moyſem conſtituit, qui erat vir mitiſſimus ſuper omnes homines habitantes terram. Secund. earum, quæ ad ſeueritatem inclinant, atque rigorem, de quibus inquit Auguſtin. homil. de pœnitentia, cap. plerunque in medio 2. quæſt. 7. *Illi enim robuſti dicuntur, qui de ſua iuſtitia præſumunt, miſericordiam peccantibus negandam putant, & impendentes reprehendunt, vnde à Domino percuſſi intereunt, quia iudicium ſine miſericordia erit illis, qui nolunt facere miſericordiam delinquentibus, quibus per Salomonem dicitur. Noli eſſe nimis iuſtus, qui eſt nimis iuſtus perit in iuſtitia ſua.* De quibus dicit Rodriquez tom. 2. quæſt. 2. art. 4. ex Valerio max. non debere eos eſſe rigidos, & minaces & q. 21. art. 1. vbi habet, Prælatus, qui quærit timeri potius verberibus, quam verbis, ab officio eſt deponendus.

Prima Concluſio.

Inter DD. controuerſum non eſt, ſed indubitatum, data 193.

 opinione

opinione probabili pro ſubdito, non teneri illum obedire Prælato, & licere ipſi vtramque partem ſequi, etiamſi aduerſum ſe haberet magis probabilem. Ita Sanchez in ſumm. lib. 6. cap. 3. num. 7. Clauis reg. lib. 1. cap. 12. num. 6. Torres de iuſtit. diſput. 50. num. 9. Ioan Sancius in ſelectis, diſput. 33. num. 28. Petr. Nauarr. lib. 3. de reſt. part. 3. dub. 13. num. 239. fin. Caſtrus Palaus part. 1. tract. 1. diſput. 2. part. 6. num. 1. nec obſtat dicere, Superiorem iuſtè præcipere, & ideo obedire illi teneri ſubditum, quia non omnino iuſtè præcipit, eo quod eſt opinio fauens ſubdito in contrarium, probabiliter iuſtè tantummodo Superior præcipit, & probabiliter ſubditus tenetur obedire, & probabiliter non tenetur, non eſt nouum ratione ignorantiæ dari ex vtraque parte bellum iuſtum.

Secunda Concluſio.

194. Adhibita ſufficienti diligentia, an ſit poſitum præceptum, ſeu lex in aliquo caſu obligans ad mortale, & veritas non habetur, ſub opinione tamen latet, ſubditus non tenetur ad obſeruantiam legis, ſeu præcepti. Ita Suar. 5. tom. in 3. p. diſput. 40. ſect. 15. num. 15. Henriq. lib 8. de Euchar. cap. 45. num. 3. in comment. lit. P. Emm Sà tit. dubium num. 2. Sanch. in ſumm. cap. 10. num. 32. lib. 1. & de matrim. lib. 2. diſp. 41. num. 36 contra Armill. titul. dubium num. 3. Vaſquez 1. 2. diſput. 65. tot. cap. 3. Salas 1. 2. quæſt. 21. tract. 8. diſput. vnic. ſect. 25. num. 258. Tabien. tit. dubium num. 3. Peirin tom. 1. quæſt. 1. cap. 7. Ratio videtur eſſe, quia in dubio tota poſſeſſio videtur eſſe pro voluntatis arbitrio: ergo tantò magis, id dicendum eſt de opinione, tum quia nemo obligatur legi, niſi ſit illi ſufficienter propoſita, opinanti verò legem, ſeu præceptum non eſſe impoſitum, nondum eſt ſufficienter propoſitum ergo is ſeruare talem legem, aut præceptum non tenetur.

Tertia Concluſio.

195. Rationes, quibus Sanch. in ſumm. lib. 6. cap. 3. n. 6. Azor part. 1.

part.1.lib.2.c.17.quæſt.9. Anton.Perez certam.10.Scholaſt. num.1.123.Vaſq.1.2.diſp.62.cap.6. Cordub. lib.3. quæſt.9. initio. Silu.tit.conſcientia,quæſt.3.& alij nituntur probare, teneri parere ſubditum, quando dubitatur, licitáne ſint præcepta, an verò illicita, parui roboris eſſe videntur. Prima ratio eſt Sanch. vbi ſupr. num. 6. Torres de iuſt. diſp. 50. dub.5.num.9 Iacob.Granad.1.2.tract.12.diſp.4.ſect.3.n.7. Lorc.1.2.diſp.41.§.ex quo infero, quia cum ſuperior ſit in poſſeſſione præcipiendi ea, quæ apertè non ſunt mala, ſed etiam ea, de quibus vertitur opinio an ſint mala, necne, illa minimè eſt ſpoliandus, licet ſpoliari poſſit, quando opiniones circumferuntur, an ſuperior poſſit aliquid præcipere, & inde an ſubditus teneatur parere, nam ſuperioris poſſeſſio vocatur in dubium, & ideò poſſeſſio non eſt certa, nec præponderat contra ſubditi libertatem, & tunc non eſt magis certa ſuperioris poſſeſſio ad præcipiendum, quàm ſubditi libertas ad non parendum; hanc tamen doctrinam fateor ſimul cum Salas 1.2.tom.1.tract.8 diſp.vnic.ſect.8.num.76. me non intelligere, quia ſuperior non poſſidet præcipere illicitum, ergo dubitatur de poſſeſſione, quoad id præcipiendũ: ergo idem erit opinari, an res præcepta ſit licita, vel non, ac opinari, an ſuperior poſſit aliquid præcipere, & an teneatur ſubditus in illa re obedientiam præſtare. Secund.ratio, ſi admittenda eſſet contraria opinio, daretur anſa ſcandali, & magna orirетur inter Regulares conturbatio, & nulla communitas gubernari poſſet, ſi ob probabilem opinionem ſubditus excuſandus eſſet ab obedientia. Contra, nullo modo datur anſa ſcandali, nam ſcandalum inſurgit, quando quis actionem malam agit, aut mali ſpeciem habentem ſine cauſa, ex qua alij arripiunt exemplum ad iniquè agendum: at quando ſubditus agit ſecundum opinionem probabilem nec rem malam, nec ſpeciem mali habentem agit, conſequenter alij arripere nequeunt occaſionem rem iniquam agendi, ſed ſolùm operandi rem iuxta proprium ius. Ita Sancius vbi ſupr.num.41.nec conturbationes ſuſcitabuntur. ſi notæ erunt opiniones ſuperioris, & ſubditi, quia quilibet iure proprio vtitur, & communitas poterit gubernari, aliàs veritas primæ concluſionis ab omnibus admiſſa ſubſiſtere

non posset, quia eadem incommoda sunt assignanda, & licet casus primæ conclusionis non ita frequenter accidant, sicut accidere possunt in secunda opinione, experientia tamen teste nec ita frequenter contingit probabile esse rem imperatam illicitam esse, vel excedentem superioris iurisdictionem, vt possit subditus ab obedientia excusari. Ita Castr. Pal. vbi supr. num. 4. Tertia ratio, superior non tantùm habet ius præcipiendi ea, quæ non sunt illicita, sed etiam ea, quæ non cognoscuntur à subdito, tanquam licita: ergo subditus tenetur obedire legi superioris etiam sub opinione probabili illicitæ. At nec ratio ista subsistit, vt benè notat Sancius vbi supr. num. 32. quia vera esset, quando ineuidentia rei illicitæ oriretur ex dubio, eo quod in dubiis melior sit conditio possidentis, sed quando ineuidentia, seu incertitudo nascitur ex opinione probabili, subditus habet ius non parendi. Quarta ratio, superior habet ius præcipiendi rem sub opinione probabili licitam esto sub alia opinione probabili videatur illicita: ergo subditus tenebitur obedire præcipienti. Nec valet huiusmodi ratio, nam superior habet ius imperandi, & subditus habet ius non parendi, nec est inconueniens dari bellum ex vtraque parte iustum, vt communiter probant DD. de bello. Quinta, subditus non parendo superiori suo iure eum spoliat, quod habet ad imperandum ea, quæ secundum opinionem sunt illicita, consequenter affert illi iniuriam, ex qua oboritur peccatum: ergo. Nullius roboris sicut & aliæ est ratio hæc, quia illa priuatio iuris non sequitur per se, sed per accidens, & non potest ei imputari ad peccatum, eo quod subditus nolit cedere iuri suo, quod habet ex opinione probabili; & deinde quæro, quare magis peccabit subditus spoliando superiorem iure suo, quàm superior priuando iure suo subditum. Sexta, subditus tenetur ea omnia exequi, si imponerentur, quæ exequi sine peccato possunt: sed potest sine culpa operari inhærendo opinioni probabili superioris: ergo. Confutatio huius rationis habetur à Thom. Sanch. vbi supr. num. 7. nam subditus tenetur exequi omne illud, si imponeretur, quod sine peccato absolutè efficere potest, non verò quod tantùm probabiliter, quia cuicumque licet vti opinione probabili,

probabili, nec superior ius habet imperandi, vt subditus adhæreat opinioni superioris, vt benè notat Ioan. Sancius vbi supr. num.44. Septima ratio, etsi probabile sit coniugi matrimonium bona fide contractum inualidum esse, at probabile non videtur negare posse petenti debitum, nisi admittatur posse spoliari possidentem iure acquisito ob probabilem opinionem, quod non est concedendum, ita in præsenti, etsi probabile sit rem imperatam illicitam esse, vel excedentem limites rerum, quas præcipere potest superior, at non videtur probabile subditum liberum esse à non parendo, spoliando superiorem iure acquisito. Facilè eneruatur vis argumenti dicendo posse admitti coniugem probabiliter opinari de valore matrimonij, & non teneri ad reddendum petenti debitum, licèt possit, quia tam opinatur de matrimonij valore, quàm de legitima possessione alterius, cum nullus in possessione habere possit alienum, sed proprium coniugem tantùm, ac proinde si alicui coniugi probabile est se non esse coniugem alterius, probabile est alterum ab ipso non legitimè possideri, & consequenter negari debitum posse, & ita est dicendum de subdito, &c. ita Castr. Palaus vbi supr. num.6. Ex his, quæ dicta sunt, manifestè apparet rationes non esse magni momenti, vt contendunt DD. & ideò firmatur sequens conclusio.

Quarta Conclusio.

Subditus opinione probabili fultus, credens illicitam esse rem à superiore præceptam, possidet libertatem ei non parendi. Ita Ioan. Sancius in selectis, disp.33. à n.32. Ledesm. tract. de los estados, vbi de Religiosos en comun, c.4. Castrus Palaus part.1 tract.1. disp 2. p.6. num.5. videtur consentire Lessius de iust. lib.2. cap.41. num.76. in fine, sicut in parte consentit Suarez 5. tom. in 3. part. disp.4. sect.6. in fine. Probatur prim. quia vnusquisque potest se probabili sententiæ conformare, nec tenetur aliorum opinionem sequi, & propriam deserere, quia ad hoc non adstringitur neque per votum, neque per iuramentum, neque per legem diuinam, aut naturalem: ergo nec per præceptum superioris: ergo integrum erit subdito propriam opinionem sequi, nec operari 196.

iuxta superioris opinionem. Respondent fortè aduersarij, ex voto obedientiæ, & ex ipsomet præcepto constringi subditum obedire, & obligari ad superioris opinionem sequendam, verùm hoc esset probandum, quod non faciunt aduersarij, vt optimè insinuat Sancius vbi supr. imò videtur esse impossibilis probationis, quia obedientia subditi esset ipsi in laqueos, nam posset superior ei imperare, vt semper adhæreat opinionibus, quæ ad mortale obligant, & ita miser ille subditus se vinciret mille laqueis pro certitudine æternæ damnationis, videte ea, quæ dico in dub. 50. huius partis. Secund. nunquam superior fuit in possessione imperandi illicitum, nec rem extra propriam iurisdictionem, vt clarè ex terminis habetur: sed est probabile rem præceptam esse illicitam; vel excedentem propriam authoritatem: ergo probabile est deficere ius in superiore ad id præcipiendum: ergo liberum est subdito non parere, quia potest amplecti opinionem sibi fauentem. Tert. reus, cuius delictum est semiplenè probatum in causa graui veritatem delicti iudici interroganti aperire non tenetur, vt docent P. Nauarr. lib. 2. de rest. cap. 4. num. 32. 34. Rodriq. tom. 2. quæst. 19. art. 4. Lessius de iustit. lib. 2. cap. 31. num. 6. putat idem esse probabile, esto contrarium sit probabilius. Salzedo in pract. crimin. cap. 129. §. non illud. Reginald. 2. tom. lib. 24. n. 37. Sotus in 4. dist. 15. quæst. 4. in tert. membr. Peirin. de subdito, quæst. 1. cap. 16. §. 1. Sancius vbi supr. n. 29. eo quod opinio probabilis illis fauet, & est illa, quæ excusat à peccato, & non timor in grauem pœnam incidendi: ergo nec subditus tenebitur sequi opinionem superioris, dum tamen fultus erit opinione probabili docente illicitum esse, quod præcipitur. Confirmatur ex Nauarr. lib. 2. de restitut. cap. 1. dub. 13. in fine, in noua edit. num. 237. Sanchez de statu Relig. lib. 6. cap. 3. num. 7. Cordub. in summ. quæst. 95. ad prim. dub. Less. vbi supr. cap. 33. dub. 8. num. 67. asserentibus non teneri subditum soluere tributum Regi, quando munitus opinione probabili credit esse iniustum: ergo nec subditus constringetur ob opinionem probabilem sibi fauentem Superiori parere. Quart. non tenetur quis submittere confessioni peccatum, quod probabiliter credit

non

non esse mortale, vel se iam confessum esse, vt aliis relatis docet Thom. Sanchez in summ. lib. 1. cap. 10. num. 76. quia, licet præceptum de confessione integrè facienda habeat, nihilominus ab illo ob probabilem opinionem soluitur: ergo etiam ob probabilem opinionem liberatur subditus ab obedientia Superiori præstanda, aliàs strictius obligaret præceptum Superioris, quàm Christi Domini, Ecclesiæ præcipiens integram confessionem: quare Sanchez, si hanc suam doctrinam considerasset, non tam fortiter inclinasset in opinionem contrariam, sed opus est ei parcere, quia ferè semper obligationibus subditos opprimit, ac si tota reformatio Religionis ipsis, eorumque obligationibus esset petenda. Quint. quando adest opinio probabilis non teneri subditum obedire, liberatur ab obedientia præstanda subditus in sententia Sanch. & Sayr. vbi supr. quia possessio Superioris in illa materia vocatur in dubium: sed similiter vocatur in dubium potestas Superioris, dum probabilis opinio adest, illicitum esse, quod præcipitur: ergo integrum erit subdito non parere. Sext. probatur ex doctrina Suarez vbi supr. ait enim liberum esse subdito legi Superioris non parere, si eam esse iniustam sit manifestè probabilius: ergo subditus habens opinionem probabilem de iniustitia legis, seu præcepti parere non tenebitur: consequentia probatur, quia, cum maior probabilitas euidentiam iniquitatis legis non constituat, intra latitudinem dubij remanet semper iniustitia legis, & tamen Suarez admittit subditum non teneri legi obedire: ergò subditus habens opinionem probabilem de iniustitia legis non potest adstringi ad parendum legi Superioris, eo quod minor probabilitas non concedat legi euidentiam iustæ legis, sed etiam sub dubitatione eam relinquit, quare Garcia tom. 2. de benef part 3. cap. 2. n. 28. impugnans doctrinam Rebelli de obligationibus 1. part. lib. 2. quæst. 14. à num. 28. asserentis in materia dubij attendendum esse maximè an dubium sit æquale, nec ne, vt liberetur quis ab obligatione operandi, vel constrigatur ad operandum, inquit, excessum illum probabilitatis concedentem posse operari non eximere rem à dubio, & ideo licet vna opinio sit probabilior altera, potest quis istam minus

nus probabilem ſequi, quia minor probabilitas non dat ei improbabilitatem, ſicut maior probabilitas non præſtat alteri veritatem rei, ita vt conſtringatur ad eam ſequendam. Tandem probatur ſept quia ſi admitteretur aduerſariorum doctrina mille incommoda ſequerentur in Religionibus, nam Prælati ſemper non ſunt, vt bene notat Iacob.Granad. 1.2.de charit.controuerſ.7.tract.12.diſput.5.ſect.5 pietate, diſcretione, ac ſpiritualitate ornati, ideo poſſent præcipere aliquid durum in ſubditorum præiudicium, imo ſub prætextu boni communis non intelligentes illud, quod propriè ſit de ratione boni communis, & ſic illud damnificarent: adde, quod poſſent etiam præcipere ſubditis, vt in omnibus opinionibus DD. ſequantur tantùm vnam partem in præiudicium animarum, & contra ritum Eccleſiæ venerabilis permittentem varietatem opinionum, tanquam rem magis animarum ſaluti accommodatam: ergo.

Quinta Concluſio.

197. Quandq ſubditus opinione probabili fultus dubitat de poteſtate Superioris an legitimè ſit electus, vel legitimè confirmatus, parere ei non non tenetur. Ita Ioan. Sancius vbi ſupr.num 31.Caſtrus Palaus vbi ſupr.num.7.Leſſius vbi ſupr.Salas 1.2.tract.8.diſp.vnic.ſect.8.n.78.aduerſus Thom. Sanchez vbi ſupr.num.29.ſequentem ſuam rigiditatem erga ſubditos, tum quia non eſt poſſeſſio certa Superioris, cum eius poſſeſſio mediante opinione probabili vertatur in dubium, tum quia, licet ſubditus probabiliter non poſſit iure ſuo imperandi ſpoliare Superiorem, poteſt tamen illum ea ſpoliare ob opinionem probabilem ſibi fauentem, & conſequenter poteſt, & probabiliter non obtemperare. Rationes verò in contrarium remanent ſolutæ ex doctrina ſuperius allata.

Sexta Concluſio.

198. Si Superior qualitatibus pietatis, diſcretionis, ſpiritualitatis inſignitus non inclinans ad multiplicanda præcepta, neque

neque ad conſcientias ſubditorum duris mandatis onerandas præcipiat rem probabiliter licitam, licet in ſententia ſubditi illicitam, tenetur ſubditus propria opinione depoſita exequi, quod præcipitur: ſecus quando qualitates Superioris ſunt rigidæ, atque aſperæ, ferè ſemper inclinantes Superiorem ad onerandos ſubditos, vt dictum eſt in tert. not. Duas habet partes concluſio, quarum prima ſic ſuadetur & prim. ex doctrina Menochij ex coniecturis, & præſumptionibus maximè perſonarum habetur rei veritas, ita docet ille aliis relatis conſil. 195. num. 23. hiſce verbis: expreſſum illud dicitur, quod ex præſumptionibus, & coniecturis colligitur: ſed qualitates talis Superioris ſunt præſumptiones, ac coniecturæ, quæ faciunt expreſſum, quod neceſſitate conſcientiæ, & ad ſuccurrendum bono communi Religionis in tali caſu periclitanti præcipiat illud, quod aliàs non præciperet: ergo ſubditus tenetur rem præceptam exequi, licet habeat per opinionem probabilem eſſe illicitam, maximè quia vnuſquiſque tenetur bono communi conſulere. Secund. ex doctrina Leſſij vbi ſupr. aſſerentis ſubditum non teneri obedire, quando opus præceptum probabile eſt illicitum eſſe, verum ſi per extrinſeca principia ſibi iudicium prudens de opere licito formare poteſt opus impoſitum eſſe de neceſſitate conſcientiæ, quia aliàs bonum commune in magno diſcrimine poneretur, non ſolùm poterit ſed etiam tenebitur: ſed in caſu extrinſeca principia, quæ ſunt qualitates benignæ Superioris præſtant, vt poſſit ſubditus formare iudicium prudens, quod opus impoſitum ſit ex neceſſitate conſcientiæ ad ſuccurrendum bono communi: ergo neglecta opinione probabili rei illicitæ tenebitur obedire. Tert. ex doctrina Rodriq. tom. 3. quæſt. 20. art. 3. dicentis, ſubditum peccare mortaliter, quando præſtat obedientiam Superiori præcipienti aliquid, quod ſubditus rationabiliter dubitat ſe peccare mortaliter exequendo, quia Prælatus in eo diſpenſare nequit, eo quod ſine vrgenti cauſa exponat ſe periculo mortaliter peccandi, ſecus verò ſi diſpenſare poteſt, nam credere debet in eo caſu illum ſuam diſpenſationem interponere: ergo præſuppoſitis benignis Superioris qualitatibus credere debet, dum

Ddd ipſe

ipse aliquid durum contra opinionem subditi ordinat, id facere dispensando benignitati, & ad rigorem inclinando necessitate cogente: ergo ei obedire necessarium erit, aliàs coram Deo lethalis culpæ reus censendus erit. Secund. pars suadetur, nam præsumptiones, ac coniecturæ, quæ sunt Superioris rigidæ qualitates dant expressum, quod opus impositum non habeat necessitatem nisi illam ab opinione probabili præstitam, nec prudens iudicium dant posse formari tale opus tanquam necessarium imperari: ergo subditus non tenebitur obedire, sed poterit stare pro suo iure, per quod certum est, neminem teneri aliorum opinionem sequi, & propriam deserere: quare concludit Sancius vbi supr. num. 43. non posse Superiorem iustè subditum suo præcepto non parentem aliqua pœna plectere, dum operatus est iuxta opinionem probabilem, nam pœna sine culpa imponeretur. Concludo ergo quod, licet opinio tertiæ conclusionis ob multiplicitatem DD. sit probabilis, quarta tamen probabilior ob validiores rationes videtur, & ideo hanc libenter amplexus sum potius ad obstandum incommodis, quæ ex præceptis rigidis oriuntur, quàm ad fauendum subditorum libertati, quamobrem quando aliquid durum à Superioribus sub prætextu boni communis subditis imponitur, amplectantur opinionem quartæ conclusionis, quando verò nulla sequitur conturbatio ex præcepto imposito, ei subiiciant voluntatem, postponendo propriam opinionem: recordentur Prælati, doctrinas rigidas difficilè posse promouere bonum commune, quia obstant suaui, & pacato regimini.

DVBIVM

DVBIVM XXXI.

An pœnitens, qui defectu contritionis, seu attritionis inualidè confessus est peccata reseruata Prælato, seu Sacerdoti habenti pro reseruatis facultatem, remaneat absolutus à reseruatis, ita vt possit illa confiteri cuicumque Confessario non habenti facultatem reseruatorum.

PRim. not. opus esse distinguere, vel absolutio est data virtute alicuius iubilæi, vel communiter: si istud secundum, tenent hi DD. sententiam affirmatiuam Caietan. tit. cas. reseru. Reginald. lib. 8. num. 62. Coninch. de pœnit. disput. 8. dub. 12. num. 91. Silu tit. Confess. 1. quæst. 19. ad fin. Suar. de pœnit. disput. 31. sect. 4. num. 9. Henriq. lib. 6. cap. 16. num. 5. Emin. Lugo de pœnit. disput. 20. sect. 2. num. 116. Bonacin de Sacrament. disp 5. q. 8. punct. 5. §. 5. n. 9. Dian. 4. p. tract 4. Miscell. resolut. 124. referens Merantium, Præpositum, Petrum Ochagauium. Basseus capuc. in tit. cas. reseru. num. 29. rationes erunt inferius referendæ: si primum Vasq. Comitol. cum aliis apud Lugum vbi supr. tenent partem affirmatiuam, quia loquuntur indifferenter de omni confessione facta inualidè ei, qui habebat potestatem absoluendi, partem negatiuam Suar. vbi supr. n. 22. Reginal. n. 63. Dian. cum Ochagauio & Bonac. vbi supr. 199.

Not. secund. quod causæ reseruandi peccata sunt variæ, tum vt grauiora peccata grauiori iudici subdantur, tum vt pœnitens propter erubescentiam adeundi Superiorem retrahatur à peccatis, tum vt Superiori suas maculas aperiat tanquam peritiori medico, & aliæ, quæ possunt videri apud Peirin. de Prælat. quæst. 3. cap. 2 num. 2. apud Homobonum de exam. Confess. tractat. 9. cap. 4. quæst. 21. & apud Bonac. vbi supr. num. 9.

Prima Conclusio.

200. Pœnitens, qui confessus est omnia peccata reseruata Superiori, seu alij habenti facultatem delegatam, quamuis inualidè respectu contritionis, seu attritionis, vel integritatis, eo quod tacuerit aliquod peccatum, dummodo non sit reseruatum, censetur absolutus à reseruatione, & ita potest cuicunque Confessario etiam non approbato pro reseruatis validè suam confessionem exponere, beneficiumque absolutionis recipere. Ita DD. citati. Suadetur primò, quia ad id reseruatio ordinatur, vt pœnitens deferat sua peccata Sacerdoti habenti facultatem, eiusque sententiam audiat, & congruentem pœnitentiam ac medicinam recipiat: at certè hoc habetur à Confessario habente facultatem, esto nulla sit confessio: ergo prorsus reseruatio est ablata. Secund. Confessarius absoluens intendit extendere suam facultatem, quantum potest, non potest quoad culpas, quia deficit dispositio ex parte pœnitentis: ergo saltem quoad reseruationem. Tert. reseruatio habet rationem pœnæ, vt benè dicit Nald. tit. cas. reseru. num. 3. & Bordonius variar. resol. 37. num. 3. & iudex ad hoc, vt absoluat reum non respicit, an pœna sit soluta bene, maléve, sufficit enim ei, vt soluatur: ergo, vt pœnitens intelligatur absolutus à pœna reseruationis sufficere debet iudici, vt coram ipso se sistat: ergo censenda est ablata reseruatio etiam per confessionem inualidam.

201. Reginald. & Suarez vbi supr. limitant conclusionem, dummodo pœnitens non sit impœnitens circa reseruata, sed habeat dolorem, & propositum amplius non iterandi illa peccata, subdit tamen Suarez, quod licèt in confessione facta superiori pœnitens non doluerit de reseruatis confessis, si postea mutet propositum illa committendi, & satisfaciat pœnitentiæ à superiore iniunctæ adhuc potest absolui à quocumque Confessario approbato non habente iurisdictionem pro reseruatis. Verùm sicut mihi prima limitatio non placet, ita à secunda non abhorreo, quia finis reseruationis est omnino ablatus adhibito futuræ emendationis proposito, nam parui refert superioris, quod sit ante, vel post

post absolutionem, dum confessio est nulla, & omnia peccata sunt denuo repetenda. Dixi primam limitationem mihi non placere, quia cum illa contritio, seu attritio sit ficta, ac mendax, existimandum est, ac si nullus esset dolor: adde, quod si pœnitens Confessario non habente facultatem pro reseruatis velit validè confiteri, necessariò de peccatis debet habere dolorem, & propositum minimè iterandi illa peccata.

Addendum tamen est hic cum Vasq. quem citatum sequitur Lug. vbi supr. pœnitentem debere admonere Confessarium, cui postea validè confitetur illa peccata reseruata, à quibus inualidè fuit absolutus, vt eandem imponat pœnitentiam, quæ fuit imposita, quando inualidè confessus est ei, per cuius confessionem reseruatio fuit ablata, nam cum hoc onere videtur esse ablata reseruatio, vt talem pœnitentiam pœnitens ageret, nec sufficit, quod pœnitens eam propria sponte assumat, sed debet esse sacramentalis, vt petit, qui abstulit reseruationem, qualis esse nequit, nisi virtute clauium. 202.

Dices absolutio à reseruatis est sacramentalis: ergo reseruatio per validam confessionem est auferenda. Resp. non esse necessarium, quod semper sit sacramentalis, vt benè notat Coninch. vbi supr. & licèt necessariò talis esse deberet, nihilominus potest habere effectum suum quoad ablationem reseruationis, esto sacramentum non sit validum. Ita Bonac. vbi supr.

Secunda Conclusio.

Pœnitens, qui tempore iubilæi confessus est peccata reseruata Religioso habenti facultatem inualidè tamen, non censetur absolutus ab onere reseruationis. Ita Suarez, & alij vbi supr. Prob. quia facultas absoluendi à reseruatis tempore iubilæi conceditur tanquam conditio in ordine ad iustificationem, & consecutionem indulgentiæ: sed qui inualidè confitetur, vel defectu doloris, vel integritatis, non obtinet neque iustificationem, neque indulgentiam: ergo neque frui debet beneficio absolutionis à reseruatione concessa 203.

pro iustificatione, & indulgentia: ergo huiusmodi pœnitens adhuc sub onere reseruationis censetur esse. Secund. qui concedit fauorem, intendit vt fauore affectus eo non abutatur: ergo cum absolutio à reseruatis tempore iubilæi per modum fauoris concedatur, nequit pœnitens eo abuti per fictam confessionem: ergo nunquam intelligitur ablata reseruatio.

Tertia Conclusio.

204. Non videtur improbabilis opinio illa Vasq. & Comitol. vbi supr. asserentium etiam tempore iubilæi tolli reseruationem. Prob. ratio probans primam conclusionem, probat & hanc tertiam: ergo. antecedens probatur, quia etiam tempore iubilæi finis reseruationis habetur, scilicet peccata confitentur Sacerdoti habenti facultatem pro reseruatis, eius sententia auditur, eiúsque pœnitentia recipitur vt supponitur: ergo si probat primam, etiam & hanc tertiam cum videatur par ratio. Secund. si non est par ratio, maximè quia conceditur absolutio per modum conditionis ad obtinendam iustificationem, & per modum fauoris includentis intentionem concedentis, quæ est salus animarum, & lucratio indulgentiæ: at certè hæc non obstant, quia illa absolutio concessa à superiore extra tempus iubilæi est tanquam conditio in ordine ad iustificationem pœnitentis, quod si superior non ignoraret defectum confessionis, per quem pœnitens inualidè confitetur, ei non concederet absolutionem vnde tanquam conditio habenda est, & tamen, vt dixi tollitur reseruatio: si deinde absolutio à reseruatis tempore iubilæi impendatur per modum fauoris, &c. cum fauores sint ampliandi, & benignè interpretandi in subditorum fauorem, & cum finis reseruationis à superiore habeatur, censendum est tolli omnem reseruationem, vt cuilibet Sacerdoti approbato, & exposito absque alio onere confiteri, possit: ergo istæ duæ particulæ non obstant, quin probabilis, Vasq. & Comitol. opinio habenda sit.

DVBIVM

DVBIVM XXXII.

Quidam Reus à birruariis captus, cum ab illis se eximere non potuerit, illos tamen secum traxit intra terminos loci sacri Ecclesiæ regularis: quæritur, an gaudere debeat Ecclesiæ immunitate.

DVbium mouetur, quia superior illius loci acriter defendit illum miserum reum, & è manibus birruariorum illum arripuit. Resp. re funditus perpensa potius pro veritate rei, quàm pro defensione fori, affirmatiuè. Probatur primò ex vi Bullæ Gregor. XIV. quæ incipit. Cum aliàs Romæ non. Kal. Iunij 1591. in qua statuitur, laicos existentes in Ecclesia ob delicta ab ea violenter extrahi non posse, exceptis nonnullis casibus in dicta Bulla notatis, in reliquis ergo omnes existentes in Ecclesia gaudent immunitate Ecclesiastica, nam exceptio firmat regulam in contrarium l. quotiescumque, §. denique, ff. de feud. instruct. DD. in rub. de regul. lib. 6. Gloss in i. in his, §. deleg. 3. & ita videtur esse tam regula certa, vt multi DD. pro firma ratione suarum doctrinarum eam adducant. Farinac. de immunit. Ecclesiastica, cap. 16. num. 217. loquendo de illis, qui furantur res non sacras, affirmat eos gaudere immunitate vigore constit. Gregor. XIV. quæ hunc casum non excipit; idem affirmat n. 250. de leuiter delinquente in Ecclesia: consentit Bonac. de immunit. Eccles. §. 5. num. 1 disp. 2. tract. de censuris ex sensu omnium DD. non dissentit Vlpian in praxi for. Eccles. cap. 3. & non à dicta regula elongantur Couarr. variar. resol. lib. 2. cap. 20. num. 14 Suar. de reuerentia debita locis sacris 1. de Relig. lib. 3. cap. 10. num. 1. & omnes alij DD. cum enim prædictus casus à bulla non excipiatur, sequitur, quod ille reus priuilegio Ecclesiæ gaudere debeat. 205.

Nec obstat, priuilegium esse strictè interpretandum ad reprimendam audaciam eorum, qui passim crimina hac immunitate freti committunt, vt docet Couarr. vbi supr. n. 3. 206.

&

& ad fauendum menti concedentium immunitatem, quæ non intendit sceleratis, ac truculentis hominibus fauere, sed iis tantùm miseris refugium præstare, & succurrere, qui humana fragilitate, aut casu in aliquod crimen incurrissent, vt vult Decianus citatus à Farinac. vbi supr. num. 23. quia melius fuisset Ecclesiis priuilegium non concedere, & tamen aliter à Diuina Prouidentia fuit ordinatum: quare si inclinare velimus in opinionem illorum asserentium immunitatem Ecclesiæ esse de iure diuino, non erit nobis licitum mentem Dei inuestigare, ac restringere, & propter rationes allatas à D. Chrysost. tom. 2. hom. 19. contra Honorium, & Arcadium Imperatores inuehente, eo quod conabantur Eutropium seuerissimum tyrannum, depredatorem, & Christianorum persecutorem ab ipsis ad vltimum supplicium damnatum, & in Ecclesia morantem, ab ea euellere tanquam indignum Ecclesiæ immunitate, quibus inquit Chrysost. *Propter hoc maximè est tuendus Eutropius, quod scelestorum Princeps fuit, in his enim oportet glorificare Deum, quod permisit eum in id necessitatis adduci, vt per ipsum, & virtus, quæ inest Ecclesiæ, & misericordia nosceretur, virtus quidem, quod impugnatorem suum supplicem videt, misericordia verò ex eo, quod protegit supplicem, ista enim sunt ornamenta altaris Ecclesiæ, ista sunt veræ Christianæ pietatis insignia.* Hæc Chrysost. Et propter Dei iudicia, qui sicut Adæ peccatum non imponendo legem, nec culpam permittendo impedire poterat, ex quo omnia mala originem duxerunt, & non fecit, ita voluit Ecclesiis immunitatem concedere, licèt multa mala facilius essent perpetranda: si postea inclinare velimus in opinionem dicentium immunitatem esse de iure positiuo, mens Pontificis Gregor. XIV. fuit, vt videre est apud Ambrosin. de immunit. Eccles. cap. 1 num. 12. reprimere audaciam scribentium, qui vt iurisdictioni sæculari fauerent, variis in locis tentarunt probare immunitatem à sacris Canonibus Ecclesiis concessam in desuetudinem abiisse, & ideò bullam publicauit excipiendo aliquos casus, per quam exceptionem firmat regulam in contrarium in casibus non exceptis, & ideò ampliatio conuenit bullæ, quæ propriè videtur esse comprehensio. Addo rationem

Couarr.

Couarr. esse parui momenti, & conuincitur suis doctrinis, docet enim n. 16. Clericos frui immunitate Ecclesiæ posse, ad reprimendam eorum audaciam contrarium asserere debebat, cum aliis DD. docet num. 15. delinquentem in Ecclesia ob delictum leue non priuari priuilegio immunitatis, ad reprimendam talium hominum audaciam qui coram Deo delictum committere audent, eis negare debebat immunitatem, num. 13. etiam docet, Reum, qui se exemit è manibus familiæ, imò qui carceres confregit, non posse ab Ecclesia auelli, ad reprimendam audaciam posse euelli concedere debebat. Addo etiam, parum valere doctrinam Deciani, nam docet apud Farinac vbi supr. num. 231. existentem in Ecclesia, mandantem inimicum occidi extra eam, immunitate frui, vndenam est casus, & humana fragilitas in adeò enormi delicto; quæ incommoda non sequerentur inter iudicem Ecclesiasticum, & sæcularem, si immunitas tantùm suffragaretur eis, qui casu, vel fragilitate delicta perpetrant? semper inter eos excitaretur contentio, an malitia potiùs, quàm fragilitate delictum à delinquente fuerit commissum.

Secund. probatur ex vi loci sacri, seu Ecclesiæ, quia cum priuilegium sit concessum loco, vt ibi existentibus sint tuti à laica potestate, dicitur loco, non quia non spectet etiam ad personas, sed quia immediatè, & primariò conceditur loco, secundariò personis in eo existentibus, vt benè notat Marius Italus de immunit. Eccles. lib. 1. cap. 7. §. 2. num. 82. Peregr. cap. 14. n. 2. Nauarr. man. cap. 25. n. 19. Gambacurt. Farin. Ambrosin. & alij, quos refert, & sequitur Bonacin. vbi supr. §. 1. num. 1. Suar. vbi supr. cap. 2. num. 2. & cap. 8. num. 3. Couarr. vbi supr. num. 5. Barbosa tandem de iure Ecclesiast. lib. 2. cap. 3. num. 50. testatur, immunitatis iura Ecclesiis, non personis fuisse tributa omnes existimare, & id maximo fundamento nititur, eo quod libertas Ecclesiastica propriè loquendo nihil est aliud, quàm exemptio, & priuilegium à Deo, Pontificibus, vel Principibus sæcularibus concessa omnibus Ecclesiis, vel Clericis, quatenus tales sunt, ex Innoc. in cap. Nouerint, num. 2. & 3. de sentent. excommun. recepto, vt per Abbat. ibid. num. 2. Felin. in cap. Eccles. n. 79. 207.

EEc vbi

vbi Decian.num.2.de constitut.Nauarr.man.cap.27.n.119. & 130. Barbos.vbi supr.num.211.sequitur ergo,quod de hoc criminoso tandem dici poterat, verè, & realiter existebat in loco sacro, ac exempto: ergo gaudere debet de primo effectu immunitatis Ecclesiæ, qui est secum Farinacium vbi supr.cap.2.num.23. & Bonac.vbi supr. §.3.num.1.quod existens in Ecclesia nequeat à quacumque laica potestate inuitus extrahi. Et ita in propriis terminis casus resoluitur ex pluribus à Mario Italo vbi supr. cap. 6. §.2. num.70. cuius doctrina à Farinac vbi supr.cap.14.num.196.non refellitur, consentiunt Castrus Palaus part. 2.de reuer. loc. tract.11. punct.7.& Diana part.4.tract.1.resol.106.& part.6.tract.1. resol.27.vers.ad aliud citans multos alios.

208. Nec obstat, quod, licet verum sit illum in loco sacro tandem extitisse, non tamen firmiter ibi fuisse & permanenter, ita vt dici possit in possessione, quia possessio etiam per momentum acquiritur, vt benè tradi Menoch.cons.825. Præpos.in summ.3.quæst.5.consil.3.qui testatur hoc esse secundum curiæ Romanæ stylum hisce verbis: momentaneus possessor, si expolietur, restitui debet ad eam possessionem ante omnia: vnde possessio huius capti, licet fortè momentanea, non infirmatur, eo quod fuerit captus à birruariis per illam regulam Bald. l.vis eius, Cod. de prob. possessio, quæ infringitur possessione, non iuuat possessorem, quia intelligitur de iusta possessione, quæ sit causa cognita, & ita cap.Si extra vt lit pend. cap.Licet Episcopus,de præbendis in 6. habetur. Nemini per iudicem de facto, & sine causæ cognitione auferenda est possessio. Marsil. sing 195.& l.de vnoquoque num 37.de re iudic. cum aliis per Menoch. de recuperat. possess. remedio 1. num.111. & per Farinacium p.2.lib.6.fragment.criminal.n.315.

209. Nec obstat,quod, licet verum sit, illum in loco sacro extitisse ad Ecclesiam tamen confugerat captus,& non liberè, quæ conditiones nempè confugere, & liberè confugere, requiruntur secundum DD.apud Farinac.vbi supr.c.15. num.201. in casu simili, vt existens in Ecclesia immunitate frui queat, quæ in casu simul non verificantur, quia confugere, & liberè confugere sunt conditiones impertinentes

ad

ad hoc, vt quis dicatur gaudere immunitate. Et prim. quoad primam, quia, vt benè inquit Suarez vbi ſupr. cap. 10. num. 1. & eſt omnibus commune, quando iura indefinitè, & ſine limitatione loquuntur, illa indefinita loquutio æquiualet vniuerſali, & non licet nobis excipere, vel diſtinguere ſine authoritate, vel ratione cogente, vbi lex indiſtinctè loquitur, & ita in caſu nulla ratio cogit, imo in contrarium, quia, vt inquit Suar. vbi ſupr. c. 9. n. 7. fauores ſunt ampliandi, maximè in cauſa Religionis. Secund. quia priuilegium eſt conceſſum loco principaliter, & minus principaliter perſonis in eo exiſtentibus, & confugientibus, vt dictum eſt ſupr. Tert. quia id habetur ex Conc. Toletan. 12. c. 19. vbi ſancitur, vt nullus audeat confugientes ad Eccleſiam, vel reſidentes inde extrahere, ex quo verbo, reſidentes, notatur, quod confugere non ſpectat tanquam aliquid neceſſarium ad priuilegium immunitatis fouendum. Quart. quia ſunt infinitæ doctrinæ, quæ illud excludunt; Farinac. vbi ſupr. cap. 2. num. 44. reſoluens ex infinitis DD. excommunicatum gaudere poſſe immunitate Eccleſiaſtica, ait, hoc priuilegium non eſſe datum fauore perſonarum, & confugientium, ſed propter reuerentiam loci. Item Ambroſ. vbi ſupr. cap. 5. num. 6. ex multis cum Farinac. cap. 16. num. 23. alios referentes, concludit, quod, ſi quis exiſtens, in Eccleſia mandauit homicidium extra Eccleſiam, debet gaudere immunitate, ex quo verbo, exiſtens, habetur, non eſſe neceſſarium ipſum confugere. Item Cardin. Zabarel. cum aliis à Farinac. vbi ſupr. cap 16. num. 8. relatus, quem ipſe ſequitur, affirmat deliquentem in Eccleſia, ſi homicidium non commiſit, vel membri mutilationem, immunitate frui debere, ex quo verbo delinquentem in Eccleſia, habetur, quod Doctor ipſum confugere, pro beneficio priuilegij Eccleſiæ recipiendo, alienat. Item illi DD. apud Farinac. vbi ſupr. cap. 15. num. 201. vt Mantic. in conſil. num. 17. Io de Vecch. Boër. Remig. relati per Ioan. Gutierr. pract. quæſt. lib. 6. q. 6. Nauarr. man. cap. 25. num 19. Fagund. de præcept. Eccleſiæ præcept. 2. lib. 4. n. 57. aſſerentes, captum à birruariis extra Eccleſiam, qui ducitur ad carceres per Eccleſiam, immunitate gaudere, excludunt ipſum confugere, quamobrem hi

DD. à fortiori concludunt nostrum casum, & ratio eorum affertur à Nauarro, quia captus à birruariis, & per Ecclesiam ductus, iam est intra eam receptus: ergo tantò magis captus à familia, familiam tamen secum trahens intra Ecclesiam priuilegio immunitatis priuari non potest, quia intra eam verè est receptus. Item illi DD. quos magno numero colligit Farinac. vbi supr.num. 105. asserentes delinquentem in Ecclesia ab ipsa Ecclesia non protegi, pro validioribus rationibus non assignant confugere, quod necessariò erat faciendum, si solùm Ecclesia confugientes defenderet, sed alias rationes ab ipso Farinacio relatas hisce verbis: omnes canonistæ hanc conclusionem expressam, nempe delinquentes in Ecclesia non gaudere immunitate adnotarunt tribus rationibus, de quibus in eo principaliter moti. Prim. quia sic in Ecclesia delinquens puniri debet in eo, in quo delinquit. Secund. quia frustra legis auxilium inuocat, qui in legem committit. Tert. quia immunitatis priuilegio gaudere non debet, qui eodem priuilegio se indignum facit.

210. Nec obstat, iura, maximè Bullam Gregor. XIV. loqui semper de confugiente ad Ecclesiam. Prim. quia semper id non videtur verum, vt patet per Concil. Tolet. vbi supr. secund. quia, licet esset verum, nihilominus loquuntur sub illa nominatione, quatenus ita frequenter accidit, & sic delinquentes, qui priuilegio Ecclesiæ fruuntur, experientia duce, sunt ferè omnes confugientes.

Nec obstat, quod, quamuis concedatur confugere non esse necessarium, necessarium tamen erat ibi liberè, existere, quod non contingit in casu. Primò, quia DD. pro opinione contraria vtramque conditionem admittunt. Secund. quia inferius probabitur illud liberè etiam disiunctim esse conditionem impertinentem.

Tert. probatur: ex vi confugere, concessa gratis ista prima conditione, id est, quod necessariò requiratur, vt reus ad Ecclesiam confugiat, adhuc subsistit priuilegium immunitatis in fauorem huius rei capti, & modo descripto in Ecclesiam recepti, qui arte, industria, & vi ad Ecclesiam confugit.

Nec

Nec obstat, quòd liberè confugere debebat, quia, quando lex non distinguit, nec nos distinguere debemus. l.non distinguimus, ff.de recept.arbitr.Surd.consil.81.n.7.sed generaliter loquens, generaliter debet intelligi. l.de pretio, ff.de publ.in rem actam, quare Suarez vbi supr. cap. 10. num.1. referens Panorm.quem Farinac. sequitur, inquit, seruum fugientem ad Ecclesiam ex timore iudicis frui immunitate, quia iura nullam faciunt distinctionem inter seruum, & liberum, & conditio seruitutis est omnino accidentalis, ita Ecclesiæ immunitas tueri debet reum de quo loquimur, se habentem tanquam seruum intra familiæ manus in loco sacro existentem, quia ipsum confugere non distinguit inter captum, & liberum, sed generaliter loquitur, & illud esse in manibus familiæ omnino accidentale putandum est: imo addo, quod si in casu esset aliquod dubium, quod non conceditur, adhuc priuilegium immunitatis ad reum extenderetur, quia, cum priuilegium sit fauorabile, habet extensionem. Ita Decian. in consil.80. num.19. lib.3. Ambros. vbi supr.cap.10. num.7.Marc. Anton. Genuens.in practic. Archiepisc.c.22.num.2.Mar.Ital.vbi supr.lib.1.cap.2.§.vnic. n.1.Farinac.vbi supr.c.2.n.22. 211.

Tandem probatur quart.ex vi libertatis, quia licet idem captus simpliciter non dicatur liberè confugere ad Ecclesiam, adhuc tamen tantam possidet libertatem, quanta necessaria videtur, ne dicatur, licet in manibus familiæ, sub absoluto dominio laïcæ potestatis esse, sed adhuc frui libertate. DD loquendo de causis, quibus rerum dominium acquiritur, asserunt feram laqueo Titij captam non esse Titij, sed potius eximentis è laqueo, quia nondum amiserat libertatem: eo quod multa accidere potuissent, per quæ Titius eam capere non potuisset. Ita Maior.in 4.sentent.distinct.15.quæst.10.Nauarr.man cap.17.num.176.Azor p.3. lib.1.cap.3.Couarr.reg peccatum, part.2.§.8. num 12. Ambros.vbi supr cap.10.num.53.ita prædictus reus, licet in manibus familiæ, non ideo amisit suam libertatem, quia multa ei contingere potuissent, per quæ eum iustè birruarij non detinerent, provt re vera acciderunt, quia industria, 212.

arte, & vi se recepit in Ecclesiam, per quam se exemit. A laica potestate ob priuilegium immunitatis loco sacro concessum.

213. DD. etiam loquendo de fugiente, quem insequitur familia, & de illo, qui se ab illa exemit, quem etiam familia insequitur, si ambo in Ecclesiam se recipiunt, omnino immunitate frui censent, vt videre est apud Farinac. vbi supr. num. 194. & apud Ambrosin. vbi supr. cap. 10. num. 12 13. referentes magnum DD numerum, eo quod liberè confugiant, & se recipiant in Ecclesiam, inquit Suarez vbi supr. c. 11. num. 19. & testatur Ægidius Bosius de captura, n. 22. quotidiana praxi esse receptum, nec tamen eam intrant prorsus liberè, quia aliquam patiuntur vim ab insequentibus (& liber à violentia, de quo hic loquimur secundum Magistrum sententiarum 2. sentent. distinct. 25. & Azorium part. 1. lib. 1. quæst. 1. simpliciter dicitur ille, qui in agendo vim extrinsecus illatam non patitur) possident tamen tantam libertatem ex velociori cursu, quanta est necessaria, vt dicantur liberè Ecclesiam ingredi, ita in casu, esto reus in manibus familiæ esset, eiusque libertas maximam pateretur vim, nihilominus non erat adhuc ea totaliter spoliatus, vt benè notat Ægidius Bossius vbi supr. num. 23. hisce verbis (reum captum, antequam ducatur ad carcerem, non intelligi ita perfectè captum, vt sit in tuto sub dominio, & potestate iustitiæ) quia arte, industria, & continua vi vim familiæ vsque ad locum sacrum, sicut illi cursu, superauit, & ita dici debet, quod liberè se recepit in Ecclesiam sicut illi; & nulla alia videtur esse differentia inter casum agitatum, & casus illorum à DD. resolutos, quia vis illata reo intra manus familiæ est magis immediata, quàm illa, quæ infertur, duobus fugientibus, quæ differentia ad tollendam omnimodam libertatem à reo, de quo loquimur, non est sufficiens, vt benè dicit Bosius.

Concluditur ergo, cum ad Episcopum spectet sententia casus, vt inquiunt DD. sine difficultate apud Farinac. vbi supr. num. 367. & cum in fauorem huius rei iura clament, validiores rationes vergant, plures DD. in terminis casum deciden-

decidentes existant, quàm ex aduersa parte, proferendam esse sententiam benè à Superiore illius conuentus defensum esse reum.

DVBIVM XXXIII.

Turba eligentium suis votis ad munus Prouincialatus solet inclinare in eum, qui solet esse primus Definitor in præcedenti, & immediata electione ante electionem Prouincialis, & morali certitudine non ignoratur debere esse hominem, qui, licet sit dignior pro munere Definitoratus, pro munere tamen Prouincialatus est tantùm dignus, quia alij extant digniores: quæritur, an electores possint illi vota negare, ne sit primus Definitor, ne postea assumatur in Prouincialem.

NOt. prim. quod opus bonum etiam sub præcepto exequendum, potest fieri malum ob circunstantiam annexam, vt videre est in materia scandali, vbi inquiunt DD. an opus præcepti aliquando ob scandalum fratris omitti debeat, apud omnes clarum est, præceptum negatiuum ob nullam causam omitti posse, non enim potest quis fornicari, occidere, furari, vel aliam prauam actionem efficere ad vitandum proximi scandalum, quia non sunt facienda mala, vt inde sequantur bona, de præcepto verò affirmatiuo est dubitatio, vt videre est apud Dianam p. 5. de scandalo, resol. 21. ad rem nostram tamen potest esse opinio Couarr. reg. peccatum 1. p. num. 4. asserentis, ob scandalum cessare obseruantiam præcepti, & aliquando naturalis. Hurtad. de Mendoza 2. 2. disp. 173. sect. 20. à §. 26. & seq. Valent. tom. 3. disp. 3. quæst. 18. p. 4. Bann. 2. 2. quæst. 43. a. 8. concl. 2. 214.

Dices, poteſt dari caſus, in quo Definitores in primo ſcrutinio omnes ſint electi & dignior ſit poſtpoſitus. Reſp. non eſſe inconueniens ob maius bonum in Prouincia ſequuturum, quod exoritur ex digniori electo pro Prouincialatu.

Secunda Concluſio.

217. Si omnes Definitores in primo ſcrutinio non fuerint electi, in ſecundo eſt deligendus excluſus à definitione, ne eſſet primus in primo ſcrutinio. Probatur ratio formalis, quare poteſt excludi in primo ſcrutinio à definitione, ne ſit primus Definitor, eſt, quia promouendus erat ad officium Prouincialatus neglectis dignioribus: in ſecundo verò ſcrutinio periculum ceſſat, quia iam primus Definitor eſt electus, & remanet eius dignioritas pro Definitoratu: ergo nequeunt electores ei vota denegare.

DVBIVM XXXIV.

An Religioſus, qui relaxatè vixit in iuuentute, ſi factus ſenior reſipiſcat, in dignitatibus ſit ei præferendus, qui ſemper in vita probitate vitam tolerauit.

NOtand. ſit triplicem eſſe opinionem. Prim. Gloſſ. in cap. Fideliter diſt. 50. Roman. ſingul. 134. Abbat. in cap. Dudum el 2. de elect. Ioan. de Selua de benefic. part. 3. quæſt. 7. num. 18. cuncti iſti DD. affirmatiuè reſpondent. Secund. eſt negatiua, & videtur eſſe Archid. in cap. Nos conſuetudinem diſt. 12. num. 2. quem ſequitur Peirin. de priuileg. in additament. ad conſt. Paul. V. cap. 10. num. 13. Tert. diſtinguit, & eſt Lambert. de iure Patron. lib. 2. part. 3. quæſt. 5. art. 14. num. 4. ſi dignitas, inquit, habet annexam curam animarum, ſenem illum eſſe præferendum exiſtimo, ſecus ſi huiuſmodi

huiusmodi cura caret, nam qui semper sanctè vixit, simpliciter censetur dignior.

Conclusio.

Religiosus, qui iuueniles annos relaxatè duxit, & in senectute pœnitentia ductus exemplariter viuit, in dignitate præferendus est homini, qui semper rigidam vitam exemplariter tolerauit. Prim. ducor ob sententiam D. August. de temp serm. 124 qui loquens de casu Petri ita affatus est. *Iam enim eruditus est, & edoctus in Petro, quemadmodum eum Dominus sui causa patitur circumscribi delicto, quemadmodum illum fidei, pietatisque signiferum, & generis humani columnam permiserit metu dominante quassari, vt populorum doctoribus, & magistris esset exemplum, à Deo sibi non peccandi gratiam minimè condonatam, sicut Apostolus Gal. 6. Considerans te ipsum, ne & tu tenteris. Cum fortè quis fuerit in Ecclesia delicto prauentus, non statim abiiciat, condemnet, sed compatiatur, ac lugeat, consoletur, & reuocet, commodet iacenti affectum, porrigat manum, erigat lapsum, spem ei diuinæ clementiæ repromittens, sub qua etiam seruire exemplo tantorum comprobat magistrorum.* Ducor etiam ob sententiam Chrysostom. serm. in Sanctos Petrum, & Eliam tom. 5. loquentis de Sacerdotibus, qui aliis præsunt. *Audi quæso, quomodo res se habeat, si Doctores, & Sacerdotes etiam ipsi non peccarent, neque vita huius affectibus subiecti essent, certè inhumani, & à venia aliis danda essent abhorrentes. Sed propterea ipsos etiam Sacerdot.. affectibus subiectos esse Deus voluit, & præsides, vt eorum, quæ ipsi patiuntur sensum habentes, aliis etiam veniam darent. Ita Deus mundum semper optimè gubernauit, quippè qui non modò tantùm, sed etiam olim, & illos ipsos, quorum fidei Ecclesiam, & populum commissurus erat, permisit peccato subiici, vt à sua conscientia admonerentur in alios esse benigniores, nam si ipsi non peccassent, nullam pecccantibus daturi veniam essent, sed inhumanitate ducti, omnes ab Ecclesiæ corpore abscidissent.* Secundo ducor rationibus, quia scit compati subditorum infirmitatibus cap. Considerandum distinct. 50. & infirmus fortior resurgit 218.

arte, & vi se recepit in Ecclesiam, per quam se exemit. A laica potestate ob priuilegium immunitatis loco sacro concessum.

213. DD.etiam loquendo de fugiente, quem insequitur familia, & de illo, qui se ab illa exemit, quem etiam familia insequitur, si ambo in Ecclesiam se recipiunt, omnino immunitate frui censent, vt videre est apud Farinac. vbi supr. num. 194. & apud Ambrosin. vbi supr. cap. 10. num. 12 13. referentes magnum DD numerum, eo quod liberè confugiant, & se recipiant in Ecclesiam, inquit Suarez vbi supr. c. 11. num. 19. & testatur Ægidius Bosius de captura, n. 22. quotidiana praxi esse receptum, nec tamen eam intrant prorsus liberè, quia aliquam patiuntur vim ab insequentibus (& liber à violentia, de quo hic loquimur secundum Magistrum sententiarum 2. sentent. distinct. 25. & Azorium part. 1. lib. 1. quæst. 1. simpliciter dicitur ille, qui in agendo vim extrinsecus illatam non patitur) possident tamen tantam libertatem ex velociori cursu, quanta est necessaria, vt dicantur liberè Ecclesiam ingredi, ita in casu, esto reus in manibus familiæ esset, eiusque libertas maximam pateretur vim, nihilominus non erat adhuc ea totaliter spoliatus, vt benè notat Ægidius Bossius vbi supr. num. 23. hisce verbis (reum captum, antequam ducatur ad carcerem, non intelligi ita perfectè captum, vt sit in tuto sub dominio, & potestate iustitiæ) quia arte, industria, & continua vi vim familiæ vsque ad locum sacrum, sicut illi cursu, superauit, & ita dici debet, quod liberè se recepit in Ecclesiam sicut illi, & nulla alia videtur esse differentia inter casum agitatum, & casus illorum à DD. resolutos, quia vis illata reo intra manus familiæ est magis immediata, quàm illa, quæ infertur, duobus fugientibus, quæ differentia ad tollendam omnimodam libertatem à reo, de quo loquimur, non est sufficiens, vt benè dicit Bosius.

Concluditur ergo, cum ad Episcopum spectet sententia casus, vt inquiunt DD. sine difficultate apud Farinac. vbi supr. num. 367. & cum in fauorem huius rei iura clament, validiores rationes vergant, plures DD. in terminis casum deciden-

decidentes exiſtant, quàm ex aduerſa parte, proferendam eſſe ſententiam benè à Superiore illius conuentus defenſum eſſe reum.

DVBIVM XXXIII.

Turba eligentium ſuis votis ad munus Prouincialatus ſolet inclinare in eum, qui ſolet eſſe primus Definitor in præcedenti, & immediata electione ante electionem Prouincialis, & morali certitudine non ignoratur debere eſſe hominem, qui, licet ſit dignior pro munere Definitoratus, pro munere tamen Prouincialatus eſt tantùm dignus, quia alij extant digniores: quæritur, an electores poſſint illi vota negare, ne ſit primus Definitor, ne poſtea aſſumatur in Prouincialem.

NOt. prim. quod opus bonum etiam ſub præcepto exequendum, poteſt fieri malum ob circunſtantiam annexam, vt videre eſt in materia ſcandali, vbi inquiunt DD. an opus præcepti aliquando ob ſcandalum fratris omitti debeat, apud omnes clarum eſt, præceptum negatiuum ob nullam cauſam omitti poſſe, non enim poteſt quis fornicari, occidere, furari, vel aliam prauam actionem efficere ad vitandum proximi ſcandalum, quia non ſunt facienda mala, vt inde ſequantur bona, de præcepto verò affirmatiuo eſt dubitatio, vt videre eſt apud Dianam p.5. de ſcandalo, reſol. 21. ad rem noſtram tamen poteſt eſſe opinio Couarr. reg. peccatum 1.p. num.4. aſſerentis, ob ſcandalum ceſſare obſeruantiam præcepti, & aliquando naturalis. Hurtad. de Mendoza 2.2. diſp.173. ſect. 20. à §.26. & ſeq. Valent. tom.3. diſp.3. quæſt.18. p.4. Bann. 2.2. quæſt. 43. a.8. concl.2. 214.

conclus. 2. Tanner. tom. 3. disp. 2. quæst. 6. dub. 9. num. 120. Emm. Sà tit auditio Missæ, num. 3. Lorc 2. 2. quæst. 43. art. 9. num. 10. eique fauent plures DD dicentes ob scandalum omitti posse integritatem confessionis. Silu. tit. confessio 1. quæst. 18. Sot. in 4. dist. 18. quæst. 2. art 5. Can. in releᶜt. de pœnitentia, p. 5. Nauarr. cap. 7. num 3. tum quia obligatio præcepti naturalis, qualis est obligatio vitandi scandalum, præferenda est obligationi præcepti positiui, tum quia ex cap Duo mala 13. dist. habetur, cum duo mala occurrunt, minus esse eligendum, nam minus malum est non obseruare præceptum positiuum, quam naturale, tum quia vita spiritualis proximi excellentior est corporali, & ob istam tuendam omitti debet obseruantia præcepti positiui, v.g. ieiunij, vel Missæ, tantò magis ob conseruandam vitam spiritualem proximi, tum quia sæpe plura præcepta ob scandala cessant, quæ aliàs obligarent, nam correctio proximi cessat, si ipse correctione obstinatior futurus sit, cessat etiam punitio delinquentis, si inde debet insurgere seditio in Republica, vnde concluditur etiam præceptum sacri, vel ieiunij posse cessare, si inde proximus est scandalizandus, ex qua doctrina habetur, opus bonum etiam sub præcepto fieri malum ob scandali circumstantiam, quæ præcepta sint prætereunda propter scandala vitanda, videte Dianam vbi supr. & Hurtad. vbi supr. §. 268.

Prima Conclusio.

215. Possunt electores denegare sua vota pro Definitoratu homini digniori in illo officio, qui tamen dignior pro munere Prouincialatus censendus non est ad hoc, vt non sit primus Definitor, & ita efficietur, vt turba electorum in ipsum pro Prouincialatus officio ratione plurium votorum neglectis dignioribus non inclinet. Suadetur prim. opus bonum etiam sub præcepto ob circunstantiam malam annexam fit malum, vt dicitur in not. sed eligere digniorem pro Definitoratu probabili scientia eligendum à turba electorum in Prouincialem, cuius munus nisi tanquam dignus ferre non potest, cum alij videantur digniores, est opus malum ob

ob damnum oriturum contra bonum commune, quia digniores prætermittuntur: ergo electores possunt vota denegare ei, esto pro officio Definitoratus dignior censeatur: nec obstat, omitti posse opus humanum positiuum, non verò naturale, vt est ferre suffragia pro dignioribus, quia quando duo mala concurrunt eiusdem generis, semper minus eligitur, minus malum est, vota ei denegare, ne sit primus Definitor, quam ei concedere, ex hoc namque sequitur morali certitudine fore eligendum in Prouincialem neglectis dignioribus in non paruum damnum Religionis. Secund. ad præcauenda damna sequutura ex electione indigni, vtilitas Ecclesiæ postulat, vt prætermittantur digniores, cum dignus est eligendus, vt docet Aragon. 2. 2. quæst. 63. art. 2. fol. 312. Salon ibid. controu. 4. à fol. 1021. Sot. lib. de rest. cap. 2. num. 150. ergo ad euitanda damna sequutura in electione huius digni in Prouincialem neglectis dignioribus, possunt electores ei negare suffragia, ne sit primus Definitor, licet pro tali munere inter digniores computandus sit. Tert. mensura digniorum mendicatur ab vtilitate Ecclesiæ: in casu autem proposito vtilitas eius non videtur adesse, imò maximum damnum: ergo.

Dices, pluribus electoribus in dignum concurrentibus potest is eligi omisso digniori absque peccato, imò debet eligi tanquam dignior, quia vtilior, & maior vtilitas oboritur ex pacata gubernatione, ac prompta obedientia. Ita Salon. 2. 2. quæst. 63. art. 2. controu 4. ergo nequit prætermitti ille homo, quin eligatur pro Definitoratu, quia, licèt sit tantùm dignus pro Prouincialatus munere, nihilominus sit dignior ob vniuersalem concursum in officium. Resp. quod, si electores essent ferè omnes virtute magna præditi, iudicio, prudentiáque ornati foret eligendus pro vtraque dignitate, quia mouerentur aliqua ratione, cui dignioritas deberetur, sed quia electores, vt supponitur, sunt homines secundum maiorem partem, qui potiùs vocari possunt turba electorum, quam electores, quæ se mouet potius ob votorum multiplicitatem, quàm ob aliam rationem vrgentiorem, ideò censeri nequit homo ille dignior, vt fungatur officio Prouincialatus, & consequenter sunt ei vota deneganda. 216.

FFf Dices,

Dices, poteſt dari caſus, in quo Definitores in primo ſcrutinio omnes ſint electi & dignior ſit poſtpoſitus. Reſp. non eſſe inconueniens ob maius bonum in Prouincia ſequuturum, quod exoritur ex digniori electo pro Prouincialatu.

Secunda Concluſio.

217. Si omnes Definitores in primo ſcrutinio non fuerint electi, in ſecundo eſt deligendus excluſus à definitione, ne eſſet primus in primo ſcrutinio. Probatur ratio formalis, quare poteſt excludi in primo ſcrutinio à definitione, ne ſit primus Definitor, eſt, quia promouendus erat ad officium Prouincialatus neglectis dignioribus: in ſecundo verò ſcrutinio periculum ceſſat, quia iam primus Definitor eſt electus, & remanet eius dignioritas pro Definitoratu: ergo nequeunt electores ei vota denegare.

DVBIVM XXXIV.

An Religioſus, qui relaxatè vixit in iuuentute, ſi factus ſenior reſipiſcat, in dignitatibus ſit ei præferendus, qui ſemper in vita probitate vitam tolerauit.

NOtand. ſit triplicem eſſe opinionem. Prim. Gloſſ. in cap. Fideliter diſt. 50. Roman. ſingul. 134. Abbat. in cap. Dudum el 2. de elect. Ioan. de Selua de benefic. part. 3. quæſt. 7. num. 18. cuncti iſti DD. affirmatiuè reſpondent. Secund. eſt negatiua, & videtur eſſe Archid. in cap. Nos conſuetudinem diſt. 12. num. 2. quem ſequitur Peirin. de priuileg. in additament. ad conſt. Paul. V. cap. 10. num. 13. Tert. diſtinguit, & eſt Lambert. de iure Patron. lib. 2. part. 3. quæſt. 5. art. 14. num. 4. ſi dignitas, inquit, habet annexam curam animarum, ſenem illum eſſe præferendum exiſtimo, ſecus ſi huiuſmodi

huiusmodi cura caret, nam qui semper sanctè vixit, simpliciter censetur dignior.

Conclusio.

Religiosus, qui iuueniles annos relaxatè duxit, & in senectute pœnitentia ductus exemplariter viuit, in dignitate præferendus est homini, qui semper rigidam vitam exemplariter tolerauit. Prim.ducor ob sententiam D. August. de temp serm.124 qui loquens de casu Petri ita affatus est. *Iam enim eruditus est, & edoctus in Petro, quemadmodum eum Dominus sui causa patitur circumscribi delicto, quemadmodum illum fidei, pietatisque signiferum, & generis humani columnam permiserit metu dominante quassari, vt populorum doctoribus, & magistris esset exemplum, à Deo sibi non peccandi gratiam minimè condonatam, sicut Apostolus Gal.6. Considerans te ipsum, ne & tu tenteris. Cum fortè quis fuerit in Ecclesia delicto prauentus, non statim abiiciat, condemnet, sed compatiatur, ac lugeat, consoletur, & reuocet, commodet iacenti affectum, porrigat manum, erigat lapsum, spem ei diuinæ clementiæ repromittens, sub qua etiam seruire exemplo tantorum comprobat magistrorum.* Ducor etiam ob sententiam Chrysostom. serm. in Sanctos Petrum, & Eliam tom.5.loquentis de Sacerdotibus, qui aliis præsunt. *Audi quæso, quomodo res se habeat, si Doctores, & Sacerdotes etiam ipsi non peccarent, neque vita huius affectibus subiecti essent, certè inhumani, & à venia aliis danda essent abhorrentes. Sed propterea ipsos etiam Sacerdot.. affectibus subiectos esse Deus voluit, & præsides, vt eorum, quæ ipsi patiuntur sensum habentes, aliis etiam veniam darent. Ita Deus mundum semper optimè gubernauit, quippè qui non modò tantùm, sed etiam olim, & illos ipsos, quorum fidei Ecclesiam, & populum commissurus erat, permisit peccato subiici, vt à sua conscientia admonerentur in alios esse benigniores, nam si ipsi non peccassent, nullam peccantibus daturi veniam essent, sed inhumanitate ducti, omnes ab Ecclesiæ corpore abscidissent.* Secundo ducor rationibus, quia scit compati subditorum infirmitatibus cap. Considerandum distinct. 50. & infirmus fortior resurgit 218.

cap. Poteſtat. de pœnitent. diſt. 1. quia vtilior Eccleſiæ, & ideo dignior.

Limita, modò fiat rarò, & non frequenter, nam periclitaretur & commutatiua, & diſtributiua iuſtitia, illa, quia bonum commune non foueretur, eo quod intendit ſemper habere homines maximè in Religionibus, in quibus perfectio vigeat, in dignitatibus conſtitutos, qui ſemper bono exemplo, ac virtutibus Religiones illuſtrarunt; hæc quia negligerentur infinitorum continuata merita, & daretur anſa iuuenibus relaxatè viuendi.

19. Dices, ſi talis ſenex eſſet eligendus ad dignitates non ſemper, ſed aliquando coram hominibus, qui ſemper pondus diei, & æſtus virtutum, & ſanctitatis ad honorem Dei, Eccleſiæ, nec non & Religionis portarunt, prodeſſent ei ſua peccata, quod videtur maximum incommodum. Reſpond. non prodeſſe ei peccata, vt peccata, ſed quatenus ſunt per pœnitentiam deleta in ordine ad inſtructionem, vt ſciat ſubditorum infirmitatibus compati, nec non & miſeriis ſecundum mentem eius, qui tot lapſus in eo permiſit.

Dices, ſi res ita ſe habet, fluctuaret illa propoſitio, quod dignior ſemper eſt eligendus, quæ excellentia non videtur enitere in eiuſmodi fine per quamcunque pœnitentiam à miſeria eleuato, ſed in homine per omnium vitutum exercitium, & continuatum ſublimato. Reſpond. ignorari principia dignioritatis, quæ non deſumuntur à perſonarum qualitatibus, licet hæc præſupponantur, ſed à maiori vtilitate Eccleſiæ, cum ergo ille ſenex à ſua miſeria monitus, meliùs ſciat aliorum infirmitatibus compati, conſequenter cenſetur vtilior, & ideo dignior, ex hoc etiam patet reſponſio ad Lambertum.

220. Dices, qui ſerò poſt multam ætatem reſipiſcunt, exiguam prudentiam, & ſapientiam colligunt iuxta dictum Prouerb. 16. *Audi conſilium, & diſciplinam, vt ſis ſapiens in nouiſſimis tuis.* Reſpond. quod, licet veriſſimum ſit communiter, quod in obiectione notatur, attamen aliquando communis regula ſuam patitur exceptionem; nam ſi ſenex ille diſcretus erit, & verè timens Deum, à prædeceſſoribus diſcet,

ſcet, quæ ſibi conueniunt, ea ſequendo, quæ in eis laudata fuere, & quæ vituperata fugiendo iuxta dictum Taciti 1. hiſt in orat. Galbæ ad Piſ. *Vtiliſſimus*, ait, *idem, ac breuiſſimus bonarum, malarúmque rerum delectus, cogitare quid aut noluerit ſub alio Principe, aut voluerit.* Videatur Suarez 4 de Relig. tract. 8. lib. 2. cap 7. n. 5. Solent adduci varij textus cap. Quid poterit, & cap. Statuimus, & c. Ne emeretis d. 6. quibus reſpondetur, eos non negare id poſſe fieri aliquando.

DVBIVM XXXV.

An Generalis eximere poſsit Religioſum ab obedientia ſui Prouincialis, ſeu Guardiani, in cuius conuentu commoratur.

NOt. prim. quod exemptio eſt quædam libertas, qua eximitur homo à iuriſdictione, & poteſtate ordinarij, ita vt maneat, vel ſoli Papæ, vel etiam ſuo Prælato maiori ſolum ſubiectus. Ita Silu. tit. exemptio, initio, quæ exemptio duplex eſt, quædam perſonalis, quæ videtur eſſe, quando perſonæ eximuntur per ſe, & non ratione loci à iuriſdictione alicuius, vt ſi concedatur Clericis alicuius Eccleſiæ, vt non poſſint excommunicari, neque interdici, tunc perſonæ manent exemptæ, & non locus, quædam verò localis, quæ videtur eſſe, quando exemptio conceditur alicui loco, vt ſi hoſpitali, vel monaſterio concedatur, vt non poſſit interdici, ſolus locus manet exemptus, perſonæ verò, quæ in ipſo commmorantur aliquo modo manent exemptæ non omnino, & per ſe, ſed ratione loci, id eſt, quatenus loci libertas exigit, e. g quia locus nequit interdici, perſonæ manent liberæ ad celebrandum in eo diuina officia. Vide Barboſ. in cap. Per exemptionem de priuilegiis in 6. in ſuis collect. DD. Sanch. opuſc. lib 6. c. 9. dub. 1. Silu. vbi ſupr. q. 2. in præſenti loquimur de perſonali. 221.

Not. ſecund. quod exemptio perſonalis etiam duplex eſt,

altera ſecundum totum,id eſt, quando Religioſus ſubditus à Prouinciali eximitur à totali obedientia ſui Guardiani,ſeu Prioris, altera verò ſecundum partem,id eſt,quando in aliqua cauſa particulari ab obedientia Ordinarij eximitur, & liberatur: his ſuppoſitis.

Prima Concluſio.

222. Solus Papa communiter loquendo totaliter eximere poteſt ſubditum ab obedientia immediata Superioris, vnde Prouincialis nequit liberare Religioſum ſubditum talis Guardiani ab eius totali obedientia, nec Generalis poteſt eximere Guardianum, ne ſit ſubditus Prouincialis. Habetur ex cap. Frater. verſ. & cum oportuiſſet 16. quæſt.1. & cap.1.13. quæſt.1. & cap.1. iuncta Gloſſa verſ. exemptionis de priuileg.in 6.D.Anton.3.part.tit.16.cap.9.§.1. Henriq. lib.7.cap.24.num.3.Sanchez vbi ſupr. num.5.Mandoſius in ſignaturis gratiæ tit. exemptiones ab Epiſcopis. Panorm. & Gloſſa cap. Cum olim 1. de priuilegiis lib.5. tit. 5. part.1. Silu.tit. exempt. §.1. & ibi Armilla num.1.Fernand. 4. part. ſui exam.cap.15.§.2.num.1.dicto 5.Mirand tom.2.quæſt.7. art.6.Rodriq.tom.1. quæſt.23.art.3. Portella tit. Generalis num.3. à S.Fauſto in ſuo theſauro lib 6. quæſt. 146. Peirin. tom.1.priuil.in conſtit.5.Iulij II.num.6.& in conſtit.15.eiuſdem Papæ.

Secunda Concluſio.

223. Generalis in aliquo caſu iuſta interueniente cauſa poteſt eximere ſubditum ab obedientia, ſeu iuriſdictione ſui Prouincialis, ſeu Guardiani, idem dic de Prouinciali. Ita Rodriq.& Mirand.vbi ſupr. Mandoſius de inhibit.quæſt.4 n.2. & quæſt.100.num.2.tom.5.tract...Tuſchus tit.exemp.concluſ.554.num.7. Roman.conſil.37.in princip.Peirin.in formul.lit.E.cap.35.num.3.Suar.4.de Relig.lib.2. cap.2.n.22. tract. 8. tum quia ſicut ſupremus Prælatus cauſa interueniente poteſt inferiorem Superiorem officio priuare, vt docet Suarez vbi ſupr.num.25. ergo ita ratione cogente pote-

rit

rit in casu eius iurisdictionem erga subditum coarctare, tum quia inferior Prælatus in suo esse pendet à Superiore: ergo etiam in iurisdictione, tum quia inferior est subditus Prælati Superioris: ergo si ei præcipiatur, vt in hac re, vel in illa non se intromittat, tenetur illi obedire, tum quia potest præcipere subdito, ne obediat in tali casu Guardiano, seu Priori: ergo hoc modo limitare potest iurisdictionem inferioris Superioris.

Addit tamen Suar. vbi supr. num. 23. quod licet Prælatus supremus nequeat iurisdictionem inferioris in aliquo casu coarctare absque legitima causa ex vi sui muneris, tum quia Prælatus inferior habet aliquod ius in re quoad iurisdictionem suam ordinariam, tum etiam quia, vel est pœna illata sine culpa, & sic illicitè, vel peruersio, aut immutatio ordinis de se instituti ad bonum commune, & sic etiam illicitè, maximè quia bonum commune ex conturbata pace, & scandalis sine dubio orituris maximum pateretur detrimentum, nihilominus censet, huiusmodi restrictionem etiam sine causa factam esse inualidam, quia non inuenitur aliqua lex positiua, quæ huiusmodi factum irritet, neque ex sola natura rei potest censeri nulla, quia multa illicitè fiunt, quæ facta tenent, inter quæ videtur hoc computandum: verum tamen est, inquit Suarez paulò inferiùs, quod id est intelligendum ex defectu causæ, quia si aliunde contineret intolerabilem errorem contra bonos mores, & euidenter, nulla esset: cuius doctrina difficile potest sustineri, nam sicut inquiunt Sotus 4. dist. 18. q. 2. art. 5. ad 2. Ruard. art. 3. cent. Luth. Emin. Lugo de Sacram. pœnit. disput. 20. sect. 3. Becan. de Sacram. cap. 40. quæst. 5. num. 3. & quidam alij nimis strictam reseruationem peccatorum factam ab Episcopo, seu Prælato regulari censendam esse inualidam, quia Concil. Tridend. sess. 14. cap. 7. dicit, Episcopos hanc reseruationem debere facere in ædificationem, & non in destructionem, ita talis exemptio sine causa facta censeri debet inualida, tum quia potestas Prælati est ei concessa in ædificationem, & non ad suum beneplacitum, in subditorum vtilitatem, vt affirmant omnes DD. & non ad proprium commodum, tum quia esset Dominus, & subditus seruus contra doctrinam 224.

ipsius

ipsius Suarez relatam in 1. part. dub. 4. ita sentit Pasqualigus decision. 63. num. 3.

DVBIVM XXXVI.

An Minister Generalis transferre possit Prouincialem ex vna Prouincia in aliam.

225. NOt prim. quod translatio Episcoporum de vna in aliam diœcesim est summo Pontifici reseruata, & is solummodo eam præstare potest, vt habetur ex cap. Ex illo, de translatione Episcopi. Barbos. eod. cap. in suis collect. DD. & de officio, & potest. Episcopi, alleg. 50. n. 5. p. 3 Reginald. in praxi, lib. 30. tract. 3. n. 257.

Not. secund. Generalem, & Prouincialem habere in suos subditos potestatem quasi Episcopalem, ac facultate frui, quæ Episcopis tradita est vigore Concil. Trident. sess. 14 c. 1. ita eiusdem Concilij Emin. interpretum sacra Congregatio censuit sub die 3. Aprilis anno 1621. teste Ioann. Mar. Nauarr. in Lucerna Regul. tit. Prælati. S Thom. 2. 2. q 33. art. 7. ad 5. Mirand. tom. 2. quæst. 16. art. 6. Portell. tit. Prælatus, num. 5.

Conclusio.

226. Generalis, iure communi attento, nequit transferre Prouincialem vnius Prouinciæ in alteram sine speciali licentia summi Pontificis. Ita Silu. tit. casus, casu 2. Rodriq. tom. 1. quæst. 23. art. 1. cum suo compendio, resol. 68. n. 10. Mirand. tom. 2 quæst. 7. art. 5. Portella tit. Generalis, in addit num. 1. Ratio horum DD. videtur esse, quia sicut nullus inferior Papæ potest transferre Episcopum de vna in aliam diœcesim, vt habetur ex prim. not ita Generalis nullomodo Prouincialem vnius Prouinciæ ad regimen alterius transferre potest, eo quod Prouinciales fruantur iurisdictione Episcopali, vel quasi Episcopali.

Limita,

Limita, modò huiusmodi Prælatura sit tantùm electiua, tunc talis censetur, quando duo concurrunt. Prim. vt procedatur in ea per electionem, quæ exigit confirmationem superioris. Secund. vt electio fiat per Capitulum Cathedralis Ecclesiæ, vel Collegiatæ, siue Conuentualis, videatur Sigism. à Bonon. de elect. dub 47. quia si est manualis, tunc potest Generalis transferre Prouincialem vnius Prouinciæ ad regimen alterius. Ratio videtur esse, quia Prouincialis per hoc non desinit esse Religiosus, & obedientiarius Generalis, ac proinde vtitur iure suo, & non facit ei iniuriam. Ita sentit ex multis Aloys. Riccius in praxi, tom. 4. resol. 51. num. 4. Sigism. à Bonon. vbi supr. Diana p. 2. in dub. regul. resol. 117. quorum doctrina semper est intelligenda in ordine ad bonum commune Religionis, nam subditi se obligarunt inseruire Religioni, & non commodo Prælati, aliàs se gereret tanquam Dominum, & non administratorem: verùm tunc æstimatur Prælatura manualis non concurrentibus illis duabus conditionibus, vt rectè notat Sigism. à Bonon.

Ex hac doctrina colligitur, omnes Prælatos regulares, qui ad prælationes assumuntur per vim electionis, non posse mutari, vel spoliari eisdem Prælatiis, secus est dicendum de Prouincialibus Societatis IESV, quia solo Generali instituuntur, & de Guardianis, seu Prioribus, qui eliguntur à Definitoribus vnà cum Prouinciali, hi omnes possunt mutari ab eisdem prouisoribus iuxta limitationem, quam superiùs adnotaui, modò contra ipsos non procedatur per viam delicti commissi, quia tunc huiusmodi actio censetur pœna, quæ non potest imponi, nisi priùs probato delicto. Ita Sigism. à Bonon.

DVBIVM XXXVII.

An peccatum fornicationis inter Regulares computandum sit inter crimina excepta, atque adeò absque prauia admonitione sit denuntiandum superiori tanquam iudici.

227. NOt.prim.tres extare opiniones. Prim.absolutè affirmat, & videtur esse Alderet.de disciplina tuenda, lib.1.c 5. §.4.n.28.29. Fagundez apud Caspensem inferiùs, dicentis: Et verò Alderetus peccatum contra castitatem numerat inter peccata, quæ vergunt in damnum communitatis, & meritò, quia impedit ministeria ipsius Religionis cum fructu exercenda in proximos. Mirand.de ordine iudic quæst.11. art.2.tom.1. Dian.p.3.tract.2.resol.60 Card.Turrecremata in cap.Si peccauerit 2.quæst.1. num.29. dicentis: Considerandum est, vtrum peccatum illud sit infectiuum aliorum, sicut hæresis, & fornicatio. Est sexta conclusio, quod statim debet absque præcedenti monitione denuntiari Prælato, vt prouideat gregi suo, oportet ergo in tali casu statim ad denuntiationem procedere Idem tenet Hurtad.disp.163. num.103.inquiens, & quis erit tam demens, quin existimet fornicationem Religiosi vergere in commune damnum? Secund.absolutè negat, quam tuentur Rodriq.de ord.iudic. cap.3.n.4. Spathan. de modo corrig Reg. tract.3. cap.8.n.9. Victor. Mansus de modo proced. in causis Reg. cap.9. n 4. Peirin in formular.Prælat.lit.D cap.2.num.4.mihi dicendum inquit Peirin.videtur cum Rodriq. hæc peccata non esse de se ex natura sua contra bonum publicum, quia non tendunt directè in publicam perniciem, nec habent pro obiecto proximo malũ publicum, nec apta sunt ex se totam Rempublicam, aut communitatem contaminare, maximè si secretò, & cum cautela fiant. Tert.videtur esse media, & est Thom. à Iesv de iustit.reg.tract.1. cap.12.num.6. Valerij Carthus. de differ. inter vtrumque forum, verb. inquisitio, vbi ait: fornicationes in Religiosis, vbi timeri potest publicatio,

blicatio, puto vergere in damnum totius Religionis. Ludou. Caſpenſis tom. 2. tract. 17. diſp. 6. ſect. 4. num. 39. inquit: peccatum fornicationis inter Regulares debet computari inter crimina excepta, atque adeò ante præmiſſam monitionem, quamuis ſit occultum, debet denuntiari Prælato tanquam iudici, dummodo ſit in via, & periculo diuulgationis, aſſentit Zachar. à Bouerio in ſuo directorio de crimin. exc. cap. 12. ex quorum doctrina ſequitur, peccatum fornicationis, nunquam eſſe exceptum, niſi probabiliter timeatur publicatio.

Not. ſecund. quod peccata contra bonum publicum, & commune dupliciter ſe poſſunt habere. Prim. largè; & ita omnia peccata videntur eſſe contra bonum communitatis, quia per omnia præbetur malum exemplum, vt alij ſumant peccandi anſam. Secund. ſtrictè, id eſt, directè, ſeu immediatè, quatenus ex ſe, & ſecundum propriam naturam tendunt in damnum totius Reipublicæ, aut populi, vel communitatis, vel congregationis, & ita pro obiecto proximo habent, quod offendunt bonum commune, talia peccata videntur eſſe hæreſis, ſchiſma, proditio ciuitatis, compilatio ærarij publici, crimen læſæ maieſtatis, occiſio Principis, & hominis toti communitati, vel Reipublicæ vtiliſſimi, latrocinia etiam publica commiſſa ab eis, qui vias publicas obſident, & quoſcumque de populo occurrentes deprædantur. Peccata verò contingentia in aliqua vniuerſitate, ſeu collegio, quæ directè, & immediatè bonum communitatis offendunt, erunt occiſio ſuperioris, ſubornatio ſuffragiorum, hæc omnia Sotus de ſecret. tegendo, membr. 2. quæſt. 8. dub. 1. poſt tert. concl. & lib. 5. de iuſt. quæſt. 5. art. 2. verſ. at verò. Petr. Nauarr. lib. 2. de reſt. cap. 4. n. 198. Sanch. opuſc. 2. lib. 2. cap. 3. dub. 2. 228.

Pro tert. not. reuocandum eſt huc dubium illud 12. 3. p. in quo prolixè probaui, diuinam ſapientiam in ſuo alto regimine, & ſuprema diſpoſitione ordinaſſe, inter malos bonos vitam tolerare debere, & ita ſtrictè, vt nec etiam eximere voluerit illum duodenarium, & exiguum numerum Apoſtolorum, quia in eo non ſine alto, & occulto iudicio Iudam computauit. Ratio non videtur eſſe alia, niſi illa 229.

notata, quæ prout insinuat D. August. in Psalm. 34. in 1. concl. *Quod necesse erat, vt inter malos viueremus.* Et S. Bonau. in opusc. de sex alis Seraphim, cap. 3. habet hæc verba. *Nam, cum in conuentu Angelorum ante confirmationem, & in ordine Apostolorum sub magisterio Christi reperta sit prauitas, quis ordo bonorum in terra audeat sibi arrogare hanc prærogatiuam, quod peccatum in eo non sit? quia etsi plurimi per Dei gratiam immunes ibi fuerint, sed non omnes Ioan. 13. Vos mundi estis, sed non omnes, ait Dominus Bonis enim quamdiu sunt hic in statu merendi, expedit aliquos malos secum habere, qui eis sint maioris occasio meriti, quibus compatiantur malis suis, contra quos zelus eorum inardescat, quos corrigere laborent, quibus similes fieri pertimescant, qui eis sint tentationis materia, à quibus etiam persecutiones sustineant, & ex quorum consideratione confusi humilientur, qui tales non sunt, admoneantur gratiarum actiones ei reddere, qui custodit eos, ne tales efficiantur.* Hæc Bonau.

Prima Conclusio.

230. Peccata Religiosorum non sunt censenda vergere in totius Religionis infamiam. Conclusio est aduersus Sanch. summ. lib. 6. cap. 18 num. 28. asserentem, grauia Religiosorum delicta redundare in maximum Religionis detrimentum, cedere etiam in totius Religionis infamiam, & aduersus Caspens. de charit. tract. 17. disp. 6. sect. 3. n. 29. tom. 2. Suadetur prim. si grauia peccata Religiosorum cederent in totius Religionis infamiam, (quæ necessariò, facta hypothesi, in omnibus Religionibus exoriri debent) Deus in eis homines malos connumerando propter rationes assignatas, aliásque nobis occultas, diuinæ sapientiæ claras, ageret contra finem institutionum Religionum (sunt enim institutæ inquit Suarez 4. de Relig. tract. 9. lib. 1. cap. 1 num. 12. Religiones ex intentione Spiritus sancti non solùm ad bonum eorum, qui in eis congregantur, sed etiam vt per eos alij ædificentur) quare populi per Religiosos in tantùm à vitiis emendantur, & praua opera despiciunt, virtutésque in eos inseruntur, in quantum opinio vitæ Religiosorum extat incolumis à vitiorum plagis, vnde dicebat S. Isidorus Pelusiota lib. 4.

lib. 4. epist. 172. *Non exigua ex maximorum, præclarißimorúmque virtutis operum commemoratione promanat vtilitas, nam & dormientes animas ad virtutem capessendam excitat, & ignauas, ac socordes excitatiores efficit, & vitiis indulgentes erubescere docet, atque ad pœnitentiam agendam adducit.* Sed hoc est horrendum dicere: ergo neque est dicendum, Religiosorum peccata cedere in totius Religionis infamiam. Sec. certum est, nonnullorum Religiosorum vitia apud omnes Religiones per publicationem in populos extendi, & tamen bona Religionis opinio non eximitur teste experientia, nam pœnitentes à solitis confessariis audiuntur, & absoluuntur, concionésque eadem frequentia coram populo habentur, eisque tam mulieres, quàm homines intersunt, eleemosynæ etiam non minuuntur, consilia bonorum Religiosorum non despiciuntur, & tandem habitus à iuuenibus per ingressum honoratur: ergo nullo modo potest dici peccata Religiosorum cedere in totius Religionis infamiam, hæc conclusio admittitur à Castro Palao 1. part. de charit. tract 6. disp. 3. p. 13. num. 2. Et ideò S Bonau. vbi supr. inquit. *Non ideò laudabilis Religio, quia in ea nullus peccans reperiatur, sed quod nullus impunè peccare sinatur, & peccandi aditus studiosè præcludatur, & incorrigibiles, & alios inficientes eliminentur, & boni foueantur, & diligantur, vt perseuerent, & melius semper proficiant.* Verum tamen est, quod quando Regularis labitur in aliquod scandalum vsque ad notitiam populorum, multa à populari vulgo in verbis dicuntur, quæ cito in ipsis verbis extinguuntur, vt experientia docet.

Secunda Conclusio.

Peccatum fornicationis inter Religiosos non est connumerandum inter crimina excepta, ita vt sine præmissa monitione denuntiandum sit Prælato tanquam iudici. Conclusio habetur ex DD. citatis pro secunda opinione. Suadetur prima: illa peccata censenda sunt contra bonum publicum, quæ ex sua natura directè tendunt in publicam perniciem, & habent pro obiecto proximo bonum publicum, & apta 231.

sunt ex se totam Rempublicam, aut communitatem contaminare: peccatum verò fornicationis non est talis generis ex propria natura inter Regulares, vt omnes coguntur fateri, & de facto directè fatentur: ergo non est computandum inter peccata excepta. Huic argumento respondere conatur Caspensis vbi supr. num.40. dicens, peccatum exceptum esse illud, quod ex genere suo est contagiosum, & infectiuum aliorum, & contaminat ipsam Rempublicam, & cum peccatum fornicationis sit viscosum, multos passeres implicat, & est valdè contagiosum, & infectiuum, vtpote quod in aliorum subuersionem tendit. Contra, si hoc esset verum, multa peccata in Religione essent excepta, quæ nunquam vllus ausus est affirmare, præsertim ambitionis vitium. Quod peccatum magis inuenitur viscosum implicans non multos, sed infinitos passeres, tendens in aliorum perniciem, quàm peccatum ambitionis inter Regulares? lege dubia primæ partis, & intelliges viscositatem, & subuersionem huiusmodi vitij, quod non est, qui faciat bonum, non est vsque ad vnum, lege reuelationes B.Brigittæ lib.6.cap.65.vbi habetur. *Prælati qui ambiunt honores, similiores sunt meretricibus, quam Prælatis, quia decipiunt animas malis exemplis suis*: lege D.Bernardum serm 6.super Qui habitat. *Ambitio*, inquit, *futile malum, secretum virus, pestis occulta, doli artifex, mater hypocrisis, liuoris parens vitiorum origo, tinea sanctitatis, excæcatrix cordium, ex remediis morbos creans ex medicina languorem.* Et tamen nullus ausus est tale vitium inter peccata excepta computare: ergo nec etiam fornicationis peccatum, licet in se aliquam viscositatem contineat, haberi debet tanquam exceptum: nec obstat, Sotum de secreto memb.2.quæst.4.post tert.conclus.dub.1. enumerare ambitionem inter crimina excepta, quia loquitur, quatenus est simul cũ mala subornatione suffragiorum in electionibus. Suadetur secund. si esset inter crimina excepta computandum, maximè ob circunstantiam, quatenus est in via ad publicationem, ex qua oritur scandalum sæcularibus, & propter hoc, minimè quidem, quia omnia crimina Religiosorum sæcularibus scandalum pariunt, & tamen non omnia inter crimina excepta habentur, vel quia

totum

totum corpus denigrat, nec etiam hoc, quia, vt dictum est in prima conclusione, peccata singularium personarum non contaminant totam Religionem, nec cedunt in eius infamiam, aliàs multæ Religiones reformatæ essent sine existimatione, & ab omnibus neglectæ, quod est falsum: & si velimus concedere, illud aliquo modo, & indirectè lædere honorem Religionis, audite quæso ea, quæ dicit Castrus Palaus vbi supr. indirectè enim quodlibet peccatum Religiosi in actum exteriorem prodiens Religionis honorem lædit, at hæc læsio non est sufficiens, vt omnia peccata Religiosorum censeantur in damnum communitatis, & tanquam de proditione, vel hæresi sit de illis iudicandum, nam hoc modo nullum est peccatum, quod in damnum commune non vergat, cum ferè nullum sit, quo non lædatur aliqua, communitas, in qua peccans viuit, si enim sit Ecclesiasticus, contemnitur status à sæcularibus, si sæcularis, contemnuntur consanguinei: ergo peccatum fornicationis secundum doctrinæ rigorem non est inter crimina excepta computandum.

Dices, laici, quæ in vno intuentur, suspicantur in cæteris, teste D. August. epistol. 137. simul cum S. Bonauent. in exp Reg S. Francisc quæst. 11. Respond. huiusmodi sanctos loquutos fuisse attenta malitia nonnullorum sæcularium, quia ad tuenda talia peccata in se ipsis facillimè sibi persuadent, peccata carnis ob aliquem Religiosum tali vitio implicatum, totam Religionem inficere, vnde huiusmodi præsumptio est magis imputanda eorum malitiæ, quàm Religiosis. 231.

Dices, Suarez de fide, spe, & charitate disput. 8. sect. 6 de charit. inquit, vt peccatum aliquod Religiosi iudicetur grauiter perniciosum Religioni, non esse necesse, vt sit hæresis, aut proditio, &c. sed satis esse, si ex illo graue scandalum oriatur ipsis Religiosis, vel si adsit morale periculum, vt ex tali peccato grauis oboriatur infamia corpori Religionis: at tale videtur esse peccatum fornicationis: ergo. Respond. Suarez se confodere propriis armis, nam 4 de Relig. lib. 10. cap. 12. num. 10 dixit, non omnia peccata Religiosorum censenda sunt vergere in damnum communitatis ratione

ne obiecti, neque ratione scandali, vnde ab hac doctrina instructus nego maiorem quoad illam particulam, si ex illo graue scandalum, &c. si ex hoc capite vult inferre peccatum fornicationis censendum esse exceptum, similiter si ex alia particula concludere intendit tale crimen infamia totum Religionis corpus afficere, iuxta dicta in prima conclusione.

233. Pro fine quæstionis duo sunt aduertenda. Prim. verb. Rodrig. vbi supr. asserentis: esse ei, (scilicet tali peccato) prouidendum, proinde ac si esset contra communitatem, si periculum publicationis immineat, quæ verba non sunt explicanda, vt malè facit Caspensis vbi supr. dicens, Doctorem connumerare peccatum fornicationis inter crimina excepta, quia accessorium sequitur naturam sui principalis, nam priùs tanquam veram conclusionem admisit, peccatum fornicationis non esse crimen exceptum, omnia, quæ sequuntur, nisi clarè in contrarium appareat, naturam conclusionis induunt, sed sunt intelligenda, vt vnusquisque tam oculatè viuat, præsertim Superiores ad illud impediendum, ac si esset peccatum contra communitatem, adhibitis illis remediis, quæ conuenire possunt tali enormitati. Secund. me non posse intelligere, quare nonnulli Religiosi tanto conatu velint huiusmodi peccatum inter crimina excepta computare, cum nimia facilitate ei occurratur, non solùm per brachium iustitiæ Superioris, sed etiam per multa media ad inferiores spectantia, quia tanquam Coluber, maximè in Religionibus reformatis, habetur, & à corpore communitatum fugatur, vt experientia docet, quare potius dicendum Religiosos loqui pro rigiditate, quàm pro rei veritate, & ideo in sua rigiditate sunt relinquendi, cum onus Christi suaue sit.

DVBIVM

DVBIVM XXXVIII.

Quidam Religiosus obtinuit à Summo Pontifice dispensationem ab irregularitate homicidij cum clausula, quod sit ei prohibitum in loco delicti commissi celebrare: quæritur, an Superior possit eum admittere in suburbiis illius ciuitatis, in qua fuit commissum delictum.

NOt. prim. quod in pœnis imponendis lex est strictè interpretanda, & decisio textus in cap. pœnis de reg. iuris in 6. l. pœnale. ff. de pœnit. Tiraquell. in l. si vnquam verb. reuertamur num. 2. Castrus Palaus de interpretat. legum part. p. tract. 3. disp. 5. punct. 3. §. 3. num. 11. & alij communiter, in fauorabilibus verò amplianda est ex reg. iuris, odia restringi, & fauores conuenit ampliari l. in testamentis, ff. de regul. iuris, & tradit Glossa communiter recepta l. fin. ff. de constit. Princip. in dubio pro valore actus interpretatio est facienda, quia nemo præsumendus est inutiliter operari. Ita tradunt Menochius de præsumpt. lib. 5. Sanchez lib. 1. de matrim. disput. 38. num. 4. & adeo verum est, quod lex odiosa respuat latam interpretationem, vt non admittat extensionem ob similitudinem, vel identitatem rationis, vt habetur ex Imola in l. si verò, §. de voto. ff. solut. matrim. ex Castro Palao vbi supr. p. 3. §. 4. n. 3. 234

Not. secund. quod ex mente Barbosæ in collectan. DD. tom. 4. lib. 3. c. 17. num. 4. Azeued. ad curiam Pisanam lib. 1. cap. 5. num. 3. Ciuitatis appellatione propriè non veniunt suburbia, sed id solùm, quod murorum ambitu terminatur, vnde Summ. Pontif. cap. si ciuitas de sententia excommunic. in 6. interrogatus, an interdicta ciuitate intelligantur etiam interdicta suburbia respondet affirmatiuè, quia licet aliàs ciuitates terminentur murorum ambitu, in hoc tamen casu, ne in vilipendium habeatur interdictum, expedit interpretationem fieri latiorem, ex quibus verbis habetur

ex mente Megalij in 1.part.lib.1.c.13. num.21. & aliorum clarè constare in omnibus dispositionibus excepta sententia interdicti appellatione ciuitatis venire tantùm, quæ murorum ambitu terminantur, & ita ex exceptionis natura habetur firmata regula in omnibus aliis non exceptis.l.quotiescunque. §.denique.ff.de feud.instruct.DD.in rub.de regul.lib.6. Gloss.in l.in his. §.deleg.3.ideo Io. de Vannæuel. in d.cap. Si ciuitas obseruat dispositionem textus esse singularem in casu interdicti, cum regula sit in contrarium.

Conclusio.

235. Prælatus regularis admittere potest subditum Sacerdotē in suburbiis ad celebrandam Missam habentem prohibitionem celebrandi in loco delicti, vt in ciuitate Genuæ. Probat. ciuitas propriè terminatur murorum ambitu, si enim non potest subditus celebrare in Ecclesiis in suburbiis ædificatis, ciuitas extenderetur vltra murorum ambitum, quod videtur falsum: ergo sequitur, eum ibi sacrum facere posse, & consequenter posse etiam à Superiore admitti. Secund. pœnæ sunt restringendæ, & fauores sunt ampliandi: si autem in Ecclesiis vltra ciuitatis ambitum celebratio prohiberetur, pœnæ ampliarentur, & non restringerentur: ergo. Tert. exceptio casus firmat regulam in contrarium in casibus non exceptis, & cum excipiatur interdictum, vt etiam extendatur in suburbia, eius exceptio statuit regulam in contrarium, vt omnes aliæ dispositiones intelligantur non exceptæ: ergo huiusmodi subditus absque scrupulo pœnas incurrendi admitti potest ad celebrandum in suburbij Ecclesiis.

236. Dices, textus in l.qui incontinenter.ff.de verb signif.habet, natus in suburbiis, dicitur natus in ciuitate, & testator, si leget Titio sua bona in ciuitate Romæ, censentur etiam legata, quæ habet in suburbiis Romæ in l. cui, quæ Romæ. ff.de leg.3. ita Bald. & Felin. in cap. Rodulphus de rescriptis.Menoch.de præsumpt.lib.4.præsumpt 126 num.13. & tandem in lib.2.de verb.signif. apertè dicitur, appellatione Romana venire etiam suburbia, & continentia ædificia, vt ibi

ibi obseruat Glossa, & DD. communiter. Respond. quod in materia fauorabili nomine ciuitatis intelliguntur suburbia. vt sunt casus propositi, in materia verò odiosa tantùm muros rorum ambitus. Ita Bartol. & Alciatus in l. 2. ff. de verb. signif. Rubeus consil. 92. num. 2. Menoch. de arbitrar. lib. 2. cas. 155. num. 10.

DVBIVM XXXIX.

Mos est apud nonnullas Religiones reformatas tenere syndicatum de Superiorum regimine, & ita Prouincialis semel, aut bis omnia cœnobia visitat, & de defectibus non grauiter famam lædentibus in publicis capitulis eos arguit, idem fit de Prouinciali, seu Generali perfunctis suo officio: quæritur, an Superiores, quibus hoc onus incumbit, id negligendo, & per caremonias, ac laudes exequendo peccent mortaliter.

NOt. prim. extare duas opiniones inter DD. an sub veniali teneatur quis ad corrigendum fratrem constitutum in periculo repetendi peccatum veniale. Prima est affirmatiua admissa à Caiet. summ. tit. correct. Valent. 2. 2. quæst. part. 2. circa finem. Villalob. tom. 2. summ. tract. 4. difficult. 2. num 5. Lorca disp. 41. num. 9. Layman lib. 2. tract. 3. cap. 7. Castro Palao part. 1. de charit. disp. 3. p. 3. tract. 6. Ratio videtur esse, quia tenemur sub præcepto liberare hominem à miseria temporali: ergo tantò magis, si absque incommodo præcauere possumus, tenebimur eum liberare à miseria spirituali, quale est peccatum veniale: addunt tamen Coninch inferiùs, & Castrus Palaus vbi supr. quod duæ conditiones requiruntur, nempè si speretur fructus ex tali correctione, & si absque incommodo illa præstari possit, quæ conditiones rarò succedunt. Secunda est negatiua, & 237.

est communis, quam sequitur Paludan. 4. dist. 19. quæst. 3. num. 4. Alens. lib. 2. summ. tract. 6. Turrian. de fide, spe, & charit. disp. 86. dub. 2. Bann. 2. 2. quæst. 33. art. 2. dub. 2. Torres quæst. 33. disp. 86. dub. 2. §. deinde. Reginald. lib. 4. c. 25. num. 333. Boñacin. de charit disp. 3. quæst. 4. p. 7. n. 3. Gabriel lect. 74 in canone. Silu. tit. correct. quæst. 1. Basseus Capuc. summ. tit. correct. Iacob. Granad. 2. 2. de fide, spe, & charit. controu. 3. tract. 12. disp. 2. n. 8. tum quia ex Euang. habetur. *Si te audierit, lucratus eris fratrem tuum.* Matth. 18. ergo ille per peccatum mortale perierat, tum quia cum venialia sint penè innumera, maximum onus esset nobis impositum, si singula corrigere teneremur, quod videtur repugnare suauitati Christi, quæ non vult nos implicare sexcentis aliorum causa molestiis, tum quia esset necessarium in ore semper correctionem ferre, & turbaretur amicitia & pax, tum quia non habetur præceptum, sicut de mortali peccato, tum quia minus teneor ego prospicere proximo, quam ipse sibi. Ad argumẽtum contrariæ sententiæ respondetur hominem teneri ad liberandum proximum à temporali miseria, & non à spirituali, quia impossibile est vitam transigere sine culpa veniali, nam vno emendato in aliud labimur. Quæ sententia etiam debet fouere Prælatos regulares erga peccata venialia subditorum, vt colligitur ex Suarez de charit. disp. 8. sect. 2. num. 6. & docet Rodriq. de ordin. iudiciar. c. 9. n. 7. tum quia turbaretur pax inter superiores, & subditos, tantùm necessaria pro illis, qui viuunt in congregatione sub obedientiæ iugo, tum quia superiores redderentur nimis exosi, & nimis dura esset disciplina regularis, quare Emin. Cardin. Lugo de iust. disp. 9. sect. 2. tom. 1. sentiens hanc difficultatem, postquam dixit aliquid spectans ad mortale, de quo inferius affert hoc documentum: Prælatus regularis ita debet conseruare reformationem spiritualem subditorum, vt disciplina regularis per vnum extremum non reddatur odiosa, nec per aliud nimis relaxata, quare laudat non omnia peccata venialia esse examinanda, inquirenda, & punienda, sed negligenda iuxta Sotipatris dictum, parua quidem, & vulgata peccata dissimulanda frequenter sunt, quæ verò ingrauescunt, his cura secundum leges adhibeatur.

tur. Addit etiam, quod in vtroque extremo periculum esse potest, laudat magis inclinandum esse in abiiciendam negligentiam, & conniuentiam, tanquam rem minus periculosam ad non corrigendum subditum, quia certiùs, & grauiùs damnum imminet Religioni ex hoc capite, eo quod minus reparabile sit; vnde relaxatione introducta, introducitur etiam moraliter impossibilitas ad eam expellendam, & eiiciendam.

Not. sec. licet præcedens doctrina subsistat, nihilominus verum est, quando Prælatus negligit reprehendere subditos ob malas consuetudines Religioni contrarias, & negligit, ac dissimulat regulam aliquam, seu ordinationem abire in desuetudinem, & non attendit ad promouendos subditos ad perfectionem, quam status, & ordo assumptus postulat, peccare illum mortaliter, licèt subditi ex se ea transgrediendo non peccent nisi venialiter, & etiam sine peccato. Ita Emin. Lugo vbi supr. Huiusmodi essent, si permitteret, vt abiret in desuetudinem ordinatio prohibens ingressum in aliena cubicula, obseruantia silentij debitis temporibus, ingressus & egressus domo absque Prælati benedictione, lectio spiritualis per totum spatium mensæ, dum religiosæ refectiones recipiuntur, hora consueta matutini, chori frequentia, asperitas, ac rigiditas in vestibus, & fabricis, aliisque rebus secundum ordinis statum; si permitteret, vt etiam petitiones honorum, ac dignitatum fierent à subditis, quæ ambitionem foueant, & hæc similia. Addit etiam Emin. Lugo vbi supr. num. 24. Superiores negligentes, & permittentes, vt introducatur notabilis negligentia in rebus spiritualibus, subditi nimium se addicant rebus temporalibus, & sæcularibus, ambitio præualeat, vnusquisque quærat proprium bonum, & commune negligat, ministeria ad proximi salutem secundum Religionis institutum deserat, & alia similia, quæ Religionem inficiunt, lethaliter peccare. Et ita hæc doctrina est communis omnium DD. præsertim Bann. Sot. Suarez, Lorc. Torres, Castr. Palai, Turrian Layman, Bassei, Emin. Lugo vbi supr. Coninch de charit. disp. 28. dub. 3. n. 24. Caspens. tom 2. de charit. tract. 7. disp. 6. sect. 1. num. 8. Ratio est, quia superior non solùm obligatur ex 238.

præcepto correctionis fraternæ, sed ratione sui officij ad consulendum bono spirituali, & profectui subditorum, & obseruantiæ regulari, quæ per huiusmodi defectus toleratos, ac permissos maximè in Religione labefactatur. Limita, nisi ex paruitate materiæ excusentur, tunc erit paruitas materiæ, si hæc non ita frequenter, sed aliquando. Ita Lugo vbi supr. Adde etiam hanc obligationem extendi supra Religiosos particulares, scilicet, quando superior non corrigit aliqua peccata venialia Religioni nociua, vt sunt impudica verba, aut consuetudo iurandi, aut vsus chartis ludendi, aut similia, quæ Religiosum maximè dedecent. Ita Bann. Suar. Turrian. Torr. Caspens. Castrus Pal. Coninch. Lugo vbi supr. Subdit Castrus Palaus ex multis Syndicatores, Visitatores, & alios vices Prælati gerentes teneri Prælatum de defectibus admonere, & si in hac parte nimium dissimulent, & ex eorum dissimulatione religiosa obseruantia in communitate labefactari prudenter cognoscatur, peccare grauiter.

139. Not. tert. quod dupliciter relaxari potest Religio. Prim. quando ita relaxatur, vt parum obedientiæ, paupertatis, nec non & castitatis in ea obseruetur, quæ propriè non videtur esse relaxatio, sed eneruatio, & annihilatio, quia destructis fundamentis, per quæ Religio in esse Religionis constituitur, necessariò destrui debet sacrum ædificium. Secund. quando, vt benè dicit Emin. Lugo vbi supr. num. 24. cadit à suo feruore, & fine sibi proprio, & fit, dum negligentia Pastorum permittit, vt ea incommoda superiùs descripta, & similia per Religionem serpant, quæ omnia sub mortali tenetur superior impedire, si moraliter possit, sicut enim Gubernator tenetur concordiam, & pacem inter ciues procurare, quæ sunt finis gubernationis politiæ, ita Prælatus regularis ea, quæ ad perfectionis studium spectant, quæ sunt finis congregationis religiosæ: verum tamen est, quod non tenetur promouere homines ad maiorem perfectionem, e. g. ad studium maioris orationis, ad maiores austeritates, seu asperitates, sublimioresque mortificationes, quæ non sunt iuxta institutum ordinis, sed solùm ad restituendum, & conseruandum spiritum proprij ordinis,

vt

vt commendat, & vult Concil. Trid. seff. 25. c. 1. 20. & 21. de Regularibus.

Conclusio.

Superiores, qui inter se se negligunt in visitationibus, & publicis capitulis syndicatum, seu culpas tenere de propriis defectibus provt in titulo, & permittunt vt in proprium commodum tam sancta ordinatio in desuetudinem abeat, lethali culpæ obnoxij omnino censendi sunt, sicut etiam si non conentur eas Religioni restituere. Duas habet partes conclusio, quarum prima sic suadetur: permittere vt regula, seu constitutio magni ponderis ordinata ad profectum spiritualem Religiosorum, & ad decorem Religionis à Superioribus, negligatur, eaque in desuetudinem abeat, est peccatum mortale, vt patet ex doctrina omnium DD. sed dissimulare huiusmodi constitutionem, seu regulam publicarum culparum inter Superiores est tale, quia syndicatus fuit institutus ad humiliationem Superiorum, ad patientiam exercendam, ad augmentum spiritus, ad erubescendum de defectibus commissis coram omnibus, ad exemplum præbendum subditis, vt patienter tolerent reprehensiones suorum defectuum in publicis capitulis, & visitationibus, ad reprimendas gubernationes, ad imperium modificandum, vnde dicit Rodriq. tom. 3. quæst. 77. art. 1. per necessariam esse Iudicum, & Prælatorum syndicationem, vt in officio propter metum possint contineri, & vt iustitia vnicuique tribuatur, ad luendas pœnas animæ debitas, satisfaciendum subditis, si in disciplina regulari quempiam grauauerint, ad tollendam rationem Superiorum maiorum quam reddere debent de grauamine illato subditis à Prælatis inferioribus. Quamobrem Puteus in suo tractatu de syndicatu pag. 3. dicit. Syndicatus est experimentum totius iustitiæ, quare adinuentus fuit, quia Princeps tenetur rationem reddere pro subditorum iniustitia, & ideo officiales, qui se benè in officio habuerunt, laudis præmia consequuntur, & publicè commendantur l. iustissimos. C. de offic. Rect. Prouinc & in Psalm. 32. *Rectos decet collaudatio.* Sin 240.

autem

autem malè, puniuntur, vnde officiales syndicatum ægrè perferre non debent, quia est diuinum præceptum, vt quisquis reddat rationem villicationis suæ, vt in Euang. habetur, & etiam dicitur ex 1. Regum, vbi Samuël sic àd populum. Loquimini ad me coram Domino, vtrum bouem cuiusquam tulerim, aut asinum, si quempiam calumniatus sum, si oppressi aliquem, & si de manu alicuius quippiam accepi, & dixit ad eos, testis est Dominus, quia non inueneritis quippiam in manu mea: hæc Puteus. Et ad multa alia bona spiritualia acquirenda in bonum totius communitatis, & decorem Religiosorum confert, quæ omnia, quis non videt, si dissimulentur, & negligantur, magnum Religioni afferri detrimentum? ergo nonnisi ad mortale talis Superiorum negligentia imputanda est. Secund. talem ordinationem inter Religiones reformatas excellere, vt Superiorum defectus sint reprehensi, nec permittere, ne timor inter eos præualeat ad eorum defectus sub coloratis rationibus à carne inuentis celandos, est illud magnum, quod omnes admirantur, quodque Religionem ab aliis distinguit, est illud decus, & illud ornamentum, quod eam inter alias illustrat, quo prætermisso, ac neglecto non potest nisi ad mortale imputari, vt à simili docet Lugo num. 22. quia primatus inter Religiones reformatas tolleretur in earum detrimentum, & magnum dedecus: ergo sine culpa lethali tam magna, ac sublimis ordinatio negligi nequit à Superioribus. Tert. permittere corruptelam in Religione, quæ morali certitudine, inficere potest totum corpus, quis neget non insurgere in magnum eius detrimentum, & consequenter dissimulantem, & ex iustitia ad illud impediendum obliobligatum, non esse reum mortis æternæ? certè enim neglectio syndicatus est illa corruptela, quia si defectus Generalis terminato officio non corriguntur, nec reprehenduntur defectus Prouincialis, pariter paulatim dissimulantur & Guardianorum, necnon & aliorum grauium Patrum, dicam etiam omnium subditorum, quia ob clamores eorum ob iustitiam inter omnes non seruatam, opus est eis defectus sub timida, & reprehensa conscientia dissimulare, vt experientia docet, & quid erit Religio absque correctione,

ctione, nisi corruptelarum seminarium, & imperfectionum desertum, nec non & schola vitiorum: ergo non impediendo huiusmodi corruptelam, totum corpus Religionis inficientem, nec etiam impeditur, superiorum animas non affici peccatorum maculis. Quart. occurrere, ne subditi moneant superiores maiores de defectibus commissis à Prælatis inferioribus vergit in maximum congregationis damnum: negligendo autem tam singularem ordinationem magno conatu occurritur, vt Monachi sub silentio prætereant, quod erat ad candorem Religionis propalandum, quia nemo tenetur ad actum frustratorium: ergo. Vnde concluditur, non esse negligendum syndicatum, maximè quia, vt benè dicit Budæus apud Rodriq. vbi supr. art. 1. licèt ante promotionem ad officia plurimi humiles, & benignos se habeant, in dignitate tamen constituti inflatos, & cum austeritate imperantes se ostendunt, propter quod Arist. lib. Pol. cap. 4. ait. *Commodum est, vt animi magistratuum pendeant, neque eis quidquid velint efficere liceat, nam licentia quidquid libet agendi non potest malum, quod est in quoque homine, cauere*, &c. & Isidorus lib. 3. sentent. cap. 54. n. 55. ait. *Magnam in Rempublicam ruinam causare pessimorum iudicum tolerantiam, quorum vt licentiosæ maxillæ constringantur, necesse fuit, vt cuidam fræno, & chamo subderentur, rationem villicationis suæ superiori Iudici integerrimo reddendo iuxta illud Luc. 16. Redde rationem villicationis tuæ.* Secunda pars non indiget vrgenti probatione, quia officium, & munus superiorum, postulat, non solùm ne quod cedit in magnum Religionis detrimentum, introducatur ab ipsorum malitia, & negligentia, & ab aliorum relaxata voluntate ipsis permittentibus, sed etiam vt restauretur disciplina regularis relaxata, & restituatur in integrum totum corpus Religionis ab ista, aliisque corruptelis infectum: ergo.

Sacri Prælati vice Dei grauissimum animarum salutis negotium gerentes, si vultis vestram salutem quasi certam negotiari, nec eam in magno discrimine ponere, dirigite vestram intentionem, vt munere fungamini, ad quærendum diuinum honorem, ad dirigendum gregem vobis commissum per viam salutis, ad non quærendum in terra aliquod 241.

lucrum, aliter efficientes veſtram ſalutem in magno diſcrimine ſtatuetis, quia ſub coloratis rationibus, & per diſſimulationem, & propriam malitiam, & commodum mille incommoda per Religionis campum ſeminabitis. Audite, quæſo verba Emin. Lug. vbi ſupr. num. 26. dicentis: maius, & quaſi radicale periculum Prælati oriri ex defectu intentionis rectæ in ſuo regimine, quia nimirum officio vtitur potiſſimum ad ſe ipſum, ſuáque commoda procuranda, ideò enim diſſimulat ſubditorum vitia, ne eos offendat, ſibique aduerſarios reddat ideò promouet, & fouet minus dignum neglecto digniori, ideò permittit multa, quia dependet à multis ad propriam conſeruationem, ad commoda, ad honores, & quid ſimile, quare ſi Prælatus rectè, & ſincero corde deſiderat ſuo muneri ſatisfacere, nec in eo quærit, quæ ſua ſunt, ſed quæ IESV-CHRISTI, facilè vitabit pericula, quia optima regula eſt affectus charitatis, & zelus interior circa bonum ſubditorum, quod ſi aliquando ex imprudentia errauerit ad vnum, vel alterum extremum diſciplinæ regularis vitiòsè declinando, non facilè imputabitur ei ad culpam mortalem, cum ſit homo, qui difficilè poteſt omnia perfectè examinare, & ponderare.

Audite etiam, quæſo, horrenda verba D. Bonauent. de ſex alis Seraphim, cap 3. *Prælatus enim vicarius Dei, cui data eſt poteſtas à Domino ſuper familiam ſuam, & cui debent ſubditi ea de cauſa vice Domini obedire, ſi non corrigit delinquentes, ſi permittit ſub ſe vitia creſcere, & conſuetudines malas oriri, & iam exortas roborari, & dilatari, & pro poſſe non obuiat tam præſentibus malis, quàm imminentibus, triplicem Deo reddet rationem Primò pro ſua negligentia, quando non fecit, ad quod ex officio tenebatur. Secundò, quod omnia peccata ſubditorum, quæ poterat ac debebat correxiſſe, & præcauiſſe, imputantur ei. Tertiò pro abuſione honoris, & poteſtatis ſibi collatæ, quam ad propriam gloriam, & commodum retorſit, & non ad quod data eſt ei.*

DVBIVM

DVBIVM XL.

Ad quid teneantur supremus Superior, & subditi, quando bonum commune relaxatur ob dissimulationem incommodorum superiùs descriptorum.

NOt. prim. quod nomen proximi conuenire potest cuilibet singulari personæ sicut etiam cuilibet Reipublicæ, Communitati, & Regno, quibus contingere potest necessitas subleuanda in triplici differentia, scilicet leuis, grauis, & extrema, leuis dicitur, quam homo leui conatu, & facili negotio absque alterius auxilio repellere potest, grauis, de qua absque magna difficultate aliunde non potest sibi prouidere, extrema est in periculo extremo æternæ damnationis, à qua absque auxilio alterius, vel à se solùm surgere nequit, aut cum tanta difficultate, & tanto conatu, vt iudicio prudentis viri morali certitudine reputetur impossibile. 242.

Not. secund. dupliciter posse hominem inspici obligatum ex charitate ad succurrendum proximo in aliqua ex necessitatibus præscriptis constituto, vel particulari, & priuato, vel publico, vt Principi, & Prælato, charitas ergo obligat ad succurrendum, & subueniendum proximo particulari, & priuato ab extrema necessitate spirituali oppressocum vitæ, & facultatum periculo, si sit probabilis omnino spes eum iuuandi. Ita S. Thom. 2. 2. quæst. 26. art. 5. Caietan. Bann. Arag ibid. Valent. disp. 3 quæst. 4. part. 4. assert. 3. Suarez de charit. disput. 9. sect. 2. num. 2. Bonacin. de charit. disput. 3. quæst 4 part. 4. num. 1. Iacob. Granad. de charitat. controu. 3. tract 7. disput. 4. Ratio est, quia præceptum dandi facultates, & vitam aliquando obligat: ergo saltem in extrema necessitate, quare si infans in extremo vitæ constitutus indiget baptismo, & absque periculo vitæ Sacramentum nequit conferri, nec est alius, qui conferat, conferre teneris, quidquid dicat in contrarium Sotus de secreto 243.

memb. 2 quæst. 2. post 6. conclusionem, videantur Suar. vbi supr. & Castrus Palaus part p. de charitat. tract. 6. disput. 1. punct. 9. num. 4. eum confutantes; si peccator dormiens quamprimum sit interficiendus, teneris cum periculo vitæ mortem impedire, si potes, modò adsit spes conuersionis, aliàs minimè, & modò absque periculo tuæ animæ id effici possit, nam ordo charitatis ita postulat. Ita Suar. vbi supr. Coninch. de charitat. disput. 25 dub. 7. num. 87 Castr. Palaus vbi supr num. 4. si consuedinarius peccator morti proximus petit absolutionem sacramentalem, cum periculo vitæ teneris eam præstare. Bann. 2. 2. quæst. 28. num. 3. Suar. vbi supr. num 3. Valent. vbi supr. quia reputanda est extrema necessitas, eo quod difficillimum erit ei elicere actum contritionis. Limita, modò sit rusticus, aut prorsus ignorans, ad iustificationem extra Sacramentum requiri contritionem, eo quod habeat impossibilitatem eliciendi contritionem, & huius actus obligatio difficillimè ei potest occurrere. Sic Coninch. vbi supr. num. 90. cum Nauarr. cap. 24. num. 9. si verò peccator te inuadit, cuius occisionem, seu periculosum ictum declinare non potes, nisi eum occidas, potes eum interficere, quia illa non est extrema necessitas, nam abstinere potest ab illa mala voluntate, & percussione, sed est extrema malitia. Coninch. vbi supr. n. 95. fin Bonac. vbi supr num. 2.

244. Not. tert. quod extra casum extremæ necessitatis spiritualis non teneris cum periculo vitæ, aut cum notabili detrimento famæ, aut facultatum proximo priuato succurrere. Ita S. Thom. ad 3. Nauarr. Coninch. Suar. Bonac. Iacob. Granad. vbi supr. Emman. Sà tit. charitas, num. 2. & 5. Ratio est, quia, licet quædam bona spiritualia proximi maioris momenti sint, quàm temporalia nostra, nihilominus inclinatio charitatis in commodum proprij subiecti est multò maior quàm inclinatio in bonum alienum, quod obligationem succurrendi proximo in graui necessitate excludit, eo quod potest se liberare ab illa necessitate, & vt obligemur ad contemnendam propriam vtilitatem, oportet multum præponderare bonum alienum; extra autem extremam necessitatem non præponderat salus alterius vitæ propriæ, nisi quis sit

sit Prælatus, nam eius obligationes sunt ex iustitia strictè accipienda. Quocirca non teneris adulterum ab adulterio cum vitæ periculo retrahere, quia non laborat extrema necessitate. Ita Malder. 2. 2. quæst. 16. artic. 5. Valent. Nauarr. loc. citatis; neque obligaris ad Indos proficisci, quia isti neque laborant extrema necessitate, quia adsunt alij, qui eorum necessitati succurrunt, neque es certus moraliter te eis posse auxilium præstare. Limita, nisi sit proximus communis, id est, Respublica graui necessitate laborans, quia tunc cum periculo vitæ teneris ei dare auxilium, tum quia bonum communitatis spirituale præponderat bono priuato, tum quia in graui necessitate Reipublicæ multi priuati laborant extrema necessitate. Ita Coninch vbi supr. n. 99. & 100. Bonac. vbi supr. num. 5. Castr. Pal. num. 10. ex quo sequitur, si concionator prauam doctrinam doceat, pluresque esse peruertendos putes, & spes impediendi obstando habeatur, teneris cum periculo vitæ pessimæ doctrinæ obstare. Ita Suarez. Coninch. vbi supr. quia defensionem fidei assumis; si peccata publica ex sua natura totam communitatem inficiunt, teneris cum periculo vitæ, si es concionator, arguere, ac reprehendere: verum tamen est, quod in necessitate leui non teneris communitati subuenire cum tanto periculo, quia ius tuendi vitam, & propria bona necessitati leui præponderat, & recta ratio dictat, illam non esse defendendam cum tanto incommodo, sic supponunt DD. relati, & expresse docent Bonacin. num. 5. & Castr. Pal. vbi supr.

Not. quart quod proximo existenti in graui necessitate spirituali teneris præstare auxilium cum leui tuo damno, secus si patiatur leuem necessitatem. Ita habetur ex Coninch. Suar. Sà, Valent. vbi supr. Ratio est, quia grauis necessitas spiritualis videtur esse superioris ordinis, quæ omninò præferri debet cuilibet damno, ac detrimento leui, si verò es in dignitate constitutus, vt Prælatus, seu Princeps, cui non solùm obligatio insurgit ex charitate, sed ex iustitia, teneris cum periculo vitæ graui necessitati cuiuslibet subditi succurrere, si moraliter eris certus de vtilitate profutura. S. Thom. Val. Suar. Coninch. Bonac. Castr. Palaus vbi

 supr.

supr. Ratio videtur esse, quia officium ita postulat, nam arctius obligaris, quàm reliqui priuati, qui obligantur in extrema. Limita, nisi tua vita esset necessaria communitati, quia charitas petit, vt vnus pereat, potiùs quàm multi. Ita docent Castr. Pal. & Coninch. vbi supr. Adde cum Iacob. Granad. vbi supr. num. 7. qui sine notabili detrimentò suorum bonorum temporalium potest vitare, seu impedire peccatum lethale, quod proximus citò, aut seró creditur commissurus, tenetur sub mortali illud impedire, secus verò minimè, quia charitas obligat ad succurrendum proximo in spiritualibus: ergo violat charitatis legem, qui non obstat peccato, vbi verò damnum meum notabile est, cessat obligatio, eo quod damnum spirituale proximi facilè potest reparari, & suauitas charitatis est, vt in his, & similibus euentibus non obliget ad præferendum bonum proximi in spiritualibus magno damno temporali proprij subiecti, in cuius amorem maximè inclinat habitus charitatis. Solùm nota, Prælatis Religionum magnam esse obligationem impositam, etiam in iis, quæ ad perfectionem spectant, & possunt in hoc committi peccata lethalia, si defectu debitæ diligentiæ, ac laboris, detrimenti spiritualis iacturam spiritus subditorum patiatur, quod quando, & quatenus obliget, non est huius loci, & ad arbitrium prudentum expendendum est. Hæc Granad.

245. Pro quint. not. sit, quæ necessitas extrema, & grauis assignanda sit in Religionibus circa incommodorum prædictorum in notandis præcedentis dubij seriem, extrema namque erit, quando negligentia Prælati permittit, vt omnes, seu ferè omnes regulæ, seu constitutiones in desuetudinem abeant, nec amplius, seu parum curat, vt hæc à subditis obseruentur, ita vt de illis dici possit sunt relaxatæ, vt rectè notat Emin. Lugo prout in superiori dubio, grauis verò erit, quando vna, vel duæ fuerunt neglectæ, ex quibus resultare videtur graue damnum Religionibus, ita vt in hac parte dicantur relaxatæ.

Prima

Prima Conclusio.

Supremus Prælatus tenetur inquirere, an Communitas alicuius Prouinciæ, seu totius Religionis laboret extrema, seu graui necessitate, per quam in graui languescit, cum in maxima, seu extrema pereat, illamque restaurare, & Prælatum, qui sua negligentia, & dissimulatione tot mala permisit, grauiter punire. Tres habet partes conclusio, quarum prima sic suadetur: Prælati Religionum ratione tanti vinculi, & officij non solùm tenentur succurrere necessitatibus subditorum se offerentibus, verum etiam inquirere, an laborent necessitatibus præsertim spiritualibus, vt possint eis laborantibus subuenire, quia vbi maius vinculum, ibi maius onus maioris obligationis, diligentiæ, & inquisitionis. Ita S. Thom. 2. 2. quæst 21. art. 1. Valent. loc. citat. vers. ex quo sequitur. Bonac. vbi supr. num. 4. ergo quantum differt proximus particularis à proximo vniuersali tantùm tenebitur tam graues, quàm extremas eius necessitates non mediocri diligentia inquirere. Secund pars suadetur: Prælato maximè supremo incumbit onus procurandi totis viribus, & posse, vt sibi subiectæ oues rectè per viam ad desideratam perfectionis, & gloriæ metam currant, ideo errantes debet reuocare, dispersas colligere, deuiasque reducere: ergo collapsam, & relaxatam Prouinciam, seu Religionem, per quam securè, & absque periculo incedere debent oues, restaurare, & reformare, necessitatique extremæ, ac graui subuenire tenetur, quare doctiss. Iacob. Granad de legib. tract. 3. part. 1. disput. 2. sect. 4. controu. 7. inquit, ad Prælatos Religionis spectat regulam in suo feruore conseruare, & quantum fieri poterit suæ pristinæ perfectioni restituere. Tertia pars suadetur: ex officio Prælatus subditorum delicta tenetur punire, vt notat S. Th. 2. 2. quæst. 67. art. 4. ex communi sensu, præsertim propter tria, quia delinquentes id merentur, sicut enim nullum bonum sine præmio, ita nullum malum debet esse impunitum; vt corrigantur, cap. Prodest. 23. quæst. 5 & tandem propter pacem, & quietem Religionum, & cap. Res omnes ead. caus. & 9. & cum Prælatus inferior grauissimè deliquerit permittendo

tendo labi Prouinciam, seu Religionem in grauem, seu extremam necessitatem: ergo Generalis tenetur eum grauissimè punire, vnde Gratianus 2.quæst.7.cap.Præsumentes, & cap.Quapropter, inquit. *Sicut laudabile, discretúmque est reuerentiam, & honorem exhibere Prælato, ita rectitudinis, & Dei timoris est, si qua inter eos correctione indigent, nulla dissimulatione postponere, ne totum (quod absit) corpus incipiat morbus inuadere, si languor non fuerit curatus in capite.* Tantò magis id debet fieri, quando Prælatus sua dissimulatione, ac negligentia permisit, & permittit vt tot necessitatibus laboret Prouincia, vnde meo iudicio ab officio est deponendus, dignitatéque priuandus, vt optimè insinuat Panormit. in cap.Monachi de statu Monachorum n 5.& 6.assignans multos casus, per quos est deponendus Prælatus, inter quos enumerat relaxationem Religionis in se ipso, & in aliis, idem sentit Menochius lib.2.de præsumpt.86.num.8.& rectè, quia suo exemplo bono Religionem in obseruantia conseruare tenebatur, & suis malis moribus eam labefactauit, ideo meretur hac pœna plecti, vt à necessitate coactus corrigatur, & tandem per restaurationem corruptelarum ab alio Prælato factam, summa pace, & quiete fruantur subditi, necnon & Religio.

247. Dices, si Generalis mittet manum ad restaurandam Religionem à corruptelis per negligentiam, & dissimulationem inferiorum Superiorum introductis ad sui conseruationem in regimine, cum iam totum corpus sit infectum, multa patietur incommoda, vt experientia docet, quia semel vna sola ordinatione, seu regula relaxata, ô quantæ difficultates insurgunt, quanta vis est necessaria, quantus sudor est fundendus, priusquam debelletur illud incommodum, & restauretur Religio. Respond. obligationem Generalis non indigere inuestigatione veritatis, quia clarum est, vt dixi in notandis, teneri sub mortali pro reformatione extremæ, seu grauis necessitatis Religionis pericula vitæ subire.

248. Dices, potest Generalis multa incommoda in Religione per negligentiam inferiorum Superiorum introducta, quæ in exequendo depēdent à subditorum voluntate, reformare, e.g. insistere potest, quod superiores inter se se publicas culpas

culpas de leuibus defectibus habeant, & quid simile, nunquam tamen partem ædificij sumptuosè erectam contra statum, & vsum rigidæ paupertatis, quæ probabiliter pro erectione aliorum monasteriorum in exemplum adducetur, reformare poterit, neque etiam tollere picturam magni valoris tam in publicum expositum ob sæculares, &c. Respond. de duobus malis minus est semper eligendum, si permittatur erectio ædificij, & pictura, scandalum quasi continuum sequitur & apud sæculares, & apud Religionem, quia ab exemplo similia ædificia eriguntur, necnon, & nouæ picturæ exponuntur: si destruatur illa pars ædificij,& pictura ab oculis sæcularium,Religiosorumque tollatur, vnum tantùm scandalum insurgit,quod tandem tractu temporis è memoria hominum elabitur, securius est ædificij partem destruere, & picturam deponere, tanquam minùs malum, imò addo, quod Prælatus non tenetur euitare scandalum,quando adest ratio vtilis, & necessaria ad actionem præstandam, licet non ignoret multos esse scandalizandos, vt benè notat Io. Sancius in selectis, disput. 46. num. 17. & multi alij, quos citatos sequuntur Castrus Palaus vbi supr. disputat. 6. part. 7. & Thom. Sanch. summ. lib. 1. cap. 6. num. 17.

Secunda Conclusio.

Subditus tenetur reformationi insistere, quantum moraliter,& secundum suam possibilitatem potest. Suadetur ex 149.
superioribus, quia ne bonum commune pericliteter ob necessitates, in quas miserrimè est lapsum, vitam propriam in discrimine ponere tenetur: ergo debet, & tenetur omnem diligentiam, si est profutura, reformationi præstare, monendo Generalem; corripiendo Superiorem relaxantem, petendo auxilium ab aliis subditis, procurando, vt talis Superior deponatur, aliusque reformationis spiritu plenus erigatur, tollendo etiam de medio, quando nullum remedium à Superioribus apponitur, opus relaxans, si res materialis, & amouibilis est; nec est intelligendum, quo fundamento dicant aliqui DD. quod subditi postquam Superiores

de incommodis monuerunt; ad nil aliud tenentur, si remedium non assignatur, dum bonum commune laborans extrema necessitate, seu graui postulat, vt eorum vita, si opus erit, in discrimine ponatur: nec obstat, quod, si opus relaxans à subditis amoueatur, conturbetur pax, quia ista non videtur esse illa pax conseruanda, sed illa, qua dicuntur homines factionarij frui, postquam iniustè aduersam partem habentem ius ad omnia bona Religionis debellarunt, de qua dicit Tacitus Agric. apud Lips. pol. lib. 6. cap. 5. *Auferre, trucidare, rapere falsis hominibus, atque vbi solitudinem fecerint, pacem appellant*: Et sicut ista Tyrannorum pro iustitia seruanda est debellanda, ita illa pro restauratione boni publici est conturbanda, cum non sit vera pax, sed illa, quæ à reformatione emanat.

DVBIVM XLI.

Prælatus sufficienti probabilitate suspicans subditum esse furem, apposuit ei occasionem furandi, vt deprehensus in crimine resipiscat: quæritur, an peccauerit mortaliter.

250. NOt. prim. nullo casu licitum esse aliquem inducere iussione, consilio expressè, vel tacitè ad agendum id, quod ab eo sine peccato fieri nequit, est communis doctrina, quam tradit S. Anton. p. 2. tit. 1. cap. 9. §. 14. Suarez 3 p. tom. 3. disp. 18. sect. 1. Nauarr. cap. 17. man. num. 262. quia repugnat præcepto iuris naturæ, ne proximum in peccatum inducas, imò nec potest quis velle peccatum etiam veniale propter magnum bonum spirituale alicuius proximi, aut certè alicuius communitatis, nam velle peccare est intrinsecè, & essentialiter malum, ideò quamuis penderet salus mundi vniuersa à verbo otioso à me proferendo, nunquam ab ore debet elabi. Ita Iacob. Granad. de charit. controu. 3. tract. 7. disp. 5. verum tamen est non repugnare legi diuinæ, non auferre occasionem peccandi proximo, vt deprehensus in

in crimine resipiscat. Val. tom. 2. disp. 5. quæst. 6. p. 5. dub. 7. in fin. Molin. tom. 3. part. 2. tract. 2. disp. 739. num. 8. Bonac. de peccato, disp. 2. quæst. 4. p. 2. num. 30. Fagundez in 4. præcept. decal. lib. 4. cap. 15. n. 34. Sanch. de matrim. lib. 10. cap. 52. referens multos alios, quia hoc non est cooperari peccato, sed vnum permittere, vt multa alia euitentur, & ita viro suspicanti adulterium vxoris licitum est illam obseruare cum testibus idoneis, vt possit eam conuincere in proprium commodum, & ita nec parentes, nec herus peccant qui à filiis, vel famulis non auferunt occasionem furandi, vt deprehensi in delicto resipiscant, & ita custodes vinearum, qui se abscondunt, vt fures deprehensi in furtis se abstineant in futurum ab ingressu vinearum, excusantur à peccato, nam iusta de causa exercent actionem ex se indifferentem, secus si id faciunt, vt viatores liberè ingrediantur, & compellantur ad pœnæ solutionem, quia ista non videtur sufficiens causa se abscondendi cum periculo peccati, & damni proximi. Ita Medin. cap. restit. q. 12. Sanch. Facund. vbi supr.

Not. sec. quod, licet doctrina tradita sit vera, nihilominus in prædictis casibus vertitur in dubium, an licitum sit occasionem apponere, e. g. vxori, vt adulteretur, aut famulis, vt furentur. Prima sententia videtur esse Thom. Sanch. vbi supr. num. 53. Emm. Sà tit. peccatum. Bonac. vbi supr. asserentium nullo modo licere, quia id non solum est permittere, sed cooperari, & positiuè concurrere peccato, quod omnino est publicum, nec videtur esse actio indifferens, sed potius intrinsecè mala. Sec. est Petr. Nauarr. de restit. lib. 3. cap. vlt. in noua edit. num. 104. quem sequitur Layman in mor. Theol. lib. 2. tract. 3. cap. 3. num. 5. affirmant hi DD. ad peccatum concurrere, seu cooperari materialiter tantùm exhibendo obiectum, vel ministrando materiam, ac facultatem, non semper esse peccatum, sed interdum posse esse licitum. 251.

Conclusio.

Prælatus, qui subdito suspecto de furtis materiam furandi, 252.

randi ministrauit, vt deprehensus in delicto resipiscat, à peccato excusari potest: Prob. quia id non est formaliter cooperari peccato, sed tantùm materiam, & occasionem furandi ministrando peccatum illud permittere, vt eum deprehensum efficaciter emendet, vel grauiori malo occurrat, quod non videtur prohibitum, si tres conditiones adsunt, inquit Laymanus. Prim. vt cooperatio sit bona, vel saltem indifferens. Sec. vt bona intentione, siue ex motiuo alicuius virtutis fiat, & nequaquam intentione mouendi alterum ad peccatum. Tert. vt proximi peccatum impedire nequeas, vel saltēm impedire non debeas, sed ob aliquam causam permittere possis, quæ supponuntur in Prælato, ideo excusari potest.

Dico, potest, nam huiusmodi sententia à cœnobiis Regularium omnino est expellenda, & propter præcisiones intellectus, quæ omnibus non competunt, & propter perfectionem Religiosorum, quæ repugnat peccatis, & propter curam, officiúmque Prælatorum, quod est purgare congregationem à peccatis, & non permittere, ac proinde est admittenda illa Sanch. & aliorum asserentium id non licere, quia est formaliter cooperari peccato.

DVBIVM XLII.

Quidam subditus bona fide fregit præceptum ieiunij credens habere iustam causam non ieiunandi; & etiam bona fide ex mala intelligentia doctrinæ aliud præceptum suæ regulæ transgressus est: quæritur, an in vtroque casu peccauerit mortaliter, & Prælatus eum possit punire.

153. NOt. prim. quod impossibilitas duobus modis attenditur. Prim. simpliciter, id est, quod cœlum sit terra. Secund, quod res fieri quidem possit, sed cum difficultate, id est quod claudus velociter currat. Ita Silu. tit. impossibile, quæ doctrina

doctrina aliis verbis, seu terminis explicatur à Rodriquez tom. 3. quæst. 63. art. 2. logicè, seu metaphysicè & moraliter, illud dicitur logicè, & metaphysicè impossibile, quod nullo modo fieri potest moraliter tale, quod denotat omnimodam impossibilitatem, sed tantùm difficultatem pro rei executione, fundatur in Arist. 1. de Cœlo: quare Sotus de iust. lib. 5. q. 5. art. 2. quem sequitur Mirand. tom. 2. q. 25 art. 9. explicans illam conditionem legis ab Isidoro relatam, quod sit possibilis, dicit, accipi pro eo, quod non est valdè difficile, non solùm pro eo, quod non est simpliciter impossibile; idem affirmat Iacob Granad. de legibus, contr. 7. tract. 3. part. 1. disput. 8. sect... possibilis, id est, quæ à subditis impleri possit; quod non est intelligendum de potentia Physica, sed de morali, vt nimirum non sit multum difficilis, & quæ attenta humana fragilitate, aliisque circunstantiis credatur seruari non posse. Dupliciter etiam accipitur necessitas. Prim. absolutè, & metaphysicè, vt cibus est necessarius ad viuendum. Secund. moraliter, id est, accommoda, & opportuna ad consequendum finem intentum, vt est equus ad ambulandum Ita Rodr. vbi supr.

Not. secund. quod quando Superior præcipit aliquid impossibile logicè, seu metaphysicè, subditus non tenetur obedire, quocunque modo sit impossibilitas vei ex parte rei, vel ex parte personæ, quia impossibilium non datur obligatio, leg. impossibilium, ff. de reg. iuris: sic etiam impossibilitas moralis excusat subditum ab obligatione præcepti. Ita Rodriquez vbi supr. referens authoritatem Caietani iuxta explicationem Soti, & aliorum DD. in explicatione conditionis legis, de qua supr. quare idemmet Rodriquez loc. citat. probans hanc veritatem, inquit, licet lex generalis imposita ad mortale obliget, non ideo eius obligatio extenditur ad omnes casus particulares, quia ita possunt esse talibus circunstantiis muniti, vt eorum vis ad lethale adstringere nequeat maximè quia legislator omnes casus particulares præuidere nequit; quod si essent præuisi, quod moraliter videtur esse impossibile, non eamdem regulam statuisset, vnde per epiicheiam ad mentem legislatoris benigni, vt rigor legis benignitate misericor- 254.

diæ leniatur, est quotidiè recurrendum. Silu. verò tit. scrupulus aliam benignam rationem adducit, quia nec Deus, nec Ecclesia intendunt obligare ad vix possibile, quod moraliter, & ciuiliter habetur per impossibile, vt dictum est supr. quod si aliquis vellet in contrarium asserere, iniuriam afferret Christi doctrinæ dicentis. Iugum enim meum suaue est, & onus meum leue, necnon & Dei bonitati, quia non esset Deus homine benignior, sed durior, quod nefas est dicere. Denique quod dicitur de impossibilitate morali, dicitur etiam de morali necessitate, id est, quod ipsa interueniente non infringitur præceptum ex mente Rodriq. vbi supr. Sanchez summ. lib. 1. c. 8. num. 16. Filliuc. de præcept. ieiunij, tract. 27. p. 2. c. 6. alios referentis, videatur etiam Castrus Pal. p. 1. disp. 2 p. 6. de hor. canon.

Prima Conclusio.

255. Subditus, qui bona fide præceptum ieiunij fregit, e. g. die Veneris, putans se habere causam illud frangendi, à lethali culpa alienus censendus est. Probatur prim. impossibilitas, vt dixi, excusat: talis verò subditus putans se habere causam non obseruandi legem ieiunij, vel propter debilitatem, conualescentiam, ac infirmitatem, vel propter laborem laborat morali impossibilitate: ergo reus mortis æternæ infringendo ieiunij præceptum non est habendus: nec obstat, quod necessitas moralis debeat esse certa, & euidens, & non putata talis ex proprio iudicio, quia ad non labendum in peccatum sufficit putata, vt rectè docent Palud. 4. dist. 15. quæst. 4. art. 1. S. Anton. 2 part. tit. 6. cap. 2. Silu. tit. ieiun. q. 21. Gabriel. 4. dist. 16. quæst. 3. Armill. tit. ieiun. num. 3. & 6. Caietàn. 2. 2. quæst. 147. art. 3. & in summ. tit. ieiun. & titul. præcept. Nauarr. cap. 21. num. 10. Cordub. in reg. S. Franc. c. 10. quæst. 3. part. 1. Filliuc. vbi supr. verum huiusmodi doctrina limitatur à Cordub. & Rodriquez vbi supr. qui loquendo de Religiosis asserunt tantùm fauere animabus illorum, qui sunt soliciti de propria salute, non verò illorum non ita reformatè viuentium, si loquantur de Religioso adinstar peccatoris sæcularis, qui semper, aut ferè semper malè viuit,

verum

verũ dicunt, quia huiuſmodi homo habet iudiciũ adeo obſcurũ, & deprauatum, vt cauſa ab eo putata excuſans putanda ſit obſcura, & deprauata ad menſuram iudicij: ſi verò loquatur de illis Religioſis, qui aliquando à miſeria, & fragilitate propriæ naturæ ſubduntur iugo lethalis culpæ, & non ita reformati inter alios reformatos viuunt, eorum limitatio non eſt admittenda, quia non ſunt ita alieni à propria ſalute, vt de illis non queat affirmari, non fracturos ieiunium, niſi crederent iuſtè in tali caſu ſe excuſari à peccato. Secundò prob. concluſio, docet Caiet. tit. præcept. tranſgreſſio, obſeruationem ſeu vim præcepti impoſiti dependere ab intentione præcipientis, quæ ſi ſciri poteſt, ſufficit, intentio autem legis in communi certa eſt, quod eſt facere homines virtute præditos, vnde leges Eccleſiaſticæ ex ſua primaria intentione non intendunt iniicere laqueos animabus, ſed ad ædificationem corporis Chriſti myſtici promouere: ſed ſi moralis impoſſibilitas, ac neceſſitas non excuſarent homines à tranſgreſſione humanorum præceptorum, & conſequenter ſubditus à tranſgreſſione præcepti ieiunij non liberaretur, mille, & mille laquei quotidie vincirent miſeras animas pro quaſi certitudine æternæ damnationis contra benignam Eccleſiæ mentem: ergo: nec obſtat, leges Eccleſiæ vniuerſalis benignè hoc beneficium conferre animabus, non ita leges alicuius particularis, vt ſunt leges omnium Religioſorum dependentes ab eorum fundatoribus, qui ad ſtrictius eas conſeruandas, nec non & Religiones ſemper intendunt à ſuis legibus benignam abiicere interpretationem, quia eſt error in principiis regiminis, velle, vt Religiones conſeruentur, maximè in illis, quæ ſpectant ad conſcientiam, per rigiditatem, & auſteritatem, nam ſequitur relaxatio tam ex parte nimiæ rigiditatis, quam ex parte nimiæ benignitatis, & ideò Rodr. vbi ſupr. intelligens mentem fundatorum Religionum inquit, Religioſos à propriis legibus non adſtringi, vt ſuperent benigna vincula legis diuinæ, naturalis, & humanæ, ſed ſufficit, vt ad modum ipſarum viuant: ex qua doctrina ſequitur, quod in omnibus caſibus, (niſi lex particularis aliter explicet) in quibus lex diuina, humana, & naturalis excuſat homines à peccato,

cato, in his omnibus etiam præcepta regulæ Religiosos excusabiles reddunt, quamobrem Cordub. vbi supr. excusat fratres minores à mortali transgredientes præcepta de non equitando, vel de non portandis calceamentis ex ratione putata sufficienti, possunt tamen peccare venialiter ex non benè perpensis rationibus, vt notant Caietan. & Filliuc. vbi supr. non verò, quia ausi sunt suum sequentes iudicium legem transgredi, vt insinuat Rodriq. vbi supr. quia benigna interpretatio legum habetur à concessione legislatoris, qui sicut liberat à mortali, intendit etiam eos à veniali eximere, quamobrem concludendum est leges singularium hominum iuxta interpretationem on[illegible] [illegible]um aliarum legum esse explicandas, aliàs non habere[illegible]im ligandi, quia essent iniustæ, & impossibiles. Tertiò su[illegible]detur: Silu. referens alios tit. scrupulus, quæst. 4. asserit, quando cæteris paribus habentur duæ opiniones, altera benign[illegible]or, altera verò durior, semper inclinare debet interpretatio [illegible]n mitiorem, & benigniorem partem. Ratio est verè aurea, quia præcepta Dei, & Ecclesiæ non imponuntur ad tollendam spiritualem dulcedinem, sicut rigida, & scrupulosa interpretatio præstat: Si verò iste subditus non excusaretur à peccato ob fractionem legis ieiunij innixus rationi benignitatis, dulcedo legis contra intentionem legislatoris è medio tolleretur, scrupulosa, & rigida ad oppressionem miseræ naturæ humanæ admitteretur: ergo.

Secunda Conclusio.

Huiusmodi subditus, qui bona fide ex mala intelligentia
256. doctrinæ infringere aliud præceptum ad mortale obligans ausus est, non debet iudicari lethali culpæ obnoxius, nec est à Prælato pœna plectendus. Prima pars suadetur ex Nauarr. lib. 5. consil. de sentent excomm. consil. 29. num. 4. referente Innoc. in cap. Per tuas, de simonia, quem cum aliis ad id opportunis, refert Felinus in cap. Fin de re iudicata, tum quia in fractione non adest voluntas malitiosa radix malitiæ peccati, tum quia transgrediens præceptum bona fide putans se habere iustam causam excusatur à peccato, vt dicebam: ergo mala intelligentia bona fide

concepta

concepta excusare debet: nec obstat, quod debebat consulere viros doctos, quia si dubitasset de vera intelligentia, accedere debebat pro illuminatione ad eorum doctrinam, si verò certitudinem moralem de rei veritate habebat; minimè quidem. Secund. pars suadetur, tum quia res, quæ culpa caret, in damnum vocari non debet cap. 2. de constit. tum quia ex reg. iuris in 6. reg. 23. habetur, sine culpa, nisi subsit causa, non est quis puniendus, tum quia iniquum videtur esse punire eum, qui probabili ratione munitus, actum virtuosum operatus est. Ita Ioan. Sancius in selectis, disp. 44. num. 27. Thom. de Thomasset. Bartol. Perret. Ioseph Alderet. quos citatos sequitur Barbosa in collect. DD. ead. reg. iuris.

DVBIVM XLIII.

An quando, quis habet consuetudinem transgrediendi regulas, seu constitutiones, non quæ obligant ad mortale, cum proposito etiam non seruandi eas, sit culpæ lethalis reus.

Conclusio.

NVlla ratio DD. asserentium huiusmodi Religiosum esse in statu peccati mortalis ad hoc affirmandum nos 257.
cogit, esto multi ex illis in affirmatiuam sententiam peracriter inclinent, sed opus est eis parere, quia quando loquuntur de subditis, rigidè loquuntur, aliqua præmittendo, quæ essent examinanda. Prima ratio videtur esse Sanchez summ. lib. 6. num. 15. cap. 6. Castri Palai p. part de peccat. essent. tract. 2. disput. 2. p. 9. §. 4. ob scandalum aliorum, & specialem ruinam Religionis dicunt ipsi: ergo quælibet constitutio ex hoc capite obligat ad mortale, & ideo infinitæ regulæ, seu constitutiones, quæ regulam essentialem, maximè in Religionibus reformatis, conspire solent, infitæ erunt obligationes, & quis sub tanto onere non corruet?

& quis saluabitur? probatur consequentia, maius, & minus detrimentum graue, & mortiferè peccaminosum inter se non differunt, nisi secundum magis, & minus, sed si consuetudo transgrediendi regulas, seu constitutiones constitueret Religiosum in statu æternæ damnationis, vnius etiam regulæ, & constitutionis, quia, vt probaui superiùs ex consensu omnium DD. Superior negligens, & permittens vt in desuetudinem abeat vna tantùm regula alicuius momenti ob damnum graue, quod toti Religioni infert, culpa graui damnandus est: & cum maius, & minus damnum non differant inter se, nisi secundum magis, & minus: ergo quælibet consuetudo infringendi regulam vnam, tanquam grauiter damnosam constituit Religiosum in statu damnationis, & ita concedit Sanchez vbi supr. num. 19. & tenetur concedere Castrus Palaus. O miseri Religiosi constituti per ferè infinitas constitutiones, quæ essentialem regulam circunsepire solent, sub tot oneribus, & quid erit nisi, vt ab ipsis opprimantur? nec obstat dicere, vt dicunt aliqui, magnum damnum haberi ex omnium transgressione, non verò ex consuetudine transgressionis vnius, quia, vt dicebam, neglectio vnius regulæ est mortiferè peccaminosa, & dato, & non concesso, quod non esset talis, grauissima iactura instaret Religioni, quia singuli possent habere in desuetudinem vnam, & diuersam regulam, quæ simul cumulatæ magnum scandalum parerent, ac magnam iacturam inferrent Religioni, & ita cogeretur Superior ad illas reprimendas, necnon subditi ad illas modificandas. Fateor, me non intelligere in Religione reformata tantam ruinam orituram ex modo viuendi vnius, quia relaxatio erit tantùm venialis, & fortè sine culpa, vt dicam inferius, etsi aliqui ad eius imitationem parum iusta vestigia sequerentur, quod difficile, imo impossibile erit, & propter vigilantiam Pastorum, & propter zelum aliorum non permittentium talem viuendi modum, non erit nisi relaxatio venialis, & paucorum, & remota ab inferenda graui iactura Religioni, quare damnum congregationis semper censendum erit parui momenti. Probatur secundo: ergo consuetudo committendi venialia peccata in quacunque materia erit

erit peccatum mortale: probatur quia non videtur maior ratio, quare frequentes transgressiones regularum, seu constitutionum afferant scandalum, & Religioni inferant ruinam, quam frequens repetitio peccatorum venialium? imo magis ista, quia ex natura sua sunt mala, & illorum carentia maiorem affert Religioni decorem, quàm illæ, quia intrinsecè non sunt malæ, imo ex intentione Religionis ordinariè ad nullam culpam obligant, & ita qui habet consuetudinem iocosè mentiendi, otiosè loquendi, vanis rebus aures præstandi, & infinita alia erunt peccata mortalia, & quis saluus fiet? & quis sæpè, ac sæpius non periclitabitur? & quis poterit Religiosorum habitum assumere absque lethali culpa ob proximum periculum ruendi in peccatum? & quis audebit alicui ingressum persuadere? profectò Religio potiùs erit peccatorum congregatio, quàm iustorum collectio, cum in die septies cadit iustus. Probat. tert. ergo totus mundus esset in statu æternæ damnationis: probatur: homines degentes in sæculo mille consuetudines habent labendi in peccata venialia, & si quis quærat, vnde nam istud malum? non aliunde nisi ex malo exemplo eorum inter se, & ipsi tenentur, licet non ita strictè ad conseruandum candorem Christianæ Religionis, sicut Religiosi ad conseruandam sanctitatem suarum Religionum. Quamobrem Iacob. Granad. de peccatis, controu. 6. tract. 2. disp. 2. sect. 7. tangens difficultatem tituli, & tangens doctrinam Sanchez argumentum ipsius Doctoris non proponit, quasi dicere velit, ratio Sanchez nil aliud concludit, nisi mille, & infinitos laqueos pro Religiosorum animabus, quos fragilitas humana pati non potest, quæ periculum quotidie labendi in lethalem culpam respuit, quos benignitas Ecclesiæ à filiis suis quantum potest alienat, iuxta sententiam Caiet. tit. præcept. transgressio dicentis: intentio legis in communi certa est, quoniam est facere homines virtuosos, & legis Ecclesiasticæ intentio est non iniicere laqueos animabus, sed ad ædificationem corporis Christi mystici promouere, & hinc fit, vt non tam lata multitudo præceptorum obligantium ad mortale in iure interpretanda sit, ne laqueus multiplicatus contra animas censeatur. Et Silu.

tit scrupulus, quæst.4. ait, Deum, nec Ecclesiam intendere obligare ad vix possibile alicui, vt puta nimiam habens difficultatem, alioquin non esset verum illud Matth.11. *Onus meum leue*, nec Deus esset homine benignior, sed durior, quod est nefas dictum. Et Basseus Capuc. in summ. tit. epiicheia, num. 4. inquit, neque Deum, neque Ecclesiam intendere suis præceptis nos obligare ad vix possibilē, & nimis difficile in se. Ratio est, quia piè credendum est neque Deum in lege gratiæ velle, neque Ecclesiam imponere nobis iugum vix possibile, & difficillimum, saltem sub pœna peccati mortalis, neque enim Deus, vt homo quærit occasionem ad calumniandum, cum Sapient.1.legatur. Sentite de Deo in bonitate. Et S.Thom.2.2.quæst.186. art.2. quem sequuntur DD.inquit: ille, qui profitetur aliquam regulam, non vouet obseruare omnia, quæ sunt in Regula, sed vouet regularem vitam, quæ essentialiter in votis essentialibus consistit obedientiæ, paupertatis, & castitatis. Ratio est aurea, & ad rem nostram notata in quolib.1. art.20. quia si omnia voueret sub peccato, quæ sunt in regula, status Religionis esset Religiosis in laqueum peccati mortalis, qui vix, aut nunquam declinari possit, huic rationi adhærent Rodriq.tom 3.quæst.50.art.6. & Suar.4.de Relig lib.1.c.4. num.10.12.tract.8. ex istis ergo confutationibus, adhibita illa vltima in fine dub. 50. apparet, rationes prædictorum DD. esse parui momenti, & nisi ad laqueandas animas pro æterno supplicio: nec obstat, ex confutatione doctrinæ DD.sequi non paruam relaxationem in Religionibus, quia relaxatio essentialis magis oritur ex rigida eorum doctrina, quàm ex alia, quoniam, cum in Religionibus maior pars hominum imperfectorum moretur, vt experientia docet, & insinuant DD. esset eis iniicere laqueos, & dare manus eorum ruinæ in essentiale damnum, & relaxationem congregationis. Secunda ratio est Vasq.1.2.quæst.96.disp.158. cap 6. num.60. qui dicit, licet verissimum sit apud omnes DD. peccatum veniale per quamcumque multiplicationem non fieri mortale, quia eius grauitas non intensiuè, sed tantùm extensiuè augetur, vt videre est apud Suarez lib.3. de legib cap.28.n.9. & apud Azorium part.1.lib.4.cap.9.q.11.
nihilo

nihilominus admittendum illam frequentem legis transgressionem esse mortalem, quia læditur notabiliter finis legislatoris, & quantùm in se est, eum impedit, cuius doctrina præterquam quod potest confutari eisdem ferè argumentis contra doctrinam Sanch. allatis, specialiter tamen, & magis immediatè his rationibus confutatur. Prim. sequeretur magna conturbatio in Religiosis, quia opus esset quærere, quot actus, & quanta temporis distantia requiratur ad hoc, vt finis dicatur neglectus, ita vt transgressores incidant in lethalem culpam. Secund. quando finis legislatoris non magis læditur actibus repetitis, ac si repetiti non essent, frequens transgressio legis nequit imputari ad mortale: quælibet autem quasi continuata transgressio legis per venialem culpam offendit finem, ac si non esset repetita, quia illi actus, vt supponitur, non vniuntur inter se, neque in obiecto: ergo non videtur sufficiens ratio ad probandum quod illa repetitio constituere possit peccatum mortale, ratio verè efficax, & est Castr. Palai vbi supr. num. 3. Tert. ratio est D. Anton. 3 p. tit. 15. c. 1. § 9. Silu. tit. Relig. 1. q. 12. Val. 2. 2. disp. 10. quæst. 4 p. 5. col. penult. vers. *atque ita est*, asserentium ratione contemptus saltem interpretatiui transgressionem consuetudinariam regularum, seu constitutionum esse peccatum mortale, quorum doctrina infirmatur sequentibus rationibus, eo præsupposito, quod DD. de contemptu dicunt apud Sanch. summ. lib. 1. cap. 5. n. 8. &c. quos ipse sequitur, duo requiruntur ad verum, & formalem contemptum, transgressio præcepti, & causa eius, id est, nolle regulæ, seu superiori præcipienti subiici, & proinde, quando violatur aliquod præceptum, quia præceptum, non adest contemptus, sed quando violatur, quia non vult quis regulæ, seu superiori subiici, & ita in quolibet actu violationis dari potest contemptus, vnde sic firmo rationem: ille tepidus, & defectuosus procedendi modus Religiosi non continet in se contemptum, nam frequentia, vt frequentia est, non affert legi contemptum, quia vnico actu potest compleri, nec ille tepidus Religiosus ita frequenter labitur in tot transgressiones legum, quia eius voluntas nolit regulis subiici, sed quia non habet tantam perfectio-

nem ad ferenda tot onera legum: ergo ratio contemptus non est efficax ad probandam prætensam veritatem rei, hæc ratio adducitur à Sanch. vbi supr. num. 18. addo, frequentiam violationis legum rerum minimarum etiam sub ratione quod nolit subiici, &c. non esse mortale: cum ergo trangressiones in casu sint de culpa veniali, quæ leuiter lædunt: ergo. Hæc doctrina est Iacob.Granad.1,2. de peccatis,controu.6.tract.1. sect.7. referentis Caiet. & Sot. inquit ergo, duplicem esse contemptum, vnum simpliciter, alterum secundum quid, tunc simpliciter peccatur ex contemptu,quando quis vult peccare, vt nullo modo subiiciatur diuinæ legi, & hoc semper est culpa mortalis, tunc verò secundum quid, quando quis vult leuiter peccare, quia non vult subiici legi in iis, quæ non obligant grauiter, & hoc est culpa venialis. Quarta ratio est ratione proximi periculi ruendi in labem mortalem, quæ sequenti dubio confutabitur. Aduertendum tamen est, quod non intendo affirmare, scandalum non esse mortale, similiter & contemptum existente ratione sufficienti; sed demonstrare intendo, rationes per quas DD.relati suam probant sententiam, non esse sufficientes, ac proinde nil aliud præstant sub zelo, quàm illaqueare animas tot vinculis, quos sunt constitutiones, & quid erit nisi vt à vinculis trahantur in infernum.

DVBIVM XLIV.

An voluntas committendi omnia peccata venialia sit culpa mortalis.

258. NOt. prim. hanc quæstionem non solùm amplecti sæcularem, sed etiam Religiosum, mouetur tamen sub hac forma, quia censetur necessaria ad rei veritatis explicationem. Tres opiniones inuenio. Prim. Castri Palai vbi supr. asserentis non esse peccatum in homine sæculari propositum committendi quodcunque veniale, quod sibi vtile se obtuleri, verum tamen est, quod ratione, sub qua saluat

sæcularem,

sæcularem, saluat & Religiosum, esto hunc damnet sub alio capite superius relato. Secund. est Sanchez summ. lib. 1. cap. 5. num. 4. quem sequitur Bonacin. de peccatis, disput. 2. quæst. 3. n... affirmantis de quocunque seu sæculari, seu Religioso propositum committendi omnia venialia ad mortale adscribi, imo etiam in materia periculosa, scilicet luxuriæ (si in hoc datur paruitas materiæ) vt propositum admittendi confabulationes, aspectus, tactus, quoties venialia sunt. Tert. est Iacob. Granad. de peccatis, controu. 6. tract. 2. disput. 2. sect. 7. asserentis, non esse peccatum mortale in homine tam sæculari, quam Religioso decretum committendi omnia venialia, quæ sibi offerunt, referentis pro se Silu. tit. peccatum, quæst. 4. Caietan. 2. 2. quæst. 182. art. 2. & Salas 1. 2. tom. 2. tract. 3. disp. 16. sect. 26.

Not. secund. quòd veniale peccatum, seu res indifferentes transire possunt in mortale ratione periculi moralis, & proximi labendi in mortale, vt communiter tradũt DD. quia sicut teneris vitare peccatum lethale, teneris etiam & proximum periculum non admittere, quia si admittis, conuincerís sanè amare peccatum illud cuius periculum amas. Ita Suarez tom. 5. in 3. part disput. 18 sect. 3. num. 16. verum tamen est quod DD. distinguunt, aliud esse periculum proximum, aliud remotum, proximum videtur esse secundum sententiam Sanchez summ. lib 1. cap. 8. num. 1. quem sequitur Basseus in summ. tit. peccatum 1. quando contingit occasionem ex genere suo esse talem, vt frequenter homines similis conditionis ad mortale inducantur, vel experimẽto constet in hoc homine talem effectum habere. Castrus Palaus part. 1. de peccat essent. tract. 1. disput 2. p. 9. §. 3. ita loquitur: periculum proximum, & morale peccandi est, quod frequenter ad peccatum inducit, vel attenta hominis fragilitate in peccatum eum inflectit, remotum verò si semel, aut iterum homo peccauit, pluries verò restitit. Ita colligitur etiam ex Ioan. Sanch. disp. 20. in select. num. 17. ex Ant. Fernand. in instit. Confess. docum. 6. num. 1. fol. 29. Verum Iacob. Granad. vbi supr. vtrumque periculum sic explicat: periculum proximum est illud, quod ita parum distat à culpa mortali, vt ipsum periculum mortale dicatur, 259.

& sit grauis iniuria Deo illata, ac proinde culpa mortalis, periculum verò remotum est illud, ratione cuius, licet interdum homo labatur in culpam mortalem, non tamen parum distat ab illa, vt tale periculum in quantum tale est, sit grauis iniuria Dei, quod sanè arbitrio prudentum iuxta varias circunstantias perpendendum est.

Prima Conclusio.

160. Voluntas, seu decretum committendi omnia peccata venialia in quocunque homine, siue sæculari, siue Religioso non est ita peccaminosum, vt præcisè peccato mortali damnetur. Ita habetur ex Caiet. & Iacob. Granad. vbi supr. suadetur prim. vbi seruatur dilectio Dei super omnia, ibi nequit esse lethalis culpa: & cum in intentione committendi omnia venialia, & à cæteris grauibus peccatis se seruandi, si statur intra limites dilectionis Dei supra omnia, nam eius amicitia per peccatum mortale dissoluitur: ergo huiusmodi decretum tam in Religioso, quàm in laico non est damnandum tanquam mortaliter peccaminosum. Secund. malitia humani actus voluntatis desumitur ab obiecto proposito à ratione, nam bonitas, aut malitia actus interni non mendicatur nisi ab obiecto provt à ratione proposito, vt dicitur in materia de actibus humanis: obiectum verò illius voluntatis sunt omnia peccata venialia, quæ ex se, & præcisè excludunt lethalem culpam: ergo ex eo, quod homo habet decretum committendi omnia venialia, non habet malitiam mortaliter peccaminosam, quia eius obiectum tantam non inuoluit malitiam. Tert. sequeretur, nostram salutem non solùm esse petendam ab obseruantia diuinorum præceptorum ad mortale obligantium, sed etiam ab obseruantia obligantium ad veniale, quatenus esset necessaria ad non infringenda præcepta sub mortali imperata, benignitas autem diuina noluit tantum onus fragilitati humanæ imponere, maximè quia, licet venialia animum labefactent, charitatémque refrigerent, hominémque in interitum adducant, attamen firmum propositum non committendi mortalem culpam, exercitium operum, pietatis,

&

& Religionis detinent animum, ne corruat, & ita quod ex vna parte deperditur, ex altera reparatur. Quart. experientia duce habetur, quod multis, ac infinitis hominibus in sæculo degentibus non offertur peccatum veniale, quod ab iis non committatur, nilominus rarò in mortale labuntur: ergo signum est, tale decretum præcisè, & formaliter non esse occasionem labendi in mortale. Verum tamen est, vt benè notat Castr. Palaus vbi supr fatendum esse, habentem longo tempore tale, vt ita dicam, venenosum propositum quæcunque venialia committendi, fore tandem à Deo despiciendū, necnon & negligendum, & sic miserrimè lapsum in mortale, maximè Religiosum, cuius vita non debet esse alia, nisi continua pugna aduersus has imperfectiones, vt verè dicatur distingui à laico non per habitum assumptum, sed per intentionem acquirendæ perfectionis.

Dices, manifestum periculum ruendi in mortale est huiusmodi propositum, eo quod, dicunt omnes SS. ex illo Eccles. 19. *Qui modica spernit, paulatim decidet.* Peccata venialia disponere hominem ad mortale, vnde D. Gregor. 3. p. pastor admonit. 34. *Qui minima*, inquit, *peccata flere, & deuitare negligit, à statu iustitiæ non quidem repentè, sed paulatim totus cadit.* Quare habendo illud decretum non est, quod magis disponat ad mortale, & consequenter videtur esse illud periculum proximum, de quo Saluator ait, Qui amat periculum, in eo peribit, & amicitiam meam dissoluet, vnde Sotus 4. dist. 15. quæst. 2. art. 1. non longè à fine, §. hic animaduertendum est, ait, forsan esse mortale contemnere omnia venialia ratione imminentis periculi. Respond. duplex esse periculum aliud remotum, & aliud proximum, falsum est enim, propositum committendi omnia peccata venialia esse illud proximum Saluatoris, sed tantùm remotum, & ita SS. Patres de isto loquuntur, & sic Granad. Castrus Palaus, Salas 1. 2. tom. 2. tract. 3. disput. 16. sect. 24. ad obiectionem respondent. 261.

Dices, huiusmodi decretum continet in se contemptum interpretatiuum: ergo mortaliter peccaminosum. Responsio est mendicanda in præcedenti quæsito.

Dices, Religiosus tenetur in via perfectionis progredi, 262.

cui aduersatur propositum illud, vnde S. Thom.2.2. q.184. art.5.ait: tunc à Religioso peccatum simulationis, vel mendacij committitur, quando ab intentione perfectionis animum reuocat, & quæst.186. inquit: ille, qui statum Religionis assumit, non tenetur habere perfectam charitatem, sed tenetur ad hanc tendere, & operam dare, vt habeat perfectam charitatem. Respond. Religiosos habere obligationem tendendi ad perfectionem, nec vnquam animum ab illa reuocandi, & teneri quidem in via perfectionis progredi, non ita tamen, vt omnia sub mortali teneantur obseruare, sed solùm vota, & alia præcepta, si sunt in regula ad mortale obligantia, reliqua verò minimè, nisi quando imminet aliquod periculum proximum ruendi in lethalem culpam, quod quidem impossibile est inueniri in violatione regularum, & constitutionum, provt præcisè attentis omnibus circunstantiis non obligant sub mortali, nec S.Thom. vnquam dixit, vt rectè notat Caietan. ibidem, obligari sub mortali ad omnia, sed quæst. 186. loquitur generaliter, doctrina partim mendicata à Sanchez in sum. lib.6. cap.5. & tota à Iacob. Granad. vbi supr. imò habetur à Gersone dialogo de perfect. cordis, part.2. Alphabet.68. lit.H. qui etiam addit, (postquam statuit, Religiosum, qui firmiter seruat præcepta & non consilia, non esse in statu peccati mortalis, quia nemo consiliis ligatur) hæc verba: quamuis rarò fiat, vt homines strenuè præcepta compleant, quin quodammodo supererogent, & misceantur consiliis. Videatur Suarez 4. de Relig. lib.1. cap.4. n.12. tract. 8. Aduertant tamen Religiosi, quod licet doctrina hominum tendentium ad perfectionem tradita sit maximæ respirationis, & non nimis rigida, verum tamen est; quod si reuocabunt animum ad non attingendum vitæ Religiosæ perfectionem, seu finem per illa media intentum, à lethali culpa non excusabuntur. Ratio est, quia, esto non teneantur attingere, tenentur saltem non habere animum in contrarium, nam frustra adhiberentur media cum intentione repugnante fini. Sanchez somm. lib.1. cap 4. num. 10. referens Cordubam, in regul. S. Francisc. c.1. quæst.3. punct.3. vers. sed vtrum similiter, qui non satis explicat, quod sit

mortale

mortale: Quamobrem concludendum est iuxta doctrinam Sanchez lib. 6. cap. 4. num. 18. si possibile esset id, quod moraliter impossibile est, inquit ipse (& ego dico, quod moraliter possibile, & de facto est) nullam sequi ex frequenti regularum transgressione vnius, vel paucorum Religiosorum ruinam Religioni, nullum proximum periculum peccandi, neque vllum contemptum, tale decretum non esse mortaliter peccaminosum, quia non videtur, ex quo capite possit damnari: timeat tamen Religiosus tali tepiditate oppressus, ne despiciatur à Deo in pœnam ingrati animi, quia, esto Deus fragilitati Religiosorum compatiatur, forsan non tantæ malitiæ.

Secunda Conclusio.

Quamuis veritatem rei in præcedenti conclusione tradiderim cum Iacob. Granad. in hac verò parte recedo ab eius doctrina, & adhæreo sententiæ Sanch. vbi supr. afferendo propositum committendi omnia venialia in materia periculosa, vtpotè luxuriæ, (si in hoc datur paruitas materiæ) id est, admittendi aspectus, tactus, &c. intra limites peccati venialis, esse prorsus lethaliter peccaminosum. Probatur, Granad. dicit, ideò propositum committendi omnia venialia non est periculum proximum lethaliter peccandi, quia obiectum eius à ratione propositum non est nisi intra limites peccati venialis, & malitia voluntatis desumitur ab obiecto proposito: in casu verò proposito obiectum includit in se aliquid mortaliter peccaminosum, nempè addit aliquid supra periculum remotum, proximum scilicet ob nostram inclinationem, & propensionem ad illam, & ob nostram fragilitatem, vt experientia docet, quia, qui propriæ concupiscentiæ nimis indulget in tali materia, maxima facilitate cadit, & id videtur esse illud periculum, quod mortale dicitur, & est grauis iniuria Deo: ergo propositum committendi omnia venialia in materia periculosa adscribi debet ad mortale. Confirmatur, consuetudo iurandi inaduertenter verum, vel falsum constituit laborantem tali morbo in statu peccati mortalis, quia proximo, & morali 263.

periculo periuriorum se exponit, & licet aliquando iuret verum, est per accidens, & præter iurantis intentionem, cum ille vsus æqualiter se habeat ad veritatem, & falsitatem affirmandam, seu negandam. Ita Arag.2.2.q.89. art.3. dub. vlt. Petrus de Ledesma tom. 2. summ. tract. 11. cap.15.dub.4.Azor.p.1.lib.11.cap.3.quæst.3.Sanch.summ. lib.3.cap.5.num.13.ergo consuetudo committendi peccata venialia, addita simul cum nostra fragilitate, & propensione ad illam materiam periculosam, æquiualet vsui committendi periuria, ac proinde proximè se exponit periculo peccandi mortaliter: ergo.

264. Dices, vel periculum proximum ruendi in mortale oritur ex omnibus venialibus simul sumptis, vel ex aliquibus, non ex omnibus, quia nunquam datur casus, in quo omnia venialia committantur, non ex aliquibus, quia nequit assignari, quæ requirantur: ergo. Resp. obiectionem multum fauere primæ conclusioni, non verò secundam prosternere, quia periculum proximum non desumitur ex numero peccatorum venialium præcisè, sed etiam ex ipsa materia periculosa, quæ attenta nostra fragilitate, & propensione ad illam, secum portat periculum proximum, quare peccatum mortale cum illa parum honesta, ac debili voluntate potest committi in primo veniali, vel in quarto, &c. per hanc quæstionem patet responsio ad rationem Sanch. in fine præcedentis quæsiti.

DVBIVM XLV.

An intentio Prælati, quæ fertur ad se conseruandum in Prælatia assumpta sit peccatum mortale.

265. POst elucidatas duas præcedentes quæstiones, hanc elucidandam aggredior libenter, cuius declaratio ab illis dependet. Sit ergo prim.not.conseruationem Prælatiæ posse considerari in ordine ad media requisita dupliciter, vel per media

media honesta, & iusta intra terminos diuinæ legis, vel media parum honesta, imo mala, & hoc etiam dupliciter, vel procurando conseruationem per media diuinæ legi lethaliter contraria, dissimulando subditorum vitia, subleuando indignos, postponendo digniores dignis, & similia, vel appetendo, & procurando eam per media, licet illicita, non tamen peccaminosa mortaliter, sed tantùm venialiter, vt fouendo amicos in nonnullis rebus non magni momenti, fauoribus etiam eos cumulando aliis denegatis, &c.

Not. sec. quod D. Bonau. in expos. reg. S. Francisci, q. 19. quem sequitur Cordub. in ead. exposit. in introduct. q. 3. mouet dubium, vndenam oriatur, quod Religiones cadant à suo pristino feruore, & in relaxationem labantur, multas affert rationes superiùs relatas, inter quas enumerat quamdam insensibilem relaxationem bonarum consuetudinum, nam paulatim subintrant non bonæ consuetudines, & relaxationes, quæ ab aliis trahuntur in exemplum, & si aliqui à zelo ducti illas redarguunt, audacter defendunt alij docentes, quare sibi non liceat, quod alteri permittitur, & sic iam pro lege tenetur, cum ex vsu conueniens videatur, & tam firmiter introducatur, vt vix extirpari queat. Prælati verò eas vident, & cognoscunt, amarè tolerant, ne maius autem malum oboriatur, dissimulant, vt pacificè cum Religiosis viuant, introducta autem vna consuetudine ex dissimulatione toleratur & altera, quæ paulatim introducitur, & sic abyssus abyssum inuocat, & malum introductum suo pondere: & consuetudine ad aliud trahit. Aliam verò rationem assignat Sancius, quæ exoritur ex Prælatorum defectu nescientium instruere alios, quia ab antiquis Religiosis spiritu Dei plenis, virtutibúsque imbutis non didicerunt, cum verò regimen ad istos iuuenes deuoluitur, instruunt subditos illis moribus, quos habent, trahentes antiquorum vitam in fabulam, eorúmque sanctum exemplum abdicantes, imò addit Sanctus, quod se reputant meliores antiquis Patribus, qui mille virtutibus erant ornati, non cognoscentes perfectorum virtutes, dum quandam disciplinam regularem in choro, vel in processionali ingressu conseruant, & audacter asserunt, nunquam ordinem fuisse tam 266.

reformatum, ac bonum, quamobrem concludunt S.Bonau. & Cordub. ex his, & aliis similibus adductis statum Religionis deficere, & in tantam relaxationem cadere, vt eius restauratio censenda sit impossibilis, ac desperabilis, ita vt, nisi Deus aliter disponat, in relaxatione pereat, & ita Gerson 2.p.summ. Alphab. 39. litt.O. de non esu carnium Carthusian.inquit: semel lapsa Religio, vix, aut nunquam reparari potest, & faciliùs de nouo à fundamentis conditur, quàm reformetur.

267. Not.secund.quod non parui periculi, imò maximi ostenditur ex SS. PP. esse vitium ambitionis. S. August. in Ps. 1. tom.8. expendens illud Dauid. *Beatus vir, qui non abiit in consilio impiorum, &c. Et in cathedra pestilentiæ non sedit*, sic ait: *Cathedram pestilentiæ vocat regnum terrenum cum superbia, quæ ideò cathedra pestilentiæ rectè intelligitur, quia non ferè quisquam est, qui careat amore dominandi, & humanam non appetat gloriam, pestilentia enim est morbus, qui latè vagari solet, & omnes, & penè omnes inuoluens, qui & sedere dicitur, quia redire non potuit, nisi à Deo liberatus.* Quare S.Hieron. epist.51. quæ est de vita S.Hilarion. tom.1. loquens de honoribus à Diabolo delatis, vt sanctum prosterneret, inquit: *Videns his armis*, (nempè honoribus, ac dignitatibus) *etiam homines inculpatissimos vinci posse, quia ambitio difficulter, & rarò vincitur.* Quæ maior autem sanctitas inueniri poterat, quam quæ florebat in innocentiæ statu, ambitio tamen eam labefactauit, vt optimè tangit S. Ambros. de tert. tentat. Christi, cap.4. Luc. *Non Euam*, ait, *cibus flexerat, non mandatorum destituerat obliuio, sed proximi honoris ambitio illecebra decepit.* Et licet innocentiæ status ei concedebat, vt rei veritatem posset percipere, attamen inquit Abulens. q.527. in Genes. 13. illa cognouisset Dæmonem falsa dicere, ni appetitus honoris inordinatus insurrexisset ei, per quem cecidit à statu innocentiæ, vnde apparet ambitionem rationis rectitudinem superare, vt testatur idem Abulens. 4. Reg.6. quæst.6. & tandem, quid ergo erit expectandum ab ambitioso præsertim Monacho, nisi vt finaliter recipiatur in inferni baratro. Ita concludit Basil. in const. monast. cap.22. tom.2. *Si se ipsum exaltauerit Monachus, grauem, & potentem*

tem habet humiliatorem, & qui vsque ad orcum demergere potest.

Prima Conclusio.

Prælatus, cuius intentio tendit ad sui conseruationem per media non illicita, vt ipse putat, iuxta ea, quæ dicta sunt in 4. dub. 1. part. lethali culpæ obnoxius censendus est, & multò magis id est, statuendum, si eam intendit per media iniusta non intra terminos diuinæ legis. Prima pars satis intelligitur probata per rationes, provt in dubio citato, quibus additur hæc: Episcopus, qui intendit exercere suam authoritatem, & iurisdictionem in Clericos sibi subiectos, non solùm vt Episcopus, sed vt talis homo sæcularis, nonne reus lethalis culpæ erit? vtique, nam sub hac ratione nullam in eos habet iurisdictionem: ergo etiam Prælatus regularis, esto secundariò propriam conseruationem, provt in dubio dixi, intendat, damnandus est mortali culpa, eò quod sub illa ratione vtitur subditis eorumque rationibus in proprium commodum, quod nequit absque lethali culpa fieri, quia in eos exercet iurisdictionem non sibi debitam. Secunda pars suadetur ex Caietan. summ. tit. Ambitio, asserente, honorem appetere, ac optare ad scelus aliquod perpetrandum esse peccatum mortale: & cum huiusmodi Prælatus exoptet Prælatiæ conseruationem per media iniusta, & ad patranda multa scelera: igitur satis dignoscitur eius malus status, dico dignoscitur, quia excitantur ex eius mala administratione inuidiæ, oboriuntur dissensiones, contentiones, calumniæ, ac alia infinita mala: Quare Mirand. tom. 2. quæst 5. art. 5. inspiciens ruinam inquit: radix omnium pertubationum, quæ venenosè serpunt per totam Religionem est affectus in Prælatis proprij commodi, & non communis, quare credunt esse illam viam, per quam credunt formare proprium solium in administrationibus, dignitatibus, & Prælatiis, sed Deo ordinante aliter sequitur, quia dum student in officiis se conseruare iniustitiis, occulto Dei iudicio miserabiliter ruunt, & præcipitantur, idque meritò. Vnde S. Leo Papæ epistol. 85. aliàs 83. eos grauiter reprehendit 268.

reprehendit. *Non est hoc*, inquit, *consulere populis, sed nocere, nec præstare regimen, sed augere discrimen, integritas enim præsidentium salus est subditorum, & vbi est incolumitas obedientia, ibi est forma doctrinæ, principatus autem, quem aut sedititio extorsit, aut ambitio occupauit, etiamsi moribus, aut actibus non offendit, ipsius tamen initij sui est perniciosus exemplo, & difficile est, vt bono peragantur exitu, quæ malo sunt inchoata principio.*

Secunda Conclusio.

269. Intentio Prælati se conseruandi in dignitate, seu Prælatia per frequentes actiones, ac dissimulationes, necnon & partialitates, quæ sunt peccata venialia censenda est grauiter, ac lethaliter peccaminosa. Suadetur: si ad mortale non imputatur, maximè quia consuetudo horum venialium pro sui conseruatione non inuoluit proximum periculum labendi in mortale, at id videtur falsum: ergo: minor probatur, quia ambitio est tam periculosum vitium, & adeo vehemens, vt excæcet intellectum, rationisque rectitudinem tollat, vt dixi in tert. not. & faciat homines criminosos, vt notat S. Ambros. in 4. Luc. *Hoc ipso*, inquit, *est perniciosior ambitio, quod blanda quædam est conciliatricula dignitatum, & sæpe, quos vitia nulla delectant, quos nulla potuit mouere luxuria, nulla auaritia subruere, facit ambitio criminosos*: imo secundum Cicer. 1. offic. facit criminosos impellendo: *Facillimè ad res iniustas impellitur, vt quisque est altissimo animo, & gloriæ cupido.* Ideo S. Basilius constit. mon. cap. 10. postquam Monachos ambitionis labe notatos reprehendit, in hæc verba prorupit. *Qui autem ab hoc vitio captiui tenentur, eos inuidos, contentiosos, insimulatores, impudentes, calumniatores, assentatores, veteratores, humiles vbi non conuenit, illiberales, gloriosos, sexcentis denique aliis huiuscemodi turbis, refertos existere necesse est.* Et est in materia inter omnes magis periculosa, vt notant Laurent. Iustin. de regim. Prælatorum cap. 1. & S. Chrysost. hom. 56. in Genes. Primus ait *Nemo primatum cupiat, nullusque præesse desideret, cæteris quippè negotiis magis periculosum est regimen animarum, atque ad illud, prout oportet, ministrandum difficillimè quisque reperitur idoneus.* Secundus

inquit,

inquit. ***Ne ambitionem sectemur, nihil enim periculosius, id, quod rerum experientia satis didicimus***: ergo quis negabit consuetudinem venialia committendi in hac materia non inuoluere proximum periculum lethaliter errandi? quare dicebat Cicero pro Milone: *Nihil enim est tam molle, tam tenerum, tam aut fragile, aut flexibile, quàm voluntas erga nos*. Et Lactantius lib. 7. cap. 1. immediatius loquens, dicit. *Qui vero ambitione inflati, aut amore potentiæ inflammati omne studium suum ad honores acquirendos contulerunt, nec si solem quidem ipsum gestemus in manibus, fidem commodabunt et doctrinæ*, &c. Secund. permittere Superiorem vt in desuetudinem abeat vna regula alicuius momenti, seu dissimulare, quod corruptela introducatur, est peccatum mortale, vt dixi superius: sed talis Prælatus non solùm permittit vt ambitio in subditis inualescat, sed suis prauis exemplis, & frequentibus partialitatibus, quia eius conseruatio à multis dependet, eam introducit: ergo nonnisi ad mortale eius intentio est damnanda. Tert. sicut Gubernator ciuitatis tenetur procurare quietem politicam, pacémque ciuium, quæ sunt finis gubernationis politicæ, ita Prælatus Religionis tenetur promouere studium perfectionis, quod videtur esse finis congregationis religiosæ: at procurando, vt se conseruet modo prædicto in assumpta dignitate, deficit à fine, quia opus est, multa vitia, licet leuia dissimulare in amicis, ne eos offendat, sibique aduersarios reddat, in aliis etiam, ne partialitas tantùm elucescat, & ecce relaxatio, quæ paulatim introducitur, de qua dicebam in secund. not. & ecce studium perfectionis, finis Prælati, ac regiminis, neglectum, quod si dissimulatio tantùm se extendat ad amicos, ad alios verò se extendit non parua conturbatio ob Superioris partialitates, & ecce Religionis status per pacem, & quietem conseruandus, per inquietudinem, & conturbationem relaxatus, & à debita perfectione alienatus: ergo modus viuendi, & se conseruandi in Prælatia istius ambitiosi Prælati est ad mortale imputandus. Et ideo Emin. Lugo de iustit. disput. 9. sect. 2. in fine, considerans hanc veritatem inquit: maius, & quasi radicale Prælati periculum oriri ex defectu intentionis rectæ in suo regimine, quia nimirum officio vtitur potissimum

ſimum ad ſe ipſum, ſuáque commoda procuranda: & paulò inferius addit: potiſſima erga Prælati obligatio, & cura hæc debet eſſe, conſeruare ſe ipſum ſine paſſionibus amoris, & odij, timoris, & affectus humani, quæ perturbant, & excæcant mentem noſtram, & ſunt radices, & cauſæ ferè omnium errorum, qui in Prælatis ſolent euenire.

DVBIVM XLVI.

An Prouincialis, qui multitudinem hominum inter Religioſos connumerauit, pro quorum ſuſtentatione inſurrexit neceſſitas paſſim recurrendi ad pecuniam pro pane, & vino, ita vt regula in ſua puritate de viuendo in mendicitate nequeat obſeruari, peccauerit mortaliter, & an quoties neceſſitate cogente recurritur ad pecuniam, toties labatur in peccatum.

170. HIc loquimur de Prælato Franciſcano habente præceptum viuendi de mendicitate, & non recurrendi ad pecuniam, niſi à manifeſta neceſſitate cogatur, ita vt puritas regulæ habeatur ex eo, quod omnia mendicentur, præſertim ea, quæ ſunt eſſentialia vitæ humanæ ad ſui ſuſtentationem, vt ſunt panis, & vinum, &c. quod dicitur de Prælato Franciſcano, proportionabiliter etiam dicitur de alio Prælato, qui coëgit ob multitudinem Religioſorum ad habitum aſſumptorum poſſideri in Religione peculium. Pro intelligentia ſit primum not. quod Corduba in reg. S. Franc. cap. 2. quæſt. 3. ex mente S. Bonau. inquit, quod multitudo intrantium videtur eſſe vna ex cauſis principalibus relaxationis Religionis, vnde S. Bonau. in quæſt. reg. cap. 10. mouet dubium, an expediat omnes paſſim ad ordinem recipere, negatiuè reſpondet, & propter debilitatem, & propter paupertatem, quæ potiùs eos impellit, quàm ſuperni Numinis diuina

diuina vocatio ad onus Religionis sustinendum, & propter mores à consuetudine redditos incorrigibiles, ex quo dissolueretur disciplina regularis, & impediretur aliorum profectus, nec inuenirentur, qui possent eis præesse, vnde colligeretur, quasi quædam confusa multitudo ad certam ruinam, quæ nec regi valeret, nec sustentari congruè posset. Nec talis multitudo vniuersali Ecclesiæ expedit, quia cum ordo sit plantatus in ædificationem Ecclesiæ, & suorum fidelium, potiùs pareret confusionem, & scandalum arriperent sæculares ob tot prauis affectos moribus receptos, minus ergo malum est, non esse Religiosos solo nomine, vel habitu, vbi forma viuendi inter perfectos homines per prauos mores extinguitur, nimis etiam foret onerosum fidelibus tot mendicantes vnius ordinis pascere absque vllo, seu cum modico ædificationis præsidio: hæc Bonau. quem sequitur Corduba, qui etiam addit in fine, quæst. 2. vbi supr. ab experientia monitus, quod recepti quotidie à perfectione decidunt, & fiunt quotidie peiores, & posteriores prioribus, quare multiplicatis hominibus multiplicantur transgressores, & ordine dilatato, dilatatur relaxatio, & scandala crescunt, veteribúsque noua superadduntur.

Not. sec. quod non mediocris agitatur quæstio, an effectus, seu omissio orta ex aliqua actione voluntariè mala imputetur ad peccatum, quando actu vitari nequit, e.g. percussus fuit Petrus, moritur, cum iam mortem impedire nequeat percutiens, imputabitur ne ei mors ad lethalem culpam? noluit Prælatus scire obligationem sui officij, adueniente tempore, opus est relaxare regulam, relaxationes sunt ne ei imputandæ ad peccatum? inebriatur Titius sciens se in ebrietate pollui, blasphemare, maledicere, & occidere, sunt ne istæ actiones verè illi culpabiles? In hoc conueniunt omnes, euentum contingentem eo tempore, quo euitari nequit, non addere nouam malitiam causæ priùs appositæ. Ita S. Thom. 4. dist. 17. quæst. 1. art. 2. quæstiunc. 4. ad 1. Salas aliis relatis 1. 2. tract. 13. disp. 2. sect. 9. num. 114. Suár. 2. de Relig. lib. 3. de iuram. cap. 7. num. 7. Sanch. summ. lib. 1. c. 16. num. 45. Vasq. tom. 2. disp. 94. cap. 3. num. 9. affirmans, hoc esse sine controuersia. Ratio est, quia cum malitia depen- 271.

deat à voluntate, & cum in talibus euentibus nulla adsit libertas, nisi illa causæ eorum appositæ, consequenter nullam malitiam addere possunt, nihilominus fatendum est, peccatum illud præcedens negligentiæ cauendi futuri periculi præuisi tantò maiori, ac grauiori malitia affici, quantò plura peccata erant præcauenda, quia illa omnia tenebatur hic euitare. In hoc etiam conueniunt omnes, illa peccata ante ebrietatem, vel somnum, aut quando vitari poterant, præuisa, afficere delinquentem irregularitate, excommunicatione, suspensione, si eis sunt annexa, & etiam onere restituendi. Ita Azor. part.1. lib.1. cap.7. vers. quod si obiiciat. Salas 1.2. tract.7 disp.6. sect.8. Sanch vbi supr. num.47. Clau. Reg. lib.2 cap.6. num.15. Vasq. vbi supr. cap.4. Ratio videtur esse, quia ad illas pœnas incurrendas sufficit voluntas in causa, maximè cum Ecclesia non nisi de externis iudicet: verum tamen est, aliquos DD. excludere ab hac regula generali aliqua peccata, quæ necessariò actualem libertatem requirunt, vt sunt hæreses, contumeliæ, iuramenra falsa, & similia, hæc enim facta in ebrietate non ligant pœnis illis annexis. Ita docent Ioann. Sancius in selectis, disp.20. num.5. Vasq. 1.2. disp.127. cap.3. num.11. Thom Sanch. vbi supr. num.47. Suar. vbi supr. cap.8. num.6. In hoc etiam conueniunt DD. quod, quando quis dedit causam peccatis priusquam effectus contingant, si pœniteat, & doleat de causa apposita, malum futurum ad culpam ei non imputabitur. Ita habetur ex Sanch. plurimis relatis de matrim. lib.9. disp.45. loquente de pollutione in somnis, num.29. Azor. lib.1. cap.7. quæst. vnica, §. in hac re, part.1. Salas n.16. Clauis Reg. num.16. vbi supr. Ratio est, quia illa mala non sunt voluntaria in se, vt de se patet, neque in causa, quia illa non recta voluntas fuit retractata. Enimuerò in hoc dissentiunt, an illa peccata sint dicenda peccata in se, an solùm in causa. Prima opinio, quæ videtur esse communior, est Soti 4. dist.12. quæst.1. art.7. §. primum omnium proposit.1. & 2. Valent. 1. 2. disp.6. quæst.6. p.4. dub.5. Salas multos refer. tract.13. disp.2. sect.9. num.119. Castri Palai part.1. tract.2. disp.1. p.3. num.6. asserentium illa peccata, quæ per pœnitentiam in sua causa non fuere reuocata, priusquam

eueniant, esse in se peccata, eorum fundamentum videtur esse, quia omissiones illæ, seu aliæ res, quæ euitari nequeunt, licet in se non sint liberæ, sunt tamen liberæ in sua causa, hoc est denominatione extrinseca. Secunda opinio est Vasq. 1. 2. disp. 94. cap. 3. aliis relatis, & disp. 73. cap. 9. num 46. & 47. Azor. lib. 1. cap. 7. quæst. vnica, post medium, & lib. 4. cap. 3. quæst. 4. Couarr. Clem. si furiosus 3. p. initio. num. 4. Sayr. lib 2. cap. 6. num. 13. hi omnes asserunt non esse peccata in se, eo quod ad peccatum requiratur ratio voluntarij perfecti, quæ in omissionibus, in somnis vel ebrietate, aut quando euitari nequeunt, inueniri non potest, quæ opinio à nobis erit admittenda, in secunda conclusione videbitur.

Not tert. quod licet ratio voluntarij per illam denominationem extrinsecam spernatur à DD. relatis pro secunda opinione, nòn ideò taliter est spernenda, vt nunquam habere vim possit, quia in sequentibus casibus sequerentur mille incommoda, vtpotè in consecratione, & administratione Sacramentorum, necnon & in recitatione diuini officij, si requireretur actualis intentio, & virtualis non sufficeret ad consecrandum, &c. ideò dicendum est, quod in fauorabilibus voluntas in causa sufficit ad hoc vt omnes actiones ab illa pendentes putandæ sint liberæ, & consequenter validæ, maximè quia nulla videtur esse repugnantia, neque ex parte causæ liberæ, quia semper intendit validare ea, quæ per obliuionem, seu per aliam causam validare nequit per actualem intentionem; neque ex parte materiæ, quia nulla apparet necessitas, quæ libertati repugnet, ab odiosis verò ratio illa voluntarij per denominationem extrinsecam est prorsus resecanda, tum quia repugnare videtur voluntati humanæ, quæ ex propria natura, & ab intrinseco peccata respuit, nam, licet attenta sua fragilitate det causam primo peccato, aliis tamen materialiter peccatis, quæ in futurum tanquam ex necessitate sequuntur, non intendit se vincire, tum quia ei repugnare videtur necessitas rei futuræ, quæ directè opponitur libertati, & ideò S. Th. 1. 2. quæst. 6. art. 3. inquit tunc omissionem esse voluntariam, & ad culpam imputandam, quando tres conditiones in ea 272.

non desiderantur. Prim. quod quis possit. Sec. quod teneatur. Tert. quod non faciat, e. g. duo se gladiis feriunt, potenti illos componere cum suo magno damno, & periculo, & non facienti non erit hæc omissio censenda voluntaria, quia non tenetur cum tanto suo periculo, esset tamen voluntaria, & culpabilis Iudici quia ex officio ei incumbit onus tales lites componendi.

Prima Conclusio.

273. Prouincialis, qui Prouinciam multitudine professorum onerauit, ita vt regula in sua puritate mendicitatis obseruari nequeat, nam passim pro pane, & vino recurrendum est ad pecuniam, censendus est peccati mortalis reus. Prob. prim. sicut lex naturalis obligans hominem ad non procurandam seminis effusionem, subinde obligat ad vitandas causas per se, & notabiliter influentes in illam, perinde enim videtur tunc illas applicare, ac procurare eas non euitando, vnde, (vt rectè ait Caiet. summ. tit. pollutio, ad finem,) qui vult illas illicitas, periculosas, & sibi notas causas pollutionis propriæ, conuincitur velle culpabiliter ipsam pollutionem, quæ eorum est naturalis effectus, ita munus Prælati obligans eum ad non procurandam relaxationem alicuius præcepti regulæ, imò ad totam conseruandam, subinde obligat eum ad fugandas, ac euitandas causas per se influentes in illius relaxationem: sed homo non euitando causas per se influentes in pollutionem peccat mortaliter ex sensu DD. teste Thom. Sanch de matrim. lib. 9. disp. 45. num. 16. ergo Prælatus multitudinem Religiosorum recipiens, quæ ex sua natura tendit ad Religionis relaxationem, & per se est causa formalis, vt non obseruetur præceptum de non recurrendo ad pecuniam, lethaliter peccabit. Secund. qui recipit plures Religiosos, quàm redditibus, vel eleemosynis sustentari possint, lethali culpa obstringitur contra votum paupertatis, vt Barth. à S. Fausto in thesaur. Relig. l. 8. quæst. 32. & Basseus cap. summ. tit. paupertas religiosa, num. 13. quia facit contra præceptum Concil. Trident. sess. 25. cap. 3. Et videtur esse res grauis, & valdè

necessaria

necessaria ad conseruandum statuis religiosi bonum progressum: ibi enim sic dicitur: *In monasteriis tantùm numerus constituatur, ac in posterum conseruetur, qui vel ex redditibus propriis monasteriorum, vel consuetis eleemosynis commodè possit sustentari*, igitur Prouincialis, qui plurimos Religiosos ad habitum assumpsit, ex quo sequitur relaxatio præcepti prædicti censendus est reus mortis æternæ, nam certè violauit præceptum Concil. Trid. augendo Religiosorum numerum, qui commodè ex eleemosynis sustentari nequeunt, maximè quia fratribus minoribus, vt de mendicitate viuant, est essentiale ad bonum progressum status religiosi, imo regulæ. Tert. negligendo Prælatus regulam, seu constitutionem alicuius momenti, præsertim ordinatam ad spiritualem Religiosorum profectum certè fit reus lethalis culpæ, ob damnum, quod infert Religioni, ita docent ferè omnes DD. vt dixi supr. ergo tantò magis Prouincialis mortali culpa obstringetur, qui per multitudinem intrantium præceptum de non recurrendo ad pecuniam relaxat, quod tanquam essentiale statui minorum in regulam S. Francisci est insertum.

Dices, in multis locis varia cœnobia sunt erecta, quorum necessitati, ac indigentiæ absque multitudine hominum nequit satisfieri, præsertim quia cultus diuinus in eis deperderetur, aliàs sunt relinquenda. Respond obligationem satisfaciendi monasteriis esse parui momenti respectu obligationis conseruandi regulam, maximè in decore mendicitatis, qua principaliter minorum Religio distinguitur ab aliis, nam ista neglecta, negligitur decor Religionis, at relictis monasteriis, non relinquitur nisi quod materialiter est causa deformationis, & relaxationis, quare restauratio congregationis à destructione causæ malæ est semper incipienda, vt rectè insinuat Cordub. in introduct. reg. S. Franc. quæst. 3. cognitis, inquit, principiis malorum, & deformationis Religionis, cognoscitur etiam, quod ab eis est incipienda reformatio, non à quibusdam cæremoniarum foliis, sed à radice, nam ad radicem arboris explantandæ, vel excindendæ securis disciplinæ ponenda est, per easdem etiam causas res decidit, per quas nascitur, opposito modo illis se habentibus, 174.

habentibus, vt Gerson Alphab. 35. lit. X. dicit, & inde homo incipit surgere, vbi lapsus est: responsio vera, à prudentibus admissa, praxis in contrarium, Religiones continuò corruunt, remedium non datur, illuminet Deus, quid loquendum, & faciendum.

Secunda Conclusio.

275 Quamuis Prouincialis mortaliter peccauerit ob multitudinem Religiosorum receptorum ad ordinem, &c. non ideo quoties actu recurritur ad pecuniam, toties labitur in peccatum, quæ conclusio, licet sit contra communem opinionem, nihilominus tanquam vera traditur, & suadetur primo, quia non potest dici hominem peccare actu, quin actu possit impedire peccatum, aliàs ex necessitate peccabit, quod videtur absurdum, & contra naturam peccati postulantis rationem voluntarij perfecti, peccatum enim adeò est voluntarium, vt, si ratio voluntarij desit, peccatum etiam desit ex S. Augustin. lib. 3. de lib. arbitr. cap. 18. & cum recurritur ad pecuniam ob multitudinem Religiosorum malè receptorum à Prouinciali, res necessaria præstatur, quia mendicitas panis, & vini nequit supplere necessitatem Religiosorum alendorum: ergo nequit imputari ad peccatum. Secund. non sufficit ad peccatum, quod proueniat à causa libera in principio posita, sed necessariò desideratur, vt actus semper maneat sub voluntatis imperio, vt patet, quia aliàs sequeretur, eum, qui venenum porrexit alicui ad mortem, quod operatur per multos dies, per totum illud spatium, & in vigilia, & in somnis peccare mortaliter, nam operatio illa veneni toto illo tempore est libera in sua causa, quod videtur absurdum, similiter qui comedit, vel bibit, ex quo sequitur nocumentum saluti, semper esset in actu peccandi, quamdiu nutritiua facultas operaretur circa cibum in salutis detrimentum: at recursus ad pecuniam ob necessitatem iam dictam non est amplius sub voluntatis Prouincialis imperio, vt de se patet: ergo. Tert. sequeretur, Prouincialem simul posse esse in statu peccati mortalis, & in gratia, peccare, & iustificari, quod est absurdum, nam posset conteri eodem tempore,

tempore, quo Guardianus ob necessitatem suorum subditorum recurrit ad pecuniam relaxando præceptum: ergo ad mortalem culpam à Prouinciali incurrendam non requiritur tantùm libertas in sua causa redundans per denominationem extrinsecam in effectus, sed desideratur ratio perfecti voluntarij. Et ideo Palud. in 4. dist. 4. quæst. 3. art. 1. ait, pollutionem, aut homicidium in somno non esse peccatum, sed effectum peccatì, eo quod tunc non sit perfectus vsus rationis. Et Sotus 4. dist. 12. quæst. 1. art. 7. tandem id fatetur de pollutione in somnis ob eandem rationem, & & citat Io. Maior.

Dices, sicuti ad consecrandum, & administrandum quodlibet sacramentum, & ad satisfaciendum præcepto recitandi officium non requiritur actualis intentio, sed virtualis sufficit, ita etiam ad peccatum Prouincialis sufficit malitia à causa emanata Respond. concedendo antecedens, & negando consequentiam, ratio disparitatis est, quia antecedens est in materia fauorabili, ac proinde extenditur, vt dixi in tert. not. consequentia in materia odiosa, ideo restringitur, quare malitia in causa nequit afficere effectum peccato. 276.

Dices, ergo Prouincialis non tenetur exprimere in confessione recursus ad pecuniam tanquam peccaminosos, nec quis pollutiones, & homicidia in somnis, & ebrietate, quod videtur absurdum. Respond. cum Vasquez vbi supr. n. 10. non esse necessarium, sed satis esse exprimere causam datam non apponendo debitam diligentiam ad ea præcauenda, quæ præuisa fuere, secus esset dicendum, quando opus externum esset in se peccatum, quia liberè semper sub voluntate manet.

DVBIVM XLVII.

An quando peccatum occultum subditi est reuelatum Prælato tanquam Patri, possit de illo loqui cum Consultoribus, & Definitoribus.

277. NOt. prim. quod Emin. Lugo de iustit. disp. 14. sect. 7. referens ea, quæ accuratè & doctrinaliter fuere pertractata, ac disputata in congregatione generali à Patribus Societatis IESV, ita loquitur. In primis fuit declaratum, non posse Prælatum deferentem sine eius consensu, (quem interdum dare tenebitur) vlli reuelare, vt eius indemnitati semper consulat. Secund. Prælatum se abstinere debere à reuelatione delinquentis, seu delati, nisi ob finem delationis paternæ, qui est posse prodesse, vnde finis duo semper respicit, & bonum spirituale subditorum, & bonum commune Religionis, quando verò ad hunc finem reuelatio est necessariò præstanda, semper id fieri debet cum eo minori detrimento delati, quo fieri potest. Tert. posse Prælatum pro consilio, ac directione in adhibendo remedio, si id videbitur expedire, alios consulere, imponendo eis secretum. Quart. posse Prælatum alteri Prælato, sub cuius cura delinquens moratur, crimen manifestare, si res id postulat ad finem paternæ correctionis. Quint. vt cum maiori cautela procedatur, petendum esse consensum à deferente, vt tacito eius nomine, res cōmunicetur Consultoribus. Sext. posse Prælatum secreto in ordine ad remediū absque nota infamiæ delinquentem monere priuatim, reprehendere, minis terrere, occasiones relapsus præcauere, ad officium non admittere, imo ab illo remouere, quod habet, si sine violatione secreti, & nota infamiæ sub alia probabili, & apparenti occasione id fieri possit. Sept. deuenire etiam posse Prælatum ad dimissionem subditi delati à Religione, &c. sed id spectat ad Religionem Societatis IESV. Concludit tandem Lugo hæc omnia esse verissima, quia finis

nis paternæ delationis ad omnia extenditur, quæ necessaria sunt, non quidem ad punitionem, & vindictam, sed ad succurrendum bono delati, & bono communi Religionis, quæ duo pertinent ad paternam Prælati, & Patris prudentiam, secretum autem commissum in prædicto casu non acquirit ius aliquod delato, sed deferenti, qui voluit secreti ius retinere, quare eius solius consensus desideratur ad vtendum tali notitia, quem tamen consensum ipse plerunque dare tenebitur, ad ea scilicet, quæ sine graui suo detrimento ei necessaria videbuntur ad bonum subditi, vel ad commune Religionis bonum.

Not. secund. quod quando subditus aliquod crimen fratris propalat, vel adscribit Prælato sub secreto in ordine ad gubernationem, quæri potest, an Prælatus in ordine ad eumdem finem notitiam illam aliis communicare possit, vt magis explicetur, quod dictum est in prim. not. breuiter respondet Lugo vbi supr. sect. 9. num. 145. esse seruandum secretum explicitè, seu tacitè promissum iuxta intentionem delatoris, imo quando explicitè, seu tacitè, & implicitè id Prælatus accipit obligando se ad tacendum, etiam cum periculo mortis, seu cuiuslibet damni, debet illud obseruare, exceptis illis casibus, in quibus de iure naturæ debet res manifestari. Ita Lugo vbi supr. sect. 7. num. 115. Molin. tom. 5. disput. 37. num. 10. alios referens. Tota difficultas est posita in ferendo iudicio de subditi intentione, tres regulas assignat Emin. Lug. vbi supr. sect. 9. num. 145. Prima, subditus manifestans crimen occultum fratris Generali, seu Prouinciali sub secreto ad correctionem seu ad aliud remedium, supponit, Prælatum non posse adhibere remedium sine consilio, ideo suppresso nomine deferentis, & modo delationis poterit rem manifestare in ordine ad remedium, quod si aliquando contingit recipientem secretum per coniecturas posse suspicari de deferente, hoc periculum videtur voluisse subire ipse deferens, quia sciebat remedium non aliter adhiberi posse. Secund. quando subditus confidit secretum soli Generali nullam mentionem faciens de ministris, & Consiliariis, putat Emin. Lugo non restringi ad solum Generalem, sed etiam ad secretarium, nam subditus scit benè, 278.

Generalem non poſſe manu propria reſpondere omnibus eiuſmodi literis, atque adeo indigere ad minus ſecretario, qui reſponſum ſcribat, quare non videtur ſubditus excludere ſecretarium Generalem, qui conſcius eſt omnium ſecretorum Generalis, niſi nominatim excludatur, quod idem videtur de Conſultore ſpeciali dicendum, cuius conſilio in talibus materiis ſolet vti ipſe Generalis. Tert. regula eſt, cum obligatio ſecreti oriatur ex grauitate materiæ, quæ ſub ſecreto committitur, poteſt contingere rem commiſſam non eſſe tanti momenti, vt tanti referat, quod ab vno, vel ab altero viro prudenti ſciatur, qui eam ſub ſecreto ſeruaturi ſint, ideo ex voluntate præſumpta committentis poteſt reuelari, quia ſicut in aliis materiis iuſtitiæ conceditur, ita in hac concedi debet, nonne ex voluntate præſumpta domini accipitur liber, aut veſtis? hæc ergo voluntas præſumpta præſumi debet, ſaltem conditionata, quod ſi ab eo peteretur licentia, vel conſenſus in hoc caſu abſque eius præiudicio præſtaret illam.

279. Not. tert. peccata in triplici differentia ſe habere, quædam ſunt, quæ tantùm tendunt in damnum delinquentis, vt fornicatiò, ſodomia, ebrietas, & ſimilia, quædam, quæ in damnum communitatis, vt in temporalibus ſunt proditio, inſtitutio falſæ monetæ, ſubornatio ad officia, quatenus indignus præfertur digno, & dignus digniori, in ſpiritualibus, vt falſa doctrina, qua fides, & mores corrumpuntur, quædam, quæ in damnum tertij, vt adulterium, homicidium, furtum, detractio, vt videre eſt apud Petr. Nauarr. lib. 2. de reſtit. c. 4. art... n. 50. & præcipuè in noua edit. apud Caſtrum Palaum part. 1. de charit. tract. 6. diſp. 3. p. 13. n. 1. qui addit cum Villalob. tract. 4. difficult. 11. n. 1. Suarez de charit. diſp. 8. n. 12. Sanchez ſumm. lib. 6. cap. 18. num. 50. peccata licet pariant ſcandalum in perniciem Reipublicæ, non tamen dicuntur propriè eſſe contra bonum commune, quia eorum obiectum immediatum non eſt aliquod bonum commune, quod per ipſa lædatur, quod neceſſariò erat requiſitum, vt diceretur propriè eſſe in damnum communitatis.

Prima

Prima Conclusio.

Peccatum occultum fratris delatum apud Prælatum tanquam Patrem, quod pro reparatione non indiget remedio extraordinario, & est solùm nociuum peccanti, nequit, nisi lethaliter peccando, Consultoribus, seu Definitoribus reuelari. Suadetur prim. communicare cuipiam crimen occultum præsertim Religiosorum, qui non prodest fini delationis paternæ, est actio maximè iniuriosa, proinde mortaliter peccaminosa, vt DD. fatentur in detractionis materia: sed communicatio huiusmodi criminis facta à Prælato Consultoribus videtur esse talis, nam facilè adhibetur remedium à solo Prælato, vt in casibus ordinariis sequitur, vnde caret fine paternæ delationis: ergo talis communicatio censenda est frustratoria, iniuriosa, & contra finem paternæ delationis, & consequenter grauiter peccaminosa. Secund. charitas obligat, vt fratri peccanti solùm in proprium damnum subueniatur cum minima iactura, ac detrimento famæ, quantum fieri potest, quæ ad multa est ei necessaria, vt docet S. Thom. 2.2. quæst. 33. artic. 7. vbi Bann. sed si talis notitia paterna communicaretur prædictis Patribus, non subueniretur subdito cum minima iactura, quantùm fieri potest, sed cum maximo, nam solus Prælatus remedium adhibere potest necessitati eius: ergo nequit excusari à peccato talis communicatio. Quæ doctrina supposita facilitate remedij, & moraliter certa reparatione damni valere etiam debet in peccatis in damnum tertij, & communitatis, quia, vt benè dicit Castrus Palaus vbi supr. n. 8. quando per monitionem secretam delinquenti factam ob peccatum contra tertium, & communitatis intelligitur damnum imminens reparari, clarum est, non videri posse habere locum iudicialem denuntiationem, quia in tantùm denuntiatur, in quantùm deseruit ad impediendum damnum tertij, & communitatis, ita in casu, quia consilium est petendum à Consultoribus ad impediendum damnum tertij, seu communitatis, quod morali certitudine ex solo remedio Prælati reparatur, ideóque valere debet etiam in peccatis talis conditionis. 180.

Secunda Conclusio.

281. Quando crimen occultum pro remedio indiget aliquo consilio, nullo modo notitia delicti, & delati est communicanda toti Definitioni, seu omnibus Consultoribus. Conclusio est aduersus Emin. Lugo vbi supr. num. 120. Prob. ex Decreto Societatis IESV fundato in charitatis regula: quando delictum exigit pro remedio, seu fine paternæ delationis aliquod consilium, id debet fieri cum eo minori delati detrimento, quo fieri possit: sed si reuelatio fit omnibus Consultoribus, qui solent esse in numero quaternario, non fit cum minori detrimento delati, quia vnius prudentis viri consilium sufficit, in rebus ordinariis ad hoc, vt opportunum remedium dicatur prudenter assignatum, & communiter apud sæculares ita praxis est: nec dici potest, quod temerè agatur, quia si quis errat, cum consilio vnius prudentis viri, non imputatur eius actio ad peccatum: ergo: tum quia id habetur ex intentione deferentis, quæ est mensura manifestationis, vt fiat cum minimâ iactura famæ delinquentis.

282. Dicit Emin. Lug. vbi supr. num. 120. rem non ita scrupulosè esse tractandam: ille ternarius numerus, seu quaternarius Consultorum est datus ad peragendas res graues, & æstimatur valdè vtilis, & necessarius ad dirigendos subditos, & bono communi consulendum, vnde in casu proposito, cum non habeatur, à quo Consiliario consilium vtile sit proueniendum, ideò moraliter loquendo videtur non esse inconueniens dare notitiam de crimine occulto omnibus Consiliariis, seu Definitoribus, nisi fortè peculiare aliquod inconueniens sit in aliquo, vel timeatur, ne ea occasione res publicetur, illo fortasse non obseruante debitum secreti. Respond. quod doctrina tradita ab Emin Lugo vera erit censenda in casu grauissimo, quando agitur de dimissione delinquentis à Religione, ex qua possunt sequi grauia incommoda, seu in aliquo casu, quando vndique sunt angustiæ, eo quod probabiliter ignoratur, à quonam Consiliario remedium vtile proferendum sit, non verò in casibus ordinariis, quorum remedium in promptu habetur,

betur, ſaltem adhibito vnius conſilio, vnde ille quaternarius numerus eſt datus Prælato ad peragendas res graues, in quibus fama ſubditi non periclitatur, & maximam non patitur iacturam; quare idem Lugo cognoſcens difficultatem doctrinæ traditæ dicit, ſi metaphyſicè, aut certò conſtare poſſet, quorum, vel cuius conſilium ſufficeret ad remedium adhibendum, non poſſent plures in conſultationem vocari, ne ſine cauſa ſubditus infamaretur: adhibita ergo diſtinctione inter caſum ordinarium, & extraordinarium, & grauiſſimum, in quo vndique ſunt anguſtiæ, res non eſt metaphyſica, ſed moralis, & probabili certitudine habetur remedium opportunum à ſolo Conſiliario prudenti, & bono.

Modificata ergo doctrina Emin. Cardin. congruum eſt etiam alteram hîc modificare, in qua docet, licere manifeſtare delictum delati Superioribus, à quibus ille eſt gubernandus, quia eum prudenter regere non poterunt ſine notitia indolis, & vitij, quia fortè cõtinget eum promoueri ad aliquod officiũ, cuius indignitas non poſtulat talem promotionem, niſi ſit emendatus, & mutatus in alium, quæ mutatio eſt rariſſima, nec debet præſumi: modificatio ergo habetur à Caſtro Palao vbi ſupr. num. 7. inſtructo à decreto Societatis IESV, aſſerente, id non debere fieri, niſi adſit vrgens neceſſitas, & magna vtilitas, quæ indicet non conuenientiam, ſed neceſſitatem, & ratio videtur eſſe, quia oſtium aperitur, ad manifeſtandum plurimis delictum commiſſum, quod non eſt concedendum; ideo, niſi timeatur probabiliter relapſus, abſtinendum eſt à tali manifeſtatione, & tunc timebitur, quando nullum ſignum emendationis præſtabit delinquens, ſecus ſi ſigna videbuntur, quæ ſigna prudentis viri arbitriò ſunt relinquenda; ſi enim appareant occaſiones ſublatæ, præſumenda eſt emendatio, ex ſolo tamen decurſu temporis, niſi longum ſit, non eſt præſumenda correctio, quando verò poſt commiſſum delictum longum tempus præceſſerit, præſumendus eſt delinquens correctus, niſi aliundè conſtet reincidentia. Ita Ioan. Sancius in ſelectis diſp. 11. num. 52. & Caſtrus Palaus vbi ſupr. diſp. 2. p. 14. n. 2. in criminoſo verò Maſcard. conſ. 600. num. 14. 283.

num.14. Farinac. in praxi, quæst. 23. art... n. 26. & decis. 52. num. 10. lib. 1. tenent longum tempus esse per tres annos, in Religioso non criminoso dico esse per aliquem mensem. Addo, Emin. Card. nimis sinistram opinionem habere de Religiosorum emendatione, quasi nunquam sit sequutura, nam declarat hominem religiosum semel lapsum esse quasi de massa perditionis, & reddit regimen nimis durum, si in omnibus lapsis talis cura sit adhibenda, habitis etiam signis emendationis.

Tertia Conclusio.

284. Quando agitur de promouendo delatum via electionis ad aliquod officium, beneficium, seu Prælaturam, licitum est Prælato eius vitia manifestare Definitoribus, seu Consultoribus habentibus vota electiua. Ita Less. de iust. lib. 2. cap. 11. dub. 9 à fortiori, & Emin. Lug. vbi supr. ex communi doctrina DD. tum quia bonum commune præferendum est particulari, & vtilitas communitatis postulat, vt detegatur vitium, ne incommoda sequantur in damnum omnium, tum quia si noui Petrum esse furem, possum monere eos, cum quibus habitat, vt sibi caueant: ergo tantò magis pro causa communi, ne indignus subleuetur in damnum communitatis, potero eius vitia detegere, tum quia nemo habet ius tuendæ famæ cum tanto damno, quod inde alteri iniustè obueniret. Limita prim. nisi damno futuro communitatis aliis mediis obuiari possit, quia esset contra charitatem, tenemur enim minimam læsionem, quantùm fieri potest, proximo inferre. Limita sec. nisi sit iam emendatus, maximè de peccato ex fragilitate commisso, quia, vt benè dicunt Ledesm. 2. 4. quæst. art. 2. dub. 9. Aragon. 2. 2. q. 67. art. 2. bonus minister est ille, de quo communiter habetur opinio, quod regulariter, & vtplurimum non est in peccato mortali, idem affirmat Sotus lib. 3. de iustit. quæst. 6. art. 2. concl. 6. vbi dicit, indignum ministrum esse, qui prauus est, & corruptis moribus, at non dicitur talis per peccatum mortale semel commissum, dicitur semel, quia si frequenter esset in mortali, multa mala sequerentur, si talis infelix

homo

homo ad dignitates promoueretur, vnde Thom. Sanch. 1.opusc.lib.2.cap.1.dub.2.num.9. referens alios præsertim Arag. vbi supr. tenet eum, qui confert beneficium habens curam animarum homini, qui frequenter est in peccato mortali, peccare mortaliter.

DVBIVM XLVIII.

An iudex teneatur, quando iudicialis denuntiatio sibi facta est, inquirere, an denuntiator prius iuxta mandatum Domini correctionem adhibuerit, eúmque repellere, si correctio secreta non præcesserit.

NOt. prim. quod ratio dubitandi videtur esse ex c. Qualiter, & quando 2. de accusatione, vbi habetur ante 285.
denuntiationem debere præcedere correctionem fraternam iuxta Euangelium, quod præcipit primò corrigendum esse fratrem, deinde adhibendos esse testes, postea si nil profecerit, dicendum esse Ecclesiæ, quare hic non inquirimus, an sit valida, quia, vt benè dicit Lorca 2.2.quæst.33.art.3. num.29. Iudex est obligatus, quantùm commodè fieri potest, ad impediendam denuntiationem absque præmissa correctione factam, vnde, si denuntians persistat, non solùm potest, sed etiam tenetur eam admittere, eo quod valida, quia nullam videtur habere dependentiam à secreta monitione, nam certè non probatur inualida, quia neque iure naturæ, neque diuino, neque canonico est irrita, dico, neque iure canonico, de quo poterat esse dubium, quia licet cap. Qualiter, & quando, dicat debere correctionem secretam præcedere, non ideò imponit necessitatem, ita vt denunciatio iudicialis intelligatur irrita, aliàs deberet semper constare, præcessisse correctionem, & fuisse testes inductos, quod praxis non admittit.

Not. secund. quod Turrian. 2.2. disput. 2. quæst. 5. dub. 5. 286.

tuendo quamdam opinionē in materia de correctione fraterna, affert differentiam finis boni communis inter Rempublicam sæcularem,& regularem,nam in Republica sæculari hic finis intenditur, vt publicæ paci, & tranquillitati consulatur,quæ à delictis publicis perturbantur,& ideo puniuntur, & non omnia, sed multa impunita permittuntur, institutum verò religiosæ congregationis est, non tantùm efficere bonum Religiosum, & paci Religionis consulere, sed sublimare hominem, ita vt de ipso dici possit esse hominem perfectum, &c. ex hac ergo diuersitate finium sequitur diuersitas in modo operandi iudicum regularium, & sæcularium, quia isti multa debent, ac tenentur facere, ad quæ illi non obligantur.

Prima Conclusio.

287. Iudex sæcularis non tenetur inquirere, quando iudicialis denuntiatio ante suum iudicium defertur, an denuntians correctionem secretam adhibuerit in illis casibus ex præcepto præstandam: secus est dicendum de iudice,seu Prælato regulari.Prima pars suadetur,quia praxis omnium Iudicum sæcularium est vt admittātur iudiciales denuntiationes absque vlla præuia interrogatione : damnare verò talem vsum tanquam malum in facie omniū Iudicū videtur temerarium: ergo sæcularis non est obligandus ad inquirendum,an præcesserit correctio fraterna. Ita colligitur ex doctrina Lorc. vbi supr.& Castri Palai de charit.tract 6.p.16.Secunda pars suadetur ex mente Alphonsi de Villagutt.in sua pract.lib.2. tit. de denunt.Euang.cap.9.conclus.4 pag.109. & pag.113. conclus.3.asserentis, iudicem teneri denuntiantem interrogare, an præmiserit secretam correctionem, & testes induxerit, quod si ita fecisse non probauerit, causamque legitimè omissam non allegauerit, prorsus esse repellendum, cuius doctrina, esto tam de iudice sæculari, quàm de regulari intelligenda sit, attamen ob praxim in contrarium pro foro sæculari non est admittenda, in Religionibus verò censenda est verissima, consentit Basseus summ. edition.2. tit. denuntiatio, num...referens Rodriq.& Spatharium, tum

quia

quia Prælatus regularis, vt fraternè corrigat, tenetur peccata inquirere, vt inquiunt DD. & pluries habetur in hoc tractatu: ergo tantò magis curare debet, vt tale præceptum Christi Domini à subditis obseruetur, ex quo magna pax, & quies inter Regulares insurgit, tùm quia munus Prælati est facere hominem perfectum iuxta finem instituentis Religionem, à quo deficeret, si interrogationem negligeret, nam subditus, licet validè denuntiet, nihilominus peccat prætermittendo correctionem secretam.

Secunda Conclusio.

288. Cum ad aures iudicis sæcularis aliquo modo peruenerit correctionem à denuntiante non fuisse præmissam, debet denuntiationem repellere, idem est dicendum de Prælato regulari. Ita habetur ex Castro Palao vbi supr. verum, inquit, si iudici aliquo modo constaret monitionem secretam non fuisse præmissam, casu quo est præmittenda (quod difficile constare potest) existimo denuntiationem esse repellendam à iudicio vtpotè iniustam,& contra præceptum Domini, expresse habetur etiam ex Glossa in cap. Cum dilectus 10. de accusat. per text.ibi,si constiterit præfatum Episcopum de iam dictis excessibus non fuisse præmonitum ab eisdem, à denuntiatione repellatis eosdem, & cap. Qualiter eod. tit. cap. Licet Heli de Simon. consentit Suarez 4. de Relig. lib. 10. cap. 8. fin. num. 15. dicens: hinc fit, vt in eodem foro exteriori regulariter non admittatur denuntiatio iudicialis, nisi præcedat monitio, quia si denuntiatio ad alios fines ordinatur, via charitatis tenenda est, si verò ordinatur ad vindictam publicam, denuntiatio regulariter non admittitur, vt dixi: adhæret Villagutt. vbi supr. probatur rationibus: denuntians omittens illos actus impositos sub præcepto à Christo Domino ante denuntiationem iudicialem facit aliquod iniustum aduersus ius naturale, diuinum, & canonicum: ergo tanquam res iniusta debet à iudice repelli. Præterea docet Bald. in leg. 1. ff. de liber. & posthum. formam à lege designatam non esse prætermittendam, sed obseruandam; at monitio secreta est tanquam forma legis

correctionis fraternæ à Christo Domino imposita, priusquam denuntiatio iudicialis Ecclesiæ fiat: ergo est obseruanda: ergo talis denuntiatio absque sua forma præscripta nequit admitti, sed repelli à iudicio debet.

289. Circa dicta vellem monitos esse Prælatos cum Basseo Rodriquez & Octauiano Spathario vbi supr. vt prudenter, ac vigilanter cum omni zelo, & charitate expendant, an iuridicè procedere oporteat, vel non, ponderantes personas denuntiantis, & denuntiati cum omnibus circunstantiis, & annexis, nam si denuntiator est malignus, & inquietus, nullatenus debet audiri, vel si denuntiatus esset vir eminens, vita, & moribus per plurimos annos in sua Religione probatus, nequaquã acceptanda est contra eum denuntiatio talis, à quocunque fieret, vel pari, vel etiam magis eminenti, nam sæpè Angelus tenebrarum in Angelum se transformat lucis, & viri aliàs piissimi, aliquando passione aliqua perciti, se præcipites dant in proximi præsertim eminentis depressionem, & oppressionem; vnde contra tales viros eminentes solùm accusatio, vel denuntiatio ad pœnam talionis est acceptanda, ne malignantes (cuiusque gradus, & conditionis existant) sub spe indemnitatis, & remanendi sine pœna ansam, & occasionem captent opprimendi præfatos eminentes viros in Religionis dedecus & detrimentum irreparabile, videatur Rodriquez tom. 2. q. 6. art. 8. asserens, denuntiationibus non facilè esse credendum.

DVBIVM XLIX.

An, qui sæpius in leuibus rebus famam alicuius detrahit, etiam per frequentationem diuersarum rerum, peruenire poßit ad peccatum mortale, cum onere eam restituendi.

290. NOt. prim. quod hæc materia non videtur pertinere ad Religiosorum regimen, sed in corpore quæsiti contra-

rium

rium apparebit, ideo est dicendum, quod licet ex genere suo detractio famæ sit peccatum mortale, ratione tamen paruitatis materiæ fit veniale, vt optimè docet Lessius de iust.lib.2.cap.11.dub.3.n.11.vt si de industria aliquam paruam imperfectionem alterius narres, vnde Diana part. 5. de paruit. mater. resol.76. asserit, narrare defectus leues, ac veniales proximorum non esse peccatum graue, nisi de persona talis conditionis, vt de graui viro, & Religioso, esset enim, & æstimaretur magni momenti, & ita dicere de illo, quod sit mendax, & sæpius mentiatur, esset peccatum mortale, secus verò si semel, & bis dicatur esse mentitum, asserit etiam, in genere dicere esse superbum, auarum, iracundum, &c. non videtur esse peccatum mortale, nam hæc non accipiuntur tanquam res mortaliter peccaminosæ, sed per inclinationem naturalem, vel per defectus leues, ac veniales, fieri tamen potest, vt ratione dignitatis personæ, de qua dicuntur, vel quia putantur accipienda pro grauibus vitiis, esset mortale, supposita ergo hac doctrina tanquam vera à multis DD. approbata, sit

Secund. not. dubium moueri ab Emin. Lugo de iustit. disput.16. sect.3. num 46. vbi dicit, se de hoc nihil apud authores inuenire quod sicut in minimis furtis ad materiam grauem peruenitur, ita vt completa materia graui, compleatur etiam peccatum mortale, sic in leuibus detractionibus potest tandem proximus pati tam graue detrimentum in fama, vt detractor incidat in mortale, modò defectus veri, vel falsi de eodem, & apud eosdem auditores narrentur, etiamsi diuersis temporibus id fiat, quia facilè vniuntur in eorum mente ea omnia; vt non aliter opinentur de proximo, cui detrahitur; quàm si simul eadem audissent: verum tamen est, quod si defectus leues apud diuersos, qui non facilè inter se eos communicabunt, narrabuntur, non videtur eadem ratio, sicut si apud diuersos idem defectus leuis narretur, quia apud ipsos fama grauiter non læditur, nec nocumentum graue ei infertur hæc Cordub. 291.

Not. tert. duplicem esse opinionem in furtis minimis, an fur peccet mortaliter, quando completur materia grauis. Prima affirmatiua asserens, quod, etiamsi ab initio fur non 292.

 habuerit

habuerit animum furandi rem notabilem, si tamen ad eam successiuè peruenerit, & præcedentium furtorum recordetur reus est mortalis culpæ. Ita Sanch.summ.lib.1.cap.4. num.9. & 10. Azor. part.1. lib.4. cap.9. quæst.12. Filliuc. tom.2.tract.31.cap.10.num.245.Sayr.lib.9.cap.15.num.22. Nauarr.de restit.cap.1. num.40. Lugo vbi supr. num 38. & alij quam plurimi. Ratio videtur esse, quia in illo vltimo furto, per quod completur materia grauis, incipit esse fur, & retinet rem alienam inuito Domino cum notabili damno proximi: Quæ continuatio requiritur, vt in vnum coalescant illa minima furta? quando inter illa non sit magna interpolatio, quæ censetur secundum Sanch. vbi supr. n.10. & alios doctos ab ipso consultos per spatium vnius anni, sed id videtur esse nimis longum tempus, vnde dicendum est cum Filliuc.tom.2. tract.31. cap.10. num.245. magnum interuallum, vt non continuetur moraliter materia vnius furti cum alio, esse mensem vnum, vel dimidium, adde, quod necessariò maior quantitas ad mortale in his furtis requiritur, & eo maior, quo plures sunt Domini, & quo in plures damnum diuiditur, eo minus cæteris paribus sunt inuiti. Ita Less.de iust.lib.2.cap.12.dub.8.num.46. Sanch. vbi supr. num. 17. Rebellius p.1.lib. 3. quæst. 15. sect. 15. num.47. quare Diana de paup. relig. p.2. tract.6. resol.34. ait, quantitatem in his furtis minimis ad hoc, vt sit notabilis, debere esse duplo maiorem, quàm in aliis furtis. Secunda est negatiua, quæ sua non caret probabilitate, vt optimè insinuant Filliuc. vbi supr. num. 243. Rodriq. in summ.tom.4.cap.118.num.29. Salas 1.2.quæst.88. tract.13. disp. 16. sect. 77. num. 38. & expresè habetur ex Nauarr. cap.17. num.140. Toleto lib.4. cap.16. num.4. & aliis: veruntamen est, inquit Nauarrus cum aliis, quod, licet fur per vltimum furtum attingat illam quantitatem notabilem, non peccet mortaliter, retinendo tamen illam, incidit in culpam grauem, & ideò ita furantes, & non restituentes peccant, non quidem ratione acceptionis, sed ratione iniustæ retentionis, quare benè inquit Lugo vbi supr. n. 38. quæstionem non posse esse de re supposita obligatione restituendi, quam admittit Nauarrus: verùm Iacob. Granad.1.2. controu.

controu.6. tractat. 2. disput. 2. sect. 5. num. 49. & Lorca 1. 2. tom. 2. putant nullam insurgere obligationem restituendi, si materia esset consumpta, & ex illa fur ditior non factus fuisset, imò addit Sà tit. furtum, num. 8. cum Fernand. in exam. Theol. moral. part. 1. cap. 6. §. 2. num. 12. dictos fures non peccare, neque habere obligationem restituendi, adhæret etiam Berarducius in summ. coron. part. 1. cap. 1. n. 28. in fine hisce verbis: si actus furandi procedunt à voluntate intercisa, hoc est, dum homo furatur illud parum, non intendit furari maius, nec alio tempore, & postea de nouo subuenit alia cccasio furandi similiter, tunc quantumcumque reiteret huiusmodi furta sic conditionata, semper est peccatum veniale, nec tenetur de necessitate salutis restituere illa, quia sicut multa peccata venialia nunquam possunt facere vnum mortale, quantumcunque simul sumpta, ita si huiusmodi furta parua voluntate intercisa, & in aliqua quantitate notabili considerentur, nunquam faciunt vnum furtum notabile mortale, & consequenter non pariunt obligationem, quia semper remanent in sua natura, hoc est, sunt venialia ratione paruæ quantitatis, siue furtum semper fiat eidem, siue diuersis. Ita ille.

Not. quart. vt rectè notat Suarez 4. de Relig. lib. 10. cap. 9. num. 1. nullam esse tam perfectam Religionem, in qua pro humana fragilitate lapsus aliqui non inueniantur tam graues, quàm leues, illi verò sunt corrigendi & via iudiciali, & via correctionis fraternæ, in his, qui appellari possunt communes defectus, qui etiam inueniuntur in viris perfectis, non ita scrupulosè est agendum, vt prius præmittatur monitio secreta, sed potest eos punire superior, vt de facto in Religionibus reformatis fit, & in publico debitas pœnitentias pro disciplinæ regularis conseruatione delinquentibus etiam perfectis imponere, dummodo nulla infamia inferatur, ac à secreto delatore consensus habeatur, verùm in imponendis his pœnis est, valdè conueniens, vt notat Turrian. de charitat disput. 69. dub. 5. de correctione, aliquando, vt superior non reuelet defectum delinquenti, quando verisimile est posse delinquentem cognoscere delatorem, & hoc enim inimicitiæ, ex amaritudines 293.

non

non leues possunt oriri contra bonum commune, quod est maioris momenti, quàm leuem defectum permittere in subdito, donec occurrat opportunum aliud tempus corripiendi, potest enim superior ea notitia vti, vt obseruet subditum, an iterum committat defectum illum. Certè Suarez suam doctrinam mendicauit à S.Thom. 2.2.quæst.33.art.7. ad 4. asserente: *Proclamationes, quæ in capitulis fiunt Religiosorum, sunt de aliquibus lenibus, quæ famæ non derogant, vnde sunt quædam commemorationes potius oblitarum culparum, quàm accusationes, vel denuntiationes, si essent talia, de quibus frater infamaretur, contra præceptum Domini ageret, quia per hunc modum peccatum fratris publicaretur.* Idem recitat Abulens. in cap. 18. Matth. quæst. 97. ad 8. putat enim leuia peccata Religiosorum sine præuia monitione esse in publico punienda; vnde in Capitulis quilibet Religiosus debet dicere suas culpas leues, & si aliquas omittit ex ignorantia, vel obliuione, alij proclamant eos non tanquam accusatores, vel denuntiatores, sed vt reducentes eum ad memoriam culparum suarum, quas ipse ex statuto dicere tenebatur. Idem habet Sotus de secreto, membr. 2. quæst. 4. ad 1. confirmat. 2. argument. vbi sunt notanda illa verba Soti, inquit Suarez vbi supr. num. 2. *Voco autem graues non solum illas, quæ sunt peccata mortalia, sed quæ sunt contra famam, & honorem proximi, vt si quis intraret domos suspectas*: Ex quibus verbis, & exemplo colligo in persona religiosa omne peccatum mortale, & omnem defectum, qui possit suspicionem talis peccati generare censeri rem sufficientem grauem & consequenter omnes defectus, qui huiusmodi non sunt, censeri leues, & paulò inferius numer. 8. explicans mentem Soti dicentis, culpas esse putandas leues, quæ non inducunt suspicionem de Religioso de peccato graui, ac mortali, ita censet, vt defectus sint ordinarij circa regulam, vel opera perfectionis, qui ab omnibus, seu ferè omnibus secundum magis, & minus committuntur, non ita censendum est, vt sint defectus extraordinarij, qui, licet non sint grauia peccata, & mortalia,

mortalia, nec ingerant suspicionem illorum, inter Religiosos tamen solent computari, & ideo nequeunt in publicum deduci, si aliàs non essent publici, cuiusmodi esset, non seruare secretum de leuibus rebus, deditum esse priuatis familiaritatibus, etiam intra Religionem. Cuius doctrina sic explicata à Religionibus reformatis tanquam damnosa bono publico est abiicienda, nam certè esset dicere culpas de minimis, de quibus non curat Prætor, eo quod septies in die cadat iustus, imo isti defectus sunt dissimulandi maximè in probis viris, ne disciplina regularis reddatur nimis dura, & superior odiosus, quod si admitteretur, esset plures, ac plures subditos infirmos in suis imperfectionibus secretis in non paruum Religionis damnum nutrire, & extirpare publicas culpas à cœnobiis, easque habere per cæremonias seu ad excutiendum puluerem, quare publicæ culpæ, & proclamationes iuxta mentem Soti satis explicatam in suis verbis sunt tenendæ non de defectibus ordinariis nullius valoris, & momenti, sed de extraordinariis, vt de facto Religiones reformatæ faciunt ad aliorum terrorem, maximè imperfectorum, qui non desunt in quacunque communitate, & ad exemplum perfectorum, vt magis, ac magis perfectionem propagent. Quæ culpæ non labefactant, nec labefactare debent bonam existimationem Religiosorum, quia per istos defectus non deficiunt homines à debita perfectione Religiosorum, maximè quia, vt dicit Suarez plurimis in locis relatus, in omni congregatione sunt plures infirmi in virtute, quàm fortes, & ideo illa mala existimatio talium hominum est imputanda eorum incapacitati, qui tam facilè bonam opinionem de Religiosis perdunt. Nec video, quomodo defectus assignati à Suarez, maximè secundus de priuatis familiaritatibus etiam intra Religionem, auferant bonam opinionem delinquentium apud alios, nisi sint suspectæ de re graui: dicere, Pater talis est deditus priuatis familiaritatibus, & quid? nisi est imperfectus, quia toti communitati, & eodem modo suam familiaritatem non communicat, ac proinde reprehensione, & pœna dignus: verum tamen est, quod regula Suarez fortè habet locum in Religioso, vt ita

dicam, iam ad perfectionem assumpto, de quo tales defectus nequeunt præsumi. Hîc addo obiter, quod si superior localis ita in suo regmine se gereret, vt magna diffidentia inter Religiosos excitaretur, auderem fortè id imputare ad peccatum graue, eo quod obstet charitati, vnitati, & paci, & licet aliquando aliquod bonum elici possit, longè maius est malum quod oboritur, & bonum, quo priuatur cœnobium vt experientia docet, sed hoc iudicent ipsi, quia est res nimis periculosa, verum tamen est, quod si familia aliqua esset relaxata cum periculo labendi in grauia incommoda, non damnarem talem diffidentiam, nam esset multùm vtilis ad præcauenda multa mala.

294. Not. quint. famam definiri hoc modo; Fama est multorum existimatio de vita, & moribus alterius. Ita Less. de iust. lib. 2. cap 11. dub. 1. num. 1. Emin. Lugo de iust. disp. 14. sect. 1: dicitur enim à fando, sed re vera consistit in opinione, & iudicio interno, si est bona pro præsenti, est opinio virtutis, sapientiæ, & rerum præclarè gestarum alterius. Quæ opinio ex duplici capite ingeri potest aliorum mentibus, ex posse, & ex debere: ex posse, quia homo ita potest viuere per plurimorum annorum seriem tam sanctè ac perfectè, vt de ipso nullum malum graue, nec leue extraordinarium suspicari quis possit, & ita narrare de illo aliquem defectum, vt est superbus, mendax, &c. ad mortale imputari debet, quia tollitur illa tam sancta opinio de eius sanctitate tot sudoribus, ac laboribus per annorum seriem acquisita: ex debere, quæ exoritur non ex sanctitate hominum, sed ex materia ipsa, quam vnusquisque obseruare tenetur, & ita multa sub mortali, aliaque sub veniali obseruare necessitantur tam seculares, quam Reliogiosi in statu assumpto, quam opinionem nisi constet in contrarium, vnusquisque tenetur habere de suo proximo propter ius, quod habent homines ad suam bonam opinionem apud omnes, & ideo narrare culpam grauem tam secretam, quàm falsam, & inuentam imputatur ad mortale, sicut ad veniale narrare culpam leuem, quare terminus peccati mortalis in detractione supposita fragilitate humana erit publicatio peccati mortalis.

mortalis ab homine commissi, quia ad hoc tanquam ad rem grauem habet ius, vt eius fama conseruetur, nec communiter per peccata venialia bona opinio amittitur, vt experientia docet. Aliud etiam debere assignari potest liberum, id est ex mera voluntate hominum supposita aliqua ratione ab ipsis inuenta, seu à statu assumpto alicuius mendicata, quia cum fama proximi sit in opinionibus hominum sita, dependet ab eorum voluntate illam admittere, & ita vnusquisque de quocunque tam sæculari, quam Religioso, ac Episcopo formare potest opinionem, vt debeat viuere tali forma virtutum, aut habere tot virtutes, & tali modo mores compositos; ac proinde sicut voluntariè, & absque fundamento hanc opinionem mendicarunt, ita quando apud ipsos deperditur debet potius imputari eorum ignorantiæ, & incapacitati, quàm statui sæculari, Religioso, ac Episcopali, sicut scandalum passiuum imputatur eis, qui scandalizantur de tali ornamento mulierum iuxta patriæ consuetudinem; nam illæ non tenentur ornamentum modificare, quamuis alij arripiant occasionem in peccata labendi, vt dicunt Caiet. 2. 2. quæst. 196. artic. 2. Nauarr. summ. cap. 23. n. 19. Sanch. summ. lib. 1. cap. 6. num. 17. Bonac. de matrim. quæst. 4. part 9. num 17. ex comm. sensu DD. Castrus Palaus de charit. part. 1 tract. 6. disput 6. p. 7. imo, licet in ornamento consueto esset aliquis excessus, non nisi sub peccato veniali tenerentur illum modificare. Ita ille excessus bonæ opinionis sæcularium, & Religiosorum, quem non petit eorum status assumptus, est imputandus incapacitati, & ignorantiæ hominum, quando apud ipsos deperditur, tum quia omnes cruciarentur mille stimulis ex narratione leuium defectuum, præsertim Religiosorum, quorum status perfectionis solùm postulat, vt omnia sub mortali præcepta obseruentur, vt benè notat Ioann. Sancius in, selectis disp. 7. num. 10. alia iuxta modum instituti, quare, priusquam statum perfectum attingant, mille imperfectiones committuntur, tum quia ex falsa opinione putant sæculares, statim ac habitus Religionis est assumptus, esse quoque assumptam totam perfectionem, tum quia destrueretur disciplina regularis, quæ per publicas culpas omnium defectuum leuium

maximè conſeruatur, vt experientia docet, quamobrem Rodrig. tom 3. quæſt.77. artic.2. aſſerens de minimis non eſſe arguendos Prælatos, inquit tamen, quod non ſunt obliuioni mandanda, ſed proponenda eorum ſuperiori, vt de eorum valore, aut præcipitatione, & nimia grauitate, & facilitate certior factus ad munus præſulatus non ita facilè eos admittat, ex qua doctrina, cum ibi agatur de ſyndicatu, tacitè inſinuat culpas præſertim eſſe tenendas de defectibus extraordinariis Hic tamen addo, eſſe abſtinendum ſæcularibus à narrandis defectibus leuibus Religioſorum, maximè nonnullos particulares, quia, licet teneantur tantùm ad ſtatum perfectionis tendere iuxta modum dictum; attamen ipſa tendentia acquiſiuit aliquod ius apud ſæculares, vt in eorum opinione tales defectus non ſint commiſſuri.

Concluſio.

295. Videtur omnino falſum, quod ſicut in minimis furtis tandem peruenitur ad materiam grauem, ita per leues detractiones tandem à proximo auferri poſſit eius fama cum onere reſtituendi tam communiter inter ſæculares, quàm inter Religioſos. Concluſio eſt aduerſus Emin. Lugo vbi ſup. Prob. prim. in minimis furtis iuxta ſecundam opinionem nulla videtur eſſe malitia mortalis, & conſequenter nulla obligatio reſtituendi, quamuis ſimul conſiderata notabilem quantitatem attingant: ergo neque detractio plurium defectuum proximi, modò ſint leues, apud eoſdem auditores peruenire poteſt ad malitiam mortaliter peccaminoſam, ſuppoſita veritate ſeu probabilitate opinionis argumentum eſt efficax. Sec. quamuis concedatur prima opinio, non valet argumētum à minimis furtis ad leues detractiones de eodem, quia in furtis completur per vltimum furtum materia grauis, quæ inuito domino iniuſtè retinetur, eique infertur damnum notabile, vnde Sanch. ſumm. lib. 1. cap. 4. num. 10. inquit, furti peccatum non in ſola rei alienæ vſurpatione, ſed in retentione conſiſtit: at in leuibus murmurationibus, ſeu detractionibus nunquam peruenitur ad materiam grauem; quia ſemper ſiſtitur intra terminos leuis detractionis, & terminus

grauis

grauis detractionis est manifestatio peccati mortalis, ad quod homo habet ius graue, vt non detegatur, & consequenter ei non infertur graue damnum: ergo. Tert. in minimis furtis assignari potest vltimum grauiter damnificans proximum, in leuibus verò detractionibus nequit determinari, quia apud aliquos per quatuor defectuum narrationem, apud alios per plures, &c. & ita esset magna confusio, & mille scrupuli orirentur tàm inter sæculares, quàm inter Regulares, vnde esset magnus cruciatus, quem suauitas legis attenta fragilitate humana non concedit, imò in sententia Lug. esset necessarium semper secum ferre calamum, & attramentum pro notatione leuis detractionis apud eumdem auditorem, vt præcaueatur peccatum graue, quod probabiliter imminet, quia admittit hoc posse committi ex diuersis detractionibus leuibus, diuersis temporibus, perpetratis, quæ facilè reuocantur ad memoriam ab auditore. Quart. tollerentur proclamationes Religiosorum apud Prælatum, & consequenter syndicatus in maximum Religionum damnum, etsi fierent tantùm ad excutiendum puluerem de pedibus, & esset potiùs actio cæremonialis, quàm syndicatus institutus ad reprimendam audaciam superiorum in regimine, & inferiorum in suis actionibus, & ad conseruandam disciplinam regularem. Quint. potest dari casus, vt singuli, seu ferè singuli capitulares de suo Prouinciali in eius syndicatu Superiori maiori narrent vnum defectum leuem, sed diuersum, & ita cumulati possent toti Capitulo de Prouinciali sinistram opinionem ingerere, quod non debet admitti, nec de facto in Religionibus reformatis admittitur, quod si apud aliquos huiusmodi opinio concipiatur, debet imputari eorum incapacitati, & non bonitati Prouincialis.

Dices, varij varios defectus etiam falsos apud superiorem de aliquo Religioso possunt deferre, & ita generare in Prælato aliquod graue de eo nempè esse negligentem, relaxatum, & parum obseruantem, & parum curantem de disciplina regulari, & illi inferre multum damnum. Ita dicit Emin. Lugo, vbi supr. disput. 16. sect. 3 num. 62. Respond. illam malam opinionem imputandam esse Prælato tanquam voluntariam, vt dixi, quia, dum Religiosus, licet negligenter, 296.

per viam perfectionis incedit, non ideo dicitur relaxatè viuere, saltem grauiter, eo quod multa, ac multa non obseruet ad nullam culpam obligantia; nam certè intra terminos mandatorum Dei, votorum promissorum, aliorum præceptorum, nec non & aliarum rerum non præceptarum, quæ sunt quasi infinitæ in Religionibus reformatis, se continet, vndè malè facit Prælatus, dum per hos defectus in Religionis bonis ei infert damnum nisi in ordine ad bonum commune, vt fit, quando aliquid graue de subdito Prælato tanquam Patri denuntiatur: tenentur tamen, qui falsos defectus ei imposuerunt, propter damnum, quod ei potest euenire in bonis, in integrum apud superiorem restituere.

297. Dices ista doctrina videtur verissima inter sæculares, quia aliàs infinita peccata multiplicarentur, nec eorum reformatio habetur ex multiplicatis oneribus, sicut inter Religosos ob rationes iam dictas, non verò quando manifestantur defectus, licet leues Religiosorum apud sæculares, nam apud ipsos multùm deperdunt. Resp. etiam valere, nam illa mala opinio deperdita imputanda est incapacitati eorum, quia ignorant ea, quæ secundum fragilitatem humanam debent scire, multùm certè sanctitatis est hominem religiosum integrum se habere erga diuina mandata, vota promissa, præcepta imposita, multaque alia, quæ pro obseruatione illorum in Religionibus sunt exequenda, verum tamen est, quod aliqui defectus leues non sunt narrandi apud sæculares propter rationem relatam in fine quarti notandi, & propter multa bona elicienda tam à Religiosis, quàm ab ipsismet sæcularibus. Aduertant lectores, quod hîc non intendo dare ansam leuibus detractionibus, ita vt possint fieri absque vllo peccato, sed tantùm intendo amouere culpam lethalem, vbi verè non est.

DVB.

DVBIVM L.

An Superiores Religionum in suis ordinationibus, regulis, seu constitutionibus in conscientia teneantur Religiosos ad nullam culpam saltem mortalem obligare.

PRo prim. not. sit rationem dubitandi fundari in nonnul- 298.
lis DD. firmiter asserentibus, quod, licet, res præcepta de se sit leuis, ratione tamen circunstantiæ adiunctæ sit grauis, & consequenter eius transgressio mortalis, id enim præsertim insurgit ratione finis intenti à legislatore, nam si materia præcepta grauiter conducit ad finem legislatoris, erit peccatum graue illius transgressio, esto materia sit leuis, si leuiter conducit, erit veniale, esto materia sit grauis. Vasquez 1.2.tom.2. disputat.158. cap.6.num.59. & 60. Suarez de legib.lib.3. cap.25. num.4. & 12. Sanchez summ. lib.1.c.4.n.2. & 6. quare Valent.1.2. disp.7.quæst.5 punct.6. infert cum Sanch. vbi supr. multos decipi credendo non obligare præceptum Prælati sub mortali de seruando silentio hoc, vel illo tempore, aut de alio efficiendo, quia licet ex se non appareat magni momenti, fieri quidem potest, vt circunstantia aliqua ei materiæ grauitatem addat, clariùs tamen in exemplo relato loquitur Castrus Palaus part. 1. de essent peccat. tom.2. disput.2.p.7. num.4. referens Bonacin. disput.1. de legib. quæst 1 p.3. §.4. num.21. dicit ergo multiloquium de se leuis est materia, at si obseruantia religiosa grauiter minuatur, & ob id Superior silentium præcipiat, violatio silentij peccatum graue erit, quia grauiter conducit fini intento; addit etiam aliud exemplum, ingressus vnius Religiosi in cubiculum alterius gratia loquendi, materia est de se leuis, at si superior ingressum prohibeat vt aliqua inconuenientia euitet, quæ ex tali ingressu oriuntur, sine dubio ingressus grauis materia erit, & peccatum mortale: ex qua doctrina magnum sequitur inconueniens, quod, cum penè sint infinitæ constitutiones, regulæ, ac ordinationes Capitulorum

tulorum Generalium, Prouincialium, nec non & Generalium, Prouincialium, & Priorum, & cum ferè semper in istis ordinationibus superiores habeant aliquem finem grauem intentum, vt benè notat Castr. Palaus vbi supr. num. 3. hisce verbis: neque sumitur ex fine legislatoris, hic enim grauissimus semper est, & idem respectu materiæ leuis, & grauis: erunt infinitæ obligationes sub mortali, & quis poterit tantum onus ferre? & quis poterit tot laqueos fugere? vnde sit

299. Sec. not. quod S. Thomas 2. 2. quæstione 186. artic. 9. quærit, an Religiosus semper peccet mortaliter transgrediendo ea, quæ sunt in regula? Negatiuè respondet, eo quod ille, qui profitetur aliquam regulam, non vouet obseruare omnia, quæ sunt in regula, sed vouet regularem vitam, quæ consistit essentialiter in votis obedientiæ, paupertatis, & castitatis. Ratio videtur esse, quia si omnia essent sub peccato mortali, status Religionis esset Religiosis in laqueum peccati mortalis, quod vix, aut nunquam posset declinari. Ita habetur ex eodem Sancto quodlibet. 1. artic. 20. quare Suarez 4. de Relig. lib. 1. cap. 2. num. 8. cognoscens hanc veritatem, affirmat, dum tradit quatuor modos, per quos potest se habere aliqua regula, quorum primus videtur esse, quando institutor explicitè explicat suam mentem esse obligandi in vi præcepti, quantùm potest iuxta vniuscuiusque materiæ capacitatem, affirmat inquam paulò inferiùs, istum modum à nulla religiosa regula explicari, nec suis Religiosis imponi, quia iuxta doctrinam D. Thomæ, vbi supr. non esset regulæ conueniens; aliàs status religiosus esset Religiosis in laqueum peccati mortalis, quod vix, aut nunquam posset declinari, & cap. 4 num. 10. addit. duo desidero explicare, nec laqueum Religiosis iniicere, imponendo periculum peccandi mortaliter, vbi reuera non est, neque etiam eis occasionem tribuere, vt remissè viuant, & veris periculis peccandi mortaliter se exponant. Caietan. etiam in summ. titul. præcepti transgressio, habet eamdem doctrinam dicens, quod intentio legis Ecclesiasticæ non est iniicere laqueos animabus, sed ad ædificationem corporis Christi mystici

mystici promouere, vnde fit, vt non tam lata multitudo præceptorum obligantium ad mortale in iure interpretanda sit, ne laqueus multiplicatus contra animas censeatur. His quippe doctrinis se subscribunt. Silu. tit. Relig. 1.q.8. & Rodriquez tom.3. quæst. 50 art.1. adducentes illam auream sententiam D.Thomæ status Religionis,&c. vbi supr. eamque explicantes sequentibus verbis, (quasi dicat, quod nullus author regulæ probare intendit.) Audite etiam, quæso, ad rem nostram ea, quæ dicunt constitutiones Prædicatorum: vt igitur vnitati, ac paci totius ordinis prouideamus, volumus, & declaramus, vt regula nostra,& constitutiones nostræ non obligent nos ad culpam nisi propter præceptum vel contemptum, præceptum autem in regula (nisi quod de natura sua est ratione trium votorum, vel diuinæ, aut Ecclesiasticæ legis) continere volumus, & declaramus,& idem in constitutionibus,nisi vbi ponatur sententia excommunicationis, aut formaliter,exprimitur per verbum præcipimus in virtute sanctæ obedientiæ,& hoc in ordinationibus, & Prælatorum verbis, & literis intelligi volumus, porrò Prælati omnes à multitudine præceptorum abstineant, ne laqueum animabus subditorum iniiciant,nec propter defectum vnius, vel paucorum,quem, vel quos non audent corrigere, communitatem inuoluant: aurea verè verba ab omnibus Religiosorum familiis imitanda Sed non minus aurea sunt illa D.Anton.part.3.tit.16.cap.1.§ 7. supra regulam S. Benedicti, inquit ergo: & per rationem quidem cognoscitur tales obseruantias non esse sub præcepto,sed solùm substantialia Religionis, scilicet expropriatio, castitas, obedientia, quia non est verisimile, quod vir sapiens, & expertus humanam fragilitatem, plenus Spiritu Dei voluerit filios suos oneribus importabilibus grauare, hoc enim non esset regulam tradere, & compendiosam viam facere ad regnum cæleste, sed iniicere laqueos professoribus, & deiicere eos in profundum, quæ pietas Patris hæc esset, cum tamen dicat admonitiones pij Patris excipite.Beatus quoque Gregorius in lib.Dialog.dicit de B.Benedicto,quod edidit regulam discretione præcipuam,sed quæ discretio esset, si ad omnia cæremonialia tenerentur sub

præcepto? Item in moralibus aſſimilat Religionem portui tranquillo, & ſæcularium vitam mari propter pericula, ſed maiora pericula, inquit S.Thom. vbi ſupr. tranſgreſſionis, & damnationis eſſent in Religione, quàm in ſæculo, ſi omnia ordinata in regula eſſent ſub præcepto, & tandem Angelicus Doctor concludit. Si quælibet tranſgreſſio eorum, quæ in regula continentur, Religioſum obligaret ad mortale, ſtatus Religionis eſſet periculoſiſſimus propter multitudinem obſeruantiarum.

Concluſio.

300. Materiam grauem de ſe capacem obligationis ſub mortali poteſtas inſtituentis regulam, ſeu conſtitutiones, ſeu ordinationes imponere poteſt tantùm ſub veniali, & tenentur ſub mortali ad mortale non obligare ſubditos, imò benignè poterit obligationem ſub veniali tollere. Concluſio tres habet partes. Primam ſequuntur hi DD. Suarez 3. de Relig. cap. 17. num. 7. Salas de leg. diſput. 10. ſect. 7. n. 33. Bonacin. de leg. diſp. 1. quæſt. 1. p. 7. §. 4. num. 23. Valent. 1. 2. diſput. 7. quæſt. 5. part 2. quæſtiunc. 2. Sanchez lib. 1. de matrim. diſput. 6. & lib. 6. ſumm. cap. 4. num. 25. Nauarr. ſumm. cap. 27. num. 3. Ioan. Sancius in ſelectis, diſput. 15. num. 16. & alij apud ipſum & ratione probatur: tota humani præcepti vis dependet à voluntate legiſlatoris: ergo ſicut poteſt non præcipere, ita præcipiendo poteſt modificare modum: ergo poteſt tantùm ad veniale materiam grauem determinare. Præterea lex naturalis diuina dictat parendum eſſe Superiorum præceptis, ſicut ab ipſo emanant: ſed certè emanare poſſunt ſub veniali: ergo materia grauis ſub veniali poteſt ſubditis pro executione imponi. Addo, iſte modus præcipiendi eſt multum conueniens præſertim Religionibus, ne præcepta grauia multiplicentur in maximum ſubditorum onus, quia eis debent multa præcipi ad conſeruandam regulam, & ad decorem Religionis, & curandum eſt, ne gubernatio ſit eis oneroſa, ſed ſuauis, nec in hoc apparet indecentia, nec iniuſtitia, nec aliquis exceſſus: ergo firmandum eſt tanquam verum, poſſe legiſlatores materiam grauem

uem sub veniali præcipere: nec obstat dicere, voluntatem Superioris solùm requiri ad imponendum præceptum, grauitas autem, aut leuitas insurgit ex natura rei, quæ à voluntate hominis nequit impediri; aliàs differentia inter mortale, & veniale dependeret à potestate præcipientis, quia non solùm Superioris voluntati subiacet impositio præcepti, sed etiam modus, & qualitas eius nec voluntas Superioris immediatè inter mortale & veniale differentiam ponit, sed tantùm mediatè, quatenus præceptum dependere potest ab eo secundum modum, & qualitatem: nec obstat dicere, quod lex naturalis nequit limitari in materia graui: ergo neque humana, quia obligatio naturalis ex ipsis rebus, & deordinatione, quam habent immutabilem cum recta ratione, oritur, at obligatio legis positiuæ, sicut tolli potest, ita etiam limitari: nec obstat tandem dicere, pœnitentiam impositam à Confessario pœnitenti sub mortali esse implendam, licet Confessarius tantùm intendat eam imponere sub veniali: ergo signum est, legislatorem in materia graui non posse præceptum limitare, quia Suarez tom.4. de pœnit.disp.38.sect.7.n.5. Medin.C. de confess.tr.2.q.48. affirmant; pœnitentiam à Confessario sub veniali imponi posse, eo quod sit quædam lex, & ideo rationes legis sentire debet, quia Ioan. Sancius disp.15. n.16. inquit, Confessarium non habere potestatem limitandi sub veniali graues pœnitentias ab ipso impositas, & quod id faciat non nomine proprio, sed nomine Christi, & vt vices illius gerens, secus est dicendum de legislatore humano nomine proprio præceptum imponente. Secund. pars probatur: iniicere mille laqueos subditis, per quos morali certitudine sunt casuri in lethalem culpam est mortale vt dicunt DD. at si Prælati in ordinationibus, seu constitutionibus grauibus, quæ quasi in Religionibus reformatis sunt infinitæ, & nunquam habent terminum, sub veniali saltem non limitarent obligationem, penè infinitos laqueos iniicerent subditis, quibus morali certitudine certæ ruinæ essent proximi, vt notat S.Th. vbi supr. cum aliis: ergo conscientia ducti legibus abdicare debent mortalem obligationem, quæ insurgere ex propria natura potest. Cõfirmatur ex sec.not. quia ibi omnes

DD. relati cognoscunt tam manifestum periculum labendi in peccatum non prouenire nisi ex sola obligatione illarum rerum, si essent sub mortali, quæ continentur in regulis ab institutoribus ordinatæ ac determinatæ, quantò magis id dicerent, si essent loquuti de constitutionibus, ac ordinationibus Religionum, quæ quasi sine termino regulam sepiunt. Secund. abuti potestate Ecclesiastica in animarum laqueos, nequit imputari nisi ad mortale, quia, vt benè dicit Reginald lib. 15. num.42. potestas omnium legum condendarum concessa est Principibus tam Ecclesiasticis, quàm laicis in subditorum bonum, non in perniciem, & animarum laqueum: si autem Prælati non liberarent subditos in ordinationibus etiam grauibus à lethali culpa, abuterentur potestate in laqueum animarum: ergo. Tert. pars probatur, quia id fit in multis Religionibus præsertim Prædicatorum, & Societatis IESV, id etiam postulat puritas animarum Religiosorum, quæ necessariò mille peccatis venialibus supposita humana fragilitate, ac infinitarum rerum præceptarum multiplicitate continuè subiacerent, id etiam petit benigna voluntas totius Religionis, quæ suos filios non intendit tradere rigidæ potestati aliquorum Prælatorum zelum sine prudenti zelo profitentium, nam præsumptio semper erit iudicanda potẽtior, quæ est benignior. Menoch. de præsumpt. lib. 1. q. 29. num. 5. tom. 1. aliis relatis.

301. Dices, si nullam culpam in se continere debent leges, seu constitutiones, respiciendæ sunt, ac si non essent impositæ, quomodo ergo vota essentialia, regulam, nec non & Religionem conseruabunt, & tamen sunt sepes pro earum conseruatione. Resp. quod non sunt sepes, ita vt illis resecatis corruat, & regula, & cætera alia, sed vt meliùs, & faciliùs ea obseruentur, & ad hoc sufficit vigilantia Prælatorum, simul cum pœnis taxatis, seu taxandis transgressoribus imponendis, quæ pœnæ non sunt subeundæ ab ipsismet transgressoribus, sed imponendæ à superioribus, vt optimè insinuat Caiet. 2. 2. q. 186. art. 9. ad 3. dub. simul cum Armilla tit. Relig n. 13.

302. Dices, pœna nequit infligi sine culpa: ergo necessariò debent obligare ad culpam venialem. Resp. qui se obligat

ad

ad aliquam pœnam voluntariè, illa poteſt ei imponi abſque culpa, licèt non ſine cauſa. Ita S.Thom.2.2.q.108.art.4. & tradit reg. ſine culpa 23. de reg. iuris in 6. imò addo ex ſententia Sanch.ſumm.lib 6 cap.4.num.11.13.illas pœnas non induere rationem veræ pœnæ, ſed cuiuſdam pœnalitatis, quæ largo modo nuncupantur pœnæ, eo quod conſiſtant in patiendo, & in priuatione boni aliqualiter debiti, & ſunt contra naturalem propenſionem.

Dices, regulæ ſeu conſtitutiones ſunt quædam leges, quæ obligant Religioſos, vt ſaltem ſub veniali obſeruentur. Reſp. eſſe quidem leges, quarum obſeruatio dependet ab imponentium voluntate, qui benignè ad nullam culpam obligare ſubditos intendunt, ne laquei ſeu graues, ſeu leues animabus iniiciantur, maximè quia in communitatibus, vt bènè dicit Suarez vbi ſupr.num.3. neceſſe eſt plures eſſe infirmos, ac debiles, & hoc videtur eſſe magis conſentaneum fini regulæ, nam redditur magis leue onus Dei aſſumptum, curſus perfectionis diligentibus non impeditur, hilaritas ſpiritus habetur, & negligentes à ſuauitate legum attracti ad maiorem diligentiam animantur, nec ex tot periculis venialia committendi liberati ea paruipendunt. 303.

Dices, ſi ſuperior legum obligationem, quæ inſurgit ex materia graui, ſeu leui, quæ ratione alicuius circunſtantiæ fit grauis, tollere teneretur, ex earum tranſgreſſionibus bonum commune maximum pateretur damnum, & notabiliter damnificaretur Religio. Reſp. retorquendo argumentū, ſi non tolleretur, cum quaſi regulæ, ſeu conſtitutiones ſint infinitæ in reformatis Religionibus, & continuò ordinationes augmententur, præter ea, quæ ſunt diſperſa in eſſentiali regula, mille, & infiniti laquei animabus ſubditorum iniicerentur, qui vix, aut nunquam declinari poſſent, vt dicitur in ſec.not. vnde & bonum commune Religionis totaliter deperderetur, & finis eius fruſtraretur, qui eſt tandem inducere homines ad perfectionem. Quæ difficultas, ſi fuiſſet multùm meditata, & à DD. prout in dub.43. ponderata, non ita facilè tranſgreſſores lethali culpa damnarent, & parui refert, quod inter ſe confutentur rationes, quibus ſinguli probant propoſitionem, quia aut ſub vna, 304.

aut sub alia transgressores damnant, & mille laqueis animas inuoluunt, quid ergo dicendum? de duobus malis minus est eligendum, minus est, quod bonum commune periclitetur, quàm quod animæ sæpè, ac sæpius subiaceant peccatis cum periculo manifesto luendi pœnas æternas, & ideò à superioribus relaxanda est omnis grauis obligatio, sed melius, & est doctrina pro omnibus Regularibus maximæ respirationis. Duplex bonum considerari potest in omni congregatione Religiosorum, vnum insurgens ex statu assumpto essentiali, alterum verò ex statu assumpto accidentali, damnificatio primi potest esse mortalis, damnificatio secundi nullius culpæ iuxta voluntatem eorum, qui eum assumpserunt, & id hoc modo explicatur, duplex status perfectionis assignatur, alter essentialis consistens in tribus votis, & in aliquibus præceptis ad mortale obligantibus, vt in regula S. Francisci, alter accidentalis positus in multis præscriptis à regularum institutoribus, à tota Religione, necnon & à superioribus ad mortale non obligantibus, damnificatio boni insurgentis ex statu essentiali est mortale peccatum, quia ad tuendum illud sub graui culpa Religiosi se adstrinxerunt, damnificatio boni secundi status non est mortale, quia ad illud protegendum homines non se obligarunt sub mortali, & ratio tendendi ad perfectionem consistit in tribus votis, aliisque præceptis sub mortali, in aliis verò rebus sine aliqua culpa, vt benè notant Ioann. Sancius in selectis, disp. 7. num. 10. & Suarez inferius citandus, vnà cum aliis DD. à me citatis in dub. 44. Nec ista doctrina videtur esse noua, sed habetur ex D. Thoma asserente, præter tria vota nullam insurgere obligationem ad peccatum propter periculum ad ea omnia obseruanda à professoribus alicuius regulæ, tantò magis id valere debet in constitutionibus, & ordinationibus, id omnes intendunt, qui sequuntur D. Thomam vt in sec. not. qui etiam dicunt regulas, seu constitutiones ad nullam culpam subditos obligare, vt Tab. tit. Relig. q. 22. Suarez inferiùs. Emin. Lugo de iust. disp. 9. sect. 2. num. 21. & alij, imò addo, quod tuta conscientia nequirent id facere, quando vellent ad illud tuendum sub mortali se obligare,

ob

ob periculum millies, ac millies labendi in peccatum, dum mille laqueos sibi imponerent. Verum tamen est, quod se obligarunt Religiosi ad bonum illud accidentale conseruandum, & non damnificandum sub aliqua pœna temporali taxata, seu taxanda à superioribus ac proinde transgressores fiunt rei illarum pœnarum, vt benè dicit Reginald. lib. 13. num. 177. vnde si haberent animum obstandi pœnis imponendis à superioribus censendi essent lethalis culpæ rei, vt docet Suarez 4. de Relig. lib. 1. cap. 4. num. 13. hisce verbis: vnde si quis vellet ita esse liber à iugo regulæ, vt paratus non esset sustinere pœnam quandocumque Prælatus eam præciperet, vel ei resistere, si necesse sit, ille sine dubio esset in malo statu, & peccaret mortaliter, tum quia habet dispositionem directè contrariam voto obedientiæ, tum quia resistit regulæ non tantùm vt mera lex pœnalis est, sed etiam vt resoluitur in obligationem conscientiæ ex suo genere grauem, scilicet non resistendi Prælato iure suo vtenti, & obseruantiam regulæ procurandi: at verò, si quis ita remissus sit, vt secum statuat non seruare regulam quoties occultè potuerit, vel aliter pœnam vitare, vel certè quoties maius onus senserit in seruanda regula, quàm in sustinenda pœnitentia, non apparet in hoc actu malitia mortalis ex obiecto: hæc Suar. Addendum tamen est hic, quod per istam doctrinam, quæ laqueos ab animabus resecat, & bono accidentali consulit in decorem Religionis, non intendo excludere, quod aliquando superior non possit præcipere aliquid sub mortali secundum exigentiam rei occurrentis, etiamsi sit res leuis ob circunstantiam annexam maximi ponderis, vt rectè adnotauit Alphons. à Castr. lib. 1. de lege pœnali, cap. 5. quem sequitur Reginald. lib. 15. n. 43. vbi postquam perperam sensit eos Prælatos, qui putant se posse ad mortalem culpam subditos obligare propter solius silentij violationem, aut propter vnius lactucæ manducationem sine licentia, aut propter aliud simile, quod ex se est parui momenti, nec potest grauiter Religioni nocere, subdit, posse his rebus paruis talem, támque grauem coniungi circunstantiam, tam graue scandalum Religioni, aut tantam occasio

occasionem transgressionis votorum afferentem, meritò posset Prælatus res huiusmodi prohibere sub intimatione gehennæ. Addo etiam cum Bassco cap. summ. tit. Prælatus, num. 12. Prælatos regulares non debere esse faciles ad ferenda præcepta obligantia subditos sub peccato mortali, cum experientia rerum magistra demonstret eorum frequentiam magis contemni, quàm formidari, & infælices exitus in perniciem animarum subditorum inde subsequi, vnde Prælati à multitudine præceptorum, & ordinationum se abstineant, ne laqueum subditorum animabus iniiciant, nec propter defectus vnius, vel paucorum, quos non audent corrigere, communitatem inuoluant; fauet his Concil. Trident. sess. 25. de reformat. cap. 3. Quamuis, inquit, excommunicationis gladius neruus sit Ecclesiasticæ disciplinæ, & ad continendos in officio populos valdè salutaris, sobriè tamen, magnáque circumspectione exercendus est, cum experientia doceat, si temerè, aut leuibus ex rebus incutiatur, magis contemni, quàm formidari, & perniciem potiùs parere, quam salutem. Ex doctrina ergo huius vltimæ obiectionis apparet, Prælatos, velint, & nolint, debere in suis ordinationibus eximere subditos ab omni obligatione sub mortali, quia ad bonum accidentale Religionis tuendum non se obligarunt subditi, nec obligari potuerunt ob manifestum periculum ruendi in peccatum, quod oritur, vt inquit S. Thom. vbi supr. ob multitudinem obseruantiarum, tandem concludo hanc doctrinam esse verissimam, & iuxta eam multas superiùs approbatas posse accommodari.

DVBIVM

DVBIVM LI.

An in Religionibus sit licitum sine prævia correctione fraterna peccatum fratris Prælato tanquam Patri reuelare.

LIbenter aggredior denuò hoc dubium, licet superiùs illud pertractauerim inclinando in sententiam affirmatiuam, à qua modò non declino, sed quia Ludouicus Caspensis author modernus tom. 2. tract. 17. de charit. disp. 6 sect. 3. nimis acriter inuehitur in contrariam sententiam asserendo eam posse esse occasionem ruinæ, & subuersionis Religionis, proinde tanquam probabilem, imo probabiliorem eam admitto, non declinando ab affirmatiua: Huiusmodi quidem disputatio tam vehemens, præsertim apud recentiores, ortum trahit ex doctrina S. Thom. quodlib. 12. artic. 13. & vnaquæque verba contendit in propriam sententiam tanquam præcipuum fundamentum eum attrahere, ideo cogor sensum eximij Doctoris aperire ex ipso ordine tradito in citato articulo, & est ordo vniuersalis doctrinæ iuxta omnium DD. vsum. Prim. tradit vniuersalem doctrinam. Sec. conclusionem difficultatis propositi quæsiti. Tert. limitationem conclusionis. Quart. limitationem limitationis. Vniuersalis doctrina habetur, dum tractat in principio corporis articuli de criminibus, quomodo secundum iura in eis procedatur, deinde conclusionem assignat propositæ difficultatis, quæ est post hæc verba, (*vtrum autem statim, ac quis scit fratrem suum peccasse, debeat denuntiare Prælato*) *nam si scio, quod frater per me corrigetur, tunc non debeo hoc denuntiare Prælato*: quam conclusionem multis in locis tradit. 2. 2. quæst. 33. artic. 7. ad 4 & 5. & quodlib 1. artic. 16. deinde limitationem conclusionis assignat dum dicit *Si autem videtur, quod hoc melius fiat per Prælatum, & Prælatus nihilominus sit pius, discretus, & spiritualis non habens rancorem, seu odium aduersus illum subditum, tunc licitè potest hoc denuntiare sibi, &c.* Tandem limitationem limitationis designat, dum profert 305.

fert. *Sed quia propter conditiones diuersas Prælatorum, & subditorum non potest in hoc dari generale iudicium, quia aliquando Prælatus, vel mouetur ad odium aduersus subditum, vel subditus non benè fert verba Prælati, imo tenendum est pro regula, quod in omnibus istis semper est seruanda charitas, & quod melius, & magis expedire videtur.* Quamobrem ex ordine assignato habetur opinionem veram D. Thom. esse, id non licere facere sine præuia monitione, quod si aliquando in aliquo casu contingit, finem correctionis melius haberi à Prælato, dummodo sit ornatus pietate, discretione, ac spiritualitate, non habens rancorem, neque amaritudinem erga delinquentem, videtur id posse fieri, & non per quamcunque rationem, quæ videtur melior, nam semper aliqua, sicut in omnibus aliis negotiis apparebit, eo quod D. Thom hanc limitationem pro conclusione tradidisset, & conclusionem pro limitatione, sed debet esse notabilis, ita vt delator æstimare possit notabiliter deficere à correctionis fine. Ita Clauis Reg. lib. 11. num. 14. quare iuxta ordinem D. Thom. suamque sententiam trado doctrinam.

Conclusio.

306. Religiosus tuta conscientia occultum fratris peccatum, quod solùm vergit in eius peculiare damnum, nequit Prælato tanquam Patri prætermissa correctione fraterna reuelare. Quæ conclusio multis relatis traditur à Sayro vbi sup. à Fagundez in præcep. decal. lib. 8. cap. 7. num. 7. tom. 2. à Diana inferiùs citando, & à Basseo summ. tit. denunt. num. 7. & expressè habetur à doctissimo Iacobo Granado 2. 2. de char. controu. 3. tract. 12. disp. 5. Suadetur prim. ex S. Basilio in quæst. fusè disput. Ita loquente. *Peccatum referendum esse ad Prælatum ab iis, qui sunt conscij, cum ipsi non possint mederi, iuxta id, quod à Domino præceptum est Matth.* 18. consentit. S. Aug. in regula in fine, & in epistola 109. de monialibus loquēte. Sec. ex textu Matt. 18. *Si peccauerit in te frater tuus, vade corripe eum inter te, & ipsum solum, &c.* qui ordo, cum cadat sub præceptum, vt communiter dicunt DD. seruandus est tam in Religionibus, quàm extra eas, maximè quia si intentio

intentio Christi exceptionem voluisset, eam tradidisset, sicut ordinem tradidit. Tert. quia hoc præceptum innititur legi naturali ob duas rationes, vt conseruetur fama proximi cum minima iactura, quantum fieri potest, dum velimus eum emendare, & quia ille modus corripiendi, sicut est suauior, ita natura sua accomodatior, & efficacior ad reuocandum hominem à peccato: si autem non seruaretur ordo præscriptus, fama proximi apud superiorem maximam pateretur iacturam, quia non fit cum illa minima læsione, quantùm fieri potest, nec ex natura sua accommodatior est, & efficacior ad emendationem, quia nimis confundit delinquentem, & ingerit plus doloris, & confusionis subdito, quàm si multis aliis fieret cum periculo ex indignatione, licet secretè, obstinationis, vnde Sanch. inferiùs vitandus, quamuis acriter defendat affirmatiuam sententiam cognoscens hanc veritatem dicit, ratio potissima, qua Christus instituit quod correctio fraterna præcederet in delictis occultis, ea fuit, ne peccator inuitus patiens suæ famæ iacturam manifestato superiori peccato suo occulto, quasi desperans, ac furens ob infamiam, peior efficeretur, ac proinde frustraretur correctio fraterna suo fine, qui est fratris emendatio: ergo præceptum Christi est obseruandum tanquam explicatiuum præcepti naturalis. Quart. quandiù sæcularis, vel Religiosus iuri suo non renuntiauerit, iustè exigere potest ab altero, vt suæ famæ prospiciat, eumque conseruet, quandiu nihil est, quod notabiliter præponderet: ergo quando quis monitus secretè emendabitur, vel probabiliter ad mentem correctoris creditur emendandus, vt benè insinuat Sayr. vbi sup num. 6. iustè exigere potest ab altero, ne crimen suum occultum manifestet Prælato quantumuis Patri maximè, quia talis manifestatio secundum graues DD. inquit Granad. vbi sup. multùm lædit famam delinquentis, præsertim si antea magni æstimabatur à superiore: sicut enim sæcularis fama grauiter læditur, si eius peccatum occultum Principi deferatur, qui prius ob eius raras qualitates ab ipso multùm æstimabatur, ita fama Religiosi, imo magis ob statum perfectionis, ad quem tenetur iuxta ordinis institutum tendere, grauiter læditur, quando superiori defertur

peccatum, quod à correctione fraterna, saltem probabiliter, erat emendandum, dico probabiliter, quia habetur ex Saluatore dicente Si te audierit, lucratus eris fratrem tuum. Quint. si doctrina contraria esset vera, opus esset adducere aliud Euangelium pro Religiosis, & aliud pro Laicis; pro illis, quia magis expediens, & vtilius; pro istis, quia licet expediens, & vtilius esset, ab hoc tamen onere sunt eximendi, quia ad tantam perfectionem non sunt constringendi, quasi Christus ignorasset tradere differentiam: ergo. Huic argumento conatur respondere Turrianus 2. 2. disp. 89 dub. 4. dicens, alium esse finem boni publici in Republica sæculari, & alium in Religione, nam Gubernatoris finis in sua Republica est inhærere paci, & tranquillitati, quæ à publicis peccatis conturbantur, & dissoluuntur imo nec omnia publica punit Gubernator, sed multa ob maius bonum impunita permittit, atque adeo non postulat bonum illius Reipublicæ, vt secreta peccata ad Principem deferantur, at institutum Religionis est non tantùm extollere hominem ad statum boni Religiosi, sed ad eximium statum viri perfecti, ac proinde bonum Religionis postulare potest, vt cum aliquo detrimento famæ Religiosi fieri possit prædicta delatio superiori, doctrina verè noua, quod liceat homini infringere & præceptum naturale, & Christi Domini ob inducendum Religiosum ad statum perfectionis, ac si natura, & Christus in mediorum assignatione defecerint, vnde huiusmodi doctrina tanquam falsa à scholis est abiicienda, quia status perfectus cuiusque status, & congregationis postulat, vt obseruentur diuina præcepta, sine quibus omnis perfectio ruit, potest quidem status perfectus Religionis efficere, vt subditi renuntient iuri famæ, si cupiunt statum illum assumere, sed nunquam efficere, vt inuito proximo fama eius denigretur apud superiorem, nisi iuxta præceptum Domini. Sext. sequeretur istud inconueniens, quod licitè, & prudenter dici posset de communitate religiosa, simpliciter non posse æquè benè gubernari, & conseruari, si omnibus subditis persuasum fieret, se non posse licitè denuntiare Prælato lapsus fratrum, nisi prius tentando illos emendare

per-

per secretam monitionem, quod videtur durum, & rigidum, ne dicam temerarium, hoc excluso, totum dico, quia æquè benè potest gubernari, & conseruari, imò meliùs, licet subditi sibi persuadeant non posse, quia habetur præceptum de præmittenda correctione, sine qua omnis gubernatio ruit, & omnis conseruatio destruitur, quia iuxta regulam præcepti impositi omnia sunt regulanda. Suarez 4. de Relig. lib. 10. cap. 10. num. 11. apertè concedit sequelam maioris, & consequenter negat minorem. Sed contra, affirmare illam propositionem inclusam in maiori sub nonnullis rationibus ab intellectu inuentis, quibus potest subesse falsum; quia procedunt ab intellectu opinante coram Christi præcepto de correctione prætermittenda, sub quibus rationibus, ob quas tradidit præceptum, falsitas nequit esse, non potest esse nisi durum, & rigidum, &c. ergo. Præterquam quod esset etiam concedenda talis propositio; licitè, & prudenter dici potest simpliciter non posse æquè benè gubernari, & conseruari Religionem, nisi omnes subditi sibi persuadeant suos prauos mores secretos esse denuntiandos immediatè Prælato tanquam Iudici, quia illa vtilitas, imò longè maior, quæ arripitur ex denuntiatione paterna in fauorem subditi, & Religionis, arripitur etiam ex iudiciali denuntiatione, quia ex publicatione delicti maior humilitas delinquenti erit necessariò sustinenda, magis, ac magis eius patientia augebitur, actus confusionis, ac resignationis ferè omni tempore ex rubore, ac verecundia erunt præstandi, maior securitas à Religione, ne relabatur, habebitur, quia omnes eius curæ intendent, magis suaue erit regimen Prælatis ob aliorum curam, & bonum commune, ob pœnam inflictam fouebitur, quia cæteri alij à delictis patrandis se abstinebunt; nec obstat dicere, famam eius magnam pati iacturam, quia sicut læsio famæ iuxta contrariam sententiam leuis momenti censetur ob bona spiritualia, quæ eliciuntur ex immediata delatione paterna, ita læsio famæ ob bona longè maiora quæ eliciuntur, si denuntiatio iudicialis deferatur

Prælato, putanda erit modica, imò nullius pretij, & valoris ob vtilitatem, quæ insurgit in fauorem boni communis, quod nullo modo est concedendum: ergo

307. Limita, non propter rationes contrariæ sententiæ, quarum prima est; quia meliùs, & vtiliùs delatus consequetur spirituale bonum correctionis ex delatione paterna, quàm ex monitione fratris, & maius bonum spirituale præferendum est bono temporali famæ subditi. Ita dicunt aduersarij, præsertim Sanchez summ. lib.6. cap. 14. num. 46. quia tam Regulares, quàm sæculares cum graui damno vitæ, honoris, vel fortunæ non sunt coacti à præcepto diuino ad corrigendum fratrem delinquentem, vt communiter docent Aragon. Valent. Regin. Bann. Mald. Nauar. quos citatos sequitur Bonacin. de charit. disput. 3. quæst.4. part.7. num. 11. Petr. Nauarr. de restit. lib 2. cap.4 dub.11. num. 117. in 2. edit. Coninch. de charit. disp.28. dub.6. num.124. quare si temporale esset negligendum ob bonum spirituale, non esset admittenda doctrina tradita, imò mille aliæ doctrinæ, etiam aduersariorum essent nullius roboris, præterquam quod mille incommoda in Religionibus sequerentur, vnde Diana in dub. Regularium tract 6. resol 37. part. 3. negat propositionem, sicut ante ipsum fecit Valent. tom. 3. disput. 3. quæst. 10. de correct part 5. §. 2. dicens: non pro quocunque bono spirituali proximi licitum est damnum ei inferre in bonis corporalibus, sed pro necessario, quod non videtur esse in casu, eo quod finis correctionis per proximum corrigentem habetur absque delatione apud Prælatum: imò etiam addo, quod semper vberior fructus spiritualis elicietur à correctione fraterna, quàm à paterna, quia correptus à gratitudine instructus, quod sua fama à corripiente incolumis fuerit seruata, maiori pace, & vehementiori spiritu peccatum fugabit, maiori vinculo amoris correptorem prosequetur, summa tranquillitate de bono nomine conseruato fruetur, à rubore peccati ante Prælatum non conturbabitur, neque confundetur; aduersitatem animi aduersùs fratrem delatorem non feret, & à suspicionibus circa dispositiones Prælati de propria persona non opprimetur; vnde non paruum emolumentum à fama conseruata pro spiritu habebit, quia, vt dicit S. Thom. vbi

supr.

supr. art.7. multum fama iuuat ad augmentum spiritus, & confirmatur à Bann. 2. 2. quæst. 33. art. 8. dub. 2. ad 4. quare magis conabitur virtutibus Religionem colere, quæ tanto amore, per subditum charitate ornatum suam famam protexit; vnde Granad. vbi supr. obstans obiectioni, quod semper correctio meliùs facienda sit à Prælato in Religionibus, inquit, non esse verum, quia Prælati non semper sunt tales, quales describit D. Thom. in quodlibet. vbi supr. quia sæpe sunt subditi, quos alij tanta veneratione, & amore prosequuntur, vt plus prosit eorum secreta correctio, quàm Prælatorum saltem in peccatis, quæ non pendent in futurum.

Limita, non propter secundam rationem aduersariorum, quæ videtur esse, quia maior puritàs, perfectio, & obseruantia Religionis ex monitione paterna habebitur, eo quod priuabitur delinquens officio, loco, &c. & ita magis peccatum impedietur, quia, si illa sunt occasiones proximæ, ipse delinquens curabit, vt se eis priuet, sicut tenetur in conscientia, aliàs correctio secreta non est censenda profutura; si sunt remotæ, non tenetur eis priuare superior miserum subditum, nec ob istam rationem est à delatore negligendum diuinum præceptum, nec Prælatus ad præcauendum remotum damnum, debet vti tali remedio, quia videtur nimis durum esse, & sine debita causa tristatur subditus, quia etiam non omnia peccata, vt benè notat D. Thom. vbi supr art. 7. quem sequitur Sayrus vbi supr. num. 16. sunt reuelanda Prælato; quia occultorum homo non est Iudex, & licet aliquando id possit fieri, non ideo est tradenda regula generalis; maximè quia non semper Prælati sunt viri illis qualitatibus à D. Thoma assignatis prædití, nec omnes subditi sunt dispositi ad patienter ferendum, quod suum peccatum Prælato deferatur, vnde mille incommoda possunt sequi, odia, & dissensiones inter delatum, & delatorem, pro parte superioris imprudentia cum iactura famæ delinquentis, pro parte delati renitentia ad emendationem, quæ omnia sunt multum nociua paci communitatis, imò datur aditus subdito, si habet passionem aduersus delinquentem eam effrænandi, miscendo etiam falsa cum veris. 308.

Limita,

309. Limita, non propter rationem, quia detrimentum famæ ob denuntiationem paternam censeri debet minimæ iacturæ, & leuissimæ infamationis, dum Prælatus est pius, & prudens, & qui non sit delinquenti nociturus, sed profuturus, nec propter aliam, in qua dicitur, esse maximum frænum, scire Religiosum sua delicta immediatè posse denunciari Prælato, quia, vt respondeam primæ, in sententia Adriani, Valent. Barthol. Medin. quos citatos sequitur Sayrus vbi supr. est multum æstimanda, vnde Castrus Palaus part. 1. de charit. tract. 6. disput. 3. punct. 12. licet declinet in sententiam contrariam, nihilominus inquit: fama apud Prælatum pluris æstimatur à subditis, & ægrius fertur apud illum infamari propter dependentiam ab eo, quàm apud plures socios; idem dicit Granad. vbi supr. manifestatio multum lædit famam delinquentis, præsertim si antea magni æstimabatur à suo superiore; affirmat Bannes 2. 2. quæst 33. art. 8. dub. 2. ad 5. regulariter loquendo multò grauius nobis est ad ferendum, quod Prælatus noster quantumlibet prudens, & pius cognoscat delicta nostra, quàm quod alius frater, & amicus eorum notitiam habeant; consentit Fagundez vbi supr. num. 9 dicens, multò enim grauior est infamatio apud vnum grauem, & prudentem virum, vtpotè Prælatum, à quo quis pendet, quàm apud multos, à quibus non pendet, maximè quia ex reuelatione superiori tanquam patri facta, pio, ac prudenti, potest superior procedere ad negationem suffragij, ac officiorum Religionis ad mutationem domus, & monasterij, ad remotionem ab officio, & ad alias res, quæ notam infamiæ naturaliter afferre possunt; tandem concludit Basseus in summ. tit. denuntiatio num 8. dubium enim non potest esse, quin multò grauior, & acerbior sit vnicuique læsio suæ famæ apud suum superiorem, etiam vt apud Patrem, quàm apud vnum, vel alterum ex aliis, sicut enim deterius est apud virum honestum, & prudentem æstimationem, seu famam perdidisse, quàm apud multos leues, ita adhuc grauior ctura est in famæ amissione apud Prælatum, vnde fama fratris apud Prælatum magni est æstimanda, & ideo sine extrema necessitate, id est, quando vel Religioni, vel tertio, vel ipsius peccatoris conscientiæ subueniri aliter non potest,

non

non est prodigenda. Quare Sotus in releċt. de secret. memb.2. quæst.4. conclus.3. dub.3. de se ait: optarem potius ego peccata mea nota esse tribus, aut quatuor, quam vni mihi coniunctissimo viro, cuius bonam de me opinionem pluris facio, quàm si quatuor alij de me benè opinentur, deinde subdit, fama subditi apud Prælatum magni æstimanda est, & ideo sine extrema necessitate non est prodigenda, nec Prælatus potest ad id compellere, imo in visitationibus debet monere, vt occulta peccata non denuntientur nisi præuia admonitione, & S. Augustin. in regula, quamquam dicat ante inductionem testium denuntiandum esse fratrem Prælato tanquam Patri, non tamen id permittit ante monitionem: hæc Sotus. Quia, vt respondeam secundæ rationi cum Granado vbi supr. verum est, esse frænum, dum subditi sciunt sua peccata esse manifestanda Prælatis, sed non propterea omnibus Religiosis iniectum fuisse credendum est, sunt enim alia fræna, nimirum oratio, timor pœnarum alterius vitæ, admonitio fraterna, & insuper nosse, quod si hæc non profecerit, procedetur ad denuntiationem.

Limita, non propter aliam rationem, quam admittunt 310. Sanchez vbi supr.num.50.Suar.vbi supr.cap.9.num.11.Caspens. vbi supr. n. 28. nempè vix esse præsumendam emendationem in Religiosis, mendicatam à Caiet. dicente, non facilè esse credendum Religiosum correctione fraterna emendandum, sed dubitandum potiùs fore, vt fingat se emendatum, vt socium deludat, denuntiantémque vitet, & interim mansurum in peccato, donec in scandalum aliorum prorumpat; quia videtur horrendum tam sinistram opinionem de Religiosis nutrire, vnde solutio rationis ab ipso Sanchez vbi supr.lib.4.cap.4.num.7. est petenda: si peccatum, inquit, Religiosi est veniale, multitudine bonorum operum, in quibus Religiosus versatur, veluti obruitur, si verò sit mortale, faciliùs, ac citiùs Religiosus resurgit ob pristinam consuetudinem, qua est deditus Deo, ac aliorum Religiosorum exemplo attractus, teste Origene in Ps. 36. *Cum ceciderit iustus non collidetur*. Quare Lorca 2.2.disp.89. dub.4 post multa alia aduersus tam malam opinionem inuehitur

uehitur hisce verbis: neque in Religionibus potest inueniri specialis ratio, quare Euangelicus ordo prætermittatur, quia nec Religiosorum fama vilis est, sed potius maioris pretij, quàm sæcularium; nec minus sperari potest secretam monitionem profuturam Religiosis, quàm aliis, sed magis, non enim sunt Religiosi duriores, aut incorrigibiliores cæteris, nec cætera incommoda minus in Religione vrgent, quàm extra: vnde Caietan. 1. in opuscul. tom. 1. tractat. 31. resp. 5. est malè allegatus tam in sensu, quàm in verbis, quia loquitur de peccatis exceptis, vt notat Granad. vbi supr. & verba eius sunt expressa: similiter, inquit, si crimen pendet adhuc in perniciem Reipublicæ Ecclesiæ, aut aliorum priuatorum, puta, quia sunt multi corruptores fidei, aut conspiratores, aut latrones, aut subuersores aliorum, debet ex fficio iudex inquirere, & reos huiusmodi perseuerantes in nalo pernicioso omnino occulto, (de his sermo est) debet reuelare, nisi fortè probabiliter crederet correctione fraterna eos amplius non peccaturos, quod non facilè credendum est de Religiosis præsertim huiusmodi sceleribus irretitis, sed dubitandum potiùs videtur, quod fingent se emendare, & propterea tutius, &c. Hæc Caiet.

1. Destructis ergo contrariæ sententiæ fundamentis, sequitur limitatio conclusionis & est illa D. Thom. si autem videtur, quod meliùs hoc fiet per Prælatum, & nihilominus, &c. tunc fiet meliùs, quando timetur relapsus in futurum, nec est omnino emendandus & tunc debet delinquentem Prælato tanquam Patri denuntiare. Ita aliis citatis Sayrus vbi supr. & Iacob. Granad. vbi supr. ait: quia tunc prudenter est putandum non esse correctionem fraternam profuturam, vnde correctio multum erit vtilis, saltem deseruiet denuntiatio, vt Superior diligentius inuigilet, & occasiones rescindat delinquenti, consentit Bann. 2.2. q. 33. art. 8. dub. 2. ad 4. in fine, id etiam æstimandum est posse fieri, quando adhuc periculum relabendi adest. Ita Valent. Adrian. Sot. D. Thom. quos citatos sequitur Castrus Palaus bi supr. periculum relapsus voco, inquit Palaus punct. 12. num. 5. quando ita proximus occasionibus peccati est, ita immersus, vt morali probabilitate putandus sit casurus, ni-

si

ſi occaſiones reſecentur, nam de aliis periculis remotis non eſt penitus curandum, cum omnibus tale periculum inſit fragilitate naturæ: & ideo concluditur ob has duas rationes poſſe Religioſum ſecretò monere Prælatum vt Patrem de peccato fratris abſque præuia correctione, tum quia remedia applicare poteſt, quæ per alios ſubditos nequeunt applicari, tum quia abſcindet occaſiones peccati, quas reſecare nequit alius, quàm Prælatus, & hoc videtur eſſe illud melius à D.Th. deſignatum.

Sequitur tandem limitatio limitationis: ſed quia, inquit 31
D.Thom. propter conditiones diuerſas Prælatorum, & ſubditorum, non poteſt in hoc dari generale iudicium, quia aliquando Prælatus vel mouetur ad odium aduerſus ſubditum; vel ſubditus non benè feret verba Prælati, imo tenendum eſt pro regula, quod in omnibus iſtis ſemper eſt ſeruanda charitas, & quod meliùs, & magis expedire videtur, quaſi dicere velit, concluſio generalis eſt, peccatum fratris ante Prælatum quantumuis Patrem ſine monitione Euangelica non eſſe deferendum, niſi aliquod meliùs notabile cogat, vt ſunt relapſus, & eius proximæ occaſiones: & adhuc in hoc ſunt perpendendæ qualitates Prælatorum, & ſubditorum, ne mille incommoda oriantur in damnum Religionis, & iis maturè perpenſis charitas eſt illa regula, quæ debet delatorem, quid facere debeat, inſtruere. Aduertit tandem Miranda tom. 1. ordin. iud. quæſt. 9. art. 4. quem citatum ſequitur Hieron. Rodriq. in ſuo compend. reſ. 36. quod ſubditi non ita facilè accedant ad Prælatos vt Patres: omnibus diſſuadeo, inquit, ne ad Prælatos etiam, vt Patres accedant, quia aliquando hi, qui erant ſubditi, & conuerſando erant benigni, & manſueti, poſtea facti Prælati volunt magis videri iudices, quam Patres viſceribus charitatis zeloſi.

Dices, in nonnullis Religionibus habentur conſtitutiones, quæ iubent deferre peccatum fratris apud Prælatum 313.
tanquam Patrem, quod fuit à ſanctiſſimis viris executioni mandatum, & à ſummis Pontificibus approbatum, quod ſi non eſſet licitum, nunquam illas conſtitutiones permiſiſſent. Reſp. quod eo ipſo, quod quis aſſumit habitum, aſſumit

mit etiam pro obseruatione proprias constitutiones, inter quas connumeratur Religiosum posse absque præuia correctione monere Prælatum tãquam Patrem de crimine fratris, vnde vnusquisque iuri famæ cedit, & cum Dominus sit suæ famæ Religiosus, ei renuntiare potest, cum hoc non prohibeatur neque à iure naturali, neque ab Euangelio, nam Christus illum ordinem seruari voluit, provt lex naturalis præscribit, vt seruetur fama delinquentis, ne ei fiat iniuria, vnde Bann. vbi supr. ad 7. censet tale statutum posse esse vtile Religioni, adhærent Valent. tom. 3. disp. 3. quæst. 10. p. 5. Coninch. 2. 2. disp. 28. dub. 12. Suarez 4. de Relig. tract. 10. lib. 10. cap. 7. n. 10. 12. sed hi tres DD. coguntur id dicere à tali praxi in eorum Religione seruata.

314. Ex dictis infertur, quando Prælati Religiosorum præcipiunt sub præcepto sanctæ obedientiæ, vel sub excommunicatione ipso facto incurrenda, vt scientes crimina intra certum terminum sibi reuelent, semper intelligendum esse seruato ordine correctionis fraternæ, si crimina sint occulta, & putetur correctio profutura, & non sit periculum in mora, etiamsi id præcipiatur specialiter vni, vel generaliter omnibus. Ita Fagundez vbi supr. num. 12. imo addit Bann. 2. 2. quæst. 33. art. 8. dub. 2. ad 7. præcepta visitationum non intelligi de peccatis secretis, sed de illis, quæ modo aliquo sunt publica, & scandalosa, aut in detrimentum commune vergunt, adhærent S. Thom. 2. 2. quæst. 33. art. 7. Nauarr. man. lat. cap. 18. num. 40. & cap. 25. num. 46. & alij, quos citatos sequitur Sayrus lib. 11. cap. 4. num. 19. Hæc sunt, quæ adnotaui propter Caspensem, qui audet asserere hanc sententiam posse esse in ruinam Religionis, quæ verba erant lenienda, dum habetur præceptum Domini de præmittenda correctione, priusquam peccatum fratris denuntietur Prælato.

DVBIVM

DVBIVM LII.

An Religiosus, qui apud Prælatum sine præuia correctione vult deferre delictum occultum fratris, teneatur prius examinare conditiones requisitas in Superiore à D. Thom. assignatas, an potiùs illas præsupponere debeat.

NOt. quod hîc loquimur de Religioso, qui adhærere vult opinioni eorum, qui docent posse peccatum secretum fratris reuelari Superiori, vt Patri prætermissa correctione fraterna, ad cuius emissionem sufficit, vt maior vtilitas, vel circa satisfactionem, & emendationem delicti commissi, vel circa futurum periculum speretur, vt notant Abulens. c. 18. in Matth. quæst. 98. in fine. Sanch. summ. lib. 6. cap. 18. n. 47. Suarez 4. de Relig. lib. 10. cap. 9. num. 8. in fine. Caspensis loc. cit. in præced. dub. vnde Prælatus dupliciter potest considerari, vel vt electus à Prouincia, vt fungatur munere Prouincialatus, vel vt missus à Generali ad visitandam Prouinciam, qui communiter nuncupatur Visitator, eadem distinctio applicari potest aliis Prælatis, sed loquimur de istis, quia magis immediatè Prouincias gubernant, & regunt, considerari etiam potest delator dupliciter, vel habens tempus priusquam porrigat delationem, vel habens negatum ab vrgenti necessitate, quia periculum est in mora. 315.

Conclusio.

Prælati conditiones tam electi à Prouincia pro eius regimine vniuersali, quàm destinati à Generali ad visitandam Religiosorum communitatem non sunt priùs examinandæ, & cognoscendæ per tractum temporis, & per regimen ad opus redactum, sed possunt præsupponi. Prima pars suadetur, quia electores Prouinciæ habent plenam informationem de qualitatibus Prouincialis electi, scilicet de eius 316.

pietate, discretione, spiritualitate, &c. imò ob istas satis cognitas eum delegerunt, aliàs moraliter peccassent, si absque indagatione morum per suffragia ad tale munus eleuassent ob periculum deligendi non aptum in graue damnum totius communitatis, de illis rebus, quæ nouimus, non indigemus inquisitione, & informatione. Limita, modò non insurgat aliqua probabilis dubitatio de morum mutatione, quia, vt dixi superiùs, multi, dum obediunt, sunt mansueti, & benigni, facti deinde Prælati volunt videri potiùs iudices rigorosi, quàm Patres charitate pleni. Sec. pars habetur ex Menoch. de præsumpt. lib. 2. præsumpt. 86. asserente officialem effectum præsumi dignum, aptum, & idoneum: ergo eo ipso, quod electus fuit à Generali ad visitandam Prouinciam præsupponendæ sunt conditiones requisitæ ad munus suum rectè gerendum, præsertim quando casus deferendus non concedit dilationem, neque moram, quare tuta conscientia delator sperans maiorem vtilitatem in fauorem delinquentis à Prælati correctione, quàm à propria, potest ei fratris delictum deferre. Dixi, quando casus deferendus Prælato non patitur dilationem, quia si periculum non est in mora, & casus non vrget, sunt considerandæ Visitatoris qualitates ad opus redactæ, quia, licèt præsumptio de eius idoneitate concedat vt possit statim crimen ei deferri, quando vrget necessitas, nihilominus hac cessante, cum præsumptio ex propria natura versetur intra dubitationis terminos, vt docet Menoch. vbi supr. lib. 1. q 8. n. 2. charitas postulat, vt consulatur iniuriæ delati, quæ ei imminere potest ex parua prudentia, charitate, &c. Visitatoris, quæ ei inesse possunt, nam, vt dixi in præcedenti quæsito, non omnes Prælati sunt illis qualitatibus ad optimum regimen seruandum necessariis ornati. Limitanda videtur hæc secunda pars, nisi fortè Visitator esset deditus partialitatibus, de quibus dicebam in prim. part. aliisque similibus vitiis, quia, vt benè notat Menoch. vbi supr. num. 11. hæ quidem traditiones (intellige, quas adnotauit) probabilem dubitationem non habent, quando à principio ij, id est, Rectores, fuerunt cogniti, & iudicati insufficientes, cum ergo iste Visitator in sua Prouincia præsumatur malus, quia factoni

factionibus deditus, est etiam præsumendus talis in visitatione, ad quam fuit destinatus, nam semel malus, semper præsumendus malus in eodem genere mali, cap. Semel, de reg. iuris in 6. Menoch. vbi supr. lib. 1. quæst. 16. num. 15. quæ verò pietas, quæ prudentia, quæ spiritualitas potest præsupponi in homine, qui in sua Prouincia pietatem multis ex contraria factione negat, qui prudentiam pro pacis conseruatione, iustitiæ administratione, necnon & distinctione inter dignos, & indignos non habet, qui spiritualitatem infinitis partialitatibus à se ipso alienauit: qui rancore aduersus contrariam partem, ac factionem afficitur, quomodo huic homini plagæ fratris tuta conscientia à delatore deferri possunt? vndenam est mendicanda illa maior vtilitas, quæ dat posse deferre Prælato absque læsione conscientiæ delinquentis peccatum? O quàm malè faciunt Generales huiusmodi factiosos destinare ad Prouincias visitãdas. Amplia, esto Visitator non sit factionarius, sufficit, quòd extrahatur ab illa Prouincia, in qua factiones dominantur, nam redditur suspectus de illis conditionibus, quæ inficiunt illam miseram communitatem; quare Menoch. vbi supr. num. 28. notat, præsumptiones non solùm haberi à Patria, sed ab amicitiis tam bonis, quàm malis, num. 20. cum ergo amicitiæ Visitatoris sint de hominibus factionariis, & malis, malè de eo præsumitur cap. Quorundam 34. distinct. cap. sæpè 28. quæst. 1 cap. A nobis, de cohabit. cleric. & mulier. vnde delator, priusquam deferat peccatum fratris Visitatori, meditari debet, an in regimine extra suam patriam, & Prouinciam immutet mores, ita vt licita, & tuta sua denuntiatio censenda sit.

317. Aduertit tandem Suarez vbi supr. in fine, esto acriter defendat posse delatorem crimen fratris Prælato tanquam Patri deferre, quod si subditus timeat superiorem esse malè vsurum monitione paterna, quia non in bonum subditi delinquentis vtetur, quia odium in illum, vel iniustam, aut saltem imprudentem indignationem, quæ solet nimium affligere, & inquietum reddere subditum, concipiet, non tenetur ad delationem, imò peccare censendus est, quia alienum à charitate est talem denuntiationem facere. Similiter

liter si huiusmodi perturbatio à conditione, & fragilitate subditi delinquentis timeatur, etiam sine culpa Superioris, abstinendum est à delatione, quia correctio non est ei profutura, nisi iudicetur necessaria ob bonum commune, & aliorum.

DVBIVM LIII.

An Prælatus Franciscanus, qui mediante recursu ad pecuniam, seu quocunque alio modo aliquem vsum strictum, rigidum, & vilem introductum in rebus vtendis, in fabricis scilicet, vestibus, aliisque rebus tollit, quamuis de nouo alium, qui, licet pretiosior sit, statui tamen Franciscanæ paupertatis non sit dissentaneus, erigat, & introducat, lethali culpæ obnoxius censendus sit.

318. QVantum omnipotenti Deo displiceant transgressiones paupertatis in eis, qui regulam S. Francisci, eiusque paupertatem professi sunt, testantur eorum monumenta in multis, multisque horrendis casibus ad ipsorum instructionem manifestatis, vnde cogor breuiter pertractare præsens quæsitum, pro cuius intelligentia sit prim. not. Cum Seraph. Franciscus institutor regulæ minoritanæ prohibeat suis filiis recursus ad pecuniam, nisi pro fratribus induendis, necessitatibúsque infirmorum, non tamen intendit restringere huiusmodi recursum ad istas duas tantummodo necessitates, vt benè notat S. Bonau. in reg. expos. sed ad alias quoque, vnde tantùm expressit illas, inquit Cordub. in expos. reg. c. 4. q. 7. in 1. not. vt innueret, nō nisi pro vera necessitate Franciscano statui decenti, & conuenienti posse procurari pecuniam, seu recurri ad ipsam, & cum radicale altissimæ paupertatis obseruantiæ, eiusdémque relaxationis funda

fundamentum consistit in his necessitatibus examinandis, vt insinuat Politius in esp. reg. cap. 4. num. 18. ideo quærendum est, quænam necessitas cogat Prælatos ad licitè procurandam pecuniam, an stricta, seu accommoda esse debeat, dicitur stricta, id est, quod sit propè mortem, itavt, si Religioso non prouideatur, immineat probabiliter mors, dicitur accommoda, id est, quod talem habeat manifestam necessitatem præsentem, vel imminentem, vt si Religioni non prouideatur, status debitus officij, communitatis, vel personæ particularis sine detrimento commodè stare non possit: & hæc necessitas versari potest circa res spirituales, seu corporales, spirituales puta, quando nisi mediante pecunia aliquod grande bonum prædicationis, vel pacis, & huiusmodi fieri non potest, vel aliquod vitari graue malum, corporales, puta circa alimenta, vestes, lectos, domos, ornamenta Ecclesiastica, libros pro officio diuino, pro studio literarum, pro prædicatoribus tam in communi, quàm in particulari, aliaque huiusmodi requisita ad officiorum executiones, vnde respondendum est secundùm Ioan. Philipp. art. 5. & 6. Cordub. vbi supr. Polit. vbi supr. sufficere necessitatem quamdam accommodam secundùm statum, & professionem Minorum, modò non sit de illis rebus, quarum limitatio habetur expresse in regula, vt est de vestium vilitate, &c. Ad benè verò iudicandum, quænam necessitas, vel qui vsus sit accommodus, & conueniens Religiosorum statui, vt licitus habeatur recursus ad pecuniam, duo præcipuè sunt rectè meditanda, alterum, qualis sit fratrum minorum status, qui non est sicut aliorum Religiosorum, sed magnæ paupertatis, & humilitatis, vnde omnia debent ei esse conformia, alterum est quædam obligatio ad aliquos vsus arctos in regula expressos, & ad vsum moderatum omnium aliarum rerum, quibus vti possunt, & de hoc videndi sunt expositores in cap. 6. reg. Quæ moderatio iudicanda sit talis, vel quando excessus, aut superfluitas in vsu rerum censenda sit, non potest, nec debet iudicari per subditos, sed per ministros, & custodes, vel per eos, quibus ab ipsis committitur, vt prouideant fratribus de necessariis, vt notat Cordub. c. 6 reg q 14. punct. 2. & paulò inferiùs addit, moderationem, seu excessum non consistere in indiuisibili

 puncto,

puncto, sed habere suam latitudinem: & punct. 4. asserit, non omnem excessum, aut immoderatum vsum imputandum esse ad mortale, sed solùm, quando est talis, & tanta immoderatio circa prædicta, & tam notabilis, & tam continua, vt meritò censeri debeat contra Minorum obligationem, & notabiliter eam lædere, cæteri verò excessus, seu immoderantiæ censeri debent peccata venialia. Ita habetur ex Seren. consc. quæst. 11. secundum Vbertinum, Hugonem, & Ioann. Pirrin in suo tractatu in. 2. notabil. quorum doctrina est cum grano salis legenda, vt dicam inferiùs.

339. Not. sec. quod sicut, vt dixi ex mente Politij vbi sup. obseruatio, & relaxatio regulæ minoris dependent ab examinanda necessitate pro licito recursu ad pecuniam, ita tria sunt consideranda ex mente Cordubæ vbi sup. cap. 6. q. 15. punct. 4. idest tripliciter dici potest, posse professores regulæ conuenienter viuere sine vsu alicuius rei. Prim. cum sine tali vsu talis rei possunt qualitercunque viuere, & exercere necessaria ad eorum statum; & conditionem. Sec. cum sine tali vsu talis rei possunt conuenienter exercere omnia decentia eis, & statui, ac officiis, ita vt ille talis vsus illius rei in nullo illis decens, & vtilis videatur esse. Tert. cum sine tali vsu talis rei possunt conuenienter explere omnia decentia eis, & statui; officiis; nec non & societati, ita tamen, vt vtilitas talis vsus talis rei per aliquod aliud æquiualens æquè benè suppleri possit. Professores regulæ non tenentur sic conuenienter viuere iuxta modum primum; neque moderatio vsus consistit in hoc, vt vitetur omne illud, sine quo possunt conuenienter, idest qualitercunque viuere, & exercere eorum officia? multa enim sunt, sine quibus degere vitam possunt secundum decentiam status, & officiorum, quibus tamen vtendò non excedunt vsum moderatum, sed sunt ad maiorem decentiam vsus moderati, vt sunt ædificia, libri, studia literarum, &c. secundum iNcol. III tenentur certè viuere conuenienter sine tali vsu talis rei in secundo modo descripto, qui in nullo eis est decens, & vtilis, &c. quia talis vsus clarè habetur esse superfluus respectu decentis status Minorum, vnde quando excessus in vsu superfluus apparet, semper est peccatum graue, seu veniale secundum magnitudinem

titudinem, vel modicitatem superfluitatis rei, & vsus eius. Tandem professores regulæ iuxta tertium modum non tenentur viuere sine illo vsu illius rei, qui est decens eorum statui, quamuis benè possint per vsum alium viliorem ipsius, vel alterius rei æquiualentem suppleri, neque ibi est aliqua immoderatio, aut superfluitas, aut pecatum, nisi illud aliud (notate verba) æquiualens simul cum alio haberetur in vsu, tunc enim est superfluitas vitiosa: hæc Corduba.

Not. tert. quod diuersitas ordinum Religiosorum non 320.
desumitur ex eo, quod est essentiale, vt sunt tria vota essentialia, cum approbatione Ecclesiæ, hæc enim sunt omnibus communia, & in hoc non differunt specie Religiones, sed prouenit ex duobus. Prim. ex particulari fine, seu functione, ad quem quisque ordo speciatim est institutus; quidam enim sunt instituti, vt potissimum occupentur in operibus vitæ contemplatiuæ, vt sunt Monachi omnes; alij sunt instituti ad opera corporalia actiuæ vitæ, vt ad redimendos captiuos, ad suscipiendos peregrinos, ad seruiendum infirmis, ad defendendam Ecclesiam contra hostes fidei, alij partim ad contemplationē, partim ad opera vitæ actiuæ, sed spiritualia, quæ contemplationem supponunt, vt sunt ordines mendicantium. Secūdo desumitur ex particularibus mediis, & ritibus, quibus vtūtur, vel ad vota sua meliùs seruāda, vel ad functionem, propriam meliùs obeundam; hinc videmus magnam varietatem in habitu, victu ieiuniis, aliisque piis exercitiis Ita colligitur ex D. Thom. 2.2.q.188.&189. Less. lib.2.c.41.dub.2. Syluio 2.2. q.188. Quamobrem Religio Franciscana ab aliis distinguitur in multis, præsertim in paupertate in communi, in vestium vilitate, in fabricæ humilitate, nec non & in cæterarum aliarum rerum modificatione, vnde superiùs dicebam, quod minorū Religio non est sicut status aliarum Religionum, sed est status magnæ paupertatis, & humilitatis, eiusque obligatio se extendit ad illos vsus arctos in regula præscriptos, & ad vsum moderatum aliarum rerum vtibilium, hinc fit, quod hæc magna paupertas, & vsus viles vtibilium sunt illud ornamentū & ille decor, qui vt inter alias Religiones præcellat, efficit, & est illud mediū præ cæteris breui cursu ducens homines ad finem spiritualis profectus.

Conclusio.

321. Prælatus Franciſcanus mediante recurſu ad pecuniam de nouo introducens vſum alicuius rei intra limites debitæ paupertatis, & accommodæ neceſſitatis, non abdicando viliorem, & accommodum vſum eiuſdem rei iam introductæ, non eſt damnandus mortali crimine, nec eſt habendus ſuæ profeſſionis tranſgreſſor: ſecus ſi abdicat eiuſdem rei viliorem vſum, &c. Prima pars ſuadetur ex doctrina Cordubæ vbi ſup. aſſerentis, Fratres minores non teneri viuere ſine illo vſu illius rei, qui vſus eſt decens eorum ſtatui, licet benè poſſit per alium vſum ipſius, vel alterius rei æquiualentem ſuppleri.* Sec. quia ibi non apparet nec vſus immoderatus, nec aliqua ſuperfluitas: ergo nullum peccatum: nec obſtat, quod ibi videatur eſſe aliquod ſuperfluum, dum per alium vſum viliorem etiam eiuſdem rei ſuppleri poteſt neceſſitati, & ſuperfluum dicitur illud, quo ſublato reliquum commodè ſufficit, vt rectè notat Cordub. vbi ſup. cap. 4. quæſt. 7. in 2. not. quia per regulam profeſſoribus non prohibetur omne ſuperfluum, ſed illud, quod excedit ſtatum accommodum, & profeſſionem, quod propriè dicitur ſuperfluum, vnde neceſſitas, quæ opponitur ſuperfluitati, vt dixi, non eſt cenſenda ſtricta, ſed accommoda, vt volunt omnes regulæ expoſitores, audite quæſo B. Bernardinum in epiſtol. ad ordinem artic. 3. fol. 90. ſic loquentem. *Superfluitas, & curioſitas non debent diſcerni reſpectu neceſſitatis certa, ſeu vſus certi quoad ſtatum Fratrum minorum, ſed moderati, cum vſus moderatus non poſſit dici ſuperfluus, & curioſus, & per conſequens non vitioſus, imo ſecundum omnimodam veritatem, & regulam licitus, vt patet per Nicol. II.* Sec. pars ſuadetur, ſuperiùs dictum fuit dub. 35. 3. p. Prælatum eſſe reum mortis æternæ negligendo aliquam regulam, ſeu conſtitutionem, & permittendo vt abeat in deſuetudinem, maximè quæ eſt ad ornamentum, & decorem Religionis, & ad ſpiritualem profectum hominum: ſed talis Prælatus mediante recurſu ad pecuniam abdicat illum vſum viliorem

rem & accommodum, & ad praxim reductum, in non paruum laicorum exemplum, nec non & in profectum humiliatis Religiosorum, & admittit alium pretiosiorem damnificantem Religionis bonum in illa vtilitate, ac asperitate elucescens: ergo ad mortale ille nouus vsus, licet intra limites debitæ paupertatis, est imputandus. Sec. Prælatus, qui fidelitatem Religioni non obseruat, quæ est eius præcipuum munus, in re graui, fit reus peccati lethalis, vt dicunt DD. & cum paupertas sit præsertim commendata fidelitati talis Prælati, vt potius eam augmentet, quàm relaxet, quod non sequitur in abdicatione vsus vilioris in magnum decorem Prouinciæ, seu Religionis introducti: ergo. Tertio suadetur ex vi regulæ: recurrere pro rebus superfluis ad pecuniam est peccatum graue, vt dicunt omnes expositores: sed vsus illius rei, qui introducitur cum abdicatione vilioris vsus eiusdem rei, vel alterius, quæ commodè præsentem necessitatem supplet, per seriem annorum ad praxim redacti, & per consuetudinem radicati, omnino est censendus superfluus iuxta veram doctrinam Cordubæ dicentis, non teneri Fratres minores viuere sine illo vsu illius rei, qui vsus est decens eorum statui, quamuis benè possit per alium vsum ipsius, vel alterius rei æquiualentem suppleri, neque ibi est aliqua superfluitas, aut peccatum, nisi illud æquiualens vilioris vsus haberetur in vsu, tunc enim est superfluitas vitiosa: ergo damnandus est Prælatus tanquam detractor regulæ, & transgressor suæ professionis: quare duplici peccato obstringitur, quia habet recursum ad pecuniam sine necessitate, & quia de medio tollit vsum strictum, & viliorem, qui censetur esse maximum Religionis bonum, & nequit à Confessarió absolui, nisi desistat ab illa introductione, munus enim suum non est destruere, sed ædificare, & est datus in ordinis vtilitatem, & non in detrimentum, maximè quia, vt inquit S. Bonau. vna corruptela introducta, sequitur & alia.

Dices, multoties illa res, quæ tollitur, maioris simplicitatis, & vilioris vsus, quàm illa res, quæ introducitur, fit ratione maioris paupertatis, quia noua est magis duratura, 322.

quàm illa, & magis seruatur præceptum de non recurrendo ad pecuniam, eo quod tardius indigeat reparatione. *Resp.* cum Alphons. Rodriquez in exercit. perfection tractat. 3. cap. 8. esse potiùs rationem carnis, & mundi, quàm Religionis, magis refert plus elucescere paupertatem, ac simplicitatem in illis rebus, quàm quod abdicentur etiam cum dispendio post multos annos denuò recurrendi ad pecuniam, vt habetur ex præcepto D. Francisci de vilitate vestium, non enim ignorabat S. Pater pretiosiores vestes esse magis duraturas, quàm viliores, attamen potiùs voluit recursum magis frequentem ad pecuniam, quàm de medio tollere à suis filiis viliores vestes.

323. Ex his clarè traditis resolutiones multorum casuum in praxi habentur tam in fabricis, quàm in rebus spectantibus ad cultum diuinum, aliisque rebus vtilibus; & licet subditi in rebus dubiis possint obedire Prælato pro eorum executione, quia claritas immoderati vsus non apparet, nihilominus quando res est certa, quod sit immoderata, & contra professionem paupertatis Minorum, nequeunt ei parere, vt rectè dicit Cordub. vbi supr. cap. 6. quæst. 15. punct. 2. in casu resoluto nullum habetur dubium, quia clarè videtur rem pretiosioris vsus introduci, viliori eiusdem rei resecato. Addo, quod subditi tam commissiuè, quàm omissiuè Prælatorum peccatis se implicare possunt, commissiuè exhortando, inducendo superiorem ad id faciendum, nec non & operam illi rei nauando, omissiuè, licitè, & debitè non resistendo, si possunt, verbo, & exemplo tali superfluo vsui. Ita Cordub. vbi supr. cap. 10. quæst. 7. Hæc ergo doctrina sic tradita, videtur esse illud, quod Deus sua summa prouidentia voluit in monumentis Minorum per tot casus horribiles ad eorum intelligentiam, & instructionem esse descriptum, vt excessus intra terminos debitæ paupertatis, dum accommodus vsus vilioris rei abscinditur, caueatur.

DVB.

DVBIVM LIV.

Quæ causa sit assignanda in excessibus minoricæ paupertatis.

IN hoc tractatu munus meum non est pertractare de Minorum paupertate, at si ad id coactus essem, nil aliud dicerem, nisi quod per præsentem conclusionem breuiter trado.

Conclusio.

Radix omnium excessuum, qui in minorica paupertate tandem oboriuntur, tam in fabricis, quàm supellectili, aliisque rebus, certè videtur esse occasionaliter illud arbitrium indicandi de superfluitate, seu excessu talium rerum relictum à Nicol. III. & Clem. V. Ministris, seu Custodibus. Suadetur experientia: Ille Prælatus affirmat, id non videtur esse contra statum minorum, quod ab omnibus acceptatur, & sine aliquo scrupulo, & ac si esset res Euangelica ad praxim in omnibus locis reducitur, alter accedit, nec hoc videtur esse contra professionem, ab omnibus, ab eius scientia, & authoritate captis, securè admittitur, tertius dicit, nec illud obstat statui minorum propter hanc rationem, & ita paulatim, ac sensim sine sensu recedunt ab illo primo statu, in quo commodè viuere poterant, & dum æquiparatur præsens status cum præterito, à quo recesserunt, cognoscuntur & superfluitates, & excessus, vnde sensim sine sensu, & sub coloratis rationibus introducta videtur notabilis relaxatio, & est illud, quod dicunt S. Bonauent. in quæst. reg. quæst. 19. & Cordub. in exposit. reg in introduct quæst 3. paulatim subintrant non bonæ consuetudines, & relaxationes, statim ab aliis trahuntur in exemplum, & habentur pro legibus; cumque vna consuetudo talis facta est tolerabilis, consequenter introducitur alia, quasi cohærens priori, & eam sequens, vt si illa admittatur, ista vetus toleretur, & sic abyssus 324.

abyssus abyssum inuocat, & vnum malum trahit suo pondere, & consuetudine ad aliud: ergo arbitrium illud Prælatis sanctè à Pontificibus relictum occasionaliter est radix omnium relaxationum in minorica paupertate. Secund. vbi non conceditur arbitrium relaxatio in Religionem reformatam non extenditur, vt patet in voto paupertatis, obedientiæ, in asperitate, & vilitate habitus, in vestimentorum paucitate, in nuditate pedum terræ, & aëris iniuriis exposita, & in prohibitione equitandi: ergo à contrariis arbitrium illud indirectè, & occasionaliter videtur esse causa omnium transgressionum, quia, si non concederetur, nec tot relaxationes concederentur rationibus adductis, quæ apparenter demonstrant nullam sequuturam relaxationem. Tert. affirmare Prælatorum malitiam inclinasse in huiusmodi excessus non est nisi fortè temerarium, eo quod ad Prælatorum munus præstandum selecti fuerunt tanquam digniores in scientia, prudentia, ac vitæ bonitate: ergo recurrendum est ad eorum arbitrium, quod non fuit prudenter regulatum, putantium id, vel illud posse fieri, & versari intra terminos paupertatis, quæ tandem tractu temporis insurrexerunt tanquam res excedentes moderatum, & accommodum statum.

325. Dices, si arbitrium illud iudicandi moderationem, & superfluitatem est radix occasionaliter transgressionum altissimæ paupertatis, opus esset id à Patribus abscindere. Resp. nequaquam, dummodo vagetur intra terminos magnæ paupertatis, humilitatis, ac obligationis Minorum, quæ petunt vsus arctos omnium rerum, id est, moderatos, vt dixi in præcedenti quæsito, qui termini, cum dependeant à circunstantiis personæ, status, temporis, &c. necessariò, ne confusio oriatur, & incommoda nascantur, id liberè concedere cogunt; vnde hoc arbitrium, vt rectè iudicet, regulari debet suis regulis generalibus, & quænam sunt assignandæ? illæ quidem quas superiùs descripsi ex mente Cordub. qui scrupulosè regulam non explicauit. Prima dicit, Fratres minores ex vi suæ professionis non teneri viuere sine tali vsu talis rei, id est, qualitercunque viuere, & exercere sua officia, per quam regulam à penurioso modo viuendi liberantur, quare habetur, vt benè insinuat Corduba paulò superius, statum minorum non consistere in extremitate,

extremitate, aut penuria vſus, nec in indiuiſibili puncto. Tertia demonſtrat ſtatum accommodum, in quo licitè viuere poſſunt Religioſi abſque regulæ tranſgreſſione, dum dicit, non teneri eos viuere ſine tali vſu talis rei, per quem commodè officia exercere poſſunt, licèt ille vſus ſuppleri poſſit commodè, & conuenienter per alium vſum æquiualentem, & viliorem, vnde clarè videtur iſtum ſtatum accommodum non multùm diſtare à penurioſo, ſed tantùm concedere commoditatem excludentem penuriam, & in hoc multi decipiuntur putantes huiuſmodi ſtatum in ſe magnam continere latitudinem, quia ſi hoc eſſet verum, non eſſet paupertas minorica illa celſitudo altiſſimæ paupertatis, nec obligatio eius adſtringeret ad vſus arctos Fratres minores, nec Religio ab aliis Religionibus eſſentialiter diſtingueretur, quia ordinariè Religiones viuunt intra terminos debitæ temperantiæ ſumptæ: verum tamen eſt, quod res morales non conſtant in puncto, ſed habent ſuam latitudinem, propterea ſtatus minorum non excludit, quod inter penurioſum ſtatum, & accommodum non queat intermediari aliqua res vilioris pretij, & vſus, licèt accommodi, nec fratres minores obligantur ex vi propriæ regulæ, & profeſſionis ad illam ſequendam, & ea vtendum, cum iſta tamen limitatione, quod ſi talis vſus vilior eſt in vſu in Prouincia, ſeu Religione, nequit ille pretioſior admitti ſub pœna incurrendi in ſuperfluitatem, & propter rationem in præcedenti quæſito deſignatam, & propter conſuetudinem, quia, cum exceditur conſuetudinis forma, lex ipſa exceditur, cum conſuetudo pro lege obſeruetur. l. de quibus, de legibus. Menoch. de arbitr. lib. quæſt. 71. imò fortiùs dicitur conſuetudinem eſſe ſtatuto fortiorem. Ita Calca. conſ. 2. num. 29. & clarè Decius conſil. 690. num. 8. Menoch. loc. cit. num. 4. non immeritò, quia veritati æquiualet, vt benè notant Crau. conſil. 238. num. 8. & 9. & Menoch. tit. propterea omne arbitrarium tollit, vt aliis relatis notat Menoch. vbi ſupr. quæſt. 14. n. 5. neceſſarium inquit, non arbitrarium illud dici, quod conſuetudine eſt ſtabilitum. Tandem ex prima, & tertia regula oritur ſecunda, quæ docet fratres minores teneri viuere ſine tali vſu talis rei, quia eſt omnino

superfluus respectu status decentis, Prælati ergo arbitrio vtendo, priùs his regulis vtantur, & cognoscent excessus tam mortales, quàm veniales, & ad honorem Dei, regulæ puritatem, mentémque Seraph. Francisci prædicta incommoda euitabuntur.

316. Alij DD. ordinis, vt Vgo cap. 6. Ioann. Philip. tract. de congr. sol. Ioann. Pirrin. tract. 2. ad regulandum Prælatorum arbitrium quatuor regulas assignant. Prima circa numerum si vna sufficit, alia est superflua, si duæ, tres non sunt necessariæ. Sec. circa quantitatem, si parua sufficit, mediocris excedit, si ista est necessaria, magna erit superflua. Tert. circa valorem, si res parui valoris commodè dat posse exercere officia, alia maioris valoris nequit procurari, quare fratres minores in omnibus rebus debent attendere infirmum pretium. Quart. circa curiositatem, & pulchritudinem, si minus curiosa, & minus pulchra haberi potest, & est sufficiens, nequit magis pulchra procurari, neque magis curiosa: hæc illi, qui fortè nimis scrupulosè in aliquo se habent; libenter verò has regulas adduxi, ad ostendendum regulas Cordubæ ab alio etiam Doctore, vt ipse testatur, admissas, non esse rigidas, neque scrupulosas, sed rationales.

317. Dices, in præcedenti responsione fuit dictum, statum accommodum conuenientem Minoribus non multum distare à statu penurioso, quod videtur falsum per illud, quod dicitur in fine prim. not. ex mente Cordubæ, nimirum non omnem excessum, aut immoderatum vsum esse mortale, sed solùm quando est talis, & tanta immoderatio circa prædicta, & tam notabilis, & continua, vt meritò censeri debeat contra minorum obligationem, & notabiliter eam lædere, imo paulò inferiùs addit ex mente DD. Religionis, tunc fore mortalem excessum, quando simpliciter vsus diues, aut opulentus Minoribus sub mortali prohibitus introduci videtur: ergo status accommodus conueniens fratribus minoribus multum distat à statú penurioso. Pro responsione notandum est, quod si minores sensum literæ, prout sonat, sequi velint assignare videtur in his verbis triplicem statum. Prim. penuriosum. Sec. opulentum, & diuitem. Tert. accommodum,

modum, & moderatum, & quilibet videtur habere suam non paruam latitudinem; quare secundum sonum literæ à fratribus minoribus excludit statum penuriosum, secundum admittit secundum totam suam latitudinem, imò si aliquando excessus alicuius rei attingeret statum opulentum, non esset damnandus tanquam mortaliter peccaminosus, sed quando simpliciter vsus opulentus, & continuus introducitur, qui est tertius status à minoribus prohibitus. Notand. sec. quod doctrina literæ mihi præstat hanc vnam veritatem, triplicem esse statum Religionum. Prim. videtur esse penurialis. Sec. accommodus, & moderatus. Tert. diues, & opulentus, & quilibet suam habet latitudinem, in hoc vltimo verò statu ferè nullæ Religiones enumerantur, sed si enumerentur nonnisi per ædificia, & res spectantes ad Ecclesias cultúmque diuinum, in aliis verò rebus multum moderatè viuunt, in secundo ferè omnes aliæ adscribuntur, quæ limites moderationis status accommodi non excedunt, vnde in huiusmodi moderatione aliæ viuunt paulo longius à penurioso statu, aliæ magis commodè, aliæ verò quasi accedunt ad statum diuitem, & opulentum, in primo paucæ videntur; his suppositis dico, quod status, & professio Minorum non est penuriosus, vt dixi superiùs, & resoluunt communiter DD. ordinis, neque diues, & opulentus, vt volunt expositores, sed est accōmodus in primo gradu, & non in sec. & in tert. id est, non in tota latitudine status accommodi, tum quia professio minorum, vt dicit Cordub. cap. 4. quæst. 7. in not. non est status aliarum Religionum, sed distinctus, quomodo distingueretur communiter ab illis, si in tota latitudine trium graduum extenderetur minorum professio? tantùm distingueretur ab illis Religionibus, quæ viuunt in tertio statu, & ita possidere posset grandia ædificia, magnifica templa, non mediocrem supellectilem, &c. sicut habent illæ Religiones, quæ viuunt in secundo statu ex tribus assignatis, quod est falsum secundum mentem S. Francisci, & omnium expositorum ordinis, tum quia obligatio minorum est ad vsus arctos rerum vtibilium, quomodo verificaretur istud, si vti possent rerum vsibus aliarum Religionum? tum quia, quomodo essent sectatores altissimæ

paupertatis, & humilitatis, vt vult ipse Cordub. vbi supr. tum quia quomodo haberetur tanquam vera doctrina ipsius Doctoris in cap.6.quæst.15.punct.1. de superfluitate rerum minoribus interdicta, tam in numero, quàm in quantitate, pretiositate, & curiositate, id est, si vnum sufficit, aliud videtur esse superfluum, si res minimi valoris commodè dat posse exercere officia, alia maioris valoris tanquam superflua interdicitur, &c. quare concludendum est professionem minorum esse accommodam in primo gradu ex tribus assignatis pro secundo statu Religionum, nam per hoc liberantur à statu penurioso, & qualitercunque accommodo, & distinguitur ab aliis Religionibus;nec consistit in puncto, ita vt scrupulosè sit inueniendus, sed habet suam latitudinem, vt dicebam superius. Iuxta ergo istas regulas, imò omnium DD. ordinis, quæ sunt principia, ex quibus deducitur, qualis debeat esse paupertas minorum in quantitate, qualitate, numerositate, &c. explicanda est doctrina Cordubæ prout in principio obiectionis, & etiam ipse intendit, vt patet ex ordine eam ita explicare, aliàs daretur regulatum sine regula, & probatione, quia ibi nulla videtur probatio, nisi doctrina superius tradita, & consequenter resecandum à vera intentione S.Francisci.

DVBIVM LV.

An Prouincialis, qui studet tres, vel quatuor Religiosos ad Religionis munera promouere, peccet mortaliter.

QVæsitum magna non indiget probatione perpensis, ac benè intellectis dubiis in prima parte explicatis, sed potius distinctione, nihilominus ad maiorem explicationem, distinctiones, necnon & probationes, inhærendo doctrinis aliorum dubiorum, adducimus.

328. Not. prim. quod hîc non loquimur de illis promotionibus, ac partialitatibus, quæ fiunt in Prouincia in factionibus diuisa,

diuisa, nam de istis satis fuit dictum in dubiis prim.part.sed de protectione, & promotione nonnullorum ad dignitates, officiáque Religionis in Prouincia Religiosorum, quæ fauente Deo seditiones, atque factiones agnoscere respuit, neque vult factionum capita etiam per vmbram tolerare; nec etiam loquimur de promotionibus ad Prælaturas intuitu votorum, seu suffragiorum ad dignitates conseruandas, maioréſque consequendas, quas possident, & sperant ij, qui tales homines promouent, vel hoc fiat pacto explicito, vel implicito, implicitum enim, vel tacitum dicitur, quando non formaliter, & expressè, sed nutibus, & signis vel ex modo dicendi, vel factis ipsis, vel alio modo quis significat deprauatam voluntatem, seu intentionem suam, ita vt mutuò se intelligant, vt benè obseruat Sanchez opuscul.tom.1. cap.3.dub.106.num.1.& Nauarr.sum.lat.c.23. n.105.qui duobus exemplis doctrinam explicat, apud ipsum eam consulite, quia sunt simoniaci Prælatus promouens, & promoti, seu promouendi, vt dixi in dub.8.p.p.nec etiam loquimur de illis promotionibus, quæ fiunt ex personis indignis ratione prauorum morum, quia omnibus DD.conspirantibus, & Prælatus promouens tales homines ad Religionis munera, & promoti mortalem contrahunt noxam, nam ille infert grauem iniuriam Ecclesiæ, ac iustitiæ distributiuæ, & commutatiuæ; isti verò, quia indigni sunt, & tenentur se præstare dignos ad munera Ecclesiæ exercenda.

Not. secund. quod Prælatus studens extollere, seu promouere huiusmodi homines, vel hoc facit confusè, vel distinctè, confusè, quando non attendit merita, qualitates, idoneitatem personarum, & munera, ad quæ illos intendit promouere, sed solùm, quod non sint indigni ob improbos, & malos mores, per quod intendit honestare eorum promotionem, & exaltationem: distinctè, quando respicit merita, an sint digniores, seu digni, & indigni non ratione prauorum morum, sed quia non habent idoneitatem pro talibus officiis, ac dignitatibus exercendis, digniores etiam dupliciter considerari possunt. Prim. simpliciter, id est ita meritis ornati, vt omnes alij sint eis inferiores, vnde eo- 329.

rum dignioritas clarè elucescit, quod sanè videtur difficilè solùm illos esse digniores, maximè pro Prælaturis ordinariis, & inferioribus in copioso numero Religiosorum, quos solet Prouincia continere, quæ non petunt tantum meritorum excessum, nisi voluntas Superioris affectione deprauata studeat eis præstare, quod eorum mores, & qualitates nequeunt concedere. Secund. quando sunt alij meritis æquales, vel dubiis, quæ in moralibus habentur pro nihilo, vnde multi, & multi inter digniores connumerari debent; maximè quia excessus meritorum pro dignoscendo meliori simpliciter loquendo debet esse adeo magnus, vt cæteri sint velut vilis grex, & bruta animalia, vt dicebam in secund. dub. p part. ex mente multorum DD. & ideo vocantur meliores, non quia non sint alij ipsis pares, sed in ordine ad alios solùm dignos, quorum etiam aliqui inter digniores aliquando debent designari propter aliquas circunstantias recensitas in 2. & 23. dub. p. part. & in 4. tert. part. ipsas cosulite. Munera verò Religionum, quæ pro iusta distributione merita petunt, sub triplici genere considerari possunt, Prælaturæ, Lectoratus, Magisterium, cæterique gradus ad scientiam spectantibus, & Pulpita pro concionibus tam in ordine ad honorem, quàm ad vtilitatem: cætera verò cadere possunt vel formaliter, vel reductiuè sub istam triplicem differentiam.

330. Not. tert. quod licet subditi subiiciantur potestati Prælatorum, non ideo debent ei obedire, ac si essent res propriæ Superiorum, sicut accidit in seruo, cuius ferè totum, esse refertur ad domini vtilitatem, sed eorum obedientia, sicut & ipsa præcepta eis imposita referuntur ad vtilitatem, & bonum subditorum, & non præcipientium, cum tota potestas gubernatiua tendat per se ad bonum communitatis, quæ gubernatur; vnde in Prælatis, vt benè dicit Emin. Lugo de iustit. tom. 1. disput. 1. sect. 1. nequit esse ius iustitiæ commutatiuæ respectu subditorum, & Religionis commodorum, sed tantùm distributiuæ, cuius obiectum proprium est distribure bona, vel onera communia inter partes communitatis pro maiori, vel minori cuiusque proportione, quare semper talis iustitia attendere debet æqualitatem geome

geometricam, vt si duo sint, quorum vnus habet merita vt quatuor, alter verò vt octo, posterior excedit priorem in distributione secundum duplum, ita vt si prior accipit decem, posterior accipiat viginti, ex quo sequitur, quod ista iustitia distributiua residens in Prælatis nequeat referri ad eorum vtilitatem sed ad bonum communitatis, & subditorum, & id tam strictè, vt, si notabiliter eius terminos excedant, fiant secundum DD. rei peccati mortalis.

Not. quart. quod seditio omnium malorum semen in præcedentibus dubiis descriptorum, originem trahit, inquit D. Antonin. 2. part. tit. 4 cap. 8. de discordia, §. 1. ex improportionata honorum, & onerum distributione, quando enim, inquit, aliqui vexantur laboribus, alij nimis alleuantur, vel cum honores, & officia aliquibus copiosè conferuntur, aliis autem parum, aut nihil, inde generatur discordia, & inuidia inter eos. Et certè, visis paucis exaltatis, multis meritis paribus depressis, & humiliatis, discordiam, seditionémque excitari necesse est, quare Aristot. 5. pol. cap. 5. inquit. *In optimatibus autem seditiones fiunt interdum quidem ex eo, quod pauci sunt bonorum participes.* 331.

Prima Conclusio.

Prouincialis, qui illos tres, vel quatuor Religiosos promouere conatur ad religionis munera, id est, ad Prælaturas (de aliis inferius) sine meritorum discussione, contentus, quod sint immunes à prauis moribus, mortali culpæ obnoxius habendus est. Suadetur: qui se exponit proximo periculo mortaliter peccandi, inquiunt DD. mortaliter peccare, & ita homo habens consuetudinem iurandi falsum, vel verum est in statu damnationis ob periculum manifestum iurandi falsum, vt asserunt DD. in tractatu de iuramento: Prouincialis autem fouendo illos Religiosos pro Prælaturis confusè non inquirendo eorum merita, se exponit manifesto periculo præferendi dignos dignioribus, indignósque dignis, quod est mortale: asserendum igitur est in damnationis statu illum morari. Præterea negligere iustitiam commutatiuam, quæ semper in communitate tendit ad bonum 332.

commune

commune promouendum est lethalis culpa: sed in tali promotione cæca negligitur in non paruum Religionis damnum, & solùm pro obiecto habetur ratio amicitiæ, vel conciuium, &c. ergo. Adde, quod id Prouincialis præstare nequit sine aliorum electorum auxilio, nam solus ordinariè non habet ius eligendi, quare precibus, vel beneficiis ad talem electionem eos mouere debet, vnde & ratione inductionis ad peccatum, & ratione muneris, ad quod spectat à subditis alienare peccata, & ratione malæ subornationis, graui peccato se implicat: ergo. Ex hac doctrina vnum infertur, quando electores absque meritorum discussione inter se conueniunt de promouendis amicis, conciuibus, &c. non esse tutos in conscientia, sed graui culpa se inuoluere ratione periculi dignos dignioribus, & indignos dignis præferendi, & inductionis ad tam graue malum, seu promotionem cæcam, iustitiæque neglectæ.

Secunda Conclusio.

333. Si illi homines promoti, seu promouendi à Prouinciali sunt digniores simpliciter prout in prima acceptione, non est censenda lethaliter mala eorum promotio: secus si sunt digniores prout in secunda. Prima pars multis in locis fuit persuasa, nam Prouincialis obseruat iustitiam commutatiuam consulendo vtilitati Ecclesiæ, adhæret distributiuæ maiora merita præmiis ornando, non semetipsum fouendo, sed bonum commune sublimando, fauet fidelitati Ecclesiæ sibi commissæ homines inter omnes dignissimos promouendo, sed præsertim, quia ad eius munus spectat reddere homines habiles, vt suo tempore possint ad maiores dignitates in vtilitatem beneficiumque Religionis promoueri, ex quo apparet, quàm malè faciunt Prælati negando honores hominibus, quibus habitis promouerentur in Definitores, Consultores, Prouinciales ac in alias dignitates, sub prætextu boni communis vt ore dicunt, vt verò corde firmant, ne sibi arripiant locum. Et sciant Prælati, quod nunquam verè fouebunt bonum commune, nisi tria obseruare conentur. Prim. seipsos expurgare ab omni cupi-
ditat-

ditate regnandi. Secund. curare, vt nulla ambitio excitetur in subditis, & nulla honorum petitio ab eis audiatur. Tert. ita se gerere in munerum distributione ac si omnes dignitates ambirent, honorésque postularent. Secunda pars suadetur: de ratione domini est distribuere, ac dispensare sua bona, cui placet, de ratione dispensatoris, seu administratoris est omnia merita in bonis distribuendis recognoscere nullum verò dubium videtur Prælatum non esse dominum, sed fidelem dispensatorem bonorum: ergo nequit tutò tantùm, seu principaliter illos tres promouere aliis neglectis, qui in meritis sunt pares, aliàs se gerit tanquam dominum. Secund. ex officio tenetur sub mortali arcere mala à congregatione, præsertim discordiam, & seditionem, quæ sunt illa mala directè destruentia pacem, ac vnionem, quæ sunt finis omnium regiminum: sed tali partialitate excitantur, & introducuntur, teste D. Anton. vbi supr. ex improportionata, ait, honorum, & onerum distributione generantur seditio, & discordia, vnde Aristot. 5. pol. cap. 3. ait: *Seditionem autem concitant in paucorum quidem potentia, multitudo indignè ferens, quod cum ipsi sint pares, non pariter honorantur.* Imo his principiis formantur factiones, nam neglecti ad fauorem, ac protectionem aliorum Patrum recurrunt, qui fortè zelo boni communis ad obstandum Prouincialis iniustitiis eos tuentur, vnde postea tractu temporis fiunt sequaces, & factionarij agnoscentes pro capite suos protectores; vndenam, quæso, istud malum? ex malè administrata iustitia Prælati, & zelo aliorum Patrum in principio, deinde conuerso insensibiliter in proprium commodum: ergo talis protectio, seu promotio censenda est mortaliter peccaminosa. Tert. suadetur ex fine officij: in ordine religioso officium Prælati ordinatur ad hoc, vt subditi in regulari disciplina, ac obseruantia contineantur, & vt promoueantur ad perfectionem religiosam, ad quam ordo ille est constitutus, quod si fortè à fragilitate humana quasi coacta congregatio illa reliquit primum feruorem, & pristinam disciplinam, ac obseruantiam relaxauit, cura Prælati est, vt paulatim deperditum restituatur: sed talis Prælatus suis partialitatibus non propagat finem Prælatiæ, sed eum grauiter

offendit non continendo homines in obseruantia regulari, nec eos promouendo ad perfectionem religiosam, nam munus porrigit ad suscitandas discordias, cæteráque mala excitanda: ergo promouendo tales homines se remouet Prouincialis à recto fine officij, propriam animam grauiter offendendo. Ex qua doctrina deducitur, si Prouincialis tali modo promouendo digniores non eximitur à culpa lethali, quomodo eximetur à maximis culpis, si dignos dignioribus, indignósque dignis ad munera promouebit? vnde electores morali certitudine cognoscendo partialitatem Prouincialis, à fidelitate Ecclesiæ obseruanda, à qua ius eligendi acceperunt, instruuntur, talem hominem non esse aptum ad regendas oues sibi commissas, nec esse dignum, vt benè dicit Lugo vbi supr. disput. 35. sect. 2. num. 6. illa Prælatura, quare tutò nequeunt eum denuo seligere. Audite, quæso, electores quædam verba Lugo vbi supr. num. 18. Eliguntur Pastores præsertim Episcopi ad hoc, vt peccata subditorum impediant, vt grauioribus ouium necessitatibus opitulentur, vt eos in obseruantia Christianæ legis contineant, vt deprauatos mores reforment, & in pristinum fidelium splendorem, & puritatem, quantùm fieri potest, restituant: ex mensura ergo istorum verborum considerate Electores, si talis Prouincialis denuo vestris suffragiis sit reeligendus, & ad officium quasi Episcopale rursus sit promouendus. Aduertite etiam cum Lugo vbi supr. disp. 34 n. 12. non sufficere, quod eligens non sciat positiuè illum esse indignum, sed debet posituè inquirere, & scire, esse dignum, & aptum.

Tertia Conclusio.

334. Prouincialis promouendo illos homines ad munera Religionis, vt sunt Lectoratus, Magisterium, & pulpita, &c. absque idoneitate postponendo digniores, & aptiores, peccat mortaliter, tum quia negligit digniorum merita cum maxima eorum iniuria, necnon & bonum commune, tum quia fit acceptor personarum, nam quisque tali vitio implicatur, vt omnes DD. affirmant, quando attenduntur qualitates, & circunstantiæ impertinentes, quæ non spectant ad

ad munus, ad quod promouentur homines. Pro comperto habeant Prælati, quod omnibus his officiis, ac dignitatibus, &c. digniores sunt præferendi, esto non sint beneficia curata, propter munia tamen inquit Salon. 2.2.q.63. art.2. contr.4. in fine, illis coniuncta postulant, vt ad ista eligantur digniores, non minus quàm ad curata.

DVBIVM LVI.

An prudens Prælatus magis inclinare debeat ad concedendam facultatem, vt pœnitens absoluatur à reseruatis, quàm ad eam negandam.

NOt. prim. quod triplex genus hominum degens in Religionibus designari potest. Prim. est perfectorum, qui non solùm arctè continentur intra terminos diuinæ legis, regulæ promissæ, aliorúmque præceptorum præscriptorum, sed de die in diem toto conatu ad perfectionē anhelāt, eam quasi infinitis operibus propagando. Sec. imperfectorum, qui licet suam voluntatem Deo, ac regulæ consecrarunt, promptè obseruando ea, quæ sub præceptum cadunt, multáque alia, non ita tamen tam veloci cursu progrediuntur per viam acquirendæ perfectionis, sicut primi. Tert. infirmorum, ac debilium, qui sæpè, seu per fragilitatem, seu per malitiam diuina præcepta, & vota infringunt, qui in paruo numero inter Religiones reformatàs enumerantur, ita ordinante diuina prouidentia ad bonorum exercitium, vt superius multis in locis dixi. 335.

Not. sec. inter DD. quæstionem agitari, an superior teneatur dare facultatem subdito per se, vel per alium eam petenti, vt absoluatur à reseruatis, duplex opinio assignatur à Suarez de pœnitent. disp.30. sect.4. ab Emin. Lugo de pœnitent. disp. 20. sect. 10. §. 10. num. 233. altera negatiua, pro qua citantur Nauarr. Victor. quæ fundari potest in Concil. Trident sect. 14. cap. 7. vt videre est apud Suarez vbi sup. 336.

simul etiam in rationibus, quia aliàs nullius roboris esset reseruatio, maximè si concederetur facultas ad instantiam Confessarij, nam finis reseruationis est per ruborem, & verecundiam accedendi ad superiorem coërcere, & præcauere peccata, quia etiam Prælatus est legitimus iudex, si per se vult iudicare causam, nulli facit iniuriam, præsertim si esset idoneus minister, altera est affirmatiua, quæ videtur desumi ex D.Thom. opuscul.19. & 4. d.12.quæst.3. art.3. quæst.4. ad 4. sequuntur eius doctrinam Sot. Ledesm. Silu. relati à Suar. loc. citat. qui simul eas reconciliat, vt in discursu videbitur, fundamentum horum DD. videtur esse, quia hæc iurisdictio datur in commodum, & vtilitatem pœnitentis, & non authoritatis Prælati, quare quoties pœnitens petit facultatem absoluendi, tenetur superior infirmitati pœnitentis consulere, qui renuit sua peccata Prælato aperire, aliàs exponit subditum periculo peccandi, aut non integrè confitendi.

Not.tert.dari multos casus, in quibus tenetur Prælatus ex iustitia hanc concedere facultatem, vt si pœnitens meritò timeret reuelationem confessionis, vel superiorem vsurum ea scientia in graue suum detrimentum, & in vsum externæ gubernationis, vel graues inimicitias cum eo gesturum, vel quia Prælatus non est idoneus ad ferendum in hac materia iudicium, vel ignorans est & improbus, vt si loco medicinæ sit scandalum allaturus. Ratio esse potest, quia pœnitens habet ius ad vsum talis sacramenti, nec superior potest cogere, vt pœnitens se exponat periculo grauis nocumenti, in hoc quidem cuncti DD. pro vtraque sententia citati conueniunt, vt refert Suarez, eisque adhærens, vnà cum Lugo vbi supr.

Conclusio.

338. Prudens Prælatus magis inclinare debet ad concedendam facultatem, vt pœnitentes absoluantur à reseruatis, quàm ad eam negandam. Quæ conclusio non firmatur, quasi possit verti in dubium, quod nimia facilitas non sit cōcedenda illis pœnitentibus tam perfectis, quàm imperfectis, de quibus

bus in 1. not. si aliquando permittente Deo ob maius eorum bonum, vt accidit in Petri negatione, labantur in aliquod peccatum reseruatum, quia talis Prælatus rigiditate vtendo meretur authoritate priuari, eo quod ipsi pœnitentes reseruationis finem quotidie in humeris timoris Dei secum portant, & pudor lapsus est illa medicina morbum medens, & relapsum præcauens, sed firmatur ob debiles, & infirmos, qui vt benè dicunt Lugo vbi supr. & Auersa de Sacrament. pœnit. quæst. 17. sect. 4. ob nimium ruborem, & verecundiam non audent eorum crimina Prælato aperire. Et prim. prob. authoritate DD. optimè aliquorum Prælatorum rigiditatem confundentium. S. Thom. vbi supr. docet peccare superiorem, qui se præstat difficilem in hoc, *quia*, inquit, *multi sunt adeò infirmi, vt potius sine confessione moriantur, quàm tale peccatum tali Sacerdoti confiteantur*: Et deinde subdit, *vnde illi, qui sunt nimis soliciti, vt conscientiam subditorum per confessionem sciant, multis laqueum damnationis iniiciunt, & per consequens sibi ipsis.* Et post pauca, *quamuis ex tali licentia nonnulla mali occasio sequatur, per eam tamen multis maioribus occurritur.* Vestigia D. Thom. sequitur Corduba in reg. S. Franc. cap. 7. quæst. 2. punct. 2. exponens illa verba. *Si quis fratrum instigante inimico, mortaliter peccauerit, pro illis peccatis, de quibus ordinatum fuerit inter fratres, vt recurratur ad solos ministros prouinciales, teneantur ad eos recurrere*, &c. dicit ex mente Vgonis in cap. 7. reg. quod, quamuis de reseruatis nullus possit absoluere (iuxta regulam) nisi ipse minister prouincialis, cui reseruantur peccata, tamen non est bonum, neque expediens negare, seu restringere talem potestatem absoluendi à reseruatis occultis, quia talis restrictio esset causa, vt subditi manerent in suis peccatis multo tempore, timentes ea confiteri ministris; ideò expedit vt committant hanc suam authoritatem aliis fratribus provt viderint expedire, & ita voluit Gregor. IX. in sua declaratione, vt fieret: hæc Corduba; adhæret etiam Sotus distinct. 18. quæst. 2. artic. 5. in 4. hisce verbis: in facultate concedenda difficiles esse non debent Prælati, sed sic debent bono communi prospicere, ne tamen grauissimam reddant confessionis religionem, sed circumspectis personis,

& doctis casus suos committant: consentiunt Suarez, & Lugo vbi supr. Primus dicit, regulariter loquendo superiorem debere esse facilem potiùs, quàm difficilem in hac facultate concedenda, hoc etiam intendunt, addit D. Thom. & alij DD. citati, estque verissimum, quia moraliter loquendo minus periculi est in concedenda hac facultate, quàm in illa neganda. Secundus inquit, in hisce omnibus casibus, (scilicet ab ipso assignatis) prudens Prælatus magis inclinare debet ad concedendam, quàm ad negandam facultatem, vt se suorum superiorum intentioni magis conformet: vtrumque sequuntur Filliuc. de confess. tract. 7. cap. 10. num. 294. Reginald. lib. 8. num. 49. in praxi, & Caspensis tract. 24. de pœnitent. disp. 6. sect. 5. num. 28. tandem concludit Auersa loc. cit regulariter loquendo debere esse Prælatum promptiorem ad concedendam facultatem, & ita constat ex communi vsu, & praxi seruari, éstque adhuc vtilis reseruatio, quia pœnitens ediscendo requiri specialem superioris licentiam, & coactus eam expectare, atque ad Confessarium redire, hac ipsa difficultate, & labore cautior reddetur, vt à peccatis abstineat, nec plus ex Concil. Trid. colligitur. Percipite Prælati ea, quæ dicit Chrysost. hom. 43. in Matth. 23. & quæ ad rem nostram reduci possunt. *Si erramus, modicam pœnitentiam imponentes, nonne melius est propter misericordiam rationem dare, quàm propter crudelitatem? vbi enim paterfamilias largus est, dispensator non debet esse tenax, si Deus benignus est vt quid Sacerdos eius austerus? vis apparere Sanctus? circa tuā vitam esto austerus, circa alienam autem benignus, audiant te homines parua mandantem, & grauia videant facientem.* Confirmatur ex tot priuilegiis concessis à Pontificibus Religiosis, vt possint à reseruatis absque suorum Prælatorum licentia absolui, & licèt Clemens VIII. per constitutionem editam ad instantiam Procuratoris Generalis Carmelitarum libertatem eligendi Confessarium, & absoluendi à reseruatis, quam concedebant illa indulta, præsertim Bulla Cruciatæ temperauerit, & totum hoc negotium mandauerit esse subiectum dispositioni suorum Prælatorum, nihilominus præcipit, & mandat eisdem Prælatis, vt in vsu huiusmodi potestatis se cum subditis benignos, & faciles

ciles exhibeant, imò in decreto vniuersali pro Regularibus de casibus reseruatis pro rationibus mouentibus ipsum Pontificem ad releuandum pœnitentem ab onere comparendi coram superiore vt absoluatur à reseruatis modo ibi designato, adducunt & Prælatorum rigiditas, & aliquorum subditorum infirmitas. Et Paul. V. in adiuncta declaratione ad decretum Clementis VIII. declarat, quod si Prælatus licentiam negauerit Confessario petenti pro pœnitente absoluendo à reseruatis, nihilominus Confessarius pro illa vice eidem pœnitenti beneficium absolutionis impendere possit, quæ dictio, pro illa, non solùm debet intelligi pro vna vice tantum, vt contendit. Homobonus tom. 1. consult. p. 4. resp. 33. & refert Diana p. 3. tract. 2. resol. 126. ex Tamburino tom. 2. de iure Abbatum, disp. 16. num. 3. sed probabile est, quod intelligatur pro pluribus vicibus, id est, quoties negatur facultas absoluendi; eo magis si admittatur posse hominem vltra vnam vicem lucrari Iubilæum, in quo tamen poni solet similis clausula pro hac vice, vt cum aliis citatis probabile censent Diana p. 1. tract. 17. res. 49. & Iacob. Granad. de pœnit. tract. 10. disp. 7. maximè quia in Iubilæo ponitur dictio, pro hac, quæ est taxatiua, & in declaratione decreti pro illa, vnde magis videtur restringere dictio ista, hac, quam dictio illa. Ita Alphons. Leone tom. 2. de offic. Confess. recoll. 6. n. 178. adhæret. Bass. Capuc. sum. tit. casus reseruat. n. 19. quare verus sensus illius clausulæ videtur esse, quod denegata facultate à Superiore nequeat Confessarius vltra vnam vicem pœnitentem absoluere, si tamen pœnitens iterum cadat, & ruat in reseruatum, & denuò recurratur ad Prælatum pro facultate, quæ iterum denegetur, iterum absolui potest non obtenta facultate, & sic semper pro singulis vicibus. Ita Bordon. tom. 1. var. res. 39. n. 50. quem citatum sequitur Auersa vbi supr. igitur ex tot authoritatibus clarè apparet Prælatos debere inclinare in benigniorem partem. Secundò suadetur rationibus: quando medium extremorum difficiliter nequit haberi, conscientia cogit ad illam partem eligendam, quæ faciliùs vetat peccatum, dum regula non habetur, quæ contrariam partem securè eligere præstet: at in facilitate, & rigiditate concedendi prædictam facultatem difficilè inuenitur medium,

&

& in extremo rigiditatis faciliùs committitur peccatum, quàm in altero extremo, vt dixi ex mente Suar. vbi supr. & modò ex sensu Lug. vbi supr. confirmo: in vtroque enim, inquit, id est in nimia facilitate, vel nimia seueritate facilè potest peccare Prælatus, sed faciliùs in seueritate, & rigore: ergo Prælatus à consciētia instructus inclinare debet in benigniorem partem. Addo, quod magis nocet Religioni peccator, qui sordescit in peccatis, & in longum protrahit cōfessionem, & Sacramentis abutitur, quàm centum pœnitentes, qui spe veniæ, ac facilitate obtinendi facultatem se præcipitant in reseruata, quia vna oue putrida data centum ad eius exemplum marcescunt, maximè in genere debilium, ac infirmorum, de quibus præsertim est sermo, & nil videtur magis horrendum, quàm Sacramentis abuti: ergo ad obstandum huic maiori malo, quod oboriri potest ex rigiditate, in facilitatem inclinandū est, tāquam in partem benigniorem.

339. Aduertant Prælati, quod pro causa concedendi facilius facultatem, sat est, nullā specialem causam occurrere ad eam negandam, vt benè notat Filliuc. loc. cit. n. 194. & colligitur ex Lug. vbi supr. quod si videatur Prælato subesse causam iustam eam concedendi, puta, si timeatur graue damnum spirituale subditi, si facultatem neget, quamuis illud nocumentum ex proprio eius defectu euenturū sit, quia reticebit aliquod peccatū in confessione, tardabit confessionem nimiū, arripiet occasionem peccandi tenetur ex charitate inquit Suar. vbi supr imo ex iustitia ratione officij assumpti, ait Lugo vbi supr. dare eiusmodi licentiam, quia potestas non est data in detrimentum, sed in subditorum vtilitatem.

340. Limitanda videtur conclusio, quod si peccatum tale sit, vt vergat in damnum communitatis, vel tertiæ personæ, cui Prælatus remedium seruato sigillo adhibere poterit, & non alius, non potest, nec debet Superior, vt inquiūt Suar. & Filliuc. vbi supr dare facultatem: hoc tamen præoculis semper habendum est ait Lugo quod in dubiis semper in benigniorem partem est inclinandum, ad quam decreta Pontificum, præsertim Clementis VIII. inclinare, & ducere videntur, quare, nisi constet de graui pœnitentis, & aliorum damno, videtur concedenda facultas, semper tamen prudenti Confessario, qui vtiliter possit animæ pœnitentis consulere.

Dices,

Dices, si superior magis debet inclinare in partem concedentem, quam negantem, nullius roboris putanda est reseruatio, quia in tantùm reseruatur authoritas in quantùm æstimatur medium opportunum, & congruum ad præcauenda peccata Resp. ex Suarez, Filliuc. Lugo, & Basseo vbi sup. tunc esse denegandam facultatem in casu particulari;, quando moraliter timetur ne futura sit vtilior pœnitenti; ponderet ergo Prælatus vtramque partem & damnum pœnitentis tàm ex facilitate quàm ex rigiditate oriturum, In generali tamen semper est inclinandum in benigniorem partem. 341.

Dices, ista facilitas nequit esse in Religionis vtilitatem, quia multi infirmi spe facilitatis arripient occasionem ruendi in reseruata. Resp. quod hoc videtur esse illa syrtes in alto mari regiminis erecta, in quam multi, & multi Prælati in nocte nimij zeli absque debita scientia, & prudentia naufragantur, & à nimia rigiditate submerguntur, trahendo secum infirmiores, ac debiliores, ignorando doctrinam D. Thom. docentis, quod non est bonum in toto mundo, quo creatura humana abuti non possit, si quidem etiam Dei bonitate abutitur, ignorando quoque, vt dixi superius, magis nocere congregationi peccatorem sacramentis abutentem, quam centum pœnitentes intuitu facilitatis, & spe absolutionis in peccata se præcipitantes: ideo dicitur cum S. Thom. vbi sup. quod quamuis ex tali licentia nonnulla mali occasio nascatur, per eam tamen multis maioribus occurritur. Prælati qui zelo vti intendunt memoriæ tradant sententiam D. Bernard. in cant. Serm. 40. *Zelus minus absque scientia efficax, minusque vtilis inuenitur plerumque autem & perniciosus valdè sentitur, quo igitur zelus feruidior, vehementior spiritus profusiorque charitas, eo vigilantiori opus est scientia, quæ zelum supprimat, spiritum temperet, ordinet charitatem.* 342.

Dices, non videtur vtile Religioni descendere in partem benigniorem, & dare licentiam subdito, quia aliqui obfirmato animo nolunt adire superiorem, esto facultatem neget, vnde non videntur dispositi ad confessionis sacramentum, nam illud firmum propositum non adeundi superio- 343.

 rem,

rem, denegata facultate, est graue peccatum. Resp. ex mente Lugo vbi sup. hoc argumentum nimium probare, reprobaret enim praxim Prælatorum, imo ipsius summi Pontificis, qui ad subueniendum infirmitati subditorum, qui nolunt proprio sacerdoti integrè confiteri, & hac de causa confessionem sacrilegam faciunt, mittere solent aliquando Confessarios extraordinarios cum plena potestate absoluendi, vel per Iubilæum, aut Bullam, vel alio modo concedunt subditis facultatem eligendi Confessarium cum potestate absoluendi à reseruatis, in quibus procedit eadem difficultas, nam illi subditi non videntur posse tunc facere confessionem validam ex vi talis facultatis, cum eis desit dispositio debita, nempè propositum seruandi illud Christi præceptum, quod de facto non seruatur, nec seruaretur, nisi hanc facultatem habuissent: hæc Lugo, quare respondendum est facultatem illam posse prodesse subdito. Primo, quia subditi illi fortè nondum decreuerunt non obseruare præceptum, casu quo à superiore denegaretur facultas, sed ob difficultatem vacillant, instando iterum, atque iterum pro facultate obtinenda vnde Prælatus debet porrigere manum, & succurrere ruinæ vacillantium, & adhibere remedium eis facultatem concedendo, priusquam præcipitentur in illud magnum incommodum reticendi peccatum in confessione, & sacramentis abutendi, quod cedit in magnum Religionis detrimentum, & dato semel vno sacrilegio, maxima cum facilitate alia reiterantur. Secundò, licet iam subditus decreuerit obfirmato animo à superiore beneficium absolutionis non recipere, & ad aliam absolutionem sit dispositus, adhuc prodest facultas concessa, quia illa obtenta animo tranquillo se potest disponere, & habere dolorem etiam de illa culpa cum proposito necessario ad sacramenti valorem, facilius enim proponit pœnitens propositum in genere, & circa difficultatem non præsentem, nec explicitè propositam, quàm distinctè circa obiectum præsens arduum Ita colligitur ex Suarez, & Lugo vbi sup. qui addit hæc verba: fateor tamen periculum plerumque esse, ne pœnitens careat dispositione debita, quia proximè antea nolebat obseruare Christi præceptum de confessione præmittenda

da Prælato, & data licentia alteri confitetur; quare accuratè disponendus est, & suauitate trahendus à Confessario ad verum dolorem, & propositum concipiendum, sufficit tamen generalis dolor, & generale propositum de omnibus peccatis commissis.

Pro fine quæsiti duo sunt notanda. Prim. non teneri superiorem dare facultatem generalem subdito, vt eligat Confessarium, quem voluerit, neque eligere illum propositum licet idoneum à pœnitente, sed potest illam committere alteri, prout iudicauerit expedire ad bonum pœnitentis; verum tamen est, quod Prælatus non debet esse difficilis ad concedendam facultatem Sacerdoti postulato à pœnitente, quando vel subditus est prudens, & timoratus, & Sacerdos re vera est idoneus, imo aliquando erit necessarium iuxta regulas superius datas, quæ hic applicari possunt Ita Suarez loc. cit. & partim Auersa vbi sup. qui addit, quod Prælatus potest præfigere certa remedia, & taxare certas pœnas, quas Confessarius iniungere debeat, poterit etiam interrogare, quodnam sit peccatum, de quo licentia postulatur, & non sistere in sola generali notitia, quando non adest periculum detegendi pœnitentem. 344.

Sec. quod, si Confessarius petat licentiam à superiore pro subdito particulari, potest eum absoluere à reseruatis commissis post obtentam licentiam pro prima vice, secus si talis potestas fuerit postulata, & obtenta ab ipso pœnitente. Ita Barbosa de potest. Episc. p. 2. alleg. 12. n. 9. Leon. vbi sup. tom. 2. recollect. 11. num. 183. sine limitatione tamen docent doctrinam Bonac. & Præpositus apud Lugo inferius, qui eam admittit in casu ab ipso proposito; tandem Leon. recollect. 6. n. 131. cum Florono de cas. res. cap 3. §. 1. n. 1. notat, quod Confessarius, si petat facultatem à superiore pro vna persona, vti ea possit pro sua persona, cautè tamen hoc est faciendum, & videantur Lugo vbi sup. sect. 8. & Diana tom. 3. de sacram. resol. 142.

DVBIVM LVII.

Nonnullarum Religionum praxis videtur esse, vt facultas absoluendi à reseruatis committatur Confessariis deputatis pro quocunque peccato non reseruato, cum onere tamen, vt pœnitens à reseruato absolutus compareat coram superiore, vel si videbitur expedire, onus comparendi suscipiatur à Confessario absoluente: quæritur, an iste modus censeatur conueniens, an pœnitens teneatur sub mortali se præsentare superiori, & an Confessarius debeat esse facilis ad suscipiendum onus comparendi pro pœnitente.

345. NOt. prim. quod nequit imponi præceptum etiam à Superiore Ecclesiastico, vt peccata semel ritè confessa siue Prælato, siue cuiuis alij Confessario iterum confiteantur. Ita Paludan. Almain. Nauar. Ledesm. Durand. Ioann. Medina, S. Thom quos citatos sequitur Vasquez in 3 part. quæst. 91. art. 3. dub. 3. num. 9. & licet art. 1. partim in contrariam opinionem Maioris, & Adriani, & aliorum ab ipso relatorum inclinauerit, attamen art. 3. vt dictum est, eam reformauit, adhærent Suarez in 3. part. disputat. 22. sect 7. num 8. Emin. Lugo de pœnit disput. 15. sect. 6. §. 2. num. 93. Ratio Lug. est, quia si Christus non præcepisset confessionem omnium peccatorum, nec Ecclesia potuisset hoc præcipere, eo quod sit res nimis grauis, & difficilis excedens potestatem Ecclesiæ, & si confessio peccatorum non haberet ex Christi institutione annexam peccatorum veniam, esset grauissima: ergo cum non sit Christi præceptum latum de iteranda confessione peccatorum ritè absolutorum, nec Ecclesia hoc potest ob difficultatem, & grauitatem rei imponere, aliàs si posset hoc, & illud, cum non videatur maior ratio. Sec. quia de ratione legis

legis est, vt sit secundùm rationem tolerabilis, nullum dubium videtur, quin, si hoc præciperet, cum sit res grauissima, excederet legis rationem: ergo. Tert. quia sicut Ecclesia nequit mutare materiam necessariam Sacramenti, ita nec facere materiam necessariam Sacramenti, quæ ex institutione Christi non est necessaria: sed si bis præciperet peccatorum confessionem, efficeret materiam necessariam Sacramenti, quæ tanquam necessaria non fuit à Christo imposita: ergo nec Ecclesia, nec alius Prælatus inferior huiusmodi onus imponere possunt. Subdit tamen Nauar. sum. cap. 9. num. 1. & in cap. Placuit de pœnit. dist. 6. à num. 116. vsque ad 119. simul cum aliis tacito nomine relatis ab Emin. Lugo vbi supr. num. 98. tale onus posse imponi de consensu pœnitentis, & ita respondet ad statutum Cistercienfium, quo præcipitur, vt Religiosi, qui intra annum Confessario ordinario confessi fuerint, debeant in fine anni eadem peccata suo Abbati confiteri, quod deinde fuit à duobus Pontificibus confirmatum, tale statutum non obligare ex mera authoritate superiorum, sed ex consensu inferiorum Religiosorum acceptantium illud, vel pacto tacito, vel expresso. Quæ doctrina non placet Lugo vbi supr. num. 98. nam asserit, talem constitutionem potuisse prouenire ex Prælatorum authoritate absque consensu subditorum, quia Religiosorum perfectio concedit, posse condi statutum obligans ad bis repetenda eadem peccata in confessione, & adducit quamdam regulam suæ Religionis imperantem, vti subditus manifestet totam suam conscientiam bis, aut semel in anno superiori, itavt nihil graue ipsum lateat, imò addit tale medium esse suæ Religioni tanquam vnum ex magis substantialibus, & necessariis ad finem proprij instituti: fateor me non intelligere fundamentum doctrinæ tanti viri, nam paulo ante docuit, Ecclesiam non posse præcipere secundam confessionem eorundem peccatorum, imò nec potuisse imponere præceptum confessionis, nisi prius haberetur preceptum à Christo Domino; cum ergo potestas Prælatorum Regularium, vt vult Suarez 4. de Relig. tractat. 8. cap. 1. num. 7. cum DD. communiter, emanet à summis Pontificibus Religiones approbantibus,

quomodo eorum Prælati huiusmodi constitutionem statuere possunt, si Ecclesia eis nequit talem authoritatem tradere? addo præsertim pro statuto eius Religionis, quod nulla potestas humana habet iurisdictionem supra actus merè internos, vt omnes DD fatentur, quomodo Prælati potuerunt obligare subditos ad manifestanda sua peccata purè interna superiori, nisi subditi tacitè, vel expresè talem obligationem acceptent.

346. Ex doctrina Nauarri, & aliorum sequitur sec. not. nimirum posse Prælatum suam facultatem absoluendi à reseruatis delegare ordinario Confessario cum onere, vt absolutus suscipiat obligationem comparendi coram superiore. Ita Henriq. quodlib. 1. quæst. 32. & quodlib. 10. quæst. 1. Maior 4. 17. quæst. 6. Adrian. in 4. mater. de confess. quæst. 5. §. ideo pro solut. Angel. tit. confess. Nauar. summ. cap. 9. num. 1. & cap. 26. num. 12. Coninch. de pœnit. disput. 8. dub. 15. Hortadus de pœnit. disp. 11. diffic. 11. Lugo vbi supr. disp. 15. sect. 6. num. 100. Suar. vbi supr. disp. 30. sect. 5. num. 8. multum tamen laborant hi authores in assignanda ratione, qua id fieri possit, vt videre est apud Coninch. vbi supr. sed verum fundamentum ferè omnium DD. est, quia hoc fit ex consensu tacito subditorum, datur enim facultas illa Confessario à Prælato cum pacto mutuo, quo pœnitens vtendo illa facultate se obligat ad comparendum coram superiore, verum tamen est, quod si ignorabat tale onus, eo non remanet obligatus, vt sentit Coninch. sed melius Lugo, quamuis, inquit, fortasse ignorabat talem conditionem, tamen tacitè hoc ipso, quod vult validè absolui, censetur acceptare illam conditionem, sine qua non intendebat Prælatus illam absolutionis facultatem concedere. Scio, aliquos modernos Theologos negare, posse facultatem concedi sub hoc onere, quod si fiat, asserunt tamen confessionem ex vi talis facultatis factam esse validam, referuntur etiam pro ista opinione nonnulli Theologi antiqui, vt videre est apud Suarez vbi supr. cum opinionis confutatione.

347. Not. tert. quod si huiusmodi onus imponeretur tanquam pœna in satisfactionem peccatorum (quod non est admittendum) maxima cum facilitate posset tolli, nam pœnitentia

tia illa semel imposita, & acceptata potest commutari ab eodem, vel alio Confessario iuxta aliquorum sententiam, saltem auditis iterum eisdem peccatis; imo à Confessario non habente facultatem à reseruatis, vt docent Vasquez Fernand. Valerius, quos citatos sequitur Diana p.1. tract.1. miscell. resol. 53. Adde cum Lugo vbi sup. n.96. posse per indulgentias plenarias tolli, præsertim quando non fuisset impositum per modum medicinæ, imo, esto esset impositum per modum medicinæ, adhuc potest tolli in sententia Bonac. de sacram. disp.5. q.5. sect 8. punct.3. n.5. & Dianę vbi sup. resol.137. dummodo fiat rationabili causa, & pœnitentia illa præseruatiua in aliam præseruatiuam commutetur.

Prima Conclusio.

Praxis nonnullarum Religionum, vt Prælati Confessariis 348. deputatis pro spirituali locorum regimine concedant facultatem absoluendi à reseruatis pœnitentem cum onere vt absolutus compareat coram superiore est licita, & multùm conueniens. Duas habet partes conclusio, quarum prima satis probata censetur ex prim. & sec. not. addo etiam, absolutiones supra peccata iam ritè confessa, si denuo confiteantur, posse reiterari: ergo ad onus denuo repetendi peccata coram superiore interueniente consensu pœnitentis potest esse obligatio, & hæc quidem censenda erit adesse, quotescunque pœnitens petit absolutionem à reseruatis ab inferiori, nam, qui vult antecedens, necessariò obligatur ad illud, quod ex necessitate consequitur ex antecedenti. Et ita Suarez vbi sup. inquit, hanc sententiam sic explicatam esse sine dubio valdè probabilem propter fundamentum, & proter tot DD. authoritatem, & magna ex parte sufficere ad defendendum vsum talis facultatis, & ad omnem effectum per illam intentum, quare non est audiendus Paludanus vbi sup. qui dicit, licet iste modus sit probabilis, non tamen esse conuenientem, non quia Ecclesia id statuere non possit, sed quia iuxta communem ritum non seruatur, & etiam quia frustra audiret ex quo absoluere non potest; esto Ecclesia id non

non habeat in vsu in suis reseruationibus, seu facultatibus Pontificiis, quæ totam Ecclesiam respiciunt, ideo est, inquit, Suarez num. 13. quia illa peccata semper habent annexam censuram, vnde huiusmodi onus comparendi præcipuè videtur esse ratione censuræ, & quamuis admittatur, tale onus non conuenire vniuersitati Ecclesiæ, non ideo concluditur non esse conueniens pro Religiosis maiorem perfectionem profitentibus, nam experientia duce cum magno fructu, & sine incommodis ad praxim reducitur: illud denique quod Paludanus subdit, frustra audiri, ex quo absolui non potest, non subsistit, quia in tali modo & suauitas, & rigor necessaria in tali materia habentur. Prima, eo quod à quocunque Confessario absque alia difficultate pœnitens potest absolui, absque eo quod statim teneatur superiorem adire. Sec. quia multi, si non amore virtutis, saltem timore se præsentandi coram Prælato se à culpis frænabunt, & ita rigor disciplinæ seruatur tali medicina præseruatiua; & ecce dictum Paludani nullius roboris, & secundam partem conclusionis (nimirum quod sit conueniens) probatam, maximè quia talis præsentatio vtilis est, & cum fructu, & ex ea nullum habetur incommodum, cum onus comparendi spontè, & non coactè suscipiatur.

Secunda Conclusio.

349. Communiter Theologi asserunt tale onus comparendi obligare pœnitentem sub mortali. Ita Adrian. Medin. Henriq. Paludan. Suarez, quos citatos sequitur Coninch vbi supr. num. 114. Hurtadus de pœnit. disput. 11. diffic. 11. nam videtur esse res grauis, & multum pertinens ad seruandum rigorem regularis disciplinæ, & in bonum animæ pœnitentium, nec non & boni communis, eo quod magis retrahat homines à peccatis, vnde Caspensis de pœnit. tract. 24. disput. 6. sect. 5. num. 24. inquit, pœnitentes teneri sub mortali comparere, statim ac habent opportunitatem, consentit Bordonus consil. Regul. resol. 37. num. 25.

350. Aduertendum tamen est, quod sunt aliquæ causæ, per quas pœnitens eximitur à tali onere suscepto, cunctæ illæ, quæ

quæ excuſant hominem ad reticenda aliqua peccata in confeſſione, vt videre eſt apud Bonac. de pœn. diſp. 5. q. 5. ſect. 2. part. 2. §. 4. num. 11. liberant quoque pœnitentem à tali onere, quia ſi liberant ab eo, quod eſt de iure diuino, nempe ab integritate confeſſionis, quantò magis ab eo, quod non fundatur in tali iure, ſed in fidelitate; præterea omnes illæ, quæ de rigore iuſtitiæ neceſſitant Superiorem, & oriuntur ex parte ipſius ad concedendam facultatem ſubdito petenti, de quibus dixi in præcedenti quæſito, & modò repeto ex mente Coninch. vbi ſupr. num. 108. ſcilicet, quando probabiliter timetur reuelatio ſigilli; aut timetur, ne Superior concipiat graue odium aduerſus pœnitentem, aut vtatur tali ſcientia in ordine ad regimen cum damno inferioris, &c. hæc inquam eximunt pœnitentem à tali onere, quia, ſi cogunt Prælatum ad liberam concedendam facultatem, tantò magis cogere eum debent ad relaxandum tale onus, & toties intelligitur relaxatum, quoties aliqua ex cauſis aſſignatis inſurgit, quia ſicut tacitè firmatur pactum, ita tacitè diſſoluitur. Verùm hæc relaxatio nequit fieri à Confeſſario, quia eius authoritas eſt delegata cum onere præſentationis, ſpectat enim ad pœnitentem recognoſcere cauſam, ſeu ad Confeſſarium tanquam conſiliarium; ſi eius conſilium à pœnitente petatur, vt iuſtè fiat relaxatio.

Tertia Concluſio.

Cauſa interueniente Confeſſarius debet eſſe facilis ad abſoluendum pœnitentem à reſeruatis ſuſcipiendo onus comparendi coram Superiore pro ipſo pœnitente Quæ concluſio adhibita illa diſtinctione de perfectis, imperfectis, atque infirmis ſuadetur eiſdem argumentis vt ſupr. in præcedenti quæſito, cum ſit eadem ratio: adde, conditiones in contractu etiam tacitas inter ſubditum, & Superiorem eſſe obſeruandas, inter quas enumeratur huiuſmodi facilitas, vel contractus ſit initus cum tota Religione in genere, quia ipſa nullo modo intendit grauare Confeſſarios, vt ſequendo rigiditatem magis ſe exponant periculo peccandi, vt dicebam in præcedenti quæſito, quia etiam, 351.

vt ait Lugo vbi supr. disp. 20. sect. 10. §. 4. Prælatus adeo strictè non tenetur ad procurandum maius bonum subditi, sicut tenetur ad impediendum eius graue damnum, præsertim quando id non potest absque nota seueritatis, quam vitare aliunde est satis vtile; quod probabiliter timeri potest, quia tractatur de hominibus in tertio genere descriptis vbi supr. eo quod sicut faciles ad se præcipitandos in reseruata cognoscuntur, ita potest timeri, ne ducti à Confessarij rigiditate præcipitentur in Sacramentorum abusionem, quod est illud summum malum præcauendum in Religionibus, de quo asserunt DD. Religiosos in illud lapsos difficilè corrigi, & emendari; vel celebretur quotidie cum pœnitente, qui tali absolutione indiget, quia pro parte subditi est multum onerosus, ita vt nec Ecclesia tota sine eius consensu queat tale onus imponere, nec vtitur beneficio decreti Clemens VIII. pro Regularium reseruatione alleuantis onus comparendi coram Superiore, nec declaratione Pauli V. quæ concedit Confessario, cui est denegata licentia absoluendi pœnitentem à Prælato, pro illa vice authoritatem eum absoluendi, nec doctrinali intelligentia DD. explicantium dictionem pro illa, quæ omnia arguunt in contractu facilitatis conditionem: ergo Confessarius magis inclinare debet ad suscipiendum onus comparendi coram Superiore pro pœnitente, quàm ad illud relinquendum apud eum.

352. Verum tamen est, quod in Superiore concedente facilius facultatem absoluendi requiritur causa, & sufficit pro causa non habere causam iustè eam denegandi, at in Confessore delegato desideratur causa positiua, eo quod cum tali onere fruitur facultate, nec sufficit pro causa communis verecundia pœnitentium, quam secum fert confessio, vt aduertit Fagund. in 1. præcept. Decalog. cap. 45. sed debet esse nimia, vt rectè notat Nauarr. in cap. placuit num. 14. solam verecundiam, inquit, nimiam pœnitentis aliquando esse sufficientem causam, vt hæc facultas danda sit: cuius doctrinæ adhæret Suarez vbi supr. aliàs nihil operaretur reseruatio, cum lex semper debeat explicari, vt aliquid operetur, nec explicatio doctrinæ Nauarri à Coriliano de cas.
reseru.

referu.p.1.sect.1. art.17.facta, videtur esse alicuius momenti, dum dicit, erubescentiam debere esse tantam, vt pœnitens vereatur, ne se in periculo tacendi aliquod peccatum, vel aliquam eius circunstantiam necessariò confitendam, constituat, quia nulla esset facilitas, nam Prælatus tunc tenetur ex charitate, & iustitia concedere authoritatem, vt dixi in præcedenti quæsito.

Audite quæso, ea, quæ dicit Gerson 2. p. in epistola ad quemdam de verecundia: denique inquit, quid prodest? & certè obest plurimum addere verecundiam super verecundiam, onera grauia super onera, & difficultatem confitendi talia peccata super difficultatem, quæ tanta est, vt vix credi possit, & hoc præcipuè quando peccatum secretum est, & tale, vt author perpetuò celaturus sit ipsum, si velit, vt nec Episcopus, nec alius inde punitionem, vel notitiam inueniat, si dicas talis, si non reuelet, damnabitur, fatemur quidem, sed obuiandum esset huic damnationi omnibus modis potiùs, quàm addenda occasio, nunquid non requiretur sanguis, & damnatio ab illis, qui occasionem dederunt, præcipuè Prælatis maioribus? sic certè, & ipsi satisfacient pro isto vsque ad vltimum quadrantem euntes in eandem damnationem, cum sint Prælati ad saluandum gregem Domini positi, & ad pascendum, non occidendum, aut scandalizandum, vnde S. Anton.3.part. tit.17. cap.11. ex mente Guilielmi Parisiens. dicit, non expedire vtilitati communi reseruare tot casus, sed hoc est ponere laqueos in via salutis.

Audite etiam ea, quæ profert Crousers cap. in reg. S.Francisci, cap.7. multi, ait per tam rigidam occultorum reseruationem illaqueantur, dum scelera conscientiæ suæ Prælatis aperire non audent, vel si aliquando superent hanc verecundiam, continuis tamen suspicionibus agitantur, sibique sæpius persuadent, superiorem vti cognitione, quam habet de eorum conscientia, séque sinistro oculo ab eo aspici.

Dices, si Confessarius debet esse facilis ad suscipiendum onus comparendi coram superiore pro pœnitente, nullius roboris videtur esse reseruatio, tam necessaria pro rigore 353.

 disciplinæ

disciplinæ regularis conseruando. Respond. solutionem esse petendam à summis Pontificibus, qui sæpè, ac sæpius præcipiunt, vt Prælati sint faciles ad remittendam hanc obligationem, à Clemente VIII. qui tam fauorabile decretum pro pœnitentibus indulsit, & à Paulo V. qui id ampliauit, & non à rigidis verbis Prælatorum loquentium sæpè sine scientiæ fundamento, attamen dico, duplex malum in hac materia assignari, cui tenentur obstare Prælati, alterum est, quod oritur ex Confessarij facilitate absoluendi suscepto onere comparendi pro pœnitentibus, nempè reincidentia ipsorum pœnitentium, alterum verò est, quod oboritur ex rigiditate non suscipiendi onus, nempè sacramentorum abusio à debilibus, & infirmioribus, de quibus loquimur, cum aliorum infectione, & cum istud secundum sit maius malum primo, vt dixi superius, proinde Confessarius loco Prælati absoluens tenetur facilitate obstare secundo malo malo, sequens vestigia summorum Pontificum, qui Prælatis præcipiunt facilitatem ad obstandum imbecillitati multorum, qui ob verecundiam aperiendi peccata superiori sordescere in eis possunt cum sacramentorum abusione. Ita colligitur præsertim ex decreto generali Clementis VIII. pro reseruatis, & S. Thom. hanc veritatem cognoscens dixit superius: quamuis ex tali licentia nonnulli mali occasio nascatur, per eam tamen multis maioribus occurritur: verùm aduertant Confessarij quod taliter se gerant, ne reddant reseruationem frustratoriam, eámque ad nihilum redigant.

Dices, potest facilitas damnificare pœnitentem, qui obfirmato animo non adeundi superiorem, sæpè potest accedere ad Sacramentum pro absolutione à reseruatis, quia cum tali proposito non est ad confessionem dispositus. Resp. solutionem esse petendam à responsione tertiæ obiectionis in præcedenti dubio.

DVBIVM

DVBIVM LVIII.

An Prælatus notitia comparata ex sola confessione vti possit ad externam gubernationem, vt faciat, vel omittat aliqua, quæ aliàs non esset facturus, vel omissurus.

PRo tituli intelligentia sit prim. not. quod non solùm intelligitur de illa notitia, quæ verè intra terminos, accusantis, & absoluentis includitur, sed de illa, quæ comparatur à Confessario petente facultatem pro reseruatis, seu à pœnitente comparente coram superiore post absolutionem obtentam iuxta obligationem impositam ab absoluente, quia se habet tanquam pars quædam confessionis, & Prælatus tanquam minister conueniens ad ipsum Sacramentum, vnde omnino censendum est Christum Dominum instituisse hoc Sacramentum cum hac potestate, vt Prælati possent sibi reseruare authoritatem absoluendi peccata, eáque audiendi, sicut postulare videtur bonum commune, eámque aliis confessariis committere, & eodem sigillo ligarentur illis actionibus prædictis, sicut ministri audientes, & absoluentes. Ita Victoria summ. 190. Suar. de pœnitent. sect.4. num.3.disp.33. & disp.30.sect.5. n.3.Emin. Lugo de pœnit.disp.23.n.34.35. Iacob. Granado controu.7.tract.11.disp.4 de pœnit. Malderus tract.de sigillo,c.13.Onufrius de sigillo,sect.9.dub.6.Diana part.5.tr.11. resol.12.& alij communiter. 354.

Not. secund. certum esse apud omnes Theologos pœnitentem teneri explicitè, & integrè, quantùm commodè potest, confiteri numerum peccatorum in qualibet specie. Ita habetur ex Concil. Florentino sess. vltim. tract. de hoc Sacram. & ex Concil. Trid. sess. 14. cap.5. & can.7. dicitur, quantùm commodè potest, ad insinuandum dari multos casus, in quibus excusantur pœnitentes ab integra confessione omnium peccatorum, vt videre est apud DD. fundamentum doctrinæ à priori videtur esse ipsamet institutio 355.

Christi, quia scilicet erat multum conueniens suaui prouidentiæ Dei, hominúmque imbecillitati, necnon & huius remedij commoditati, inter quos hic enumeratur, non teneri hominem ad confitendum aliquod peccatum cum morali periculo alicuius grauis nocumenti proprij, & hoc dicitur de sensu omnium DD. S. Thom. in 4. distinct. 17. quæst. 3. artic. 3. quæst. 4. ad 5. Palud. ibi, quæst. 5. Maior. quæst. 5. Alens. 3. p. quæst. 77. membr. 3. art. 1. ad 1. Nauarr. in summ. cap. 7. num. 3. & 4. Suar. vbi supr. sect. 23. num. 1. Ratio est, quia, cum hoc præceptum Christi sit positiuum, rationi consentaneum videtur non obligare cum tanto dispendio, & ideò qui aliter nequit confiteri aliquod peccatum, habetur tanquam impotens moraliter, ac proinde excusatur. Quamobrem maximo cum fundamento superius fuit firmatum ex sensu omnium DD. quibus addo Doctissim. Auersam de pœnitent. quæst. 17. sect. 4. Superiorem ex iustitia teneri licentiam postulatam à reseruatis absoluendi concedere, quando pœnitens habet iustam causam non comparendi coram superiore, nempè, quia timet aliquod graue damnum, vt illius odium, & persecutionem, aut reuelationem confessionis, vel vsum talis notitiæ in externo regimine.

556. Not. tert. circa quæsitum extare duas opiniones, & vtramque habere suos patronos. Prim. affirmatiua, quam sequuntur plerique DD. vt Palud. Durand. Capreol. & alij quàm plurimi, quorum catalogum recenset Sanch. lib. 1. de matrimon. disp. 16. quæst. 1. & Auers. vbi supr. quæst. 18. sect. 8. modo effici possit absque periculo detectionis confessionis. Secund. negatiua, quam tuentur Armilla tit. confess. num. 7. Bann. 2. 2. quæst. 23. art. 8. §. ad confirmationem respondetur. Onufrius de sigillo, sect. 2. quæst. 2. dub. 2. Layman lib. 5. tract. 6. cap. 14. num. 22. Ioann. Sancius in selectis, disput. 8. num. 10. & 11. & alij. Verum tamen est, quod, licèt huic opinioni fortiter adhæreant Sanch. vbi supr. Fagund. præcept. 2. decal. lib. 6. cap. 3. Auers. vbi supr. Granad. controuers. 7. tractat. 11. disput. 7. Lugo disput. 23. sect. 5. §. 1. distinguunt tamen, nempè

nempè illicitum esse, & contra sigillum vti hac scientia ad faciendum, seu omittendum aliquod onerosum, seu graue pœnitenti, ita vt difficile reddere possit hoc Sacramentum, eúmque retrahere rationabiliter à confitendis illis peccatis, ex quorum notitia timeret sibi imminere aliquod incommodum, pudorem, & confusionem, non verò esse contra sigillum, nec illicitum vti illa scientia, seu notitia ad effectum aliquem gratum, seu non damnosum pœnitenti. Quæ sententia iuxta hunc modum explicata est tenenda, & ad praxim reducenda, nitendo ad nihilum redigere alteram bono publico, & Religioni adeò damnosam, vt euidenter probabitur.

Conclusio.

Prælatus absque fractione sigilli confessionis nequit vti notitia confessionis ad externam gubernationem, seu fori externi, externorúmque actuum, qui sunt molesti, & onerosi pœnitenti, e. g. negare suffragium homini, qui exterius communi hominum opinione probus existimatur, sed eum nouit ex confessione improbum, & indignum: secus ad effectum aliquem gratum, seu non damnosum pœnitenti. Prima pars sic suadetur in statu legis Euangelicæ nil esse videtur tam acerbum, molestum, atque onerosum homini, quàm præceptum de confessione Sacerdoti facienda; imo in hoc fortè est magis onerosus status legis gratiæ quàm fuit status ante gratiam Euangelij. Prim. quia peccata quoad numerum, & speciem sunt homini aperienda, à qua obligatione eximebantur homines veteris legis. Secund. quia non est de fide, attritionem cognitam cum Sacramento sufficere ad iustificationem, & id potest esse falsum, vt dicit Suarez de pœnitent. disput. 15. sect. 4. licet post Concil. Trident. practicè sit ferè certum, vt benè notat Basseus summ. tit. contritio, num. 4. videantur Lugo de pœnit. disputat. 7. sect. 13. & Auersa de pœnit quæst. 1. sect. 9. Tert. quia, esto in veteri lege ad iustificationem requireretur vera contritio, id est 357.

vnus

vnus actus detestans peccatum super omne detestabile includens charitatem Dei super omnia, in lege etiam noua illa difficultas super omne detestabile desideratur in Sacramento pœnitentiæ cum sola atritione cognita, cum ista tamen differentia, quod illud super omne detestabile in contritione necessariò requiritur in actu formali doloris, in Sacramento verò in proposito amplius non committendi peccata, ideo ne magis reddatur formidabile hominibus, fugiendum omnino est, quidquid potest reddere illud Sacramentum acerbum, & odiosum: at Religiosis nil magis tale contingere potest, quàm percipere, vt ita dicam, per somnium se posse priuari dignitatibus, officiis, & ordinibus, ac locorum mutationes pati necnon & sibi negari suffragia ad communes honores ob notitiam in confessione habitam; nam vt homines se auertant à confessione, & abhorreant sua peccata alteri aperire, & sic fiat iniuria Sacramento à Christo Domino in animarum salute instituto, satis est, quod sciant posse Superiores vti tali notitia, ac scientia confessionis in regimine ad dirigendos actus externos: ergo doctrina contrariæ sententiæ tanquàm acerba, rigida, & nociua Sacramento, & Religioni damnosa non est docenda, & multò minus ad praxim reducenda, maximè quia, vt rectè monent sequaces illius sententiæ, ad ea vtendum necessariò requiritur tanta prudentia, & cautio, & tot circunstantiæ desiderantur, vt difficillimum sit in praxim illam deducere: ergo tutò ea vti nequeunt Prælati. Suadetur sec. afferre damnũ notabile proximo ex sensu omnium Doctorum est peccatum mortale, tantò magis id erit, quanto damnificatur proximus communis, nempè Respublica, seu Religio; imo in doctrina omnium DD. ne illud periclitetur, & ruat, vnusquisque cum dispendio propriæ vitæ eius ruinæ obstare tenetur, maximè Prælatus, cuius obligatio est de iustitia; si autem Prælati ad dirigendos actus externos in regimine notitia confessionis vterentur, suffragia negando, honoribus priuando pœnitentes, eosque à locis remouendo, &c. Tolleretur peccatorum reseruatio in maximum

Religionis detrimentum, quia, vt dixi superiùs, ex mente totius scholæ Theologorum, non tenetur Religiosus, quando aliquod graue incommodum in regimine timetur, reseruata confiteri Prælato, & quid erit Religio sine reseruationis fræno nisi desertum abominationis? ergo. Et confirmatur etiam ex doctrina omnium DD. asserentium, Prælatum, qui permittit, vt à subditis negligatur, & in desuetudinem abeat regula vna, seu constitutio instituta præcipuè ad profectum spiritualem hominum, peccare mortaliter: ergo tantò magis erit culpa grauis vtendo notitia confessionis ad regimen dirigendum cum reseruationis ablatione. Tertiò suadetur ex generali prohibitione Clementis VIII. in decreto edito die 26. Maij anno 1594. & confirmato ab Vrbano VIII. const. 26. quæ interdicit Superioribus vsum scientiæ per confessionem acquisitæ in externo regimine, & est sequentis tenoris. *Tam superiores pro tempore existentes, quàm Confessarij, qui postea ad superioritatis gradum fuerunt promoti caueant diligentißimè, ne ea notitia, quam de aliorum peccatis in confeßione habuerunt, ad externam gubernationem vtantur, atque ita per quoscunque Regularium superiores, quicunque illi sint, obseruari mandamus.* Quæ prohibitio, & ex grauitate materiæ, & ex verbo, mandamus, continet in se obligationem sub mortali. Ita sentit Castrus Palaus tom. 1. tract. 3. disput. 1. part. 9. num. 3. simul cum Diana part. 4. miscell 4. resol. 202. Quamobrem Emin. Lugo vbi supr. disput. 23 sect. 5. num. 94. exquirens fundamentum prohibitionis à Pontifice factæ, dicit, insurgere ex natura ipsa rei, & ratione Sacramenti hunc vsum esse vniuersaliter illicitum, quia alioquin non potuisset Pontifex ita strictè Prælatis regularibus talem vsum interdicere, nam si per se licitus esset, in quibusdam etiam casibus ad vitandum grauissimum aliquod damnum, seu detrimentum sub præcepto superiores adstringerentur ad vsum talis notitiæ, quare non potuisset in his casibus prohiberi; & tamen vniuersaliter, & sine exceptione interdicitur. Et confirmatur, ex ipsa natura Sacramenti ob securitatem, & leuamen oboritur tale sigillum, vt non liceat reuelare peccata, tantò magis ex ipsius natura oboriri debet non posse vti tali notitia in incommodum, & grauamen pœnitentis. Ex hac doctrina

resoluuntur multi casus, qui breuitatis causa prætermittuntur, & referuntur à Fagund. vbi supr. num.9. Maldero tract. de sigillo cap. 14 Diana vbi supr. resol.76.

358. Sec. pars suadetur, seu potius explicatur: ea quæ grata sunt pœnitentibus, vt rogare Deum pro salute eorum, euoluere libros ad animabus consulendum, & eas instruendas, & similia, sine fractione sigilli possunt fieri, potest etiam Prælatus sibi consulere vitando illa pericula, & occasiones, quibus nouit lapsum fuisse pœnitentem, admonere etiam alios de periculo absque detectione illius personæ: adde, esse licitum præcauere damna quæ per notitiam confessionis sibi scit imminere, absque vlla tamen detectione, aut suspicione personæ. Hæc Auersa vbi sup. quæst.18. sect.8. vide Fagund. vbi sup. cap.3. Dian par.1. tract. 11. resol. 3. Granad. de pœnit. in.3. p.controu.7.tract.11.disp.7.

359. Dices, si doctrina hæc admittitur, admittitur etiam posse eleuari hominem improbum, cognitum talem per confessionis notitiam, ad dignitates, & ad animarum regimen in maximum Religionis damnum. Resp. quod illa notitia non est fori externi, sed Dei, ac proinde nequit Prælatus ea vti pro regimine, vt benè habetur definitum in cap. si Sacerdos de offic. ordinat.vbi prohibetur, ne Sacerdos remoueat hominem reum per notitiam confessionis à communione, quia non scit vt Iudex, sed vt Deus. *Non nominatim, inquit, potest eum remouere à communione, licet sciat esse reum, quia non vt Iudex scit, sed vt Deus.* Adde, quod maius bonum periclitaretur ob rationes notatas in probationibus, ac proinde de duobus malis minus semper est eligendum.

360. Dices, Sacerdos ratione sigilli solùm obligatur ad tegenda ea, quæ nouit per confessionem, vnde sequitur, quod, quando denegat suffragia, vel remouet pœnitentem ab officio, seu loco nulli reuelat confessionem, & propter hoc videtur esse introducta reseruatio peccatorum, vt Prælati fiant prudentiores ad externam gubernationem subditorum. Resp. per sigillum sacramenti primò, & principaliter prohiberi ea, quæ præstant pœnitentis cognitionem, sed minus principaliter ea, quæ odiosam, & formidabilem confessionem reddere possunt, vt sunt incommoda in damnum pœ-

nitentium

nitentium; quare falsum est peccata reseruata solùm esse talia pro maiori Prælatorum prudentia in subditis regendis, sed propter alias rationes à DD. recensitas in materia casuum reseruatorum, ipsos consulite.

DVBIVM LIX.

An Prælatus distribuendo dignitates, officiaque Religionis motus à precibus, seu petitionibus subditorum, seu aliorum pro illis ea anhelantium, tutus sit in conscientia.

PRo intelligentia sit notandum, quod preces, seu petitiones factæ apud Prælatum considerari dupliciter possunt. Prim. quasi sint quædam recordationes absque nota ambitionis, & signum est, quando rarò exponuntur, eo quod Prælatus vigilat, ne omnium merita careant præmiis iuxta vniuscuiusque mensuram, & obseruat, ne pluralitas dignitatum in vno, seu in paucis vniantur, vt petit ius naturale, nam certè huiusmodi pluralitas obstat iuri naturali propter multa incommoda, quia redundat in cultus diuini diminutionem, dum pauciores deputantur ministri, quia est in aliorum præiudicium, dum iustitia distributiua non obseruatur, dum plures digni esuriunt, & pauci abundant, quia peruertit gubernationis ordinem, dum pauci plurium personas induunt, aliorumque ministrorum officia vsurpant, cum recta ratio doceat, vnicuique suum proprium deputandum ministrum, vt colligitur ex S. Thom. quodlib. 9. art. 11. Sylu. benef. 4. Rebuff. praxi benef. cap. de disp. ad plura benef. n. 58. 59. 60. Nauarr. summ. lat. cap. 25. n. 1. 28. Sot. lib. 3. de iust. quæst. 6. art. 3. Sanch. 1. opusc. lib. 2. cap. 2. dub. 5. vnde Prælatus his rationibus ductus fouendo ius naturale iustè dignitates, ac officia dispensare debet attentè etiam meditando illam auream sententiam Nauarr. comm. 4. de Regul. n. 24. asserentis: nimis durum est omni honore, ac officio in Religionibus priuari, & opus est maxi- 361.

ma patientia, cuius rei æquanimis patientia non eſt omnium, ſed paucorum, quos Iuppiter æquus amat, & ardens euexit ad æthera virtus Secund quando ſunt preces, & petitiones ab ambitione regnandi, & dominandi ductæ; & ſignum eſt, quando multi has preces, ac petitiones apud Prælatum exponunt, eiſque non occurrit, ſed annuit.

Concluſio.

362. Prælatus diſtribuens officia, ac dignitates ſecundum preces, ac petitiones hominum rogantium pro ſe, vel pro aliis iuxta ſecundam acceptionem in notando notatam, lethali culpa damnandus eſt: ſecus ſi iuxta primam. Prima pars ſuadetur: de ratione formali, ac intrinſeca iuſtitiæ diſtributiuæ reſidentis in Prælato, vt dicunt DD. cuius habitudo eſt totius ad partes, eſt, vt bona communitatis tanquam debita iuxta proportionem meritorum ſecundùm æqualitatem geometricam diſtribuantur partibus.: ſed huiuſmodi Prælatus annuendo precibus, admittendo petitiones maximè amicorum præ oculis iuſtitiam diſtributiuam non habet, vnde dicebat S. Iſidorus de ſumm. bon. lib. 1. *Tres ſunt munerum acceptiones, quibus contra iuſtitiam humana vanitas militat, nempè fauor amicitiarum, adulatio laudis, & corporalis acceptio muneris.* Et Iulianus orat. 2. ad Euſebium Imp. aiebat. *Qui omnia quacunque velint extorquere poſſunt, horum preces ad perſuadendum, ac flectendum idonea ſunt*: ergo mortali culpa eſt damnandus. Et confirmatur ex eo, quod ſequitur ex hac mala adminiſtratione, nam vtitur dignitatibus, ac officiis tanquam Dominus ſibi complacens de tali dominio, deque ſubditorum dependentia, & permittens vt opprimatur ab ambitioſorum petitionibus, & precibus. Sec. prob quia permittendo has petitiones, ac preces, vt præualeant, permittit ambitionem in Religione, quæ eſt illa peſtis totum contaminans corpus teſte Baſilio de conſtit. monaſt. cap. 10. quæ cauſat, & excitat inuidias, diſſenſiones, & rixas, vt Romanorum exemplo D. Auguſt. lib. 5. de Ciuit. Dei docet, contra proprium munus, quod eſt ſub mortali, vt dixi in dub. 3. quæſt. 3. p. aditum præcludere ambitioni; ex hoc enim omnes

nes alij, qui etiam intra indignos connumerantur, spem concipiunt arripiendi petitionibus illud, quod à iustitia distributiua benè administrata esset denegandum; imò non parua occasio datur eis, qui in somno perfectionis dormiunt, vt euigilent ad quærendum ea, quæ de iustitia benè administrata debentur in maximum Religionis damnum, quia huiusmodi perfectione extincta in regulari congregatione, extinguitur etiam, vt ita dicam, totum esse Religionis. Secunda pars habetur, quia nullus ambitionis odor sentitur, nulla corruptela introducitur, nulla iustitia tam commutatiua, quàm distributiua violatur, nulla inter subditos conturbatio timetur, sed videtur esse quædam recordatio, vt iustitia distributiua meliùs à Prælato obseruetur, præsertim quando exponuntur petitiones apud Generalem, qui semper præsens Prouinciis nequit esse, & absentia non permittit, vt multorum merita cognoscantur: ergo tales petitiones nequeunt damnari tanquam mortaliter peccaminosæ.

Dices, multa sunt concedenda imperfectionibus, ac in- 363.
firmitatibus subditorum. Resp. propositionem esse veram, non tamen cum dispendio propriæ animæ, aliorumque detrimento, vt fit, quando negligitur iustitia distributiua, quam sub mortali tenetur Prælatus iustè administrare; vereor, ne sub ista ratione apparenti grauis imperfectio superioris celetur, cupientis se conseruàre in dignitate assumpta, & habere multos sequaces, qui perpetuitatem, etiam sibi ipsis vtilem, ei in Prælatura suis votis præstent contra munus boni Religiosi, cui expedit, vt sciat compati necessitatibus, ac infirmitatibus subditorum tanquam qui eas olim fuit expertus, & iterum experietur. Vnde Patritius lib. 1. de Republ. tit. 6. tradit hoc graue præceptum: *Præfinitum tempus magistratus habere debet, nam perpetuò imperare in libera ciuitate odiosum est: parere enim, ac imperare discat, optimo ciui expedit.* Vis Prælate amore, & commiseratione imperfectionibus subditorum adhærere, obserua iustitiam distributiuam, quæ docet omnium merita quærere, & omnes dignitatibus, officiisque secundum proportionem geometricam ornare, & sic subditorum infirmitatibus medeberis, tuumque munus exequeris, vnde S. Thom. lib. 4. de reg. cap. 4. inquit. *Laudabilis*

bilis est politia, in qua secundum merita vnicuique ciui vicissim distribuuntur honores, vt antiqui fecerunt Romani, quam etiam Philosophus magis commendat. Nota verbum, vicissim, quasi dicere velit, præscribere Prælaturas, & officia apud paucos non est laudabile, sed vnusquisque debet habere partem in regimine, & quando dignitates ob tenuitatem in numero ab omnibus nequeunt participari, adinuicem homines eas sibi præstent, & ita pericula rixarum, dissensionum necnon & seditionum vitabuntur, & vnio, & pax finis regiminum dominabuntur; quare Arist. clarè percipiens hanc veritatem 2. pol. cap. 3. confutauit sententiam Socratis magistratus perpetuos admittentis. *Periculosa, inquit, est insuper magistratuum constitutio, quam sic facit Socrates, vt semper sint iidem.*

DVBIVM LX.

An ad libitum licitum sit superioribus maioribus mutare homines loco, eósque officiis priuare.

364. NOt. prim. mutationem loci tripliciter contingere posse. Prim. quatenus superior pro recta gubernatione officij habens potestatem in subditos acquisitam iuxta obedientiam promissam vtitur eorum actionibus, talentis, ac idoneitatibus secundum locorum indigentiam. Sec. quatenus remouetur à loco, seu officio subditus, quia, licet iam pœnam subierit de defectu commisso, nihilominus adhuc excitari possunt aliqua incommoda, si à loco non remoueatur, seu officio non priuetur, vnde talibus remotionibus occasiones abscinduntur, ac incommodis orituris occurritur. Tert. quatenus mutatio loci, seu officij priuatio fiunt in pœnam alicuius culpæ leuis inaudita parte, dicitur leuis, quia hic tantùm intendimus loqui de pœnis imponendis subditis circa res leues delinquentibus, quæ concernunt disciplinam regularem ad hoc, vt non relaxtur, sed de die in diem magis, ac magis propagetur.

Not.

Not. sec. quod licet superiores habeant potestatem super subditos, eorumque actiones iuxta ea, quæ dicta sunt in 4. dub. 1. part. attamen lento pede, ac matura consideratione, quando degunt in locis commodis, officiaque alicuius momenti exercent, debent eos à locis, ac officiis amouere, quia, vt benè dicit Suarez tom. 4. de Relig. lib. 10. cap. 12. n. 37. simul cum Castro Palao prim. p. de charitat. tract. 6. disp. 3. punct. 11. n. 4. est res nimis grauis, aspera, & rigida, & quæ subditos valdè contristare solet. 365.

Conclusio.

Prælatis pro recta gubernatione officij licitum est subditos à locis remouere, in quibus de familia degunt, & ab officiis, quos exercent iuxta primam, & secundam acceptionem: secus verò iuxta tertiam. Suadetur prima acceptio: qui vtitur iure suo, nemini irrogat iniuriam; at dum Prælatus mutat subditos loco, eosque officiis priuat, intra terminos iurisdictionis se continet, nam per professionum contractum, vt dicunt DD. ius supra personas, earumque actiones acquisiuit, vt secundum vtilitatem, & commodum Religionis, & boni communis eis liberè vtatur: ergo sine subditorum iniuria remotio à loco, atque ab officio fieri potest à Prælato. Præterea Prælati ad libitum amouere possunt inferiores superiores à suis Prælaturis, dummodo non sint electiuæ, sed tantùm manuales, quomodocunque & quandocunque ipsis placebit, modò id fiat in ordine ad commodum Religionis, nam subditi promiserunt inseruire Religioni, & non commodo, seu animi motui Prælati: quare superiores manuales nequeunt conqueri, siue agere contra spoliatores, exc. Cum ad monasterium §. tales in fine, iuncta Gloss. verb perpetuo de statu Monach. quia iure suo vtuntur. Ita Sigism. à Bonon. de elect. part 1. cap. 7. dub. 49. num. 7. & post illum Aloysius Riccius in praxi tom. 4. resol. 51. num. 4. quos sequitur Diana p 2. dub reg. resol. 67 ergo tantò magis Prælati amouere possunt subditos à locis, ac officiis absque eorum iniuria in Religionis commodum Sec. acceptio suadetur: munus Prælatorum est incommoda etiam futura probabili morali 366.

moralitate sequutura præcauere, vnde à D. Gregor. hom. 11. appellantur speculatores, vt à longè prospiciant. *Cui aliena, inquit, cura committitur, speculator vocatur, vt in mentis altitudine sedeat, atque vocabulum nominis ex virtute actionis trahat, non est enim speculator qui in imo est, speculator quippè semper in altitudine stat, vt quidquid venturum est, longè prospiciat* Sed in casu proposito incommoda sunt moraliter oritura: ergo subditi sine iniuria à locis, ac officiis remoueri possunt à Prælatis. Tert. acceptio suadetur: sententia prolata à Iudice inaudita parte est iniusta, & consequenter censetur iniusta, & iniuriosa pœna reo imposita, vt dicunt omnes DD. & cum talis remotio fiat in pœnam delicti, licet leuis, parte inaudita: ergo tanquam iniusta, & iniuriosa habenda est, vnde ad mensuram iniuriæ erit culpa, si leuis, culpa leuis, si grauis, culpa grauis: Præterea esto superiores maiores possint inferiores Prælatos à suis Prælatiis manualibus ad libitum amouere, vt dixi superiùs ex sensu illorum DD. non tamen id potest eis competere, quando fit in pœnam delicti, quia est obseruanda iustitia, & secundum iura est procedendum, vt affirmant iidem DD. ergo id etiam debet seruari saltem quoad partem auditam, quando huiusmodi remotiones tanquam pœnæ, licet pro culpis leuibus, à Prælatis imponuntur subditis, ne illis fiat iniuria, quia vt dixi in sec. not. tales remotiones sunt nimis asperæ, & rigorosæ, & ægrè feruntur à subditis, & solent eos valdè contristare; maximè quando videntur in hominibus virtute præditis, & magno honore, ac existimatione propter multos labores in Religionis fauorem expensos apud omnes habitis. videatur Pasqualigus decision. 461. n. 3.

567. Hinc monentur superiores, quàm sit periculosum plectere subditos motificationibus surdis, idest, quæ fiunt, vt dici solet col bastone del bombace, quia, esto fiant in pœnam alicuius leuis culpæ, nihilominus eis possunt esse iniuriosæ, & fortè sine culpa vel saltem cum excessu impositæ, nam eorum rationes non audiuntur. Monentur etiam subditi, si occurrerit, vt tales pœnæ sine debita cautela, & iustitia à Prælato imponantur, cum non infamiam inducant, nec acerbam aliquam pœnam, & dolorem inferant, humiliter, &

& deuotè illas esse sustinendas, nec de his conceditur appellatio cap. Reprehensibilis de appellationibus; nam si in istis ordinariis correctionibus, quæ iuxta disciplinam regularem fiunt, locum haberet appellatio à Priore ad Prouincialem, & à Prouinciali ad Generalem magna insurgeret perturbatio, & disciplina regularis corrueret, tum quia reuerentialis timor erga Prælatos immediatos contemneretur, tum quia partim ob delationes, partim ob fraudes, vel negotiationes, quæ interim misceri possunt, nulla ferè fieret correctio, & disciplina regularis magnam pateretur iacturam, tum quia illæ pœnæ, quæ non sunt multùm laboriosæ, nec tanto dolore plenæ sine culpa facilè possunt sustineri ab iis, qui perfectionem profitentur, videte Suarez 4. de Relig. tract. 8. lib. 2. cap. 11. num. 12. Verum tamen est, quod si apud superiorem maiorem subditus, qui tales pœnas iniustè sustinuit, conqueri velit, aditus non debet ei denegari, ne per alterum extremum, nempè per audaciam, & insolentiam superioris disciplina regularis corruat; & nulla maior iactura inferri potest Religioni, quàm mouere homines præsertim infirmos ad vindictam contra superiores maximè quando excitantur manus violentæ: laudabilis tamen res est per humilem obedientiam, & promptam patientiam absque vllo strepitu, & querela eas subire ad aliorum exemplum, propriamque mortificationem, nec non & in pœnam peccatorum. Aduertant lectores, quod hic non sumus loquuti de remotionibus, quæ possunt fieri à Prælatis, in ordine ad proprium commodum, & vtilitatem, quia id satis explicatur in 4. & 5. dub. prim. partis.

DVBIVM LXI.

An quando maior pars eligentium inclinat in dignum, & Titius in digniorem, ex vi conscientiæ tandem teneatur ferre suffragium pro digno, cum absque suo voto nullatenus sit celebranda electio.

367. PRæsens quæsitum cautè omnibus electionibus applicari potest, sed modò tantùm applicatur electionibus Discretorum, quæ à familiis cœnobiorum aliquarum Religionum celebrantur: tempore ergo celebrandi Capitulum Prouinciale huiusmodi familiæ solent seligere hominem in Discretum, cuius munus ad duo principaliter extenditur. Prim. vt sit vocalis in futuro Capitulo, idest, vt nomine illius conuentus, à cuius familia fuit electus, fruatur vtraque voce in omnibus electionibus celebrandis. Sec. vt habeat deferre ad idem Capitulum errores Prælati conuentus, cuius discretus, seu socius est, necessitates etiam, aliaque pertinentia ad eumdem conuentum, siue ad aliquos singulares homines, primum verò est de ratione intrinseca officij, alterum quasi accessorium, & extrinsecum: pro intelligentia sit.

Prim. not. quod sicut munus eligendi hos discretos est concessio, seu ordinatio totius corporis Religionis ob rationes à DD. qui de hoc tractant, designatas, ita potest determinare tempus, & scrutinia, in quibus est celebranda prædicta electio, quibus absolutis, si electores non concordauerint in discreti electione, pro illa vice, cœnobium, seu cœnobia suffragio ferendo in Capitulo nomine familiæ, seu familiarum priuentur, & ita in nonnullis Religionibus ad remouenda incommoda facillimè oritura ordinantur, & statuuntur quinque, vel sex scrutinia iuxta modum prædictum.

In hoc sec. not. duo sunt notanda. Prim. à DD. designari multos casus in quibus electores neglectis dignioribus vota digno conferre possunt, videre est in dub. 2. & 23. prim. part.

Secund.

Secund. mensuram digniorum non mendicari à qualitatibus personarum, sed à fine beneficiorum, Ecclesiasticorum, qui est eorum vtilitas, quamobrem homo ille censendus est dignissimus, qui præ aliis maiorem vtilitatem Ecclesiæ est allaturus, vt dictum est in dub. 23. citato, & dub. 1. tert. p.

Conclusio.

Quando maior pars familiæ pro discreto eligendo dirigit sua vota in dignum tantùm, Titius, qui suo suffragio in digniorem inclinat, potest neglecto digniori ferre suffragium pro illo digno, in quem maior pars declinat, imò debet, quando absque suo voto nullatenus est celebranda electio. 368.
Duas habet partes conclusio, quarum prima sic suadetur: ideo elector dirigere potest suum votum in dignum, quem vult maior pars electorum, quia aliàs votum esset frustratorium, & nemo tenetur ad actum frustratorium, ita DD. prove in dub. 23. prim. part. sed si Titius in electione discreti non suffragaretur digno, qui habet maiorem partem votorum, frustra ferret suum votum: ergo digniori postposito accedere potest suffragio ad dignum. Præterea tunc potest elector recedere ab electione dignioris, quando dignior ille omnibus non placet, vt inquit Caiet. in summ. tit. elect. in fine: sed dignissimus in discreti electione non placet maiori parti familiæ, sed tantùm dignus: ergo Titius declinare potest à ferendo suffragio pro dignissimo, & accedere ad dignum. Sec. part. suadetur: vniuersa schola Theologorum in hanc propositionem conspirant, quando de duobus malis vnum sit eligendum, quempiam teneri ex necessitate conscientiæ minus semper eligere: ergo Titius, qui pro dignissimo fert suffragium in electione discreti tenetur ad dignum accedere, aliàs minus malum non eligit: antecedens clarum, consequentia probatur, quia, dum potest, minor iniuria fit digniori illi, dum ei votum negatur, quàm sit iniuria, quæ irrogatur conuentui, dum absque eius voto nullatenus est celebranda electio, nam strictius obligat iustitia commutatiua, quam distributiua, maximè quia, dum plures alij inclinant in dignum, videtur esse sufficiens ratio deponendi

iudicium de dignioritate, & iudicandi illum, in quem maior pars inclinat, esse digniorem, ex quo sequitur nullam iniuriam afferri digniori illi. Addo quod dignus ille censetur dignior: ergo conscientia dictat pro eo esse ferendum suffragium: antecedens probatur, communis DD. sententia est digniotitatem non insurgere ex personarum qualitatibus, sed iis præsuppositis desumi à maiori vtilitate Ecclesiæ; sed dignus ille est magis vtilis Prouinciæ, quam dignior, quia ille solus ob vniuersalem concursum in eum est assumendus in discretum, & consequenter non priuabitur cœnobium vniuersali suffragio vtilissimo tam pro exclusione, quàm inclusione hominum in electionibus capitularibus, vtilissimo, inquam, quia omnes vnanimiter ad omnium Prælatorum electionem conueniunt, & concurrunt à minimo laico vsque ad supremum Patrem, ex quo habetur magis pacatum regimen, & maior concordia inter eligentes, & electos: ergo dignus ille respiciendus est tanquam dignissimus. Addo tandem, quod si in conscientia nulla esset obligatio suffragij ferendi pro digno illo, maximum posset excitari incommodum, nam multi huiusmodi doctrina ducti priuarent cœnobia multis suffragiis, quod cederet in Religionis detrimentum, vt per se patet: ergo

368. Dices, dignioris merita patiuntur aliquam iacturam. Resp. nullo modo esse digniorem, vt dicebam superius, & quamuis esset dignior pro bono communi, & pacatiori gubernatione pati debet aliquod incommodum. Ita Salon. 2.2. quæst.63. art.2. controuers.4.

369. Dices, statim ac dignus ille insurgit plurimis suffragiis cumulatus, esset pro eo ferendum suffragium. Resp. nequaquam, quia dignioritas in eo excitatur ex priuatione suffragij cœnobij sequutura post completa scrutinia determinata, vnde non necessitatur Titius ad illico accedendum ad dignum illum prætermisso digniori, nisi quando est sequutura prædicta priuatio, aduertant electores, quod tenentur prudenti sagacitate inuestigare an vota, quæ habet dignus ille, sint factionaria, an verò artificiis, amicitiis, donis, ac subornatione mendicata; si probabili cognitione

talia

talia appareant, cessat omnis obligatio, imò est abstinendum ab eius electione tanquam indigna, bonoque communi nociua, vnde securius est, vt cœnobium priuetur voto ferendo in Capitulo, quia sicut indignè vota illa fuerunt collecta, ita indignè votum commune illius familiæ in Capitulo erit ferendum.

DVBIVM LXII.

An necessarium sit ad supremas Prælaturas, ac dignitates regendas tam Prouinciarum, quam Religionis pro pacifico statu plures homines seligere.

QVamuis de hac grauissima quæstione plurimis in locis præsertim in dub. 3. 3. partis satis prolixè dixerim nihilominus ob quandam rationem vtilissimum erit denuo veritatem quæsiti magis aperire; pro intelligentia sit prim. not. quod à D. Antonin. part. 1. tit. 6. cap. 2. §. 4. ingeniosè, ac doctè quædam vnitatum pluralitas non minus vtilis, quam necessaria ad gubernationem tam spiritualem, quàm temporalem totius vniuersi designatur, quæ apud ipsum inspici possunt, inter quas ea non minimæ virtutis est, quæ ab ipso doctore nuncupatur politialis vnitas, necessaria ad multitudinis directionem cuiuslibet Congregationis, Ciuitatis, ac Regni, & id maximo cum fundamento, quia finis omnis imperij, vt asserunt DD. præsertim D. Thom. 1. de reg. Princ. cap. 2. est vnitas multitudinis: verùm sicut in hoc nulla videtur difficultas, ita non parua insurgit in ea assignanda, quænam sit, an vnitas concordiæ, an pacis, quæ inter se distinguuntur, vt habetur ex D. Thom 2. 2. quæst. 29 artic. 1. *Vbicunque* inquit, *est pax ibi, est concordia, non tamen vbicunque est concordia, ibi est pax, si nomen pacis propriè sumitur.* an iuris, quæ omnes conuenire possunt multitudini pro eius 370.

directione, nam à D. Augustin. epist. 6. ad Marcell. tom. 2. pro fine regiminis Ciuitatis designatur vnitas concordiæ. *Quid est Ciuitas, nisi multitudo hominum ad vnum vinculum reducta concordia.* idemmet Augustin. 1. de Ciuit. Dei cap. 21. aliam statuit, nempe illam Iuris, seu iustitiæ. *Populus*, inquit, *non est omnis cœtus multitudinis, sed cœtus iuris consensu, & vtilitatis communione sociatus* S. Antonin. verò p. 4. tit. 5. cap. 4. §. 2. determinat illam pacis. Finis autem Reipublicæ, in quem populus est ordinandus, est pax temporis. S. Thom. 3. de regim. Princ. cap. 5. designat vnitatem iuris, & pacis. *Consonum videtur naturæ, vt dominium sit concessum pro pace, & iustitia seruanda, & iurgiis, & discordiis resecandis.* Quid ergo dicendum? quod, licet inter se præcisè, & formaliter distinguuntur, non tamen in ratione finis, quatenus à DD. ita designantur, nam nequit esse vera concordia, nisi sit vera pax, neque vera pax, nisi sit iustitia, quæ vnicuique tribuit, quod suum est: Quamobrem dicendum est formaliter, & præcisè vnitatem iuris, seu iustitiæ esse finem regiminis, in quem industria, & solicitudo Regentis pro multitudinis directione tendere debent, ita determinat S. Antonin. p. 2. tit. 4. cap. 8. §. 1. ex S. Augustin. relato vbi sup. & ita vnitas, inquit, Antoninus, cui opponitur seditio, est vnitas iuris communis vtilitatis, quare seditio, quæ ex genere suo est peccatum mortale opponitur iustitiæ, & bono communi, ita ex mente Sancti, & id maximo cum fundamento statuitur ab Antonino, quia ex iustitia rectè administrata à Regente exoritur, inquit S. Thom. 2. 2. quæst. 29. artic. 3. ad 3. ex illo Isaiæ 32. *Opus iustitiæ pax*, tanquam effectus, pax, & consequenter concordia, quia in pace, vt dixi superius, includitur concordia. Hinc est quod S. Cyprianus de 12. abusion. & S. Augustin. in psalm. 84. tom. 8. exclamant. Prim. inquit. *Iustitia Regis, pax populorum, tutamen patriæ, immunitas plebis, &c.* Sec. ait. *Nemo est, qui non vult pacem, sed non omnes volunt operari iustitiam, vis venire ad pacem? fac iustitiam, ideo alius psalmus dicit tibi, declina à malo & fac bonum, inquire pacem, & persequere eam, hoc est ama iustitiam, & tunc quære pacem.* Hinc est, quod Emm. Rodriquez loquens de Regul. 3. part. qq. regul. quæst. 34. art. 5. inquit: ex iustitia oriun-

tur

tur pax Religionis, tutamentum obseruantiæ, immunitas communitatis, nutrimentum spirituale, Monachorum gaudium, &c.

Not. sec. nihil esse scire vnitatem iuris esse finem cuiuslibet imperij, nisi etiam cognoscantur media pro eius consecutione, & conseruatione. Causatur inquit D. Antonin. p. 1. tit. 6. cap. 2. §. 5. & conseruatur hæc vnitas in Ciuitatibus, quando ad hoc vnum attenditur, vt iura seruentur vniuersaliter, idest tam minoribus, quàm maioribus, vt honores & officia pluraliter distribuantur, & non omnia, vel multa vni, & nihilum alteri, vt onera proportionabiliter imponantur, nam si maioribus, vel amicis leuia iniunguntur, minoribusque grauia, & importabilia, oportet sequi discordiam, inuidiam, seditionem, aliaque mala destruentia Ciuitatem: idem repetit part. 4. tit. 5. cap. 4. §. 2. Media autem, ait, huic fini conuenientia sunt legum, & statutorum moderata disciplina, officiorum communium proportionata distributio, bonorum præmiatio, transgressorum punitio, & alia huiusmodi, quæ omnia satis prolixè etiam in part. 2. tit 4. cap. 8. §. 3. explicantur à Sancto, vnà cum malis ex neglecta vnitate ortis. 371.

Prima Conclusio.

Huiusmodi vnitatem iuris pro multitudinis directione tam electores, quàm Superiores Regularium in suis functionibus, ac electionibus sub pœna lethalis culpæ solicitè tenentur procurare, & seruare. Suadetur: vnusquisque tenetur sub mortali bonum commune tueri, nec in discrimine ponere, vt asserunt DD. præsertim Caietan. 2. 2. quæst. 90. art. 8. ergo pro Regularium regiminibus iuris vnitas est solicitè procuranda, atque seruanda: antecedens ab omnibus admittitur, consequentia probatur, quia multitudo hominum Religiosorum in regimine est dirigenda ad aliquem finem, ergo ad talem vnitatem, per quam propagatur omnis recta gubernatio, nam ex hac exoritur pax, excitatur concordia, vt dixi superius, & in hac tota machina spiritualis ædificij, & perfectionis fundatur, & erigitur, quare dicebat S. Gregor. in pastoral. 372.

pastoral. p.3. admon. 23. *Pensemus, quanta sint mala discordiæ, quæ nisi extincta funditus fuerint, bonum subsequi non permittunt* & S. Antonin. p.1.t.6. cap.2.§.5. inquit. *Est enim necessaria talis vnitas ad bonam gubernationem multitudinis, vt scilicet quæratur principaliter bonum commune spiritualiter, & temporaliter postponendo omne priuatum commodum*, & etiam respiciuntur Religiosorum merita quibus per professionem non renuntiarunt, aliàs in discrimine ponitur bonum commune, nam aperitur via seditionibus, factionibus, ac discordiis, sicut probaui in dub.4. p. part. & 3. tert. part. & insinuat D. Antonin. locis supra citatis. Præterea si talis vnitas pro regiminibus Regularium ab hominibus non esset procuranda, maximè quia eximuntur ab incommodis, quæ alia regimina patiuntur: sed hoc est falsum, quia sunt addicta mortalitati, sicut alia regimina, imo omnia creata, vt dixi cum Deciano in dub. 24. 3. part. n.165. & experientia docet, & habent suum augmentum, statum, & declinationem, vt adnotaui in eod. dub., & subiacent factionibus, & seditionibus, vt apparet in dubiis prim. part. succumbunt etiam superiorum tyrannidi vt probaui in dubio 3. part. tert. ergo talia regimina sunt de necessitate conscientiæ iuris vnitate propaganda, nam per hoc, quantùm fieri potest, occurritur malis recensitis.

Dices, perfectio Religiosorum, ad quam tenentur tendere, concedit non esse recognoscenda eorum merita pro prælaturis, & dignitatibus, & aduersatur incommodis enarratis: puerilis sanè obiectio, vnde respondetur, Religiosos per perfectionem acquirendam non cedere iuri meritorum, & ideo quando negliguntur, non parua iniuria eis irrogatur, & regiminis vnitati, nec eorum perfectio dat perpetuitatem regimini, vt non sit mortale, & caducum, sicut omnia creata: Quamobrem Plato 8. de Repub. loquendo de Ciuitate optimis legibus munita aiebat. *Difficile quidem est Ciuitatem ita optima politia constitutam à suo statu moueri. Verùm cum omne, quod genitum est, corruptioni sit obnoxium, talis etiam constitutio semper manere non poterit, sed soluetur.*

Secunda Concluſio.

Sub mortali ſuprema regimina Regularium ſaltem viciſſim, & ſecundum meritorum proportionem, & aptitudinem hominum pluralitate ſunt propaganda. In primis ſuadetur: finis talium regiminum eſt vnitas iuris cuius violationem conſpirant DD. eſſe peccatum mortale: ſed ſi non multiplicarentur homines diſſolueretur vnitas regiminis, quia multi idonei, & apti negligerentur, & poſtponerentur, ex hoc enim ſequuntur ſeditiones, & factiones teſte Ariſt. 5. Pol. cap 5. alibi relato. *In optimatibus autem ſeditiones fiunt interdum quidem ex eo, quod pauci ſunt honorum participes*: (hinc exortæ querelæ aduerſus regimen Solipſorum, apud quos videbatur tantummodo Iupiter ſuum deponere ſceptrum poſthabitis tam multis, qui non abſimilem præſeferebant ſpeciem imperio dignam,) ergo viciſſitudines hominum aptorum pro ſupremorum regiminum vnitate propaganda nequeunt tuta conſcientia negligi. Secund. ſuadetur ex doctrina D. Antonini p. 4. tit. 5. cap. 4. §. 4. in hac materia præcipua deſcribentis tres ſpecies regiminis, nempè Monarchiam, Ariſtocratiam, & Democratiam, & valdè commendat Monarchiam, nihilominus inquit. Quia verò pax multitudinis maximè conſeruatur, quando omnes in principatu aliquam partem habent, ideò optima Politia eſſet, quæ ex prædictis tribus mixta conſtaret, nempè ex ſapientioribus electis in Principes, vel Præfectos, ecce Ariſtocratiam, ex vno electo ex ſapientioribus, qui tam iis, quàm populo præficiatur, ecce Monarchiam, & ex populo, quatenus ad ipſum ſpectat electio horum hominum ſapientiorum, ecce Democratiam, nonne iſtud imperium mixtum, & pulcher modus regendi in omnibus ferè Religionibus eluceſcit? profectò: ergo ad hoc, vt perfecta pax, quæ exoritur ex tam eminenti modo regendi, habeatur, iuſtitiæque vnitas foueatur, cuncti meritis ornati ſupremis Prælaturis, ac dignitatibus fruantur. Idcirco idem Sanctus part. 2. titul. 4. cap. 8. §. 3. inſtructus à Diuino imperio aiebat: In vno corpore Congregationis, vel ciuitatis debent eſſe multi poſiti in diuerſis officiis, non vni totum, 373.

vel plura, alteri nihil, sed cuique quod sibi congruit, nec debet vsurpare exercitium alterius, nec eum contemnere, vt vilius, sed eius auxilio vti, exemplo Dei, de quo dicit Iob 25. *Qui facit concordiam in sublimibus*, id est, in Angelis diuersis diuersa officia concedens, nec vnus officium alterius vsurpat, si autem secus fiet, discordia sequitur.

374. Dices, digniores sunt tantùm sublimandi dignis postpositis, vt est communis doctrina DD. isti experientia duce sunt pauci: ergo pauci sunt eleuandi ad illas dignitates. Resp. quod, cum dignioritas oboriatur ex maiori vtilitate, quæ Ecclesiæ affertur, vt ex consensu omnium DD. pluribus in locis adnotaui, proinde pro erigendo pacato regimine re funditus considerata multi, existimati tantum digni, inter digniores sunt computandi, tum quia difficilè datur tantus excessus meritorum, vt dixi in 2. dub. prim. part. ita vt alij censendi sint vilis grex, & bruta animalia, & licèt in nonnullis aliquis excessus dignoscatur, in moralibus pro nihilo reputatur, vnde censentur suo paruo iuri meritorum cedere pro pacato regimine, vt dixi ex mente Salonij in dubio citato, tum quia æquum est, vt qui habent ius ad omnia munera Religionis, participent de incommodis, & commodis, vt adnotaui in dub. 4 prim part. idcirco dicebat Arist. lib. 1. de Republ. cap. 3. *Imperare, & parere non solùm necesse est, sed etiam vtile*, tum quia ex ista vicissitudine, vt inquit S. Ambros. citatus in dub. 3. tert. part. *quisquam non insolescit, nec diuturno seruitio frangitur, nec vllus audet alium seruitio premere, cuius sibi successuri in honorem mutua forent subeunda fastidia, nemini labor grauis, quem dignitas sequutura releuaret*, hinc fortè est, quod Arist. 5. Pol. c. 11. pro regiminibus sequens præceptum adnotauit. *Communis verò custodia omnis dominationis vnius est, neminem vnum præ cæteris magnum facere, sed plures, nam se inuicem custodiunt.* Et ideò aiebat Emin. Lugo in dub relato: multùm expedire ad bonum commune, vt Prælaturæ regulares non maneant apud paucos, sed multi apti fiant, & varientur personæ: Et quamuis excessus recensitus in aliquo homine dignosceretur, adhuc non est longo tempore sustinendus in Prælatia ad arcenda mala facillimè oritura, nempè tyrannidem tam in commodis,

dis, quam in dignitatibus & despotico dominio, quare Arist. 5. Pol. cap. 8. monet: *Qui maximos gerunt magistratus, quando longo tempore durant, tyrannidem inuadunt.* Et ideò subdit Lugo vbi supr. quare potest, imò debet aliquando prætermitti senior ille, qui diu gubernauit, & se probauit digniori, & eligi alius iunior, tum vt Prælaturæ non præscribantur apud paucos, tum vt alij paulatim apti fiant.

Vnum præcipuè hic est aduertendum ab electoribus, vt suo muneri satisfaciant, quod sicut vnitas iuris pro multitudine regenda est procuranda, ita in hominibus pro eius directione summa debet enitere iustitia, cuius munera describuntur à S. Ambros. alibi relato. *Iustitia est*, inquit, *quæ vnicuique quod suum est tribuit, alienum non vendicat, vtilitatem propriam negligit, vt communem æquitatem custodiat.* Quare si in hominibus eleuatis, & eleuandis non elucescunt, nequeunt nuncupari iusti, & apti ad dirigendam multitudinem pro fine, nempè iuris vnitate, vt docet Abulensis in Exod. 20. quæst. 19. ex Arist. nec tuta conscientia electores pro eis ferre possunt suffragia.

Concludenda est ergo hæc materia, satis agitata tam in præsenti, quàm in tertio quæsito huius partis hisce grauissimis verbis Fr. Patritij de Republ. lib. 6. tit. 5. *Nihil igitur magis formidandum est in Republica, quam eos ad paucos redigi, quorum imperium, nec diuturnum vnquam fuit, nec sine ciuium cæde ac direptione.* Si quis autem veritati non acquiescit, & nutrit aliquas rationes semper censendæ erunt nullius roboris, & soluendæ verbis Fr. Patrit. vbi supr. ita loquentis. *Ambitio plerumque compellit potentiores Reipublicæ ad conspirationem, vt inter se munera partiantur, populúmque honore, ac publico lucro defraudent: quæ ex re ad paucorum potentiam ex multorum statu deuenitur, quia dominatus paululum quippiam à tyrannide abest.*

DVBIVM LXIII.

An duo Religiosi, qui vicissim ad Prouincialatus munus assumuntur, sint tuti in conscientia.

POst explicatam præcedentem quæstionem, in qua satis fusè docui electores teneri in conscientia homines secundum meritorum exigentiam ad maiorum Prælationum, ac dignitatum munera multiplicare, vt vnitas iuris finis omnis imperij, & cuiuslibet dominij pro conseruatione propagetur, sequitur hæc elucidanda, quæ apud nonnullos Religiosos in casu est; quod autem dicitur de Prouincialatu, est quoque dicendum de quacumque alia Prælatura: pro intelligentia sit

375. Prim. not. multis modis id contingere posse. Prim. cum electores iuri meritorum cedentes præoptant tantorum Patrum regiminibus frui, & summopere gaudent non aliam possidere pacem, nisi quæ oboritur ex isto sic administrato imperio. Secund. cum vterque suas habet factiones, quarum virtute adinuicem sibi præstant suffragia, aliàs semper traherent vitam in discordia cum non paruo strepitu, ac tumultu. Tert. cum licèt Prouincia libera sit à factionum morbo, nihilominus illi duo Patres industria, & arte vtuntur actionibus, functionibus, ac subditorum personis in proprium commodum, ac vtilitatem, ex qua re sequitur quasi necessariò Prælatiam adinuicem cadere supra ipsos. Quart. cum non dispensant communitatis bona, vel alia, nisi expressè, seu tacitè ex parte subditorum promissio votorum in sui fauorem sequatur. Quint. cum inter prædictos Patres, & electores excitatur votorum promissio, e g. date nobis suffragium in Prouincialem, & nos suffragium vobis dabimus in Priores, seu Guardianos.

Pro sec. not. essent huc reuocandæ aliquæ doctrinæ in præsenti opere dispersæ, quæ tanquam principia inseruire debent pro quæsiti elucidatione, in probationibus verò adducentur.

Prima Conclusio.

Si considerentur illi duo homines, qui ab electoribus vicissim ad Prouincialatus munus eliguntur, vt in prima acceptione, non sunt lethali culpa damnandi: secus si vt in secunda. Conclusio duas habet partes, quarum prima sic suadetur: si essent damnandi, præsertim quia illa vicissitudo est contra finem regiminis, nempè iuris vnitatem, de qua loquuti sumus in præcedenti quæsito, nam multi apti postponuntur, & negliguntur: sed id obstare non videtur, quia satis propagatur, dum alij iuri meritorum cedunt: ergo tutò, & absque labe peccati prædicta vicissitudine frui possunt. Adde, quod regimen in tantùm censetur iustum, in quantùm ab eo insurgit pax, quæ oboritur ex administrato imperio secundum iustitiam, vt dixi in dubio præcedenti, & adnotaui in tertio eiusdem partis: Sed tali pace fruuntur subditi sub illo mutuo regimine, nam subditi iuri meritorum cedendo, efficiunt, vt pax possideatur secundum iustitiæ rigorem: ergo huiusmodi dominium tanquam iustum extenditur in subditos: ergo iustè administratum ab illis duobus viris. Secunda pars facillimè suadetur, tum quia non seruant in suo regimine neque iustitiæ vnitatem, neque imperij pacem, non primam, quia multorum merita sunt neglecta, & oppressa, non secundam, quia vera, & durabilis pax in homines extenditur ex iustè propagato imperio secundum meritorum ius: quod si aliqua pax inter subditos videtur, est pax tyrannica, de qua loquuti sumus in dub. 5. prim. part. iuxta dictum Taciti. *Auferre, trucidare, rapere falsis nominibus imperium, atque vbi solitudinem fecerint, pacem appellant*, tum quia formaliter sunt seditiosi, imò seditiosorum capita, de quibus dixi in dub. 16. & 28. eiusdem partis, tum quia Tyrannorum nomen sibi vendicant, vt clarè demonstrat S.Thom. 2. 2. quæst. 42. art. 2. ad 3. quem sequuntur D.Antonin p. 2. tit. 4. cap. 8. §. 1. Tabien. tit. seditio, & Silu. eod. tit. quæst. 2. *Magis autem*, inquit, *seditiosus est, qui in populo sibi subiecto discordias, & seditiones nutrit, vt tutius dominari possit, hoc enim tyrannicum est, cum sit ordinatum ad bonum proprium Præsidentis cum multitudinis nocumento.* 376.

Secunda Conclusio.

Lethali culpæ obnoxij prorsus censendi sunt illi duo homines, si inspiciantur prout in tertia acceptione, scilicet dum arte, & industria vtuntur subditis, eorumque actionibus, & functionibus in mutuum Prouincialatus commodum. Suadetur primo: tunc licitè, & absque conscientiæ stimulo possunt Superiores vti subditorum personis, &c. quando ordinantur ad vnitatem iuris, quæ est finis regiminis, vt dixi in præcedenti quæsito, & ad conseruandos subditos in disciplina regulari, & ad eos promouendos ad perfectionem religiosam, ad quam ille ordo est institutus, quæ omnia sunt finis ex sententia Emin. Lugo de iustit. disp. 35. sect. 1. num. 6. tom. 2. dignitatis assumptæ: sed vicissim illi duo Patres modo præscripto fruendo illa Prælatura negligunt vtrumque finem, & certè primum, quia multorum merita vilipendunt, & postponunt ex iustitia recognoscenda, vnde excitantur factiones, seditiones, discordiæ, & inuidiæ, vt adnotauit S. Antoninus part. 2. tit 4. c. 8. de discordia, §. 1. Quando enim, inquit, nimis aliqui vexantur laboribus, alij nimis alleuantur, vel cum honores, & officia aliquibus copiosè conferuntur, alij autem parum, vel nihil eis fruuntur, sequitur inter eos discordia, & generatur inuidia: nec obstat, seditionum, & factionum incommoda potentiæ brachio illorum duorum Patrum fore reprimenda, quia est incidere in scyllam, cupiendo vitare charybdim, cum sit potentia tyrannica, nam vera, & iusta potentia exerceri nequit nisi intra limites debitæ iustitiæ, vt optimè insinuat S. Thom. 1. de regimin. cap. *Si igitur*, ait, *regimen iniustum per vnum, aut per plures tantùm fiat, qui sua commoda ex regimine quærant, non autem bonum multitudinis sibi subiecta, tales Rectores tyranni vocantur, nomine à fortitudine deriuato, quia scilicet per potentiam opprimunt, non per iustitiam regunt.* Et sanè secundum, quia multi ægrè ferunt, quod tantùm illi duo bonum illius Prælaturæ possideant, vnde audiuntur murmurationes, detractiones, querelæ, & proclamationes etiam apud maiora tribunalia, & multa alia incommoda in maximum perfectionis Religionis

detri

detrimentum. Recordentur Prælati hanc esse rem nimis duram, quia etiam in Apostolis murmurationes concitatæ sunt aduersus Ioannem, & Iacobum per matrem à Christo Domino primatum sedium postulantes, sic dicitur in Math. 20. *Audientes decem indignati sunt de duobus fratribus*. Arabicus legit, murmurauerunt de duobus fratribus, quia ægrè ferebant, inquit, Caietanus in Matth. 20. quod illi duo ambientes voluissent omnibus præferri: ergo nequeunt illi duo Patres tuta conscientia frui Prælatura modo præscripto mendicata. Secund. exercere iurisdictionem, quæ non sibi competit ex genere suo est peccatum mortale, vt inquiunt S. Thom. & alij relati in dub. 4. prim. part. sed dum prædicti Prælati in suo regimine vtuntur subditis, eorumque actionibus pro mutua Prouincialatus conseruatione, exercent iurisdictionem non sibi debitam, quia in subditos sub illa ratione nullum habent ius, neque authoritatem, nam eorum obedientia, vt dixi in dubio citato ex mente multorum DD. & ipsa præcepta non debent referri ad vtilitatem præcipientis, sed ad bonum subditi, cum tota potestas gubernatiua tendat per se ad bonum communitatis: ergo eorum conseruatio artificiis descriptis, & modo notato obtenta nequit eximi à lethali culpa. Tert. Religionum Superiores tenentur sub mortali subditorum multitudinem vnitate pacis tanquam effectu iustitiæ propagare, vt vidimus in prim. not. præced. dub. ex sensu D. Thom. & D. Antonini: at illi duo Patres sua ambitione totam conturbant communitatem, vnitatemque pacis dissoluunt dum subditi Prælatorum ambitione ducti prorumpunt in illa verba S. Ephrem Syri aduersus viuentes vitiosè, & honores affectantes. *Frater*, inquit vnusquisque, *ille altioribus intentus est, & ego sublimiora spectare debeo, frater ille honoribus ornatus est, quare non ego? frater ille Patrum consuetudine fruitur, cur non fruar ego? frater magistratum assecutus est quare non ego? illi authoritas commissa est, nonne & ego dignus sum, cui hoc, atque illud credatur, & committatur?* Quare distrahuntur in diuersa quærentes eisdem artificiis minores Prælaturas, easque obsequiis obtinentes, vt tandem sint scala ad maiores: quod si non obtinent, quod cupiunt, ad potentum fauorem recurrunt,

recurrunt, non ſine admiratione, & ſcandalo, quæſo vndenam iſta conturbatio, & malum in communitate? nonniſi ab ambitione, & rectè, quia, vt dicit Ioan. Pic. Mirand. de ente, & vno, cap. 10. *Vnitatis pacem, turbat ambitio, & ſibi hærentem animum extra ſe rapit, & in diuerſa quaſi lacerum trahit, atque diſcerpit.* Ergo tanquam deſertores pacis introducendæ, & conſeruandæ in multitudine ſibi ſubiecta ante iuſti iudicis tribunal erunt iudicandi in animarum detrimentum.

Tertia Concluſio.

378. Si poſtea huiuſmodi viciſſitudo inſurgat provt in quarta, & in quinta acceptione, damnanda eſt tanquam mortaliter peccaminoſa, eo quod labe ſimoniæ implicatur. Veritas quartæ acceptionis eſt facilis probationis, quia verè ibi eſt munus à manu pro obtinendo aliquod ſpirituale, quod damnatur in ſacris Canonibus, per munus enim à manu intelligitur non ſolùm pecunia, quæ eſt propriè dictum pretium, ſed etiam omnis alia res materialis, pretio æſtimabilis, mobilis, quæ datur electori, vt equus, torques, annulus, liber, veſtis, & huiuſmodi, immobilis etiam, vt prædium, domus, &c. Videatur S Thom. 2. 2. quæſt. 100. artic. 5 quem ſunt ſequuti omnes communiter Theologi, & Canoniſtæ, Suarez 1. de Relig. tract. 3. lib. 4. cap. 37. Azor. part. 3. lib. 12. c. 2. quæſt. 2. Sigiſmundus de elect. dub. 57. Samuellius de elect. canon. tract. 2. diſput. 2. controu. 2. Baſſeus in ſumm. tit. ſimonia 2. num. 1. præterquam quod prædicti Patres vitio proprietatis ſunt damnandi, quia exercent actum dominij in illa illicita diſtributione, nam munus diſtribuendi bona communitatis, quæ apud Prælatos reſidet, concedere nequit tam execrandam diſtributionem, imo donationem. Veritas quintæ acceptionis habetur ex cap. Cum pridem, cap. Cum Clerici, cap. Fin. de pactis, & expreſsè in cap. De hoc autem, de Simonia, & colligitur ex Petr. Nauarr. de reſtit lib. 2. cap. 2. num. 386. Silu. tit. Simonia quæſt. 16. S. Thom. quodlib. 8. artic. 11. Sigiſmund. vbi ſupr. Samuellio vbi ſupr. controu. 3. concluſ. 4. Paſqualigo deciſ. 224. Ratio eſt, inquit, Paſqualigus,

gus, quia Simonia nedum dicit, quod ſpirituale commutetur cum temporali, ſed quod ſpirituale ſubiiciatur contractui humano, imo in hoc præcipuè conſiſtit Simonia, quia hæc eſt præcipua iniuria, quæ fit rei ſpirituali, & per hoc præcipuè inuertitur debitus ordo rerum. Sicut enim ſpiritualia ſunt in ordine Superiori, & eleuant hominem ad participandum aliquo modo de eſſe diuino, ita ſi humano contractui ſubiiciantur, inuertitur iſte ordo, & homo vtens ipſis indebitè, auertitur ab vltimo fine, quia non tendit in ipſum iuxta exigentiam rerum ſpiritualium, hinc Matth. 10. *Gratis accepiſtis, gratis date*, per quod prohibetur omnis contractus circa ſpiritualia, & proinde etiam cap. Pactiones de pactis damnatur, vt illicitum, omne pactum, & omnis conuentio circa ſpiritualia.

Et quamuis nonnulli DD. vt Arag. 2. 2. quæſt. 100. art. 1. Victoria releƈt. de Simonia num. 17. Sotus lib. 9. de iuſt q. 5. art. 2. ad 3. Sanchez tom. 2. opuſcul. lib. 2. cap. 3. non inclinent in ſententiam DD. ſuperius relatorum, quia nihil temporale datur pro ſpirituali, ſed ſpirituale cum ſpirituali commutatur, negare tamen nequeunt non inſurgere in caſu propoſito lethalem culpam, quia multum repugnat rationi, & ſtatui religioſo, & irrogatur maxima iniuria rebus ſpiritualibus ſub ambitionis titulo adducere in pactum Prælaturas regulares.

DVBIVM LXIV.

An in electore maius periculum incurrendi in lethalem culpam ſit in diſcernendo dignum ab indignis, quàm digniorem à dignis.

PRo quæſiti intelligentia ſit prim. not. iuſtitiam, prout eſt vna ex quatuor virtutibus cardinalibus, definiri, vt iam dixi ex ſenſu Vlpian. in l. iuſtitia. ff. de iuſt. & iur. eſſe conſtantem, & perpetuam voluntatem ius ſuum vnicuique 379.

EEe tribuendi,

tribuendi, quæ definitio à Theologis cum S.Th 2.2. q.58. art.1. approbatur: vt autem intelligamus magis distinctè quodnam sit illud ius, quod tuetur iustitia, sciendum est ius multipliciter accipi. Prim. pro arte, qua cognoscitur iustum, in quo sensu à Iureconsultis dicitur ars æqui, & boni. Secund. pro loco, vbi fit iustum, sic dicitur aliquis comparere in iure. Tert. pro lege, quæ est regula iusti reddendi, sic diuiditur in ius Canonicum, & Ciuile, &c. Quart. pro potestate legitima ad rem aliquam obtinendam, vel ad aliquam functionem, vel quasi functionem, cuius violatio sit iniuria. Quint. accipitur pro iusto, id est, pro æquali, quod debetur alicui, sic dicitur apud Latinos, aliquis obtinet ius suum, & ita istud vltimum ius est obiectum, quod intendit iustitia, & quod dicitur vnicuique tribuere. Cum verò iustitia sit simpliciter necessaria omnibus Regentibus, vt insinuat Bellarm. de Princip. Christ. lib. 1. cap 9. & Ægid. Roman. de reg. Princ. part. 2. lib. de reg. cap 10. sequitur, quod vniuscuiusque tueri debent iura ad hoc, vt vnitas multitudinis finis omnis imperij ac regiminis propagetur: hinc est, quod maximo cum fundamento ab Augustino, ac Antonino in duobus præcedentibus dubiis citatis, quibus addo D Thom. 2.2. quæst 42. artic. 2. statuitur non quælibet vnitas, pro regiminis fine, sed iuris vnitas, quæ solicitè intenta à Regente parit humanæ societatis incolumitatem, vt insinuat D. Anselm. Dialog. de veritate, cap. 13. *Iustitia est virtus conseruatrix humanæ, societatis, & vitæ communitatis.*

380. Not. secund. quod totum esse iustitiæ residentis in Præsidente est ad alterum, vt vult Aristot. 5. Ethic. S. Thom. 2.2. quæst. 58. art. 2. S. Antonin. part. 4. tit. 5. cap. 1. & Ægid. Roman. vbi supr. cap. 12. inquit: *Iustitia est quoddam magnum bonum, & præclarum, perficit enim hominem in ordine ad alium*: doctissimus Abul. in Exod. c. 20. q 19 ait, quod Princeps, & Prælati non debent curare de bonis suis, sed de bonis communitatis conseruando statum politicum, nam tota istorum solicitudo est in distribuendo iustitiam omnibus de politia, iustitia autem non est bonum proprium, sed alienum, qui ergo iustitiæ studet, non studet sibi, sed alteri: sic declarat

Aristot.

Aristot. 5. Ethicor. & ideo dicit, quod difficilius est esse iustum, quàm habere alias virtutes, quia per quodlibet aliarum virtutum ornamentum quilibet est bonus sibi, per iustitiam est solùm alteri bonus, magis inclinantur homines ad se ipsos, quam ad alios: hæc Abulens. proinde S. Ambros. lib. de Paradiso hanc penetrans veritatem magis intimè essentiam iustitiæ explicauit. *Iustitia magis aliis, quàm sibi prodest, vtilitates suas negligit, communia, emolumenta præponens.* Et prim. de officiis, cap. 24. clarius. *Iustitia est, quæ nil alienum vendicat, quæ cuilibet dat, quod suum est, negligit propriam vtilitatem, vt seruet communem æquitatem.*

Not. tert. quod aliquæ conditiones prætermissis eis, quæ sunt à iure, desiderantur in digno, vt ab indigno discernatur, nihilominus hic tantùm loquimur de iustitia ei necessaria ad rectè gerendum magistratum, & officium, quia in hac aliæ fundantur, & roborantur, & ex qua oritur tranquillitas mentis multitudinis, id est, pax tam necessaria pro fælici, ac longa duratione Regni; & ideo vnus ex septuaginta interpretibus, vt refert Aristeas in hist. Regis Tholomæi, qui ei postulabat, quomodo pax in tantam, ac variam hominum regni multitudinem esset inserenda, respondit, colendo iustitiam, omnibus præstando, quod suum est, & S. Thom. 4. de regim. cap. 24. ostendit, fælicitatem Imperij Romanorum ortum habuisse ex iustè administrato regimine. *Respublica Romana*, inquit, *parua facta est magna, quia in eis fuit domi industria, foris iustum imperium, animus in consulendo liber, neque libidini, neque delicto obnoxius.* Et Emm Rodriquez quæst. 34. art. 2. cum Soto de iustitia, lib. 1. quæst. 5. art. 1. cognoscit totam Religionis perfectionem oboriri ex iustitia. Ex iustitia, ait, oriuntur pax Religionis, tutamentum obseruantiæ, immunitas communitatis, nutrimentum spirituale, Monachorum gaudium, silentium, & securitas in pulchritudine pacis. 381.

Prima Conclusio.

Vt dignus existimetur pro regimine aptus, & secernatur ab indigno necessariò requiritur in eo, quod sit iustus à iu- 382.

EEee 2 stitia,

ſtitia, quæ conuenit Regenti, aliàs non eſt cenſendus aptus ad multitudinem regendam. Concluſio ſatis liquet ex præcedentibus notandis.

Addendum tamen eſt, huiuſmodi iuſtitiam magis conuenire Prælato regulari, quàm aliis Præſidentibus ſæcularibus, quia per hanc Iſti tantùm propagare debent bonum multitudinis, quod eſt vnitas, & pax, ille verò non ſolùm politiæ bonum, ſed etiam exemplo ſuo perfectionis bonum, vt optimè inſinuat Emin. Lugo de iuſtit. diſp. 35. ſect. 5. n. 55. præcipuum Prælati regularis munus eſt, ſuo exemplo, ac prudentia continere ſubditos in diſciplina religioſa, & hanc ſi, (vt plerumque accidit,) relaxata ſit, ad priſtinum, & debitum rigorem reducere, ſubditóſque ad perfectionem religioſam promouere, quod eſt finis gubernationis religioſæ.

Secunda Concluſio.

383. Magis periculoſum eſt electori incidere in mortale in ſegregando hominem dignum ab indigno, quam digniorem à digno. Suadetur in primis, ſuppoſito illo, quod de ratione intrinſeca iuſtitiæ eſt ad hoc, vt ſeruetur communis æquitas, ſeu vnitas iuris, quod idem eſt, vt alienum ius non vilipendatur, ſed propria vtilitate neglecta, cuique reddatur, quod ſuum eſt: vbi tota ratio iuſtitiæ deſideratur, eſt manus periculum errandi, quàm vbi tantùm deſideratur modus magis aptè eam exercendi: ſed in digno, vt ab indigno ſecernatur, ab electore recognoſcenda eſt tota ratio iuſtitiæ, in digniori nonniſi modus aptior ea vtendi in vtilitatem boni communis: ergo maius periculum verſatur in ſeligendo ab indigno dignum, quàm digniorem à digno. Secund. ſuadetur, ſuppoſito alio principio, quod difficile eſt eſſe iuſtum in ordine ad politiam, quia homo magis inclinat ad ſe ipſum, quàm ad alios: inclinatio, quam vnuſquiſque habet ad ſe ipſum, non obſtat modo perfectiori exercendæ iuſtitiæ, qui conſiderandus in digniori eligendo, ſed aduerſatur rationi formali iuſtitiæ, cuius eſſe eſt ad aliud, quæ eſt meditanda in digno: quis igitur non concludet

cludet conclusionis veritatem? Tert. suadetur conclusio ex incommodis orituris: si seligitur indignus, qui videlicet vertit iustitiam in iniustitiam negligendo aliorum commoda, ac vtilitates, propriásque præcipuè procurando, multa sequuntur incommoda. Prim. si vtilitas se extendit in proprium commodum trahendo ad se communitatis bona absque debita mensura, excitatur discordia, inquit, D. Antonin. part.2. titul. 4. cap.8. §.3. Quando aliquis nimis intendit suæ vtilitati, alij inde grauantur, & modicam cum eo possunt habere concordiam, vnde Seneca in Prouerb. Principium discordiæ est aliquid ex communi suum facere. Si verò eius vtilitas dignitates adipisci intendit, possessas conseruare, negando aliis honores, ne sibi locus arripiatur, oboriuntur factiones, & seditiones, vt habetur ex Aristot. 5. pol. cap. 5. *In optimatibus autem fiunt seditiones, interdum quidem ex eo, quod pauci sunt honorum participes.* Idem insinuat D. Antonin. vbi supr. Si tandem in propriam vtilitatem indignus ille onera leuia maioribus, & amicis imponit, minores aggrauando oneribus grauioribus, excitatur discordia, seditionésque serpunt per multitudinem. Ita Antonin. part. 4. titul.5. cap.4. §. 2. si maioribus, vel amicis, ait, onera leuia iniunguntur, minoribúsque grauia, & importabilia, oportet sequi discordiam, inuidiam, seditionem, aliáque mala: si eligitur dignus, digniori prætermisso, oboritur quidem malum, quia non ita perfectè, vt docet, propagatur vnitas iuris, non ideo tamen tam facilè excitari possunt incommmoda enarrata è directo, vt dicunt DD. destruentia bonum commune, nam eo ipso, quod est iustus, negligit propria emolumenta aliorum commodis inhærendo, vt seruetur communis æquitas: ergo clarè apparet, conscientiam magis periclitari in discernendo hominem dignum ab indigno, quàm digniorem à digno: nec obstat dicere mala descripta non videri, quia *sicut*, inquit Ægid. Rom. vbi supr. 2. p. lib. 1. c. 11. *Non qualibet inæqualitas tollit vitam corporis naturalis, tamen qualibet inæqualitas ægrotat, & infirmat ipsum, sic non qualibet iniustitia corrumpit totaliter Regnum, & politiam, tamen per quamlibet*

libet iniuſtitiam Regnum, & politia infirmatur, & diſponitur ad corruptionem. Et tandem tempore congruo mala ſuſcitantur, & politiam corrumpunt, ideò dicebat idem Ægid. vbi ſupr. 1 p. lib. 3 c. 16. *Qui vident nullam dignitatem ſe poſſidere, ſi contingat eos eſſe viriles, & animoſos, ſeditiones mouent*: nec obſtat, vigilantia & potentia eſſe reprimendas, quia eſt clauum clauo retundere, nempè vti potentia tyrannica, de qua loquitur S. Thom. vt in præcedenti quæſito. Vltimò ſuadetur: nunquam indignus, vt talis, tranſmeare poteſt in digniorum numerum, & conſequenter ab electoribus poteſt eligi ad dignitates, & Prælaturas Eccleſiaſticas, vt habetur ex cap. Graue nimis, de præbendis, & præcipit Conc. Trid. ſeſſ. 24. cap. 1. & communiter docent DD. dignus verò aliquando connumerari poteſt inter digniores, nam cum dignioritas non attendatur ex maioribus qualitatibus morum, & literaturæ, ſed ab illis dumtaxat, quæ muneri, de quo agitur magis proficuæ, ac vtiliores erunt, dummodo præficiendus, vel eligendus ſit aliàs bonus, ac idoneus vita, moribus ac ſcientia, vt dixi plurimis in locis, & docet infinitis DD. relatis Samuellius de elect. canon. tract. 1. diſp. 4. controu. 3. ſequitur, quod, ſi dignus eſt futurus vtilior Eccleſiæ, dignioritatem acquirit ad Eccleſiam regendam, vt dixi in 2. & 23. dub. 1. part & in 2. 3 & præſertim in obiectione dub. 2. 3. part. ad quæ loca mitto Lectorem: ergo.

384. Dices, magis difficile eſt habere modum perfectiorem exercendæ iuſtitiæ, in quo fundatur dignioritas, quia per hoc perfectius ſubditorum merita recognoſcuntur, & magis vnitas iuris propagatur, vnde inſurgit conſeruatio ciuitatis, & Regni, vt inſinuat Ægid. vbi ſupr. 2. part. lib. 1. cap. 11. hiſce verbis: *Sicut ergo corpus naturale non ſubſiſteret, niſi in eo reſeruaretur quadam diſtributiua iuſtitia, vt quod cor in membra debitè influeret, ſic Regnum, vel ciuitas non poteſt ſubſiſtere, niſi in ea reſeruetur diſtributiua iuſtitia, vt quod Rex, ſiue Princeps debitè honores, & bona diſtribuat.* Quàm poſſidere vilipendium proprij commodi inhærendo aliorum vtilitatibus, in quo conſiſtit ratio iuſtitiæ diſcernentis dignum ab indigno. Reſp. falſum eſſe, quia in eligendo indignum tota machina

boni

boni communis destruitur, at in seligendo dignum, digniori prætermisso, non ideò totaliter destruitur, sed tantùm non magis perfectè propagatur, quia dignus ille secundum aptitudinem aliorum merita recognoscit, vnde sequitur adhuc conseruatio multitudinis in vnitate iuris, quæ est finis regiminis, quamuis non ita perfectè.

Aduertendum tamen est, quod iustitia, quæ necessariò requiritur tam in digno, quàm in digniori, non ita vilipendit propriam vtilitatem, vt non admittat debitam proportionem iustitiæ distributiuæ commodorum communium, ideò est regulanda iuxta ea, quæ dixi in dub. 5. huius partis. 385.

DVBIVM LXV.

An Religio, quæ ex plurimis Prouinciis conflatur, ad eas regulandas, ac conseruandas, frequentes visitationes exactè à Patribus omni virtute præditis peragendas, habere debeat.

PRætermissis illis visitationibus, quæ à sacris legibus, aliisque tribunalibus extra Religionem imponuntur Regularibus, quæ nullo modo sunt negligendæ, hic tantùm loquimur de illis, quas dicunt DD. esse obseruandas iuxta consuetudines, & constitutiones cuiuslibet ordinis, & quæ extenduntur in Prouincias ad corrigenda, ac reformanda tam in capite, quàm in membris ea, quæ reparatione, ac reformatione digna sunt, vt pacatæ, & quietæ sint, obseruando legem diuinam, ordinationes Apostolicas, regulam promissam, ac sancitas constitutiones, vt de die in diem magis, ac magis disciplina regularis propagetur. 386.

Pro intelligentia est hic memoriæ mandandum, quod plurimis in locis dixi, præsertim in dub. 24. huius partis, nempè regimina etiam regularia, & præsertim hominum sub illis morantium perfectionem, habere suum augmentum, in quo virtutes, aliáque bona augentur, statum, in 387.

quo

quo amplius non proficitur, nec etiam acquisitum deperditur, declinationem, in qua virtutes languescunt, & charitas frigescit, ex cuius tepiditate, ac diminutione, inquit Chrysost. citatus in dub. 2. 1. part. oriuntur diuisiones, & maxima cum facilitate ob maiorem hominum imperfectorum partem morantium in qualibet congregatione, vt adnotaui in 1. dub. 3. part. & ob regimen à diuina Prouidentia, sicut omnia creata, addictum mortalitati.

Prima Conclusio.

388. Si Religionis Prouinciæ in primo augmentationis statu, in quo charitas exardescit, cæteræque virtutes florescunt in maximum disciplinæ regularis, ac perfectionis religiosæ decorem, inspiciantur, non sunt frequenter in eas extendendæ visitationes per Visitatores à supremis Prælatis destinatos, nisi debitis temporibus pro earum conseruatione in virtutum augmento. Conclusio satis liquet, quia scopus visitationis intentus à sacro Concilio Tridentino sess. 24. de reformat. cap. 3. & sess. 25. à feruore acquirendarum virtutum habetur, dum homines toto conatu disciplinam regularem propagant, ac desiderium acquirendæ perfectionis magis, ac magis in eorum animo feruet, vnde frustra esset destinare frequentes visitationes, nisi illas debitis temporibus pro conseruatione augmenti spiritus faciendas: quod dicitur de primo statu Religionis, ferè etiam dicitur de secundo, notatur ferè, quia licèt amplius in virtutum acquisitione homines non proficiant, & nil de acquisito deperdant, nihilominus, quia facilis est descensus, proinde magis frequenter in hoc statu debent esse visitationes, quàm in primo.

Secunda Conclusio.

389. Si postea huiusmodi Prouinciæ in declinationis statu, in quo charitas frigescit, virtutes languescunt, ac disciplina regularis deperditur declinando ad occasum summæ relaxationis, considerantur, congruum, imò necessarium est, quod habeant frequentes visitationes ad exquirenda ea,

quæ

quæ sunt resomanda tam in capite, quam in membris: omissis illis probationibus, quas solent pro conclusionis probatione afferre DD. sequentibus discursibus in opere etiam dispersis, & à DD. non ita facilè indagatis, probabitur conclusio. Primus est, *Quod vbicunque* inquit Ægidius Roman. de reg Princ. 3. part. lib. 2. cap. 16. *est multitudo, ibi est confusio, nisi multitudo illa reducatur ad aliquid vnum, sicut videmus in Vniuerso, quod ipsum est maximè ordinatum, eo quod multitudo entium existentium in ipso reducatur in vnum primum ens, vt in vnum Deum, à quo omnia ordinantur, sic qualibet multitudo, si debet esse ordinata, oportet reduci in vnum aliquem, à quo ordinetur.* Ideo pro ordinatione, & conseruatione à DD. præsertim à D. Thom. 1. de regim. cap. 1. statuitur Rector iuxta dictum Salomonis. *Vbi non est Gubernator, dissipabitur populus.* Vt solicitè procuretur hominum concordia, & vnitas, per quam ordinatur, & conseruatur omnis multitudo ideo pro fine Regentis in regimine intento à politicis statuitur vnitas, & pax, vt sæpe adnotaui plurimis in locis & insinuat Ægidius vbi supra 2. part. lib. 3. cap. 3, porrò non possumus scire, quomodo multitudo sit vnitate conseruanda, nisi etiam ea inuestigemus, per quæ corrumpatur, ac dissoluatur iuxta præceptum Arist. 5. polit. cap. 8. dicentis. *Illud ergo ante omnia patet, quod si sciamus, per qua corrumpantur Respublica, scimus etiam, per qua conseruantur, contrariorum enim contrarij effectus.* Corrumpuntur, ac dissoluuntur ergo Respublicæ, ac communitates seditione, tanquam destructiuo è directo destruente bonum vnitatis multitudinis, vt insinuat idem Aristot. vbi supr. cap. 2. & vult Decianus citatus in præfatione ad Lectorem. Septem ab eodem Aristot. loco citato designantur initia huius pessimi mali, de quo dicit Plato de Republ. *Nihil perniciosius Ciuitati, quam diuisio*: tantùm duo sunt tangenda, adhibito tertio ex D. Antonino. Prim. propter lucrum, nam quando Magistratus fruuntur bonis communitatis plus quàm par est excitantur rixæ, & discordiæ inter ciues. *Propter lucrum*, inquit Aristot vbi supr. *irritantur inuicem*, & S. Antonin. part. 2. tit. 4. cap. 8. §. 3. ait: proprij commodi procuratio inordinata generat in Ecclesia, ac

FFff Ciuita

Ciuitate discordias: ideo S. Thom. de regim. Iudæor. cap. 1. inquit: *Considerare debetis, quod Principes terrarum sunt à Deo constituti, non quidem vt propria lucra quærant, sed vt communem populi vtilitatem procurent.* Secund. propter honores, nam quando aliqui de dignitatibus, ac honoribus participant nonnullis idoneis exclusis, oboritur seditio. *De honore etiam*, ait Aristot. vbi supr. cap. 3 *Clarum est, & quid valeat, & quomodo causa sit contendendi, ipsi enim inhonorati, & alios honoratos cernentes, seditionem aggrediuntur.* Idem affirmat D. Antonin. vbi supr. quem sequitur Ægid. vbi supr. 1. part. lib. 3. cap. 14. *Nam*, ait, *si spretis aliis semper iidem in Magistratibus, & Præposituris præficiantur, alij videntes se esse despectos ad seditionem consurgunt, & Ciuitatem turbant.* Tert. propter inordinatam onerum distributionem, nam quando maioribus & amicis leuia onera iniunguntur, minoribus grauia imponuntur, excitatur discordia, sic loquitur D. Antonin. vbi supr. In Ecclesia, & Ciuitate generat discordiam onerum distributio improportionata. Cum ergo diuisio radicaliter oriatur ex defectu charitatis, quæ inuenitur in tertio statu ex tribus assignatis in Religionibus, ideo facillimè sunt oritura mala enarrata, & consequenter seditiones, factiones, & discordiæ in maximum Religionis detrimentum, proinde Prouinciæ frequentibus visitationibus indigent ad hoc, vt metus vice charitatis, aliarumque virtutum, quæ debilitantur tam in superioribus, quàm in inferioribus, malis enarratis obstet, & vt Visitatores ita disponant multitudinem, vt inquit Ægid. vbi supr. 1. part. lib. 3. cap. 14. vt conseruetur in pace, & vt in ea seditiones non insurgant: quod sanè facilè non desiderabitur, si solicitè curabunt, inquit Anton. part. 1. tit. 6. cap. 2. §. 5. vt iura seruentur vniuersaliter, id est, tam maioribus, quàm minoribus, vt honores, & officia pluraliter distribuantur, & non omnia, vel multa vni, & nihil alteri, vt onera proportionaliter imponantur: & Ægid. vbi supr. loquendo de honoribus ait: *Mutare aliquando Magistratus, & Principatus, & distribuere eos diuersis personis, vt innuit Philos. 2. polit. videtur facere ad quietum, & pacificum statum ciuium.* Vnde Visitatores, cæterique Prælati in suis regiminibus præ oculis semper habere debent illud pronun-

tiatum

tiatum eiusdem Ægidij vbi supr. part. 2. lib. 3. cap. 2. dicentis: *Nam si in aliquo dominio, aut principatu intenditur bonum commune, & omnium ciuium secundùm suum statum, sic est aquale, & rectum, sed si intenditur ibi bonum aliquorum, & aliorum oppressio, sic est corruptum, & peruersum*: quæ oppressio ferè semper inter Regulares insurgit sub rationibus speciem boni præferentibus, vnde Visitatores eas non debent permittere nisi ob rationes maximi ponderis, per quas euidentissimè aliquod magnum bonum promouetur, vel aliquod magnum malum præcauetur, quia opprimentes ob easdem, vel similes rationes præsertim possunt opprimi, cum vnusquisque habeat in quo reprehendi possit, & considerent, quod vnaquæque factio semper intendit bonum commune, & nihilominus vnaquæque opponitur bono regiminis, nempe vnitati, & paci, quæ bonum commune constituunt.

Secundus discursus mendicatur ex iustitia, quæ propriè 390.
est virtus Præsidentis, ac Prælati, vt dixi in præcedenti quæsito, cuius totum esse est ad aliud, & rectè exercetur per duo munera adhærendo subditorum commodis, propriaque vtilitate neglecta, ideo dicebat Arist. 5. Eth. cap. 3. *Omnium virtutum sola iustitia in bonis alienis dicitur, quia non ad suum commodum, sed ad aliorum omnia confert.* & S. Gregor. Naz. 1. apol. num. 91. inquit. *Hic spiritualis omnis imperij finis est vbique priuata vtilitate neglecta commodis aliorum consulere.* Verum hæc iustitia est illud solidum fundamentum, in quo firmantur, & conseruantur Respublicæ, & Regna, vt dicit Ægid. vbi sup. 2. part. lib. 1. cap. 11. *Ad hoc autem, vt Regna subsistant, & pacificè maneant, iustitia est necessaria* & S. Augustin. 2. de Ciuit. cap. 21. ait *Rempublicam regi, aut stare non posse sine iustitia.* Quando ergo ruunt Ciuitates, Religionesque dissoluuntur, cum superiores adhærent propriis commodis, nam vertunt iustitiam in iniustitiam, vnde sequitur regimen iniustum. *Si verò*, inquit, S. Thom. 1. de regim. c. 1. *non ad bonum commune multitudinis; sed ad bonum priuatum Regentis regimen ordinetur, erit regimen iniustum, atque peruersum.* quare ex hac mala administratione, iniustoque regimine Tyrannorum nomen sibi vendicant Prælati iuxta Arist. 3. polit cap. 5. monitum. *Tyrannidem enim dicimus do-*

minatam vnius ad proprium commodum intendentis. imo S. Th. 3. de regim. cap. 11. *Regnum, inquit, non est propter Regem, sed rex propter regnum, quia ad hoc Deus prouidit de eis, vt regnum regant, & gubernent, & vnumquemque in suo iure conseruent & hic est finis imperij, quod si aliud faciunt in se ipsis retorquendo, non sunt Reges, sed Tyranni.* Idem affirmat Ægid. vbi sup. 2. p. lib 3. cap. 2. *Si vero dominans non intendit bonum commune, sed proprium, non est Rex sed Tyrannus.* Cum igitur hæc iustitia in tertio Religiosorum statu, in quo deficit charitas, omnibus virtutibus languescentibus, facillimè possit sub coloratis rationibus proprium munus deserere, negligendo aliorum iura, & commoda, adhærendo propriis vtilitatibus, quæ cogunt Rectores à tramite rectæ iustitiæ inquit S. Thom. vbi sup. lib. 1. cap. 11. deuiare, & ita in Tyrannorum nomen Prælatos incidere excludendo homines aptos à dignitatibus, & Prælatiis sub prætextu zeli, quod tandem resoluitur, ne sibi arripiatur locus, trahendo ad se ipsos multa Religionis commoda, & bona sub ratione consuetudinis, & dignitatis, eis subditis denegatis sub reformationis prætextu, ideo firmiter est innitendum præcepto S. Thom. 1. de reg. cap. 6. dicentis. *Sic est disponenda Regni gubernatio, vt Regi iam instituto tyrannidis subtrahatur occasio, simul etiam temperetur potestas, vt declinare de facili in tyrannidem non possit.* hoc autem non alio potenti medio obtineri potest, quam sæpe repetitis visitationibus, vt Prælati Visitatorum metu vtantur iustitia secundum proprium munus neglectis propriis commodis, adhærendo subditorum vtilitatibus, ac iuribus, & ita incolumis, quantum fieri potest, conseruetur Religio Tyrannorum nomen expellendo.

391. Tertius discursus desumitur ex perfectionis bono, ad quod ordo est institutus secundum regulam, & constitutiones, cuius conseruatio maximè est necessaria ad Religiosorum profectum, Religionisque splendorem, nec hæc obtineri potest, nisi sciamus, per quod dissoluatur iuxta præceptum Arist. vbi sup. Variæ huiusmodi perditionis causæ à D. Bonauent. in opusc. tom. 2. quæst. 19. sup. reg. S. Franc. designantur, quem sequitur Cordub. in exposit. eiusdem regulæ in introd. quæst. 3. à quibus originem trahit perfectionis relaxatio,

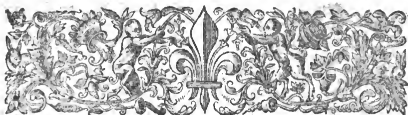
relaxatio, & dissolutio. Prim. est multitudo intrantium, quia multi nequeunt tam facilè flecti, sicut pauci, & vbi sunt multa capita, multi sunt sensus, qui maxima cum difficultate ad vnum sensum sunt dispositi. Secund. est defectus bonorum exemplorum, quæ per mortem multorum Religiosorum, qui in vitæ asperitate, virtutibus, ac sanctitate in primordio ordinem sustinuerunt, fuerunt subtracta, & licet nonnulli alij fruantur hac vita non nisi debiles, ac infirmi in corpore vnde iuniores, non cognoscentes mortuorum exempla, nec ardua infirmorum, ac debilium inspicientes, non penetrando eorum internas virtutes, eas imitantur quæ in illis vident, & ita fiunt remissi, ac in spiritu debiles, ac in vitæ rigore. Tert. est defectus Magistrorum, ac Prælatorum; nam, cum quisque nesciat docere, quod non didicit, cum regimen ordinis deuoluatur ad istos Patres, moribus iuuenes, ac nouitios nutriunt, quibus ipsi sunt imbuti. Quarta causa est, quod sensim sine sensu serpunt per Religionem non bonæ consuetudines, & relaxationes, quæ facillimè à iunioribus, ac debilibus trahuntur in exemplum, vnde vna introducta, alia cohærens primæ sequitur. Quis non videt in hoc tertio statu sensuum rationes suscitari, ac militare aduersus eas spiritus, & sub coloratis velis paulatim illum prosternere? vnde omnia illa à D. Bonauent. superius enatrata erunt introducenda in damnum perfectionis Religionis: quamobrem est eis obstandum visitationibus sæpius repetitis, vt Patres, quibus onus visitandi est commissum, scientia, zelo, ac authoritate, adhærendo rationibus spiritus, frænent nouitiorum receptiones, vitæ sanctitate, ac sermonibus diuini spiritus oleo delibutis mortuorum, ac viuorum debilium exempla suppleant, vt iuuenes cognoscant, quæ vita in religiosis familiis sit trahenda, quæ virtutes ac mores sint induendi, vt sustentetur Religio ad occasum relaxationis ruens, puniendo eos, qui in virtutibus, ac vitæ asperitate languescunt, non permittendo, vt assumantur ad Prælaturas, ne de illis dicatur quod sint moribus iuuenes, ac nouitios instructuri, quibus ipsi sunt imbuti, & tandem prudenti, ac rigido ferro iustitiæ malas resecando consuetudines, præ oculis semper habendo, quod iste status maxima indiget reparatione, ac

sustentatione, ne quamprimum attingat relaxationis profundum, pro comperto tenendo illud pronuntiatum Gersonis. 2. part summ. Alphab. 39. lit. O, de non esu carn. Carthus. dicentis. Semel lapsa Religio, vix, aut nunquam reparari potest, & facilius de nouo à fundamentis conditur, quam reformetur.

392. Dices, per istas frequentes visitationes infirmatur Prælatorum potentia, quia timore ducti non audebunt malos coërcere, ac debita pœna eos punire, vnde fiunt audaces, ad obediendum tardi, imò rebelles. Resp. quod tantum est bonum, quod habetur ex repetitis visitationibus in hoc infœlici statu, vt, licet authoritas esset diminuenda, nullius momenti semper id esset censendum, imò absolutè est negandum eam fore infirmandam, quia Visitatorum metu & subditi debitam obedientiam præstabunt Prælatis, & Prælati secundum iustitiam authoritate vtentur, vnde magis libera erit ad proprium munus exercendum, & repressa ad non trahenda ad se Religionis commoda iuxta dictum D. Thom. vbi supr. *Simul etiam temperetur potestas, vt declinare de facili in tyrannidem non possit.*

393. Pro fine dubij, ac Centuriæ addendum est, quod ea, quæ inquirere pro munere suo rectè præstando debet Visitator, inuestigare etiam pro dignè suffragio ferendo tenetur elector, quia cum officium eiusdem electoris sit bonum promouere, & malum præcauere, vt optimè insinuat Emin. Lugo de iust. disput. 35. sect. 5. num. 55. vtrumque munus non propagabit, nisi exquirat in dubio descripta ad hoc, vt suffragio promoueatur homo ad Prælatiam iustitia Præsidentis ornatus, qui exemplo, & prudentia propagare possit vnitatem iuris impediendo seditionem, ac discordiam orituram, nec non & bonum perfectionis, resecando corruptelas introductas, ac obstando nascituris, & à se ipso expellendo omnem tyrannidem, in quam propriis commodis ductus incidere potest.

INDEX

INDEX RERVM NOTABILIVM.

Primus numerus Partem notat, secundus Dubium, tertius est marginalis.

A

Amor.

Inordi

D

Deceptio.

Definitores.

Denuntiatio.

Detractor, seu *Detractio.*

Deus.

Ecclesia.

E

Ecclesia.

PEr immunitatem protegit reos captos à birruariis, quos secum trahunt intra terminum loci sacri. p.3.d. 32.205

Electiones.

Electores.

sunt

Fama.

Quid

H

Homines.

Honores.

I

Ignorantia.

Impoſſibile.

Incommoda.

Indignus.

Inducere.

Iniuſtitia.

M

Monasteria.

Multitudo.

Mutatio.

Necessitas.

Fini

Nequeunt

Eius

Prælaturæ.

Professio.

Religiosi.

Nil

Secus

FINIS.

C. 2

614

ERRATA.

Pag. 13. lin. 13. cęteri grex dicuntur, vnde apparet, magnum debere esse excessum. ita Samuellius de elect. can. tract. 1. disp. 6. contr. 5. concl 4. pag. 16. l. 33. propitio, proprio. 27. 6. supeiculcentur, supercalcentur. 27. 23. non est concedendum, est concedendum. 32. 4. spere, spectare. 43 12. expugnatum, expurgatum. 44. 30 nauci, rauci 58. 34. de, debet. 70. 20. perseueratiuium, perseueratiuram. 76. 31. morere, monere. 112. 29. absolutũ, obuolutũ. 113. 27. ita, ista. 130. 3. cu, cum. 137. 11. quod, quos. 141. 1. malificienté, malefacienté. 144. 26. resecandi, resecando. 200. 31. exugebant, exigebant. 201. 1. ipsos Prælatos. per ipsos Prælatos. 216. 8. parũ, paruã. 191. 20. vt, &. 221. 10. digniorẽ, dignorum. 222. 22. vide, vnde. 229. 1. naturale, neutrale. 232 17. proferat, proferatur. 270. 34 tunc, sunt. 283. 32. vniuersalem, ergo per particularem. 300 8. eis, eis parere. 323. 5. adde, secunda Conclusio. 323. 7. eum, eam. 342. 7. distincti, destinari. 345. 29. vis, vir. 355. 9. cauenda est perturbatio deuotionis, ex qua fulcitur omnis vera Religio, & omnis virtutis exercitium impinguatur, arida est omnis Religio, quæ non oleo isto saginatur, instabilis. 383 35. Prælato, Prælatis. 387. 26. ergo quoties opinio fertur, an aliquid sit illicitum, dubitatur. 441. 6. tam, iam. 445. 4. quod denotat, quod non denotat. 449. 21 parere, parcere. 415. 19. inualidam, validam. 457. 11. lapsum, lapsurum. 487. 38. & ex. ex &. 509. 14. prætermittenda, præmittenda. 524. 28. medicante, mediante. 525. 26. detractor, destructor. 526. 15. vtilibus, vtibilibus. 530. 14. infi mom, infimum. 554. 16 Clemens, Clementis. 556. 24. nonnulli, nonnulla. 588. 23. manus, maius. 543. 4. adducunt, adducuntur. 484. 26. famam, famæ. 69. 30, &, vnde. 191. 20. vt, &. 579. 6. dignolori, dignoiem. alia remittuntur benigno Lectori.

